

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

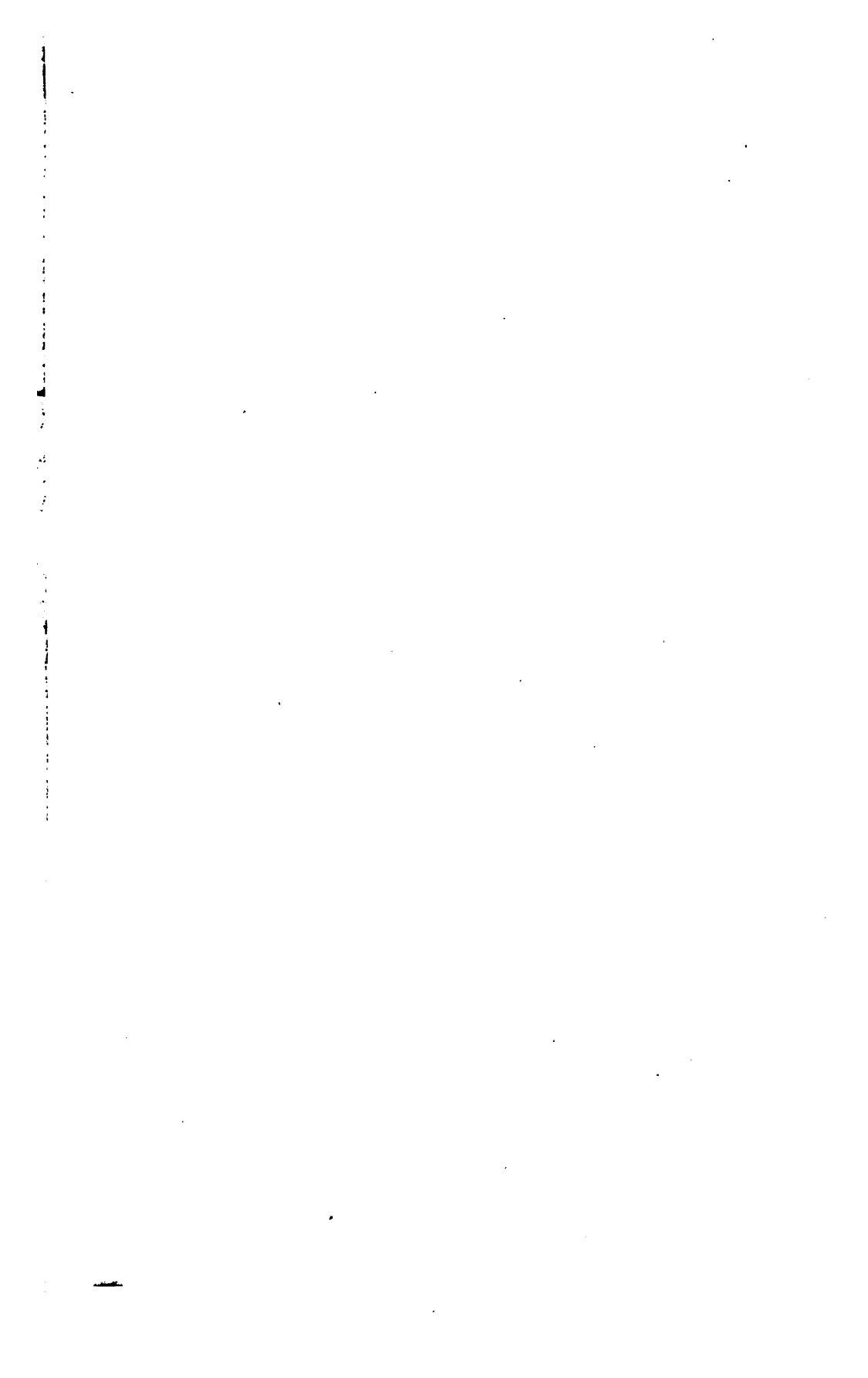
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

1. The first part of the document is a list of names and addresses. The names are written in a cursive script, and the addresses are written in a more formal, printed style. The list is organized into two columns, with names on the left and addresses on the right. The names are: John Smith, James Brown, William Jones, Robert White, and Thomas Green. The addresses are: 123 Main Street, New York, NY; 456 Elm Street, New York, NY; 789 Oak Street, New York, NY; 101 Pine Street, New York, NY; and 202 Cedar Street, New York, NY.

3

MEDDELANDEN

FRÅN

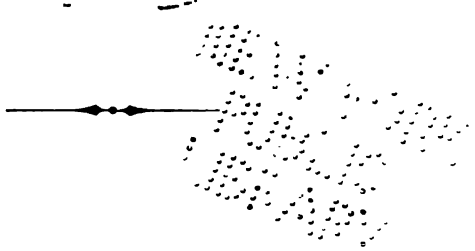
SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. G. MALMSTRÖM och C. T. ODHNER.

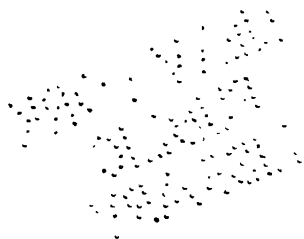
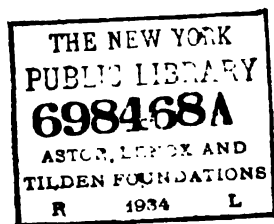
3
TREDJE BANDET.

1885—1890.

STOCKHOLM, 1891.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

10 Tionde häftet. 1885

	Sid.
1. Årsberättelse för år 1885	1.
2. Om utgallring ur Riksarkivet	17.
3. Register öfver rådslag i Drottning Christinas och Konung Carl X Gustafs tid 1633—1660, af E. W. Bergman	49.

11 Elfte häftet.

1. Årsberättelse för år 1886	73.
2. Svenska Riksarkivets pappershandlingar 1351—1400. Förtecknade med angifvande af innehållet	87.
3. Förteckning öfver Ministeriella handlingar i Riksarkivet: VI. Gallica, af B. Taube	125.

12 Tolfte häftet.

1. Årsberättelse för år 1887	148.
2. Register öfver Rådslug i Konung Carl XI:s tid 1660—1688, af E. W. Bergman	167.
3. Förteckning öfver Rikskansleren grefve M. G. De la Gardies i Riksarkivet befintliga brevexling och öfriga handlingar, af E. W. Bergman	183.
4. Förteckning öfver Ministeriella handlingar i Riksarkivet:	
VII. Italica, af B. Taube	237.
VIII. Hispanica, af B. Taube och S. Bergh	243.
IX. Portugallica, af B. Taube	251.

13 Trettonde häftet.

1. Årsberättelse för år 1888	257.
2. Riksarkivariens underdåniga utlåtande angående arkiv-väsendets ordnande	272.
3. Pergamentsbref från medeltiden i Stockholms rådhusarkiv. Förtecknade med angifvande af innehållet, af S. Bergh	295.
4. Förteckning öfver Rikskansleren A. Oxenstiernas skrivelser till Regeringen och Rådet Nov. 1632—Juni 1636 med tillhörande bilagor, af P. Söndén. I. Nov. 1632—1634	306.

Fjortonde häftet.

	Sid.
1. Årsberättelse för år 1889	349.
2. Bidrag till Riksarkivets äldre historia	365.
3. Förteckning öfver Rikskansleren A. Oxenstiernas skrivelser till Regeringen och Rådet Nov. 1632—Juni 1636 med tillhörande bilagor, af P. Sondén. II. 1635—Juni 1636	377.
4. Förteckning öfver Ministeriella handlingar i Riksarkivet:	
X. Turcica, af Th. Westrin	411.
Bihang till Turcica:	
1. Transsylvanica	416.
2. Moldavo-Valachica	417.
3. Tatarica	418.
4. Tripolitana	”
5. Tunisica	419.
6. Algerica	420.
XI. Maroccana, af Th. Westrin	421.
Bihang till Polonica och Muscovitica:	
Cosacica	422.

15 - 1890

Femtonde häftet.

1. Årsberättelse för år 1890	423.
2. Förteckning på Statsrättsliga handlingar, hvilka i original för- varas i Riksarkivet	441.
3. Den nya Riksarkivbyggnaden	457.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKS-ARCHIVET

UTGIFNA AF

CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

X. 15
18 85

**STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1886.**

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKS-ARCHIVET

UTGIFNA AF

CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

X.

**STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1886.**

Årsberättelse för år 1885.

Till Konungen.

Till åtlydnad af föreskriften i 3:dje § 10:de mom. af den för Riksarchivet gällande nådiga instruktion, får jag härmed afgifva underdånig berättelse om Riksarchivets skick och om hvad under det sist förflutna året 1885 timat i afseende på archivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af tjenstemännens arbeten.

Med Riksarchivets hus har under det gångna året ingen annan förändring inträffat, än att kakelugnarne i de rum, som begagnas till förvaring af riksdagsbeslut och traktater med främmande makter, äfvensom i de rum som närmast gränsa till dessa, blifvit omsatta, och kakelugnen i det inre af dessa traktatrum utbytt mot en vattenkamin, som får sin värme från eldstaden i det bredvid liggande rummet.

Eljest har det gångna året för Riksarchivets hus varit särdeles betydelsefullt, i ty att på Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition riksdagen beviljat anslag för uppförande af en tillbyggnad till detsamma utefter de nya gator, som skola uppdragas dels längs järn-

vägen dels mellan tryckeribolaget P. A. Norstedt et Söners tomt och Riksarchivets.

Enär genom denna beslutade tillbyggnad Riksarchivets behof af ökad utrymme kommer att snart afhjelpas, har Eders Kongl. Maj:t under den 6 November förklaradt, att det förråd af årstrycket och Svensk författningssamling, som enligt nådigt beslut af den 26 Januari 1883 skolat, till beredande af ökad utrymme i Riksarchivet, till Kongl. Justitie-departementet aflemnas för att genom dess försorg förvaras, må fortfarande stanna i Riksarchivets vård; men enär behof emellertid uppstått att, under det byggnadsarbetet för Riksarchivet pågår, förflytta samlingen till annan lokal, på det att det hvalf i Kongl. slottet, der den hittills varit inrymd, kunde blifva tillgängligt att förvara en del till begagnande ofta anlitate archivalier, som måste flyttas från Riksarchivets södra flygel, hvilken, när byggnadsarbetet skall begynna, kommer att rifvas, så har Eders Kongl. Maj:t uppdragit åt Öfverintendents-embetet att i det kronan tillhöriga huset n:o 21 vid Tullgatan, för tillfälligt förvarande af författningstrycket, ställa nödig lokal till Riksarchivets förfogande. Till åtlydnad häraf hafva i nämnda hus fyra rum blifvit inredda med hyllor, som, så vidt det låtit sig göra, tagits från Riksarchivets till rifning bestämda södra flygel; och har sedermera författningstrycket blifvit från slottshvalfvet bortflyttadt. I det rum, som derigenom blifvit ledigt i slottshvalfvet, hafva de i Riksarchivets södra flygel förvarade handlingar blifvit öfverflyttade. Dessa omflyttningar, som begyntes och till större delen verkställdes under det förflutna året, hafva först på det nya året hunnit fullbordas.

Till det vigtigaste, som rörande Riksarchivet

under det förflutna året timat, hörer Eders Kongl. Maj:ts nådiga beslut af den 5 Juni, hvarigenom utgallring ur Riksarchivet af öfverflödiga och obrukbara handlingar blifvit tillåten och föreskrifter gifna, huru och inom hvilka gränser en sådan åtgärd må företagas.

Den tillväxt, som archivalierna under år 1885 vunnit, har varit mindre än under de närmast föregående tre åren. Såsom af underdånigst bilagda förteckningar framgår, har den ordinarie tillökningen (Bil. A) genom leveranser från Eders Kongl. Maj:ts kansli, utom 10 stycken lösa originalförordningar, utgjort 394 volymer, af hvilka Justitie-departementet lemnat 4, Justitie-revisionen 124, Utrikes-departementet 31, Landtförsvars-departementet 16, Civil-departementet 73, Finans-departementet 15 och Ecclesiastik-departementet 131; under det att den extraordinarie tillväxten (Bil. B) endast utgjort 42 volymer jämte 4 stycken pergamentsbref.

Bland inkomna handlingar märkas de från samtliga Domkapitel och Stockholms stads konsistorium äfvensom från Hofkonsistorium insända förteckningar öfver handskrifna kyrkoböcker, upprättade till åttlydnad af föreskrifterna i det Kongl. cirkulärbrevet af den 26 October 1883. Väl saknas ännu uppgift från en och annan inrättning eller församlingsdel, som möjligen har eller haft egna kyrkoböcker, hvarom jag begärt upplysning; äfvensom en och annan insänd förteckning bör utbytas mot andra, upprättade i bättre öfverensstämmelse med det nådiga cirkuläret; men med dessa undantag är den anbefalda samlingen nu färdig. Utan tvifvel måste kyrkoarchivernas fortfarande vård anses vara mera betryggad, då de nu blifvit förtecknade; och de vid kyrkorna qvarblifna exem-

plaren af de upprättade förteckningarna kunna tjena till ledning vid de inventeringar, som enligt kyrkolagen kap. 19 § 17 och kap. 24 § 8 vid ombyten af kyrkoherdar och vid visitationer böra ske; hvarjämte dessa förteckningars insamlande till Riksarchivet är en betydelsefull början till att sätta detta i någon förbindelse med landsorternas archiver, åtminstone så vida, att man der kan få någon kännedom om hvad de sist nämnda innehålla.

Den samling af häradsrätternas äldre domböcker, som i följd af Kongl. circularbrevet af den 28 September 1869 blifvit i Riksarchivet bildad, har ännu under år 1885 vunnit någon tillväxt genom inlemning från Norrbo och Vagnsbro härader samt Gamla Norbergs bergslag.

Genom byte har Riksarchivet förvärfvat några archivalier, bref och handlingar, som tillhört friherre Benct Benctsson Oxenstierna och grefve Johan Axelson Oxenstierna och som grefvinnan Margareta Brahe, hvilken varit gift med desse begge herrar, ur deras sterbhus synes hafva medfört till sitt nya hem, då hon 1661 för tredje gången gifte sig med landtgreffen Fredrik af Hessen Homburg. Sedan de för längre tid tillbaka blifvit i Homburg uppsökta och förtecknade af bibliotekarien C. G. Styffe, väcktes år 1882 af Utrikes-departementet fråga om deras återställande till Sverige; och hafva underhandlingarne derom nu fört till det resultat, att största delen af dessa archivalier blifvit till Riksarchivet öfverlemnad, der de fått sin naturliga och tillbörliga plats i dess serier; hvaremot den Storhertigligen Hessiska regeringen i utbyte erhållit åtskilliga bland Riksarchivets samlingar befintliga urkunder och akter, hvilka förmodligen såsom krigsbyte dit inkommit och rörde Hessi-

ska personer och orter, utan att för Sveriges historia vara af någon vigt. Detta byte har uppenbarligen varit till ömsesidig fördel; och väl vore, om man kunde på samma sätt återförvärfva alla archivalier, som af en eller annan tillfällighet kommit att stanna på orätt ställe.

Äfven genom köp af archivalier har Riksarchivet vunnit någon, ehuru ringa, tillväxt. Då på Riksarchivets stat ingen tillgång finns till inköp af handskrifter, har detta endast kunnat ske genom af Eders Kongl. Maj:t särskildt till detta ändamål i nåder beviljade medel.

Vid ordnandet af Rådhusarchivet i Göteborg hade påträffats några riksdags- och möteshandlingar från 1678, 1679 och 1689; och hafva dessa nu blifvit såsom deposition till Riksarchivet öfverlemnade, till fullständigande af dess samling af riksdagsacta.

Riksarchivets boksamling har under år 1885 på vanligt sätt vunnit någon tillväxt dels genom inköp dels genom gåfvor och gengåfvor från institutioner, till hvilka Riksarchivet öfversänder sina publikationer. Inhemska embetsverk och samfund hafva, af det som på statsverkets eller deras bekostnad utgifvits, temligen allmänt till Riksarchivet aflemnat sådant, som för dess ändamål kunnat anses vara nyttigt och behöfligt. Från utlandet har Riksarchivet också erhållit värdefulla gåfvor, nemligen från Danska Geheimearchivet, från Engelska Public Record Office, från Norska Rigsarchivet, från Directorium för de Preussiska Statsarchiverna, från Statsarchivet i Stettin, från Universitetsbiblioteket i Helsingfors, från Bestyrelsen för Åbo stads historiska Museum, från Videnskabs-Selskabet i Christiania, från Künstler-Verein für Bremische Geschichte und Alterthümer, från Verein für Mechlen-

burgische Geschichte und Alterthumskunde, från Verein für Thüringische d:o. Äfven enskilda personer hafva med bokgåfvor ihågkommit Riksarchivets bibliotek, nemligen med. lic. L. W. Fagerlund i Helsingfors, Finske statsarchivarien R. Hausen, lektor E. Hildebrand, riksantikvariern H. Hildebrand, kammarherren C. Silfverstolpe, brukspatron H. Stråle, d:r Th. Westrin, reichsarchiv-assessor d:r P. Wittmann i München, fil. lic. Åkeson i Lund.

Af sådana i Riksarchivet befintliga tryckalster, som der utan skada kunna undvaras, har på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 24 October 1879 åtskilligt blifvit aflemnadt till Hernösands stifts och läroverks bibliotek. Dessutom har till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 12 December 1884 en samling af till den pedagogiska literaturen hörande tryckalster blifvit till det i Stockholm upprättade pedagogiska biblioteket såsom deposition öfverlemnadt.

Af statens i Riksarchivet förvarade förråd af det s. k. årstrycket och Syensk författningssamling har under år 1885 såsom vanligt utdelning skett på grund af de anordningar, som chefen för Justitie-departementet tid efter annan gifvit.

Riksarchivet har enligt instruktionens föreskrift hållits för forskare öppet alla helgfria dagar kl. 10—13 hela året om samt dessutom två timmar på eftermiddagarne under de fyra månaderna Maj—Augusti. Antalet af dem, som under tiden begagnat archivets samlingar, har varit 156, bland hvilka vid pass 50 kunna räknas såsom egentliga forskare, de der någon tid fortsatt sina arbeten. Af de besökande hafva 13 varit utlänningar, nemligen 7 från Finland, 2 från Danmark, 1 från Frankrike, 1 från Livland, 1 från

Nordamerika, 1 från Tyskland. Af desse hafva följande stannat någon längre tid: kandidat v. Bonsdorff, archiater Hjelt, kandidat Hjelt, läraren vid Ryska gymnasium i Helsingfors Jakuboff, seminarii-direktorn professor Leinberg, d:r Renwall och professor Schybergson, alla från Finland, kapten Axel Larsen och d:r Secher från Danmark, oberlehrer d:r Christiani från Dorpat, och m:r Barron Watson från Massachusetts i Nordamerika. I ofvannämnda summa äro icke inräknade de tillfälliga besök, som gjorts från embetsverk eller af enskilde personer för att vinna enstaka upplysningar ur Riksarchivets samlingar; sådana besök äro antecknade till ett antal af 118. Dessutom hafva 14 personer, de flesta fruntimmer, varit under längre eller kortare tid sysselsatta med att taga afskrifter åt forskare. Summan af alla under år 1885 antecknade besök har varit något öfver 3,500, hvilket är betydligt mer än under det föregående året. Det största antalet af på en gång besökande har uppgått till 17.

Till underlättande af den historiska forskningen har Riksarchivet i några fall från andra samlingar till låns begärt och erhållit handlingar eller urkunder, som inom Riksarchivets lokal fått af forskare begagnas. Sådana lån hafva under år 1885 lemnats från Upsala Universitetsbibliotek och från Rådhusarchiverna i Halmstad och Malmö. Deremot har Riksarchivet också, med Eders Kongl. Maj:ts nådiga tillåtelse, gjort lån till det Norska Rigsarchivet.

Äfven under år 1885 hafva understundom upplysningar och afskrifter blifvit af frånvarande in- och utom landet begärda; och Riksarchivet har beredvilligt sökt att så vidt möjligt gå sådana önskingar till mötes, då de varit i vetenskapligt intresse gjorda

eller af offentlig myndighet framställda eller understödda. Så hafva på H.K.H. Storhertigens af Baden begäran afskrifter af Badiska furstars och furstinnors bref till det Svenska konungahuset blifvit till Karlsruhe aflemnade; till Kongl. archivarien d:r C. Sattler i Hannover hafva afskrifter blifvit sända af en mängd bref från fältmarskalken friherre Dodo von In- und Kniphausen. På begäran af reichsarchiv-assessor d:r P. Wittmann i München hafva upplysningar meddelats om handlingar rörande den grefliga familjen von Castell, några andra undersökningar och afskrifningar af mindre omfattning att förtiga.

Inom Riksarchivets personal har under år 1885 flera förändringar inträffat. Åt archivarien d:r O. Th. F. von Feilitzen, hvilken uppnått den föreskrifna pensionsåldern, har Eders Kongl. Maj:t den 29 Maj beviljat nådigt afsked, hvarefter Eders Kongl. Maj:t den 8 Juli behagat till hans efterträdare såsom archivarie, utnämna amanuensen Emanuel Wilhelm Bergman samt den 28 Augusti i den sistnämdes ställe till amanuens kanslisten i Arméförvaltningen Johan Gustaf Wilhelm Lundgren. Den 2 Augusti afgick med döden amanuensen d:r J. G. Théel, och blef efter honom d:r Johan Theodor Westrin den 18 September i nåder utnämnd till amanuens. Riksarchivets ordinarie embets- och tjänstemän äro alltså vid det nya årets början undertecknad, riksarchivarie, archivarierna d:r V. G. Granlund, föreståndare för den administrativa afdelningen, friherre C. E. B. Taube, föreståndare för den historiska afdelningens första sektion, och E. W. Bergman, föreståndare för samma afdelnings andra sektion, samt amanuenserne kammarherren C. G. U. Silfverstolpe, J. G. W. Lundgren och d:r J. Th. Westrin.

Jämte desse ordinarie tjenstemän hafva följande extraordinarie amanuenser under år 1885 biträdt vid de inom Riksarchivet förefallande arbeten: protokoll-sekreteraren i Hofexpeditionen L. M. V. Örnberg, kammarjunkaren C. H. Tersmeden, lektorn d:r E. Hildebrand, E. Wallmark, d:r G. Forsgrén, kammarherren J. B. Th. Beskow, d:r Sev. Bergh och d:r P. H. S. Sondén. Liksom under föregående år hafva tre af de extraordinarie amanuenserne mot bestämd tjenstgöringsskyldighet fått uppbära bestämda årsarvoden; desse hafva under detta år varit Örnberg och Hildebrand samt Lundgren, till dess han utnämndes till ordinarie amanuens, derefter Forsgrén. De öfrige hafva qvartalsvis erhållit arvoden, i mon af tillgång och mer eller mindre trägen tjenstgöring.

Utom den semesterledighet, som Riksarchivets ordinarie embets- och tjenstemän under året begagnat, hafva archivarien Granlund under en half månad och amanuensen Théel under något mer än en månad näst före sin död, på grund af vederbörliga sjukdomsbetyg, samt archivarien friherre Taube under en half månad, för enskilda angelägenheter, åtnjutit tjenstledighet. Under dessa ledigheter samt under vakanerna har riksarchivarietjensten förrättats af friherre Taube i en och en half månad, archivarietjenst af Bergman i trefjerdedels månad, af Silfverstolpe i två månader, af Théel i en, af Lundgren i en och en half, af Hildebrand i en och en half månad, samt amanuens-tjenst af Lundgren i två och trefjerdedels, af Westrin i två och en half, af Tersmeden i två och en half, af Forsgrén i två, af Bergh i två och af Sondén i en månad.

Under de timmar, då archivet är för allmänheten öppet, blifver tjenstemännens tid till ej obetydlig del

upptagen af skyldigheten att gå forskare och embetsverk tillhanda med upplysningar, uppsökande af handlingar o. s. v. De arbeten, som i öfrigt under året utförts, hafva varit af enahanda art med hvad under föregående år förekommit och afsett archivaliernas bättre ordnande samt beredande af fullständigare öfversigt och större lätthet att dem begagna. Inom den administrativa afdelningen hafva de från vederbörande myndigheter aflemnade handlingar blifvit på behöriga ställen införda; en del af Kammarkollegii äldre utlåtagen har blifvit reviderad och de olika serierna deraf sammanförda till en; ordnandet af samlingen »Militaria» har fortsatts, till dess detta arbete tills vidare afbröts genom Théels död; åtskilliga tillkomna handlingar hafva blifvit i serierna inordnade m. m. Inom den historiska afdelningens begge sektioner har förteckningen öfver pergamentsbrefven fortsatts för åren 1466—1470; ordnandet af samlingarna »Pomeranica» och »Wismariensia» blifvit afslutadt och förteckningar öfver dem upprättade; likaså har en samling af handlingar rörande S:t Barthélemy blifvit ordnad och förtecknad; af de diplomatiska handlingarna hafva de senast tillkomna »Muscovitica» inordnats och ordnandet af »Gallica» förtgått, jämte några mindre kompletteringsarbeten på samlingarna »Anglica» och »Germanica». Öfver Rådslag under Konung Gustaf Adolfs tid har register blifvit upprättadt och tryckt; åtskilliga luckor i de äldre registraturerna fyllda; samlingen af koncepter till Kongl. bref för åren 1645—1692 omordnad; den Schlippenbachska samlingen ordnad och katalogiserad; Erik Dahlbergs brevexling likaså; kanslipresidentens koncepter från och med år 1800 hafva begynt ordnas; af de tvänne samlingarna »Acta historica» och »Biografica»,

hvilka ständigt växa genom nya accessioner, har ordnandet fortgått; handlingar rörande det Kongl. hofvet och »Städers acta» hafva blifvit nyordnade m. m. Dessutom har en samling af diverse kamerala handlingar begynt att undergå behandling i ändamål att derur afskilja sådant, som kan utgallras.

Af de handlingar rörande Sveriges historia, som af Riksarchivet med understöd af ett särskildt statsanslag utgifvas, har af första serien, »Konung Gustaf I:s registratur», utgifvet genom V. Granlund, 9:de delens register blifvit till tryckning aflemnadt, så att hela delen lär med det första kunna utkomma, och af 10:de delen har texten blifvit tryckt; af andra serien har redigering och tryckning af »Kyrkoordningar och förslag dertill före 1686» fortsatts genom O. v. Feilitzen; af den tredje serien »Svenska riksrådets protokoll» utkom den 3:dje delen i början af året, af 4:de delen, redigerad af Sev. Bergh, är texten tryckt och registret under utarbetning.

Af »Svenskt Diplomatarium från och med år 1401», utgifvet af C. Silfverstolpe, hafva utkommit 2:dra bandets 5:te häfte, innehållande register, och 3:dje bandets 1:a häfte.

Slutligen har också utkommit ett häfte, det 9:de, af »Meddelanden från Svenska Riksarchivet», till hvars utgifvande Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat ett särskildt anslag.

Sedan archivarien v. Feilitzen, hvilken i lång tid fört Riksarchivets räkenskaper och vårdat dess boksamling, i slutet af sistlidne April månad begärt nådigt afsked, fick archivarien Bergman sig uppdraget att föra räkenskaperna och amanuensen Lundgren att

sköta biblioteket. Friherre Taube har, liksom under föregående år, fört protokollet vid sammanträdena mellan riksarchivarien och archivarierte.

Stockholm den 29 Januari 1886.

Underdånigst
CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1885 i Kongl. Riksarchivets samlingar genom leveranser från Stats-Departementen:

Från *Kongl. Justitie-Departementet*:

Justitie-Statsexpeditionens Registratur för åren
1840—1841, 1843, 1847—1848 4 vö.
samt 10 st. originalförordningar.

» *Kongl. Justitie-Revisionen*:

Handlingar i revisionsmål för år 1882 50 »
D:o i besvär- och ansökningsmål för samma år 74 »

» *Kongl. Utrikes-Departementet*:

Handlingar från Svenska beskickningsarchivet i
Paris 1809—1849 31 »

» *Kongl. Landtförsvärs-Departementet*:

Statsrådsprotokoll för åren 1870—1874 14 »
Registratur för år 1874 2 »

» *Kongl. Civil-Departementet*:

Registratur för åren 1874—1879 24 »
Afgjorda handlingar för åren 1881—1882 49 »

» *Kongl. Finans-Departementet*:

Afgjorda handlingar för år 1871 15 »

» *Kongl. Ecklesiastik-Departementet*:

Diarier med register för åren 1830—1850 54 »
Statsrådsprotokoll för åren 1872—1875 10 »

Transport 327 vol.

	Transport 327 vol.
Registratur för åren 1877—1879	6 »
Afgrjorda handlingar för år 1879	61 »
	<hr/> Summa 394 vol.

jemte 10 st. originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extra-ordinarie* tillökningen år 1885 i Kongl. Riksarchivets samlingar, dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter utom Kongl. Kansliet, dels genom gåfvor, byte eller köp:

Genom leveranser:

Från *Riksgäldskontoret:*

1884 års Riksdagsbeslut, original.....	1 vol.
» <i>Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vestmanlands län:</i>	
Norrbo härads dombok 1655—1735.....	8 »
Vagnsbro » » 1731—1732.....	1 »
Gamla Norbergs bergslags dombok 1699—1734 ...	7 »
» <i>Högr. Domkapitlen i riket samt Stockholms stads konsistorium:</i>	
Kyrkoarchivförteckningar för samtliga stiftet och Stockholms stad	15 »
» <i>Kongl. Vitterhets-, Historie- och Antiquitetsakademien:</i>	
Lektor E. Hildebrands anteckningar om archiven i Dresden och Wien	1 »
» <i>Riksdagshuskomitén:</i>	
Komiténs handlingar 1883—1885.....	1 »

*Såsom gåfror:**Af Hans Maj:t Konungen:*

Diverse handlingar, inköpta från kammarherren
greffe Nils Gyldenstolpes sterbhus 3 vol.

• *Herr Oscar Planer, Lützen:*

Axel Oxenstiernas instruktion för Furst Ludvig af
Anhalt såsom Svensk ståthållare öfver Magdeburg
och Halberstadt 1634, original.

16 originalbref från trettioåriga krigets tid, deri-
bland från Drottning Maria Eleonora, Axel Oxen-
stierna, Johan Banér, Kurfursten Georg Wilhelm
och Markgreffen Sigismund af Brandenburg, Furst
Ludvig af Anhalt, Alexander Eskein m. fl.

Tillsammans 1

*Genom byte:**Från Storhertigligna Hessiska regeringen genom Kongl. Ut-
rikes-Departementet:*

Memorialer, instruktioner och fullmagter för Bengt
Oxenstierna 1626—1638.

Lifländska och Ingermanländska stater 1634—1642.

Bref till Bengt Oxenstierna från Axel Oxenstierna
(9 stycken), Gustaf och Johan Axelssöner Oxen-
stierna, Gabriel Gustafsson Oxenstierna samt Len-
nart Torstensson (3 st.)

Bref till Johan Axelsson Oxenstierna från Mat-
thias Börnclou, M. G. De la Gardie, A. Gyldenclou,
Bengt Oxenstierna, Gabriel Gustafsson Oxenstierna,
Adler Salvius, Lennart Torstensson (2 st.), Nils
Tungel m. fl.

Bref till Gustaf Axelsson Oxenstierna.

Bref till Margareta Oxenstierna född Brahe från
Axel Oxenstierna (4 st.)

Memorialer i enskilda ärenden af Axel Oxenstierna
(4 st.)

Tillsammans 2

Genom köp, enligt Kongl. brefvet den 4 De-
cember 1885:

Pergamentsbref af åren 1368, 1422, 1471 och 1512,
ett för hvarterdera året.

Generalmajoren J. L. Belfrages efterlemnade papper 1797—1814	1 vol.
Skrivelser af Clas Fleming 1592, Gustaf Banér 1576, Schering Rosenhane 1653, Erik Oxenstierna 1656, Arvid Forbus 1657, M. G. De la Gardie 1677, G. A. Banér 1679 m. fl.	1 »
Summa	42 vol.

samt 4 st. pergamentsbref.

Om utgallring ur Riksarkivet.

A.

Kongl. Maj:ts nådiga bref till Riksarkivarien om utgallring ur Riksarkivet af öfverflödiga och obrukbara handlingar.

OSCAR etc. Vår ynnest etc. Sedan I uti skrifvelse den 28 sistlidne Februari, efter erhållen nådig befallning, till Oss inkommit med förslag till bestämmelser angående den utgallring ur Riksarkivet af öfverflödiga arkivalier, som kan finnas af omständigheterna påkallad eller ändamålsenlig, samt Vår Vitterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademi afgifvit infordradt utlåtande i ämnet, hafve Vi vid föredragning af detta ärende funnit godt, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad I hemställt, i nåder förordna:

att, utan hinder af föreskriften i § 1 af Vår nådiga Instruktion för Riksarkivets embets- och tjenstemän den 26 Oktober 1877, sådana handlingar, yngre än år 1680, som pröfvas vara utan värde såväl för regeringsärendenas och rättskipningens behöriga handhavande som för den historiska forskningen, må, till besparande af utrymme, ur Riksarkivets samlingar utgallras;

att såsom sådana må anses:

- a) handlingar i regeringsärenden, som angå tillfälliga åtgärder af öfvergående natur eller särskilda förmåner för vissa personer, med undan-

tag af de fall, då särskilda anledningar till deras förvarande finnas i målens egen beskaffenhet, den utgång de fått, eller de personer, som de röra;

- b) handlingar i vanliga tviste- eller brottmål, sedan 100 år förflutit efter deras afgörande, likaledes med nyss sagda undantag;
- c) dupletter och afskrifter, af hvilka originalen finnas, der ej särskilda skäl föranleda deras bevarande;
- d) handlingar, som genom fukt eller annan skada blifvit obrukbara;
- e) oskrifvet papper och sådant, som tydligen endast genom misstag inkommit bland samlingarna;

att handlingarna i de till statsdepartementen inkomna mål skola, sedan minst 10 år förflutit efter det de blifvit inför Kongl. Maj:t föredragna eller ad acta lagda, der så ske kan i sammanhang med deras öfverlemnande till Riksarkivet genomses af en utaf vederbörande departementschef dertill förordnad person; börande dervid utmärkas hvilka af handlingarna anses icke vidare kunna vara af värde för administrationen eller eljest af beskaffenhet att icke längre behöfva förvaras;

att de från Nedre Justitierevisionen till Riksarkivet öfverlemnade handlingar skola, sedan 100 år förflutit efter målens afgörande, undergå likartad granskning af en utaf Chefen för Justitie-Departementet dertill utsedd rättskunnig person jemte en arkivtjensteman, hvarvid sådana handlingar utmärkas, som anses ej vidare kunna vara för lagskipningen behöfliga eller för rättens och sedernas historia upplysande;

att förteckningarna öfver sålunda utmärkta handlingar lemnas till Riksarkivarien, som bör tillse, att deribland icke upptages något, som i ett eller annat afseende kan vara af värde för den vetenskapliga forskningen;

att för administrativa handlingar, som tillhöra tiden före departementalstyrelsens införande eller som, på sätt nyss är sagdt, undergått en första gallring, äfvensom för Riksarkivets öfriga samlingar förslag om utsöndring kan väckas af hvilken arkivtjensteman som helst och underställas föreståndaren för vederbörande afdelning eller sektion inom Riksarkivet, hvilken, om han gillar förslaget, föredrager det för Riksarkivarien, som efter samtliga arkivariernas hörande godkänner eller förkastar det; egande han, der han finner sådant nödigt, att dessförinnan begära utlåtande af den embetsmyndighet, till hvars verksamhetsområde de ifrågasatta handlingarna höra;

att öfver de handlingar, hvilkas utgallring på något af dessa sätt blifvit föreslagen och af Riksarkivarien godkänd, skall af honom i underdånighet insändas kortfattad förteckning, åtföljd, der någon af arkivarierna haft afvikande mening, af protokollsutdrag derom, och må utgallring ej verkställas förr än nådig tillåtelse dertill gifvits;

att om bland de akter, som till utgallring föreslås, skulle förekomma dokument, som utgöra grund för eganderätt eller för besittningsrätt till fast egendom eller för egoskilnad, delning af jord, servituter m. m., skola de afskiljas och tillvaratagas;

att af utgallrade papper Riksarkivarien må ega att till Kongl. Biblioteket, universitetsbiblioteken eller andra statens samlingar öfverlemnas sådant, som han anser der kunna vara af någon nytta och som deras

föreståndare vilja mottaga; egande Riksarkivarien ock att, af hvad som icke sålunda kommer till användning, göra utbyten med enskilda samlare, om derigenom några behöfliga arkivalier kunna åt Riksarkivet förvärfvas, med iakttagande för öfrigt att hvad som icke på dessa sätt kan användas förstöres eller försäljes till pappersbruk för att begagnas vid papperstillverkning samt att de härför inflytande medlen skola användas till inköp af arkivalier, då tillfälle erbjudes att åt Riksarkivet förvärfva sådana.

Hvilket Vi Eder till kännedom och efterrättelse härigenom meddele.

Stockholms Slott den 5 Juni 1885.

OSCAR.

C. G. Hammarskjöld.

B.

Riksarkivariens underdåniga utlåtande af den 28 Februari 1885.

Till Konungen.

Genom nådig skrifvelse af den 26 Januari 1883 har Eders Kongl. Maj:t täckts uppdraga åt mig att uppgöra och Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställa förslag till bestämmelser angående den utgallring ur Riksarchivet af öfverflödiga archivalier, som kan finnas af omständigheterna påkallad eller ändamålsenlig. Då föreskrifter i denna riktning hit-

tills nästan alldeles saknas i vårt land, der gällande lagbestämmelser endast afse, att archivalier skola bevaras, har jag, för 'att kunna med någon säkerhet fullgöra detta uppdrag, trott mig böra först söka kändedom om de bestämmelser, som i detta afseende gälla i åtskilliga främmande länder, hvilkas archiv-väsen är väl ordnadt. De upplysningar, som jag härom inhemtat, dels genom Kongl. Utrikesdepartementets benägna understöd, dels genom egen brev-vexling med några chefer för främmande statsarchiv, sammanfattas i följande korta öfversigt.

I *Bayern*, hvars archiv-väsen är högt utbildadt och starkt centraliseradt, skola embetsverk och domstolar, då de behöfva befria sig från akter och urkunder, som ej längre för ärendenas handhafvande äro behöfliga, insända förteckningar på dem till Riksarchivet, som allena afgör, hvilka handlingar få förstöras, och hvilka böra bevaras; de sist nämnda aflennas till vederbörande kretsarchiv eller till Riksarchivet. Om uti kretsarchiverna befintliga handlingar anses värdelösa, insändas förteckningar på dem, jämte utförlig berättelse, till riksarchivarien, som efter förnyad pröfning och undersökning bestämmer, hvad som får afyttras.

Om utgallring från sjelfva Riksarchivet i München har jag icke funnit någon föreskrift.

I *Belgien* är endast föreskrifvet, genom reglementet af den 28 Februari 1878, art. 25, att vinga urkunder (titres) eller handlingar (papiers), icke ens sådane som hafva blifvit förklarade för skräp (de rebut), kunna säljas eller förstöras, förr än en summa-

risk förteckning på dem blifvit uppgjord och ministern, efter tagen kännedom deraf, godkänt förstörandet eller försäljningen». — Efter hvilka grunder man härvid går tillväga, är mig icke bekant.

I *Danmark* har man en tid — under de sista årtiondena af det sistförflutna århundradet och de första af det innevarande — skaffat utrymme i archiverna genom utgallringar, öfver hvilka nutidens forskare klaga. I det s. k. Danske Kancelli blef det genom åtskilliga skrivelser af 1801, 1804, 1819, 1823 stadgadt, att vissa slag af handlingar efter 20 års förlopp skulle kunna utan vidare hemställan förstöras. Men mot detta förfaringssätt inträdde en reaktion, och 1832 föreskrefs, att ingen kassation af archivalier finge ske utan föregången hemställan till kanslikollegiet och derå meddelad resolution. Sedermera blef kassation efter vissa kategorier, ehuru i mycket ringare omfång än förut, åter tillåten, i det att för kansliets archiv år 1847 medgafs, att ansökningar om tjänster och vissa räkenskapsbilagor efter 20 år skulle få förstöras, samt utan afseende på ålder alla »simple hörings- och erindringsbreve» (remisser och påminnelser?) i saker som äro definitivt afgjorda; samt 1853, att ej blott inlagor utan ock concepter till utgående expeditioner i åtskilliga obetydligare justitie- och ansökningsärenden skulle efter viss tid kasseras, dock med föreskrift, att intet dokument skulle förstöras, innan Justitieministeriets archivarius undersökt dess innehåll, och att han dervid skulle till vara taga allt, som kunde hafva särskildt intresse. Emellertid lär denna kassation icke länge hafva varit verksam. — Sedan år 1860 gäller såsom en vedertagen regel, ehuru den icke vunnit kraft af lag, att ingen kassation i något departements archiv må verkställas, utan att chefen

för Geheime-archivet förut fått tillfälle att yttra sig om dess lämplighet.

I *England* har förfaringsättet vid archivaliers utgallring blifvit stadgadt genom en act af den 14 Augusti 1877 (40 et 41 Vict. Ch. 55). Enligt denna act eger Master of the Rolls med bifall af skattkammarskommissarierna — samt, om det gäller handlingar från vissa domstolar, af Lordkanslern, och, om det gäller handlingar från något regeringsdepartement utom skattkammaren, af vederbörande statssekreterare eller departementschef — att gifva, återkalla och förändra stadgar för afsöndring genom förstöring eller annorledes af dokumenter, som icke äro äldre än år 1715 och ej äga nog värde för att bevaras i Riksarchivet (Public Record Office). Hvarje sådan stadga skall föreläggas parlamentet, och sedan den i minst 60 dagar förelegat begge husen, kan drottningen stadfästa hvarje sådan föreskrift, som icke någotdera huset genom adress anhållit icke måtte blifva stadfästad. Men ej nog dermed: inga dokumenter få utgallras, förr än en förteckning på dem jämte sådane upplysningar om deras beskaffenhet och innehåll, som knnna vägleda omdömet om lämpligheten af deras utgallring, varit understäld begge parlamentshusen i minst 4 veckor.

På grund af denna act förelades parlamentet i Februari 1882 »Rules for the disposal of valueless documents», uppsatta af Master of the Rolls och gillade af lordkanslern och skattkammarslorderna. Enligt denna stadga, skola tre af archivets tjänstemän utses, för att jemte en tjänsteman från det regeringsdepartement, hvars acter äro i fråga, öfverse archivets samlingar och upprätta sådane motiverade förteckningar, som ofvan nämndes, på de handlingar,

hvilka de föreslå till utgallring; de skola framlägga åtminstone en sådan förteckning hvarje år och bruka all möjlig flit i syfte att befria Riksarchivet från onyttigt skräp; men de skola ock noga akta sig för att på sina listor upptaga några dokumenter, som skäligen kunna anses ega värde och betydelse i juridiskt, historiskt, genealogiskt eller antiqvariskt afseende, eller som gifva någon värdefull upplysning, hvilken icke annorstädes kan erhållas. Sedan dessa förteckningar blifvit gillade af Master of the Rolls och, på sätt ofvan sagdt är, underkastats parlamentets pröfning, skola de handlingar, hvilkas utgallring slutligen vinner laga kraft, förstöras.

I öfverensstämmelse med denna stadga hafva förteckningar 1882 och 1883 (om äfven 1884, känner jag icke) blifvit parlamentet förelagda. Tillsammans omfattade det som skulle utgallras från en del af de handlingar, som kommit från *en* domstol, Court of Queens bench (plea side), och upptaga, så vidt jag kan förstå de tekniska uttrycken, endast sådane papper, som röra målens förberedelser och former, promemorior, concepter m. m. eller korteligen sådant som aldrig varit ämnadt att ständigt bevaras; och ingen anledning synes vara att betvifla riktigheten af den försäkran, att deras förstöring icke skall förorsaka den ringaste afsaknad för rättsökande, jurister, fornforskare eller häfdatecknare.

Enligt en senare af Master of the Rolls med skattkammarlordernas bifall gifven stadga, som fått Kunglig stadfästelse den 30 November 1882, skola liknande listor öfver handlingar, icke äldre än 1715, som ännu icke aflemnats till Riksarchivet utan äro kvar i skattkammarens vård, upprättas och, sedan de blifvit gillade af Master of the Rolls, för parlamentet

framläggas; och må de på dessa listor upptagna handlingar tid efter annan förstöras, dock ej förr än 25 år efter handlingarnes datum. Äfven enligt denna stadga har åtminstone *en* lista blifvit uppgjord och för parlamentet framlagd. Här synes det gälla utgallring efter vissa kategorier; men det är uttryckligen tillagdt, att denna stadga icke får tillämpas på sådane handlingar, som redan öfverlemnats eller komme att öfverlemnas till Riksarchivet.

I *Frankrike* sker en gallring af handlingar redan i de särskilda statsdepartementerne. Dekretet af den 12 December 1855 säger nämligen (art. 2) att till Riksarchivet skola öfverlemnas alla de papper af allmänt intresse, hvilkas bevarande anses nyttigt, men hvilka icke vidare behövas i departementet eller derunder lydande embetsverk; öfverlemnandet kan endast ske i kraft af ett dekret, utfärdadt på förslag af den minister, till hvilkens departement handlingarne höra. Det vill med andra ord säga, att ministern bedömer, hvilka handlingar, ehuru icke mer nödiga för den dagliga tjensten i departementet, likväl böra för framtiden bevaras. En gång öfverlemnade till archivet skola de der förvaras, till dess det blifver uppenbart, att de ej längre ega något värde för förvaltningen eller för historien. Reglementet af den 12 November 1856 art. 18 säger derom, att som under årets lopp en afdelningschef inom archivet funnit, att vissa papper ej vidare ega något slags intresse, och att anledning finnes att låta förstöra dem, så aflemnar han med sin Decembarmånads-rapport en noggrann förteckning på dessa papper; generaldirektören öfverlägger derom med samtliga afdelningschefer; och om förslaget enhälligt antages, verkställs förstöringen, sedan ministern dertill gifvit

sitt bifall». Några närmare regler, efter hvilka denna utgallring skall verkställas, äro icke gifna; det är, såsom nuvarande generaldirektören för arkivet skrifver till Eders Kongl. Maj:ts minister i Paris, »une affaire d'appréciation personnelle». Men man följer den grundsatsen att förstöra så litet som möjligt; och det är brist på utrymme mer än archivaliernas värdelöshet, som föranleder deras förstöring, eftersom man, strängt taget, aldrig kan veta, om icke ett papper, huru betydelselöst det än förefaller, i ett gifvet ögonblick kunde vara nyttigt att påträffa.

Öfver utgallring af papper i de Franska departementalarchiverna finnes ingen lag eller dekret; men noggranna föreskrifter äro gifna genom ministeriella cirkulärer, af hvilka ett af den 24 Juni 1844 är det vigtigaste. Enligt dessa föreskrifter skola bevaras alla urkunder och akter, som röra det allmännas eller enskilda personers intresse, allt som äger historiskt, artistiskt, palæografiskt, topografiskt eller statistiskt värde, alla dokumenter äldre än 1790; undantag härifrån kunna endast göras med ministerns samtycke; de papper, som kunna utgallras, höra alla till den administrativa afdelningen, såsom röstlängder och valprotokoller vid municipalval, ansökningar om pass, verifikationer till räkenskaper för departementer, kommuner och välgörenhetsinrättningar, besvär öfver beskattning m. m., sedan dessa papper förvarats ett visst antal år, 3—50; sådane papper skola dels försälas, dels — om de äro försedda med en embetsmans underskrift och endast böra kännas af administrationen — förstöras. Öfver de papper, som föreslås till försäljning, upprättar archivarien förteckning, som granskas af en af prefekten tillsatt lokalkommision, innan den förelägges ministern till gillande;

först sedan ministerns tillåtelse erhållits, får offentlig auktion hållas på det utgallrade.

Uti *Italien* — der archiver i stort antal äro spridda kring landet och, efter den forna indelningen i sjelfständiga stater, ordnade i vissa grupper (»sovrintendenze») hvar med sin superintendent, och der ett särskildt archivråd (»Consiglio per gli Archivi») går inrikes-departementet tillhanda med utlåanden i hvad som rör archiv-väsendet — stadgas genom det Kongl. dekretet af den 27 Maj 1875, att vissa handlingar vid domstolar och embetsverk kunna årligen med ordförändens skriftliga tillåtelse säljas eller förstöras (art. 15); att af dem, som bevaras, de hvilka röra ärenden, som för mer än 10 år sedan blifvit afgjorda, med vissa undantag skola i början af hvarje år öfverflyttas till vederbörande archiv (art. 17); att innan de sålunda öfverlemnade handlingarna inskrifvas i archivets inventarium, skola de examineras af archivets director, om något utan skada för historien eller administrationen kan förstöras; förslag derom, åtföljdt af yttrande från chefen i det embetsverk, som papperen tillhört, insändes till superintendenten, som öfverlemnar det jemte eget utlåtande till inrikesministern, hvilken, efter archivrådets hörande, afgör (art. 21). Handlingar, som en gång blifvit införda i ett archives inventarium, kunna ej utsöndras utan archivrådets godfinnande (art. 8).

I *Nederländerna* finnes angående archivaliers utgallring ingen annan föreskrift än den som innehålles uti 10 art. af »Instructie voor den Rijks-Archivaris» af den 28 Juni 1856: »När några akter i Riksarchivet synas honom (Riksarchivarien) fullkomligt onyttiga och öfverflödiga, gör han hos ministern för inrikes-ärendena förslag om deras förstöring».

I *Norge* finnes ingen allmän administrativ föreskrift angående rätt att kassera archivalier, som äro införlifvade med Riksarchivet. Dock hafva Riksarchivarierna ansett sig ega en sådan rätt och begagnat sig deraf. Den nuvarande Riksarchivarien har gjort sig till regel, att när tanke uppstår om några archivaliers utgallring, först förhandla med den embetsmyndighet, till hvars område de i fråga satta archivalierna höra eller kunna höra, om lämpligheten och omfånget af en kassation, och derefter hos det regerings-departement, hvarunder Riksarchivet lyder, inhemta bemyndigande till kassationen.

För Centralarchivet i Throndhien, det enda i Norge varande provinsarchiv, är föreskrift i detta afseende gifven uti instructionen af den 23 November 1854 § 8, nemligen att archivarien vid genomgåendet af bundtarne eger att derur uttaga innehållslösa »fölgeskrivelser», alldeles oväsentliga verificationer och dylika bilagor, samt årligen till Kirke-departementet insända summarisk förteckning deröfver med förslag till kassation. Efter erhållet samtycke af departementet, säljes det kasserade såsom makulatur.

I *Preussen* — der, utom Geheime-Statsarchivet i Berlin, finnas 14 Statsarchiver i provinserna, alla under samma centralstyrelse — sker en utgallring redan vid embetsverken och domstolarne. Alla förvaltande myndigheter äro befalda att efter noggrann undersökning dela sina akter i 3 kategorier, nemligen sådane a) som för göromålens gång äro oumbärliga, b) som väl icke för det närvarande behövas för de löpande ärendena, men dock äro af beskaffenhet att ännu framgent böra bevaras, och c) som utan betänkanke kunna förstöras. De till kategorien b) hörande akter skola förvaras i särskild lokal eller aflemnas

till vederbörande Statsarchiv. Vissa akter, såsom en del verifikationer till räkningar, concepträkningar, kassajournaler m. m., kunna utgallras efter en viss tid, 10, 30 eller 50 år. Men till hvarje utgallring fordras bifall af högre myndighet; och innan några utgallrade handlingar förstöras, skall förteckning på dem inlemnas till vederbörande Statsarchiv, på det att de som äro af vikt för fäderneslandets historia, eller för egendoms- och rättsförhållandena, eller för provincial- och statsförvaltningen, må kunna undantagas och till Statsarchivet aflemnas. Alla öfriga utgallrade akter skola säljas med vilkor att de genast förstöras. (Flere förordningar, sammanställda i Ministerial-Blatt 1876, s. 254.)

För domstolarne gälla likartade föreskrifter. Vissa akter äro frikallade från utgallring; andra kunna föryttras efter 30, 20, 10 eller 5 år, efter utförliga i det Preussiska rättskipningsväsendet grundade regler. Men ordförandena i domstolarne och »Staats-anwaltschaften» hafva att från utgallring undantaga akter och skrifter, hvilkas förvarande af särskilda skäl synes lämpligt. (Justiz Ministerial-Blatt 1879 s. 376. Förordn. 22 September 1879.)

Om uti Statsarchiverna uti provinserna handlingar påträffas, som föreståndaren anser värdelösa, skall han insända förteckning på dem till directorn för Statsarchiverna och inhemta hans tillåtelse till deras utgallring. Angående utgallring inom sjelfva Geheime-Staats-Archivet i Berlin äro inga föreskrifter gifna, åtminstone icke offentliggjorda.

I *Sachsen* blef det genom »Verordnung die Cassation abgethaner Acten betreffend» af den 28 Mars 1849 föreskrifvet, att akterna i de före slutet af år 1800 afgjorda rättegångsmål skulle vara underkastade

kassation, dock med vissa betydande undantag, såsom allt som rörde offentliga anstalter, myndigheter, kommuner, korporationer ö. s. v., äganderätt, arf, förmynderskap m. m.; likaså skulle administrativa akter äldre än slutet af år 1800 kunna kasseras, med undantag af sådant, som rörde kommuner, stiftelser, korporationer m. m. Vid underdomstolarne skulle utgallring ske under kontroll af en rätts- och författningskunnig embetsman; och de äldre urkunder af historiskt värde, som påträffades, öfverlemnas till »Haupt-Staats-Archiv». Sedermera har utgallringen af handlingar vid embetsverk och domstolar på sådant sätt blifvit underkastad kontroll, att underordnade myndigheter till det ministerium, hvarunder de lyda, insända förteckning öfver de handlingar, som de vilja kassera; hvilken förteckning cirkulerar till alla ministerier, som då utmärka de handlingar, hvilka fortfarande böra bevaras hos den föreslående myndigheten; slutligen går förteckningen till das Haupt-Staats-Archiv, der man utprickar sådane akter, som böra inlemnas till archivet. Några föreskrifter om utgallring af handlingar, som redan inkommit i Statsarchivet, äro mig icke bekanta.

Från *Österrike* har jag icke kunnat skaffa noggrannare uppgifter, än att utgallring af archivalier der icke är ordnad »d'une manière absolue»; dock kan en sådan endast ske för en viss bestämd period, och dokumenter af ögonskenligt värde eller af historiskt intresse skola bevaras; denna grundsats lemnar en viss »largesse d'application aux employés préposés», hvilka för öfrigt äro pligtiga att hänskjuta det slutliga afgörandet till »l'autorité de ressort».

Af dessa redogörelser visar sig, att i flere länder redan inom ministerierna eller vid embetsverken och domstolarne én utgallring sker af akterna, innan de till Statsarchiverna aflemnas; hvarvid man dock i Bayern, Danmark, Preussen, Sachsen varit sorgfälligt att sätta Riksarchivernas målsmän i tillfälle att från förstöring undantaga alla sådane handlingar, hvilka af dem anses värda att bevaras och därför böra till Riksarchiverna öfverlemnas.

Rörande utgallring af handlingar, som redan inkommit till Riksarchiverna, finnas utförliga stadganden endast för England, der enkom dertill utsedde inspectörer genomgå samlingarne för att derur afskilja, hvad som är värdelöst. I andra länder synes man hafva nöjt sig med att lemna åt archivtjenstemännen att till utgallring föreslå, hvad som under de ordinarie göromålens gång påträffas af den beskaffenhet, att det icke synes förtjena att bevaras. Om man alltså i England tagit ett kraftigare initiativ till archivernas rensande från onyttig pappersbelastning, så har man der å andra sidan gått så långt i varsamhet vid verkställandet, att icke ett papper ur archivet kan aflägnas, utan att parlamentet sättes i tillfälle att göra insaga deremot. I Belgien, Frankrike och Nederländerna har man funnit nog att fordra vederbörande ministers bifall till utgallringen; i Italien derjemte archivrådets; och i Bayern och Preussen är riksarchivariens eller statsarchiv-direktorns tillåtelse tillräcklig för utgallring ur provincial-statsarchiverna. Huruvida ministeriel tillåtelse fordras eller är tillräcklig för utgallring ur Geheime-Staats-Archivet i Berlin, Haupt-Staats-Archiv i Dresden eller Riksarchivet i München, framgår icke ur för mig tillgängliga handlingar.

Så mycket synes emellertid klart, att man allestädes velat med sorgfällighet förekomma, att icke några för ärendenas behöriga gång och rättvisans skipande nödiga, eller för den vetenskapliga forskningen värdefulla och upplysande handlingar måtte gå förlorade. Trygghet i detta afseende kan sökas dels genom att så noggrannt som möjligt bestämma, hvad som får utgallras, dels genom att öfverlemnna verkställandet åt så väl med ärendenas praktiska handhafvande som med archiv-väsendet fullt förtrogna personer under lämplig kontroll.

För att erfara i hvilken mån det skulle vara möjligt att i förra afseendet uppdraga några tydliga gränser, inom hvilka utgallring skulle kunna ske, har jag hos expeditionscheferna i Eders Kongl. Maj:ts kansli begärt uppgift, hvilka af de handlingar, som från departementena till Riksarchivet öfverlemnas, skulle kunna förstöras, utan att någon olägenhet deraf ur administrationens synpunkt vore att befara. Liknande uppgift har begärts från Eders Kongl. Maj:ts nedre justitierevision rörande de handlingar, som till Riksarchivet öfverlemnas från revisionen.

Med ledning af de inkomna svaren torde åtminstone några allmänna grundsatser kunna uppställas rörande frågan, hvilka archivalier kunna, och hvilka icke kunna, utan skada för regeringsärendenas behöriga vård, från Riksarchivet afsöndras. Så kan det få anses såsom något, hvarom alla, uttryckligen eller såsom tyst förutsättning, äro enige, att protokoller, registraturer, concepter till utgående expeditioner, samt sådane minnesböcker, hvilka tjena till vägledning vid efterforskningar, såsom diariier, expeditionslistor, register m. m. icke må förstöras utan allt framgent förvaras. Det är alltså endast bland de till Eders

Kongl. Maj:ts kansli inkomna handlingar, som gallring bör i fråga komma. Äfven bland dessa äro några af den beskaffenhet, att man icke lär kunna tänka på att förstöra dem; sådane äro t. ex. originalhandlingar, på hvilka eganderätt sig grundar, eller som röra gränssorna för fast egendom, handlingar, som röra utfärdande, ändring eller upphäfvande af allmänna lagar, författningar, reglementen m. m. — eller organisation, förändring eller upphäfvande af embetsverk, styrelser, tjänster, läroverk och andra offentliga anstalter — eller föreskrifter för donationer, stipendier och stiftelser för välgörande ändamål — eller kronans räntor och fastigheter — eller städers, menigheters, allmänna kassors och inrättningsars egendom, privilegier och ordningar m. m.

Hvad som deremot synes icke behöfva för all framtid förvaras, det är sådane handlingar, som angå tillfälliga åtgärder af öfvergående natur eller särskilda förmoner för vissa personer, t. ex. inlagor om tjänstledighet och förordnanden, om nådevedermålen, gratifikationer och tillfälliga understöd, om ålderstillägg och uppflyttning i högre lönegrad, om ersättning åt viss person för tillfälliga uppdrag eller utgifter i tjänsten; ansökningar om dispenser och särskilda tillåtelser af flere slag, t. ex. för utländingar att i riket vistas, för beväringsskyldige att vapenöfvas på annan tid eller ort än föreskrifvet är; för skarpskytteföreningar att inlösa gevär; för studerande eller tjänstsökande att befrias från vissa examensföreskrifter eller kompetensvilkor; för församlingar att kalla fjerdre profpredikant, att vinna uppskof med fastställd lönereglerings tillämpning eller att erhålla statsbidrag till folkskolelärares aflöning; framställningar om disponerande af tillfälligt lediga löner, om fördelning och

användande af extra anslag, om bestämmande af bönedagar, om prestmötes hållande m. m. Dock kunna bland handlingar af detta slag förekomma sådane, som i biografiskt intresse eller af annat särskildt skäl förtjena bevaras; så att icke ens dylika handlingar kunna till förstöring utgallras, utan att förut undergå sorgfällig granskning. För öfrigt har med rätta blifvit anmärkt, att den större eller mindre angelägenheten af en handling bevarande understundom måste vara helt och hållet beroende af den utgång ärendet vunnit, så att äfven handlingar i obetydliga mål kunna, såsom upplysande ett prejudikat eller ett undantag, blifva af vigt för administrationen.

Likartadt synes förhållandet vara med de från Justitierevisionen till Riksarchivet öfverlemnade handlingarne i rättegångs- och ansökningsmål. Nedre Justitierevisionen har derom uttalat den mening, att sådane handlingar, som angå besvär öfver riksdagsmannaval före 1866, må genast kunna förstöras, och att handlingarne i andra slutligen afgjorda mål och ärenden må förstöras, när 100 år förflutit, efter det handlingarne till Riksarchivet ankommit; dock med undantag af originala eganderättshandlingar samt af sådane handlingar, som angå historiskt märkvärdiga mål och ärenden, eller eljest synas i något hänseende vara för forskningen af vigt. Detta yttrande, som hufvudsakligen öfverensstämmer med hvad genom Kongl. Maj:ts nådiga bref till Svea och Göta Hofrätter den 12 Oktober 1860 blifvit i likartad fråga föreskrifvet, innebär naturligtvis, att utgallringen måste föregås af en speciell granskning för att bestämma, hvilka mål äro af den vigt, att handlingarne derom böra bevaras.

Det torde här af framgå, att man icke kan utan vidare besluta utgallringar efter vissa kategorier. Vål kan man säga, att vissa slag af archivalier böra alla bevaras; men man kan icke omvänt säga, att vissa andra slag kunna alla kasseras. En noggrann och i detalj gående granskning måste föregå, innan beslut om utgallring och förstöring kan fastställas; och detta ej mindre ur statsförvaltningens och rättsskipningens än ur den historiska forskningens synpunkt.

Den tid, efter hvars förlopp utgallring af en handling kan i fråga sättas, är naturligtvis mycket olika efter handlingarnes art. Några äro af så flygtig betydelse, att de skulle kunna förstöras, så snart det mål, till hvilket de höra, blifvit afgjort (t. ex. de flesta tjänstledighetsansökningar). Andra kunna behövas under en menniskoålder (t. ex. brottmålsransakningar, så länge ett återfall eller en nådeansökan af deri invecklad person ännu möjligen kan förekomma). Följaktligen hafva för olika handlingar föreslagits olika tidpunkter, vid hvilka de skulle vara underkastade utgallring: efter 50, 12, 10 år, eller redan så snart statsrådsprotokollerna och statsverket undergått vederbörlig granskning. För att icke tillskapa alltför många regler, synes det vara önskligt att för alla statsdepartementerna fastställas samma tidpunkt, då deras handlingar böra undergå den första gallringen; och torde denna tid utan fara kunna bestämmas till tio år efter ärendenas afgörande. Om denna gallring sättes i förbindelse med deras aflemnande till Riksarchivet, skulle derigenom en icke oväsentlig besparing af arbete kunna ske, eftersom handlingarne då i alla fall måste genomgå. Beträffande de från Justitierevisionen aflemnade handlingarne — med undantag af handlingar i besvärsmål, rörande

riksdagsmannaval under ständsrepresentationens tid — uppställer Nedre Justitierevisionen, såsom ofvan nämnt är, 100 år såsom den tidpunkt, efter hvilken gallring och kassation må företagas. Visserligen kan det synas, som om handlingarne i vanliga brottmål af obscura personer, stöld, dråp, horsbrött, eller skuldfordringsmål, konkurser m. m. icke skulle behöfva gömmas i 100 år; men då de sista 10 årens utlåningslistor framte exempel, att Justitierevisionen behöft från Riksarchivet requirera handlingar i mål, som för mer än 70 år sedan hade afgjorts; då det är bättre att gömma för länge än att förstöra för snart, och då handlingar för ett eller annat årtionde mer eller mindre icke kunna mycket betyda för utrymmet i Riksarchivet, så torde det vara tryggast att antaga den af Nedre Justitierevisionen föreslagna tidsgränsen såsom den, före hvilken utgallring af revisions- och utslagshandlingar icke må företagas; i synnerhet som Kongl. Maj:t genom nådiga brevet af den 12 Oktober 1860 till Svea och Göta Hofrätter fastställt samma tid för gallringen af dessa domstolars archiver. Endast den anmärkningen torde härvid böra göras, att tiden synes böra räknas från målens afgörande, icke från handlingarnes inlemnande till Riksarchivet, hvilket kan af tillfälligheter fördröjas eller påskyndas.

Äfven från den andra sidan synes en tidsgräns böra utstakas för gallringen. Riksarchivets samlingar gå icke synnerligen långt tillbaka i tiden; för medeltiden äro de ganska torftiga, och äfven för början af den nyare tiden äro de icke öfverflödande. Först med statsförvaltningens nydaning under 1600-talet och kansliets fasta organisation börja de skriftliga minnesmärkena af regeringens verksamhet att blifva rikligare; men så har slottsbranden år 1697 bland dem

anställt svåra härjningar. Under sådana förhållanden, och då för dessa äldre tider underrättelser ur tryckta böcker äro sparsamma och tidningspressen icke existerade eller var i sin första början, måste de archivalier, som finnas i behåll, äfven om de icke skulle röra statsangelägenheter eller i sig sjelfva viktiga ärenden, likväl blifva af värde såsom belysande tidernas tänkesätt, seder och lefnadsförhållanden, och förtjena därför att förvaras, helst då det utrymme, som de upptaga, icke kan blifva stort. Det är icke förr än under Konung Carl XI:s regering, som de skriftliga handlingarne begynna blifva så omfattande, att man utan skada kan afsöndra någon del deraf; och torde året 1680 kunna sättas såsom gräns; så att alla handlingar, som äro äldre än detta år, frikallas från gallring. (I England har man satt denna gräns ännu senare, eller vid år 1715.)

Utom departements- och revisionshandlingar har Riksarchivet också i sina samlingar mycket, som inkommit från annat håll, från riksens ständer, från embetsverk, domstolar och kommittéer, från enskilda samlingar. Äfven bland dessa papper finnes åtskilligt, som icke förtjenar att gömmas; dock måste det här vara ännu svårare än vid kanslihandlingarne att uppställa några vissa kategorier för de handlingar, som kunna utgallras. Men hvad ofvan är sagdt, om hvad som icke får utgallras, eger äfven här sin fulla tillämpning.

Såsom allmänna reglor, tillämpliga på archivets alla samlingar, från hvilket håll de än må leda sitt ursprung, torde kunna gälla: att dupletter icke må förvaras, då icke särskilda omständigheter, såsom påtecknade resolutioner, upplösta chiffer, eller andra anteckningar dertill föranleda; att afskrifter icke må

förvaras, der originalerna äro i behåll, så vida de icke för den större lättheten att dem läsa, eller för att från nötning spara ett särdeles viktigt eller ock ett ömtåligt eller bristfälligt original, eller af något annat skäl kunna anses vara för Riksarchivet behöfliga. Vidare torde sådane handlingar, som genom fukt eller olyckshändelse blifvit så förstörda eller stympade, att de ej kunna gifva någon upplysning, icke böra upptaga utrymmet. Slutligen har ock bland handlingarne kunnat inkomma sådant, som icke gerna kan rubriceras annorlunda än såsom skräp, utan ringaste värde för forskningen, äfvensom mycket oskrifvet papper; en utsöndring häraf kan endast göra nytta.

Mot förslaget att underkasta rättegångshandlingar någon gallring alls, torde en viss betänklighet kunna uppstå på grund af Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 26 April 1853, som förklarar part berättigad att, sedan till Hofrätt inkommet eller i Justitierevisionen bevakadt mål blifvit afgjort, återtaga de af honom ingifna protokoller och beslut i målet m. m.; alldenstund detta berättigande icke är till någon tid begränsadt. Men då berättigandet endast är gifvet åt *part* för *af honom* ingifna skrifter, så synes det icke kunna trädas för nära genom en utgallring, som icke får ske förr än 100 år efter målets afgörande. Deremot är det klart, att en gallring af Riksarchivets handlingar i någon mon står i strid med föreskriften i § 1 af Eders Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för Riksarchivets embets- och tjenstemän af den 26 Oktober 1877: att de politiska, judiciella och administrativa samt andra — — — handlingar, som redan

tillhöra Riksarchivet, så ock de, som — — — till Riksarchivet öfverlemnas, skola der vårdas — — — för att vid förefallande behof — — — hållas tillgängliga.

Då, såsom af det föregående framgår, reglorna för utgallring icke kunna göras så bestämda, att icke ett stort utrymme måste lemnas åt deras uppfattning och omdöme, som skola utföra dem, så måste den frågan blifva af största vikt, åt hvilka detta uppdrag bör lemnas. På det att vid utförandet icke måtte saknas nödig sakkännedom och behörigt afseende, både på hvad det praktiska statslivets, och hvad den vetenskapliga forskningens behof kräfva, bör gallringen framgå ur en samverkan mellan Riksarchivet och den administrativa eller judiciella myndighet, från hvilken de gallrade handlingarne komma, eller hvars verksamhetsområde de tillhöra. Denna grundsats, tillämpad på de handlingar, som hädanefter komma att från regeringsdepartementerna till Riksarchivet öfverlemnas, skulle kunna sålunda ställas i verket, att i hvarje departement de akter, hvilka anses vara sådane, att de icke behöfva bevaras, innan de lemnas till Riksarchivet, utmärkas på förteckningarne eller föredragningslistorna; hvarefter dessa sålunda utmärkta akter i Riksarchivet ånyo genomgås, och hvad som vid denna förnyade granskning anses öfverflödigt, uppföres på förteckning, som af riksarchivarien underställes högre stadfästelse.

Denna gallring skulle icke obetydligt lättas, om vederbörande expeditions- eller byråchef, så snart ett mål vore i underdånighet föredraget, medan alla omständigheter vore i friskt minne, på akten antecknade,

huruvida den efter hans åsigt borde för all framtid bevaras eller kunde efter viss tid förstöras. En sådan anteckning finge väl icke blifva afgörande vid en framtida gallring men skulle dock vara af stort värde.

Hvad som här blifvit för departementshandlingar föreslaget, kan ej tillämpas på de handlingar, som komma från Justitierevisionen, eftersom med deras gallring bör anstå, till dess 100 år förflutit från deras afgörande. De måste således utan gallring till Riksarchivet öfverlemnas.

Hvad angår gallringen af de handlingar, som redan blifvit med Riksarchivet införlifvade, så kan man antingen, såsom i England, uppdraga åt dertill utsedde personer att genomgå archivets samlingar enkom i ändamål att derur afsöndra, hvad som anses vara värdelöst; eller ock, såsom i Frankrike och annorstädes, låta gallringen blifva en följd af andra archivarbeten genom att tillstādja, att hvad som af archivets tjenstemän under deras arbete med samlingarnas ordnande och förtecknande påträffas af beskaffenhet att icke förtjena bevaras, må kunna afsöndras. Det förra sättet leder utan tvifvel raskare mot målet, men det blifver dyrt och kräfver större arbetskrafter. Att gallra gamla archivalier är ett så grannlaga uppdrag, att det icke kan lemnas i oerfarna händer eller anförtros åt enstaka personers godtfinnande. I England är, såsom ofvan sades, en kommission, som fått detta uppdrag; den är bildad af tre bland archivets tjenstemän jämte en ledamot ur embetsverken; och af de tre archivtjenstemännen skall en vara archivets sous-chef (»deputy-keeper»), den andra också vara ordinarie tjensteman (»assistant-keeper»), och den tredje utan afseende på tjenstegrad ega dokumenterad juridisk bildning (»barrister of not less than 7 years

standingo). Att i svenska Riksarchivet tillsätta en dylik kommission af äldre tjenstemän, dertill äro våra arbetskrafter alldeles otillräckliga, dertill skulle fordras tillskapandet af nya tjenester. Men om arbetskrafterna äro färre, så torde också för att befria archivhyllorna från värdelösa pappersmassor icke så kraftiga åtgärder vara af nöden här som i London, der redan det första årets gallring i State paper Office gaf en skörd af 29 tons 13½ cwts papper, som kunde förstöras i December 1882. — Dock torde för vissa archivalier ett förfaringssätt, liknande det engelska, ehuru efter ett mindre mått, böra vidtagas. De från Justitierevisionen komna handlingar i revisions- och utslagsmål kräfva, för att riktigt till sitt värde uppskattas, en sådan genom juridisk bildning och praktisk handläggning vunnen kännedom och erfarenhet af rättegångsväsendet, som icke hos Riksarchivets tjenstemän fordras eller finnas; hvadan de icke med trygghet skulle kunna åtaga sig hela ansvaret för gallringen af dessa handlingar. Det torde därför böra föreskrifvas, att, när en gallring af handlingarne i revisions- och utslagsmål skall företagas, chefen för Justitiedepartementet må utse någon genom studier och erfarenhet dertill kvalificerad person att jämte en archivtjensteman genomgå dessa handlingar för den tidrymd, som för hvarje sådan granskning bestämmes. Hvad de två, åt hvilka gallringen uppdragits, blifva ense om att utsöndra, öfverlemnas till riksarchivarien, hvilken, för så vidt han i deras förslag instämmer, underställer det högre stadfästelse.

Med de departementshandlingar, som redan hamnat i Riksarchivet, torde gallring också böra på samma sätt förberedas genom en af vederbörande departementschef utsedd person tillsammans med en archiv-

tjensteman, hvilkas förslag till riksarchivarien öfverlemnas för att af honom, på sätt nyss sades, underställas högre stadfästelse.

Hvad angår de administrativa handlingar, som äro äldre än departementalstyrelsens införande och som äro ordnade efter andra grunder än de yngre, äfvensom historiska handlingar af hvarjehanda art, som i Riksarchivet förvaras, samt slutligen de administrativa och judiciella handlingar, som i framtiden, på sätt ofvan sagdt är, skola hafva undergått en första gallring, torde det vara tillfyllestgörande, om det blott tillåtes, att sådana handlingar, som pröfvas vara af den beskaffenhet, att de sakna värde ej blott för förvaltningens gång och rättvisans skipande utan ock för den historiska forskningen, finge ur archivet aflägsnas. Initiativet till en sådan utgallring kan lemnas till hvar och en archivtjensteman, som är sysselsatt med archivaliers ordnande; men hvarje förslag derom bör pröfvas af riksarchivarien och samtliga archivalierna gemensamt, samt riksarchivarien i hvarje fall, som synes honom tvifvelaktigt, ega att af den administrativa eller judiciella myndighet, till hvars verksamhetsområde de ifrågasatta handlingarne höra, begära utlåtande om lämpligheten af deras utgallring.

Med skäl skulle man härvid kunna anmärka, att riksarchivarien omöjligen kan hinna att jämte sina öfriga embetsåligganden genomforsa alla de handlingar, som från flere håll föreslås till kassering. Han kan ej hinna det. I afseende på detaljgranskningen får han i allmänhet lita på deras noggrannhet, som den verkställt, och kan dessutom här och der pröfva den, sjelf eller genom andra. Men hvad han hufvudsakligast har att tillse, det är att de granskande i tvifvelaktiga fall riktigt bedöma, huruvida en handling

bör bevaras eller kan kasseras, att i detta afseende ett konsekvent och lika förfarande iakttages af de särskilda granskarne.

Man torde måhända tycka, att förslag till utgallring, som blifvit gemensamt uppgjorda af en riksarchivets och en juridisk eller administrativ tjänsteman samt af riksarchivarien biträdda, eller ock blifvit af riksarchivarien och samtliga archivarierna gillade, skulle kunna utan vidare få verkställas. Men då man icke kan vara för mycket försigtig, när det gäller utsondring af handlingar, som en gång förstörda icke kunna ersättas; — då archivaliers utgallring i intet fall synes böra bero af archivmäns godfinnande allena, utan att tillfälle lemnas åt praktiske embetsmän att derom afgifva något omdöme; — och då Riksarchivets egenskap att vara det Kongl. kansliets archiv tyckes böra innebära, att ingenting derur må aflägsnas utan vetskap och samtycke af kansliets förman; — så får jag underdånigst föreslå, att hvarje på ofvan omnämnda sätt tillkommet förslag till utgallring måtte få såsom en underdånig hemställan af riksarchivarien underkastas Eders Kongl. Maj:ts höga pröfning, då cheferne för de särskilda regeringsdepartementerna komma i tillfälle att dervid göra de insagor, som kunna finnas vara befogade.

Af utgallrade archivalier torde några kunna vara af värde i andra offentliga samlingar, fastän de icke äro det i Riksarchivet — t. ex. dupletter och afskrifter, hvilka, ehuru de måste anses ega ringa värde på samma ställe, der originalerna förvaras, likväl kunna blifva till nytta på andra ställen t. ex. i universitetsbibliotekerna, såsom vägledande för dem, som forska i våra häfder. Det torde få öfverlemnas åt riksarchivarien att till andra statens institutioner utdela sådane.

Det öfriga synes helst böra försäljas till pappersbruk för att der förmalas till pappersmassa. Möjligen skulle dock ett och annat undantagsvis kunna användas till utbyte med enskilda samlare. Men att försälja något till annat ändamål än att förstöras, synes icke vara rådligt, då en del gamla archivalier, om de falla i oriktiga händer, lätt kunna missbrukas, och i synnerhet det oskrifna papperet användas till åstadkommande af falska dokumenter, för hvilkas förfärdigande svårigheten att anskaffa samtidigt papper just utgör ett hufvudsakligt hinder. — De medel, som genom denna försäljning kunna inflyta, och hvilka säkerligen blifva föga betydande, torde kunna få användas till inköp af archivalier, som stundom utbjudas, men till hvilkas inlösen inga medel nu finnas anvisade; — så vida det ej anses nödigt, att de till statsverket aflemnas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag till Eders Kongl. Maj:ts höga pröfning underdånigst hemställa, det täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder förklara:

att utan hinder af föreskriften i § 1 af Eders Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för Riksarchivets embets- och tjenstemän af den 26 Oktqber 1877, till besparande af utrymme, sådane handlingar, yngre än år 1680, som pröfvas vara utan värde så väl för regeringsärendenas och rättskipningens behöriga handhafvande, som för den historiska forskningen, må ur Riksarchivets samlingar utgallras;

att såsom sådane må anses:

- a) handlingar i regeringsärenden, som angå tillfälliga åtgärder af öfvergående natur eller sär-

skilda förmoner för vissa personer; med undantag af de fall, der särskilda anledningar till deras förvarande finnas i målens egen beskaffenhet, den utgång de fått, eller de personer, som de röra;

- b) handlingar i vanliga tviste- eller brottmål, sedan 100 år förflutit efter deras afgörande, likaledes med de undantag, som nyss sades;
- c) dupletter och afskrifter, af hvilka originalerna finnas, der ej särskilda skäl föranleda deras bevarande;
- d) handlingar, som genom fukt eller annan skada blifvit obrukbara;
- e) oskrifvet papper, och sådant som tydligen endast genom misstag inkommit bland samlingarne;

att handlingarne i de till statsdepartementerna inkomna mål, när de till Riksarchivet öfverlemnas, hvilket ej må ske förr, än 10 år förflutit, sedan de blifvit inför Kongl. Maj:t föredragne eller ad acta lagda, skola inom departementet genomses och dervid utmärkas, hvilka anses icke vidare kunna vara af värde för administrationen;

att de departementshandlingar, som redan blifvit till Riksarchivet öfverlemnade, skola der på samma sätt behandlas af en tjänsteman, som vederbörande departementschef dertill befullmäktigar, samt en archivtjänsteman;

att de från Justitierevisionen till Riksarchivet öfverlemnade handlingar skola, sedan 100 år förflutit efter målens afgörande, undergå likartad granskning af en af chefen för Justitiedepartementet dertill utsedd rättskunnig man jämte en archivtjänsteman, hvarvid sådane handlingar utmärkas, som anses ej vidare

kunna vara för lagskipningen behöfliga eller för rät-
tens och sedernas historia upplysande;

att förteckningarne öfver sålunda utmärkta handlingar lemnas till riksarchivarien, som bör tillse, att deribland icke upptages något, som i ett eller annat afseende kan vara af värde för den vetenskapliga forskningen;

att för administrativa handlingar, som tillhöra tiden före departementalstyrelsens införande, eller som, på sätt nyss är sagdt, vid aflemnandet till Riksarchivet undergått en första gallring, äfvensom för Riksarchivets öfriga samlingar, förslag om utsöndring kan väckas af hvilken archivtjensteman som helst och underställas föreståndaren för vederbörande afdelning eller section inom Riksarchivet, hvilken, om han gillar förslaget, föredrager det för riksarchivarien, som efter samtliga archivariernas hörande godkänner eller förkastar det; egande han, der han finner sådant nödigt, att derförinnan begära utlåtande af den embetsmyndighet, till hvars verksamhetsområde, de i fråga satta handlingarne höra;

att på de handlingar, hvilkas utgallring på något af dessa sätt blifvit föreslagen och af riksarchivarien godkänd, han i underdånighet till Kongl. Maj:t insänder kortfattad förteckning, åtföljd, der någon af archivarierna hyst afvikande mening, af protokollsutdrag derom; och må utgallring ej verkställas förr, än nådig tillåtelse dertill gifvits;

att om bland de akter, som till utgallring föreslås, skulle förekomma dokumenter, som utgöra grund för eganderätt, eller för besittningsrätt till fast egendom, eller för egoskilnad, delning af jord, servituter m. m. skola de afskiljas och tillvaratagas;

att af utgallrade papper riksarchivarien må ega att till Kongl. biblioteket, universitetsbibliotekerna eller andra statens samlingar öfverlemna sådant, som han anser der kunna vara af någon nytta, och som deras föreståndare vilja emottaga; egande riksarchivarien ock, att af hvad som icke sålunda kommer till användning, göra utbyten med enskilda samlare, om derigenom några behöfliga archivalier kunna åt Riksarchivet förvärfvas; hvad som icke på dessa sätt kan användas, försäljes till pappersbruk för att begagnas till papperstillverkning, och må de härför inflytande medel användas till inköp af archivalier, då tillfalle erbjudes att åt Riksarchivet förvärfva sådane.

I sammanhang med frågan om utgallring ur Riksarchivet vågar jag i djupaste underdånighet fästa Eders Kongl. Maj:ts höga uppmärksamhet derpå, att det nog händt och möjligen ännu kan hända, att ur offentliga samlingar utgallras och förskingras handlingar, hvilkas bevarande i Riksarchivet eller annorstädes skulle vara önskvärdt. Utan tvifvel skulle det vara nyttigt, om en större gemensamhet kunde åstadkommas mellan de särskilda archiverna i riket, eller åtminstone om man på ett ställe — i Riksarchivet — kunde ega någon öfversigt öfver hvad i andra statens archiver finnes. För en sådan öfversigt felar likväl på många ställen det första vilkoret: fullständiga kataloger och arbetskrafter att dem upprätta. Men om man för närvarande icke kan yrka på några åtgärder till archiv-väsendets centralisering, så synes dock åtminstone så mycket kunna åstadkommas, att icke ur de speciella archiverna någonting måtte förskingras,

som kan vara af värde för Riksarchivets samlingar. Eders Kongl. Maj:t har också, när från centrala embetsverk underdåniga ansökningar inkommit om tillåtelse att afsända archivalier, behagat i nåder deröfver infordra utlåtande från Riksarchivet. Om ett sådant Riksarchivets delfående af hvad som rör archivaliers gallring kunde upphöjas till allmän regel, så att det föreskrefves, att inga embetsverk eller domstolar må förstöra eller afhända sig några archivalier, innan Riksarchivet fått tillfälle att yttra sig om lämpligheten af den ifrågasatta utgallringen, och om denna föreskrift kunde utsträckas jämväl till de kommunala myndigheternas archiver, så tror jag, att det skulle vara både en ganska nyttig och en icke öfverflödigg åtgärd.

Stockholm den 28 Februari 1885.

Underdånigst
CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

**Register öfver Rådslag i Drottning Christinas
och Konung Carl X Gustafs tid
1633—1660.**

Upprättadt
af
E. W. BERGMAN.

1633.

Om mark- och runstyckers myntande. Nyköping d. 26 Aug. 1633.

Se *Kullberg: Svenska riksrådets protokoll*, del. III, sid. 175 f.

Underskrifter:

Jacob De la Gardie.	Carl Gyllenhielm.	
Nils Bielke	Johan Skytte.	Per Baner.
till Salstad, friherre.		
Claes Fleming.	Johan De la Gardie.	Carl Bonde.
Åke Axelsson (Natt och Dag).		Axel Baner.
Original.		3, 4 ark.

1634.

Om kopparhandeln. Stockholms slott d. 9 Jan. 1634.

Se *Bergh: Svenska riksrådets protokoll*, del. IV, sid. 2 ff.

Underskrifter:

Jacob De la Gardie.	Carl Gyllenhielm.	
Nils Bielke	Gabriel Oxenstierna	Johan Skytte.
till Salstad, friherre.	friherre till Mörby och Lindholmen.	
Gabriel Oxenstierna Gustafsson.	Per Baner.	Claes Fleming.
Johan De la Gardie.		Per Sparre.
Original.		1 ark.

**Om Sveriges kronas satisfaction för tyska kriget. Stockholms slott
d. 14 Jan. 1684.**

Se *Bergh: Svenska riksrådets protokoll*, del. IV, sid. 1, 5 ff.

Underskrifter lika som föregående.

Original och copia. 1/2 ark.

Om förbund med ryssen. Stockholms slott d. 15 Jan. 1684.

Se *Bergh: Svenska riksrådets protokoll*, del. IV, sid. 11 ff.

Underskrifter lika som föregående.

Original och copia. 1 ark.

**Om landtåggården och Svartajö H:nes M:t Enkedrottningen begärer.
Stockholm d. 18 Jan. och Nyköping d. 31 ejusdem 1684.**

Se *Bergh: Svenska riksrådets protokoll*, del. IV, sid. 25 f.

Underskrifter:

Jacob De la Gardie

Carl Gyllenhielm

Sveriges rikens marsk.

Riksamiral.

Nils Bielke

Gabriel Oxenstierna

Johan Skytte.

till Salstad, friherre. friherre till Mörby och Lindholmen.

Gabriel Oxenstierna Gustafsson. Claes Fleming. Matthias Soop.

Per Brahe.

Johan De la Gardie.

Åke Axelsson (Natt och Dag).

Axel Baner.

Erik Ryning.

Per Sparre.

Original och copia.

1/2 ark.

Om fri Taffel H:nes M:t begärer. Nyköping d. 5 Febr. 1634.

Samtycktes att, när H:nes M:t behagade vara hos sin dotter, skulle för hennes hoffolk fri taffel till ett visst antal personer vara medgifvet intill drottningens myndighetsår.

Underskrifter:

Jacob De la Gardie.

Carl Gyllenhielm.

Johan Skytte. Gabriel Oxenstierna Gustafsson. Claes Fleming.

Matthias Soop.

Johan De la Gardie.

Åke Axelsson (Natt och Dag). Erik Ryning. Per Sparre.

Tvenne copior.

$\frac{1}{2}$ ark.

1636.

Rådslagh resolverat och författadt aff Regeringen och Rådet öfver de uthi freedzhandlingen medh Kejsaren stridige Puncter, des dependentier, så ock alliancens renovation medh Franckerijke, och öfver alliancen medh England och Nederlandh. Actum Stockholm i Rådhammaren den 1 Augusti Anno etc. 1636.

Med anledning af den redogörelse rikskansleren efter sin hemkomst afgifvit om »stillståndet, såsom han det i Tyskland lemnat hafver», och särskildt hans framställning om de sedan ett års tid pågående fredsunderhandlingarna med kejsaren och kurfursten af Saxen genom hertig Adolf Fredriks af Mecklenburg intervention, företog rådet samma ämne till öfverläggning. Regeringen och rådet funno de gjorda fredsförslagen, hvilka ock af kejsaren och kurfursten af Saxen välvilligt upptagits, vara för landet reputerliga och nyttiga, förutom beträffande den 6:te punkten om amnestiens extension till alla evangeliske kurfurstar, furstar och ständer i Tyskland, enär kejsaren endast ambigue et æquivoce velat utlåta sig om deras upptagande till nåder och det hittills för Sverige ansetts »skäligt, kristligt, rätt, säkert och nyttigt att icke förlåta dem såsom religions- och bundsförvandter».

Skälen, hvarföre man borde åtaga sig de förtrycktes sak, vore: 1:o »att det är kristligt, det man sig dem antager och således söker att erhålla (uppehålla) Guds församling på de orterna; 2:o att det är vår

sal. konungs, som ock sitt blod deröfver gjutit hafver, förehafvande och actioner likmätigt; 3:o består ock rikets säkerhet deruti att ständernas frihet i Tyskland icke förvandlas i en trældom och det hus Österrikes absolut dominat, särdeles att hålla detta ifrån Östersjön; 4:o att det är repusterligt, hvilket nödigt måste aktas i alla regements-saker; 5:o att det gifver oss gunst och affection hos alla naboer och många ständer och soldater i romerska riket; 6:o att det icke vore rådligt att cedera denna punkt, förr än man vore på det klara med de tvenne andra punkterna om kronans satisfaction och soldatesquens contentement.

Skälen å motsatt sida: 1:o fäderneslandets tillstånd tillåte icke att continuera kriget utan oundgängligt nödtvång; 2:o nyttan af kriget tillfölla våra grannar och »vedervärdige»; 3:o »de evangeliske kurfurstar, furstar och ständer hvarken hafva stadigt eller uppriktigt ståt med oss», största delen frånträdt förbundet, en del slagit sig till fienden, en del tracterar med fienden å part och »der några finnas, som det icke göra, sådant sker allenast därför att de intet hopp hafva till accommodation»; 4:o och 5:o ingen assistens har man att förmoda af något stånd, snarare att befara det ständerna inginge förbund med fienden och uppretade främmande potentater emot oss. På dessa grunder ansåge regeringen och rådet icke skäligt att för andras skull fortsätta kriget, utan borde man, så snart man blifvit ense om kronans satisfaction och soldatesquens contentement, låta artikeln om amnestiens extension och ständernas restitution falla och blott med intercessioner och vanliga medel söka göra de evangeliske bistånd.

I afseende på kronans satisfaction var regeringens och rådets åsigt att den borde upptagas till åtminstone 6 millioner r:dr, om alla land och städer skulle qvitteras, men att summan kunde nedsättas till 3 millioner, om kronan finge sin gäld i Tyskland betald; fritoges kronan från allt besvär med soldatesquen, så kunde man åtnöja sig med en million och då såsom hypotek för denna summa besätta sjöhamnarna och sjöstäderna: landet Rügen och städerna Colberg och Wismar. I denna punkt kunde man dock göra eftergifter, blott att soldatesquen blefve contenterad.

Emellertid vore af nöden att arméerna i Tyskland förstärktes och provianterades, hvarom regeringen borde med kammarråden underhandla, hvarjemte en ny utskrifning borde företagas såväl å frälse som ofrälse bönder och en man uttagas af tio krono- och skattebönder och af tjugu frälsebönder. Denna utskrifning borde dock ske med stän-

dernas goda vilja, hvarvid man först kunde underhandla med de närmast boende och derefter med de öfriga landskapen.

Angående alliansen med Frankrike borde man, för att icke binda händerna på sig, fördröja ratificationen och på samma sätt borde man i afseende på England och Nederländerna först tractera om conditionerna, utan att sluta något visst, innan regeringen med rådet derom närmare öfverlagt.

Underskrifter:

Gabriel Oxenstierna Gustafsson.

Jacob De la Gardie
Sveriges marsk.

Carl Gyllenhielm. Axel Oxenstierna. Gabriel Oxenstierna
friherre till Mörby och Lindholmen.

Johan Skytte. Claes Fleming. Matthias Soop.

Per Brahe Johan De la Gardie. Carl Bonde.
greffe till Wisingsborg.

Åke Axelsson (Natt och Dag). Axel Baner.

Erik Rynning. Claes Christersson Horn.

Original, concept och copia. 2 ark.

Rådslagh och Resolution fattadt, giort och besluten aff Rijkzens Regering och Rådth öffuer Hennes Maj:tz Enckledrottningens varellae här vidh Residentien Stockholm och hoos Hennes Kongl. Maj:tt vår unge Drottning; så ock öffuer Hennes Maj:tz Enckledrottningens Lijffgedings administration. Stockholm d. 15 Aug. 1686.

»Ehuru väl af 'förrigit' väsende nogsamt är kunnigt, det Hennes M:t sina egna saker icke besynnerligen väl hafver menagerat, — — — — likväl hafver man sådant allt här till låtit passera, — — — — men alldestund man befinner görligen dag ifrån dag, mer och mer, att sådan regeringens och rådets patientia blifver missbrukad och icke upptagen såsom en respect och veneration, utan man gör deraf helt en skyldighet, förutan det och det, som högst är att värdera, så befinnes Hennes M:t enkedrottningens närvaro den unga drottningen till sin rätta kungliga uppfödsel mera skadlig än nyttig, i det Hennes Kongl. M:t intet ser, ej heller hör det som Hennes Kongl. M:t tjenar till dess conservation i framtiden, men måste dagligen se och höra det som henne uppäggat emot vår nation och gör den hos Hennes Kongl. M:t somt föraktad, somt förhatad och förhindrar andras goda råd, som eljest kunna annars vara ansedda, derföre regeringen samt ock rikets råd — — —

resolverat och beslutat att skilja dottern från modern åt, så vidt det dagliga umgänget vidkommer, och att Hennes M:t enkedrottningen bliver härefter ordinarie i sitt lifgeding — — — och då per vices och understundom besöker sin dotter och efter möjligheten bliver på en kort tid tracterad. — — — Men på det — — — Hennes Kongl. M:t, vår unga drottning, desto bättre påaktad, enkannerligen till sin helsa, är godt funnet att besöka Hennes F. N:de Pfaltzgreffvinnan såsom enda faderssyster att taga sig den mödan uppå, förhoppligen att Hennes F. N:de, af dragande kärlek för den affection Salig Kongl. M:t i lefvande lifvet Hennes F. N:de tett hafver, sig icke vägrandes varder. — — —

Belangande administrationen af Hennes M:t enkedrottningens lifgeding, efter den icke så högt importerar kronan, kan fuller något ses genom fingret med, — — — men efterty Hennes Kongl. M:t, vår unga drottning, och riket ligger magt uppå att lifgedinget såsom kronans län icke tager skada — — — och sist att Salig Kongl. M:t sjelf både hos samtliga rådet och så enskildt hos många af dem in particulari hafver förmant dertill, att icke tillstådja Hennes Kongl. M:t enkedrottningen på sådant dödsfall att råda och styra sitt lifgeding efter sin vilja, medan Sal. K. M. visste Hennes M:ts sedvana och natur, derföre är resolveradt och beslutet att styrka ännu och förmana till det bästa directe och indirecte och afse ännu en kort tid, om det sig sjelf vill bota låta, men der det intet fångar, då att söka någon beskedlig man och den att sätta och auctorisera publico nomine till administrator öfver lifgedinget.

Underskrifter lika som föregående jemte Per Baners och Åke Totts.

Original, concept och copia.

1 $\frac{1}{2}$ ark.

Begeringens och Rådets fattade resolution och afskeedh, huruleedes alltt skall uti Hennes K. M:tz vår allernådigste Drottningz och Fröekens omyndige åhr och vedh närvarande Richezens tillståndh, stellas till Rådshlagh och betänokiande; sådan resolveras, fullföllias och förvaras till Hennes K. M:tz och Richezens tjänsth och dem inbördes till stadigt och godt förtroende. Stockholm d. 14 Dec. 1686.

Original och copia. (Finnes ock i Riksregistraturet samt är tryckt i *Handlingar rörande Skandinaviens historia*, del. 33, sid. 107 ff.).

1 ark.

Rådshlagh öfver åtskilliga ähren. Stockholm d. 14 Dec. 1636.

Concept och tvenne copior. (Finnes ock i Riksregistraturet samt är tryckt i *Handlingar rörande Skandinaviens historia*, del. 33, sid. 113 ff.).

7 $\frac{1}{2}$ ark.

1638.

Resolution å H:nes Kongl. M:ts vår allernådigste Drottning:ns vegnar, tagen aff Regeringen och Rådet öfuer Skatt- och Kronogodz sällliandet.

Actum Stockholm d. 5 Nov. Å:o 1638.

Förevarande rådslag har i Runells (Palmsköld) register följande rubrik: Regeringens och rådets resolution öfver skatte- och kronogodsens försäljande för 200,000 r:dr med bifogade conditioner, deruti ock åtskilliga provinser exemterade varda. (Maximi-summan ökades följande året med ytterligare 200,000 r:dr).

Original och copia. (Tryckt i *Handlingar rörande Skandinaviens historia*, del. 21, sid. 92 ff.).

1 $\frac{1}{2}$ ark.

1641.

Rådslag och Resolution hållet och tagen aff samtliga närvarande gode herrar aff Regeringen och Rådet uthi någre Rijkzens anläggne ähren. Actum Stockholm den 15 Maj, år 1641.

Förevarande rådslag har i Runells (Palmsköld) register följande rubrik: Rikets råds rådslag och resolution om skatte- och kronogodsens försäljande för 400,000 r:dr till ridderskapet och adeln och intet på något sätt till ofrälse män, dock skola de meriterade med adliga privilegier och gods beneficerade och ihågkomna varda.

Original, concept och copia. (Tryckt i *Handlingar rörande Skandinaviens historia*, del. 21, sid. 122 ff.).

3 $\frac{1}{2}$ ark.

1643.

**Om kriget med Danmark och conditionerne till Tyska freden.
Stockholm d. 12, 13 och 16 Maj 1643.**

I protokollet vid detta rådsmöte säges att drottningen dervid för första gången sjelf var närvarande i rådkammaren. »Och blef der å Hennes Kongl. M:ts vägnar förestådt och proponeradt rikets närvarande tillstånd och deröfver sväfvande farlighet, som nu synes att vela tillstunda och vara att befara, icke allenast af fienden det hus Österrike, utan ock af våra grannar Danmark, Polen och Ryssland, som äggas emot oss af fienden till att göra diversion och förvirra våra råd, gerningar och lycka utrikes, såsom de der af sig sjelfva äro öfver oss jalouse, gerna sättandes oss i det postur, att vi kriget i Tyskland med disreputation förlöpa och ingen säkerhet, mindre nytta och fördel deraf hafva måge, hvarföre af nöden är att detta allt väl öfverlägges, med sina omständigheter besinnas och på efterföljande frågor eller punkter resolveras måtte»:

1. Besvärspunkterna mot konungen af Danmark: »Injurierna med stiftet Bremens och Pinnenbergs occupation», den kejserliga garnisonens afförande utur Warnemünde skans, svenska undersåtares, särskildt handelsmännens oskäligen och pacterna motstridiga tractamente i Sundet samt enkedrottningens utförande utur riket, hvartill ock komme »de praktiker, som nu med Polen och Ryssland förelöpa», noviteterna vid Ruden och danska krigshärens och flottans ställande på krigsfot. På grund af allt detta måste berådslås, huru all olycka vore att undvika, om skälen vore kraftiga nog att justificera ett krig och »om vi det böra föra på fienden eller hans ankomst afvänta skola».

2. Om *justi belli causæ* förefinnas, huru allt bör företagas och ställas i verket.

3. Om, då nu dag för fredsunderhandlingarnas inledande vore utsatt, man borde fasthålla yrkandet på Pommern såsom satisfaction eller man borde föreslå något annat såsom skadeersättning.

I afseende på den första punkten svaras på följande sätt: »Konungens i Danmark intention är att allestädes skada, hindra, förklena och förakta Hennes Kongl. M:t och Sveriges krona, att reta upp den ena fienden efter den andra och divertera våra krafter, så mycket han kan, att turbera riket hemma, der han förmår och finner beqväm lägenhet till». Så länge det blott håller sig till *desseiner* och viljan och icke till effecten, kan det väl såsom hittills tålas, men när det

går till actualitet, måste man antingen taga rikets intresse i akt eller förvänta af honom öfverfall. En krigsförklaring från svensk sida vore därför skäligen, kraftig, nöjaktig och nödvändig, om Danmark fortföre med tulluppbörden, confiscationerna i Sundet och öfriga förehafvanden.

I svaret på den andra frågan säges, att man först borde tillskrifva riksråden i Danmark likasom ock K. M. borde aflåta en skrivelse till den danske konungen för att söka förekomma alla vidlyftigheter. Vunnes dermed icke målet, så borde man hellre antasta fienden än låta sig af honom antastas, sätta hufvud- och gränsfästningarna så i Sverige som Ingermanland i försvarsskick och utrusta flottan samt låta en legation afgå till Storfursten att »uppvärma den gamla vänskapen, som nu en tid hafver varit emellan Hennes Kongl. M:t och Storfursten», men framför allt borde man korrespondera med fältmarskalcken Lennart Torstensson, uppmana honom att spara arméen, mot hösten nalkas sjökanten och, när Danmark går i fält, besätta Holstein och Jutland och borde landet för öfrigt sättas i det försvarsskick, som i sådan händelse af Sal. K. M. Gustaf Adolf i skrivelse från Stettin d. 2 Aug. 1630 var förordnad. Ett ständermöte borde litet längre fram sammankallas och understöd af General-Staterna sökas.

3. I afseende på den tredje punkten eller satisfactionen ansågs lämpligast att, med hänsyn till svårigheten att genom tractat vinna Pommern, icke vidare insistera på dess afträdande, men borde man i stället behålla samma land eller åtminstone Vor-Pommern jemte Wismar såsom hypotek för krigsomkostnaderna, hvilka förutom soldatesquens contentement borde sättas till 8 eller 6 millioner r:dr.

Underskrifter:

Per Brahe
greffe till Wisingsborg.

Jacob De la Gardie.

Carl Gyllenhielm.

Axel Oxenstierna.

Gabriel Oxenstierna
friherre till Mörby och Lindholmen.

Johan Skytte.

Per Baner.

Gustaf Horn.

Claes Fleming.

Matthias Soop.

Herman Wrangel.

Carl Bonde.

Åke Axelsson (Natt och Dag).

Erik Ryning.

Ture Bielke.

Lars Sparre.

Knut Posse.

Original, concept samt tvenne copior.

4 ark.

1644.

Rådslag rörande kriget med Danmark, dat. Stockholm d. 22 Mars
och följ. dagar 1644.

1. Förslag om defensionen emot den norska sidan. Vid samtliga kommunikationsvägarna mellan Sverige och Norge borde allmogen med något manskap hålla vakt, Wenersborg borde med »ett ryskt staket» omgifvas och af ett eller tvenne kompanier knektar och några ryttare försvaras, Göteborgs garnison förstärkas och en *armée volante* om 1,000 ryttare och 1,500 eller 2,000 knektar uppställas till Westergötlands försvar.

2. Till att möta angrepp från sjösidan borde vid Westervik en skans uppkastas till skydd för sundet; vid Landsort, vid Hasselö åt Nyköping, vid Baresund åt Stegeborg och Bråviken samt vid Westervik borde smärre farkoster förläggas med nödigt manskap till att iakttaga fiendens intentioner, hvarjemte såväl allmogen på landet som borgerskapet i städerna måste hållas i beredskap mot hvarje anfall. Till Stockholms försvår borde utom Söderteljes bevakande, såsom varande en hufvudstadens förpost, vid Grind (Skanstull) och Danviken skansar uppkastas och med manskap besättas.

3. Innehåller bestämmelser i afseende på krigsfolks anskaffande genom utskrifning och licentieradt eller undanstucket manskaps återkallande under vapen, hvarjemte i Skottland, Preussen, Kurland och Lifland värfning borde anställas och om möjligt manskap anskaffas äfven från de tyska garnisonerna, hvarom måste korresponderas med fältmarskalken Lennart Torstensson, »som största lasten hafver på halsen, dock så framt något kunde upplåtas, måste det vara svenskt och icke främmande, på det vi någorlunda kunna blifva mäktige att styra den inritade militariska licentien och hindra att den icke förgiftar vårt eget krigsfolk och hemstat».

4. Ehuru Sverige nu fått »en stor fördel emot Danmark, ytterligare än man vet att säga af i våra förfäders tid, — — hvarutaf intet ringa hopp kan göras att underkufva Danmarks krona och således skilja oss vid den oändliga och oupphörliga fara och besvär, som Sveriges krona i alla tider af den grannen hafver måst lida och utstå», så vore dock med hänsyn till det pågående kriget med det mäktiga huset Österrike, bundsförvandternas afundsjuka och grannarnes befarade fiendskap ett långt och besvärligt krig att förutse, hvilket kunde förorsaka »nya consilia uti hela Europa», hvadan man borde rigta sin uppmärksamhet på de förnämsta orsakerna till kriget: den svenska

seglationens och handelns hinder och perturbation i Öresund, och der-
vid »draga interponenterna till en part af profiten och remonstrera dem
sitt eget intresse i våra postulater». För öfrigt kunde man under på-
gående fredsförhandlingar rätta sig efter nova emergentia, vare sig att
Seeland med Köpenhamn blefve konungen af Danmark frångaget eller
hans flotta blefve ruinerad.

5. Innehåller bestämmelser rörande den fordrade seglations- och
tullfriheten i Sundet samt ersättningsanspråken för svenska köpmän
öfvergången skada, hvilken uppskattades till 2 millioner r:dr, hvar-
jemte uppställles såsom Sveriges satisfactions- och cautionsfordran af-
trädandet af landskapen Skåne, Halland och Blekinge.

6. Framhålles vigten af Sundets delning icke blott för Sverige,
utan äfven för interponenterna. Om de uppställda fordringarna icke
kunde ernås, kunde man göra några eftergifter, hvilka dock borde in-
till det yttersta hemlighållas och blott per gradus bejakas.

7. De fordringar, från hvilka man under inga vilkor kunde gå,
vore: Halland, Bohuslän med Wiken samt Gottland och Jemtland.

Utan underskrifter, men i inledningen till rådslaget uppgifvas föl-
jande rådsherrar såsom närvarande:

Per Brahe.	Jacob De la Gardie.	Carl Gyllenhielm.
Axel Oxenstierna.		Gabriel Oxenstierna.
Johan Skytte.	Per Baner.	Claes Fleming.
Åke Axelsson (Natt och Dag).		Erik Rynning.
Per Sparre.	Ture Bielke.	Lars Sparre.
	Knut Posse.	

Benskrifvet exemplar. (Conceptet, uppsatt af Ax. Oxenstierna,
finnes i Upsala Universitets bibliotek). 12 ark.

1651.

Rådets skrifvelse till drottningen med anledning af hennes tillämnade
tronafsägelse, odat.

Underskrifter:

Jacob De la Gardie.	Axel Oxenstierna.	Matthias Soop.
Knut Posse.	Fredrik Stenbock.	Ture Sparre.
Erik Gyllenstierna.		Seved Bååt.
Magn. Gabr. De la Gardie.		Axel Lilie.
Åke Ulfsparre.	Erik Stenbock.	Gustaf Bielke.
Arvid Wittenberg.		Johan Berendes.
Copia. (Tryckt i <i>Adelns riksdagsprotokoll</i> , del. V, 1, sid. 289 ff.).		
2 $\frac{1}{2}$ ark.		

Rådets förnyade skrifvelse till drottningen med anledning af hennes tillämnade tronafsigelse, »exhiberad i H:nes M:ts cammer aff samptl.

Rådet den 30 Sept. A:o 1651».

Underskrifter:

Per Brahe.	Jacob De la Gardie.	Axel Oxenstierna
Matthias Soop.	Erik Rynning.	Johan Oxenstierna.
Knut Posse.	Lars Kagg.	Fredrik Stenbock.
Ture Sparre.	Erik Gyllenstierna.	Seved Bååt.
Magn. De la Gardie.	Axel Lilie.	Åke Ulfsparre.
Herman Fleming.	Gustaf Bielke.	Arvid Wittenberg.
	Johan Berendes.	

Concept, uppsatt af Ax. Oxenstierna, samt copia. (Finnes tryckt i *Den Svenska Fatburen, tredje öppningen*, sid. 91, samt i *Adelns riksdagsprotokoll* del. V, 1, sid. 294 ff.). 1½ ark.

1654.

Rådets skrifvelse till drottningen angående tronafsigelsen, »exhiberad till Kongl. M:t i Upsala den 15 Febr. A:o 1654 genom H. Schering Rosenhane, H. Gustaf Baner, H. Gustaf Bonde och H. Lorentz v. der Linde».

Underskrifter:

Gabriel Oxenstierna		Axel Oxenstierna
Riksamiral.		R. Canaler.
Åke Axelsson (Natt och Dag).		Knut Posse.
Erik Gyllenstierna.	Seved Bååt.	Carl Gustaf Wrangel.
Bengt Skytte.	Herman Fleming.	Gustaf Leijonhufvud.
Gustaf Bielke.	Arvid Wittenberg.	Schering Rosenhane.
Erik Oxenstierna.	Gustaf Baner.	Carl Mörner.
Gustaf Bonde.	Christer Bonde.	Gabriel Oxenstierna.
Carl Leijonhufvud.	Jacob De la Gardie.	Kewenhüller.
Lorentz v. der Linde.	Wilhelm Taube.	Arvid Forbus.
Copia. (Tryckt i <i>Adelns riksdagsprotokoll</i> , del. V, 1, sid. 297 ff.).		
1½ ark.		

1656.

Rikszens Rådhs betenkiande om någre alliantzers medh fremmande Nationer ingående och slutande, Kongl. M:tt Öffwerskickat 1656.
Stockholm d. 29 Mars 1656.

Med anledning af en konungens skrifvelse från Lowitz d. 31 Jan. förevarande år i fråga om alliansers ingående med främmande magter och särskildt angående ett foedus defensivum med Protectorn i England afgifver rådet härom sitt betänkande och berör dervid Sveriges ställning till de särskilda staterna. Att Sverige finge stödet af andra magters vänskap, vore af så mycket större vikt som Sveriges fiender, de der in nostram perniciem et dentes et arma exacuunt, icke vore få. Förutom *kejsaren* och de med honom förbundna mäktiga furstarne af den katolska ligan ådagalade ock *moskoviten* nogsamt genom sina förehafvanden, det han icke tvekade att injuriera den svenska kronan; så hade ock *Holland* af ett irraisonabelt hat, af fruktan för sin handel och tullens i Memel och Pillau befarade stegring, hela denna tid endast hopspuunnit »vedervärdiga consilia och machinationer» och sökt ingifva andra magter den panicum terrorem, »med hvilken de sjelfva bekajade äro», såsom skett med Kur-Brandenburg och nu förehafves i Danmark, England och Danzig. Angående *Danmark* tydde allt på att, trots dess ingående på underhandlingar om förbund, det dock icke vore stort att lita till, »efter de oss fordom mestadels under tractaters och afhandlingars prætext bedragit hafva». Den genom sista fredsslutet de danske ådragna förmenta injurien torde de ej heller så lätt kunna digerera, hvarför de vid första möjliga tillfälle torde befinnas »vakande och rytande». Ett hemligt fientligt stämplande differerar ju ock blott derutinnan från ett offentligt krig, att det förre förestecte et secreto, såsom ju ock infida pax et simulata amicitia deterior et periculosior sit aperto bello. Som emellertid en tractat erbjöds och dess afslutande blott syntes bero på Hollands intagande i förbundet, så borde man, om förhandlingarna visade sig föras uppriktigt och Holland förbunde sig till att godtgöra sina förolämpningar, ingå derpå. Som likhet i intressen utgör sjelfva grundvalen vid alliansers ingående och Sveriges och *Englands* i detta hänseende samstämda såväl i afseende på religionen som med hänsyn till huset Österrike, så syntes en allians med England böra vara till fördel och samma vore förhållandet med *Frankrike*. Förbundet med fursten af *Siebenbürgen* syntes likaledes i allo böra vara till Sveriges fördel i kriget mot »de rebelli-

ska polackerna». Frågan huruvida dessa allianser borde blifva offensiv- eller defensiv-allianser öfverlemnar rådet till konungens eget bepröfvande, den der vore in loco et ipso rerum gerendarum centro; emellertid syntes rådet lämpligast att man genom en tractat med moskoviten betryggade sig säkerhet i ryggen, hvarefter man sedan kunde gå vare sig offensivt eller defensivt tillväga.

Underskrifter:

Per Brahe
grefve till Wisingsborg.

Seved Bååt.

Arvid Forbus.

Jörgen Paykull.

Original och copia.

Gustaf Horn.

Herman Fleming.

Johan Gyllenstierna.

Ture Sparre.

Gustaf Bonde.

Erik Sparre.

Erik Fleming.

3 $\frac{3}{4}$ ark.

Rådslagh som Rijkzsens Råd på Kongl. Maj:tz skriftliga propositioner uth till högste Kongl. Maj:tt förskickade, aff h:r Johan Gyllenstierna conciperadt och sammansatt. Stockholm d. 6 Sept. 1656.

I skrifvelse dat. Novy Dword d. 17 Juli påminde konungen rådet om nödvändigheten att sätta riket i tillbörligt försvarsskick, med anledning hvaraf rådet uttalar sitt beklagande, att landet vore alldeles utblottadt på medel och penningar, »eftersom här är, snart sagdt, hvarken credit, handel eller vandel, medel eller förmögenhet hos någon, som publico allt härtill hafver på vårt anhållande kunnat eller velat assistera och bispringa». För ändamålet hade konungen i sin skrifvelse föreslagit tullintradernas användande samt indragning af ännu innestående löner. Rådet svarar härtill, att icke blott årets inkomster redan vore för oundgängliga behof disponerade, utan likaså delvis äfven följande årets; indroges lönerna, skulle dermed följa »mångens E. K. M:ts och rikets betjentes ruin, politiens och justitiæ-väsendets cessation, ja nästan ett justitium i alla civil och judicial-administrationer». Rådet ansåge att man möjligen genom assignationer på nästa års inkomster skulle kunna anskaffa någon spanmål till arméens behof, hvarutom man endast hade enskildes försträckningar mot underpant af gods samt en allmän ständernas bevillning att lita till; men att vinna något »erkleckligt» genom ständernas sammanskott, utom hvad de redan be-

viljat, ansåge rådet nästan omöjligt, »när vi deras stora oförmågenhet och andra åtskilliga besvär noga betrakta; huru besvärligen de ock stå till ett eller annat att persuadera och öfvertala, det syntes fuller i nästförledne riksdag, hvilket E. K. M. nådigst behagade ihågkomma».

Med anledning af konungens af Danmark rustningar hemstälde konungen vidare till rådets utlåtande, huruvida man borde angripa honom eller afbida hans anfall. Rådet svarar härtill, att ehuru visserligen Danmark genom sina förbindelser med holländarne, särskildt garantitraktaten till Danzigs defension, sina underhandlingar med ryssarne och öfriga förhåfvanden tydligen ådagalagt sig hafva »svärdet i högsta hugg öfver oss», borde man dock med hänsyn till landets utblottade tillstånd och invecklade politiska ställning först afbida Danmarks vidare åtgärder och under tiden här hemma preparera sig det bästa man kunde.

Beträffande den engelske Protectorns förslag till en defensiv allians emot Österrike, Polen och Holland, vore rådets åsigt, att man icke borde helt afböja förslaget, men dock undvika allt som innebure någon fiendtlighet emot Österrike. Öfverhufvud tillstyrker rådet att man borde söka komma till fredstractater med öfriga magter, särskildt Polen, för att sedan odeladt kunna afvärja ryssarnes farliga angrepp på Lifland. »Oss tyckes rådligast (det vi ock högeligen önska och ödmjukt begära), att E. K. M. följer en klok och förnuftig mediciner och läkares exempel efter och applicerar medicinen till den ort, hvarest största orsaken till sjukdomen residerar. — — Alltså är detta till ett ödmjukt slut vårt underdåniga, välmenta råd och ödmjuka bön och begäran E. K. M. nådigst behagade (hvilket vi ock ingalunda tvifla) anse rikets närvarande nöd, farliga tillstånd och den oss öfverhängande och visserligen tillstundande fara, — — ty hvar Gud icke synnerligen förskräcker och förtager modet hos våra fiender och nästgränsande ovänner, så ser verket helt desperat och hasardeust ut.»

Underskrifter:

Gustaf Horn.	Gabriel Oxenstierna Bengtsson	Ture Sparre.
Seved Bååt.	Herman Fleming.	Gustaf Bonde.
Johan Gyllenstierna.		Erik Sparre.
Original och copia.		4½ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm d. 27 Nov. 1656.

Skrifvelsen utgör ett svar på konungens till rådet dat. Frauenburg d. 13 Oct. Med afseende å bristen på medel visste rådet icke några andra utvägar än de redan angifna, uttalar dock sin hugnad öfver konungens afsigt att med det snaraste personligen begifva sig hem för denna och andra frågors handläggning.

Frågan om krig eller fred med Danmark utgör det näst följande ämne rådet behandlar. Rådet betviflar att Danmark skulle understå sig med egna krafter och medel angripa K. M., »som står beväpnad och i full action med en väl exerceerad och victorieuse armé, med sådana brava och kända officerare och generaler, som Danmark och ingen potentat hafver desslike, hvilka ock hafva gjort det prob, att polackerne, som härtill hafva varit estimerade för en *vaillante nation*, hafva alltid måst vända ryggen till och nu intet mera understå sig att bida i fälta. Dock, om kriget ifrån Danmarks sida visade sig oundvikligt och de danske återfordrade sina förlorade länder, vore det »lofligt, reputerligt och nödigt att vi söka att förekomma första strecket». Om konungen icke finge tillfälle att i tid underrätta om sina beslut, så skulle dock rådet, så snart det förnumme att konungen begynte »röra på sig på denna vägen hitåt», sätta landet i postur, så godt det sig göra låte. Kunde emellertid allt icke utföras enligt konungens önskan, så hoppades likväl rådet att konungen toge i betraktande »den fattigdom, vi lefva uti, och den mangel och defect för handen är uppå allt det förnämsta, vi skola påhålla.» »Emellertid trösta vi oss dermed, det E. K. M. drager största lasten och med sin corpo tränger in uti hans egna land och provinser».

Beträffande det polska kriget uttalar rådet sitt beklagande att polackerne icke vore hugade att ingå på fredsunderhandlingar, men öfverlemnar för öfrigt de polska angelägenheterna till konungens eget bepröfvande och afgörande, »som en högviss herre och en stor krigskapiten».

Underskrifter:

Per Brahe.	Gustaf Horn.	Knut Posse.
Erik Gyllenstierna.	Seved Bååt.	Herman Fleming.
Schering Rosenhane.	Gustaf Baner.	Gustaf Bonde.
Christer Bonde.	Arvid Forbus.	Claes Bielkenstierna.
Erik Sparre.	Jörgen Paykull.	Erik Fleming.
Original och copia.		2 ³ / ₄ ark.

1657.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm d. 10 Mars 1657.

I skrifvelse dat. Marienburg d. 13 Febr. 1657 stälde konungen till rådet en uppmaning att öfverlägga om Sveriges satisfaction af Polen och synnerligast rörande Preussen, med anledning hvaraf rådet afgaf sitt betänkande i saken.

Att härutinnan uttala ett definitivt råd vore ej lätt, då denna fråga så väsentligen berodde på tidsomständigheterna. Att Sveriges vapen vore rättmätiga, vore inför hela världen kunnigt, såsom ock att Sveriges kronas omkostnader och besvär varit stora och mångfaldiga så i detta som föregående krig, och lika uppenbar vore fiendens ovilja till förlikning och hans bedräglighet, hvadan Sverige visserligen hade stort fog att fordra en tillbörlig satisfaction. Som Sverige nu genom vapenmagt innehade Preussen och Pommerellen jemte en del af Casubien och Samogitien, syntes det beqvämligast att behålla dessa landskap, hvilka äfven i kommersielt hänseende vore af största värde. Genom sina många strömmar vore Preussen lättare att försvara än något annat land, såsom ock konung Gustaf Adolf der hållit sig emot hela polska arméen. Som de preussiska ständerna gått K. M. till handa, vore det synnerligen eftertänkligt att öfverlemna dem åt Polens hämd.

På dessa och flere skäl ansåge rådet att man icke kunde »släppa och till evig tid afstå en så kostlig och dyrbar klenod», särskildt nu då man med Polen nästan spelar schackmatt och K. M. med kurfurstens, Ragoczis och kosackernas väldiga cooperation synes vara starkare än någonsin tillföre och Polen färdigt att dechireras och spolieras, hvadan ock primus motor och principalis agens borde rätteligen tillkomma bästa delen af præda och victoriæ fructu.

Men skulle fäderneslandet, genom att man härutinnan opiniatrerade, löpa någon fara och rerum summa dermed alltför mycket periculera, borde man för en i öfrigt reputerlig fred icke tveka att restituera Preussen.

Underskrifter:

Per Brahe.

Gustaf Horn.

Seved Bååt.

Herman Fleming.

Schering Rosenhane.

Gustaf Baner.

Gustaf Bonde.

Christer Bonde.

Wilhelm Taube.

Claes Bielkenstierna.

Johan Gyllenstierna.

Erik Sparre.

Axel Sparre.

Erik Fleming.

Original.

1³/₄ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm d. 11 Nov. 1657.

Med anledning af en konungens skrifvelse af September månad, deruti han bland annat uppmanar rådet att uttala sin mening om huru medel måtte kunna anskaffas till landets försvar, förklarar rådet, att det vore omöjligt att kunna påfinna något annat än hvad redan vore föreslaget och delvis redan verkställt. »E. K. M. vet fast bättre än vi fäderneslandets tillstånd» såsom ock E. M. af kommissarien Rehnfeldts rapporter kunnat se hurusom af kronans medel intet mera är att förmoda. Att hos ständerna föreslå någon ytterligare hjälp vore ej möjligt, då »fast alla stånd äro graverade och af sig komna — — att de intet finna i deras förmögenhet att kunna prestera det som nöden kräfver». »Ty hvad allmogen vidkommer, finnes hos dem större oförmögenhet och fattigdom än man kan säga, — — och samma besvär känna de öfriga stånden hvar för sig.» E. M. vet ock i hvad tillstånd adeln sig befinner, hvilken utom ordinarie rusttjensten åtagit sig att utgöra 100 r:dr för hvarje 500 r:drs ränta, »hvilket en stor del bliver tillbaka och långsamt tillgår af orsak att deras gods af infallande krig både här vid gränserna och i Lifland, Estland och Ingermanland äro ruinerade och de som äro i E. K. M:ts och kronans tjenst icke heller njuta den lön och underhåll, de tjena för». Förpantningen af kronans gods förslöge ock ringa.

Enda utvägen rådet såge, vore att i Holland, England eller Hamburg upptaga ett lån emot säkerhet i sjötullen af jern, koppar eller tjära. Men om kriget ytterligare skulle continuera och man blefve nödsakad att ännu en gång upptaga utländskt lån, »så vore omöjligt att riket dermed kunde bestå, utan måste gå till grund och ruineras». Hvarföre bäst vore, om man kunde förmå fienden till fred, då man borde i fredsvilkoren betinga sig af konungen i Danmark en summa af 10 à 12 t:or guld, en skyldig vedergällning för de 10 t:or guld, »som hans herr fader kung Christian i Danmark för sex och fyrtio år sedan våra förfäder afpressade». »Och såsom konung Gustaf Adolf höglöf. i åminnelse såsom en vis och högförnuftig herre intet höll sig det för någon 'snyppa' att skicka sig uti tiden eller ock för så stor summa köpa sig freden till, än till att hafva så många fiender tillika på halsen och intet kunna utan sin kronas hasard med dem uthärda, så vore till förmoda att konungen i Danmark, uti en sådan necessitet, som han nu är redigerad uti, till att salvera sig och sin krona, skulle hellre bruka den försigtighet att bita uti ett surt

äpple, som man säger, — — än till sin yttersta ruin opiniatrera emot den fatalitet, han oförsigtligen är råkad uti.»

Underskrifter:

Ture Sparre.	Seved Bååt.	Schering Rosenhane.
Gustaf Bonde.		Christer Bonde.
Carl Mauritz Lewenhaupt.		Johan Gyllenstierna.
Axel Sparre.		Erik Fleming.
Original.		3 ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Nyköping d. 18 Nov. 1657.

Konungen hade i skrifvelse af den 11 Aug. förfrågat sig hos rådet, huruvida man borde antaga Protectorns i England förslag om penningeförsträckning mot hertigdömet Bremen såsom hypotek. Rådet svarar att det vore svårt att med någon säkerhet utlåta sig derom, särskildt på grund af afbrottet i korrespondensen med konungen och den deraf föranledda bristande kännedomen om sakernas närvarande ställning. Skulle man kunna vinna samma mål med cederande af några andra i detta kriget vunna provinser eller med några handelsförmånens erbjudande, trodde rådet det fördelaktigare.

Underskrifter:

Seved Bååt.	Schering Rosenhane.	Gustaf Bonde
Christer Bonde.	Carl Maur. Lewenhaupt.	Johan Gyllenstierna.
	Contra-sign.: Daniel Behmer:	
Original.		1 ³ / ₄ ark.

1659.

Rikzens Rådz Rådshlagh. Actum Friedrichsborgz slott, d. 8 Aug. 1659.

På kallelse af konungen infann sig rådet på Fredriksborgs slott, då konungen framlade en exposé öfver rikets politiska ställning och förfrågade sig huru män skulle upptaga den af Frankrike, England och General-Staterna d. 21 Maj ingångna och den 24 Juli förnyade alliansen till framtvingande af ett fredsslut emellan Sverige och Danmark, om det vore rådligt att antaga fredsförslaget och afträda de härliga och fäderneslandet högst angelägna orter, länder och provinser, som från

Danmark inkräktats, eller om man genom fortsatt vapenskipte borde förskaffa sig en tryggare fred.

Rådet framhåller såväl skälen *för* som *mot* fred, i hvardera hänseendet i 9 punkter.

Skälen för fred:

1. Fäderneslandets vanmäktiga tillstånd »af de långvaraktiga, kostsamma och häftiga krigen — — samt ock andra under tiden tillfallna vedervärdigheter och olyckor med dödliga sjukdomar, missväxt och derpå följande hårda år, hunger och dyr tid».

2. Svårigheten att kunna möta så många och mäktiga fienders angrepp.

3. Som fiendernes förnämsta uppsåt vore att skydda och upprätta Danmark, skulle freds ingående med detta land upphäfva krigsorsaken. »Deras ogrundade och hätska misstanke att vår nation icke förr ville nedlägga vapen eller sig benöja låta än hon alla angränsande potentater, riken och republiker sig underlagt och consequenter den femte monarkien stiftat och funderat hafver, synes med ingenting mera än denna fred stå att bryta och utsläcka.»

4. Handelns och sjöfartens hämmande, då »fienden spelar mästare till sjös och betager oss nästan all till- och utförsel»; tullarnes och andra kronans intraders förminskning.

5. »Den hala och vankelbara lyckan, som fuller i all ting, men mest i krig och örlig plägar vara slipprig och omskiftelig», hvarföre är allra säkrast »in medio victoriarum cursu att stanna och henne således späcka och moderera, att när en som högst är stadd i sina troféer och förmån, — — tillåta fred och förlikning, såsom stäld i den lägenhet och fördel att kunna præscribera hosti legem».

6. Faran för holländarne såsom den mäktigaste till sjös och nästan förmögnaste af alla K. M:ts fiender.

7. Svårigheten att kunna underhålla garnisonerna med deras nödtorfter. »Sveriges egna intrader kunna omöjligen en sådan last länge draga och utstå.»

8. Fördelen för Sverige med hänsyn till Österrike och det katolska anhanget, i fall K. M. mediantibus Anglis et Hollandis gjorde fred med Danmark.

9. Sveriges högstbeklagliga tillstånd, »hvar K. M:ts egen person (såsom det menskligt är och Gud den allra högste dock mildeligen afvände) något dödligt hände», då landet vore i saknad af »K. M:ts höga kungliga auctoritet och myndighet, högst försigtiga och genomträngande consilier, allsom tappre conduite, förmedelst hvilket allt

de fientliga attaquer, anslag och praktiker så bemötas, förvillas och till intet göras, att fienderne sjelfve, ja hela världen det admirera och förundra måste».

Skälen mot fred:

Men icke all fred, utan den som ärlig, långvarig och säker är, kan skattas önskelig eller nyttig. Jemför 'man de nu tillbudna fredsvilkoren med Danmarks förra handlingar, så kan man deraf sluta, huru föga varaktig en sådan fred skulle vara. Ej heller vore skäl att derutinnan efterfölja våra förfäder, »hvilka förmedelst åtskilliga bedrägliga tractater och dagtingan, så ock en medfödd enfaldig och otidig godtrohet sig af de danske alltid hafva låtit insöfvas».

1, 2. Att utan motsvarande ersättning återställa alla de eröfrade landskapen vore högst farligt och nesligt.

3. Skulle ock fred med Danmark ingås, så hade dock de öfriga fienderne sitt särskildå intresse i att förhindra Sveriges uppkomst, hvarföre man borde begagna sig af den nuvarande gynsamma ställningen, för att undvika ett möjligen ännu långvarigare krig. Blefve Sverige i striden underlägset, så skulle dock Frankrike och de tyske furstar, som vore garanter för den Osnabrügiska freden, nog icke tillåta att balansen allt för mycket rubbades.

4. Att göra fred med Danmark på de ovissa villkor, som nu föreslås, vore att »lemna sig en oförsonlig och hemlig fiende under namn af vän och religionsförvandt på ryggen».

5. Som anledningen till Sveriges ruptur med Danmark föregående år varit Danmarks tydliga afsigt att, så snart konungen återfört trupperna på tysk botten, öfverfalla Sveriges gränser, då landet skulle hafva stått afskuret från kommunikation med konungen, vore nu så mycket mindre skäl att på osäkrare villkor göra fred. Pacta conventa sub ipsa pacis Roskildensis executione hade ju ock nyligen illuderats och violerats, och muntligen och skriftligen hade förklarats, att freden ej länge kunde bestå och obrottsligen hållas.

6. Mediatorernes yrkande på tullfrihet vore ett af de största hindren för freds ingående; men om holländarne enskildt vigore tractatus elbingensis erhöle en sådan tullfrihet, skulle man möjligen dermed kunna vinna dem.

7. Med Englands och Hollands garanti för freden skulle K. M. föga vara betryggad, då, särskildt hvad England beträffar, detta land torde få händerna så fulla der hemma, att de måste förgäta eller försumma de främmande affärerna; hvad åter Holland anginge, hade

denna magt genom brytandet af Brömsebro-tractaten nogsamt ådaga-lagt huru litet man kunde räkna på densamma.

8. Oaktadt landets utblottade ställning vore så mycket mera skäl att fortsätta kriget, som man nu innehade de danska orterna och derifrån kunde proviantera trupperna, medan det vore olidligare att efter med Danmark ingången fred upptaga striden med de öfriga magterna.

9. Beträffande lyckans ostadighet och dess farliga consequenser, när man för mycket förtroir sig åt henne, »så kan ingen förnuftig det tänka eller presumera, att K. M., som en högväs och gudfruktig herre, ja, den erfarnaste och klokaste kapiten, som detta seculum, hvilket vi lefva uti, hafver producerat, skulle uti sitt heroiska gemyt och sinne en sådan fåfånga och vanitet admittera, mycket mindre derpå sådant ett högviktigt och vidt utseende verk bygga och befästa».

På grund af allt detta vore rådets förslag att underhandlingarna med Danmark skulle fortsättas »genom hvarjehanda artes eller förslag», till K. M. någorlunda kunde penetrera huru förhållandena gestaltade sig på andra orter och så vida görligt föreslå sådana fredsvilkor, »att Danmark icke af sig sjelf må såsom Danmark härefter kunna skada eller turbera». Skulle åter sådana fredsvilkor icke kunna ernås, så vore att tillråda, det K. M. insisterade sina masculis consiliis, intill dess en säker fred med Danmark eller en generel fred med alla rikets fiender vore vunnen.

Utan underskrifter, men på ett särskildt papper anföras såsom i rådslaget deltagande, delvis i konungens egen närvaro:

Per Brahe.	Carl Gustaf Wrangel.	Sewed Bååt.
Schering Rosenhane.	Gustaf Bielke.	Gabriel Oxenstierna.
Carl Leijonhufvud.	Johan Gyllenstierna.	Gustaf Soop.
Copia.		10 ark.

1660.

Rikens Rådz sentiment om hielper och utlagor sampt uthskrifning för år 1660, 1661, 1662 och 1663. Actum Göteborg i Riksdaghem 1660.

Original. (Tryckt i *Adelns riksdagsprotokoll*, del. 7, sid. 210 ff.)
1³/₄ ark.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKS-ARCHIVET

UTGIFNA AF

CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

XI.

**STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1887.**

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKS-ARCHIVET

UTGIFNA AF

CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

XI.

**STOCKHOLM,
TRYCKT HOS K. L. BECKMAN,
1887.**

Årsberättelse för år 1886.

Till Konungen.

Till åtlydnad af föreskriften i 3:dje § 10:de mom. af den nådiga instruktionen för Riksarchivets embets- och tjenstemän får jag härmed afgifva underdånig berättelse om Riksarchivets skick och om hvad under det sistförflutna året 1886 timat i afseende på archivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af tjenstemännens arbeten.

Sedan Eders Kongl. Maj:t den 2 sistlidne Februari i nåder fastställt de af Öfverintendents-embetet upprättade fullständiga ritningarne till Riksarchivets tillbyggnad, och bemålte embete sedermera ingått aftal om byggnadsarbetets utförande, har arbetet begynt med platsens afrödjande och grundens läggande. Den södra flygeln, hvilken vid årets början af Riksarchivet fullständigt utrymdes genom der förvarade archivaliers förflyttning till de åt Riksarchivet upplåtna hvalfven i Kongl. slottet, har blifvit nedrifven, utom en del som tills vidare kvarstår. Den norra likaledes till nedrifning bestämda flygeln, i hvilken Riksarchivets ena vaktmästare haft sin bostad, har blifvit utrymd,

sedan med Eders Kongl. Maj:ts nådiga tillåtelse bostad blifvit åt nämde vaktmästare tills vidare förhyrd i den närmast belägna delen af aktiebolaget P. A. Norstedt et Söners egendom.

Archivaliernas tillväxt har under år 1886 varit något mindre än under det föregående året. Af underdånigst bilagda förteckningar visar sig, att den ordinarie tillväxten (Bil. A) genom leveranser från Eders Kongl. Maj:ts kansli har — utom 20 stycken originalförordningar — utgjorts af 303 volymer, af hvilka Justitie-departementet lemnat 10, Justitie-revisionen 103, Landtförsvars-departementet 39, Sjöförsvars-departementet 16, Finans-departementet 15 och Ecclesiastik-departementet 120. Den extraordinarie tillökningen (Bil. B) har endast utgjort 40 volymer och fasciklar, jämte 1 pergamentsbref och 6 lösa pappersdokumenter. Värdet af dessa acquisitioner är lätt i ögonen fallande, då flere af dem obestriddligen höra till Riksarchivets serier, ehuru de icke förr blifvit dit aflemnade. Exempelvis må nämnas några af Kongl. rådet och generalguvernören grefve Erik Dahlbergs bref-, concept- och copieböcker, hvilka efter den grundsats, som stadgades genom Kongl. resolutionen af den 24 November 1663 (tryckt i »Meddelanden från Svenska Riksarchivet» VI: 147) borde hafva blifvit till Riksarchivet aflemnade, och derföre också efter hans död genom Kanslikollegii försorg blefvo eftersökta på hans landtegendom utan att återfinnas, till dess de nu påträffats i Vetenskapsakademiens bibliotek och af Akademien med största beredvillighet blifvit till Riksarchivet öfverlåtna.

Den i näst föregående årsberättelse omtalade samlingen af de till åtlydnad af det nådiga cirkulärbrevet af den 26 October 1883 upprättade förteck-

ningar öfver handskrifna kyrkoböcker m. m. har blifvit kompletterad genom utbyte af en och annan inkommen förteckning mot andra, som varit upprättade i bättre öfverensstämmelse med föreskrifterna i det nådiga cirkuläret. För att få samlingen så fullständig som möjligt, skrefs den 11 Februari till föreståndarne för i riket befintliga församlingar af främmande trosförvandter, med begäran att de ville till Riksarchivet insända dylika förteckningar å de under deras vård stående församlingars ministerialböcker. Denna uppmaning har beredvilligt efterkommits af föreståndarne för den Romersk-katolska församlingen i Stockholm, den Engelska i Göteborg, samt de Mosaiska i Stockholm, Göteborg och Norrköping, men lemnats opåaktad af öfriga främmande trossamfund.

Riksarchivet har under år 1886 äfven lemnat från sig några archivalier. Då det forna Serafimerordensgilletts archiv, som hade blifvit till Riksarchivet öfverlemnadt och var uppställt i Riksarchivets södra flygel, skulle vid denna flygels förestående rifning förflyttas till Kongl. slottet, tacktes Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref af den 9 Januari bemyndiga mig att till Domänstyrelsen, som nu mera öfvertagit vården om hospitalernas fasta egendom — med undantag af de hus, tomter och lägenheter, hvilka äro för dessa sjukvårdsanstalters omedelbara ändamål till begagnande upplåtna — och derföre oftare behöfver tillgång till de handlingar, som röra denna egendoms äldre förvaltning, öfverlåta så stor del af det forna Serafimerordensgilletts archiv, som nämnda styrelse vore villig att emottaga. Till följd häraf blefvo till Domänstyrelsen aflemnade 287 band och bundtar jämte Medicinalstyrelsens qvitton på 40 andra låntagna band af Serafimerordensgilletts archiv. — På grund af Eders

Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 21 November 1879 har Riksarchivet under 1886 till Krigsarchivet öfverlemnadt 33 volymer hörande till generalen von Lantingshausens fältkansli under det Pommerska kriget.

Riksarchivets boksamling har under året 1886 på vanligt sätt vunnit tillväxt dels genom inköp dels genom gåfvor samt gengåfvor från institutioner, till hvilka Riksarchivet öfversänder sina publikationer. De flesta inhemska embetsverk och samfund, som af trycket utgifva skrifter, hvilka kunna anses vara för Riksarchivet nödiga eller värdefulla, hafva af dem lemnat gåfvor till Riksarchivet. Af utländska institutioner och samfund hafva följande tillsändt Riksarchivet exemplar af hvad de utgifvit: i Danmark: Geheimearchivet; i Finland: Helsingfors universitet och Åbo stads historiska museum; i Norge: Kommissionen for udg. af Norges gamle Love, Norske historiske Kildeskriftkommission, Norske Regjerings Kirke- og Undervisnings-Departement, Rigsarchivet och Videnskabs-Selskabet i Kristiania; i Tyskland: Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde, Verein für Mechlenburgische Geschichte und Alterthumskunde; i Ryssland: Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostsee-provinzen. Äfven enskilde personer hafva med bokgåfvor visat sin erkänsla eller välvilja mot Riksarchivet. Så har bruksegaren C. Ekman på Finspong förärat Riksarchivet delarne I—XIII af Theatrum Europæum; och andra gåfvor — till största delen af gifvarne publicerade skrifter — hafva lemnats af doct. C. v. Bonsdorff, ministern C. Burenstam, archivarien i Haag van der Burgh, doct. L. W. Fagerlund, magister A. Hjelt, professor K. G. Leinberg, Britiske generalkonsuln Tho.

Michell, doct. O. Nielsen, literatören A. Psilander, professor Schybergson.

Af sådana i Riksarchivet befintliga tryckalster, som der utan skada kunna undvaras, har enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 24 October 1879 icke så litet under år 1886 blifvit aflemnadt till Kongl. biblioteket, Vetenskapsakademien samt bibliotekerna vid Stockholms högre Latinläroverk på Norrmalm och högre Realläroverk.

Af Statens i Riksarchivet förvarade förråd af det s. k. årstrycket och Svensk författningssamling har såsom vanligt utdelning skett i öfverensstämmelse med de anordningar, som chefen för Justitie-departementet tid efter annan gifvit.

Enligt instruktionens föreskrift har archivet hållits öppet till begagnande alla helgfria dagar kl. 10—13 hela året igenom, och dessutom två timmar om eftermiddagarna under de ljusa månaderna Maj, Juni, Juli och Augusti. Antalet af dem, som under dessa tider begagnat archivets samlingar, har varit 156 — hvilket är aldeles samma siffra som under det närmast föregående året. Af dessa kunna vid pass 40 Svenskar räknas såsom egentliga forskare, de der någon tid fortsatt sina arbeten härstädes. Bland de besökande hafva 20 varit utlänningar, nemligen 11 från Finland, 2 från Tyskland, 2 från Ryssland, 1 från Danmark, 1 från Frankrike, 1 från Spanien, 1 från Böhmen och 1 från Nordamerika; af dessa hafva följande någon längre tid idkat forskningar i Riksarchivet: statsarchivarien Hausen, professorerne Leinberg, friherre Palmén och Schybergson, lyceilektorn Sundholm, magistrarne von Bonsdorff, Hjelt och Nordmann, samt medicine doct. Fagerlund, alla från Finland, magister Forstén från Petersburg och professor M. Kowalewsky

från Moskwa, artisten Mejborg från Danmark och legationsekreteraren del Campillo från Spanien. I ofvannämnda summa äro icke inräknade de tillfälliga besök, som gjorts från embetsverk eller af enskilda personer för att erhålla enstaka upplysningar ur Riksarchivets samlingar; sådana besök äro antecknade till ett antal af 107. Ej heller äro i ofvannämnda summa inräknade de personer — till antalet 20, de flesta fruntimmer — hvilka under längre eller kortare tid varit sysselsatta med att taga afskrifter åt forskare. Summan af alla under år 1886 antecknade besök uppgår till något öfver 4,000; det var under år 1885 något öfver 3,500, och år 1884 2,840. Skulle antalet af besökande ytterligare växa i samma proportion som under dessa åren, blifver det snart omöjligt att i den nu varande lokalen mottaga alla och bereda dem lämplig arbetsplats. Största antalet af besökande under en och samma förmiddag har under år 1886 varit 21; det var 17 under åren 1885 och 1884.

För att underlätta forskares arbete har Riksarchivet i några fall från andra samlingar till låns begärt och erhållit archivalier, hvilka inom Riksarchivets lokal fått af forskare begagnas. Sådana lån hafva under år 1886 erhållits från Kongl. Statskontoret, från Universitetsbiblioteket i Upsala, från Linköpings stiftsbibliotek, från Jönköpings rådhusarchiv, från grefve Brahes archiv på Skokloster, och från friherre Sacks archiv på Bergshammar.

Äfven frånvarande så väl inom som utom Sverige hafva under 1886, liksom under föregående år, stundom från Riksarchivet begärt upplysningar och afskrifter; och har Riksarchivet fortfarande följt den regeln att söka så vidt möjligt gå sådana önskningar till mötes, då de synts vara i vetenskapligt intresse

gjorda eller blifvit af offentlig myndighet framställda eller förordade. Men att fullgöra alla dylika önskingar och anspråk låter sig icke göra.

Med Riksarchivets ordinarie embets- och tjänstemän har under år 1886 ingen förändring inträffat; de voro altså vid årets slut de samma som vid dess början, nemligen undertecknad riksarchivarie, archivarierna d:r V. G. Granlund, föreståndare för den administrativa afdelningen, friherre C. E. B. Taube, föreståndare för den historiska afdelningens första sektion, och E. W. Bergman, föreståndare för samma afdelningens andra sektion, samt amanuenserne kammarherren C. G. U. Silfverstolpe, J. G. W. Lundgren och d:r J. Th. Westrin.

Såsom extraordinarie amanuenser hafva under 1886 följande biträdt vid de inom Riksarchivet förefallande arbeten: protokollsekreteraren i Hofexpeditionen L. M. V. Örnberg, kammarjunkaren C. H. Tersmeden, lektorn d:r E. Hildebrand, E. Wallmark, d:r G. Forsgrén, kammarherren J. B. Th. Beskow, d:r Severin Bergh och d:r P. H. S. Sondén, hvilka alla redan under föregående år här tjänstgjort, samt filosofie doctorn Gustaf Oscar Berg, hvilken under sistlidne Maj månad till e. o. amanuens antogs. Af desse hafva Örnberg, Hildebrand och Forsgrén liksom under föregående år mot bestämd tjänstgöringsskyldighet fått uppbära bestämda årsarvoden. Åt de öfrige hafva arvoden qvartalsvis utbetalats i mon af tillgång och mer eller mindre trägen tjänstgöring.

De ordinarie embets- och tjänstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester, som den nådiga instruktionen medgifver; hvarjämte archivarien Granlund under en half månad och amanuensen Silfverstolpe under en och en half månad på grund af veder-

börliga sjukdomsbetyg varit befriade från tjenstgöring. Under de ledigheter, som härigenom uppstått, har riksarchivarietjensten förrättats af friherre Taube under en och en half månad, archivarietjenst af Silfverstolpe i två och en half, af Lundgren i två, och af Westrin i två månader, samt amanuensstjenst af Tersmeden i en half månad, af Hildebrand i en, af Wallmark i två, af Forsgrén i fyra och en half, af Severin Bergh i två och en fjerdedels, af Sondén i en och tre fjerdedels, samt af Gustaf Berg i en half månad.

Jämte de göromål, som under de timmar, då Riksarchivet är för allmänheten öppet, föranledas af skyldigheten och bemödandena att gå embetsverk och forskare tillhanda med upplysningars meddelande, handlingars uppsökande o. s. v. hafva tjenstemännen varit sysselsatte med sådane arbeten, som afse archivaliernas ordnande och fullständigande, samt beredande af större lätthet att dem återfinna och begagna. Inom den administrativa afdelningen hafva de från Kongl. kansliets särskilda afdelningar öfverlemnade handlingar blifvit på behöriga ställen inordnade, det genom Théels död under föregående år afbrutna arbetet med ordnande af samlingen »Militaria» återupptagits, innehållsförteckningar öfver Kammarkollegii underdåniga skrifvelser för åren 1724—1775 blifvit upprättade, åtskilliga äldre underdåniga skrifvelser från kollegier och Konungens befallningshafvande på sina rätta ställen inordnade m. m. Inom den historiska afdelningen har förteckningen öfver pergamentsbrefven fortsatts för åren 1471—1475; af de diplomatiska samlingarne har ordnandet och förtecknandet af »Italica» afslutats, af »Gallica» fortgått, af »Hispanica» påbörjats. Öfver »rådslag under Drottning Christinas och Konung Carl X Gustafs tid» har förteckning blifvit upprättad

och tryckt; af åtskilliga Kongl. bref, som lånats från andra håll och hvilka förut icke funnos i riksregistraturet eller conceptsamlingen, hafva afskrifter tagits; ordnandet af samlingen af concepter till Kongl. bref i inrikes ärenden har fortskridit intill år 1746; ordnandet af kanslipresidentens concepter från år 1800 har afslutats; de från Vetenskapsakademien och andra håll aflemnade skrifter hafva inordnats på sina ställen, hvarvid bland andra Erik Dahlbergs brevvetxling blifvit väsendtligen tillökad; samlingen af riksamiralen Gyllenhielms papper har blifvit ordnad; Acta historica, biografica, topografica hafva delvis nyordnats m. m. Det under föregående året påbörjade afskiljandet af sådane äldre kamerala handlingar, som synas kunna utgallras, har fortgått.

I biblioteket har tidskriftsafdelningen blifvit ordnad och katalogiserad, hvarjämte befintliga utländska tidningar från 1600- och 1700-talen blifvit sammanförda och ordnade till en samling, som till Kongl. Biblioteket öfverlemnats.

Af de handlingar rörande Sveriges historia, som af Riksarchivet med understöd af ett särskildt statsanslag utgifvas, har af första serien, »Konung Gustaf I:s registratur», utgifvet genom V. Granlund, nionde delens andra häfte utkommit, tionde delens register blifvit till tryckning aflemnadt, och af elfte delen femton ark tryckta; af den andra serien: »Kyrkordningar och förslag dertill före 1686», utgifna genom f. d. archivarien d:r O. v. Feilitzen, har utgifningen så fortskridit, att af andra bandets andra häfte 22 ark för närvarande äro tryckta; af den tredje serien: »Svenska riksrådets protokoll», har den fjerde delen, utgifven af Sev. Bergh, utkommit och af den femte delen tio ark blifvit tryckta.

Af »Meddelanden från Svenska Riksarchivet» har tionde häftet utkommit, till hvars utgifvande Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat ett särskildt anslag.

De särskilda uppdrag, som enligt den nådiga instruktionen skola förrättas af den tjänsteman, som dertill förordnas, hafva under år 1886 varit så fördelade, att archivarien friherre Taube fortfarande fört protokoll vid sammanträdena, archivarien Bergman fört Riksarchivets räkenskaper, och amanuensen Westrin sedan årets början vårdat boksamlingen.

Stockholm den 26 Januari 1887.

Underdånigst
CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1886 i Kongl. Riksarchivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från *Kongl. Justitie-Departementet*:

Registratur för åren 1844, 1845, 1849, 1858, 1883, 1884	6 vol.
Afgjorda handlingar för år 1873	4 ,
samt 20 st. originalförordningar.	

› *Kongl. Justitie-Revisionen*:

Handlingar i revisionsmål för år 1883	36 ,
D:o i besvär- och ansökningsmål för samma år	67 ,

› *Kongl. Landtförsvars-Departementet*:

Afgjorda handlingar för åren 1870—1871	27 ,
Statsrådsprotokoll för åren 1875—1877... ..	6 ,
Registratur för samma år	6 ,

› *Kongl. Sjöförsvars-Departementet*:

Statsrådsprotokoll för åren 1856—1860	5 ,
Afgjorda handlingar för åren 1874—1875	11 ,

› *Kongl. Finans-Departementet*:

Afgjorda handlingar för år 1872	15 ,
---------------------------------------	------

› *Kongl. Ecklesiastik-Departementet*:

Afgjorda handlingar för åren 1880—1881	120 ,
--	-------

Summa 303 vol.

jämte 20 st. originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extra-ordinarie* tillökningen år 1886 i Kongl. Riksarchivets samlingar, dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter utom Kongl. Kansliet, dels genom gåfvor:

Från offentliga verk och lärda samfund:

Från Kongl. Biblioteket:

Vestmanlands Lagmansrätts dombok September—October 1781 1 fasc.

» 1883 års Kyrkomöte, genom Mötets sekreterare:

Mötets protokoll 2 vol.

Bihang dertill 1 »

Diarium 1 »

» Riksgäldskontoret:

1885 och 1886 årens Riksdagsbeslut. Originaler.. 2 »

» Kongl. Vetenskapsakademien:

Kongl. originalbref från och med Konung Gustaf I till och med Drottning Christina 1 fasc.

Promemior, concepter och copieböcker af Erik Dahlberg samt bref till d:o i original och copior..... 5 vol.

Rullor m. fl. handlingar angående Uplands regementen under kriget 1658—1660..... 1 »

Handlingar angående 1676 års krigsrörelser i Småland, deribland en mängd bref till v. gouvernören, sedermera riksrådet P. F. De la Gardie 3 »

Handlingar angående Riksbanken 1672—1682 ... 1 fasc.

Diverse Riksdagsacta i afskrift..... 1 »

Äldre strödda handlingar	1 vol.
Biographica m. fl. handlingar rörande familjerna Oxenstierna, Silfvercrona, Rosenadler m. fl.	1 »
Förteckningar öfver Svea Hofrätts presidenter, loda- möter och tjänstemän	2 »
Konung Carl XI:s Lag-revision, jemförd med K. Christoffers Lag	1 häfte.
Berättelse om Westfaliska fredstraktaterna	1 »
Berättelse om inqvarteringen i Pommern och Stral- sunds belägring 1628. På tyska	1 »
Åtskilliga Konung Christian IV:s bref 1627—1646 i afskrift, deribland flere rörande Sverige	1 »
Från <i>Kongl. Vitterhets-, Historie- och Antiquitetsakademien</i> , såsom deposition:	
Nic. Lindells dagbok öfver Svenska Beskickningen till Ryssland 1699	1 »
Per Brahes registratur af bref till och ifrån furst- liga personer 1664—1665	1 »
Copiebok angående de anklagade rådsherrarne i Sigismunds och Carl IX:s tid 1587—1607	1 »
Axel Leijonhufvuds berättelse om rådsherrarne, som afrättades af Carl IX	1 »
Christer Carlsson Bondes dagbok för åren 1654— 1658	1 »
Agrells dagbok under Carl XII:s fälttåg 1707—1713	1 »
Erlunds utdrag ur interciperade bref m. m. angä- ende fältmarskalken grefve Magnus Stenbock	3 band.

Från enskilda personer:

Af kammarherren grefve *H. G. Wachtmeister*, Årup:
29 stycken korta originalprotokoll i Justitieärender
inför Kongl. Maj:t 1786—1809.
6 stycken originalinstruktioner för tillförordnade rege-
ringar 1799—1805.
5 stycken kallelsebref till Allmänna Beredningen
och Högsta Domstolen 1793—1799. Originaler.

Tillsammans 1 vol.

Handlingar hörande till bouppteckningen efter Enke-
drottning Lovisa Ulrika 1782 1 » |

Af civilingeniören *C. O. Boye af Gennäs*:

»Om uppbrott och örlog 1757». Dagbok af dåvarande löjtnanten *J. G. Boye 1757—1762* 1 vol.

» kontraktsprosten *P. O. Hjorton*:

Lagmanssynedom rörande Sticla och Fröberga i Skönberga socken, Östergötland. Dat. 7 Juni 1613. Original på pergament.

» Öfverståthållaren herr friherre *C. G. af Ugglas*:

Bouppteckning efter Konung Gustaf III 1792 i concept jemte dithörande originalprotokoll, handlingar och bref 1

» Herr *Oscar Planer, Lützen*:

6 originalbref, af hvilka 5 tillhöra det trettioåriga krigets tid, från Axel Oxenstierna, Joh. Banér m. fl.

Tillsammans 40 större och mindre volymer samt 1 pergamentsbref och 6 lösa pappershandlingar.

Svenska Riksarchivets Pappershandlingar 1351—1400.

Förtecknade med angifvande af innehållet ¹⁾).

N:o 1. Lund den 24 September 1351 ²⁾.

(Latin.)

Dekanen Sigfridus »electus Vpsalensis» underrättar domprosten Laurencius i Upsala och kyrkoherden Nicolaus i Frötunum, huru konungen samt drotseten (Niels Thuresson), erkebiskopen (Petrus) i Lund, biskop Thomas (i Wexiö) och den påflige nuntien (Johannes Giulaberti) sökt tvinga honom att afsäga sig valet till erkebiskop i Upsala. (Scriptum Lundis sabbato quatuortemporum ante Michaelis; årtalet ej utsatt.)

Handlingen viken i brefform med utanskrift och märken efter ett sigill.

N:o 2. Jönköping den 26 Augusti 1353.

(Svenska.)

Konung Magnus vidimerar ett bref af den 25 December 1248 (se Sv. Dipl. 1, n:o 364) samt stadgar, med biskop Niels' i Linköping samtycke, att deri omnämnda afgift skall fortfarande utgöras. (Giffuet i Jönköping feria secunda post Bartolomej.)

Å baksidan spår efter ett sigill i rödt vax.

Sannolikt öfversättning (eller förfalskning) från 1400-talet.

N:o 3. Karlby den 20 Juli 1358.

(Latin.)

Erkebiskop Petrus i Upsala vidimerar ett af hans företrädare erkebiskop Hemming den 26 Oktober 1350 å Arnö utfärdadt bref (se

¹⁾ Denna förteckning, upprättad år 1869, öfversedd och tillökad år 1887, meddelas här för dess nära sammanhang med den förut af Riksarchivet utgifna förteckningen öfver »Svenska Riksarchivets pergamentsbref från och med år 1351».

²⁾ Dekanen Sigfrid valdes till erkebiskop efter erkebiskop Hemmings död 1351, men fick 1352 gifva vika för biskop Peter i Linköping.

Sv. Dipl. 6, n:o 4632) om ett prebende vid Storkyrkan i Stockholm. Erkeb. Petrus beseglar. (Datum Karlaby prope Stockholm, die sancte Margarete virginis et martyris.)

Handlingen är sannolikt samtidig afskrift. Sigill saknas.

N:o 4. **Ekeby den 20 Oktober 1359.**

(*Latin.*)

Benedictus Philippusson och hans hustru Birgitta Karls dotther öfverlemna för sina och förfädrens sjäalars frälsning till predikarebrödernas konvent i Strengnäs en inom torpet Lunds ängsmark belägen äng, kallad Hundasnook, hvilken herr Karolus Neskuniansson och hans hustru, fru Helgha, nu båda döde, testamenterat konventet. Brefutfärdarne besegla. (Datum Ekeby dominica ante festum martirum Crispini et Crispiniani.)

Gammal afskrift.

N:o 5. **Den 1 Maj 1361.**

(*Svenska.*)

Staffan Stangabergh bortbyter sitt gods i Vestergötland i Quætedhe, Floby oc Ylstedha, till Laurinsse Biörnssone mot dennes egodel i Östergötland i Hiæffstadhom i Bankakinda härad och i Ekby i Skerkinda härad, på sådant sätt, att herr Magnus Niclissson och Jönis Götason, å Staffans vägnar, och Brodhor Azsorsson oc Gunne Azsorson, å Laurins Biörnssons vägnar, skulle »jämka ok lika» dem emellan. Jemte brefutfärdaren ha herr Magnus, konungens »cancelær», herr Niclis i spitala, Hannis mintare i Söderköping och Adam vidhängt sina sigill. (Scriptum die Philippi & Jacobi apostolorum.)

Odaterad afskrift, bestyrkt af Anundhir »höffwisman i siela capaleno» i Linköping med hans sigill, hvaraf spår finnas qvar å bladets baksida.

N:o 6. **Enköping den 1 Februari 1362¹⁾.**

(*Latin.*)

Konung Håkan till erkebiskop Peter i Upsala med begäran att han ville insätta konungens klerk Henrik af Torstuna till föreståndare för Enköpings hospital, sedan förre innehafvaren Laurentius frivilligt afgått från samma plats på vilkor att nämnde Henrik finge densamma. (Scriptum Encopie prima die mensis februarii.)

Spår af sigillet.

¹⁾ 1357 ¹³/₆ får herr Laurentius fullmakt på platsen (Sv. Riksarch:s perg.-bref I, n:o 309). 1362 ¹⁵/₂ är k. Håkan i Upsala. 1364 ⁴/₁₀ omtalas herr Henriks ställföreträdare (Sv. Riksarch:s perg.-bref I, n:o 633) och tillsätter en ny föreståndare.

N:o 7. Opslo den 29 Augusti 1364 (el. 3° 65).

(Norska.)

Hakon med Guds nåd »Noregs ok Suia konunger» kungör innebyggarna i Jämtland, att de endast skola styras efter Norsk lag, samt befriar dem från utskrifningar och krigståg, utom då Norges almoge allmänt uppåddas. Den utskrifning, Magnus Gregorisson pålagt, frikallar konungen dem från. Konungens sigill vidhänges. (Giorth i Oslo, a torsdager nesth efter Bartolomei messo dag, a tiundh aare rikiss waars Noregss.)

Gammal afskrift ur München-samlingen.

Å samma blad äro kungabref af 25° 7 1498 och 7° 1510 äfven afskrifna.

N:o 8. Vid Åbo slott den 14 December 1364.

(Latin.)

Konung Albrekt skänker med sina närvarande råds råd och samtycke hälften af ön Semingasala i Viborgs fögderi, som hemfallit till kronan efter riddaren Nils Thuresson, till biskop Thomas i Vexiö, med vilkor att, om i Karelen en domkyrka uppfördes, nämnda halfva ö skulle tillfalla biskopsbordet; och om den andra hälften af ön, som gifvits till Bengt Thuresson, i framtiden återfölle till kronan, skulle med densamma förfaras efter samma grunder. (Datum apud castrum Aboense in crastino beate Lucie virginis.)

Intagen jämte bref af 1365 25° 2 och 1° 3 ang. samma sak i en dubbel vidimation af 1415 10° 11 och 1416 7° 2.

N:o 9. Vid Åbo slott den 25 Februari 1365.

(Latin.)

Sune Håkansson, fogde på Viborg, och Sigrid Bengtsdotter skänka till biskop Thomas i Vexiö och hans biskopsbord ena hälften (partem medietatis) af ön Semingasala med vilkor att om i Karelen en domkyrka uppfördes, den skulle tillfalla biskopsbordet därstädes. (Datum apud castrum Aboense in crastino beati Mathie apostoli.)

Intagen jämte bref af 1364 14° 12 och 1365 1° 3 ang. samma sak i en dubbel vidimation af 1415 10° 11 och 1416 7° 2.

N:o 10. Vid Åbo slott den 1 Mars 1365.

(Latin.)

Sten Bengtsson riddare skänker, med samtycke af sin sväger (gener) Sune Håkansson, för sig och sina syskon hälften (partem medietatis) af Semingasala ö i Viborgs fögderi till biskop Thomas i Vexiö och

hans biskopsbord, med vilkor att, om något stift upprättades i Karelen, nämnda hälft skulle läggas till biskopsbordet därstädes. (Datum apud castrum Aboense sabbato proximo post festum beati Mathie.)

Intagen jämte bref af 1364 ^{14/12} och 1365 ^{25/3} ang. samma sak i en dubbel vidimation af 1415 ^{12/11} och 1416 ^{7/2}.

N:o 11. Stockholm den 12 Maj 1366.

(Latin.)

Biskoparne Nicolaus i Linköping och Thomas i Vexjö vidimera påfven Nicolaus IV:s bulla af den 18 jan. 1291 om befrielse för S. Clara ordens convent från afgift till påfliga legaters underhåll (se Sv. Dipl. II, n:o 1733.) Biskoparnes sigill har vidhängts. (Datum Stokholmis quarto idus mai.)

Afskrift från slutet af 1300-talet. På samma blad afskrift af dekanen Henriks och Upsalakanikernes bref till S. Clara kloster 1381 ^{15/4}.

N:o 12. 1367—1383 ¹⁾.

(Latin.)

Erkebiskop Birger (Gregersson) i Upsala till domkyrkopresten Nils (Johansson Helsing), att det responsorium i hans »Historia beati Botvidi», som begynner: »Draco», må få följande lydelse:

»Draco serpentem suscitavit

Dormientem in gremio . . . » (o. s. v. i full öfverensstämmelse med den i »Script. rer. Suec» II, sid. 387 återgifna versen); vidare med befallning att tillsäga sukristanen att sända honom de relikier af Erik den helige, som kanikerne, såsom han förmodar, skurit bort ur den till relikgömma använda silfverhanden, samt att vid tillfälle åter-sända de »Historie» han mottagit. (Utan år, dag och ort.)

Sigill saknas.

N:o 13. Tuna (lördagen före midfastosöndag) 1367—1383.

(Latin.)

Densamme till densamme med tillsägelse att, i händelse han ej ännu lemnat Simon Diækn de 7 timmer pelsverk, som tillhört biskopen i Vexjö, låta Michael Finnsson erhålla dem, men att, om den förre redan bekommit dem, höra efter, huruvida de nu förvaras hos erkebiskopens frände Johan Hemminxson, hvilken då bör aflemna dem till nämnde Michael. (Scriptum Tuna sabbato ante dominicam letare; utan år.)

Spår af erkebiskopens sigill å fränsidan.

¹⁾ Denna och följande två odaterade handlingar tillhöra den tid, då Birger Gregersson var erkebiskop i Upsala. Jfr n:r 13 och 14.

N:o 14. Tuna den 27 Sept. 1367—1383.

(Latin.)

Densamme till densamme med uppdrag att, i händelse herr Olof Botvidsson, som måste begifva sig till Stockholm för att träffa biskopens af Ösel ombudsmän, dem han förgäfves sökt på Tuna, icke skulle hinna tillbaka för att instundande söndag fira sin kyrkas invigningsfest, i Olofs ställe förrätta denna gudstjenst. (Scriptum Tuna die beatorum Cosme et Damiani; utan år.)

Spår af erkebiskopens sigill å framsidan.

N:o 15. Stockholm den 7 Juni 1369.

(Svenska.)

Konung Albrekt gifver — oaktadt sina och sine företrädares förbud att köpa skattejord under frälse, samt på förbön af ärlig man Bo Jonsson fogde i Stockholm, — till hederlig man Ingemar Diegn, som länge varit i konungens tjenst, rätt att »frelseliga» köpa under sig kronans skattejord i Berga i Vinngæ hærædh sokn, 16 örtigland, samt stadfæster för Ingemar 1 markland jord i Glömminge i samma socken, som tillkommit kronan genom sakfall, då Bo Jonsson förra gången var konungens fogde, och hvilken jord Bo hade gældat Ingemar på konungens vågnar. Äfven tillåtes Ingemar att från skatte till frälse lösa sin hustrus rätta börd, 6 öresland jord i Danmark. Konungen beseglar. (Datum Stokholm. In octaua corporis Christi.)

Gammal afskrift. (Å samma blad ett konung Christiørn 1:s bref af den 7 April 1463 om samma gods.)

N:o 16. Den 26 Augusti 1369.

(Latin.)

Johannes kyrkoherde i Veekol intygar, att hans sockenbo Olawus Dyækn i Dalby i sitt, med fullt förnuft upprättade, testamente anslagit 19 öres- 1 penning-land jord i Bergha by. i Danmarks socken till Upsala kyrka och 1 mark p:gr till kyrkans byggnad, hvilka förordnanden brefutfärdaren tillkännagifvit såväl vid testamentets uppsättande, i närvaro af trovärdige Olawus i Aal, Katiluastus i Dalby, Laurencius i Vestra Dalby, Bero smed (faber), Laurencius i Haxta, Olawus i Dalby med flere, på Olof Djäkns befallning, som ock vid dennes begrafning föregående året (1368) den 26 Februari (sabato ante dominicam in-uocauit) i kyrkan inför nästan alla församlingsmedlemmarne. Brefutfärdaren beseglar. (Scriptum dominica quarta Augustj.)

Å baksidan qvarsitta delar af sigillet.

N:o 17. **Westerås den 7 November 1371.***(Svenska.)*

Lekir Affradzson riddare bortbyter 4 markland jord i Hoffdistom i sancti Ylians sokn (jämte ett stycke »breth Ypirst», 3 timmer gråskinn, 1 läst korn och 1 pund råg i mellangift) till Magnus Pædherson af Fröwi mot 4 markland jord i Solawiik i Kæwr sokn (Kärbo). Riddarne herr Karl Ulfssons af Tofftom och herr Sten Benctsons, kaniken Magni Thörkilsons i Upsala samt väpnarne Olof Diæks och hans son Philippi sigill vidhängas jemte brefutfärdarens. (Datum Arosie feria sexta proxima ante festum Martini.)

Gammal afskrift (Jemför Sv. Riksarch:ns perg.-bref n:o 1017 för d. 14 Nov. 1371). Å samma blad finnas äfven afskrifna 2 bref af d. 13 Nov. 1371.

N:o 18. **Enköping den 13 November 1371.***(Svenska.)*

Karl Ulfson riddare, lagman i Upland och konungens domhufvande, kungör, att han, då han höll räfstatung i Enköping, öfvervar och åhörde, att riddaren herr Sten Bænktsen upplät Magnus Pædherson och hans husfru Katherine all den ræth som han och hans syster hade till Solawiik å afidne herr Nielissa Thurassons vägnar; likaledes att riddaren herr Lek Affradzson upplät all den rätt, han hade till nämnda gods å herr Erik Karlsons vägnar åt samme Magnus och hans hustru Katherine, hvilka makar brefutfärdaren på grund häraf tilldömer samma gods. Han beseglar. (Scriptum Enekopie feria quinta proxima post Martini.)

Gammal afskrift. Se n:o 17.

N:o 19. **Enköping den 13 November 1371.***(Svenska.)*

Steen Bænktsen riddare kungör, att det gods Solawiik i Vestmanland, som hans afidne farbroder herr Nighils Thurason, hade fått af Magnus Pædherson, det har brefutfärdaren, på egna och sina syskons vägnar, upplåtit till Magnus Pædherson och hans hustru Katherine. Brefutfärdaren beseglar. (Giffuith i Enechöpfung, næsta thorsdaghin æpter sancti Martins dagh.)

Gammal afskrift. Se n:o 17.

N:o 20. Stockholm den 16 Februaril 1373¹⁾.*(Latin.)*

Biskop Henrik af Slesvig, påfig uppbördsman i Norden, till ärkedjeknen Nils i Linköping att till brefvisaren Henrik, hans kapellan, redovisa för påfvetionde, åtminstone till hälften, såsom biskopen af Vexiö gjort, samt att lemna uppbörds mannen afskrift af tionderegistret. (Scriptum Stokholmie feria quarta post dominicam lxx:e; utan år.)

Fragment af sigillet.

N:o 21. Stockholm den 1 Juni 1373.

(Latin.)

Densamme skrifver till densamme för att erhålla underrättelser om sin systerson och biträde vid uppbörden Henrik Haghenow, hvilken varlefnats i Östergötland sjuk, och ber ärkedjeknen bistå honom. På samma gång påminner han om den rest af treårstionden, abboten af Alvastra var skyldig. (Scriptum Stokholmie prima die mensis Junii; utan år.)

Jfr anm. till n:o 20.
Spår af sigillet.

N:o 22. Arnö (söndagen efter den 10 Juli) 1373—1382²⁾.*(Latin.)*

Erkebiskop Birger Gregersson i Upsala till domkyrko prest en Nils Johansson (Helsing) med uppmaning att, i fall han eller någon af hans kamrater innehar »Historia» och »Officium missæ de domina Birgitta», återsända den senare boken, eller, om den ej hos dem finnes, personligen inställa sig på utsatt dag hos erkebiskopen. (Scriptum Arnö dominica post festum sanctorum septem fratrum; utan år.)

Erkebiskopens sigill påtryckt på fränsidan.

N:o 23. Neapel den 18 Juli 1373³⁾.*(Latin.)*

Erkebiskop B[ernardus] i Neapel till fru Birgitta (i Rom) skilddrar förhållandena i Neapel, särskildt med anledning af hennes »verba revelata» i afseende på staden, och ber att genom henne få

¹⁾ 1373 i Februari liksom i September befinner sig biskop Henrik i Stockholm såsom påfig uppbördsman. Se Sv. Riksarch:s perg.-bref I, n:o 1053, 1063.

²⁾ Efter Birgittas död 1373.

³⁾ Elfte indiktionen motsvarar åren 1358 och 1373. Under sitt andra besök i Neapel synes Birgitta gjort närmare bekantkap med erkebiskopen der.

gudomlig upplysning om, huruvida han skulle lemna sitt ämbete och huru han kunde föra ett gudi behagligt lif. I ett postscriptum till »dominus P[etrus] ber han honom förmå Birgitta att gifva honom helsosamma råd äfvensom att få afskrifter utaf några revelationer. (Scriptum Neapoli die xviii Julii xi indicione; utan år.)

Samtida afskrift.

N:o 24.

Åbo den 9 Maj 1374¹⁾.

(Svenska.)

Bo Jonsson tillskrifver erkebiskop Birger i Upsala om de två kyrkor (= församlingar), på hvilka denne gjorde anspråk, men om hvilka alla säga, att erkebiskop Hæmminger och biskop Hæmming af Åbo hade så förlikts i deras lifstid, att desamma skulle ligga under Åbo biskopsdöme, hvilket ock nuvarande biskopen i Åbo ombad erkebiskopen godkänna. Bo sänder nu en utskrift af »landamæromen». Vidare förmår ej Bo komma til erkebiskopen »noor jnnan Butnin», emedan han skulle fara till Viborg emot Ryssarne att dagtinga med dem, enär »fridh wtgar nw vm pingilzdagha mcellom rikit innan Swerike ok them». Ytterligare ordar han om falkar och säger, att han aldrig fick »falk ælla foghl», sedan han kom till Österland; »the ther falla, them taker Ærinst alla saman syno i föghatis». Slutligen skall Bos bud Jngimar Diekn berätta erkebiskopen »nokot thet hemelikt ær». (Scriptum Abo feria terciâ dierum rogacionum; utan år.)

Nedanför anföras gränserna mellan stiftet.

Handlingen är viken i brefform med utanskrift samt märken efter sigill å baksidan.

Tryckt i Troils »Skrifter och Handlingar», del 2, sid. 351.

N:o 25. Stockholm den 18 Oktober 1374—1390²⁾.

(Svenska.)

Riddaren Eric Carlsson, höfvidsman i Östergötland, förklarar biskop Nils i Linköping sitt missnöje, att denne bannlyst Söderköping och dess »prowæsti» för brefutfärdarens och hans tjenares gerningars skull. Hvad konungen och riksens råd funnit rätt, vill herr Eric hålla, hvarom jarlen och herr Birger kunna berätta biskopen. Herr Eric återgifver kyrkan och prostens nöd. Biskopen hade bort förmana till bättring, innan han bannlyste. (Scriptum Stocholmis die Luce ewangeliste; utan år.)

Å baksidan spår af sigillet.

¹⁾ I afseende på året se Rydberg, Sverges Traktater II, s. 174 not.

²⁾ Tiden för biskop Nicolai Hermanni episkopat. Från 1373 nämnes Erik Karlsson såsom höfvidsman i Östergötland (Sv. Riksarch:s perg.-bref I, n:o 1068.)

N:o 26. Avignon den 13 November 1375.

(Latin.)

Påfven Gregorius XI bemyndigar erkebiskop Nicolaus i Lund och biskop Waldemar i Odense att anställa undersökning om herr Ulf af Ulfåsa framlidna enka fru Birgittas lefnad, död och underverk, samt derom inberätta till påfven. (Datum Auinione ydus nouembris, pontificatus nostri Anno quinto.)

Afskrift i brof af (Wadstena) den 3 Maj (1377), n:o 29 nedan. Se ock Celse, sid. 136, n:o 22.

N:o 27. Westerås den 6 Juli 1375—1381¹⁾.*(Svenska.)*

Bo Jonsson underrättar erkebiskop Birger, att konventet i Wadstena skrifvit till honom med herr Birger Ulfsson om den penningen, »gudh bödh siæluer göras af allom rikesins almogha, klostreno til bygning oc »phælde», hvilken alla rikets »rådgifvare» fullbordat, samt bedt honom härå skaffa »medh brevom» bekräftelse, hvadan han nu beder erkebiskopen att »medt brevom oc skælom» stadfästa samma klostrets penning. Bo beseglar. (Scriptum Arosie in octaua beatorum Petri et Pauli apostolorum; utan år.)

Å baksidan qvarsitter sigillet med ett åt höger vändt griphufvud i sköld utan hjälm.

N:o 28. Anagni den 29 Juli 1376²⁾.*(Latin.)*

Katarina Ulfsdotter till erkebiskop Birger i Upsala med redogörelse för den första, af teologie magistern Johannes från Spanien gjorda framställningen i påfvens konsistorium om Birgittas kanonisation, hvartill påfven syntes böjd, samt angående sitt åtgörande för bekräftelse å electus i Vexjö Henriks val, som motverkas af en bland kardinalerne, biskopen af Poitiers, (Scriptum in Agnania die sancti Olavi; utan år.)

Spår af sigill på fränsidan.

¹⁾ 1374 den 11 Juli är det första allmänna brofvet om vårfrupenningen dateradt. Utan tvifvel är denna uppmaning tidigare än de svenska biskoparnes stadfästelse å densamma 1381 den 12 september. — 1379 den 25 Juli äro Bo Jonsson och herr Birger Ulfsson i Vesterås (se Sv. Riksarch:ts perg.-bref I, n:o 1442).

²⁾ Enligt Munchs afskrifter ur Vatikaniska arkivet utfärdades fullmagten för biskop Henrik den 11 mars 1377, hvarföre ofvanstående odaterade brof måste tillhöra år 1376.

N:o 29.

Den 3 Maj 1377¹⁾.*(Latin)*

Petrus från Vadstena, fordom fru Birgittas bikt-fader, underrättar erkebiskop Birger i Upsala, att biskop Waldemar i Odense söndagen före nästförflutna bebedelsedag (d. v. s. den 25 Mars 1377, se Celses Bullarium, sid. 136, n:o 23) anländt till Vadstena och dit medförs såväl påfven Gregorius XI:s bulla af Avignon den 13 November 1375 (hvilken anföres) som ock erkebiskop Nicolaus' i Lund den 3 Mars 1377 i Brundby utfärdade godkännande af de åtgärder, biskop Waldemar härför vidtagit (se Celse, sid. 136, n:o 22). Biskop Waldemar hade sedan, i närvaro af biskopen i Linköping (Nicolaus Hermanni) med flere, anställt den (om fru Birgittas lefnad) af påfven anbefallda undersökningen och deröfver låtit affatta ett instrument, hvarefter han tredjedag påsk (den 31 Mars) lemnat Vadstena. Ort och år ej utsatta. (Scriptum in dominica quasi modo geniti.)

Handlingen viken i brefform med utanskrift samt spår af sigillet på baksidan.

N:o 30.

Yxnö den 12 November 1377.

(Svenska)

Bo Jonsson, »drotzste innan Swerike», kungör för innevänarne i Bankakinda härad, att abbedissan och fruarna af konventet i Askaby beklagat den skada de lidit af klostrets brand, och bedt honom vara deras »röktare» till häradsboerne, hvilka han derför nu beder att till klostrets återuppbbyggnad gifva de fattiga fruarna de allmänningsspenningar, som i häradet falla »i aar». Bo beseglar. (Scriptum in Yxnö inter vicas, in crastino beati Martini episcopi.)

Å baksidan quarsitta delar af sigillet.

N:o 31.

Arnö den 27 December 1377.

(Latin)

Erkebiskop Birger i Upsala inlemnar till förvar i Arnö (gårds-)kyrkas sakristia åtskilliga böcker i andliga ämnen. Böckerna uppräknas; somliga af dem tillhöra hans kyrka i Upsala, andra äro hemtade från stenhuset (erkebiskopsbostaden i Upsala?), samt 4 af dem från predikarebrödernes konvent i Visby, för hvilka sistnämnda böcker erkebiskopen bör gifva konventet 50 mark penningar Svenska, om böckerna ej återställas. (Arnö, terciä die natalis domini.)

Papperets öfra och nedra kanter äro utakurna i uddar. Handlingen omnämnes i Reuterdahls Svenska kyrkans historia, band 3, häfte 2, sidd. 415 & 416.

¹⁾ Årtalet framgår af i handlingen innehållna uppgifter.

N:o 32. Rom den 15 Januari 1378¹⁾.

(Latin.)

Alfonsus Eremita, f. d. biskop i Genua, till erkebiskop Birger i Upsala, att frågan om Birgittas kanonisation, blifvit af en spansk theologiæ magister och en biskop två gånger framställd i påfvens konsistorium; tredje gången skall den framställas af en theologiæ magister från Tyskland, hvarefter man har goda skäl att hoppas, att påfven skall förordna om den sedvanliga undersökningen; dagligen tilltager vördnaden för Birgitta, och hennes skrifter spridas öfver Italien och Sicilien; kejsaren samt drottningen och infanten af Spanien söka äfven förå påfven att bifalla kanonisationen; med herr Nicolaus i Härads-hammar, som ernar annandag påsk återvända från Rom, skola vidare underrättelser följa. (Scriptum xv Januari; utan år.)

På framsidan fins tillagd en skrifvelse från Katarina Ulf-dotter till erkebiskopen, hvori hon uppmanar honom att låta måla Birgittas porträtt (»scrofua hænnæ ymaginem»); tryckt i: »Ur en Antecknares Samlingar» sid. 97.

N:o 33. Den 17 Maj 1378.

(Svenska.)

Anders Lang, fordom byggiande i Tyioki, säljer all sin egendom i Tyioki till biskop Hannusse i Åbo, för 66 mark p:gr efter svenskt tal »oc ey finzko», med hvilka penningar biskopen löste brefutfärdaren från de 50 mark i saköre, han var skyldig Jæppe Diæken, fogde i Åbo, å Bo Jonssons vägnar. Återstående 16 mark p:gr bar Anders sjelf upp, hvadan han tillegnar biskopen godset, med tolf fastar och en »forskiælamanne», hvilka närvaro på tinget i Kimitto. På skötningen höllo Swen af Trottaby, Jacoper Kaiwo, Tord i Pætersaa, Pæter Brwn af Lamala, Wille Karlsson, Jönis i Smidzböle, Owde Kalle, Kætil i Wiik, Niclis Brwn, Jacoper af Tyioki och Jönis Borghunde och Michiæl Rasi domaren, som var »forskiælu man». Brevet beseglas af Koetil lagman, Ake Sæk, Niclis af Borghaby, Michiæl Rasi domaren och med »gildhes incigle af Kimitto», enär brefutfärdaren saknar sigill. (Datum feria quarta post festum beati Johannis ante portam latinam).

Gammal afskrift (gifven 1870 till riksarkivet af Arkivarion Russwurm i Beval).

¹⁾ Året ej utsatt, men de yttersta tidsgränserna äro 1375, då Katarina Ulf-dotter återvände till Italien, och 1378 då herr Nicolaus i Härads-hammar i November månad åter befann sig i Sverige; 1378 d. 15 Dec. uppdrog p. Urbanus VI, utan tvefel i anledning af de i detta bref nämnda framställningar, åt 4 kardinaler att undersöka frågan om Birgittas kanonisation; till sistnämnda år torde brevet derföre böra hänföras.

N:o 34.

Den 15 Juni 1378.

(Svenska.)

Jon Magnusson bortbyter, å sin moder Katerina Fröstens dotters vägnar, efter hennes bror ärfda godsén Knifuinge och Hornstæfue i Wreta klostérs sockén, till klostret i Vadstena, mot Væstraby i Vardhanæsa sockén, som klostret fick af Jon Pætarssyni och hans hustru Katerine, och som Jon Pætersons morbroder egt. Biscop Niclis af Linköpinge, kapitlet derstädes, underlagman i Östergötland Jon Oplændning, å Bo Jonssons vägnar, samt brefutfårdaren ha vidhängt sigill. (Datum feria terciá proxima post festum trinitatis.)

Odaterad vidimation af riddaren Magnus Birgersson och väpnaren Binger Trolle. Å baksidan märken efter 2 sigill.

N:o 35.

Den 12 Oktober 1378.

(Svenska.)

Yliane Ragualsdotter gifver i testamente:

till kyrkan, der hon »nidher legxs», 10 mark, till sin kyrkoherre herr Petare i Wardhunge 10 mark, leghoprestenom derstädes 3 mark, Didhericus, »diækn progastins», Harald klockare, gillet i Wardhunge, Fröstuna kyrka och kyrkoherren derstädes hvardera 1 mark, för hvilka penningar hon pantsätter 3 öresland jord i Prenninge i Thweta sockén till Wardhungha kyrka; vidare för sin »lægho stadh» i Linköpings kyrka 100 mark, till Vadstena kloster 20 mark och Askaby kloster lika mycket, till nunnorna i Skæninge 10 mark samt munkarne i Linköping och Söderköping, bröderne i Nyköping, gråbröderne i Skara och bröderne i Strengnäs 3 mark till hvartdera stället;

till hvarje kyrka, som hon »æger godz innan», en mark, och den andra åt presten;

till sin husbonde Götzstaf Mattisson 4 markland jord i Grunshö 20 öresland jord i Husaby sokn i Tröög och i Jurastom tolf öre i Önhörna sokn i Öknabo härad; till sin guddotter, Götzstafs syster, Ingegerdhe 2 attunga jord i Wreta i Grenna sockén; till Nissa Jonsson väpnare 40 mark; till sin husbondes svenner Nissa Petarsson, Benedict Gaas, Thordh, Andris Diækn, Ælla, Inga Dansson, Thyrkil, Peter Dæne och Petar Bærgh, hvar och en 10 mark; till stallsvennen Wilfang 5 mark och till sin småsven likaledes 5 mark; till Sigga Smiter, Joan Stekara, hennes stallsven Petare och Petara Fiskara 3 mark hvar; till sina »ærwodhis kwinnom» Gerthrudh ok Katrine 8 alnar Poprist kläde; till sin qvinna Ingegerdh, som länge varit i hennes tjenst, 60 mark; samt till sin fostermoder Beingta 10 mark.

För detta testamente pantsätter hon sitt gotz Wadhby och Judzberg och qvarnen till sin bonde Götzstaf Mattisson och sin frände Bo Jonsson och herr Ragualde Philposson, samt beder dem och sin »brodher» Niclis Karlsson att verkställa samma testamente, hvilket hon upprättat inför sin skriftefader herr Pethar, kyrkoherre i Wardhunge

och kanik i Strengenes, och bedt honom besegla. (Scriptum feria sexta post festum translacionis sancti Eskilli.)

Afskrift, vidimerad af biskop Nils i Linköping den 11 Februari (samma år enligt aktrifvelsen, men kan ej vara tidigare än) 1379.

N:o 36. Den 11 Februari 1379 (—1391).

(*Latin.*)

Biskop Nils i Linköping vidimerar »Göztavi Mattissons» hustru »Yliane» den 12 Oktober 1378 upprättade testamente (hvilket anföres). Biskopen beseglar. (Anno domini quo supra [sannolikt felskrifning för något af åren 1379—1391] xi:ma die Mensis Februarij.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 37. Den 13 Juli 1379.

(*Svenska.*)

Olauar Boandi, »bygiande» vid frukyrkan i Upsala, bortbyter, på sin »syszlungo» Kætillögh Olafadotters vägnar 2 örtogland jord i Meristum till herr Siguaste i Sudherby, kanik och sysloman vid Upsala domkyrka, mot 2 örtogland jord i Hialmistum, »vpsidhis henna acar, sum hun thez fore hauar ij sama bynum». Brefutfärdaren beder sin »win och frenda» Andris i Thygisbyle, gifva herr Siguaste »lysn och fasta» på samma skifte. Brefutfärdaren beseglar. (Datum feria quarta proxima post septem fratrum.)

Papperet något söndrigt. Å baksidan spår af sigillet.

N:o 38. Linköping den 23 Januari 1380.

(*Svenska.*)

Bo Jonsson, drotzate i Sverige, helsar klostrets i Askaby landbor oc hjon, samt säger sig förnummit, att de äro mycket ovillige att fullgöra sina skyldigheter till klostret, ehuru hans herre biskop Niclis hotat att »næpsa» dem med kyrkans »ræt oc doom», hvadan Bo nu varnar dem mot fortsatt försummelse. Han beseglar. (Scriptum Lin-copie feria secunda ante festum conuersionis sancti Pauli.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 39. Vadstena den 18 Juli 1380¹⁾.

(*Latin.*)

Katarina Ulfsdotter till erkebiskop Birger i Upsala, att hon i veckan efter d. 29 Juni återkommit till Sverige och blifvit åtföljd från

¹⁾ Saknar årtal, men tillhör 1380, då Katarina återkom från Italien.

Söderköping till Vadstena af en stor mängd folk, som med stor vördnad samlats omkring de relikier af Birgitta, hvilka hon medförde, samt att hennes underhandlingar med påfven om modrens kanonisation aflupit efter hennes önskan, ehuru den ännu icke på grund af schismen kunnat högtidligen firas; vidare med rekommendation för herr Kōnechinus, som varit hennes broder Gudmars vikarie. (Scriptum in Vatzstenum xv kal. aug.)

Spår af sigill på fränsidan.

N:o 40.

Den 29 September 1380.

(*Scenska.*)

Jönes af Underyth bekräftar den morgongåfva af Blengxbotæ och Fiellensnæs, som hans afidne broder Marten gifvit Ingiburgi Andressadother. Brefutfärdarens och Ebbe Thordssons sigill vidhängas. (Scriptum die beati Michaelis Archangeli & prepositi paradisi.)

Af de båda, brefvet med blåa linnetrådar vidfästade, sigillen är 1:a tillplattadt; 2:a visar en sparre i sköld utan hjälm.

N:o 41.

Den 21 December 1380 ¹⁾.

(*Latin.*)

Katarina Ulfsdotter till erkebiskop Birger i Upsala, att goda underättelser anländt från Rom angående Birgittas kanonisation, hvarom hennes broder Gudmar närmare skall redogöra, samt med begäran att erkebiskopen ville befordra uppbörden af »vårfrupenningen» till Vadstena klosterns förmån. (Scriptum die sancti Thome episcopi et martiris.)

Spår af sigill å fränsidan.

N:o 42.

1380—1381 ¹⁾.

(*Latin.*)

Katarina Ulfsdotter till erkebiskop Birger i Upsala med begäran, att han ville befordra uppbörden af vårfrupenningen samt sända till munkarne i Vadstena det Alfabet, hvarom han talat med hennes broder Gudmar.

Spår af sigill å fränsidan.

¹⁾ Saknar årtal; Katarina Ulfsdotter återvände från Rom 1380 och afled d. 22 Mars 1381.

N:o 43.

1380—1382 ¹⁾.

(Tisd. efter 2:dra sönd. i Advent.)

(Latin.)

Abbediassen och konventet i Vadstena till erkebiskop Birger i Upsala med tacksägelser för hans välvilja mot klostret, särskildt i afseende på »vårfrupenningen», och för den »Historia beatæ Birgittæ», han nyligen skänkt, samt med begäran att han ville understödja herr Nicolaus Johannis Helsing och herr Laurentius Stephani vid nämnda vårfrupennings uppbörd; om påfven Urbanus VI hafva goda underrättelser anländt från Rom, dit klostret snart ernar ånyo affärda sändebud. (Scriptum feria tertia post secundam dominicam adventus domini.)

Spår af sigill & frånsidan.

N:o 44.

Arnö 1380—1382 ¹⁾.

(Onsdagen före d. 10 Juli.)

(Latin.)

Erkebiskop Birger Gregersson i Upsala till domkyrko Presten Nils Johansson (Helsing) med befallning att personligen infinna sig på Arnö för att lemna erkebiskopen redogörelse för den Vårfrupenning, han för Vadstena kloster uppburit. (Scriptum Arnö feria quarta ante sanctorum vii fratrum; utan år.)

Spår af erkebiskopens sigill & frånsidan.

N:o 45.

Nyköping den 20 Januari 1381.*(Svenska.)*

Olof Karlsson erkänner, att, då drozet Bo Jonsson gjorde hans bröllop, gaf Olof åt sin hustru Cecilie Philippussa dotter till morgongåfva 2 markland jord i Lindö i Walintwna sokn, ett örtugland jord i Bellista i samma socken, 2 markland jord i Ström i Husaby Norswnd (!) socken och 5 öresland jord i Skwlhambre i Tæby soku. Fastar voro af riddare herr Sten Beynktsson Rikesins marsk, her Staffan Vlfsson, her Niclis Gedda och her Magnus Hakonsson samt af svenner Thwre Beynktsson, Arwidh Beynktsson, Jönis Beynktsson, Thorkil Haralzsson, Folke Niclisson, Stangenbærgh, Hakon Halstensson och Ragwald Magnusson aff Akrö. »Foreskilningxman» var riddaren her Karl Vlfsson lagman i Upland; widherwaroman biskop Thordh. Brefutfärdaren, biskopen samt alla ofvan uppräknade riddare och svenner besegla. (Datum & actum Nycopie dominica proxima post octauas epiphaniæ.)

Jemte bref af ²⁵/₁₁ 1430 och ²⁰/₁ 1435 intagen i en vidimation af ²⁵/₆ 1438.

¹⁾ Brevet tillhör troligtvis tiden mellan Katarina Ulfadotters återkomst från Rom 1380 och advent 1382 (enär erkebiskop Birger afled i Mars 1383.)

N:o 46. Arboga den 27 Januari 1381.

(Svenska.)

Hakon Holstensson pantsätter sina barns qvarn i Höghenom i Arboga socken till Jönis Pædheresson och hans moder hustru Anna och hans syster Ingegærdhe Laurinza dotter, för 75 mark swenska pgr, hvilken sunma riddaren herr Hakon Algotzson var dem skyldig samt af herr Karl af Thoftom, konungsdom hafvande, och Pedher Diækn, underlagman, tilldömts brefutfärdaren på dess barns vägnar, på sådant sätt att hvad qvarnen afkastar, skulle Jönis Pædheresson och hans moder uppbära samt »afslå» brefutfärdaren och hans barn hvar span mjöl för 1 öre pgr och ett gödt svin för 1 marc, »och tho skal Jönis eller hans modher mölnarenom swinit faa». Brefutfärdaren beseglar. (Datum Arbogis dominica proxima post conuersacionem sancti Paulj.)

Intagen i en vidimation af den 7 Januari 1431.

N:o 47. Linköping den 6 April 1381.

(Svenska.)

Karl Wlfson, Riddare och lagman i Uplande, bortbyter 2 åttningar jord i Hæseleby i Birkebergha socken, 4 d:o i Stutzberghe i Ælwestadha socken, 1 d:o i Nidhrälösa i Normalösa socken och 2 d:o i Aby i Slaku sokn, eller så mycket han der fick af Bo Joonson, till den prebenda i Linköpings domkyrka, som var stiftad efter »brefutfärdarens» fader herr Vlff Abiornasson, och till den klerk, herr Sona Haquonsson, som nu hade prebendan »i wærio», mot gården i Windestadhom i Aska härad, »som ligger för fyra attunga», samt i Leerby och Aby, hvad brefutfärdarens fader der egde och sjelf förr gifvit till »proventona», samt i Wreknabro vid Motala 9 spans afgäld, i Siokumblom, hvad hans fader der egde, samt ett torp i Sunabodhom. Bytet ingicks med samtycke af biskop Niklis och kapitlet i Linköping. Brefutfärdaren beseglar jemte drozten Boo Joonsson och herr Anund Joonsson, Riddare och lagman på Öland. (Giffwit oc scriffwnt i Lynköpunge, löghordaghin fore palmsunnodagh.)

Gammal afskrift på samma blad som ett bref af den 1 Septemher 1389.

N:o 48. Upsala den 15 April 1381.

(Latin.)

Dekanen Henrik och öfrige kaniker i Upsala skrifva till s. Clara kloster, på uppdrag af erkebiskop Birger och med anledning af den påflige nuntiens, kardinalen af s. Praxedis, anfordran, att inom första nästkommande maj 300 floriner i guld från alla andliga lägenheter, kloster m. fl. stiftelser skulle erläggas i Lybeck, och uppfordra klostret

att inbetala sin kloster-tax med en tredjedel. Upsala kapitel har be-seglat. (Datum Upsalie secunda die pasche.)

Afskrift på samma blad som biskoparne Nicolaus' och Thomas' vidimation härofvän N:o 11.

N:o 49. **Malstanäs den 3 Maj 1381.**

(Svenska.)

Ærwaster Byrgherson och Wlf Jonson, »samborne bröder om modhorena ok ekki om fadhuren», pantsätta, med sin moders sam-tycke, för »skælica saka och bruta sculd», 10 örtogland jord och 2 penningland i Wesby i Hælghasta sokn och 14 penningland i Harposunde i Mædhælöso socken till biskop Thord i Strengnäs för 130 mark reda pgr, som brefutfärdarne blifvit efter lag »skildoghe ok brwtlike nw ii fasto», då råfsteting hölls i Vesterrek. Deras morbroder herr Jacob af Forsom har beseglat; sjelfve sakna de sigill. (Scrifwat i Malmstanes, a hælgha korsdagh, som [epter] paschomen komber.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 50. **Strengnäs den 16 Maj 1381.**

(Svenska.)

Bo Jonsson, drozte i Sverige, erkänner att han med biskop Thords i Strengnäs och kapitlets råd och god vilja af en prouenta i Strengnäs domkyrka grundat ett erkedjeknedöme och dit anslagit följande gods: af Aspesta prouenta gods i Kjula, Eskilstuna, Jäder, Dunker, Helgarö, Blackata, Bettna, Husby-Oppunda, Lid, Wadsbro och Wing-åkers socknar; af »prouentone» efter herr Sigghe Monson af hans hustru fru Ramborghe, gods i Wadsbro s:n (deribland jord »som skipt wart aff Askö i Skellevik sokn i Östergölandhe»); af prouentan epter ¹⁾ — — —, gods i — — Wårdinge, Tumbo och Torpa socknar.

Stiftaren förbehåller sig och sina efterkommande (deraf först hans äldste son) att vid hvarje ledighet föreslå till erkedjekne tre oberyktade män, svenske klerker, af hvilka biskopen skall utnämna en. Om stiftarens hela »affödhe» utdoqe, så att arfvet fölle »vthen ættis», då skall presentationsrätten öfvergå till svensk infödd biskop i Strengnäs och till de kaniker, som svenske och infödde äro i hans kapitel. Jemte brefutfärdaren besegla riddarne Karl Vlfson aff Toftom och Knut Karson, riddaren Per Porase Geet, väpnarne Jon Halstensson och Ravall Monson samt herr Jöns, fordom af Vasbro, nu erkedjekne. (Datum & actum apud ciuitatem Strengnhnes, sextadecima die mensis Maij.)

Gammal söndrig afskrift. Denna handling synes afsedd sidd. 322—323 & 355—357 i 22:a delen af Handlingar rörande Skandinaviens historia.

¹⁾ Ett stort stycke af texten borta.

N:o 51. Vadstena den 22 Maj 1381¹⁾.

(Latin.)

Biskop Nicolaus i Linköping till erkebiskop Birger i Upsala med begäran å Vadstena klostres vägnar att å nu sammanträdande provincialmöte statuter angående »vårfrupenningen» måtte utfärdas i öfverensstämmelse med de föreskrifter, som meddelats af priorn i Alvastra Petrus, som derom hade samtalat med Birgitta. (Scriptum Vatzstenis in vigilia ascensionis domini.)

Spår af sigill å frånsidan.

N:o 52. Upsala den 24 Maj 1381.

(Svenska.)

Albricht »Swea oc Gota konung, hertogh ower Mekilborgh, grewe i Zwerin, ouer Stargardh oc Rostok herra», som håller råfsteting i Upsala met Haghundhundare — då Lasse i Wretom kårade till husfru Ingeborgha i Hammarby om en ång på Stustholmanom, hvilken af lidne herr Arfuit Götzstafson riddare tilldömt samma Ingeborg —, stadfæster denna dom. Konungens sekret påtryckes. (Datum i Vpsala fredaghin næst æpter helgha thorsdagh.)

Å baksidan quarsitta delar af sigillet; två af sköldens tre kronor äro bi-behållna.

N:o 53. Trondhjem den 28 (eller 29) Juli 1381.

(Norska.)

Olaffwer »Noregs, Dana ok Gota konunger» tager sin allmoge och sina tjenare i Jemptelande i sitt värn. Vidare efter konungens Drotzethe, herr Agmunder Finzson och flere konungens gode män af hans rikes råd svurit allmogen öfver hela Norge att hålla rätt och gammal fornlag, bekräftar konungen denna försäkran. Slutligen förbjuder konungen en hvar och särskildt sina syslomän att pålägga nya eller olagliga utskylder. Konungen vill ock, att allmogen i Jämtland skulle åtnjuta detta bref, enkannerligen tills konungen komme till sina år. Drozethens herr Agmunder och konungens frändes herr Sigurdar Hofftorsonar sigill vidhängas. (Gorth i Trondeyme aa Olaffs vakodag, then förra, er weer wrdom thil konugs tekner, aa fyrsta aare rikis waars Noregs.)

Gammal afskrift (på samma blad som drottning Dorotheas bref af 1271 och konung Hans' bref af 1486) ur Christierna II:s arkiv.

¹⁾ Saknar årtal men tillhör utan tvifvel ofvannämnda år, då på provincialmötet i Telge (i Sept.) de ifrågavarande statuterna om vårpenningen utfärdades.

N:o 54. Gripsholm den 18 November 1381.

(Svenska.)

Bo Jonsson Drotzset i Sverige säljer godsén Saandha i Aasby socken i Ydræ, Österby i Sunda socken i samma härad och Sæby i kyrkobyn i Widboo i Linköpings stift (lika som hans »syalwnges» hustru Bentta Jonsdotter ärfde det efter sin fader och moder), till ärlig och välbyrdig man Wlff Jonsson, för 200 lödiga mark silfver svensk vigt. Jemte brefutfärdaren ha herr Karl af Töptom och herr Knud Karlsson riddare samt Magnus Bengtsson, Raguald Magnusson och Laurens Phillippesson beseglat. (Scriptum & datum Gripsholm, feria 3:a ante festum beate Cicilie virginis.)

Jemte ett bref af ²⁷ s 1422 intagen i en vidimation af ²⁷,1 1466.

N:o 55. 1381—1383¹⁾.*(Latin.)*

Erkebiskop Birger i Upsala meddelar konung Albrekt, att han icke kunde uppfylla konungens önskan att insätta dennes kansler Henrik von Ranten såsom föreståndare för Enköpings hospital efter Johannes af Geltinge, om hvars rättsanspråk ännu tvist påginge, samt utvecklar närmare skälen dertill. Odateradt koncept. (Proiectum litere scripte domino regi de hospitali.)

N:o 56. Kopparberget den 9 Oktober 1381—1383²⁾.*(Svenska.)*

Bo Jonsson beder erkebiskop Birger och kapitlet i Upsala att gifva konungens kansler Henric van Ranten vänskap och hjälp till erhållande af en lägenhet »nw, vm herra Johan ater kome, at Hinrik thet af erkebiskopen hafthe j sinne wærio». Bo beseglar. (Scriptum in monte cupri die beati Dionisii; utan år.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 57. Bettna kyrka den 4 Mars 1382.

(Svenska.)

Boo Jonsson drosset i Sverige bortbyter i Öffuareboo 5 ättingar jord, all sin egodel i Karabygd och Lagatörp, 2 spans afgäld i Asboo

¹⁾ 1381 omtalas att konung Albrekts kapellan Johan Degeltynghe, som erkebiskopen vägrat att insätta såsom föreståndare för Enköpings hospital, appellerat till påfven. (Jfr Sv. Riks-Ark:ts perg. bref I, n:o 1601). Sannolikt är han samma person, som den här nämnde Johannes.

²⁾ Jfr brefvet n:o 55 och noten. Sannolikt är här fråga om samma sak.

socken i Gilstringx härad, sin gård Hargh, i Moo $1\frac{1}{2}$ ätting jord och en skogslott i Sneffueskoogh i Hargh socken, i Eszlössæ $\frac{1}{2}$ ätting jord i Mölleby socken, i Öiggiabroo 6 ättingar jord i Harbyerge socken, i Fæstodom i stora gården 3 ättingar jord och $\frac{1}{2}$ qvarn och $\frac{1}{2}$ qvarnström mellan Fæstada och bron, i Klostersgården $1\frac{1}{4}$ ätting jord, i Gavngqwiddetörp $2\frac{1}{2}$ ätting jord, i Hemisby $\frac{1}{2}$ ätting jord, i Maddene 1 ätting jord, i Höke $\frac{1}{2}$ ätting jord, i Hundhavad 2 spans afgäld i Tolstadha socken i Vyfolke härad (lika som han fick det af herr Porse Geeth riddare och denne fick det med sin hustru fru Ingridhe Sigga dotter); vidare i Skölstodom 2 ättingar jord, i Brassastadhe mark en siättings ätting i Vigkindstadha socken i Valkebodhe härad; till Göstaff Mattisson i utbyte mot följande gods: i Halgaborgom $3\frac{1}{2}$ ätting, Thogenæs, i Holte $13\frac{1}{2}$ aln jord, i Bakkabodom 2 stänger, i Bredhewaste 2 stänger, i Grindhebodom 2 stänger, i Taggaholm 1 stang i Edhboo socken, i Eegh 8 alnar jord ok $\frac{1}{4}$ i Eegx qvarn ok 2 qvarnströmmar, i Dynestadha 4 ättingar jord och 1 qvarnström och hvar ättonde träd öfver hela Wij och hans ägolott i stafrum i Lofthe socken i Tiust, i Näsby ett markland jord, i Alby $\frac{1}{2}$ markland jord, i Sundhe 11 öreslandh och en örtog land jord, i Biörnastom 2 öresland jord, i Skiidalöt 8 örtogar och 5 penningland jord, och i Hiorzbærgh 3 öres land och 10 penning land jord i Vardinge socken i Öknbo.

Brefutfärdaren beseglar jämte herr Karl Ulfsen aff Toftom lagman i Upland, herr Knvth Karsson lagman i Svddermannalandh, Karl Knvtason, Pæder Sickns (!) i Holastom och Mattiiss Larboo. (Datum apud ecclesiam Betna jn prouincia Oppunde, feria tertia proxima post dominicam reminiscere.)

Intagen i en odaterad vidimation (från slutet af 1400-talet), utfärdad af Karl Benctsson af vapen (som innehade originalbrefvet), Larens Karsson, kyrkoprest i Hællestadha och Markard Splidh, häradshöfding i Redhwægh.

Å bakaidan spår af 3 sigill.

N:o 58.

Den 13 April 1882.

(Svenska.)

Cecilia Olafsdotter bortbyter ett markland jord i Staff i Symbotunæ socken till sin »magh» Niclisse Bendiczsson och hans hustru, hennes dotter, Katerine Jordansdotter, emot 5 öresland jord i Thorswi, södra »landz luten». Hon ger häradshöfdingen i Symbohundare magt att gifva Niclis Benctzsson »fast oc lyst» på samma jord samt vidhänger sitt sigill. (Scriptum, dominica quasi modo geniti.)

Intagen i en vidimation af den 16 Februari 1383.

N:o 59.

Rannesbergh den 31 Maj 1882.

(Svenska.)

Petar Porsse riddare erkänner sig hafva »gyældgullith» Nicliss Swensson sitt gods Ægystorp, »swa mykyt, som Hæneko Tyrkylssons

breff ludhas, att brefutfärdaren fångit af honom, för 160 mark Svenska pgr. Jemte brefutfärdarens vidhängas Aruid Piiks, Beneth Krummes och Ærlend Algotssons insegel. (Gæffuith wppa Rannesbergh lögor-daghen næst æpter pingysdagha dagh.)

Intagen i en af herr Niclise Götstafson riddare och underlagmannen i Vestmanland Beneth Niclissøn i Walöö utfärdad, odaterad vidimation.

Å baksidan spår af 2 sigill.

N:o 60.

Den 9 Juli 1382¹⁾.

(*Latin.*)

Erkebiskop Birger (Gregersson) i Upsala till samtliga prostar och kyrkoherdar att på sön- och helg-dagar för allmänheten kungöra de svenska biskoparnes öppna bref om erläggande af vårfrupenningen till Vadstena kloster (1381 ^{12/9}, se Sv. Riks-Ark:ts perg.-bref I, N:o 1622) och med rätt att medgifva dem som erlade denna afgift 40 dagars indulgens. (Datum ix die mensis Julii; utan år.)

Koncept under rubriken: Proiectum litere ad prepositos super denario beate virginis Vatzatenis.

N:o 61. Linköping den 10 November 1382.

(*Svenska.*)

Bo Jonsson drotzste i Sverige erkänner sig hafva sett afiidne kaniken i Linköping Wæmundz, [som] »i Bolmsö sat», öppna bref, hvari han pantsatt åt biskopen i Linköping alt sitt gods, och derpå har brefutfärdaren hört och sett konung Magnus' dombref; och biskop Niclis i Linköping har inför honom (Bo) klagat, att arfvingarne efter herr Wæmund hindra biskopen komma i besittning af godsen. Derför uppmannar Bo samma arfvingar på sin herres vägnar att genast »bref-ueno lesno» komma till biskopen med sin bevisning och uppgöra detta ärende antingen med »minne ælla ræt». Bo beseglar. (Scriptum Lincopie, sabbato proximo ante festum beati Martini episcopi.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 62.

1382²⁾.

(*Latin.*)

Abbedissan och konventet i Vadstena till erkebiskop Birger, med begäran att påbudet om vårfrupenningens utgörande måtte bekräftas med prelaternes och stormännens (principum) sigill efter ett medsändt

¹⁾ Erkebiskop Birger dog i mars 1383.

²⁾ 1381 i sept. hölls ett koncilium i Telge; 1382 den 11 juli är rådets stad-fästelse på vårfrupenningen gifven. 1383 i jan. är Magnus Petri i Rom, der han mottager donationen af S. Birgittas hus.

formulär, grundadt på det i Telge förra året hållna konciliets beslut, samt med förklaring hvarföre de till Rom afsänt dominus Magnus och dominus Nicolaus, erkebiskopen och prelaterne oåtsporde, för att påskynda S. Birgittas kanonisationsärende. (Utan ort, dag och år.)

Spår af sigillet.

N:o 63.

1382¹⁾.

(Latin.)

Biskop Nicolaus i Linköping till erkebiskop Birger i Upsala, med erkännande att han mottagit dennes skrivelse angående »värfrupennningen», samt med begäran att han ville sända Vadstena kloster stadfästelsebref rörande samma penning; vidare med underrättelser om att Olaus Brand blifvit biskop i Hammer och Nicolaus Rusare i Nidaros samt att påfven befinner sig väl fastän i stor fattigdom. (Utan ort, dag och år.)

Spår af sigill å framsidan.

N:o 64.

Arnö den 16 Februari 1383.

(Latin.)

Kaniken vid trefaldighetskyrkan i Upsala Olauus Nicolai vidimerar Cecilia Olofsdotters bytesbref af den 13 April 1382. Han beseglar. (Datum Arnö in manerio domini archiepiscopi, in crastino beati Sigfridi confessoris.)

Å baksidan qvarsitter sigillet, något skadadt.

N:o 65.

Linköping den 11 Juni 1383.

(Svenska.)

Pæther Thomasson, underlaghman i Östergötland å Bo Jönssons vägnar, kungör, att, då han höll lagthing i Linköping, i närvaro af biskop Nichlis och flere goda män, erkände Ragvald Niclisson inför dem, att han aldrig upplät någon $\frac{1}{2}$ åtting skog i Vimarken, vare sig med skifte eller köp; samma halfva åtting skog är Andris Jönssons rätta möderne, och Ragvald Niclisson »staar engom mere till hemold» utom så mycket som var hans eget, ehuru hustru Sighridh »leet sik till Ragwaldz vitna som nw wardhet i höst twem arum». Brefutfärdaren beseglar. (Scriptum Lincopie, in profesto beati Eskilli episcopi & confessoris.)

Å baksidan spår af sigillet.

¹⁾ Odateradt, men tillhör tiden näst efter provincialmötet i Telge, då statuterna om »värfrupennningen» utfärdades. Nicolaus Rusare utnämndes enligt Munch till erkebiskop i Nidaros 1382.

N:o 66. **Linköping den 7 Juli 1383.***(Svenska.)*

Makarne Lauerins oc Rangnildher intyga, att hans syster Katherin i Huklom ärft en siätungs attung jord i Mosendre efter »siit syskene», hvilken jord hon upplät Pætar Tomasson både med skifte och köp. Som brefutfärdarens nyssnämnda syster nu »kært» för honom, att hans frände Hallar vill bestrida rätten till samma jord för Pætar Tomasson, under uppgift att han (Hallar) köpt jorden af brefutfärdaren, förklarar denne, att han till Peter sålt blott sin men ej systemns arfdel. Då brefutfärdaren ej sjelf har sigill, vidhängas Eleeff Karlsons och Pætar Thystöls insigle. (Datum Lynkopia, feria tertia post octavam Petri & Pauli apo[s]tolorum.)

Gammal afskrift.

N:o 67. **Den 4 Augusti 1383.***(Svenska.)*

Æringial Sonasson iærl, Karl Vlfsson aff Thoftom riddare, Boo Jonsson drozte, Sten Bendictzsson marsk, »waldgiptismæn» mellan biskop Niclis i Linköping, & hans kyrkas vägnar, och herr Magnus Haquonsson, & sina och sin hustrus vägnar, bestämma om det testamente, fru Katrin Magnusadoter, fordom herr Lynivardh Haraldzsons husfru, gaf Linköpings kyrka, sålunda, att herr Magnus skall inom 2 år till domkyrkan, till den minsta prebendan i koret, antvarda 12 »thyni korngyæld» och 12 öre pgr »i bygdum ok bisættom byom, enom sälla twem næsta hærædhomen vppo ena rast nær Lincöpunge», samt att domkyrkan, till dess detta uppfyllts, som pant behåller lika stor korn- och penning-ränta i Kiliom. Brefutfärdarne besigla. (In crastino inuencionis sancti Stephani prothomartyris.)

Gammal afskrift.

N:o 68. **Bjerka den 13 December 1383.***(Svenska.)*

Bo Jonsson drotzste i Sverige bortbyter $2\frac{1}{8}$ åttingar jord i Lidhbughom, 10 spans afgæld i Bankadhom, $1\frac{1}{2}$ åtting och $\frac{1}{8}$ åtting i Wæstra Grafw, $\frac{1}{8}$ åtting jord i almenningx thorpe, »tridhiungen aff alle thorpeno, som ær enna marka skipan, junan Svinstadha sokn»; item i Norby en attung jord »oc spanz afgæld minna», i Midhalby 3 attunga jord i Grepabo socken; i Forsom $\frac{1}{2}$ attung jord i Lannarö socken; i Lundby 7 fiærdhungx attunga jord i Skrukaby socken; i Rugherberghom en attunda lut mindre än en attung jord i S. Lafrinza socken i Linköping i Bankakinda härad; och i Norrköping all sin egodel i »Skinhusw lan, som ær half lanen», till abbedissan Mærito

Haraldz dottir och konventet i Askaby kloster mot 2 alnar jord i Winö, en »swina gang» i Nybele Eke, en stång i Swinzö i Algotz æng i Lesta sokn, 4 åttunga jord i Edhe och »fiærdhungens» i ålfisket derstädes, 3 marks afrad i Kaghberghe, en attung jord i Bakastadhom, en half marks afrad i Barnagyl, 6 öres afrad i Kirkiothorpeno i Edhe, alt Haldothorp ok 2 penningars afrad i en äng vid Haldothorp; wid Langagyl »en homp» i skogen, i Hwndakærre en marks afrad, i Möiakulla 2 öres afrad, i Lyghobek en örtogs afrad, i Litla birke en »humbla gardh vt aff Swens kwlla bole», i Skærpinge 6 p:grs afrad, i Tindradhaberghe 2 öres afrad i Edhæ socken, i Baldesberghe en fiærdhungx attung jord, i Bowathorpe 5 stänger »half annor alin minna» i Wknæ socken; i Grafsætrom half sjunde toltung; i Bredhadal 6 öres afrad i Hananes socken; »twædelana» i Asabodhom, »alt Friggisthorp wtan et öris afradh», i Asabodhamalom 2 öres afrad, i Smitzmala 2 öres afrad, i Dwnkathorpe 5 öres afrad, i Gullabodhom 6 öres afrad i Gælwisrwna socken; i Fröiarwme »et half marka afradh» i Yxnarwna socken, och en tomt i Wæsterwiik, som Benctir smider gaf klostret.

Brefutfärdaren beseglar jemte abbot Tidheman i Alvastrom, herr Karl Wlfson, herr Sten Stenson riddare, herr Hæming i Eneby, herr Olaff i Ascaby, Pæther Thommason ok Harald Bagge. (Datum Bæarka, dominica proxima post festum conceptionis beate Marie virginis.)

Intagen i en den 19 Maj 1408 i Linköping utfärdad widimation.

N:o 69. Vadstena den 7 Mars 1384—1386¹⁾.

(*Latin.*)

Abbedissan och konventet i Vadstena till erkebiskop Henrik i Upsala, att de, efter hållen öfverläggnung med biskopen i Linköping, Bo och andra rikets män ('regni procures'), för att påskynda klostrets bygnad anhålla, att han ville genom kyrkoherdarne låta förmana folket i sitt stift att erlægga vårfrupenningen. (Scriptum monasterio Wadstena die sancti Thome de Aquino; utan år.)

Spår af sigillet.

N:o 70. Skälby den 9 Mars 1385.

(*Svenska.*)

Eringisl Niclisson riddare, konungens dom hafvande, och Pæter Diækn, lagman i Södermanland, å herr Knut Karlssons riddares vägnar, hvilka hålla råfsteting med Österrekarne, utfärda ett dombref om 10 öresland i Råfsla. Brefutfärdarne besegla. (— — næste torsdagen före midhfasta svnnedag.)

¹⁾ Birger Gregersson, erkebiskop Henriks företrädare dog i Mars 1383 och Bo (Jonsson), som tvifvelsutan afses med »Bo», i Aug. 1386.

Handlingen är urblekt och nästan oläslig. Af de båda sigillen å baksidan är dock det 1:a (herr Erengiales) med Hammersta vapnet till större delen väl bibehållet.

Äfven intagen i en vidimation af 1454 på pergament.

Sannolikt samma handling, som omnämnes i Stjernmans Högdinga minne, 1: 131, ehuru dagen der benämnes »feria quinta proxima post dominicam oculis». Jfr Sv. R.-Arch:s perg.-bref 2: 94 N:o 2183.

N:o 71. Simtuna tingställe den 24 Augusti 1385.

(Svenska.)

Karl Wlfson af Thyftom riddare och lagman i Upland, — som befullmäktigats af konung Albrekt att »ranzaka oc wtleta» i en tvist mellan herr Sten Bænkzson, riddare och marskalk i Sverige, och Magnus Trottason om ett gods Kataby i Simbatwna socken, »ther herra Sten wpa kærdehe fore sinna hustrw rætta mödherne», — undersöker härom genom att höra tolf män af de äldste och skäligaste i häradet, nämligen »Olaffwer smidher i Wadh, Olaffwer i Karlaby, Bænkthir i Mædalby, Pæther Basse, Olaffwer Skægge, Olaffwer i Berghom, Fröbiörn i Swinne, Laurens i Staff, Erikir i Finzsta, Cristiærn i Swinne, Philippus i Marby och Gudbiörn i Gridby», hvilka vitnade och svuro, att samma gods i Kataby var hustru Cristina Nichlisdotters rätta fädernetlott, då hon hade skiftat med sin broder Magnus Nichliason, hvilket gods hvarken hon eller hennes husbonde Holinger Karlson någonsin afhändt sig, utan hennes broder Magnus Nichliason, »tha han var fore kwnung Magnussa wredhe», då bebrefvade han konung Magnus hennes fäderne. Som Magnus Trottason ej ville »a mote næmpdenne vædhia», tilldömde brefutfärdaren herr Sten Bænkzson och hans hustru fru Katerine Helgersdotther samma gods i Kataby som hennes rätta moderne, och till Magnus Trottason med andra herr Trotte Pæthersons arfvingar »swa miket ingeld i Hallande, som kwnung Magnusse breff till lwdha». Äfven upphäfver brefutfärdaren sitt förut å samma gods »foresagda kwnung Magnusse i Eneköpfung» utfärdade dombref. Brefutfärdaren beseglar. (Giffwet oc scriffwath a Simbatwna thinge, vm sancti Bartolomei dagh.)

Jemte en annan, samma dag utfärdad, handling intagen i en af riddaren och lagmannen i Södermanland Jon Karlson, Philippus Olafson och Haral Jonson bestyrkt, odaterad afskrift.

N:o 72. Simtuna tingställe den 24 Augusti 1385.

(Svenska.)

Karl Ulfson af Thyfthom, riddare och lagman i Upland, intygar, att, då han höll ting i Simbohärad om sanct Bartolomei dag om den tvist, som var mellan herr Sten Bænkzson riddare och marskalk i Sverige och Magnus Trottason, ang. Kataby gods (jfr föreg. n:r), då vitnade nämnden och menigheten i häradet, att Magnus Nichliason ej hade

någon »skæling ella fæægdh» med Magnus Lakabut, förrän de »til saman koma met nokrom bradom ordhom»; vidh Altuna kyrka bjöd Magnus Nichlisson en sin sven »aff retthe brædhe» (!) att slå Magnus Lakabut. Och vitnade de, att konung Magnus aldrig tagit Magnus Lakabut i sin frid med några bref mot Magnus Nichlisson, eller lyst någon frid öfver honom, förr än han »the hwggin fanghet hafde aff them for:da Magnus Nichlissons swene». Emedan konung Magnus var »thes viliande» att »aftrengia» Magnus Nichlisson Kataby, köpte han målsegande rätten af Magnus Lakabwt. Haral i Hiwlistom skulle hafva gifvit Magnus Lakabut för hans rätt, å konung Magnus vägnar, 100 mark p:gr; »oc en del gaf Harallir aff them peningomen vt for:da Magnus Lakabut oc en del af them peningomen beholth han sielfwer». Brefutfärdaren beseglar och fäster brefvet vid »thy andro mino dombrefve», af samma dag om Kataby.

Jemte nyssnämnda dombref af samma dag intagen i odaterad vidimation (se näst ofvan).

N:o 73. Trosa den 8 Februari 1386.

(Svenska.)

Magnus Beintzsson, konungsdom hafvande, och Pæter Diekn, lagmansdom hafvande, göra veterligt, att, när Jónis Fleming höll räfste-ting å konung Albrietz vägnar, i Trosa med Hölbo hundare ofvanskrifna år torsdagen efter »qwindilsmæssu dagh, kærde» Botuiter i Blista och Holmwaster dersammastädes »æpter tw örtogh land jordh innan Swnde» i Wangherrade socken, som var Holmwasts och hans syster, Botuitz husfrus, rätta fäderne »och the hona hafwa mist vppa mangh aar». Nämnden vitnade, att samma jord rätteligen tillhörde kåranderne, hvadan brefutfärdarne tilldömde Botvid och Holmvast de örtogerna »at radha oc fara», samt afraden »aff swa mangom arom, som the jordena hafwa mist», af Birger Nichlissons arfvingar inom 6 veckor. Brefutfärdarne besegla. (Datum die & loco supradictis.)

Å baksidan delar af 2 sigill.

N:o 74. Bankekinds tingställe den 28 November 1386.

(Svenska.)

Joan Grithafoot borthbyter all den jord, som han fick af Haquon Pædheresson, nämligen 7 stänger och en aln, »som hans retta ærfuegodhz vaar» i Hultsætrum, en qvarn i Takforsum och 3 stänger i Varubosætre och ett halft öres afrade, »som honum oc vppa kom met arff»; vidare en stång i Hulsætre och 2 stänger i Værnbosætre, som han köpt af Ingjældhs arfvingar, och en tolfstungh mindre än en attung i Værnboscoghe, som Haquon och köpt af Ingjældhs arfvingar; 2 stänger i Varubosætre, som Haquon köpt af Andirs Bytamagh; 2 »flæther» i Krakafiatene, som Haquon köpt af Ingjældhs arfvingar; till

Jönis Diækn i Hyrakesetre, för en attung jord i Anunstadha i Vardhberge socken och 80 mark p:gr, »swa goth mynth som sex markher guldhe ena lödhugha mark» och andra goda »værdhörom».

, Olaffwer i Askasetre, härads höfding i Bankakind & herr Sten Stenssons vägnar, erkänner sig hafva »skilth fore fastana», då Joan Grytafoth gaf Jænisse Diækn fasta på nämnda gods i Vernabo socken och Bankakind härads; och följande 12 »hulla a fastanne»: Olaff Boggherson, Jönis i Krokestadha, Nichils Öndesson, Gagvidher i Vardhzbergh, Raualgdher ibidem, Joan i Burghanees, Olaffvir i Erikstadhum, Bagna i Sibiörnatorph, Joan Fillinge, Daan i Sörby, Agmundher ibidem och Laurens ibidem.

Jemte brefutfärdaren vidhänga herr Karolus »in Vardhzbergh curatus, herr Hermannus curatus in Athvidhe», och nyssnämnde lagläsare (proloquator) Olauus sina sigill. (Datum feria quarta ante festum beati Andree apostoli.)

Gammal afakrift, antagligen mycket oriktig (sålunda synes Jon Grytafoth tala i början och slutet af brefvet, men Olof i Asksäter under ett stycke i auti brefvet vara dess utfärdare).

N:o 75. Stockholm den 2 November 1388 (kl. 9).

(Svenska.)

Jönis Kabbamagher, borgare i Stockholm, säljer en sin gård i Arboga, till Pædhar i Brogharde, byman i Arboga. Jönis beseglar. (Scriptum Stokolmis, in ipso die animarum post festum omnium sanctorum, hora ipsius diei nona.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 76. Lund den 4 Januari 1389.

(Svenska.)

Magnus, erkebiskop i Lund, Sveriges förste och påfvens legat, lemnar intyg om ett gårdsköp i Malmö. (Utfärdadt i erkebiskopens kammare i Lund, den ottenda dag efter de vskyllige barnes dag.)

Gammal öfversättning af originalbrefvet på latin (se Sv. R.-Arch:s perg.-bref 2: 158, N:o 2382).

N:o 77. Linköping den 1 September 1389.

(Svenska.)

Karl Vlfson aff Töptom Riddare oc laghman i Oplandom öfverenskommer med den prebenda i Linköpings domkyrka, som var stiftad efter hans fader och föräldrar, nämligen Capella sancti Bartholomei, att han i sina lifsdagar finge behålla Windestadha och »andra the iordher, ther wm kring liggia», nämligen Leerby och Aby och i Siokum-

blom, och efter hans död skulle det återgå under prebendan, såsom det gifvits efter hans afidne fader, och »ther met» skall prowentan behålla hvad hon förr fick af brefutfärdaren i skifte för Windestadha och nu har i handom. Han beseglar jemte biskop Nicliss i Linköping, kapitlet därstädes och herr Æringisl Sonasson, jærlin. (Datum Lin-copie, die beati Egidij Abbatis.)

Gammal afskrift på samma blad som ett bref af den 6 April 1381.

N:o 78. Söderköping den 31 Oktober 1389 ¹⁾.

(Svenska.)

Riddaren Karl Ulfsson af Tofta svarar priorisson i Calmar fru Margareta, som berättat att hans syster gifvit henne 100 mark p:gr, att denna i sin yttersta timma ej nämnt något härom, men att han för sin systers och sin sons själar nu gifver åt Calmar kloster allt hvad hans syster egt i Möro oc i Wesafiærdom, med vilkor att iærlen skall hafva Wesafiærdha i sin lifstid. Herr Karl beseglar. (Scriptum Sudercopie in vigilia omnium sanctorum; årtal ej utsatt.)

Å baksidan spår af sigillet samt utanskrift till priorissan.

N:o 79. Halmstad den 24 November 1389.

(Svenska.)

Tidika van Busken utfärdar skuldförbindelse till herr Habraham Brodherson riddare. (Giffuit och gjort i Halmstada, oppa sancte Katherine afton.)

Gammal öfversättning af originalbrevet på latin (se Sv. R.-Arch:s perg.-br. 2: 177, n:o 2441).

N:o 80. Upsala den 2 Februari 1390.

(Svenska.)

Philpus Karlsson och hans hustru Greta Johansdottir gifva, »gudhi til hedhers, oc wara frw, oc santi Laurencij, oc sancti Erici», för sina och hans förra hustru Jngiborgh Kætilwastadottirs själar, sina gods under domkyrkan i Upsala till en prouenta, på sådant sätt att erkebiskop Henrik i Upsala skall »sörghie oc radha», hvad som skall göras för brefutfärdarnes själ om året för dessa gods; de ligga i Wænge socken i 2 byar, i Ekeby 10 öres land jord och en qvarn och i Tibbella 10 örtog land jord. Jemte brefutfärdarne ha riddaren herr Karl Ulfson

¹⁾ Tillhör sannolikt 1389, då riddaren Karl Ulfsson gör åtskilliga donationer efter sin afidna syster och son; i slutet af Oktober s. å. var ett stort rådsmöte i Söderköping, der Karl Ulfsson äfven var närvarande (Sv. R.-Arch:s perg.-bref II, N:o 2431).

af Typtom och deras underlagman Niclis Pæthersson af Lænnom beseglat. (Scriptum Upsalie, die purificationis beate Marie Virginis gloriose.)

Å baksidan finnes endast Philip Karlssons sigill med Läma vapnet (2 snedbjelkar) i sköld utan hjälm.

N:o 81. **Örebro den 4 Maj 1390.**

(Svenska.)

Margareta, »Sverikis oc Norikis drötning oc rætar arfvinge oc förstinna rikesins i Danmark». — som sett sin faders konung Magnus öppna bref, hvarmed han under sin lifstid upplåtit 3 hyttor, Rönde, Amo oc Skioldaborg, till klosterfruarna i Risabergh, — förunnar Risabergh kloster »samma hyttor »frij oc frælsa», så länge drottningens »nadh tilsigher». Drottningens sekret påtryckes. (Datum Örabo, feria quarta post beatorum Philippi & Jacobi apostolorum.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 82. **Skeninge den 3 April 1392.**

(Svenska.)

Joon Niclisson, konungsdom hafvande å sin »frw weghna», och Pætar Thomasson lagmansdom hafvande, hvilka hålla råfsteting i Skæninge med almogen af Lysingxherrat, tilldöma klostret i Aluastrom en attong jord i Roslöso, som herr Niclis Throtason gaf klostret, »mædhan thet köpogodz war ok af ænge byrdh vtkomits», samt förbjuda en hvar att hädanefter »thet godz optarmer for clostreno hindra æller quælia», wid 40 marks böter för konungsdom och 6 mark för lagmansdom. Brefutfärdarne besegla. (Datum loco antedicto, feria quarta proxima ante dominicam palmarum.)

Å baksidan spår af 1:a sigillet; det 2:a (P. Thomassons) visar 3 rosor, i rad snedt öfver skölden, utan hjälm.

N:o 83. **Den 8 September 1392.**

(Svenska.)

Erlandh Benthsson væpnæra säljer gården Wegre i Ygelsberge socken till sin herre, herr Abraham Brothyrsson Rideræ. (Scriveth och gywrth jomfrv Marie födhylsæ dagh.)

Gammal öfversättning af originalbrevet på latin (se Sv. Biksarch:s perg.-bref 2: 241, N:o 2635).

N:o 84. **Nyköping den 13 Juni 1393.***(Svenska.)*

Dombref om »Wabbanæs» i Södermanland.

Å baksidan quarsitta båda sigillen, tillplattade.

Detta bref är, efter en af biskop Thomas i Strengnäs den 17 Juni 1440 utfärdad vidimation på pergament, infördt bland Sv. Rikets perg.-bref N:o 2673.

N:o 85. **Den 17 Augusti 1394.***(Svenska.)*

Jowan Hamar, kanik i Strengnäs, bortbyter 11 örtogland jord i Vilghinæs (som tillhöra S:t Botwidi prebenda, hvilken Gud brefutfärdaren »vnt hafver») till fru Ræymoodh, abbedissa i Varofrubergh kloster, med hennes konvents samtycke, mot en qvarnström i Thorsærge, som han skall »vpbygga oc henne oc klostrena i geen antwardha», när han skils från nämnda prebenda. Detta »hæfdheskipte» ingicks i närvaro af domprosten i Strengnäs Thorsten Ændrisson och kaniken derstädes Pædhar Jouanesson. Brefutfärdaren beseglar. (Scrifwat attondhe daghin æpter sancti Laurensa dagh.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 86. **Öresten den 14 Augusti 1395.***(Svenska.)*

Benkt Thuresson af wapn erkänner sig vara skyldig herr Niels Suarta Skanung riddare och höfvitsman på Axawald 300 mark svenska p:gr i sådant mynt, »som giæfft ok gienkt war i ærligx första daghum, konung Albryktz, swasom sex svenska mark göra ena lödhugha mark; hvilka p:gr brefutfärdaren uppbar för sin »thrang ok bethorffteligheet skuld» och förtärde i sin »frwæs wtbudh ok reyso til rikesins nytto ok bestandilse», liksom andre dandemän med honom, och emedan han »eth hart herskap hafde aff herra Abram, the stund han radde, thes brefutfärdaren »engin ræt fore hanom nywta matte, gudh hanom thet forlate».

Vidare erkänner brefutfärdaren sig vara skyldig herr Niels Swarte Skanung en grå hingst, så god som 20 lödiga mark, som herr Niels Swarte Skanung »bereddhe», en oxa, en ko, »i swa dant mynt som foreskrifnat staar, gillan oxa fore 3 mark, gilla ko fore 12 öra, eth stykke röth yperst, 10 tymber graskin ok fæm tymber mardskin».

Jemte brefutfärdarens vidhängas väpnarne Sigge Laurenssons och Magnus Joarssons samt herr Jouans i Fryariidh insegel. (Scriptum Öresten, vigilia assumptionis beate virginis.)

Intagen i en den 21 Mars (feria tertia proxima post dominicam oculi) 1430 på Öresten utfärdad vidimation.

N:o 87. Örebro den 19 Juni 1396.

(Svenska.)

Biskop Thordh i Strengines underrättar alla sina, domkyrkans, kapitlets, kyrkopresters och landskyrkors landbor i Strengnäs biskopsdöme, att »höghboren höfdhinge» Erik, Sveriges, Danmarks och Norges Rikens konung och hertig i Pomeran, och brefutfärdarens »kæra nadiga fr» drottning Margareta kommit öfver ens »nw nylika» i Nyköping med deras och hela rikets råd i Sverige, att råfsteting skulle hållas i Södermanland genast efter sanct Martens dagh om mångahanda ärende, »ther mena almoghan höghelika röra, som i thæsse aren hawer wareth hardhelika vtan alla miskvn gæster, rowadher oc skinnadher».

Och hafva konung Erik och drottning Margreta befalt honom att sitta på nämnda råfsteting med andre gode män, som skola hafva konungsdom och lagmandsdom, och hjelpa kyrkan och hennes landbor, ridderskapet och deras landbor, bönderne och mena almogen til rätta, det bästa han förmår

Biskopen, som skall sitta der å »the hælgho kirkio wæghna», beder derfor brefmottagarne att hjelpa honom »tel kost oc foder», hwar och en med en span korn och en half span råg och ett lass hö; och »hwarie siæxtan vm eth nöth, 1 faar, 1 pund smör, 1 pund flæsk; hwar man eth hóns»; samt förbjuder dem »nokrom androm nokor ræpsta-kost i thetta sin göra». Biskopens sekret anbringas bak brefvet. (Datum Örebro, octaua beati Eskilli martiris.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 88. Skara den 22 Januari 1397.

(Svenska.)

Heyna Snakenborgh riddare, konungsdom hafvande, och Erik Erlandson riddare, lagman i Westergötland, tilldöma Rangwald Swensons arfvingar 2 jordar i Sunderaal i Lutra sockn, som kallas Ingridhe iordh och Tidheruks iordh, och af ålder äro »gamul frælse». Bref-utfärdarne besegla. (Datum Scaris, ipso die sancti Vincencij martiris.)

Å baksidan delar af de båda sigillen. Det sista visar en snok på en sned-bjelke (Snakenborgs vapnet) i sköld utan hjälm.

N:o 89. Skara den 26 Januari 1397.

(Svenska.)

Heyna Snakenborgh Riddare, konungsdom hafvande, och Erik Erlandzson, Riddare och lagman i Vestergötland, tilldöma Gudhemes kloster ett gods Bukxsteen i Hanger socken, »for hwilket goz gifwit war fulth mot fullo ok jordh mot jord», nämligen en gård i Sköriz-

thorp och en qvarn i Falabek. Brefutfärdarne besegla. (Datum Scaris, crastino conuersionis sancti Pauli apostoli.)

Å baksidan spår af 2 sigill.

N:o 90. Finnkumla den 5 Februari 1397.

(Svenska.)

Bænkt h Arwidhson gifver åt sin hustru Eline Torstensdotther 20 lödiga mark i svensk vigt till morgongåfva, för hvilka p:gr han pantsätter till henne sitt gods i Torpum med qvarn »ok allo, thy ther hörir», och sitt gods i Marbæk och Næs och Kær »ok swa mikit som i Marbæk-kia sookn liggher». Jemte brefutfärdarens vidhängas Pædher Haka, Magnus Haka och Andhers Skytta sigill. (Scriptum Finnacumbla, in die beate Agate virginis & martiris.)

Jemte ett bref af den 9 Febr. 1400 (se Sv. Riksskrifts perg.-bref 2: 393, n:o 3064) intagen i en odaterad vidimation af Torkil Andherson kyrkoprest i Hwalstadhom, och Pædher Nielson härads höfding i Wartoptha härad.

N:o 91. Örebro den 21 Februari 1397.

(Svenska.)

Störbiörn Andersson erkänner sig vara skyldig biskop Thord i Strengnäs 10 mark p:gr, hvilka han lofvar betala innan »wara frw dagh», samt pantsätter till biskopen för samma p:gr, med sin husfru Ingridh Philippusa dotters samtycke, hennes morgongåfva, ½ öres land jord i Knaristum i Mædhalösa socken.

Brefutfärdaren, som saknar sigill, beder sin svärfader Philipppus Jonsson besegla brevet. (Scriptum Örabro, profesto beati Petri ad cathedram.)

På baksidan spår af sigillet.

N:o 92. Skara den 8 April 1397.

(Latin.)

Bero Knap, kanik i Skara, vidimerar 3 bref af Warberg den 25 Oktober 1320, Bohus den 27 Oktober 1322 och Skara den 6 Mars 1323 (se Sv. Dipl. 3: 2, sidd. 480, 563 & 586, n:o 2264, 2353 & 2388). Brefutfärdarens och kaniken i Skara Lamberti sigill vidfästas. (Scriptum Scaris, dominica passionis.)

Å baksidan märken efter 2 sigill.

N:o 93.

1397.

(Svenska.)

Karl Benctzson erkänner sig vara skyldig herr Bænct Niclæsson riddare 100 svenska mark i gutniska p:gr och 4 »gutniska for hwar öre», för hvilken summa han pantsätter till herr Bænct sitt gods Willawi och all sin »ægholote i Stensrwme. Brefutfärdaren samt Swen Sture besegla. (Ort, dag och månad ej utsatta.)

Gammal afskrift på samma blad som ett bref af Ängeö den 21 Oktober 1399 (se Sv. R.-Arkivs Perg. br. 2: 384, n:r 3,035) och ett bref af Calmar den 29 Juli 1410 (se Sv. Dipl. 2: 323, n:r 1,334).

N:o 94.

Wadstena den 25 Mars 1398.

(Latin.)

Biskop Knut i Linköping underrättar alla prostar och kyrkoherdar i sitt stift, att Wadstena klostres syssloman herr Stephan flera gånger hos biskopen anført klagomål öfver klostrets landbor, hvilka tredskades att fullgöra sina skyldigheter, hvadan biskopen befäller presterskapet ej tillåta de uppstudsige begå nattvarden, förr än de återgått till lydnad. Biskopen beseglar. (Datum Vazstenis, die annunciacionis beate Marie virginis.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 95. Heilsbronn den 17 September 1398.

(Latin.)

Stadganden antagna 1398 den 17 September på Cistercienser-ordens generalkapitel i Heilsbronn, Eichstädt's stift, under presidium af pater Castiel, abbot i St. Trinitatisklostret i Brundolo (Venetien), decretorum doctor, af påfliga stolen utsedd till ordens generalvicarius; stadgandena innehålla stadfästelse af generalkapitlets i Vienne föreskrift i afseende på firande inom orden af Marie besökelsedag den 25 Juni (vij:o kal. Julii) jämte åtskilliga närmare bestämmelser. (Anno domini MCCCXCVIII xviii die mensis Septembris, in capitulo generali celebrato in Fonte salutis - - Eystetensis diocesis.)

Intagen i en rundskrifvelse utfärdad i Alvastra den 15 Maj 1399.

N:o 96.

Alvastra den 15 Maj 1399.

(Latin.)

Abboten i Alvastra broder Tidhemannus underrättar abboter och abbedissor samt öfrige medlemmar af Cistercienserorden i Sverige, att han den 24 nästföretgångna April mottagit ordens generalkapitel's den

Archiv. meddel.

17 September 1398 i Heilsbronn utfärdade stadganden, hvilka anföras (se n:r 95 ofvan).

Denna skrifvelse bör fortskickas mellan Askaby, Wreta, Julita, Wärfruberg (mons beate virginis) och Sko.

Brefutfärdaren beseglar. (Scriptum in monasterio nostro Aluastro. xv:a die mensis Maij.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 97. Stockholm den 19 Maj 1399.

(Svenska.)

Sten Twrsson erkänner sig vara skyldig herr Erengisel Niels[son] riddare, lagman i Södermanland, 100 nobele och 200 mark svenska p:gr, »sodanne mynth som nw i Stokholm myntes och nw i rikith i Swærike genghe ok geffwe æres», att återbetalas när herr Niels brefutfärdaren »thet ey lengher fordraghe wil». Sten beseglar. (Datum Holmis, Secunda die pentecostes.)

Gammal afskrift.

N:o 98. Strengnäs den 30 Maj 1399.

(Svenska.)

Sten Benetzson riddare, konungsdom hafvande, och Æringial Niclisson, riddare och lagman i Södermanland, intyga, att, då de ofvanskrifna dag höllo räfsteting i Strengnäs med allmogen af Dafuahundare, i närvaro af flere »rikesins radhgifvare», å konung Eriks vägnar, efter hvad konungen, drottningen och »mena riket» stadgat »wm the jordher, vndan kronunne æru gangna», klagade riddaren Yuar Niclisson på 18 penningland jord i Grytom, att de gått undan skatt under herr Sten Stensson. På grund af nämndens intyg döma brefutfärdarne samma jord till Rodsten Ericssons arfvingar och under skatt samt åt herr Sten Stenson af Rodstens arfvingar 15 mark p:gr igen, som herr Sten gaf för godset, »junan eet aar epter thenna dagh met sæmio sæller swornom edh, widher xl marc fore konunx dom oc vi marc fore laghmans dom». Nämnden: Jon Haki, Jon Pætersson, Jon i Jdholöso, Pæter Jonson, Jonis i Wænghiom, Kætiluaater i Arby, Eric i Hafrabro, Niclis i Tasnæsi, Ragualder i Tunom, Rodger i Sigtunom, Matis i Wigby, Niclis i Wakerby. Brefutfärdarne besegla. (Scrifvat i Strængenæs, fredaghin næst epter helgha likama dagh.)

Åf de båda sigillen å baksidan är det första söndrigt. Det andra visar klufven sköld (Hammersta vapnet) med hjälm och omskrift.

N:o 99. Upsala den 20 Februari 1400.

(Svenska.)

Thorsten Symonsson erkänner sig hafva sålt till erkebiskop Henrik i Upsala halft åttonde öresland jord i Siokarlaby i Akers socken,

som afidne Jönes Flæmingh fick af herr Lawrinse i Knwtuby och Pætir skrædare, samt befullmäktigar herr Iönesse i Aker och härads-höfdingen att göra erkebiskopen »lisingh oc fastföring» å samma jord. Brefutfärdaren beseglar. (Datum Upsalie, feria sexta ante cathedram sancti Petri.)

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 100. **Wadstena den 24 Juni 1400.**

(*Latin.*)

Hemming officialis i Wadstena kloster, f. d. kyrkoherde i Eneby, och Petrus Thome väpnare, domhufvande i Östgötalagmannen Ivar Niklissons ställe, intyga, att under konung Albrechts tid Askaby klostres abbedissa Ingrid Ingemarsdotter genom klostrets ombudsmän Johannes Petri och Johannes Ramfridasson medelst en påfvebulla styrkt, att S:t Olofs församling i Norrköping och Svinstada kyrka vore annex till samma kloster, och hade detta bestyrkande skett inför biskop Nicolaus d. ä. i Linköping och nämnde konung, hvilken senare, på grund af föregifven patronatsrätt, i S:t Olof velat insätta en sin tyske hofpredikant; samt vidare att längre fram i tiden abbedissan Christina Magnusdotter genom klostersystrarna Ingeborg Nilsdotter och Margareta Haraldsdotter samt Johannes Danske på samma sätt inför biskop Nicolaus d. y. styrkt klostrets rätt, denna gång emot borgmästare, råd och menighet i Norrköping; och hade i förra fallet konungen, i senare fallet biskopen stadfäst denna rätt. Brefutfärdarnes sigill vidhängas. (Scriptum in monasterio Wadhstena, ipso die sancti Johannis baptiste.)

Afskrift från 1400-talet.

N:o 101. **1400.**

(*Svenska.*)

Götzstaff Mattisson riddare befullmäktigar kanikerne i Skara eller andre, som desse å domkyrkans vägnar dertill i sitt ställe »framedelis tilskipi eller befælle wilie», att »öwæ oc fwlfyllie» all rätt som kan tillkomma brefutfärdaren emot Joan Ericsson väpnare »for wælle oc owerkan oc wræth», han i sju år gjort brefutfärdarens gård Backe i Scalande socken å Quælnæ (= Kålland). Hans sigill vidhänges. Ort och årstid ej utsatta.

Gammal afskrift på samma blad som ett bref af Skara den 29 Mars 1405 (se Sv. Dipl. 1: 437, n:o 568).

Odaterade bref, som ej kunnat närmare bestämmas.

N:o 102. Tid och ort ej utsatta.

(Svenska)

Magnus Porse, som gifvit klostret i Askaby »et luft», som står i hans gods »Flæthre, ålägger sin landbo, som bor å samma gods, att denne utrymmer »thæt samma luften» och låter det ohindradt vara för dem, då deras bud kommer och de vilja hafva detsamma. Bref-utfärdaren beseglar.

Å baksidan spår af sigillet.

N:o 103. Böresta.

(Svenska)

Nils Bengtsson underrättar sin vän herr Claus (eller Nicolaus Helsing), prebendat i Upsala, att han påföljande måndag vill sin husfru »i kyrkyo lata gangæ», hvarför han beder hr Claus då komma till Weckholms kyrka till messa och hafva med sig sin bror eller herr Hans Byrgeri. Vidare säger han sig på en väns vägnar vara skyldig Staphan Winman borgare i Upsala 5¹/₂ mark pgr och derför hafva pantsatt en mantel, värd mer än 10 mark. Nils sänder nu penningar med sin kyrkherre herr Jönisse aff Wekol och beder herr Claus derför inlösa panten. (Scriptum in Byrestum, feria secunda ante synodum Vpsalensem.)

Papperet vikot i brefform med utanakrift men utan märken efter sigill.

N:o 104. Kort efter den 24 Augusti.

(Latin)

Olaus, prest vid Trefaldighetskyrkan i Upsala,¹⁾ till domkyrko-presten Nils Johansson (Helsing), att han till erkebiskopen framfört

¹⁾ 1388 omtalas denne Olaus i ett Riksarkivets pergamentsbref (R.-Arks perg.-bref II, n:o 2,349).

hans förslag angående upplåtelsen af en viss ö, för hvilket denne visat sig benägen, i synnerhet om kanikernes medgifvande erhålles; samt med uppmaning att till den stundande högtiden fullborda den bok, han har under händer. (Scriptum dominica post Bartholomei.)

N:o 105. **Wexiö före 1376 ¹⁾**.

(*Latin.*)

Biskop Thomas i Vexiö beder riddaren Karl Ulfsson af Tofta att underrätta riddaren Sten Benktsson om sin vilja i afseende på afkastningen af hans gods i Klastadhumb, emedan den senare i annat fall ej ville lemna något till jungfru Marias heder. (De Vexiö in die beati Olavi regis ett martiris; utan år.)

Spår af sigillet.

N:o 106.

(*Latin.*)

Erkebiskop Henrik i Upsala ²⁾ till presterskapet i Fiärðhundra med föreskrifter i afseende på tiden för tiondebetalningen och fullgörandet af öfriga skyldigheter till kyrka och presterskap.

Fragment med påskrift 'ad Fiæðhrundiam' och erkebiskopens sigill.

N:o 107. **Delsbo den 30 April 1098! (= 1398?).**

(*Svenska.*)

Lawrinz Karlson, lagman i Helsingalande, kungör, att på lagmansting i Dilsbo socken, sålde Ienis Skorfuer till Biorne Smith i Lindeflek alt det han egde i Östanbek i Lindeflekx by för 16 mark p-gr. Fastar och vitnen voro Lindebiorn, Biorn i Bondaborch, Ketilbiorn i Flexmyrom, Ronni Jon, Östanus i Nesino, Gudhmunda Ion, Giflogher i Morom, Bota Gunnar; vitnesmän Jon Biornson, Giflogher i Morom. Brefutfärdarens sigill vidhänges. (Scriptum parochia Dilsbo anno domini M:o xc:o viij in vigilia apostolorum Philippi & Iacobi.)

Sigillet qvarhänger, visande otydlig bild i sköld utan hjälm.
(Se beskrifning öfver Helsingland af Widmark 1: 103.)
(Om Lindaflek, se perm. bref ²¹/₂ 1471.)

¹⁾ Biskop Thomas dödsår; biskop sedan 1345.

²⁾ Henrik var erkebiskop 1383—1408.

N:o 108.

(Svenska)

Uppgift på gränsmärkena mellan Ryssland och Karelen.

Å baksidan spår af ett sigill.

Nedanför är vidhängd en pergamentsremma med litet qvarsittande var.
Sannolikt förfalskad handling. Se Sveriges Traktater, del 1, sid. 480.

**Förteckning öfver i Riksarchivet förvarade
Ministeriella handlingar.**

**VI.
GALLICA¹⁾.**

Antal volumer.	I.	År.
	Svenska Beskickningars till Frankrike bref och archiv.	
1 fol.	Kammarherren <i>Carl Banérs</i> berättelse om sin beskickning	1625
1 »	Legaten <i>Lars Nilssons (Tungel)</i> ²⁾ bref.....	1628
1 »	» <i>Joh. Zobels</i> bref.....	1628-1630
1 »	» <i>Lars Nilssons (Tungel)</i> bref	1630
1 »	» <i>Christoffer Ludvig Raches (Raschs)</i> bref till Kongl. Maj:t	1630-1631
1 »	Bref till Legaten <i>Hugo Grotius</i> ³⁾ ..	1635-1638
2 »	Legaten <i>Hugo Grotii</i> beskickningshandlingar...	1636-1641
1 qv.	Korrespondenten <i>Jonas Clings</i> bref	1651
1 fol.	Kammarherren <i>Matthias Palbitzki</i> ²⁾ bref till Kongl. Maj:t	1652, 1654
1 »	Riksrådet Grefve <i>Claes Totts</i> bref till Kongl. Maj:t	1654, 1655, 1657
1 »	Residenten <i>Antoine de Courtins</i> bref till Kongl. Maj:t.....	1657-1660
1 »	Densammes beskickningshandlingar.....	1655-1661
1 »	Legaten <i>Matthias Biörenklous</i> bref till Kongl. Maj:t	1659-1661
1 »	Legaten Grefve <i>Claes Totts</i> bref till Kongl. Maj:t	1661-1662

¹⁾ Denna förteckning öfver samlingen Gallica, som redan förut delvis varit ordnad, har upprättats af Archivarien Frih. B. Taube med biträde af e. o. Amanuensen Dr G. Forsgrén.

²⁾ Från honom finnas äfven bref till Rikskansleren Axel Oxenstierna uti Oxenstiernska samlingen i Riksarchivet.

³⁾ Tillsammans med brefven äro åtskilliga andra handlingar inhäftade. Bref från honom till Rikskansleren Axel Oxenstierna finnas uti Oxenstiernska samlingen i Riksarchivet.

Antal volumer.		År.
1 fol.	Legationsrådet <i>Stefan Gamberotius Hirschenstiernas</i> bref till Kongl. Maj:t.....	1662-1663
1 »	Densammes berättelse om sin beskickning	1663
1 »	Envoyéen <i>Stefan Gamberotius Hirschenstiernas</i> ¹⁾ bref till Kongl. Maj:t	1664
1 »	Densammes berättelse om sin beskickning	
1 »	Densammes beskickningshandlingar.....	1662-1664
1 »	Residenten <i>Augustin Leijonskiöldhs</i> ²⁾ bref till Kongl. Maj:t	1663-1664
2 »	Kommissionssekreteraren <i>Esaias Pufendorfs</i> ³⁾ bref till Kongl. Maj:t	1665-1670
2 »	Densammes registratur.....	
1 »	Densammes concepter	1664-1669
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme	
1 »	Åtskilliga personers bref till densamme	1665-1669
1 »	Densammes berättelse om sin beskickning och om Frankrike	1670
1 »	Ambassadören Grefve <i>Otto Wilhelm Königs-marcks</i> bref till Kongl. Maj:t	1666
1 »	Kongl. Maj:ts instruktioner för densamme. Copior	1665, 1666, 1671
1 »	Residenten <i>Johan Ekeblads</i> ²⁾ bref till Kongl. Maj:t	
1 »	Densammes concepter	1669-1672
1 »	Kongl. Maj:ts instruktioner för och bref till densamme	
1 »	Åtskilliga personers bref till densamme	1668-1672
1 »	Ambassadören Grefve <i>Otto Wilhelm Königs-marcks</i> ³⁾ bref till Kongl. Maj:t	1669-1672
1 »	Legaten Grefve <i>Claes Totts</i> ⁴⁾ bref till Kongl. Maj:t	1672-1675
1 »	Maj:t	1672-1674
1 »	Densammes diarium	1672-1673
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme	1672-1674
1 »	Åtskilliga personers bref till densamme	
1 »	Kommissionssekreteraren <i>Nils Eosander Lillieroots</i> ⁵⁾ bref till Kongl. Maj:t	1673-1676

¹⁾ Från honom finnas äfven bref till Rikskanaleren Magnus Gabriel De la Gardie uti De la Gardieska samlingen i Riksarchivet.

²⁾ Skref sig *Ekebla*. Se för öfrigt föregående not.

³⁾ Deribland äfven ett par bref från Öfverkammarherren Grefve *Gustaf Adölf De la Gardie* samt Kommissionssekreterarne *Nils Guldenadler* och *Nils Eosander (Lillieroot)*, alla af år 1672.

⁴⁾ Totts jemte de tvenne öfrige Legaternes bref från mediationsorten Cöln, se samlingen Hollandica.

⁵⁾ Skref sig efter adlandet först *Lillieroth* 1674—1675, sedermera *Lillieroot*.

Antal volumer.		År.
1 fol.	Densammes registratur	1676
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme	1669, 1672-1675, 1677
1 »	Ambassadören Frih. <i>Per Sparres</i> bref till Kongl. Maj:t	1674-1675
1 »	Densammes registratur	
3 »	Envoyéen Frih. <i>Carl Bondes</i> ¹⁾ bref till Kongl. Maj:t	1674-1678
1 »	Densammes registratur	
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme ²⁾	1674-1677
1 »	Åtskilliga personers bref till densamme	1675-1678
6 qv. }	(deribland 1 vol. qv. från Kansleren i Bremen <i>Esaias von Pufendorf</i> och 1 d:o från Envoyéen i London <i>Johan B. Leijonbergh</i>).	
1 fol.	Envoyéen <i>Eberhard von Graffenthalls</i> bref till Kongl. Maj:t	1678-1679
1 »	Ambassadören Frih. <i>Nils Bielkes</i> ³⁾ bref till Kongl. Maj:t	1679-1682
1 »	Densammes registratur ³⁾	
1 »	» brefvexling.....	
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme och Envoyéen <i>Nils Lillieroot</i> gemensamt ⁴⁾	1681-1682
4 »	Envoyéen <i>Nils Lillieroots</i> ⁵⁾ bref till Kongl. Maj:t	1678-1689
4 qv.	Densammes bref till Sekreteraren <i>Samuel Månsson Åkerhielm</i>	1679-1689
11 fol.	Densammes registratur ⁶⁾	1678-1689
1 »	» journal	1681-1682
1 »	» berättelse om sin beskickning	1686
2 »	Kongl. Maj:ts instruktioner för och bref till densamme ⁷⁾	1677-1689

¹⁾ Skref sig *Bondhe*. Bland dessa bref finnas flere undertecknade äfven af *Nils Lillieroot* juli—dec. 1676 samt ett i mars 1678; äfvensom ett par bref från Sekreteraren *Syloester Phrygius* sept. 1677.

²⁾ I samma band äro strödda beskickningshandlingar inhäftade.

³⁾ Många af dessa bref äro äfven undertecknade af Envoyéen *Nils Lillieroot*.

⁴⁾ Dit äro äfven lagda copior af Kongl. Maj:ts instruktioner för *Bielke* och *Lillieroot* 1679.

⁵⁾ Deribland några bref från Kommissionssekreteraren *Johan Palmquist* 1685—1688.

⁶⁾ I sista bandet finnes en berättelse om *Lillieroots* beskickning för åren 1687—1689.

⁷⁾ Deribland ett par bref till Kommissionssekreteraren *Johan Palmquist* 1686—1687.

Antal volumer.	.	År.
7 fol.	Kommissionssekreteraren (från 1697 Residenten)	{1689-1691,
	<i>Johan Palmquists</i> bref till Kongl. Maj:t ¹⁾ ...	{1694-1703
12 »	Densammes registratur	1689-1702
14 »	» concepter	1689-1703
2 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme	1695-1702
1 »	Kansli-Collegii m. fl. Collegiers bref till densamme	1695-1702
1 »	Copiebok af ankonna bref till densamme	{1696-1797, 1699-1703
38 qv.	Bref till densamme från åtskilliga	1681-1702
	nämligen:	
	1 v. fr. Kansli-Presidenten 1681—1702.	
1 »	Sekreteraren Samuel Månsson Åkerhielm 1681-1702.	
1 »	Kansli-Collegii ledamöter och tjänstemän 1684-1703.	
1 »	Svenske affärsmän 1690-1702.	
1 »	åtskilliga personer i Sverige 1684-1702.	
1 »	åtskilliga personer i Ingermanland, Estland och Lifland 1692-1702.	
1 »	åtskilliga personer i Pommern 1684-1703.	
1 »	åtskilliga personer i Bremen 1691-1702.	
1 »	åtskilliga Svenska Beskickningar i Danmark och Tyskland 1685-1702.	
1 »	Residenten G. F. Snoilsky i Regensburg 1698-1702.	
5 »	Envoyéen Nils Lillieroot ²⁾ 1686-1699.	
1 »	Envoyéen Chr. Leijoncrona i London 1689-1695, 1701-1702.	
1 »	Envoyéen J. B. Leijonbergh m. fl. i London 1686-1702.	
1 »	Svenske Kommissarien i Dünkirchen Johan Spalding 1689-1694.	
2 »	utrikes vistande svenskar 1685-1701.	
1 »	furstliga personer 1691-1702.	
1 »	Franska regeringen 1689-1702.	

¹⁾ Från åren 1692 och 1693 saknas alla originalbref, så väl från denna som åtskilliga andra Svenska beskickningar.

²⁾ Deribland några bref från Ambassadören Frih. *Carl Bonde* 1697—1698.

Antal volumer.		År.
	2 v. fr. åtsk. personer i Dünkirchen 1689-1703.	
1	» åtskilliga personer i Norra Frankrikes hamnorter 1691-1702.	
1	» åtskilliga personer i Vestra Frankrikes hamnorter 1689-1702.	
1	» åtskilliga personer i Frankrike 1690-1703.	
1	» Wiquefort i Haag 1692-1701.	
1	» åtskilliga personer i Haag 1681-1682, 1689-1702.	
1	» åtskilliga personer i Bryssel 1689-1702.	
3	» åtskilliga personer i Amsterdam 1689-1702.	
1	» åtskilliga personer i Hamburg 1684-1702.	
1	» åtskilliga personer i Zweibrücken 1699-1703.	
2	» åtskilliga personer i Strassburg 1693-1702.	
1	» åtskilliga utrikes orter 1687-1702.	
1 fol.	Densammes öfriga beskickningshandlingar	1694-1702
5 »	Residenten (från 1703 Envoyéen) <i>Daniel Cronströms</i> bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium	1702-1719
5 »	Densammes registratur ¹⁾	{ 1702-1703, 1705-1712, 1715-1716
4 »	Densammes concepter ²⁾	{ 1702-1703, 1705-1711, 1713-1714
1 »	Kongl. Maj:ts, Kansli-Collegii m. fl. Collegiers bref till densamme	1702-1710
2 qv.	Svenska Beskickningars bref till densamme ...	} 1703-1719
2 »	Bref till densamme från åtskilliga personer ...	
1 fol.	Densammes strödda beskickningshandlingar	1703-1718
1 qv.	Handlingar angående Kommissionssekreteraren <i>Niclas Peter Geddas</i> förättning i Dünkirchen med utrustande af en undsättningseskader till Tönningen	1713

¹⁾ Registraturet för åren 1706, 1707 och 1710 är mycket ofullständigt. För år 1704 finnes endast bilagor.

²⁾ Concepterna för åren 1708 och 1709 äro mycket fåtaliga. Med conceptsamlingen äro hopstäfda flere bref från Franska regeringen.

Antal volumer.		Å.
1 fol.	Ambassadören Frih. <i>Erik Sparres</i> ¹⁾ bref till Kongl. Maj:t och Ombudsrådet Frih. v. Müllern	1712-1714
1 qv.	Densammes bref till Rådet och Kansli-Collegium	1713-1716
1 fol.	Densammes bref till Kongl. Maj:t och Ombudsrådet Frih. von Müllern	1715-1717
1 »	Densammes berättelse om sin beskickning	1717
1 qv.	Kongl. Maj:ts och Ombudsrådet Frih. von Müllerns bref till densamme	1715-1716
1 fol.	Kongl. Maj:ts instruktioner för densamme	1714, 1719
1 »	Ambassadören Grefve <i>Erik Sparres</i> ²⁾ bref till Kongl. Maj:t	1719-1720
1 »	Envoyéen Grefve <i>Carl Gustaf Bielkes</i> ³⁾ bref till Kongl. Maj:t	1719-1721
1 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten	1720-1721
1 »	Bref till densamme ⁴⁾	
5 fol.	Residenten (från 1725 Envoyéen) <i>Niclas Peter von Geddas</i> bref till Kongl. Maj:t ⁵⁾	1719-1728
2 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten ⁵⁾	1720-1728
1 fol.	Plenipotentiarierna vid kongressen i Soissons Frih. <i>Carl Sparres</i> och <i>Niclas Peter von Geddas</i> bref till Kongl. Maj:t	1728-1729
1 qv.	Desammes bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium	
1 fol.	Desammes concepter	
1 qv.	Bref till desamme	
1 fol.	Desammes strödda beskickningshandlingar	1729-1737
1 qv.	Kommissionssekreteraren <i>Abraham Bruncronas</i> bref till Kansli-Presidenten	
4 fol.	Minister-Plenipotentiarien Frih. <i>Niclas Peter von Geddas</i> bref till Kongl. Maj:t	1719-1737
3 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten ⁵⁾	
1 fol.	» » » Kansli-Collegium	1719-1737
1 »	» berättelse om Frankrike	1738
3 »	» registratur	1719-1723, 1726, 1731-1737

¹⁾ I samma band finnas äfven Sparres bref från Berlin, Wien, Baden m. d. Tyiska orter 1714.

²⁾ I samma band finnas äfven Sparres bref från Hannover, Dresden och Wien 1719.

³⁾ I samma band finnes äfven Bielkes berättelse till Kansli-Collegium om sin beskickning 1721.

⁴⁾ Dit är äfven lagd Kongl. Maj:ts instruktion för Bielke 1719.

⁵⁾ Deribland några bref från Kommissionssekreteraren *Per Axel Fleming*.

Antal volumer.		År.
14 fol.	Densammes concepter	1719-1737
2 qv.	Kongl. Maj:ts bref till densamme	
4 »	Kansli-Presidentens bref till densamme.....	
1 »	Kansli-Collegii bref till densamme	
1 »	Franska regeringens bref till densamme	1719-1737
1 »	Konung Stanislaus Leczinskys, hans gemåls och dotters samt Minister Grefve Turlos bref till densamme	1720-1738
1 »	Bref till densamme från åtskilliga personer ...	1719-1736
1 fol.	Kommissionssekreteraren <i>Per Axel Flemings</i> bref till Kansli-Collegium	1720-1735
2 »	Kommissionssekreteraren (från 1738 Ministern) <i>Per Axel Flemings</i> bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium	1722-1736
2 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten	1737-1742
1 fol.	» registratur	1737-1743
1 qv.	Kongl. Maj:ts, Kansli-Collegii m. fl. auktoriteters bref till densamme	1740-1742
1 »	Kansli-Presidentens bref till densamme	1737-1742
1 fol.	Ambassadören Grefve <i>Carl Gustaf Tessins</i> bref till Kongl. Maj:t	
6 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten ¹⁾	1739-1742
3 fol.	» concepter	
6 qv.	Kongl. Maj:ts och Kansli-Presidentens bref till densamme	
4 »	Svenska Beskickningars bref till densamme ²⁾ ... (deribland 1 vol. från Ministern i Köpen- hamn Nils Palmstierna, 1 vol. från Ministern i London Carl Magnus Wasenberg och 1 vol. från Envoyéen i Berlin Carl Ruden- schöld)	
1 fol.	Envoyéen Grefve <i>Claes Ekeblads</i> bref till Kongl. Maj:t	1742-1744
2 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium ³⁾	
3 fol.	Densammes concepter	
1 qv.	Kansli-Presidentens bref till densamme.....	

¹⁾ Deribland ett par bref från Kommissionssekreteraren *Carl Reinhold Berch* 1739—1740, från Sekreteraren *Jean Georg Lillienberg* 1739 och 1741; äfvensom ett d:o från Kommissionssekreteraren *Ulrik Rudenschöld* 1740.

²⁾ Bref till densamme från några andra personer under dessa år finnas i *Tessinska samlingen* i Riksarchivet.

³⁾ Deribland ett bref från Kommissionssekreteraren *Carl Reinhold Berch* till Kansli-Collegium 1743.

Antal volumer.		År.
2 qv.	Svenska Beskickningars bref till Envoyéen Grefve C. Ekeblad..... (den ena vol. från Ministern i Köpenhamn Nils Palmstierna)	1742-1744
1 »	Bref till densamme från åtskillige ¹⁾	
1 »	Kommissionssekreteraren <i>Carl Reinhold Berchs</i> bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Coll.	1744
1 fol.	Densammes registratur.....	
3 »	Envoyéen Frih. <i>Carl Fredrik Scheffers</i> bref till Kongl. Maj:t	1744-1752
1 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten och	
1 fol.	Kansli-Collegium ²⁾	
1 »	Densammes registratur	1744-1746
5 »	» concepter	
1 qv.	Kongl. Maj:ts bref till densamme	
1 »	»	
1 fol.	Kansli-Presidentens bref till densamme.....	1744-1752
1 qv.	Kansli-Collegii m. fl. Collegiers bref till den- samme	
1 fol.	Franska regeringens noter till densamme.....	
1 qv.	Bref till densamme från åtskilliga personer.....	1746-1751
1 fol.	Densammes strödda beskickningshandlingar.....	
2 »	Envoyéen Frih. <i>Ulrik Scheffers</i> bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium	1752-1755
2 »	Densammes bref till Kansli-Presidenten	
2 »	Chargé d'affaires Frih. <i>Sven Bunes</i> bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium	1755-1756
2 »	Densammes bref till Kansli-Presidenten	
4 »	» concepter	1755-1757
1 »	Bref till densamme.....	
9 »	Envoyéen (från 1763 Ambassadören) Frih. <i>Ulrik Scheffers</i> bref till Kongl. Maj:t	1757-1764
15 »	Densammes bref till Kansli-Presidenten	1756-1764
1 »	» » » Kansli-Collegium	1757-1764
22 »	» concepter	
1 qv.	Kongl. Maj:ts, Kansli-Collegii m. fl. auktorite- ters bref till densamme	1752-1764
4 fol.	Kansli-Presidentens bref till densamme.....	1752-1754, 1756-1757, 1759-1762, 1764

¹⁾ Dit har äfven blifvit lagd Kongl. Maj:ts instruktion för Ekeblad 1742.

²⁾ Deribland ett par bref från Kommissionssekreteraren *Carl Reinhold Berch* till Kansli-Collegium 1745.

Antal volumer.		År.
1 fol.	Överbefälhafvarnes för Svenska arméen i Pomern brev till densamme	1757-1762
1 »	Franska regeringens noter till densamme.....	1752-1755, 1757-1760
6 qv.	Svenska Beskickningars brev till densamme.....	1752-1764
2 »	Svenske Konsulers brev till densamme	1753-1763
1 »	Postkommissarien i Hamburg S. P. Alströms brev till densamme	1759, 1761-1763
1 »	Brev till densamme från utomlands vistande Svenskar	1752-1763
1 »	Brev till densamme från åtskilliga personer.....	1753-1764
1 fol.	Densammes strödda beskickningshandlingar.....	1756-1762
1 »	Chargé d'affaires Frih. <i>Fredrik Ulrik von Friesendorffs</i> brev till Kansli-Presidenten	1764-1766
1 »	Densammes brev till Kansli-Collegium	
1 »	» concepter	1765-1766
1 »	Kansli-Presidentens brev till densamme.....	1764-1766
1 »	Envoyéen Grefve <i>Gustaf Philip Creutz</i> ' brev till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium	1766-1771
6 »	Densammes brev till Kansli-Presidenten ¹⁾	
11 »	Ambassadören Grefve <i>Gustaf Philip Creutz</i> ' de- pecher ²⁾	1772-1783
3 qv.	Densammes concepter ³⁾	1766-1783
4 fol.	Kongl. Maj:ts, Kansli-Collegii m. fl. auktoriteters depecher till densamme ⁴⁾	1766-1774, 1780-1782
5 fol.	Kansli-Presidentens depecher till densamme ...	1766-1775, 1780-1783
1 »	Franska regeringens noter till densamme ⁴⁾	1766-1783
1 »	Brev till densamme från åtskilliga personer.....	1767-1783
1 qv.	Densammes strödda beskickningshandlingar.....	1766-1783
1 fol.	Brev till Legationspredikanten <i>De Baër</i>	1770-1783

¹⁾ Deribland ett brev från Legationspredikanten *De Baër* 1766.

²⁾ Deribland ett brev från *Lieven* 1772, ett och annat brev från Legationspredikanten *De Baër* åren 1773, 1776, 1779—1781 och 1783; ett brev från Kommissionssekreteraren Frih. *M. Ramel* 1776, ett brev från Kommissionssekreteraren *E. M. Staël von Holstein* 1778 och flere (juli—oktober) 1780 samt 1781; äfvensom ett brev från *G. A. Lindblom* 1781 och ett från Kommissionssekreteraren *N. von Rosenström* 1783.

³⁾ Deribland concepter från Kommissionssekreteraren Grefve *Fredrik Adolf Löwenhielm*.

⁴⁾ Deribland åtskilliga brev till Chargé d'affaires *E. M. Staël von Holstein* juli—oktober 1780.

Antal volumer.		År.
6 fol.	Ambassadören <i>Erik Magnus Staël von Holsteins</i> depecher ¹⁾	1783-1787
1 qv.	Frih. <i>Carl Gustaf Schultz von Ascheradens</i> depecher	1787-1788
4 fol.	Ambassadören Frih. <i>E. M. Staël von Holsteins</i> depecher ²⁾	1788-1790
4 »	Densammes och Ambassadsekreteraren (Chargé d'affaires) <i>Erik Bergstedts</i> depecher ³⁾	1791-1792
1 »	Densammes och Ambassadpredikanten <i>C. C. Gambs'</i> depecher	1793
1 »	Ambassadpredikanten <i>C. C. Gambs'</i> depecher ⁴⁾	1794
2 »	Ambassadören Frih. <i>E. M. Staël von Holsteins</i> depecher ⁵⁾	1795-1796
1 »	Chargé d'affaires <i>Carl Gustaf Königs</i> depecher ⁶⁾	1797
1 »	Ministern Frih. <i>E. M. Staël von Holsteins</i> depecher ⁷⁾	1798-1799
3 »	Ambassadören Frih. <i>E. M. Staël von Holsteins</i> concepter	1783-1792
1 »	Depecher och bref till densamme ⁸⁾	1783-1799
1 »	Chargé d'affaires <i>Carl Gustaf von Brinckmanns</i> depecher ⁹⁾	1799-1800
1 »	Envoyéen Frih. <i>Carl August Ehrensvärds</i> depecher.....	1801
1 »	Öfverste-Kammarjunkaren <i>Carl Bondes</i> depecher.....	1801-1802

¹⁾ Deribland en depech från *C. A. Ehrensvärd* 1783; åtskilliga depecher från Kommissionssekreteraren *N. von Rosenstein* 1784; en från Chargé d'affaires *L. von Engeström* s. å.; några från Kommissionssekreteraren *P. O. von Asp* 1784-1786 samt en från *M. Bunge* 1787.

²⁾ Deribland en depoch från *M. Bunge* 1788, åtskilliga från Ambassadsekreteraren *A. I. Silfversparre* 1788-1790 samt en från *v. Rehausen* 1789.

³⁾ Deribland en depech från *A. I. Silfversparre* 1791 och några depecher från *C. C. Gambs* 1792.

⁴⁾ Deribland en skrifvelse från *De Bär* och en från Frih. *E. M. Staël von Holstein*.

⁵⁾ Deribland flere depecher från *C. C. Gambs*, Ambassadsekreteraren *C. G. König* samt Majoren *v. Rehausen*.

⁶⁾ Deribland skrifvelser från *C. C. Gambs* och Frih. *E. M. Staël von Holstein*.

⁷⁾ Deribland några depecher från Kommissionssekreteraren *C. G. v. Brinckmann* 1798.

⁸⁾ Deribland skrifvelser till Ambassadpredikanten *C. C. Gambs* 1793.

⁹⁾ Deribland en skrifvelse från Frih. *E. M. Staël von Holstein* 1800.

Antal volumer.		År.
5 fol.	Envoyéen Frih. <i>C. A. Ehrensvärds</i> depecher ¹⁾	1802-1804
1 »	Chargé d'affaires <i>Johan David Åkerblads</i> depecher ²⁾	1804
1 »	General-Adjutanten <i>Herman Fredrik Christian von Engelbrechtsens</i> depecher.....	1809
2 »	Plenipotentiarierne Grefve <i>Hans Henrik von Essens</i> och Frih. <i>Gustaf Lagerbjelkes</i> depecher ³⁾	1809-1810
2 »	Desammes concepter.....	
1 »	Depecher och bref till desamme.....	1809
3 »	Ministern Frih. <i>G. Lagerbjelkes</i> depecher ⁴⁾	
4 »	Densammes concepter.....	1810-1811
2 »	Depecher och bref till densamme.....	
2 »	Chargé d'affaires <i>Constantin D'Ohssons</i> depecher.....	1811-1813
1 »	Densammes concepter.....	
1 »	Depecher och bref till densamme.....	
* * *		
Särskilda beskickningar till Franska konungahuset och emigranterne.		
1 fol.	General-Majoren Grefve <i>Axel Fersens</i> depe-	
1 qv.	cher ⁵⁾	1791-1794
1 fol.	Envoyéen Frih. <i>Carl Gustaf Ozenstiernas</i> depecher ⁶⁾	1791-1792
2 qv.	Baron <i>Schmidt de Rossans</i> depecher.....	1792-1796

¹⁾ Deribland en skrifvelse från Frih. *E. M. Staël von Holstein* 1802 samt några från Kommissionssekreteraren, Majoren *F. Reutersvärd* 1802 och 1803.

²⁾ Dit äro äfven lagda ett par skrifvelser från Legationspredikanten *C. C. Gambs* 1806. — Under de trenne sista månaderna af 1804 äfvensom under några följande år fördes den diplomatiska brefväxlingen af Generalhandelsagenten *Elof Signeul* (Se längre fram: Konsulskrifvelser).

³⁾ Deribland depecher från General-Adjutanten *C. de Suremain* 1809 och 1810 samt från *J. Lagerheim* 1810.

⁴⁾ Deribland en depech från Generalen Grefvo *F. Wrede* 1810 samt trenne från Grefve *M. F. Brahe* 1811.

⁵⁾ Deribland åtskilliga depecher från Kommissionssekreteraren *A. Dalman* 1792 och 1793 samt några från *Carl Brelin* för senare hälften af 1792.

⁶⁾ Deribland några depecher från Kommissionssekreteraren *A. Dalman* 1792. Dessutom äro dit lagda dels tvenne depecher, dat. Turin oktober 1789, från *G. M. von Rehausen*, dels några depecher, dat. Memel augusti och september 1805, från Grefve *C. A. Löwenhjelm*.

Antal volumer.		År.
Beskickningsarchivet 1814—1849.		
1 fol.	Plenipotentiarierne Grefve <i>Curt von Stedingks</i> och Frih. <i>Gustaf af Wetterstedts</i> concepter	1814
1 »	Depecher och bref till desamme	
1 »	Chargé d'affaires <i>Elof Signeuls</i> concepter	1814-1817
2 »	Depecher och bref till densamme	
1 »	Chargé d'affaires <i>Carl Hochschilds</i> concepter ..	1817-1818
1 »	Depecher och bref till densamme	
2 »	Envoyéen Grefve <i>Gustaf Löwenhjelm</i> s concepter	1818-1820
2 »	Depecher och bref till densamme ¹⁾	1818-1819
1 »	Chargé d'affaires <i>Axel von Wahrendorff</i> s concepter	1820-1821
2 »	Depecher och bref till Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> och Chargé d'affaires <i>A. von Wahrendorff</i>	
1 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s concepter ...	1821
1 »	Densammes och Chargé d'affaires <i>Olof Sahlgrens</i> concepter	1822
1 »	Depecher och bref till desamme	1823-1824
2 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s och Chargé d'affaires <i>A. von Wahrendorff</i> s concepter ...	
2 »	Depecher och bref till desamme	1825-1832
8 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s concepter ²⁾	
7 »	Depecher och bref till densamme ³⁾	1833-1834
2 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s och Chargé d'affaires <i>A. von Wahrendorff</i> s concepter	
2 »	Depecher och bref till desamme	1835-1836
2 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s concepter ⁴⁾	
1 »	Depecher och bref till densamme ⁵⁾	1837-1838
2 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s och Chargé d'affaires Baron <i>A. von Wahrendorff</i> s concepter	
2 »	Depecher och bref till desamme	

¹⁾ Deribland åtskilliga skrivelser till Legationssekreteraren *A. von Wahren-dorff* 1819.

²⁾ Deribland åtskilliga concepter af Legationssekreteraren *A. von Wahren-dorff* 1831.

³⁾ Deribland åtskilliga skrivelser till Statsrådet Grefve *Carl Löwenhjelm* 1825 och till Legationssekreteraren *A. von Wahrendorff* 1826.

⁴⁾ Deribland åtskilliga concepter af *A. von Wahrendorff* 1836.

⁵⁾ " " skrivelser till " " 1830.

Antal volumer.		År.
1 fol.	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s och Chargé d'affaires Grefve <i>Edvard Gabriel Gyldenstolpe</i> s concepter ¹⁾	1839
1 »	Depecher och bref till desamme ²⁾	
1 »	Chargé d'affaires Grefve <i>E. G. Gyldenstolpe</i> s concepter	1840
1 »	Depecher och bref till densamme	
1 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s och Chargé d'affaires Grefve <i>E. G. Gyldenstolpe</i> s concepter	1841
1 »	Depecher och bref till desamme	
1 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s concepter	1842-1843
1 »	Depecher och bref till densamme	
1 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s och Chargé d'affaires Frih. <i>Georg Nicolaus Adelsvårds</i> concepter	1844
1 »	Depecher och bref till desamme	
2 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s concepter	1845-1847
1 »	Depecher och bref till densamme	
1 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s och Chargé d'affaires Frih. <i>G. N. Adelsvårds</i> concepter	1848
1 »	Depecher och bref till desamme	
1 »	Envoyéen Grefve <i>G. Löwenhjelm</i> s concepter	1849
1 »	Depecher och bref till densamme	
19 »	Beskickningens registratur	1818-1820, 1829-1832, 1834-1839, 1848-1849
1 »	Beskickningens ingående diarium	1818-1838, 1842-1845, 1847-1849
3 »	Handlingar angående uppbringningsmål	1794-1828
1 »	Strödda handlingar från beskickningsarchivet	1790-1829
II.		
Strödda, till större delen äldre handlingar.		
6 »	Förhandlingar mellan Sverige och Frankrike ...	1542-1809

¹⁾ Deribland åtskilliga concepter af Attachéen Frih. *C. J. Bonda*.

²⁾ " " skrifvelser till " " "

Antal volumer.		År.
1 fol.	Förteckningar öfver förhandlingar mellan Sverige och Frankrike	1542-1736
2 »	Fördrag mellan Sverige och Frankrike. Copior	1542-1810
1 »	Lutherska församlingens i Paris »Kyrkobok» (innehåller blott gåfvor till församlingen) ...	1640-1668
 III. Franska konungahusets, republikens och kejsar- husets originalbref till Svenska konungahuset.		
1 »	Franska Konungahusets bref till Svenska konungahuset Konung <i>Frans I</i> 1543. Enkedrottning <i>Katarina</i> (af Medici) 1562, 1563, 1565. Konung <i>Carl IX</i> 1561, 1563, 1565, 1568. Konung <i>Henrik III</i> 1574, 1586. Drottning <i>Maria</i> (af Medici) 1632. Konung <i>Ludvig XIII</i> 1632, 1639. Hertig <i>Gaston</i> af Orléans 1631.	1543-1639
1 »	Konung Ludvig XIV:s, hans moders, gemåls och sons bref till Svenska konungahuset..... Konung <i>Ludvig XIV</i> 1652, 1654, 1658- 1668, 1670-1693, 1697-1705, 1707, 1710-1715. Enkedrottning <i>Anna</i> (af Österrike) 1654, 1655, 1664. Drottning <i>Marie Terese</i> 1661, 1664. Dauphin <i>Ludvig</i> 1699, 1704, 1705, 1710.	1652-1715
1 »	Konung Ludvig XV:s och hans gemåls bref till Svenska konungahuset..... Konung <i>Ludvig XV</i> 1716-1717, 1719-1725, 1727-1730, 1732-1734, 1736-1737, 1739, 1741-1742, 1744, 1746-1757, 1759, 1761, 1763-1768, 1770-1773. Drottning <i>Marie</i> 1726, 1730, 1756.	1716-1773
1 »	Konung Ludvig XVI:s och hans gemåls bref till Svenska konungahuset..... Konung <i>Ludvig XVI</i> 1774-1776, 1778, 1782-1786, 1788-1789, 1791.	1774-1791

Antal volumer.		År.
1 qv.	<p>Drottning <i>Marie Antoinette</i> 1774, 1778, 1782-1784.</p> <p>Prinsars och Prinsessors af äldre huset Bourbon bref till Svenska konungahuset <i>Ludvig Stanislas Xavier</i> (af Provence, sedermera Ludvig XVIII) 1791, 1792, 1803-1808. <i>Marie Josephine Louise</i> 1808. <i>Ludvig Stanislas Xavier</i> och <i>Carl Philip</i> gemensamt 1791-1792. <i>Carl Philip</i> (af Artois, sedermera Carl X) 1776, 1783, 1791, 1804, 1805, 1807, 1808. <i>Ludvig Anton</i> (af Angoulême) 1807-1808. <i>Marie Therese</i> 1808. <i>Carl Ferdinand</i> (af Berry) 1806-1808.</p>	1776-1808
1 fol.	<p>Prinsars och Prinsessors af huset Bourbons yngre grenar bref till Svenska konungahuset... Linien Orléans. <i>Philip I</i> 1665. <i>Elisabeth Charlotte</i> 1716. <i>Philip II</i> (Regenten) 1715-1717, 1719- 1722. <i>Ludvig</i> 1723-1726, 1730, 1743, 1749. <i>Ludvig Philip</i> 1747, 1769, 1779. <i>Ludvig Philip</i> (sedermera Konungen) 1795, 1806.</p> <p>Linien Condé. <i>Ludvig II</i> 1663. <i>Henrik Julius</i> 1663. <i>Ludvig Henrik</i> 1723-1726, 1728, 1730, 1736. <i>Carl</i> (af Charolais) 1740-1741, 1743, 1758 (?). <i>Ludvig</i> (af Clermont) 1760. <i>Ludvig Joseph</i> 1753, 1756, 1760, 1769, 1771, 1772, 1774, 1806.</p> <p>Linien Conti. <i>Ludvig Frans</i> 1736.</p> <p>Penthièvre. <i>Ludvig Johan Maria</i> 1754, 1766-1769.</p>	1663-1806

Antal volumer.		År.
1 fol.	Franska Republikens och Kejsarhusets bref till Svenska konungahuset <i>Allmänna Välfärdsutskottet</i> 1794-1795. <i>Direktoriet</i> 1797-1798. Förste Konsuln <i>Bonaparte</i> 1801, 1803- 1804. Kejsar <i>Napoleon</i> 1809-1810. Prins <i>Jerome Napoleon</i> (Konungen af Westphalen) 1810.	1794-1810
1 »	<div data-bbox="624 722 664 749" style="text-align: center;">IV.</div> Franske Statsmänns samt åtskilliga andra Fran- ske männs och qvinnors skrivelser till Svenske konungar Frans af Lothringen, hertig af <i>Guise</i> 1562. Kardinal <i>de Richelieu</i> (4) ¹⁾ 1630-1632. Ludvig af Champagne, grefve de la <i>Suze</i> (3) 1631-1632. Hertig Henrik af <i>Rohan</i> (5) ¹⁾ 1632. Hertig Henrik <i>de Candalle</i> 1632. Kardinal <i>Mazarini</i> (19) ¹⁾ 1654-1660. <i>Bourdelot</i> 1655. Jean <i>de Silhon</i> (13)..... 1655-1657. Prinsen af <i>Tarente</i> (<i>La Trémoille</i>) 1655, 1657. Prinsessan af <i>Tarente</i> 1658. <i>De Lionne</i> 1657. Hertiginnan <i>Margareta af Rohan</i> ... 1657-1658. Prinsen af <i>Talmond</i> , hertig af <i>Chatellerault</i> (<i>La Trémoille</i>) 1730, 1739, 1741. Kardinal <i>de Fleury</i> 1737, 1739. Hertigen af <i>Aiguillon</i> (3) 1772, 1774. Baron <i>de Breteuil</i> (7)... 1772, 1778, 1791-1792. Grefve <i>de Maurepas</i> 1774, 1776, 1779. Noailles marskalk hertig <i>de Mouchy</i> 1777, 1785. Hertiginnan <i>de Noailles</i> 1785.	1562-1808

¹⁾ Från honom finnas äfven bref till Rikskansleren Axel Oxenstierna uti Oxenstiernska samlingen i Riksarchivet.

Antal volumer.		År.
	<p>Grefve de Vergennes..... 1779. Generalen marquis de S:t Auban 1783. Hertig de La Trémoille..... 1785. Kardinal de Bernis..... 1786, 1788. Deputeraden Du Plessis Richelieu d'Aiguillon 1791. Marquis de Bouillé..... (1791). Biskopen af Châlon sur Saone 1803-1804. Hertig de Piennes (7) 1805-1806, 1808. Grefve d'Avary..... 1805, 1807. General Dumouriez (3) 1806-1807. De la Coudraye..... 1807. Generalen grefve de la Chapelle (2)..... 1807.</p> <p style="text-align: center;">-----</p> <p style="text-align: center;">V.</p>	
10 fol.	<p>Franska beskickningars memorial och noter</p> <p>Legaten i Danmark <i>Carolus Danzæus</i> 1561- 1563, 1565-1566, 1568. Legaten Hercules, baron de Charnacé¹⁾ 1629- 1632. Residenten baron de Rorté¹⁾..... 1636. Ambassadören Claudius de Mesmes, grefve d'Avaux¹⁾..... 1641. Ambassadören Pierre Chanut¹⁾ 1652. Ambassadören baron d'Avaugour¹⁾ 1655-1657. Densamme och Ambassadören i Polen de Lum- bres gemensamt... 1656. Ambassadören i Polen de Lumbres 1657-1658. Ambassadören de Terlon²⁾ 1657-1661, 1664- 1665. Ambassadören Arnaud de Pomponne 1666-1667. Ambassadören Isaac de Pas, marquis de Feu- quière..... 1673-1681.</p>	1561-1812

¹⁾ Från honom finnas äfven bref till Rikskanslaren Axel Oxenstierna uti Oxenstiernska samlingen i Riksarchivet.

²⁾ Från honom finnas äfven bref till Rikskanslaren Magnus Gabriel De la Gardie uti De la Gardieska samlingen i Riksarchivet.

Antal volumer.		År.
	Sekreteraren <i>La Piquetiere</i>	1682.
	Ambassadören marquis <i>de Bethune</i>	1692.
	Ambassadören Jean Antoine de Mesmes, grefve <i>d'Avaux</i>	1695.
	Ambassadören grefve <i>de Guiscard</i>	1700-1701.
	Envoyéen i Polen, marquis <i>du Heron</i>	1701-1702.
	Envoyéen marquis <i>Dusson de Bonnac</i>	1703-1704, 1706-1707.
	Envoyéen baron <i>de Besenval</i>	1707.
	Residenten <i>de Campredon</i> ...	1708-1717, 1719- 1721.
	Sekreteraren <i>Juques de Smedt</i>	1715.
	Ambassadören i Constantinopel, marquis <i>des</i> <i>Alleurs</i>	1709-1715.
	Sekreteraren (i Constantinopel) <i>Brüe</i>	1713-1716.
	Ambassadören grefve <i>de Croissy</i> ...	1715-1716.
	Ambassadören grefve <i>de la Marck</i>	1717-1719.
	Ministern grefve <i>de Brancas-Cereste</i>	1725-1728.
	Ambassadören grefve <i>de Casteja</i>	1728, 1730- 1736.
	Ambassadören grefve <i>de St Severin d'Aragon</i>	1738-1741.
	Sekreteraren <i>Mondamerl</i>	1741.
	Ambassadören marquis <i>de Lanmary</i>	1741-1748.
	Sekreteraren <i>Lafayardie</i>	1749-1750.
	Ambassadören marquis <i>d'Havrincour</i>	1749-1762.
	Sekreteraren <i>Rossignol</i>	1763.
	Ambassadören baron <i>de Breteuil</i>	1764, 1766- 1767.
	Chargé d'affaires abbé <i>Duprat</i>	1767-1768.
	Ministern grefve <i>de Modène</i>	1769.
	Chargé d'affaires <i>Barthelemy</i>	1771.
	Ambassadören grefve <i>de Vergennes</i>	1772-1773.
	Ambassadören grefve <i>Dusson</i>	1775-1776, 1778.
	Chargé d'affaires <i>Girault</i>	1776-1777.
	Chargé d'affaires <i>de Sainte Croix</i>	1779, 1782.
	Ambassadören marquis <i>de Pons</i>	1785, 1788- 1789.
	Chargé d'affaires <i>de Gaussen</i>	1790-1792.
	Konsuln <i>Delisle</i>	1790.
	Generalen baron <i>D'Escars</i>	1791-1792.
	Konsuln <i>Delisle</i>	1793-1795.
	Ministern <i>Rivals</i>	1795.

Antal volumer.		Ar.
	Ambassadören <i>Le Hoc</i> 1795. Chargé d'affaires <i>Marivault</i> 1796. Chargé d'affaires <i>Perrochel</i> 1796. Generalkonsuln <i>Delisle</i> 1799-1800. Envoyéen baron <i>Bourgoing</i> 1801-1803. Chargé d'affaires <i>Caillard</i> 1803-1804. Chargé d'affaires <i>Desaugiers</i> 1810. Ministern baron <i>Alquier</i> 1810-1811. Chargé d'affaires <i>Auguste de Cabre</i> 1811-1812.	
	VI.	
	Konferens-Protokoll. ¹⁾	
2 fol.	Protokoll vid och handlingar angående konfe- renser med Ambassadören greve <i>d'Avaux</i> ...	1694-1696, 1698-1699
1 »	Protokoll vid konferenser med Ambassadören greve <i>de Guiscard</i>	1699
2 »	Protokoll vid och handlingar angående konfe- renser med Ministern greve <i>de Brancas-Cereste</i> äfvensom med Englands och Preussens Mi- nistrar	1725-1727
1 »	Protokoll vid och handlingar angående konfe- renser med Ambassadören greve <i>de Casteja</i>	1734-1735
1 »	Protokoll vid och handlingar angående konfe- renser med Ambassadören greve <i>de St Se- verin d'Aragon</i>	1738
2 »	Protokoll vid konferenser med Ambassadören marquis <i>de Lanmary</i>	1743, 1747-1748
4 »	Protokoll vid konferenser med Ambassadören marquis <i>d'Havrincour</i>	1749, 1754, 1757, 1759
1 »	Kansli-Presidentens berättelse om en konferens med Ambassadören marquis <i>d'Havrincour</i> ...	1760

¹⁾ För äldre tider finnes ett och annat kort konferensprotokoll inlagdt bland Beskickningarnas memorial.

Antal volumer.		År.
VII.		
Svenske Konsulers i Frankrike bref och archiv.		
2 fol.	Generalkonsuln (Generalhandelsagenten) i Paris <i>Elof Signeuls</i> depecher	1792, 1795-1811
1 »	Densammes concepter	1796-1807, 1810-1811
2 »	Skrifvelser till densamme	1796-1807, 1809-1811
1 qv.	Konsuln i Marseille <i>Butinis</i> depecher	1737-1763
1 »	» i » <i>H. J. Fölschs</i> depecher	1763-1780
2 »	Generalkonsuln i Marseille <i>F. Ph. Fölschs</i> d:o ...	1780-1811
1 »	» i Montpellier <i>C. F. Holms</i> d:o ...	1752-1771
1 »	Konsulerne i Havre de Grace <i>Chauvels</i> och <i>Reinicks</i> depecher	1780-1807
1 fol.	Åtskillige Konsulers i Frankrike depecher	1738-1810

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER.

XII.

STOCKHOLM 1888.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

MEDDELANDEN

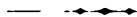
FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

O. T. ODHNER.

XII.

STOCKHOLM, 1888
KONGL. BOKTRYCKERIET
P. A. NORSTEDT & SÖNER

Årsberättelse för år 1887.

Till Konungen.

Enligt föreskriften i § 3, mom. 10 af den nådiga instruktionen för Riksarkivets embets- och tjenstemän får jag härmed afgifva underdånig berättelse om Riksarkivets skick och om hvad under det sist förflutna året 1887 timat i afseende på arkivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af tjenstemännens arbeten.

Med Riksarkivets gamla hus har under året, utom tillfälliga mindre reparationer, inga andra förändringar försiggått än sådana, som varit föranledda af tillbyggnaden, såsom flyttandet af en källardörr och igenmurandet af ett par fönster samt den fullständiga nedrifningen af den gamla södra flygeln. Öfver fortgången af arbetet med tillbyggnaden, som står under Öfverintendents-embetets inseende och vård, torde det tillkomma bemälda embete, icke riksarkivarien, att afgifva underdånig berättelse.

Arkivaliernas tillväxt under år 1887 har, såsom framgår af den underdånigst bilagda förteckningen, varit något större än under det närmast föregående året. Den ordinarie tillväxten genom leveranser från Eders

Kongl. Maj:ts Kansli (Bil. A.) har utgjort 408 volymer, af hvilka Justitie-departementet lemnat 9, Justitie-revisionen 149, Justitiekanslers-embetet 89, Civil-departementet 28, Finans-departementet 54 och Ecklesiastik-departementet 79; hvarjemte Justitie-departementet aflemnat 13 st. originalförordningar. Den extraordinarie tillökningen (Bil. B.) har, utom 113 st. pergaments- och 16 pappersbref från medeltiden samt 6 lösa handlingar från 1600-talet, endast utgjort 29 större och mindre volymer och har utom annat med tvänne domböcker ökat den samling af sådana, som till följd af Kongl. cirkulärbrevet den 28 September 1869 blifvit i Riksarkivet bildad.

Bland de arkivalier, som från annat håll än Eders Kongl. Maj:ts Kansli blifvit till Riksarkivet aflemnade, torde särskildt böra nämnas de handlingar, som kommit från Lunds Universitetsbibliotek, icke blott för deras antal och historiska värde, utan ock för den grundsats, som vid deras öfverlemnande blifvit tillämpad. I underdånig skrifvelse af den 6 September 1886 hade riksarkivarien fäst at Eders Kongl. Maj:ts höga uppmärksamhet derpå, att den nådiga instruktionen för Riksarkivets embets- och tjenstemän visserligen stadgade hvad riksarkivarien har att göra för det fall, att i enskild besittning anträffas handlingar, som bevisligen tillhört Riksarkivet eller som enligt gällande föreskrifter hade bort dit öfverlemnas, men att deremot, om sådana handlingar påträffas i statens eller någon statsinstitutions samlingar, ingenting om deras återfordrande vore föreskrifvet; att förhållandet i detta fall visserligen vore så till vida ett annat, att det då i allmänhet icke bör befaras, att dessa handlingar skola förskingras eller genom vanvård förstöras, men att i alla fall kännbara olägenheter följde deraf,

att handlingar icke finnas der, hvarest de rätteligen borde finnas, och att hvad som hör tillsammans blifvit skingradt på olika håll, så att handlingar, som belysa hvarandra, icke kunna samtidigt undersökas; för forskningen vore det naturligtvis af stor vikt, att hvarje handling finnes der, hvarest man har fullgiltigt skäl att söka den och der dess frånvaro förorsakar en lucka, under det att en vilsekommen handling vanligen gör ringa nytta der den finnes, emedan dess tillvaro ofta är obekant för forskaren och den i alla händelser saknar det sammanhang, i hvilket den skulle få sitt rätta ljus, hvarföre det för visso vore önskligt, om sådana handlingar kunde återställas dit, hvarest de rätteligen höra hemma. Då nu i Lunds Universitetsbibliotek finnes åtskilliga sådana handlingar, jämte det att andra der förvarades, hvilka, ehuru de icke rätteligen tillhörde Riksarkivets serier, dock tvifvelsutan skulle vara bättre på sin plats i Riksarkivet än annorstädes, så hemställde riksarkivarien i underdåghet, det täcktes Eders Kongl. Maj:t i nåder föreskrifva, att sådana i Lunds Universitetsbibliotek befintliga handlingar, som vore af enahanda art med Riksarkivets serier eller enligt gällande föreskrifter borde hafva dit inkommit, måtte till Riksarkivet öfverlemnas, samt i nåder tillåta, att Riksarkivet finge till Lunds Universitetsbibliotek afstå sådana pergaments- och pappersurkunder rörande Skåne och Lunds domkapitel, som vore yngre än unionens upplösning men äldre än Skånes förening med Sverige, i utbyte mot andra handlingar, på hvilka Riksarkivet väl icke kunde göra rättsanspråk, men hvilka bättre skulle vara på sin plats der än annorstädes, och hvilka Universitetets styrelse kunde vara villig att till Riksarkivet afstå. — Sedan så väl universitetsbibliotekarien och

det större akademiska Konsistoriet i Lund som universitetskanslern uti infordrade underdåniga utlåtanden i hufvudsak tillstyrkt bifall till denna hemställan, fastän med undantag för vissa af de handlingar, på hvilka Riksarkivet gjorde anspråk, eller som i de från Riksarkivet inlemnade förteckningar ansetts såsom lämpliga föremål för utbyte, samt med vilkor att Universitetsbiblioteket måtte erhålla afskrifter af vissa andra handlingar, hvilka ostridigt voro af den art, att de borde tillhöra Riksarkivet, men hvilka icke utan skada för sammanhanget kunde utbrytas ur den samling, af hvilken de f. n. utgjorde en del, så täcktes Eders Kongl. Maj:t den 22 Januari 1887 i nåder fatta beslut i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad riksarkivarien och de akademiska myndigheterna föreslagit, samt i nåder anvisa ett belopp af 300 kr. — hvaraf sedermera endast hälften behöft användas — till bestridande af kostnaden för de afskrifter, som begärts för att i Universitetsbiblioteket kvarstanna. På grund af detta Eders Kongl. Maj:ts beslut har Riksarkivet fått emottaga 20 volymer handlingar samt 113 pergaments- och 16 pappersdokumenter från medeltiden; hvaremot Riksarkivet till Lunds Universitetsbibliotek i utbyte öfverlemnade en volym innehållande originalbref från danske konungar m. fl. till Lunds Domkapitel 1570—1639, samt 576 lösa dokumenter, nemligen 204 på pergament och 372 på papper, rörande Skåne under tiden 1521—1656.

Utom nyssnämnda öfverlåtelse till Lunds Universitetsbibliotek har Riksarkivet på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 21 November 1879 till Krigsarkivet öfverlemnade en mindre samling bref i militära ämnen, till största delen från pommerska krigets tid — samt i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts

nådiga bref af den 13 April 1883 till Kongl. Biblioteket 4 volymer af literaturhistorisk betydelse, nemligen dels bref från och till enskilda personer, dels poëmer m. m. Slutligen har Eders Kongl. Maj:t under den 22 sistlidne December i nåder bifallit, att Riksarkivet måtte tillåtas att till Vetenskapsakademiens bibliotek öfverlemna sådana i Riksarkivet påträffade handskrifter af naturvetenskapligt innehåll, hvilka icke tillhöra eller lämpligen kunna inpassas i Riksarkivets serier.

Till åtlydnad af föreskrifterna i Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 5 Juni 1885 om utgallring af handlingar ur Riksarkivet (tryckt jemte riksarkivariens underdåniga utlåtande af den 28 Februari 1885 i »Meddelanden från Svenska Riksarkivet» X.) hade riksarkivarien efter samtliga arkivariernas hörande den 15 nästlidne December i underdånighet föreslagit, att ur Riksarkivet måtte få utgallras vissa angifna handlingar, af hvilka somliga befunno sig i ett så bristfälligt och ofullständigt skick, att någon egentlig förteckning på dem icke kunde åstadkommas, andra åter utgjorde dupletter eller afskrifter af i Riksarkivet befintliga handlingar och borde blifva till nytta i andra samlingar, till hvilka de enligt det åberopade nådiga brefvet finge öfverlemnas; och tacktes Eders Kongl. Maj:t under den 22 December till denna hemställan lemna nådigt bifall.

Riksarkivets boksamling har under sistförflutna år liksom förut ökats dels genom inköp dels genom gåfvor, bland hvilka åtskilliga varit gengåfvor från institutioner, till hvilka Riksarkivet öfversänder sina publikationer. Utom de inhemska embetsverk och samfund, hvilka till Riksarkivet öfverlemnade de af dem utgifna skrifter, som kunna anses vara för detsamma nödiga eller värdefulla, hafva följande utländska institutioner och

samfund tillsändt Riksarkivet exemplar af skrifter som de utgifvit. I *Danmark*: Geheimearchivet; i *Finland*: Bestyrelsen för Åbo stads historiska museum, Finska historiska samfundet, Helsingfors' universitet; i *Norge*: Den norske historiske Kildeskriftkommission, Videnskabs-selskabet i Christiania; i *Ryssland*: Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands och Kejsleriga Ryska historiska samfundet; i *Tyskland*: Preussiska Geheime-statsarkivet, Historische Gesellschaft des Künstlervereins (Bremen), Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde (Jena), Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde; i *Österrike*: Steiermärkischer Landesauschuss (Graz). Bland dessa har det Ryska historiska samfundet först under det sistförflutna året trädt i förbindelse med Riksarkivet och öppnat den med öfversändande af 57 tomer af sin stora historiska bref- och urkundsamling. Dessutom hafva följande författare, som under det sistförflutna året eller förut begagnat Riksarkivets samlingar eller härifrån erhållit begärda upplysningar, till Riksarkivet öfverlemnadt af dem utgifna skrifter: d:r C. v. Bonsdorff, friherre Fr. von Brentano, kanslirådet F. A. Dahlgren, d:r E. Fischer, statsarkivarien R. Hausen, lektor E. Hildebrand, d:r A. Hjelt, fullmäktigen i Riksgäldskontoret J. Johansson, prof. K. G. Leinberg, d:r O. Nielsen, d:r O. Nilsson, mag. P. Nordmann, kanslisekreteraren S. Nordström, prof. D. Schäfer och prof. M. G. Schybergson.

Den genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 24 Oktober 1879 medgifna utdelning af sådana i Riksarkivet befintliga tryckalster, som der utan skada kunna undvaras, har äfven år 1887 fortgått, ehuru i ringare utsträckning än förr, då förrådet nu är till största delen åtgånget, och återstoden ej är synnerligen

begärlig. Till det Högre latinläroverket på Södermalm har en samling öfverlemnats, och Kongl. Biblioteket har erhållit åtskilligt till komplettering af sina samlingar.

Af statens i Riksarkivet förvarade förråd af det s. k. årstrycket och Svensk författningssamling har såsom vanligt utdelning skett enligt de anordningar, som chefen för Justitie-departementet tid efter annan gifvit.

I öfverensstämmelse med instruktionens föreskrift har Riksarkivet hållits öppet till begagnande alla helgfria dagar kl. 10— $\frac{1}{2}$, 3 hela året igenom och dessutom två timmar på eftermiddagarne under de ljusa månaderna Maj—Augusti. Antalet af dem, som besökt arkivet för att begagna dess samlingar, har under året uppgått till 198, bland hvilka vid pass 45 svenskar kunna anses såsom egentliga forskare, de der under någon tid fortsatt sina arbeten härstädes, under det att 142 endast gjort kortare besök. Af det förstnämnda antalet 198 hafva 11 varit utlänningar, nemligen 7 från Finland, 2 från Ryssland och 2 från Tyskland. Bland dem hafva följande någon längre tid idkat forskningar i Riksarkivet: kyrkoherden Cederberg, pastorsadjunkten Cederberg, lektor Forsström, statsarkivarien Hausen, prof. Leinberg och magister Nordmann, alla från Finland, legationssekreteraren Arsenjew från Ryssland och arkivarien Irmer från Tyskland (Hannover). I ofvan nämnda summa äro icke inräknade hvarken de personer — till ett antal af 18, hvaraf 16 fruntimmer, bland dem 2 utländska — hvilka under längre eller kortare tid biträdt de egentliga forskarne med afskrifning af arkivalier; ej heller de tillfälliga besök, som gjorts från embetsverk eller af enskilda personer för att erhålla enstaka upplysningar ur arkivets samlingar.

En jämförelse med uppgifterna för föregående år visar, att antalet af inhemska egentliga forskare, som besökt arkivet, hållit sig någorlunda lika; de räknades 1885 till vid pass 50, 1886 till vid pass 40, och nu 1887 till vid pass 45. Variationerna i dessa siffror, äfvensom det sväfvande uttrycket »vid pass», som måste begagnas vid uppgifterna, förklaras af svårigheten att i hvarje fall afgöra, huruvida en person bör räknas såsom »egentlig forskare» eller icke. Äfven gränsen mellan »tillfälliga besökande» och forskare för kortare tid är icke lätt att med full konsekvens uppdraga. Säkraste måttstocken på frekvensen af dem, som begagna Riksarkivets samlingar, torde vara summan af alla under året antecknade besök; denna summa, som år 1884 var 2,840, år 1885 något öfver 3,500 och år 1886 något öfver 4,000, uppgick under år 1887 till nära 4,600. Största antalet af besökande under en och samma förmiddag har 1887 liksom 1886 varit 21; det var 17 under åren 1885 och 1884.

Liksom under de föregående åren har Riksarkivet, för att underlätta forskares arbete, i några fall från andra samlingar till låns begärt och erhållit arkivalier, hvilka inom Riksarkivets lokal fått af forskare begagnas. Sådana lån hafva under år 1887 erhållits från Universitetsbiblioteken i Upsala och Lund, Domkapitlets i Vesterås arkiv samt Svea Hofrätts arkiv och Stockholms Rådhusarkiv.

Äfven frånvarande personer såväl inom som utom Sverige hafva under 1887 liksom under de föregående åren stundom från Riksarkivet begärt upplysningar och afskrifter, och har Riksarkivet nu liksom förut så vidt möjligt gått dylika önskningar till mötes.

Sedan Eders Kongl. Maj:t genom kungörelse af den 5 Juni 1885 behagat i nåder förordna, att, på det

icke ur de särskilda arkiven hos embetsverk, domstolar och andra myndigheter någonting må förskingras, som kan vara af värde för Riksarkivets samlingar, nämnda myndigheter icke må förstöra eller afhända sig några arkivalier, innan riksarkivarien lemnats tillfälle att i hvarje fall yttra sig om lämpligheten af ifrågakommande utgallring, så hafva under år 1886 General-poststyrelsen och under år 1887 General-tullstyrelsen till Riksarkivet insändt förteckningar på arkivalier, som hos dessa embetsverk ifrågasatts att utgallras; och har från Riksarkivets sida ingenting varit att mot dessa utgallringar påminna. Genom underdånig skrifvelse af den 7 Maj 1886 hade Svea Hofrätt hos Eders Kongl. Maj:t anhållit, dels att af de i Kongl. brefvet till Svea och Göta Hofrätter af den 12 Oktober 1860 omnämnda arkivalier, hvilka efter 100 år skulle få utgallras, vissa slag måtte få afskiljas och förstöras redan efter 10 år sedan de blifvit till Hofrättens arkiv öfverlemnade, dels att de i § 18 af Hofrätternas arbetsordning föreskrifna rotlar, hvilka enligt nyssnämnda Kongl. bref borde för all framtid förvaras, måtte få förstöras, då de blifvit äldre än 30 år. Uti infordradt underdånigt utlåtande härom af den 29 Juni s. å. yttrade riksarkivarien visserligen några betänkligheter vid den första delen af Hofrättens anhållan, men ansåg frågan hafva sin hufvudsakliga betydelse för den praktiska rättsskipningen, då för den historiska forskningens tillgodoseende tidsgränsen kunde vara af mindre vikt, för så vidt de ifrågavarande handlingarna ändock fölle under bestämmelserna i det Kongl. brefvet af den 12 Oktober 1860 och kunde, när de blifva 100 år gamla, utgallras — ty handlingar, som efter 100 år icke vore för hädfaforskningen värdefulla, vore det icke heller vid en tidigare tidpunkt — men

om tidsgränsen framflyttades, syntes samma inskränkning böra bibehållas i afseende på de yngre handlingarnas utgallring, som i ofvannämnda Kongl. bref blifvit föreskrifven för de mer än 100 år gamla, nemligen att sådana handlingar, som angå historiskt märkvärdiga rättegångar eller eljest synas i något hänseende vara för forskningen af vigt, äfvensom originala eganderättshandlingar undantagas från förstöring; och då af de arkivalier, som föreslagits till förstöring, det vore två slag, som syntes kunna komma till nytta på andra håll, i fall de finge ur Hofrättens arkiv utgallras, nemligen till Hofrätten ingifna afskedsansökningar med bilagor, hvilka kunde lemna värdefulla bidrag till Riksarkivets biografiska samlingar, samt förteckningar på timade dödsfall inom frälseståndet, hvilka skulle kunna tjena till att komplettera Riddarhusets likartade förteckningar, så hemställde riksarkivarien i underdånighet, att i fall nådigt tillstånd gäfves till dessa handlingars utgallring, Eders Kongl. Maj:t täcktes föreskrifva, att de förra måtte öfverlemnas till Riksarkivet, de senare till Riddarhuset. Mot den delen af Hofrättens underdåniga anhållan, som rörde utgallring af de s. k. rotlarne, ansåg riksarkivarien sig sakna skäl att göra någon anmärkning. — Öfver detta ärende har Eders Kongl. Maj:t den 9 sistlidne December fattat beslut och dervid funnit godt att till Hofrättens hemställan lemna bifall, dock med förbehåll dels att utgallring ej må före 1888 års utgång ske af handlingar, hvilka afgjorts före år 1879 och som äro af beskaffenhet, att vederbörande jemlikt Kongl. kung. den 26 April 1853 och 17 § i nådiga förordningen om expeditionslösen den 7 December 1883 ega dem återbekomma, dels ock att vid skeende utgallring böra undantagas dels afskedsansökningar jemte bilagor, dels

förteckningar å timade dödsfall inom frälseståndet, hvilka handlingar skola öfverlemnas de förra till Riksarkivet, de senare till Riddarhuset.

Med Riksarkivets ordinarie embets- och tjenstemän har under år 1887 den förändring inträffat, att Eders Kongl. Maj:t under den 16 December behagat på underdånig ansökan bevilja riksarkivarien d:r C. G. Malmström nådigt afsked samt till hans efterträdare utnämna undertecknad. De öfriga voro vid årets slut desamma som vid dess början, nemligen arkivarierna d:r V. G. Granlund, föreståndare för den administrativa afdelningen, friherre C. E. B. Taube, föreståndare för den historiska afdelningens första sektion, och E. W. Bergman, föreståndare för samma afdelnings andra sektion, samt amanuenserna kammarherren C. G. U. Silfverstolpe, J. G. W. Lundgren och d:r J. Th. Westrin.

Af Riksarkivets extraordinarie amanuenser bortgick d:r Gustaf Forsgrén efter några dagars sjukdom genom döden den 30 sistlidne Juli. Jemte honom hafva under det gångna året följande biträdt vid de inom Riksarkivet förefallande arbeten: protokollsekreteraren i Hofexpeditionen L. M. V. Örnberg, kammarjunkaren C. H. Tersmeden, lektorn d:r Emil Hildebrand, E. Wallmark, kammarherren J. B. Th. Beskow, d:r Severin Bergh, d:r P. H. S. Sondén och d:r G. O. Berg. Af dessa hafva, liksom under föregående år, Örnberg och Hildebrand samt Forsgrén allt till sin död och efter honom Sev. Bergh uppburit bestämda årsarvoden mot bestämd daglig tjenstgöringsskyldighet. Åt de öfriga hafva arvoden qvartalsvis utbetalats i mån af tillgång och mer eller mindre trägen och långvarig tjenstgöring.

De ordinarie embets- och tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester, som den

nådiga instruktionen medgifver, hvarjemte amanuensen Silfverstolpe på grund af vederbörligt sjukdomsbetyg under en och en half månad varit befriad från tjenstgöring, samt undertecknad för enskilda angelägenheter under två veckor varit från hufvudstaden frånvarande. Under de ledigheter, som sålunda uppkommit, har riksarkivarieembetet föreståtts af friherre Taube i en och en half månad och af Granlund i en half månad, arkivarietjenst förrättats af Silfverstolpe i två, af Lundgren i två och en half, och af Westrin i två månader, samt amanuensstjenst af Hildebrand i en half månad, af Wallmark i en och en half, af Forsgrén i två, af Severin Bergh i två och en half, af Sondén i tre och en half och af Gustaf Berg i två och en half månader.

Riksarkivets tjenstemän hafva såsom vanligt varit sysselsatte dels med de arbeten, som följa af deras skyldighet att gå forskare samt embetsverk och enskilde till handa med upplysningar och anvisningar, dels med fortsatt ordnande af arkivalier, deras sammanförande och särskiljande, förtecknande och uppställande samt fullständigande genom afskrifter. På den administrativa afdelningen hafva de från vederbörande myndigheter aflemnade handlingar blifvit genomgångna, granskade och på behöriga ställen inordnade; åtskilliga accessioner till de olika samlingarna hafva granskats och fördelats; en del odaterade äldre handlingar blifvit bestämda; det sedan någon tid pågående arbetet med ordnandet af »Militaria» har fortsatts m. m. Inom de båda historiska sektionerna torde följande arbeten särskildt böra nämnas. Ordnandet och förtecknandet af den diplomatiska afdelningen »Gallica» har fortsatts och avslutats, »Hispanica» och »Portugallica» äro om- och nyordnade samt förtecknade, en stor

del af »Kanslipresidentens koncepter» (före år 1800) är reviderad och kompletterad. På pergamentsbrefsamlingen har mycket arbete blifvit nedlagdt, i det att de utländska permbrefven blifvit omordnade, de från Lund förvärfvade begynt inordnas i serien, och förtecknandet af hela samlingen fortsatts för åren 1475—1479; äfven har förteckningen öfver pappersdokumenten för åren 1351—1400 blifvit öfversedd och tillökad. Riksregistraturet har blifvit genom afskrifter kompletteradt; ordnandet af koncepterna till Kongl. bref i inrikes ärenden har fortgått intill 1803; en del äldre kamerala och andra handlingar hafva dels utgallrats dels inordnats på olika samlingar. Ett större antal Acta historica för 1700-talet har ordnats, den topografiska samlingens ordnande är afslutadt, den biografiska samlingens nära fullbordadt. Den stora De la Gardieska samlingen är ånyo genomgången och specialförteckning öfver densamma upprättad, den Crusenstolpeska samlingen fördelad; i den Oxenstiernska hafva Rikskanslerens skrivelser till rådet med sina bilagor förtecknats o. s. v.

Af de handlingar rörande Sveriges historia, som af Riksarkivet med understöd af ett särskildt statsanslag utgifvas, har af första serien: *Konung Gustaf I:s registratur*, utgifvet genom V. Granlund, tionde delen utkommit; af elfte delen, hvars 15 första ark i nästföregående årsberättelse anmälades vara tryckta, föreligger nu texten färdigtryckt och registret är under utarbetning; af tolfte delen äro 5 ark tryckta. Af den andra serien: *Kyrkoordningar och förslag dertill före 1686*, utgifna genom f. d. arkivarien d:r O. von Feilitzen, är andra bandets andra häfte så färdigt, att det i dessa dagar torde utkomma. Af den tredje serien: *Svenska riksrådets protokoll*, hvars utgifning är an-

förtrodd åt d:r Severin Bergh, är femte delens text färdigtryckt samt registret dertill utarbetadt och under tryckning.

På bekostnad af samma statsanslag har under år 1887 ännu en publikation begynt att af Riksarkivet ombesörjas. I underdånig skrifvelse af den 11 December 1886 hade riksarkivarien — under förmälan, att en samling af de för svenska statsförfattningens historia vigtigaste urkunder, för hvars första del ett statsanslag blifvit professorerna E. V. Montan och O. Alin beviljadt, begynt utgifvas och framskridit så långt, att de 24 första arken voro färdiga, men att det syntes föga troligt, att fortsättningen kunde på samma sätt, genom enskild företagsamhet med understöd af statsmedel, vara att förvänta, hvaremot den kunde anses bebyggad, om bestyret dermed finge af Riksarkivet öfvertagas, så vida det anslag af 3,000 kr. årligen, som Riksdagen under en följd af år beviljat till utgifvande af skrifter och handlingar, hvilka äro af vigt för fäderneslandets historia, finge fortfara — i underdånighet hemställt, det Eders Kongl. Maj:t tacktes i nåder medgifva, att Riksarkivet måtte öfvertaga den fortsatta utgifningen af denna samling. Sedan Eders Kongl. Maj:t under den 22 Januari 1887 behagat till denna hemställan lemna nådigt bifall, och en volym af samlingen, under titel *Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar, som höra till statsförfattningens historia under tidehvarvet 1521—1718*, utkommit, har fortsättningen, å Riksarkivets vägnar ombesörjd af lektor Emil Hildebrand, så fortskridit, att 18 ark deraf vid årets slut voro färdigtryckta. Såsom af nyss anförda titel synes, har det ansetts lämpligt att låta samlingen, åtminstone till en början, endast omfatta tidehvarvet 1521—1718, emedan den följande tidens riksdagshandlingar så växa

i omfång, att de icke torde kunna utgifvas efter samma plan som de föregående.

Af *Svenskt Diplomatarium från och med år 1401*, utgifvet af C. Silfverstolpe på bekostnad af den fond, som framlidne grefve E. Posse till detta ändamål testamenterat, har utkommit andra bandets sjette häfte, innehållande register till samma bands föregående fem texthäften; af tredje bandets andra häfte hafva arken 13—19 blifvit tryckta.

Slutligen har också utkommit elfte häftet af *Meddelanden från Svenska Riksarkivet*, till hvars utgivande Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat ett särskildt anslag.

Liksom under föregående år har arkivarien friherre Taube fört protokollet vid sammanträdena mellan riksarkivarien och arkivarierna, arkivarien Bergman fört Riksarkivets räkenskaper och amanuensen Westrin vårdat boksamlingen.

Stockholm den 30 Januari 1888.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1887 i Kongl. Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från *Kongl. Justitie-Departementet*:

Registratur för åren 1852 och 1885.....	2 vol.
Afgjorda handlingar för år 1874.....	7 ,
samt 13 st. originalförordningar.	

» *Kongl. Justitie-Revisionen*:

Högsta Domstolens koncepter för åren 1850—1853	24 ,
Expeditionslistor för samma år	4 ,
Högsta Domstolens protokoll för åren 1862—1864	26 ,
Handlingar i revisionsmål för år 1884	39 ,
D:o i besvärs- och ansökningsmål för samma år	56 ,

» *Kongl. Justitie-Kanslersembetet*:

Inkomna handlingar för åren 1870—1879	20 ,
Egodelningsrätternas dagböcker för åren 1877—1884	8 ,
Arbetsförteckningar för åren 1880—1884	11 ,
Fångförteckningar för samma år.....	50 ,

» *Kongl. Civil-Departementet*:

Afgjorda handlingar för år 1883.....	27 ,
D:o för den 16 Januari 1878 angående skjuts- väsendets ordnande.....	1 ,

» *Kongl. Finans-Departementet*:

Afgjorda handlingar för år 1873	16 ,
D:o för år 1874	15 ,
En samling oordnade handlingar.....	23 ,

Från *Kongl. Ecklesiastik-Departementet*:

Afgjorda handlingar för år 1882.....	64 vol.
Registratur öfver folkskolemål för åren 1858—	
1873	14 ,
Diverse icke föredragna handlingar 1858—1886.	1 ,
	<u>Summa 408 vol.</u>

jämte 13 st. originalförordningar.

BII. B.

Specifikation på den *extraordinarie* tillökningen år 1887 i Kongl. Riksarkivets samlingar, dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter utom Kongl. Kansliet, dels genom gåfvor:

Från offentliga verk och myndigheter:

Från Kongl. Kammar-Kollegium:

Per Brahe den yngres registratur öfver bref från Kongl. Maj:t och Rådet 1627—1668..... 1 vol.

» *Kongl. Biblioteket:*

18 st. originalbref från Rikskansleren Axel Oxenstierna 1628—1645, de flesta till sonen Erik, jämte några kopior..... 1 fasc.

» *Konungens Befallningshafvande i Vermlands län:*

Karlstads tingslags dombok för åren 1662—1663 1 vol.

» *Lunds Kongl. Universitets Bibliotek:*

113 st. pergamentsbref från Medeltiden.

16 st. pappersdokumenter från d:o.

Actus Commissionis in urbe Rigensi 1589..... 1 ,

Ryska räkenskaper från kriget under Pontus De la Gardie 1 ,

Gäseneds härads dombok 1617—1664..... 1 ,

Handlingar angående Lagkommissionen 1643 1 fasc.

Bremiska Fältkansliets koncepter till underdåniga bref 1665—1666..... 1 vol.

Envoyéen i Holland Harald Appelboms registratur 1666—1667..... 1 ,

Handlingar angående arfstvisten mellan Drottning Ulrika Eleonora och Hertigen af Holstein 1 ,

Amiralen Johan von Utfalls underdåniga berättelse om sjöexpeditionen 1743	1 vol.
Trollprocessen i Dalarne 1757—1763	3 ,
Handlingar angående Finlands försvar 1773—1788	1 ,
Hemliga originalprotokoll 1788 angående kriget mot Ryssland	1 ,
Bref från Kongl. Kansliet till Ambassadören i Paris 1790	1 ,
Handlingar och konferensprotokoll från Generalen J. C. Tolls beskickning till Ryssland 1799	1 ,
Handlingar från Tolls underhandling om Wismars förpantning 1803	1 ,
Riksdagshandlingar 1809—1810	1 ,
Handlingar angående föreningen med Norge 1813—1816	1 ,
Strödda diplomatiska handlingar	1 ,
Strödda handlingar i inrikes- och krigsärenden ..	1 ,

Från enskilda personer:

Af Herr Oscar Planer, Lützen:

6 st. originalbref från Rikskansleren Axel Oxenstierna 1625—1634, deraf 2 till Residenten i Haag Ludvig Camerarius och ett till svenske General-ståthållaren i Schwabiska kretsen grefve zu Hohenlohe.

• *Öfverceremonimästaren friherre C. F. Palmstierna:*

Om det svenska Hofceremonielet. Anteckningar af Öfverceremonimästaren Leonard von Hausswolff 1 ,

• *Herr P. F. Mengel:*

Protokoll och handlingar angående Malmö diskont 1816—1818, 1823 1 fasc. |

• *Friherre Sven Liljencrantz:*

Handelsintendenten J. Westermans (Liljencrantz') underdåniga riksdagsberättelse 1765 1 vol. || Sekreteraren i Statskontoret Isaac Ekmans försök angående beräkningen af statsverkets ställning åren 1767—1776 | 1 , |

Af Kanslirådet C. F. Smerling:

Strödda handlingar i finansärenden från Statssekreteraren Klintbergs embetstid..... 1 vol.

» *Underlöjtnanten grefve Erik Oxenstierna:*

Bref från Riksrådet grefve Gustaf Gabrielsson

Oxenstierna till Magnus Gabriel De la Gardie..... 1 fasc.

Tillsammans 29 större och mindre volymer, 113 st. pergaments- och 16 st. pappersbref från Medeltiden samt 6 st. lösa handlingar från 1600-talet.

Register öfver Rådslag i Konung Carl XI:s tid 1660—1688.

Upprättadt

af

E. W. BERGMAN.

I denna förteckning ingå utom de egentliga s. k. rådslagen äfven ur samlingen af rådets originalskrifvelser till K. M. och rådets registratur sådana af rådet till K. M. afgifna betänkanden, som mera hafva karakteren af rådslag. Det har dock stundom varit ganska vanskligt att afgöra, när en rådets skrifvelse bort såsom rådslag betraktas, hvarför full konsekvens härutinnan icke kunnat genomföras. — Med detta häfte är serien af förteckningar öfver rådslag afslutad.

1660.

Rikens råds sentiment om extraordinarie hjälper och utskrifningar på år 1660, 1661, 1662 och 1663. Actum Göteborg i riksdagen 1660.

Utan underskrifter.

Copia.

1 $\frac{1}{2}$ ark.

Deras Excellensers rikens råds välborne herrars, herr Seved Bååts, herr Gustaf Bielkes och herr Gustaf Bondes oförgripliga sentiment stäldt till Hans M:ts bättre dijudication öfver de besvärspunkter, som riksrådet, välborne herr Wilhelm Taube postväsendet angående föredragit hafver. Uppläset in Senatu 20 Sept. 1660.

Utan underskrifter.

Concept.

2 $\frac{3}{4}$ ark.

Rådslag om förbund med utländska makter, dat. 2 Oct. 1640.

Föredrogs af greffe Bengt Oxenstierna, hvilka förbund för K. M. vore nyttigast att omfatta, om man borde acceptera den af polackarne erbjudna confederationen eller afslå densamma och endast söka fred med Moskwa.

Resolverades, att man hvarken borde alldeles afböja freden med Moskwa eller försumma alliansen med Polen, utan å båda orterna underhandla för att sluta fördrag, der man såge den bästa fördelen och säkerheten för landet vara.

Utan underskrifter, men såsom vid rådslaget närvarande nämnas Claes Tott, Bengt Oxenstierna, Schlippenbach och Bengt Horn.

Tre concepter (på tyska).

1 $\frac{1}{2}$ ark.

1663.

Hennes M:ts riksenkedrottningens och de öfrigas af den kongl. regeringen och samtliga riksens råds resolution öfver några ärender fattade i Kammar Collegio uti Mars månad Åro 1663.

Omfattar 11 punkter.

Utan underskrifter.

Copia (finnes ock i Riksregistraturet).

2 ark.

1667.

Rådslag och resolution hållet och taget af Hennes M:t riksens enkedrottning samt den kongl. regeringen och rådet angående den polniska och neuburgiska saken, dat. Stockholm 26 Mars 1667.

Underskrifter.

Copia (finnes ock i Riksregistraturet).

9 $\frac{3}{4}$ ark.

Rådslag och resolution hållet och gifven af Hennes M:t riksenkedrottningen och den kongl. regeringen samt riksens råd angående Sveriges mål och mått, särdeles vigterna. Actum Stockholm 27 April 1667.

Underskrifter.

Copia.

2 $\frac{1}{2}$ ark.

1668.

Rikens råds rådslag om arméens i Bremen reducerande och aflörande, dat. Stockholm 19 Aug. 1668.

Underskrifter.

Concept och copia.

5 ark.

Rikens råds rådslag om tsarens procedere och sakernas emot honom företagande, dat. Stockholm 19 Dec. 1668.

Underskrifter.

Concept och copia.

2 ark.

Rådslag om drottning Christina, dat. Stockholm 19 Dec. 1668.

Underskrifter.

Copia.

4 $\frac{3}{4}$ ark.

1669.

Rådslag och resolution hållet och gifven af Hennes M:t riksens enkedrottning och den öfriga regering och samtliga riksens råd angående riksens drätsel och statsverkets fullkomliga inrättande, dat. Stockholm 24 Mars 1669.

Copia (defekt).

6 $\frac{1}{2}$ ark.

**Rådslag om drottning Christinaas underhållsländer, dat. Stockholm
8 Apr. 1669.**

Underskrifter.

Copia.

1 $\frac{1}{2}$ ark.

1671.

Af oss undertecknade Senaten presenteradt 18 Sept. Å:o 1671.

Om förslaget till förbund med Frankrike. Innehåller Biörnclous memorandum emot detta förslag.

Underskrifvet af 7 rådsherrar:

J. Gyllenstierna.

Sten Blieke.

K. Kurck.

G. Gyllenstierna.

Lars Fleming.

J. Gyllenstierna.

Thord Bonde Ulfsson.

Trenne copior (en defekt). Tryckt på franska hos Rousset:
Récherches sur les alliances entre la France et la Suède. 8 $\frac{1}{2}$ ark.

**Rådslag om konungarnes af Frankrike och England genom deras
legater gjorda propositioner, dat. Stockholm Dec. 1671. (11 Dec.,
se rådsprotokollet för samma dag).**

Innehåller rådets tillstyrkande af det föreslagna alliansfördraget med Frankrike.

Underskrifter.

Copia.

5 $\frac{1}{4}$ ark.

1673.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 27 Aug. 1673.

Med afseende på ett af den danske envoyén föreslaget project till närmare allians med Danmark uttalar rådet såsom sin tanke, att förbund med Danmark borde på bästa manér uppskjutas, till dess fredstraktaten emellan Frankrike, England och Holland, »hvarest Eders Kongl. M:t medierar, antingen är sluten eller till intet blefven».

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.).

2 $\frac{1}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 19 Sept. 1673.

Betänkande »på hvad sätt rikets säkerhet må kunna iakttagas och uti ett godt tillstånd sättas och erhållas emot de farligheter, som ifrån den danska sidan synas vilja uppstiga» m. m.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt copia.

6 $\frac{1}{4}$ ark.

Deliberation öfver närvarande conjunctur och rikets tillstånd, dat. Stockholm 22 Dec. 1673.

Original, undertecknad af konungen, samt copia. 16 $\frac{1}{2}$ ark.

1674.**Rådets skrifvelse till K. M. om ceremonierna vid audiensen i Ryssland, dat. Stockholm 18 Febr. 1674.**

Med anledning af tsarens fordran om hufvudets blottande vid K. M:ts gesandters audiens i Moskwa uttalar rådet såsom sitt förslag, att båda sidornas gesandter måtte vid audienser aflägga sina legations-ärenden med blottade hufvuden, men att sådant först måste genom en traktat emellan de båda potentaterna afhandlas; men som samma traktat icke kan försiggå utan en föregående audiens, måste legaterne enständigt yrka på en första audiens med betäckta hufvuden.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 3 $\frac{3}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 24 Mars 1674.

Då hufvudändamålet för K. M:ts beskickning till Moskwa är att förmedelst särskilda stipulationer få den arkangelska handeln förd till K. M:ts städer och hamnar vid Östersjön, såsom ock att få den persiska och ostindiska handeln på samma sätt dragen genom Ryssland till Östersjön, och ryssarne härvid uppställa såsom villkor fri handel öfver hela K. M:ts rike och underliggande provinser likasom ock i alla K. M:ts lands- och uppstäder, anser rådet, att man för den goda sakens

vinnande borde bifalla denna deras fordran, dock så att koppar vore dem förbjudet att upphandla likasom intet landsköp finge ega rum och handeln för öfrigt icke finge ske i minut utan endast *en gros*, och att K. M:ts undersåtar åtnjöte samma rättigheter utefter Wolga ström och vid Kaspiska hafvet.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 2 $\frac{1}{4}$ ark.

Consilium, dat. Stockholm 15 April 1674.

Om Sveriges ställning till de utländska makterna.

Original, undertecknad af konungen och rådet. 10 $\frac{1}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 20 Juni 1674.

Rådet godkänner K. M:ts förslag att i anseende till spanmälsbristen inom landet förbjuda all spanmälsutförsel till främmande länder från Lifland, Estland, Ingermanland, Pommern och Ösel samt till styrker uppköpande af 20,000 t:er spanmål till utdelning åt allmogen dels såsom köp, dels såsom lån, dels såsom gåfva.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). $\frac{3}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 23 Oct. 1674.

1. Frågan om ryssarnes »transplantering» från det narviska huckelverket till undvikande af prejudicering för de i staden Narva boende svenska och tyska borgare hänskjutes till Commerce-collegii utlåtande.

2. Angående den föreslagna revisionen och reduktionen i Ingermanland föreslås att Kammar- och Reduktions collegierna härutinnan upprätta en instruktion och dertill föreslå tjenliga personer.

3. Innehåller förslag till den ingermanländska statens ordnande.

4. Framhållles vigten af staden Nyens bestående.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 $\frac{3}{4}$ ark.

1675.**Rådslag, dat. Upsala 2 Oct. 1675.**

Om Sveriges ställning till de utländska makterna.

Original med konungens underskrift.

5 ³/₄ ark.**Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 17 Nov. 1675.**

Betänkande med anledning af ambassadören Per Sparres skrifvelse från England om de politiska förhållandena.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt i senatens registratur.

4 ¹/₄ ark.**1676.****Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 17 Febr. 1676.**

Betänkande öfver defensionsverket.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt i senatens registratur.

4 ¹/₄ ark.**Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 12 Maj 1676.**

Angående ratification af commercie-traktaten med General-Staterna.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt i senatens registratur.

2 ³/₄ ark.**Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 10 Juni 1676.**

Betänkande med anledning af kansleren v. Puffendorfs commission till några kurfurstar och furstar i Tyskland.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt i senatens registratur.

6 ³/₄ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 11 Oct. 1676.

Betänkande med anledning af hertigens af Kurland förslag till medling mellan K. M. och kurfursten af Brandenburg.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt i senatens registratur. 1 ³/₄ ark.

Rådets betänkande om holländarnes comportement vid commercie-traktaten, dat. Stockholm 18 Oct. 1676.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt i senatens registratur. 1 ³/₄ ark.

1677.

Rikens råds consideration öfver utrikes affärerna, dat. Stockholm 11 Apr. 1677.

Concept.

7 ¹/₂ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 21 April 1677.

Betänkande och förslag ang. stora sjötullen »till att stoppa den stora brist och trångmål af medel till Eders Kongl. M:ts och rikets så högt angelägna tjenst i dessa besvärliga tider».

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt copia. 3 ark.

Rådets betänkande öfver närvarande conjuncturer i anledning af legaternas sista bref samt inrikes ärender, om medels anskaffande för åtskilliga tarfver m. m., dat. Stockholm 28 Apr. 1677.

Senatens registratur.

Öfvergrifligt memorial af några Hans Kongl. M:ts vår allernådigste konungs och herres högnådiga tjenst vid detta rikets besvärliga tillstånd angående punkter och omständigheter, som de goda herrar rikens råd, hvilka hos Hans Kongl. M:t äro städde, på det flitigaste recommenderas Hans Kongl. M:t uti tillbörlig underdånigst submission at föredraga, dat. Stockholm 11 Maj 1677.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt concept och copia. 5³/₄ ark.

Rådets betänkande öfver de sista legaterna Puffendorfs och Bondes ifrån K. M:t hitsända bref ang. Frankrike m. m., dat. Stockholm 26 Maj 1677.

Senatens registratur.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 18 Juni 1677.

Betänkande med anledning af de holländska legaternes till de svenska legaterna i Nimwegen öfverlemnade traktatspunkter.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 2¹/₂ ark.

Rådets betänkande öfver legaternes i Nimwegen förfrågan, huruledes kejsarens och de allierades på propositionerna ingifna svar mötas skola m. m., dat. Stockholm 4 Aug. 1677.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.) samt i senatens registratur. 2³/₄ ark.

Öfvergrifligt betänkande, huruledes det in- och utrikes verk vid detta dess närvarande tillstånd synes vara till att angripa, på det Hans Kongl. M:t under den tunga regementsbördan efter all möjlighet lättad och dess samt med dess rikets och troskyldigste undersåtares nytta, välfärd och bästa förmodligen betjent, underhulpen och i trogen akt tagen varda måtte, dat. Stockholm 5 Oct. 1677.

Underskrifter.

Original. 9¹/₄ ark.

1678.**Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 2 Jan. 1678.**

Betänkande ang. traktaten med England.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 3 $\frac{1}{2}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 10 April 1678.

Betänkande ang. den staden Reval beviljade förökningen i hamnpennningar af vissa varor till dess fortificationsverks fortsättande, å hvilken afgift ridderskapet och adeln i Estland utverkat suspension.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 $\frac{1}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M. ang. det polniska väsendet, dat. Stockholm 10 Apr. 1678.

Riksregistraturet.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 18 April 1678.

Betänkande ang. den polska traktatens execution och de i Lifland stående truppernas marsch till Pommern.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 $\frac{3}{4}$ ark.

Rådets betänkande och svar till K. M:ts memorial för kanallrådet herr Lindsköld om lifländska expeditionen genom Preussen till Pommern, dat. Stockholm 16 Maj 1678.

Berör samma fråga som i rådets föregående skrifvelse.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 5 $\frac{1}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 28 Maj 1678.

Betänkande ang. Englands separata fredsunderhandlingar.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 3 $\frac{1}{2}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 19 Juni 1678.

Betänkande huruledes en summa af 100,000 rdr måtte kunna uppböras till utförande af den lifländska expeditionen under fältmarskalk Henrik Horns befäl.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 $\frac{3}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M. ang. postväsendet, dat. Stockholm 26 Juni 1678.

Senatens registratur.

Oförgripligt betänkande öfver verkets beskaffenhet vid fredsförhandlingen och Frankrikes gjorda förklaring om orternas afträde i Nederlanden, dat. Stockholm 31 Juli 1678.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 3 ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 31 Juli 1678.

Betänkande om ingående af en handelstraktat med General-Staterna.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 2 ark.

Rådets skrifvelse till K. M. innehållande betänkande öfver fältmarskalken Henrik Horns ärende angående Marienburg, dat. Stockholm 8 Aug. 1678.

Senatens registratur.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 10 Aug. 1678.

Betänkande med anledning af general-guvernören Christer Horns med framl. presidenten Maydels enka i Kurland ingångna kontrakt om fyrbåkars underhållande på Domesnäs.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 ³/₄ ark.

Rådets skrifvelse till K. M. om fredsverket, dat. Stockholm 23 Sept. 1678.

Senatens registratur.

Rådets skrifvelse till K. M. med anledning af legaten Lilljehööks bref rör. de utländska förhållandena, dat. Stockholm 28 Sept. 1678.

Senatens registratur.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 27 Nov. 1678.

Betänkande om den politiska ställningen.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 5 ¹/₄ ark.

**Rikens råds svar på K. M:ts bref dat. 23 Nov. 1678 om deputationens
cesserande, dat. Stockholm 2 Dec. 1678.**

Betänkande med anledning af K. M:ts befallning att deputationen till ransakning öfver K. M:ts och rikets ingälder skulle afbryta sin verksamhet.

Underskrifter.

Copia (bland rådets skrivelser till K. M.). 3 1/2 ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 14 Dec. 1678.

Behandlar frågan om förmyntning af såväl statens som enskildes koppar.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 ark.

Rådets skrifvelse till K. M. och betänkande ang. den emellan K. M. och kejsaren projecterade traktaten m. m., dat. Stockholm 14 Dec. 1678.

Senatens registratur.

1679.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 5 Mars 1679.

Betänkande öfver »verkets och de närvarande sakernas beskaffenhet».

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 4 1/4 ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 23 Juli 1679.

Betänkande huruvida, om negociationen med Holland komme till afslutning, äfven England, för så vida det derpå gjorde några anspråk, borde erhålla något reciprocum.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 2 3/4 ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 6 Aug. 1679.

Betänkande ang. holländska och engelska »handelsverket» samt om fredsgarantierna.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 4 $\frac{1}{4}$ ark.

1680.**Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 19 Mars 1680.**

Betänkande om lämpligaste tid och rum för återupptagande af underhandlingarna med Ryssland.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 ark.

Rådets betänkande vid riksdagen 1680, odat.

(19 Oct. se rådsprotokollet för samma dag).

Copia. 1 $\frac{1}{4}$ ark.

1681.

Betänkande öfver det projecterade alliansverket emellan kronan Sverige och General-Staterna, K. M. föreläset och in Octob. (d. 18) 1681 affattadt.

Tvenne copior.

6 ark.

1683.**Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 4 Aug. 1683.**

Betänkande med anledning af de lüneburgiska hertigarnes intention att 6,000 man af deras trupper skulle i bremiska landet underhållas.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). $\frac{3}{4}$ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 15 Aug. 1683.

Betänkande ang. den af hertigarne af Lüneburg föreslagna separat-artikeln samt huruvida de till Lifland förordnade finska trupperna nu borde contramanderas.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 ³/₄ ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 22 Aug. 1683.

Betänkande med anledning af tyska kejsarens anhållan om hjälp emot turkarne.

Underskrifter.

(Original bland rådets skrivelser till K. M.). 2 ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 29 Aug. 1683.

Betänkande rör. den af Frankrike framställda proposition med afseende på hertigdömet Zweibrücken om ett 30-årigt stillestånd.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.). 1 ³/₄ ark.

1686.

Rikets råds anförande om pantegodsen och kronans gälds afbetalande, dat. Stockholm 6 Oct. 1686.

Underskrifter.

Original. 2 ³/₄ ark.

1688.**Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 24 Nov. 1688.**

1:o). Huru den stora och svåra gälden, hvarmed riket ännu betangas, må kunna afbördas;

2:o). Medel och utvägar, hvarigenom rikets trygg- och säkerhet under nu sig yppande farliga conjuncturer måtte befastas. Rådet uttalar såsom sin åsigt, i likhet med konungens egen inclination, att rikets ständer borde i och för dessa frågor sammankallas.

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser.).

1 ark.

Rådets skrifvelse till K. M., dat. Stockholm 10 Dec. 1688.

Betänkande ang. de förslag, som vid stundande riksdag borde göras till rikets gälds betalning, på det »ståndernas sammankomst icke måtte med långa deliberationer utdragas».

Underskrifter.

Original (bland rådets skrivelser till K. M.).

2 ark.

Förteckning

öfver

**rikskanslaren grefve M. G. De la Gardies i
riksarkivet befintliga brevexling
och öfriga handlingar,**

upprättad

af

E. W. BERGMAN.

I. Skrifvelser till grefve M. G. De la Gardie.

1:o. Från svenska kungliga och furstliga personer.

1 vol.	{	Enkedrottning Maria Eleonora, 1647—53.
	{	Drottning Christina, 1648—72.
	{	Enkedrottning Hedvig Eleonora, 1656—77.
	{	Pfalzgrafven Johan Kasimir, 1645—52.
3 "	{	Konung Carl X, 1648—58.
	{	" Carl XI, 1673—84.
1 "	{	Pfalzgrafven Adolph Johan, 1647—74, samt hans gemål,
	{	Pfalzgrafvinnan Elsa Elisabeth Brahe, 1663, 65.

2:o. Från konung Carl XI:s förmyndarestyrelse, rådet samt diverse embetsverk och myndigheter.

{	Konung Carl X:s förmyndarestyrelse, 1662—68.
{	Rådet, 1656—78.
{	Amiralitets-kollegium, 1656, 57.
{	Kammar- " 1649—81.

- 1 vol. } Kanali-kollegium, 1679.
 Krigs- " 1649—76.
 Reduktions-kollegium, 1683.
 " kommissionen, 1683.
 Riddarhus-direktionen, 1667, 73, 83.
 Rikets Ständers bank 1663—78.
 Rikets Ständers år 1675 tillsatta kommission, 1676.
 Antiquitets-kollegium, 1669—74.
 Enskilda medlemmar af samma kollegium: Axehjelm, Johan,
 1670; Hadorph, Johan, 1665—84; Peringer, Johan; Perin-
 ger, Laurentius, 1680; Reenhjelm, Jacob Isthmen, 1676,
 81; Rugman, Jonas; Scheffer, Johan, 1659—78; Thelott,
 Philip; Verelius, Olaus, 1678; Wester, Tobias.
 1 " } Hofrätterna i: Stockholm, 1670—81; Jönköping, 1654—84;
 Åbo, 1646—81.

3:o. Från bremiska, pommerska, est- och lifländska samt wismarska
 myndigheter.

- Bremiska regeringen, 1666—82.
 Landtständerna i hertigd. Bremen, 1660—69.
 Landtråden och ständerna i hertigd. Verden, 1667.
 Ridderskapet i hertigd. Bremen, 1662.
 " och ständerna i hertigd. Bremen, deput., 1660.
 Staden Bremen, borgm. och råd, 1665, 66, 73.
 " Stade, " " 1668, 72.
 " Verden, capitulares i stiftskyrkan, 1648.
 S:t Wilhardi församlings äldste, 1669.
 Skrifvelser rör. »das alte Land», 1672.
-
- Pommerska regeringen, 1648—75.
 " hofrätten, 1672.
 " landtständerna, 1648—75.
 2 vol. } Greifswalds universitet, 1648—72.
 Borgm. och råd m. fl. i städerna: Anklam, 1659; Poel, 1651,
 52, 53; Stettin, 1653—71; Stralsund, 1648—75.
 Äldermännen i skytteföreningen i Pommern.

Landtråden och ridderskapet i Estland, 1656—81.

” ” ” i Lifland, 1650—67.

Ridderskapet på Ösel, 1649—75.

Landtråden vid Dorpats hofrätt, 1668.

Wismar, tribunal, 1659—81.

” consistorium, 1672, 81, 82.

” borgm. och råd. 1662—75.

40. **Från ecclesiastika consistorier, erkebiskopar, biskopar, superintendenter och diverse prestmän inom Sverige, Finland och Östersjöprovinserna.**

(Consistorier: Carlstad, 1666; Göteborg, 1677; Hernösand, 1664, 66, 69; Linköping, 1666—74; Skara, 1661—83; Upsala, 1669—79; Vesterås, 1683; Vexiö, 1666; Åbo, 1662, 69.

Erkebiskopar: Baazius, Johannes, 1669—78, samt hans enka Elsa Johansdotter, 1681; Lenæus, Johannes Canuti, 1654—68; Stigzelius, Lars, 1670.

Biskopar och superintendenter:

Carlstads stift: Camoenius, Sveno Benedicti Elfdalium (hans enka Maria Arvedsdotter, 1667).

Göteborgs ” Billichius, Laurentius, 1671.

” ” Brunnus, Erik, 1662.

” ” Klingensstierna, Zacharias, 1655—71, samt hans enka Beata, 1671, 82.

Hernösands ” Steuchius, Petrus, 1676.

” ” ” Mathias, 1682.

Linköpings ” Enander, Samuel, 1660—70, samt hans enka Brita Nilsdotter, 1671.

” ” Svebilus, Olaus, 1680.

Luuds ” Winstrup, Peder, 1661—74.

Skara ” Christophori, Johannes, 1661—73, samt hans enka Johanna Svensdotter, 1673, 74.

” ” Fristadius, Olof (hans enka Margareta Svensdotter, 1655).

Strengnäs ” Emporagrius, Erik, 1665—71.

” ” Lithman, Carl, 1657—79.

” ” Matthiæ, Johannes, 1648—65.

Vesterås stift: Brodinus, Johannes (hans enka Anna Schultin, 1680).

» » Laurelius, Olavus, 1651—68.

» » Rudbeckius, Nicolaus, 1671—76.

Vexjö » Lundebergius, Zacharias, 1666.

Viborgs stift: Brommius, Petr., samt hans enka Catharina Herbst.

» » Thauvonius, Abraham.

Åbo » Gezelius, Johannes, d. ä., 1664—83.

» » Rothovius, Isak, 1646.

» » Terserus, Johannes Elai, 1662, 72.

Bremen: Ludeman, Daniel, 1662, 68, 72.

» Oelreich, Bernhard, 1673.

Stralsund: Rhauu, Balthasar.

Vismar: Klug, Daniel, 1660—66.

Narva: Rudbeck, Johannes, 1658, 61.

Reval: Iheringius, Joachimus, 1657.

» Knopius, Johannes, samt döttrar Elisabeth o. Catharina.

» Pfeiff, Johannes Jacobus, 1666, 68.

Riga: Elverinus, Gabriel, 1664.

» Lotichius, David.

Ösel: Oldekop, Justus Henricus, 1662—82.

5.o. Från borgmästare och råd m. fl. i svenska, finska, est- och
liffändska städer.

1 vol.

1. Svenska städer: Arboga; Bogesund, 1677; Carlstad, 1676, 79; Christianstad, 1668; Christinehamn, 1676; Enköping, 1673, 75; Falun, 1665—76; Gefle, 1665—73; Göteborg, 1651—80; Hjo, 1680; Kalmar, 1661; Landskrona, 1673; Lidköping, 1652—81; Malmö, 1662—75; Norrköping, 1670, 74; Sigtuna; Stockholm, 1663—76; Söderköping; Södertelge, 1652; Uddevalla, 1676; Venersborg, 1663—84; Vesterås, 1665—78.

2. Finska städer: Borgå, 1675; Viborg, 1672.

- 1 vol. { 3. Est- och Lifländska städer: Arensburg, 1649—79; Dorpat, 1650, 69; Hapsal, 1653—77; Ivanograd; Nyen, 1663—78; Pernau, 1653—75; Reval, 1668; Riga, 1670.

6:o. Från medlemmar af främmande staters regenthus.

- 1 vol. Anhalt; Baden; Baiern; Brandenburg; Braunschweig.
 1 " Curland.
 1 " { England; Frankrike; Hessen; Holland; Holstein; Mansfeld;
 Mecklenburg.
 1 " { Moldau; Nassau; Oldenburg; Pfalz; Pommern; Portugal;
 Reuss; Sachsen; Schwarzburg-Sondershausen; Tatariet;
 Württemberg.

7:o. Från tyska m. fl. myndigheter och städer.

- 1 vol. { Regeringen i Baden, 1667.
 Kurfurstl. brandenburgska ståth., kansleren samt geheime-
 råden, 1648, 49.
 Braunschweig-lüneburgska gesandterna, 1648.
 Ständerna i erkestiftet Magdeburg, 1648.
 " i markgrefskapet Ober Lausitz, 1648.
 Rådet i Sachsen Coburg, 1649.
 Ridderskapet i Zeitz, 1649.
 Städerna: Aahlen, 1649; Amsterdam, 1666; Augsburg, 1650;
 Colmar, 1647, 67; Delitzsch, 1649; Düben, 1649; Eger,
 abbadissan och conventet i jungfruklostret St. Clara; Elbing,
 1660—80; Erfurt, 1673; Giessen, universitetet derstädes,
 1676; Halle, 1648; Hamburg, 1647—80; Hamburg, capi-
 tulares vid domkyrkan derstädes, 1663, 64, 65; Hettstedt,
 1649; Kaurzim, 1648; Kuttendorf, 1648; Königsberg,
 1650; Leipzig, 1648; Lübeck, 1664—69; Magdeburg,
 1648; Marienburg, 1670; Malchin, 1663; Minden, 1648;
 Mitau; Nürnberg, 1657; Quedlinburg, 1652; Rauscha,
 1649; Ringsted, 1658; Rochlitz, 1648; Rostock, 1648;
 Thorn, 1664; Wiedsheim, 1649; Wurzen, 1649.

- 8:o. Från diverse personer till greve M. G. De la Gardie såsom universitetskansler, se samlingen Academica.

9:o. Från diverse personer, serien A.¹⁾

- 1 vol. Albin, G., sekreterare och krigsråd, 1663—74.
- 3 » Appelbom, H., resident i Haag, 1646—74.
- 1 » Arenten, J., öfverste, resident i Frankfurt am Main, 1668—81.
- 1 » Banér (medlemmar af släkten).
- 1 » Beijer, J., postmästare, hans enka Margaretha och son J. G. Beijer.
- 1 » Bergenhielm, J., hofråd, 1668—80.
- 1 » Bielke (medlemmar af släkten).
- 1 » Biörnkrou, M., riksråd, 1648—70.
- 1 » Block, W., oberfactor, 1649—82.
- 1 » Bohm, J., kamrerare, 1676—83.
- 1 » Bonde (medlemmar af släkten).
- 1 » Brahe, N., riksråd, 1670—75.
- 1 » » P., riksdrote, 1650—80.
- 1 » Breitholtz, C., öfverste, 1677.
- 1 » Burmeister, Chr., gen.-major, 1656—71.
- 2 » Böckel, M., resident i Nedersachsiska kretsen, 1666—79.
- 1 » Chambers, P., köpman, kommissarie, 1657—78.
- 1 » Christophori, S., sekreterare, 1667—82.
- 1 » Chronenstern, H., gen.-krigskommissarie, 1648—75, samt Martin, krigsråd.
- 1 » Creutz, E. J., landshöfding, 1653—81.
- 1 » » L., riksråd, 1655—76.
- 1 » Cuyper, A., junior, kommissarie i Holland, 1660—77.
- 1 » De la Gardie, Jacob, riksråd, 1639—50, samt hans gemål Ebba Brahe, 1642—70.
- 1 » De la Gardie, Maria Euphrosyne, 1646—83.
- 1 » » Pontus Fredrik, riksråd, 1652—80.
- 1 » » Gustaf Adolf, riksråd, 1656—81, Jakob Kasimir, 1642—57, Magnus Gabriel, 1656—81, och Jacob August, 1660.
- 1 » De la Gardie (andra medlemmar af samma släkt).
- 1 » Dohna, Chr., fältmarekalk, 1658—68.
- 1 » Douglas, R., » 1647—61.
- 1 » Duréel, M., landshöfding, 1648—76.
- 1 » Duwall, G., » 1660—83.

¹⁾ De särskilda korrespondenternas skrivelser inom denna serie omfatta en eller flere volymer.

- 1 vol. Ebersköld, A., resident i Moskwa, 1662—73.
- 1 » Ehrenstéen, E., hofkansler, 1659—81.
- 1 » van Eich, Abrah., handelspresident, 1663—77.
- 1 » Ekeblad, J., resident i Paris, 1669—79.
- 1 » v. Faltzburg, J., regeringsråd, 1648—71.
- 1 » v. Fersen (medlemmar af släkten).
- 1 » v. Fischbach, A. F., sekreterare, 1657—69.
- 1 » Fischer, D., Rath vom Haus aus, 1669—74.
- 1 » Fleetwood, G., gen.-löjtnant, se Friesendorff.
- 1 » Fleming, L., landsh. i Dorpat, 1652—57, 65.
- 1 » » (andra medlemmar af släkten).
- 1 » Forbus, A., riksråd, 1644—62.
- 1 » Franck, S., hofråd, 1663—74.
- 1 » v. Friesendorff, J. F., hofråd, 1648—68, hans enka Marg.
Elisab. Gärffelt, 1669, samt Fleetwood, G., 1659.
- 1 » Funck, R., öfverste och v. guvernör på Ösel, 1648—62.
- 1 » Fürstenhäuser, G. L., resident i Leipzig, 1645—83.
- 1 » Gebssattel, H. H., agent i Wien, 1662—75.
- 1 » Graan, J., landsh., 1653—77.
- 1 » v. Grafenthal, E., resident i Hamburg, 1663—78.
- 1 » Gyldenstolpe, N., sekreterare, senare kanslipresident, 1672—80.
- 1 » Gyllenstierna (medlemmar af släkten).
- 1 » Habbæus, C., adl. Lichtenstern, resident i Schwab. och Rhein-
ska kretsarna, 1660—73.
- 1 » Hasselgren, E. M., sekreterare, 1656—67.
- 1 » v. Helmersen, P., assistensråd, 1652—57.
- 2 » Helmfelt, S. G., fältmarskalk, 1648—77.
- 1 » Herzog, H., öfverinspektör, 1652—82.
- 1 » Hirschenstierna (Gambrotius), hofråd hos enkedr. Hedvig Eleo-
nora, 1659—70.
- 1 » Hoghusen, J., kommissarie, 1666—83.
- 1 » Horn, Bengt, gen.-guvernör i Estl., 1656—77.
- 1 » » Christer, » i Lifl., 1655—80.
- 1 » » Gustaf (Evertsson), fältmarskalk, 1655—65.
- 1 » » Gustaf, riksmarsk, 1647—56, Henrik, gen.-guvernör i
Bremen, 1663—83 m. fl. af samma släkt.
- 1 » Igelström, H., öfverste, 1652—73.
- 1 » John, G., sekreterare, 1645—72.
- 1 » Kijninmonth, Th., kapten, 1652—57.
- 1 » Kleihe, S. D., resident i Wien, 1649—75.

- 1 vol. Klingstedt, J., hofråd, 1662—81.
- 1 » Koch, J., resident i Danzig, 1651—56.
- 1 » Koskull, A., landsh. i Dorpat, 1648—75, Casper, öfverste,
1656—58, m. fl. af samma slägt.
- 1 » Krause, C., hofmästare, agent i Mitau, 1653—58.
- 1 » Kruse, J. Z., agent, 1659—77.
- 1 » Kurck (medlemmar af släkten).
- 1 » Königsmark (medlemmar af släkten).
- 1 » Leijonberg, J., resident i London, 1656—76.
- 1 » Leijoncrantz, G., burggreffe i Göteborg, 1661—81.
- 1 » Leijonsköld, A., resident i Paris, landsh., 1662—78.
- 1 » Lewenhaupt, G. A., fältmarskalk, 1645—56.
- 1 » » (andra medlemmar af släkten).
- 1 » Liewen, R., guvernör på Ösel, 1645—58.
- 2 » Lilljecrona, G., resident i Köpenhamn, 1663—82.
- 1 » Lilljeflycht, G. E., hofråd, 1669—80.
- 1 » Lilljehöök (medlemmar af släkten).
- 1 » Lilljeroth, N. (Fosander), hofråd, 1669—76.
- 1 » von der Linde, L., fältmarskalk, 1648—69.
- 1 » Lithman, J., assessor, 1654—70.
- 1 » v. Löwen, F., gen.-löjtnant, 1653—64.
- 1 » Marderfelt, C., guvernör i Wismar, 1648—74.
- 1 » de Moirous de Verrière, agent, 1662—73.
- 1 » Müller, H., licent-inspektör i Riga, 1655—68, samt Stegman,
G., 1655—58.
- 1 » Månsson, L., adl. Falkensten, kamrerare, 1657—76, samt hans
enka Anna Broms, 1679, 80.
- 2 » Möller, V., resident i Nedersachsiska kretsen, 1652—67, samt
hans enka Catharina, 1670.
- 1 » Mörner, H. G., gen.-löjtnant, 1675—78.
- 1 » Nicolai, D., sekreterare, bremisk kansler, 1660—70.
- 3 » Ollonberg, F., hauptman öfver Vestgötadödsen, 1656—68.
- 1 » Oxenstierna (medlemmar af släkten).
- 1 » Posse » »
- 1 » Pufendorf, E., resident i Paris och Wien, 1661—74.
- 1 » Röttlin, sekreterare, 1647—68.
- 1 » Schlippenbach (medlemmar af släkten).
- 1 » Schneider, C., postmästare, 1659—73.
- 1 » Schneckenköld, Jacob, öfverinspektör, 1661—83.
- 1 » Schute, H., resident i Hamburg, 1648—69

- 1 vol. v. Schöellen, H., kommissarie i Breslau, 1659—66.
 1 » Silfvercrona, J. P., resident i Haag, 1648—75, samt Silfvercrona (Spiring), P., resident i Haag, 1650—52.
 1 » Silfverstierna, J., hofråd, 1657, 58.
 1 » Skytte, B., riksråd, 1646—65, m. fl. af samma släkt.
 1 » Snoilsky, G., resident i Regensburg, 1648—71.
 1 » Sparre, Pehr, guvernör i Riga m. m., 1660—81.
 1 » » andra medlemmar af samma släkt.
 1 » Sparrman, N., lagman, 1655—83, Israel, härudsh., 1662—80, samt Erik, 1676—80.
 1 » Stake, H., gen.-löjtnant, 1649—77, samt andra af samma släkt.
 1 » Stenbock, G. O., riksamiral, 1645—80.
 1 » Sybelist, W., lifmedicus, korrespondent, 1654—71.
 1 » Tallange, P. D., hof-factor, 1653—57.
 1 » Taube (medlemmar af släkten).
 1 » v. Thurn, H., guvernör i Riga, 1649—56.
 1 » Tott, C., fältmarskalk, 1661—73.
 1 » Trotzig, P., kommissarie i Holland, 1661—68.
 1 » Ulff, A., postmästare, 1677 (71).
 1 » Ulfsparre (medlemmar af släkten).
 2 » Wrangel, C. G., fältmarskalk, 1645—74, jemte andra af samma släkt.
 1 » Yrkull (medlemmar af släkten).
 1 » Örnstedt, F. J., sekreterare, 1662—76.

10:o. Från diverse personer, serien B. ¹⁾

A.

1 vol.

v. Aacken, Casper, conducteur vid artilleriet. Aalgreen, Nicolaus. Abrahamsson, Jonas, 1652. v. Ackerbaum, Samuel, kansliregistrator i Dorpat. Ackerfelt, Axel. Ackerman, Hans, 1661. Adami, Lorenzo. Aderkas, Arendt, 1673. Aderkas, Fabian, gen.-major, 1655—69. Aderkas, Victor, kommandant på Neuhausen, 1656. Adler, Johan Henrik, musikant. v. Affelen, Anton. Agreus, Claudius. Agrelius, (Christophorus E. Agriconius, Samuel Månsson (udl. Åkerhjelm), legations-sekreterare, 1671—77. Ahlefeldt, Gregorius, kapten. Akakia, fransk

¹⁾ I denna serie omfattar hvarje volym flere korrespondenter. Då serien är af stort intresse för vår personalhistoria, meddelas den i sin helhet och med fullständiga förnamn.

legations-sekreterare, 1655. Albedyl, Henrik, estländskt landtråd, 1674. Alberti, Friedrich Wilhelm, 1682. Albinus, Christian. Albinus, Johan Tobias, 1679. Alenfelt, Bengt. d'Alleux. Amgardt, Melcher, 1648, 49. Aminoff, Johan, ryttmästare. Aminoff, Zacharias, öfverste, 1673. Anander, Andreas, 1668. Anckarhjelm, Adrian, major (hans enka Elisabeth). Anckelman, Casper (hans arfvingar). v. Anckerman, Daniel, 1655. Andersson, Alexander, öfverste, 1660, 67. Andersson, Arvid, 1662. Andersson, Bengt, 1655. Anrep, Gustaf, regements-qvartermästare. Anrep, Johan, major, 1658. Anrep, Wolf Henrik. Anthoni, Carl, 1649. Apolloff, Johan, se under Arnunder. Appelbom, Anders, krigskammarråd, landsh., 1655—81. Appelbom, Arvid, 1648. Appelgren, Erik, fullmäktig i Rikets Ständers bank. Appelgren, Johan, kammarråd, 1653. Appelman, Peder, gen.-direktör öfver drottning Christinas domäner, 1659—84. Appelroth, Bengt. Arctander, Anders Jacobsson. Arens, Gertrud. v. Arenschilt, Daniel, 1663, 68. v. Arensdorf, Carol, öfverste, 1669. Armfelt, Christofer, 1672. Armfelt, Gustaf, öfverste-löjtn., 1656, 57. Arnander, Magnus, gränskommissarie i Kexholms län. Arpenbek, Hans, borgare i Reval. Arvedsson, Henrik, 1678, 79. Arvedsson, Lennart, f. d. kapten, 1652. v. Ascheberg, Rutger, fältmarskalk, 1663—85. Askebom, Harald, 1677. v. Asperen, Mathias, 1664, 65. Assarsson, Lars, bokh. i ränte-kammaren, 1673. Assikainen, Christofer, f. d. ryttmästare. v. Assweden, Casper, 1665, samt hans hustru Elisabeth von dem Wahlen. Athanasius, abbot från klostret Athos i Macedonien. Aulinus, Andreas, 1669. Anreller, Johan, målare, 1683. Aurenus, Erlandus, 1664. Aurivillius, Ericus O. Aurivillius, Petrus. Austerman, P. (hans enka Dorothea Vestring). d'Avaugour, franskt sändebud. d'Avaux, fransk ambassadör, 1649. Averdunck, Walter.

B.

4 vol.

Baaz, Erik. Bachmann, Heinrich, f. d. styckkapten på Benfelden, 1652. Bacmeister, Georg Michael, 1671. Bagge, Arvid Henrikson. kapten. Bagge, Bengt, landshöfding, 1652, 53. Bagge, Erik, major, 1662. Bagge, Ivar, major, 1646. Bagger, Laurentz, rektor vid trivialskolan i Helsingborg. Baillet. Bake, Heinr., antnan i Pechel, 1650. Balck, Erik, alkemist, 1652, 83. Bambanius, Hartvig, 1672. v. Bancken, Wilhelm, 1655. Bankap, Wilhelm. v. Bankow, Otto, major, 1656. Bankratz,

Andreas, löjtnant (hans enka Helena Strucksein). Bann, Christian, 1659. Baranoff, Claes Johan. Barchman, Dietrich, 1666. Barck, Petrus. Barck, Svante. v. Barckell, Herman Eyler, 1675, 82. Barckhusen, Hans, 1680, och Margaretha. Barckhusen, Henrik. Barckhusen, Olaus, rysk translator, 1662—64. Barclay, Johan. Barclay, William, gen.-major, 1672. de Bardeleben, Brand Christoffe. Barneken, Ludert, öfverstel., 1663, samt hans enka Catharina Hilcken. Barnekow, Christian, v. president i Jönköpings hofrätt, 1660, 63. v. Barner, C., 1663—66. Barnsköld, Lars, major, 1666. Barth, Jacob, 1655, 59. Basalack, Georg, bildhuggare (hans hustru Magdalena, 1667—70). Bauman, Niclas, drottning Christinas amtmän i Pommern. Baumgarten, Friedrich, kapten, 1657. Baur, Johan, löjtnant (hans enka Euphrosyne, 1648). Baurmeister, Jurgen, 1662. Beaulsen, Anthoni, maitre d'hotel vid polska ambassaden, 1648, 52. Beaulsen, Christine. de Beaumont. Beck, David Salomon, »bei dem K. Agenten Schute», 1650. Beck, Jacob, 1681. Beck, Joachim (hans enka Elsa Friis, 1683). Becker, Elsken. Becker, Hans, hauptman på Dagön, 1656, 75. Becker, Jacob, postförvaltare i Riga. Beckius, Olaus. Beckman, Nicolaus, professor juris, 1669, 70. Beck, Johannes, agent i Paris, 1653—64. Behmer, Axel. Behmer, Daniel, sekreterare af staten, 1656, 58, 66. Beijer, Johan Christofer, 1673, 74. v. Beinstürtz, Gottfried, kapten (hans enka Anna zum Bergen). v. Beinstürtz, J., major, 1656, 57. Belfrage, Hans, rådman, 1668. Belling, Christian, öfverste, kommandant på Rothenburg. v. Bellinghausen, se Billingshausen. Below, Bernhard, läkare, 1645—66. de Belville, Jean Bernard och François. Benckendorf, Joachim Christofer, 1650. Benckendorf, Johan. Bengtsson, Olof (adl. Granatenburg), kommandant på Kexholm, 1657. Benkewitz, Casimir. Bennet, Jacob, major. Benning, Abraham, borgare i Stockholm. Benningshausen, Johan, ryttmästare (hans enka Elisabeth Yxkull). Benzeliuss, Erik, d. ä., Gustaf Adolf de la Gardies lärare, senare erkebiskop, 1662, 63. Berch, Benedictus Johannes. Berch, Casper, major, 1653, samt hans enka Beata v. Tiesenhausen. Berch, Fromholt, landtråd. Berch, Georg, major. Berch, Hans, fänrik. Berch, Hans Heinrich. Berch, Jurgen. Berch, Reinhold. Berch, Reinhold Johan, 1659. Berendt, Petter, öfverkommissarie, 1659, 60. Berg, Anders, apotekare. Berg, Casper. Berg, Erik N., 1677. Berg, Gustaf, 1675. Berg, Hans Ernst. Berg, Hans Henrik, löjtnant. Berg, Jonas Eriksson, länsman (Bohuslän och Inland), 1658. Berg, Måns, 1681. v. Bergen, Christofer. Berghusen, Haqvinius, 1658. Bergius, Andreas, borgm. i Nyköping, 1666, 70. Bergius, Haqvinius. Bergman, Johannes. Bergman, Thomas, »materialist» och

borgare i Hambûrg. Bergvald, Håkan, postförvaltare. Berndes, Jacob. Berndt, Petter, kommissarie (hans efterl. barn). Berndten, Niclas, 1675. Berner, Johannes, 1670. Bertaut, 1648. Bertram, Henrik, 1650, 53. Bertram, Theodor, 1677. Besch, Sven Israelsson, major, 1672. Besser, Johan, landrichter, 1673—80. Betton, Alexander, fänrik, 1655. Betton, Wilhelm, kapten (hans enka Maria Elisabeth Schmidt). Beutter, Michel, 1650. Bickartoun, John. Bidal, 1650—75. Bielkenstjerna, Claes, riksråd, 1652, 53. Bierman, Johan, 1660—67. Bigenel, 1661, 63. Bildt, Knut, 1662. Bilefelt, Hans J. Billing, Hans Nilsson, 1673. Billingen, Andreas, styckjunkare. v. Billingshausen, Antoni Johan. v. Billingshausen, Bertram. v. Billingshausen, Herman. v. Billingshausen, Johan Eberhard, gen.-major, samt hans enka Ebba Barbara Wrangel, 1649—55. Birekhahn, Martin. Bistorf, Anders, hans enka Anna Dassies. Bistram, Jorgen, major, 1657, 75. Bitzerlingh, Joachim. Biugg, Anders. Biugg, Andreas. Biugg, J., 1662. Biugg, Nils, major, 1682. Biugg, Olaus. Biörchman, J., 1676. Björnram, Arvid, skeppskapten, 1658. Björnsköld, Anders, major, 1647—77. Björnsköld, Hans Jönsson, major, samt hans enka Karin Isaksdotter Rosenbjelke. Blanckenfjell, Magnus, löjtnant. Blanckenhagen, Henrik, inspector öfver Kerholms arrende, 1655, samt hans hustru Magdalena, 1657. Bleckman, Casper, öfverstel., 1659. Bleij, Otto Henrik, 1669. Bleijer, Johan, kvartermästare, 1657. Blix, Magnus, kanslist. Blochius, Martinus. Blom, Dorothea Catharina, 1680. Blome, Jacob. Blum, Reinhold, abgesandt, 1666—79. Blumendahl, Peter. v. Blumentrost, Christian. Bluncke, Christofer, slottsfogde på Arensburgs slott, 1650. Boehmöller, Johan, 1648. Bock, Anton Johan, 1658. Bock, Bernhard, 1656. Bock, Henrik Wolmar, öfverstel., samt hans enka Margaretha v. Tiesenhausen. Bock, Johan. Bock, Lennart, 1648. Bock, Wilhelm, öfverstel., 1660, 68. Boddicher, Jorgen, 1669. Boddicker, Werner. Bodtsack, Friedrich. Boeclerus, Johannes Henricus, 1662—69. Bohle, Friedrich, 1653. Bohm, Petter. Bohn, Isak, öfverstel., samt hans enka Elisabeth Wichman. Bohnden, Mathias, 1657. Boij, Anders Henriksson. Boij, Baltzar, 1657, 66. Boij, Jacob. Boij, Johan. Boije, Claes. Boije, Erik, major, 1656. Boissard, Nicolaus, fransk lärare för M. G. De la Gardies söner, 1660—62. Boit, Alexandre. Boit, Charles, 1654. Boldau, Christian, 1650. Bollart, Nicolaus, 1675. Bolten, Theophil, major, 1656. Boltz, Christian. Boneau, 1671. Bonin, G., 1645. Bonsack, Hans, postförvaltare. Borch, Hans (hans enka Margaretha Lode, 1653). v. der Borch, Gideon, 1681. v. Borlewitz. Borre, Johan, reg.-kvartermästare. Borre, Olof. Borthvik, Wilhelm, öfverste (hans enka Johanna). Bose, Olaus. Bostadius,

Michael, magister (hans enka). Botler, Elisabeth. Boudet. Brachfelt, Thomas, 1675. Brack, Johannes, 1665. Bradschantz, Richard, legat till Moskwa, 1657, 58. Brainford, Clara, 1652. Brakel, major (hans enka Gertrud Dorothea Berg). Brakel, Christofer. Brakel, Christofer Otto. Brakel, Claes. Brakel, Hans Henrik. Brakel, Jorgen Antoni, öfverstel., 1668. Brand, Alexander, 1670. Brandenstein, 1673. Brandenstein, Helena, 1649, 50, 69. Brandenstein, Johanna Sibilla, 1671. Brandt, Assverus, hertiglig preussisk öfvermarskalk, 1650. Brandt, Georg. Braun, Michael Jacobi, kronräntmästare i Svenska Preussen (hans enka Eva Müllerin). Braun, Margaretha, 1679. Braunstorf, Albrecht, målare, 1668. Breant, Isak, 1670. Breant, J. (och Hans v. Schwindern), 1670—83. v. Brehmer, Anna Maria, 1655. v. Brehmer, Hans, 1649. Breitenbach, Samuel. Breitenfelt, Johan, kirurg, 1651. Breitenstein, Wilh., glas-hyttmästare på Dagön, 1653. Breitholtz, Carl. Breitholtz, Claes, 1653, 54, m. fl. Bremer, Henrik, 1659—73. Bremer, Jorgen, 1672. Bremer, Mattheus. Bremer, Philemon, borgare i Riga. Brenner, Christina. Brenner, Mårten, sekreterare. Brentani, Johan, italiensk gipsmakare, 1672. Bretfeld, Henr., borgm. (hans enka Anna Meijer). Bretzman, Ernst Wilhelm. Breven, Matthias. Brienne, 1659. de Brienne, Lomenie, statssekreterare, 1648. Briseval, Mathieu och Doulnet, 1649. v. Broberg, Otto Henrik. Brodin, Andreas, 1663, 67, 69. Brodin, Olaus, 1681. Broman, J., 1655. Brugge, Hermannus Padt, kopparsstickare. Bruijn, Anthoni, köpman i Stockholm, 1653—74. Bruiningh, Justus, tyskt rikshofråd, 1669, 70. Brummer, Johan, 1663—68. Brummerhoff, Petter. Brun, Andreas, 1672. Brun, P., 1678, 79. Brunnius, Ericus, 1651, 52. Brunnius, Lars. v. Brunnnow, Nicolaus, 1656. Brunsberg, Matthias, 1663. Bruse, Börje Jönsson, löjtnant. Brusenhausen, Johan. Brückner, Joh. Philip, 1648. Brüggén. Bryggman, Hans, amiralitetskirurg. Brynell, Christofer, 1656. Bryning, Joh., 1669, 70. Brynolphi, Andreas. Bröms, Jonas, postmästare i Lidköping, 1679. Bröms, Zacharias, 1668. Buchholtz, Georg, 1657. v. Buchwald, Friedrich, 1673. Buckdan, Johan. v. Budberg, Gotth. Wilhelm, landtråd, 1649—57. Budde, Friedrich, 1651. v. Buddenbrock, Johan, landtrichtmeister, samt hans enka Anna Dorothea Wolfeld, 1657, 58, 65. v. Buddenbrock, Sophia. v. Bueldringk, Christofer, 1666. v. Bueldringk, Herman. Bugge, Henrik, residenten Müllers f. d. sekreterare, 1663, 71. Buhrman, Johan Michelsson. Buller, Abrah. Pedersson, artilleri-löjtnant. v. Bunow, Heinrich, 1650. Burdon, John, 1653. Bure, Christofer. Bure, Johan, 1668. Bure, Jonas, 1647. v. Burgart, Georg, 1650—54. Burgers, Borchert, borgare i Riga, 1664.

v. Burghausen, Arendt, hauptman öfver Felinska godset i Lifland. 1653—57. v. Burghausen, Herman, öfverste, 1668. v. Burghausen, Johan, kapten, 1660, 74. v. Burgstorff, Hans Christofer, 1648. Burman, Niclas, 1667. Burmeister, Anthoni. Burmeister, Catharina och Margaretha. Busch, Casten och Henrik, 1649—55. Buschenfelt, Edvard. Buschovius, Joachimus, 1671. Busselberg, Bernhard. Bussius, Ludolphus Joachimus, assessor vid Öselska öfverlandträtten, 1652—75. Butteller, Willielmus. v. Buttlar, Hans Christofer Treusch. v. Burhöveden, Reinhold, 1649, 56, 58. Bülow, Albrecht, 1655—57. Bülow, B. H., 1660—66. Bülow, Christofer. Bülow, Daniel Magnus. Bülow, Friedrich (hans enka Anna Sibilla v. Sacken). Bülow, Otto Leonard. 1657, 58. Büttner, Johan, tyskt hofråd (hans enka Dorothea Rosina, 1649). v. Bälhorn, Valentin, 1681. Bång, Anders. Bååt, Carl G., v. landsb. i Stockholms och Upsala län, 1678, 80. Bååt, Nils, öfverste, 1652, 56. Bååt, Seved, assessor i Svea hofrätt, senare riksskattmästare, 1649, 55, 56. v. Böckell, Christian Otto, hofråd hos hertigen af Sachsen-Lauenburg, 1668—70. Böckelman, Joachim. Böckman, Melcher, samt arfvingar. Bøddeker, gen.-major (hans enka Maria Magdalena v. Spilhen, 1660). v. Böhsen, Anna Dorothea. Böcklingius, Jonas, 1666. Böllia, Claes Stensson, major (hans enka Ingrid Andersdotter). v. Böning, Brictius, major (hans enka Margaretha Wayniken). v. Börger, Henrik. Böse, Thomas. Bötker, Jorgen, 1653. Böök, Catharina. Böök, Jacob Persson. Böös, Berendt, 1676.

C.

2 vol.

Cahl, Evert, 1658, 64, 65. v. Callenbach, Reinhold. Calovius, Abraham, prof. i Wittenberg, 1666, 68. Calvander, Bartold, postmästare i Åbo, 1678. Camacq, Nicolaus. Caméen, Daniel, handelsborgmästare i Stockholm, 1678—80. Camerarius, Joachim, 1660—80. Camerarius, L., sändebud till Holland, 1648. Cammeron, Carl Carlsson, posttjensteman. Camoenius, Daniel, 1657. Cannoll, Johan, 1670. Canther, Nicolaus (adl. Canterhjelm), sekreterare af staten, 1656. Cappell, Herman, 1649. Capellen, Dietrich, 1645, 48, 53. Carlsfelt, Johan. Carlsson, Gustaf. Carlström, Bengt Gustaf, 1664—67. Carlu, Claude, köpman från Paris. Caroc, Carl, stucateur. Caspersson, B., 1673. Casseburg, Paul, 1673. Cassij, Robert, komediant. Cassius, Christian, 1666, 67. Cassius, Dionysius, 1665. Casten, Petter (hans enka Catharina Pomerrenning). de Castro,

Benedictus, K. M:ts lifmedicus, 1655, 71. Caulichius, Johannes, öfver-ekonom, 1674, 75. Ceder, Johan Lennartason, geschwornen vid Salberget, 1670. Celsing, Petter. de Cerisantes, 1645. Ceumerus, Casp., 1658. Cetner, Matth., registrator, 1668. Chanut, fransk gesandt, 1648, 49. Chappiron, Jacques (se ock v. d. Steenhoff, Sam.). Charisius, Christian Ehrenfried, 1673. de Charlier, Egidius. de Charliere, Tadeus, 1668. Charpentier, Toussaint, öfverstel., 1659, 68. Chassan, 1660—77. v. Chemnitz, Bogislaf Philip, historiograf. Christiani, Friedrich. Christiani, Joachim, vice direktör vid hofrätten i Stade, 1670—72. Christiani, Johan Georg. Claussius, 1675. Cleberfelt, Herman, 1652. Clerck, Alexander, guldamed, 1654, 56. Clerck, Catharina, 1670. Clerck, Hans, amiralitetsråd, 1678. Clerck, Jacob. Clerck, Johan, 1668. Clerck, Thomas, 1676—80. Cletcher, Thomas, postmästare i Hamburg. Cleverus, Laurentius, lektor vid gymnasium i Skara, 1672, 79. Clo, Jacob, underståthållare i Stockholm, 1670. Clodt, Gustaf, 1647—51. Clodt, Wolmar. Clow, Carsten. Cobus, Johan. Coch, A., 1677. Coijet, P. J., envoyé, med fl. af samma släkt. Coijmans, Josef, 1669. Colbert, 1674. Colombo, J., 1660. Columbus, Sylvester. Conring, Herman, dr. Christinas lifmedicus, professor i Helmstedt, 1652—80. Cooper, Alexander. Cordonne, J. Cornelis, Andreas, 1657. Cornelis, Frans, 1657, 69. Corneliusson, Rodloff, köpman, 1677. Coselius, Andreas Petri. Coterius, Johannes, gen.-auditör vid Öselska consistorialrätten, 1650, 51. de Courcelles, J., 1652. de Courlan, Elisabeth. de Courtin, Antoine, sekreterare, 1650—72. Coutreel, Peter. de Couzols, 1645. Coventry, Henry, 1671. Cowpr, John. Crælius, Johannes. Cramer, major (hans fru, 1677). Creutz, Georg Friedrich, ryttmästare. de Crockow, L. G., 1667. Cronberg, Börje Olofsson, kgl. räntmästare, 1650—52. Cronhjelm, P., assessor, 1680—83. Cronhjort, Abraham, öfverste. Cronman, Fritz, 1667—69. Cronman, Hans, 1657. Cronman, Joachim och Frans. Cronman, Wilhelm, 1656. Cronström, Abraham, assessor, 1668—75. Cronström, Elisabeth. Crosig, A. W., hessisk rådsherre, 1648. Cruse, Christian, 1663. Cruse, Jean, 1667. Crusebjörn, Frans, landsh. öfver Vester-Norrland, samt hans enka Gunilla Rosenatjerna, 1652, 54. Crusebjörn, Martin, major (Catharina Kyle, 1672). Crusebjörn, Petter, major, 1666. Cruus, Ebba. Cruus, Elsa, 1677. Cruus, Gustaf, landsh. i Kalmar län, 1665. Cruus, Gustaf, ryttmästare, 1672. Cruus, Lars, öfverste, 1654. Crämer, Johan. Cröel, Samuel. Cutler, Thomas, 1684. Cästner, Nicolaus, 1650. v. Cöllen, Johan Jansson. Cölmer, Clement, 1650. .

D.

2 vol.

Dahlberg, Arvid Olofsson, 1677. Dahlberg, E. J., öfverstel.
 1661—73. Dahlepil, Henrik, sergeant. Dalman, Michael, 1650.
 Damster, Jacob, kapten (hans enka Brita Olofsdotter). Danckwart,
 Henrik, referendarie. Danckwart, Petter, handelsborgmästare i Norr-
 köping, 1670. Danckwart-Lillieström, Claes, 1673, 75. Danckwart-
 Lillieström, Niclas, gen.-major, 1659, 60. v. Dannenfelt, Johan, 1657.
 Danneux. Dargeman, Jorgen, guldsmed. v. Dassel, Johan Erik, 1657.
 Daumb, Barthold, kapten, 1657. Davidsson, Wilh. Davisson, A., 1667.
 Davisson, Wellam, engelsk resident i Holland. De Flon, 1664—75. De
 Geer, Gerard, 1666—71. De Geer, Laurens, 1660—63. von Degenfelt,
 Chr. M., 1649. Deichman, Adolph Otto, 1667. Deichman, Christofer,
 1647. Deijne, Hans (med bilagor på ryska), 1675. v. Deilen, Heinrich,
 commerce-råd, 1652—64. De la Barre, 1669. De la Barre, Antoni,
 1656. De la Barre Wilhelm, gen.-major, 1652, samt hans enka Elis.
 Magdalena Anrep. De la Chapelle, Gustaf (hans enka Elsa Hästesko).
 De la Chapelle, Julius Richard, öfverstel., 1667. De la Chataigneraye,
 Olivier, 1657—66. De la Cloche, Constant. De la Coste, Philip.
 De la Coutière, gen.-major, 1659—64. De Larive, öfverstel., 1655—67.
 De la Roche, Samuel, löjtn., 1657. De la Thuillerie, 1652. De la Val,
 J., 1680. De la Valle, 1666—72. De la Vallée, Henry. De la Vallée,
 Jean, preses i byggnings- och embetskoll., 1653, 71. von Dellwig,
 Evert Johan. von Dellwig, Heinrich, 1654—74. Depken, Christofer.
 Depken (Döpke), Simon, 1651, 64. Derflinger, Georg, 1652. Deselle,
 Joseph. Deselles, J. Dessler, Hans Georg, 1650. Detmar, Claes
 Reinhold. Detmer, Meinhard (hans enka Elisabeth Kawer). Detmer,
 Wilhelm. Deutsch, Martin, 1649. D'Hauteville, 1676. Dieterich,
 Johan Sigismund, harpospelare, 1649. Dietz, Erasmus. v. Dietzen,
 Hans Jorgen, 1666. Dieussart, Jean Baptista, sculpteur. Dikman,
 Jacob, 1671. Dikman, Johan (hans enka Maria Ostman). Dimbodus.
 Joachimus. Dinggraven, Henricus, 1662, 63, 66. Dittman, Christian
 (Ursula Friesen), 1659. Dittmar, Otto Wilhelm. Dittmar, Reinhold
 Johan. Dittmar, Wilhelm. Dimfelt, Steg Arvidsson, kapten (hans enka
 Catharina Hane). Dobbert, Anders, f. d. fänrik. Dobrikowsky, Rudolph
 Georg, öfverstel., 1659, 68. Dobrikowsky, Wilhelm Herman. Dol-
 manuus, Johannes, 1650. v. Dona, Fabian, 1659. Donckers, Abraham.
 Donoway, Wilhelm Johan. v. Doremberg. Dornhoff, Henrik, 1655.

von Dortmund, Balthasar A., 1653—55. Dougles, Johau, artillerikapten, 1663, 67. Doulnet, 1654, 64. Drake, Erik, gen.-major, 1648—71. Drakenberg, Börje, 1666, 68. Drakenhjelm, Wilhelm, kammarråd, samt hans enka A. Maria Silfverstjerna, 1660—76. Drakenstjerna, Matth., öfverstel., kommandant på Frösö skans, 1652. Drefsenfelt, Henrik, ryttmästare, 1677. Dreffensköld, Göran, löjtnant (hans enka Margaretha Silfversvärd, 1678). Dreijer, Abraham och Mönnichking, Jost, 1650. Dreling, Melcher, 1669. Dres, P., 1680. Droste, Petter och Claes, samt Busch, Henrik, 1648—55. Drufva, Johan Mårtensson. Drysander, Jonas. Duck, Sidonia. Du Cloux, Alexander, 1655. Du Cloux, Jacob. Duderstadt, Christofer, 1649, 60. von Duerius, Dietrich, 1663. Duhm, Barthold, kapten, 1657. Du Fresne, P. Duncan, J., 1665, 69, 72. Duncan, Nicol., 1680. Dunt, Jobst, 1659. Dunte, Georg, 1650—57. Dunte, J., 1650. Dunte, Melchior. Du Perche. Du Pré, 1673. Duréel, Petter, landsdomare (lagman), 1661, 75. Du Rées, Arnold, 1663, 67. Durietz, 1648. Duwall, Jacob M. Duwall, Tobias, 1649. Du Vall. Du Verges, Pierre. Du Vivier, Jacques. Düben, Andreas, hoforganist. v. Dühren, Matthias, 1658, 59. Dykert, Johannes Gustafsson. Döpner, Fridericus, 1666. Dörfler, S., kommissions-sekreterare, 1667—81. v. Döring, David, 1652.

E.

1 vol.

Eberhardt, Christian, 1660—71. Eberlein, Stephan, 1648. Eck, Gustaf, löjtnant. Eck, Samuel, lifknekt, 1663—65. Ecke, Thomas, 1664. Eckhoff, Johan, 1647, 48. Eckholm, J., 1684. Eckholtz, Magdalena. Eckholtz, Victor, major (hans enka Sophia Arens). v. Edelstein, G. H., 1679. Edenberg, Matthias, 1674. v. Ederu, Joachim. v. Egg, Gottfried, 1653. Eggertz, Bernhard (hans enka Anna Margareta Hastfer). Ehrenberg, Gilius Giliusson, burggreffe i Malmö, 1674, 76. Ehrencrona, Samuel G., 1680. Ehrenhjelm, Johan, häradshöfding, 1681. Ehrenstrahl, David Klöcker, K. Carl XI:s hofmålare. Eilking, Heinrich (och Pappelman) handelsman, 1678—83. Eilking, Jöns (hans enka Margaretha Herlitz). v. Einsiedel, Curt, 1649. Eisen, Dieterich, 1674, 77. Eisen, Melchior. Ekebom, Andreas, 1672. Ekebom, Erik. Ekebom, Gustaf, 1668. Ekegren, Petter, 1681. Ekelund, Claes, 1684. Ekeroth, Clemens, 1679, 82. Eketrä, J., 1669. Eketrä, Nils, löjtnant. Ekman, Joel. Elbfas, Jacob H., contrefejare.

Eldh, Lars Larsson, v. fiskal, kamrerare. Elers, Dominicus, 1655. Elertt, Christofer, f. d. löjtnant, 1655. Elfvedalius, Ericus, professor, 1663, 65. Eliasson, Jesper (adl. Ehrencreutz), 1678—83. v. Elsingk, Johan, kapten. Elvering, Gabriel, professor i Dorpat. Emmerich, Carl. Emmerling, Arnold. Emporagrius, Ericus. Enagrius, Johannes. Enander, Nils Persson, riddarhusfiskal. Enefelt, Isak, assessor i commerce-koll., 1661—68. Eneqvist, Olaus, 1669. Eneroth, Jacob Siggesson. Eneroth, Magnus Siggesson, 1670. Eneroth, N., 1681. Engelbrecht, Friedrich, inspector öfver småtullarne i Västergötland, 1668. Engelcke, Benjamin, 1660. Engelcke, Johan. Engelhardt, Michael, 1656, 57. Engell, Hans Henrik, öfverste, 1650. Enoch, G. M., 1655. v. Enzensberg, Joh. Ulr., major, 1656—58. Eosander, Nicolas. Eosander, Samuel, assessor (och Bengt Elfvendal), 1669, 70. Epstein, J., 1648. Erasmi, Andreas. Erdtman, Erdtvin. Erics, Carolus, 1681. Ernreutter, 1650. Erskain, Alexander, krigsråd, 1648—53. v. Essen, Dieterich, öfverstel., 1662. v. Essen, Margaretha. Ettmüller, Eustachius, juvelerare, 1651—72. v. Eulenburg, Jonas Casimir, 1650. Eythin, 1651.

F.

1 vol.

Faber, Henr., skolmästare i Hapsal, samt hans enka Anna Müller. Faber, Jonas, 1661. Fabricius, Samuel, rysk translator. Fagg, Andreas, 1685. Fagnani, 1664. Fahlgren, Hans, sekreterare, 1672—80. Fahne-sköld, Lars, ryttmästare. Falk, Abraham, 1658. Falk, Carl, Gefe stads sekreterare, 1668. Falk, Per Göransson, kaptenlöjtnant. Falk, Petter. Falk, Simon, major, 1662. Falkenberg, Carl, landsh. i Viborgs och Nyslotts län, 1674, 80. Falkenberg, Henrik, landsh. i Elfsborgs län, 1666—75. Falkenberg, Henrik Georg, v. president i Göta hof-rätt, 1666—80. Falkenberg, Johannes Gottfried, regem.-qvartermästare, Falkenhagen, Henrik, ryttmästare. v. Falkenstein, Philip Friedr. Fass, Gustaf, stadsfogde i Halmstad. Fass, Jean, 1671, 72. Fass, Johan. Fass, Wilhelm. Fegræus, Haqvinus (adl. Fägerstjerna), e. o. juris professor, häradshöfding, 1668, 72. Fehrling, Johan, kapten (hans enka Elisabeth), 1648. Feiff, Alexander. Feiff, Petter. Feltberg, Olof (Persson), kamrerare, 1648. Fend, Donat, 1663—72. Fernelich, Joh., perlstickare, 1649. Ferneus, Johannes. Feuquière, fransk ambassadör, 1682. Fewerborn, Friedr., perlstickare. Fidlers, Sophia. Figreljus, Nicolaus, 1671. v. Filseck, Friedrich Moser, 1649—60. Fintzel,

Olaus. Fisch, Carl, löjtnant (hans enka Margaretha Björnberg). Fischer, Christofer, spikemed (hans hustru Anna Pohl). Fischer, Dionysius, garnisonsläkare i Riga, 1651, 52. Fischer, Wolfgang Christian. Fitinghoff (åtsk. medlemmar af släkten). Fleetwood, Georg, gen.-löjtnant, legat, 1648—60. Fleetwood, Gustaf Miles, öfverstel., 1680. Fleischer, T., sekreterare, 1667, 72. Fleisner, Anna Margaretha, 1681. Flint, Johan, ryttmästare. Flodberg, Daniel, 1681. Floris, Rogier (hans enka Maria, 1656). Fluviander, Petrus Olai. v. Flygell, Johan, 1650—58. Flygge, Chrispin, gen.-inspector (hans enka Sigrid Ekebjelm, 1681). Flygge, Siristinus. Fock, Gideon, 1657. v. Focken, Elisabeth. v. Focken, Johan. Fogelhufvud, Arvid, major. Follendt, Adam, 1656, 58. Fontelius, Halvardus Arvidi. Fontelius, Petrus. Fontelius, Roland. Forbes (Forbus), Arvid, riksråd, general, 1653—63. Forbes, James. Forbus, Johan, 1659. Fordell, Magnus. Forselius, Johannes (hans enka Helena Vogel, 1665). Forstenhäuser, Georg, 1649, 54, 55. Fothangell, Harald. Fougdt, Jacob, 1656. Franc, P. Franck, Johan, professor, samt dotter Elisabeth, 1658—83. Francke, Christina. Francke, Jobst, 1652. Franckell, Johan. Fraser, Andr. Frediani, Ambrosio. v. Freibergen, Adrian (hans enka Ursula Ridder, 1656). Frese, Anna. Frese, Liborius, 1648. Freudeman, J., landdrost, 1672. Freudenberg, Chr., kapten. Frick, Johan, 1672. Frid, 1649. Frid, Johan Jacob, 1651—71. Fridelius, Laurentius. Friedeborn, Michael, assessor vid tribunatet i Wismar, 1663—71. Friedeleben, Conrad, juris professor i Greifsw. Fries, Joachim. Friesch, Georg, 1671. Friese, Detlof Marcus, 1666, 67. Friese, Hans, 1671. v. Friesendorff, 1667. Friess, Andreas Wilhelm. Frigell, Anders, 1673. Frigell, Jonas. Friiss, Heinrich. Frimell, Michel, 1672. v. Frisen, Carl, 1648. Fritz, öfverste (hans dotter Agnesia Sophia). Fritz, Göran Nilsson (hans enka Catharina Bülöw). Fritz, Ludvig, räntmästare, ståth. på Öland, 1652—61. Frobenius, Eman., 1649. Froboes, N. Frondelius, Andr., 1684. Frost, Johan, 1673. Frumerie, Jean, 1675—81. Fröding, Laurentius, 1674. Frölich, Hans Christofer, öfverste, 1653. Fröling, Lars, 1676. Fuchs, Christian, öfverstelöjtn. Fuchs, Magnus Herman. Fuchs, Melchior, 1658—75. Fuldt, Elias, 1668, 77. Funck, Elisabeth, 1681. Funck, Simon. Furböhm, Samuel, 1684. Fyrbåll, And. Hansson, slottsfogde på Arensburgs slott. v. Fürstenberg, Wilh. Johan, kornett. Fürstenow, Johan, 1671. Fägersköld, Christian Johan och Lars, öfverstelöjtn., 1679, 80. Förster, Johan Herford. Förster, Melchior, 1668.

G.

2 vol.

Gadd, Erik Mattsson. Gadd, Jonas Andersson. v. Gager, Anna. Gaggo, Petter, postförvaltare i Philipstad, 1672. Gahm, Petter. Gahrlied, Gustaf Casimir, 1662. Gaidner, Robert. de Galle, Johan. de Galle, Jöran, 1645. Gammal, Olaus, sekreterare, 1670, 74. Gamosky, Zacharias, samt hans enka Eva R. de la Chapelle, 1670. Garb, Emanuel, 1648. Garbrecht, Petrus, 1669. Gardemeister, Hans, gen.-quartermästare. Garfelt, Joachim, 1650. Garling, Joachim, 1662. Gartman, Johannes. Garts, Michael, postmästare i Norrköping, 1669—74. Gartmeister, Thomas. Gaudecker, Elisabeth. Gavelius, Petrus E. Geder, Niclas, bankokommissarie, 1676. Geijso, öfverste, 1663—69. Geisler, Tobias, tysk sekreterare. Geisler, Johan Tobias, 1658. Gelden, Esaias, 1662. Gelden, Hartvig. v. Geldern, Bernh. Wilh., 1675. v. Geldern, Henrik, 1671—73. v. Geldernfelt, Hartvig, 1670—77. Gennehl, Heinrich, rådmän i Stettin, 1664. v. Gent, J., 1672. Gentzschein, Jacob, 1652, 58. Gentzschein, Thomas, 1651. Gerbrandt, Dietrich, 1669. Gerdessen, Henningus, 1650. Gerdner, Petter. Gerken, Jacob. Gerlach, Herman, 1668. Gerler, Herman, 1669. Gerner, Andreas, borgmästare i Stockholm, 1656—83. Gernewitz, Johan. Gerritzen, Jost. Gerschow, Michael, öfverstel., 1651. Gerstenberg, Henrik Wilhelm. Gerstenberg, Thomas, 1670, 72. Gerstorf, M. A., 1649. Gerthen, Johan Henrik. Gertner, Christofer, 1664, 65, 68. v. Gertten, Bernhard. öfverste, 1648, samt hans enka Elisabeth Wachtmeister, 1669. v. Gertten, Conrad, 1662. v. Gertten, Otto, ståth. och major (hans enka Margaretha v. Ungern). v. Gertten, Petter, 1657, 58. v. Gertten, Petter Johan. Gestrinus, Martinus, professor (hans arfvingar). Gethe, Elisabeth. Gethe, Gustaf, v. president i Göta hofrätt. Getring, Börje, ryttmästare. Getrop, Moritz (hans enka Gr. Jöransdotter). Gezelius, Johannes, d. y. Giers, Jean. Giers, Johan. Giers, Lars. Giger, Matthias fr. Basel. Giliusson, Johan, 1661. Gips, Evert (hans enka Margaretha). Gips, Johannes, samt hans enka Maria v. Hussen, 1666. Gisbizky, Johan, 1660. Gladstein, Anders. Gladstein, Herbert (hans son). v. Glahn, Hans, kgl. hof- och fälttrumpetare. v. Glahn, Jochim. v. Glan, Anna Elisabeth. Glasenapp, Reinhold, öfverste, samt hans enka Hedvig Elisabeth, 1656—58. Glasser, Georg Friedrich, 1672, 73. Glasser, Hans, f. d. löjtnant. Glintz, Hans, 1665. Glottow, Georg, tullföreståndare i Reval, 1653—57. Gnasp, Matthias. Godtsched, Bertel. Golsteen, Erik,

seer. dynastie wiburg. v. Goltstein, Johan Arendt, 1650. Goltz, Joachim, löjtnant. Goltze, v. und zu, Maximilian, 1650. Gordian, Herman, lifändskt landtråd, 1656—65. Gordon, öfverste (hans enka Anna Thomsson). Gordon, Elsa. Gosiewsky, Vicentius Corvinus, supremus thesaurarius Lith., 1655—58. Goswin, Cl., kirurg (hans enka Engell Möller). Graan, Andreas, notarie i kgl. reductionen, 1670. Graan, Jöns Jonsson. Graan, Petrus, president i Wisby, 1669, 73. Grack, Johan, 1674. Graff, Herman Tschermmin, 1649. Graham, Reinhold, 1649. Grake, Hans, 1669. Grand Maison. Grass, Andreas. Grass, Gustaf, v. president i Åbo hofrätt. Grass, Melcher. Grass, Michael Gottlieb, 1650. Grave, Claes. Gray, Thomas, kapten (hans enka Sophia Blair). Greek, Joh., borgm. i Helsingfors (hans enka Märtha Røyer). Green, Elias, kapten. Green, Erik. Green, Henrik, 1667. Green, Joachim, 1667. Grefve, Amund Nilsson, typograf. Grefve, Reinhold Amundsson, 1667. Greifensperr, Johan, 1659, 60. Greig, G. Vallier, 1668. Gretzeln, Andreas, byggmästare, 1663. de Greyffencrantz, Christophorus Nicolai, 1673. Gripenhjelm, Edmund, riks- och kansliråd, 1665—73. Gripenklo, Magnus Palumbus, justitie-president i Göteborg, 1664—68, samt hans enka, 1677. Gripenstjerna, J., kammarråd, 1675—83. Gripenwald, J., general-adjutant, 1680—83. Gripenwald, M., major, 1675. Gripenwald, Per Larsson, öfverkommissarie (hans enka Margaretha Spalding, 1676—82). Grissbach, Georg, öfverborgmästare, 1652. Grissbach, Matthias, 1670. Groll, Wilhelm. Groot, Anton, assessor i kammarrevisionen, 1671. Groot, Cornelia (de Montbas), 1665. v. Grostorf, Jurgen. Grothusen, Christian, major. Grothusen, Otto Johan, gen.-major. Grotius, Hugo, 1645. Grotjohan, Joachim, samt enka Anna Loders. Grott, Georg, kommissarie, 1656—63. Grotte, A. Grotte, Arvid. Grotte, Hans. Grotte, Johan, öfverste, 1650, 51. Grotte, Nils, 1657. Grubb, Andreas. Grubb, Catharina. Grubb, Christofer Larsson, v. landshöfding, 1662. Grubb, Johan (hans enka Brita Sabelsköld). Grünenberg, Christianus, 1659. Grünenhagen, Claus Heinrich, 1671. Grünenhagen, Ericus. Grünwald, Johan. Gråå, Henrik. Gråå, Olof, 1681, 83. Gråå, Petter, 1670. Gräffe, Casper Friedr., 1653, 59, 66. Gräffe, Martin, 1674. Gräffe, Volradt, 1653. Gräven, Joachim, regem-
 quartermästare. Grönfelt, Anna. Grönhagen, C. H., kommissarie i kammarrevisionen, 1680, 81. Gröning, Johan, 1668. v. Gröningen, Casper, kapten. v. Gröningen, Fredrik. Gubbert, Johan (adl. v. Qvickelberg), borgm. i Arboga. v. Guericke, Otto, kurbrand. råd, 1667. Guidebald, 1665. Gunnarsson, Arvid, 1674. Gustafsson, Arvid, 1663, 64. Guthrie, Walter. Guthrie, Willem. Gutte, Hans.

Gyldenbring, Erik, häradshöfding, 1675. Gyldencrantz, Jonas, legationssekreterare, 1658—73. Gyldenhoff, Baltazar, krigsråd, 1669—81(85). Gyldenklou, Anders, sekreterare af staten, legat, 1649—61. Gyldenklou, Catharina, 1683. Gyldenstolpe, D. Gyldenär, Arvid, öfverste. Gyllenadler, Nicolaus, kommissionsskreterare, 1662—75. Gyllenadler, Salomon, sekreterare i commerce-koll., 1675. Gyllenauker, Bengt, assessor i Svea hof-rätt, 1681. Gyllenanker, Christine, 1670. Gyllenarm, Gabriel Larsson. Gyllenbrand, Hans. Gyllencreutz, ambassad-sekreterare, 1665—67. Gyllengrip, Christofer, assessor, 1655—85. Gyllengrip, Gabriel, 1670. Gyllenhal, Helena. Gyllenhjelm, Carl Carlsson, 1648. Gyllenhjerta, Joh. Christersson, major. Gyllenpatron, Gustaf Mårtensson, ryttmästare. Gyllenpatron, Johan, löjtnant (hans enka Christina v. Glan, 1668). Gyllenspetz, Jonas Hansson, öfverstel., 1664—74. Gyllensting, Johan Botvidsson, regem.-qvartermästare. Gyllenstråle, Per Carlsson (hans enka Ingrid Svensdotter). Gyllenållon, Arvid, 1661, 65. Gyllenållon, Magnus, 1655. Gündthausen, Johan. Günter, Gottfr., 1672. Günter, J., ingenjör, 1677, 79. Güntersberg, C., öfverste, 1672. Güntersberg, Eberhard. v. Güntersberg, Nic., öfverstel. Gärffelt, Elisabeth. Gärffelt, Joachim, 1655. Gärffelt, Margaretha, 1670—84. Gärffelt, Thomas, öfverste, kommandant i Stralsund, 1659—63. Görner, Andreas, 1654. Götte, Evert. Götzen, Jost Friedrich, 1656. Göös, Bartholdus. Göös, Jonas.

H.

3 vol.

Haack, Henning (hans enka Dorothea Wend). Haake, Bengt Nilsson. Haas, Evert. Hackman, Jacobus, 1674. Haffner, Paul, 1659, 63. Hafman, Christofer. Hafman, Petter, guvernementssekreterare i Narva. Hagemeister, Johan, 1672. Hagen, Jurgen. Hagens, Heinrich, 1653. v. Hagentorn, Elias, 1667—71. v. Hagentorn, Henrik, fältskär (hans enka). von der Haghen, Arnold och Johan, köpmän, 1654, 55. Hahn, Johan (hans enka, 1658). Haij, Alex., öfverste (hans enka Dorothea Plessin, 1650, 51). Haijock, Alex., borgm. i Jönköping, 1673, 74. Hake, Jacob, 1653, 54. Halenius, Laurentius, 1683. v. Haligenberg, Johan Wentzel, major, 1659. v. Halle, Joel, löjtnant. Halterman, Adam, licentförvaltare i Hapeal. Haltulander, Thomas P. Hammarinus, B., scholæ ups. rector. Hambræus, Jacob Andersson, academi-

fogde. Hambreus, Jonas, 1645—65. Hamilton, Archimbaldus. Hamilton, D., 1671, 75. Hamilton, Hugo, öfverste, 1648—71. Hamilton, Ludvig. Hamilton, Thomas, 1667. Hammar, Börje Månsson, 1673. Hammarin, Samuel, 1665. Hammarsköld, P., landshöfding i Kalmar län, 1663—68. Hammarstedt, Samuel, 1670. Hanck, Elisabeth. Haneberg, Daniel, 1660. Hanisius, David, 1666, 68. Hansson, Christofer, postmästare i Mariestad, 1679. Hansson, Lennart, 1656. Hantsch, Georg. Happach, Volrath. Hardegg, Johan Albrecht, 1653. Hardegg, Julius, 1651. Harder, Johan, 1649. Harder, Nicolaus, major. v. Hargen, Detlof, 1673. v. Hargen, Jacob, 1650. v. Hargen, Lorentz. Harrer, Hans Wolf, 1650. Harrien, Jacob, samt hans hustru Gertrud v. Hove. Hartig, Claes, samt hans enka Engel Lindeman. Hartman, Engel, 1657, 58. Hartman, Johan Henrik, 1673, 74, 77. v. Hartwig, Johan, 1663, 66. de Hassany, Jacobus Naga, 1666. Hassel, Gustaf. Haster, Johan, köpman. Hastfer, Johan, 1660—71. Hastfer, Odert, 1659, 69. Hatcher, Walter. Hatun, Erik, postmästare, 1673—78. Hauenschildt, Detlof, 1657—73. Haveman, Anthon. Heckel, Dorothea Magdalena, 1676. Hedreus, professor (hans enka Barbara Andersdotter). Hegelberg, Petrus. Heij, Jacob, 1680. Heij, Wilhelm, 1672, 78. Heijdeman, Jurgen, öfverstel., samt hans fru Anna Elisabeth von Tiesenhausen, 1645, 68. von der Heijdt, Georg Petter, 1668. Heirirz, Tobias, 1648, 49. Heinsius, Jacob Bernhard, sekreterare, 1651—70. Heinsius, Nicolaus, 1665, 68. Heissig, Hans, kirurg. Heisterreich, Philip, 1669, 80. Heitken, Georg. Hellebergh, Nicol. Helleday, Gilbert (William Davisson). v. Hellenfelt, Benjamin Hell, 1667. Helleweg, Petter. v. Hellewegen, Cajus, f. d. major, 1664. v. Helmersen, J. sekreterare, 1660—69, samt hans enka Catharina v. Dahlen, 1658. Helmes, Johan, 1656. Helmes, Johannes. Hempell, Gustaf, 1665. Hempell, James, samt hans enka Catharina, 1666, 77. Henning, Nicol. Henrichs, Wilh., målare, 1654. Henriksson, postmästare i Örebro, 1675. de Heppe, J., guvernör i Lothringen, 1652. Heræus, Christian, 1679. Herbers, Herman, 1675. Herbinus, Johannes, polsk professor, ecclesiarum polonarum deputatus, 1667—78. Herman, Johan, 1651, 53. Herman, Martin Friedrich, 1678—81. Hertel, 1675. Hertel, Samuel, gen.-auditör, 1657. Hertzog, Johan Henrik, 1683—85. Hertzog, Martin, sekreterare, 1659—72. v. Hessen, Cordt (hans enka Margaretha Maria v. der Holchschrödern). Hessler, Anthonius Caroli, 1652. Hessler, Bartill Caroli, 1649. Hessler, Carl Carlsson, 1683. Hessler, Daniel Carlsson. Hetling, Claes, 1658. Heublein, Johan Casper, 1667—74. Heublein, Kilian fr. Erfurt. Heublein,

Stephan (hans dotter Euphrosyne, 1661). v. Heucking, Wilh., öfverste (hans enka Catharina Elisabeth, 1659). Hewelcke, J., 1665. Hevelius, 1665. Heysig, Johan, 1681. Hiep, Thomas. Hierta, Per, öfverstel., senare gen.-major, 1662—74. Hiertz, Johan, målare. Hilchen, Frans, öfverstel., 1660. Hilchien, Alex., kapten, 1656. Hildebrand, Andreas Thomas. Hildebrand, Johan, ryttmästare. Hildener, Hans Christofer, 1659. v. Hilleman, Lars, 1681. Hillersköld, Torsten Hansson (hans enka Christina Klingenberg). Hilleton, Gabriel, postmästare i Helsingborg, 1675—79. Hingher, Christofer, würtemb. consist. råd, 1667. Hiane, Heinr., 1658. Hintz, Carl, musicus. v. Hintzin, Elisabeth. Hinzke, Johan, 1671. Hiort, Anders Grelsson. Hiort, Esbjörn. Hircinius, G., 1678—83. Hirsch, Matthias. v. Hirschenstein, Johan Carl, kapten. Hirschfelt, Hans, jägare. Hjärne, Erland, 1662, 64. Hjärne, Henrik. Hjärne, T., 1664. v. Hoditz, Carl Wentzel, 1652. Hoffstättar v. Kühnberg, Johan, gen.-krigskommissarie, 1655, 56, 69. Hofmeister, Johan, 1649. Hohenlohe, Julius, 1647. Hohenlohe, Louis Gustave. Hohenlohe, Sigfrid m. fl., 1667, 68. Hohenstern, Lambert. Hold, Moritz, 1651, 55. Holder, Heinr. Christofer, 1673. Holm, Sven Hansson. Holms, Jean, 1652. v. Holstein, Detlof, 1657. v. Holstein, Hieronymus Johan. Holstenius, Johannes, 1680. Holtzhausen, Evert. Holtzhausen, Petter, 1658, 72. Holtzhausen, major (hans enka Marie Strussköld). Holtzmüller, Gottfried, öfverste, 1649—55. Holwein, Casper. Holyk, Georgius Franc, böhmischen Exulanten pastor. Hoof, Sven Svensson, 1669, 80. Hopfner, Urban. v. Hornberg, Johan Reinhold, 1665—72. Horneman, Lennart. v. Hove, Ernst. Hufvudskott, Bartill (hans enka Margaretha Regartin). v. Hullo, Anselmus, målare, 1650. Hullt, A. Andersson, tullinspector. Hundelius, Olaus. v. Husen, Anna. v. Husen, Christian, borgm. i Hapsal, 1662. Huss, Matthias Wilh., 1667—74. Hücksten, Josua, proviantmästare. Hüllgartner, Matthias, 1656, 57. Hyltenius, Nicolaus. Hyltzhorn, Johan, öfverstel. (hans enka Anna Bure). Hüschen, Jost, 1656. Hüttner, Johan. Håkansson, Sven, 1677. Hård (åtsk. medlemmar af släkten). Hägerstjerna, Claude (Roquette), 1649—73. Hägg, Aron Axelsson, 1653, 57, 58. Hästehufvud, Anders Eriksson, 1648, 52. Hästesko, P., 1675. v. Höpken, Niclas, 1665. Höppener, Jacob, köpman, 1658. Höppener, Johan Ernst, oculist, 1675. Höter, Bernhard, 1652, 53. v. Höveln, Conrad, 1663. v. Höveln, Gotthard (hans hustru Gertrud v. Lohn). v. Höveln, Valtin (hans enka Polixinna v. Gijlsson). Höök, Jonas, 1675, 76. Höök, Jonas Gamalielis. Höök, Petrus. Höök, Åke.

I och J.

1 vol.

Icken, Henrik, 1665, 70. Ifvarsson, Ifvar, major (hans enka Christina Marck). Ifvarsson, Per. Igelström, Harald, öfverste, 1653, samt hans hustru Elisabeth Wederhoren, 1670. Ihering, Christian, præceptor för M. G. De la Gardies söner, 1660. Ihering, Medard, 1656. Ihle, Georg, bokbindare, 1675. Insulander, Johan. Irving, Catharina Elisabeth, 1681. Isebrand, Gertrud. Isenston, Jacob, öfverste, 1650, 55. Itzen, Albrecht, 1657.

Jacobsköld, Helena Sophia, 1672. Jacobsson, J. Jacobsson, Simon, 1660—65. Jansson, Jan, skeppsbefälhafvare, 1646. Jauch, Lorentz, 1669. Jernsköld, Claes, 1666. Jernsköld, W., öfverste, 1666, 73, 75. Jesenhausen, Herman (hans arfvingar). Johansson, Erik, 1653. Johansson, Hans, 1669. Johansson, Jacob, riddarhusfiskal, 1663, 69. Johansson, Johan, 1675, 77. Johansson, Matta, 1652. John, Johan, sekreterare, 1655, 58. Johst, Melcher, borgare i Riga. Jollyvet, Eno, 1671. Jonston, Francis, 1655. Jonston, Nicola. Jonston, Patrick, major, 1671. Jordan, Adolph. Jordan, Anna. Jordan, Bartholomeus, 1669, 80. Jordan, Carl. Jordan, Christian, trumpetare. Juell, Jans, 1667, 71. Juncker, 1664—70. Juncker, Melchior. v. Junghausen, Arendt, 1650. Juul, Rudolph Christian. Juul, Wilhelm, 1673. Jüterbock, Joachim, 1677. Jüterbock, Simon, hofsadelmakare, 1666. Jäger, Constantin, 1647. Jäger, Henrik, kgl. myntmästare i Riga.

K.

2 vol.

Kader, Andreas, 1648. Kadow, Samuel, borgmästare (hans enka Karin Kale). Kaffe, Anna Bengtsdotter. Kaffe, Erland, v. president i Göta hofrätt, 1661—70. Kaffe, Göran (hans enka Märta Soop, 1677). Kaffe, Hans, 1666. Kaffe, Åke Bengtsson, kaptenlöjtnant, 1663—71. Kagg, Carl, 1663. Kagg, Lars, 1648—71. Kagg, Nils, 1677 81. Kahl, Evert, 1665. v. Kahlden, Dorothea, 1657. Kahlen, Christofer. v. Kallenbach, Reinhold. Kanne, Nicolaus, guldsmed, 1660—62. Kappe, Christofer, major. Karlström, Bengt Gustaf. Karp, Jacob. Karpffen, von und zu, Hans Adam, 1653. Karstens, Conrad, 1664. Karstens, Egidius. v. Karstenstein, Otto, kaptenlöjtn. (hans

enka Anna Elisabeth). Karus, Christofer. Kastor, Jacob. v. Kaulbars, Johan, 1675. v. Kautsch, Petter Kautsch 1666. Kautze, Johan, postmästare, hans dotter. Kedler, Wilhelm, notarie. Keijser, Henrik, bokbindare i Stockholm. Keitz, Georg. Keitz, Jacob, major. Keller, Anthon Georg, 1669, 70. Kelman, Michael, 1679. Kempe, Anders, philo-chemicus, 1675, 81. v. Kempendorf, Casper Friedrich, gen.-kommissarie, 1652. Kempenfelt, Jonas, öfverste, 1680. Kempensköld, Samuel, riddarhus-sekreterare, 1652, 53. Kersten, Claus, »Gerichtsvogt» i Hapsal. Kerting, Andreas, 1678. Kessel, Gerdt, snörmakare. Ketler, Anna. Ketler, Wilhelm, sekreterare, 1673. Kewenhüller, Bernhard, 1652. Kewenhüller, Paul, 1648. Kielman, Joh. Ad., president i Holsteinska regeringen, 1661—75. Kiempe, Anders Larsson, löjtnant. v. Kijuskij, Jaroslaus, 1651—55. Kilburger, Johan Philip. Kimpel, Elias, 1651. King, Jacob, gen.-löjtnant (hans arfvingar). Kinman, Zacharias, löjtnant. v. Kirchenbaum, Christina Regina. v. Kirstein, Johan Christofer, 1656. Kirstenius, Johan Petter, ingenjör, 1653—70. Kitler, Georg, bokh., 1669. Kiöpling, Hans, hofquartermästare, 1657. Kiörning, Matthias. Kiörning, Anders, öfverste (hans enka Christina Mörner). Kiörning, Margaretha. Klaubart, Augustinus, 1664—66. Klaubart, Wilhelm, 1665. Klebeck, Ebert Gerhard, 1673. Klebeck, Henrik. Klebeck, Otto Gerhard, 1656. Kleihe, Bartholomeus, 1681. Klein, M., 1674—80. Kleinschmidt, Christofer. Kleissen, Hans, 1661. Kleist, Wilhelm, pomm. kansler (hans arfvingar). Kleiwe, Heinrich. Klerck, se Clerck. Klick, Hans, ryttmästare, 1656. Klingberg, Erik, kapten, 1656. Klingenstjerna, Carstenius. v. Klingspor, Stephan, öfverste, 1649. Klink, Wilhelm. Klint, Johannes, 1670. Kloot, Claudius, 1664, 76. Kloot, Wolmar. Klug, Moritz, öfverstel., 1670. Klüwer, Dietrich, 1656. Klöfversköld, Carl Eriksson, ryttmästare. Knaust, Ludvig, 1660. v. Knaustorf, Joachim, 1660—68. v. Kniphausen, Enno Adam, 1650. Knopf, Wilhelm. v. Knorring, Frans, öfverstel., 1645—68. v. Knorring, Georg Johan, öfverste (hans enka Helena v. Wulffen). v. Knorring, Gustaf, 1657, 78, 79. v. Knorring, Henrik, ståthållare, 1650—66. v. Knorring, Johan. v. Knorring, Otto. Knubbe, Qvirinus, samt syskon. Knöll, Johan, löjtnant, 1659. Koch, A. Koch, Christianus, assessor regius, 1667, 70. Koch, Frans, råd- och handelsman, 1677—79. Koch, Johan, urnakare, 1664. Kock v. Krimstein, Hans Christofer, gen.-major, 1669, 80. Kohl, Andreas, borgm. i Hapsal, 1679. Kohl, Anthonio, 1656, 58. Kohl, Henrik, borgm. i Hapsal, 1673. Kohl, Jacob, borgm. i Arensburg, 1650, 53. Kohlemeter, Hans, rådmän, 1682. Kohlen, Anthon och Andreas. Kohlen, Jacob. Kohrre,

Aron, öfverstel. (hans enka). Kolb, Anthonius, korrespondent, 1661—73. Kolb, Johannes, page-præceptor. Kolhaus, Barbara, 1652. Kolhaus, Georg Christofer, 1653. Kollenberg, Johan, legationssekreterare. Kollenberg, Torsten, 1679. Konow, Tobias, 1660. Kool, Henrik. Koot, Christofer (hans enka Anna Stackelberg, 1663). Kop, Hieronymus, instrumentmakare. Kopeniczky, Adam, 1678. Korbmacher, Constans, köpman. Korff, Christofer Reinhold, 1656. Korff, E., 1657. Korff, Ernst Johan, reg.-qvartermästare. Korff, Nicolaus, senator och wojwod, 1656. Korff, Wilhelm, 1656, 57. Korn, Valentin, 1663. Korndorff, Johannes, adv. fisi reg. bellici in Liv., 1653, 54. Kosoboski, Albrecht. Kotzebue, Jac. Frans, 1662. Krabbe, Bengt, löjtnant, 1671, samt hans enka Anna Matsdotter. Krabbe, Jörgen, 1669—72. Krabbe, Nils (hans enka Mette Rosenkrantz). Krabbenhoff, Hans, proviantmästare (hans enka Maria Ibing). Krabbenhove, Johan, 1672. Krackau, Heyman, accis- och licentförvaltare i Braunschhaus vid Stade 1669. Krafft, Dietrich, 1668. Krafft, Erik, 1677, 81. Krafft, Henrik, 1665. Krahm, Martin, glasfabrikant. Krakort, Peder. Kramer, Johan Christofer, 1650. Kramer, Ludert. Kranichfelt, 1670. Kransfelt, Lars Måsson, f. d. sekreterare, 1661. v. Krefelt, Henrik, major. Kreffting, Claus, löjtnant, hauptman på Dagön, 1662. Kreffting, Jörgen, 1668. Kreij, Johan, borgare i Hapsal, 1666. Krendell, Gregorius, 1670. Kribbeken, Jac., 1649—60. Krijwman, Henrik, sekreterare, 1650—69. Krok, Andreas. Krok, Gudmund. Krook, G. Krook, Israel. Krook, Nils, postmästare i Strömstad. de Krull, Reinhold, »wappensteinschneider». Kruse, Erik, ståth. på Wiborgs slott och landsh. öfver Wiborgs län, 1648—63. Kruse, Hans, 1659. Kruse, Herman, 1654. Kruse, Johan (hans hustru Catharina, 1665). Kruse, Nils, 1660. Krusenstjerna, Philip, ståth. i Reval, 1653—67. Krüger, Jonas. Kråke, Sven, 1677. Kugelhelm, Claudius, 1648. Kuerren, Georg (hans enka Helena v. Wulffin, 1662). von der Kuhla, Berthold Clemens, 1668, 69. Kuhlman, Magn. Johannes, ryttmästare. Kuhnnow, ryttmästare (hans enka Anna Elisabeth). v. Kurowski, Wilh. Henrik. Kursel, Catharina. Kursel, Claes (hans enka Gertrud v. Grothusen, 1653). Kursel, Henrik, ryttmästare, 1672. Küchemeister, A., öfverste, 1648—55. Kylander, J. Kyle, Catharina. Kynne, Johan, 1669. Küssow, Hans, 1661. v. Kämpften, Adam Friedr. Reichwald, 1665. Kärsten, Nic., öfverstel., 1672. v. Köbberer, Hans Casper, 1668. Köhler, Johan Christian, löjtnant. Köhler, Jöns Larsson. Köneke, Dietrich. König, Claes. König, Frans Philip, 1657. König, Johan Friedrich, teol. prof. i Greifswald, 1653. Königsfels, Tobias, tygmästare, samt hans enka Dorothea Baumgart, 1652, 53.

L.

4 vol.

Labach, 1670. L'abbé de Foix, 1647, 48, 52. Labbé de Laffemas. Lacki, Theod., marscalcus Magni Duc. Lit:niae, 1655, 56. Lado, Friedr. Wilhelm, öfverauditör (hans hustru Christina v. Göscher). Lado, Matthias Henrik, kapten. Lagercrantz, Olof, öfverstel., 1655, 56. Lagercrona, Johan, assessor i reductions-koll. Lagerfelt, J., v. president i commerce-koll., 1653—81. Lagergren, Alexander, kapten. Lagerhjelm, Magn. Gabriel. Lagerlöf, P. Lagerqvist, Erik, härads-höfding, 1682. Lambert, Jacob, 1656. Lamoureux, Abrah. Cæsar, 1671. von der Lancken, Philip Christofer, resident i Regensburg, 1659—75. Lang, Ertman, kapten (hans enka Beata Jönsdotter). Langelius, Nicolaus, 1672. Langelodt, Joel, doctor, 1674. Langenberg, Christofer (hans enka Maria Nauthoff, 1657). Langh, Joachim, målare. Langhaar, Conrad, borgare i Riga. Langhaar, Cort. Langjar (v. Puchberg), Christofer Jacob, 1649—54. Lannerus, Abraham. La Piquetterie. La Roche, 1669. La Roche, Abraham, färghandlare. Laroque. Lascaris, Claire Isabelle de Mailly, 1656. Laun, Johan Georg. Laurinus, Christofer. v. Lautenstein, 1659. Law, Johan, fänrik. Law, Jörgen Johan, kvartermästare, 1657. de Lavenstein, Jean Rembert Streiff, gen.-major, samt hans enka Maria Magd. v. Endringen, 1657—62. Le Blon, Corneille och Michel, agenter. Ledahl, Friedrich, 1660. Ledeburn, Dietrich, 1650—54. Ledeburn, Eberhardt, regem.-kvartermästare, 1672. Ledru, Pierre, 1650, 53. Le Febure, André. Leferowitz, Gregor, 1661. Lefers, Petter, 1652. Le Fezandier, 1667. Legrand, 1666. Lehman, Christer, 1657. Lehman, Melchior, 1650. Leichner, Eccard, professor i medicin vid universitetet i Erfurt. Leijel, Adam och Henrik, handelsmän, 1677, 81. Leijel, Jacob, handelsman, 1681. Leijonancker, Daniel, kommissarie, 1679. Leijoncrona, Johan, 1669, 81. Leijonfels, Valentin, 1665, 66. Leijonhjelm, E. B., öfverste och kommandant på Kalmar slott, 1669—75. Leijonhufvud, Abraham, ståth. på Örebro slott, 1668—75, samt hans enka Brita Kagg, 1677. Leijonhufvud, Carl Mauritz (hans enka Anna Maria Kruus, 1669). Leijonhufvud, Erik G. (hans enka Christina Dorothea Banér, 1663). Leijonhufvud, Gustaf, fältmarskalk, landshöfding, 1651, 53. Leijonhusen, Gustaf. Leijonkloo, A., 1674. Leijonram, Johan, öfverstel. (hans enka Margaretha). Leijonsköld, Mårten Augustinsson, kammar-

råd, 1650—56, samt hans enka Brita Sneckenfelt, 1663. Lemmens, Christina. Lemwig, Olof Svensson, prest på Bornholm, 1672. Leueus, Jacob. Lennartsson, Anders. Lentz, Andr. Leutzman, Nicolaus (och Georg Witting), 1657, 58. Leps, Reinh. (hans enka Hedvig Margaretha v. Rosen). Leschel, Leit, 1677. Leschhorn, Henrik (hans enka, 1670). Leslie, Andreas, 1657. Lesneur, Jeanne. Letmat, G., 1669. Leuchtenberg, Franciscus, 1670. Leuchter, A. Leubusen, Zacharias, fältkassör vid lifl. arméén, 1657. Leutner, Adam, postmästare i Reval. Lewe, Gerhard. Lichtenberg, Henrik, bildhuggare, 1673. Lichton, Robert, 1672. Lidberg, Andreas, lagläsare, 1681. Lidenius, Haqvinus, 1655, 56. Liebolt, Hans, urmakare i Riga. Liebstein, Johan, löjtnant, 1660. v. Liebstorff, Herman. v. Liebstorff, Joachim, krigskommissarie, 1655—65. v. Liebstorff, Wilhelm, fänrik. Lietzen, Nicolaus, härads-höfding, 1669, 74. Liewe, Jurgen. v. Lieven, Berendt (och Claes Ram). v. Lieven, Bernhard Otto, 1656—58. Lifman, Joh., justitie-borgmästare i Wiborg, 1672. Liliencrona, A. P., 1662. Liliendahl, Hartvig, 1652. Liliensfelt, Lorents (hans enka Anna Elisabeth Greff, 1667). v. Lilienthal, Joh., resident i Moskwa, 1657—70. Lille, Jonas, 1683. Lillje, Axel, riksråd, 1648—62. Lillje, Axel, landsh. i Stockholms och Upsala län, 1663—74. Lillje, Axel Gustaf Helmer, öfverste, 1668, 69. Lillje, Per (Kuntsson). Lillje, Per, slottshauptman i Göteborg, 1655. Lillje-bjelke, Nils, 1673. Lilljeborg, H., revisionssekreterare i krigskoll., 1672—83. Lilljebrunn, Andreas, 1682. Lilljecrantz, Axel Magn. Lilljecrona, Anders. Lilljeflycht, Gabriel, 1669. Lilljeholm, Maria och Mattheus. Lilljemark, Lars Stigzelius. Lilljenhjelm, Emanuel, 1674, 76. Lilljenhjelm, Johan, 1661. Lilljenhoff, J. P., kommis-sarie i commerce-koll., medlem af ambassad till Moskwa, 1668—74. Lilljenstierna (Bjugg), Andreas, ambassad-sekreterare, 1656—79. Lillje-qvist, Anders Nilsson. Lilljering, Christian, gen.-guvernementssekreterare i Estland, 1675. Lilljeroth, N., hofråd och e. o. envoyé till Frankrike, 1677. Lilljesköld, Erik, ryttmästare. Lilljeström. Lilljeström, Joh. Nic., regeringsråd i Pommern, 1648—51. Limbach, Nicolaus, kapten, 1652, 57. Linbarck, öfverstel. (hans enka Maria Frosting). Lind, Erik, postmästare i Nyen, 1676. Lindberg, Andreas, 1672, 75. Lindberg, Martin G., ryttmästare. von der Linde, Erik, landsh. i Åbo och Björneborgs län, 1656, 64. von der Linde, Gustaf. Lindeberg, Hieronymus. Lindebom, major (Eva Stuwert). Lindegreen, Nils Nilsson, 1673, 74. Lindehjelm, Anders G., sekreterare i kammar-koll., senare landsh. Lindelius, Samuel. v. Lindelöf, Carl Carlsson, kornett. Lindenow, Barbara Elisabeth. Lindenow, Christofer. Lindenow, Otto

Lindorm, Olof, kapten (hans enka Elisabeth Hintzen). Lindsköld, Erik, hofråd, 1660—75. Lindtman, Wilh., 1653, 54. Lindzav, Hans. Lingh, Anders, contrefejare, 1680. Linnerius, Olaus, 1684. Linnesköld, Peder Svensson. v. Linthen, Hans och Jacob. de Lionne, 1647, 65, 67. Liphart, Friedr., regem.-qvartermästare, 1658. Liphart, Johan, 1662, 77. Lipstorp, Daniel, 1661—80. Lithman, J., assessor och lagman, 1654—72. Loccenius, Albertus. Lode, Bernhard. Lode, Carl, 1653. Lode, Gerhard, 1657. Lode, Gustaf, ryttn., och Ernst. Lode, Otto. Lode, Reinhold. Loef, Jacob. Lohde, Claes. Lohman, Johannes, staden Rigas sekreterare. Lohrman, Berndt, notarie i kgl. revisionen (hans enka Catharina Elisabeth Brun). Long, Henry, 1670. Looberg, Nils. Lood, Erik, major, 1665. Loodh, R. Gabriel. Lonner, Johannes, 1650. Los, Uladislaus, dapifer plocen. Lossius, Daniel, 1677. Lovisinius, Ericus. de Lubieniec, Gabriel, korrespondent, 1655—75. Lubieniecki, Stanislaus, 1660—73. Lubomirski, 1665. Ludenius, Laurentius, doctor (hans enka Barbara Buchan). Luders, Adolph, 1657. Luher, Hans (hans enka Agneta Hampell, 1671). de Lumbra, fransk ambassadör, 1652—62. Lundenius, Laurentius, staden Göteborgs syndicus, 1674. Luth, Johan. Lutkeschwager, Joachim. Lübeck, Lorents. Lübecker, Georg Henrik, gen.-major och landsh., 1662—81. Lübecker, Hans, tjensteman vid Stora Kopparbergs grufva, 1664—67. Lüder, Joachim Ernst, 1658. Lüders, Adolf. Lüders, Andreas. Lyding, D., fänrik. Lüher, Hans, 1658. v. Lüntke, Matthias, kapten. Lüntzman, Nicolaus, 1648. Lütgens, 1655, 68. Lütken, Ægidius, fänrik (hans enka). Lütken, Henrik. Lütken, Lucas, 1668, 69. Lützow, Claes Christofer, 1660, 63. Lücke, Gudmund, P., urmakare, 1665. v. Löbelln, Johan, kapten. v. Löbenen, Elisabeth, 1652. Löfling, Johan (hans enka Elisabeth Anrep, 1682). Löscher, Andreas, major, 1656—60. Löw, Georg, 1656. v. Löwen, Friedr., gen.-löjtnant, 1656—67. v. Löwen, Georg Johan. v. Löwen, Gustaf. v. Löwenfels, Valentin, 1664, 68. Löwenklou, Georg, öfverste. Löwenklou, Johan Christian, 1666. Löwenstein, 1681. Löwenstein, Philip. v. Löwenwolde, Christofer Bernhard. Lööt, Erik Andersson, 1652.

M.

2 vol.

v. Maasberg, Johan, 1653. Macklier, Catharina. Macklier, Hans. Macklier, Johan (och Petter, abgesandt till Brandenburg), 1666, 72, 79.

Magga, Guillaume, 1672. Magirus, G., 1660. Magnen, Nicolaus, underkock. Magor, Reinhold, 1648. Mahlstedt, Arnold, landsekreterare på Ösel. Majjdell. Majdell, Jurgén Friedr., kapten. Majjdell, Otto Ernst, 1656. Majdell, Tønnes Henrik, 1669. v. Main, Jacob, ryttmästare. Malblanc, J. F., 1669. Malm, Nicolaus, regem.-quartermästare. Malmenius, Laurent. Malörth, Lars Pedersson, 1662. Mannerschilt, Christina, 1656. Marais. de Marneuf, 1674. Marschalck, Balthasar, hofmarskalk, 1652—77. Marschalck, Hans, handelsman i Stockholm. Marschalck, Jurgén, bremiskt regeringsråd, 1663—70. Martens, Hans (hans enka Margaretha Tausten). Martensson, Henr., borgmästare i Helsingborg, 1661. Martin, Jacques, 1653, 60, 63. Martinitz, 1648. Mattallo, Johan. Mazarin, kardinal, 1648. Meck, Eng. Wilh., 1665. Medenius, Benedictus. Medtstake, Reinhold, landshöfding öfver Kexholms län, 1653, 56. Meecks, Reinhold, ryttmästare. Meem, Bernh., 1666—71. v. Mehlen, Johan Christofer, major, 1665. Mehlfelt, Magnus, 1663. Mehnlös, Peder, inspector öfver landtmäteriet (hans enka Anna Christofersdotter, 1670). v. Meiher, Johan Anthon, 1674, 75. Meij, Hans, handl. (hans enka Anna Kippe). Meijbohm, Johan. Meijbusch, Anthon, contrefejare. Meijer, Gerhard, 1651, 52. Meijer, Johan, 1675. Meijer, Valentin, öfverste, 1657, 60. Meiners, Herman, 1650. Meiss, Christian, handelsman. Melberg, Olof, 1680, 81, 84. Mellin, Berendt, 1649, 56, 57, 76. Mellinus, Laurentius, 1676, 78, 80. v. Mengden (åtsk. medlemmar af släkten). Mengel, Georg, öfverstel., 1649. de Menich, Etienne, ryttmästare. Menschewer, Adolph. Mentz, Bartholomeus, handelspresident i Landskrona, 1663—82. Mentzerus, Balthasar, 1666. Mentzerus, Jean. Merian, Mattheus, 1653, 55, 71, 72. Messenia, Anna. Messenia, Lucia. Mesteroth, öfverstel. v. Mhul, Wilhelm, öfverste, 1656—58. Michaelis, Joh., teol. doctor i Greifswald, 1660. Michels, Wilhelm, 1657. Micrander, Julius, 1675. Micrander, Lars, 1682, 83. Middeldorf, Detmer, 1681. v. Mierbach, Emerich, 1655. v. Mierbach, Reinhold, 1657. de Mierzen, Joannes, marscalcus wilcom., 1655—57. Milander, Anders, 1667, och Nils Andersson, 1674. Miron, Johan. Mislik, Johan Brzetslaw, friherre till Hirschhoff. Mobach, Hans, 1671. Modén, Reinhold, 1666, 67. Moderus, Erik. v. Mohden, Georg, 1650. de Molietz, A., 1648. Molijthæus, Andreas, 1677. Molinus, Ericus, gen.-gevaldiger. Mollet, Jean. v. Moltke, Joachim Friedr., 1651. Moltzahn, Albrecht Joachim, 1673. Moltzahn, Hans Bernhard. Moltzahn, Hans Jacob. Momma, Isak, 1681. Momma, Jacob, 1667. Monstjern, Andr. Johansson. Monthelius, Nic. Georg. Moraht, A., 1673. Moraht, H., 1669. Morand, 1671.

More, Patrick, 1648—61. de Morie, Anthoni, 1656. de Morier, Jean, 1682. de Mortaigne, Barthold, 1660—75. de Mortaigne, S. 1682. Mosen, Johan Pettersson, major, 1662. du Moulin, Jacob, 1650, 5. Muck, Georg, kvartermästare. Muggenthal, Werner Philippi. v. Muhl Jorgen Wilhelm, 1672. v. Muhlen, Sibilla Sophia, 1655, 58. Munck, Andreas, öfverste, 1657, 74. Munck, Christina. Munckhoven, Henr., målare, 1651. Munthenius, Ludovicus, 1672. de Murd Anthoni, öfverste (hans enka Margar. v. Tiesenhausen). Musculus, Valentin, v. Mausen, 1654—62. v. Mühlhausen, Conrad, kapten, 1654. Müldenens, Andreas. Müller, G., 1656. Müller, Hans Ulrich, barndoktor och kirurg. Müller, Jacob, gymn. rektor i Reval, 1666. Müller Johan Christofer, 1684—86. Müller, Lorentz, 1661—65. Müller Philip, teol. doctor i Jena, 1680. Müller von der Lühnen, Barckhausen, löjtnant, 1649, 58—67. Müller von der Lühnen, C., 1651. v. Münche, Christina Elisabeth. Münster, Andreas, borgare i Riga, 1653, 56. Myslensky, Johan Albrekt, fiskal. Månesköld, Carl Christersson, v. president i Göta hofrätt, 1655. Mägerl, Adam, 1650. Möllendorff, Christofer, trumpetare. Möller, Arendt, 1668, 80. Möller Christofer Wolter. Möller, Daniel. Möller, Matthias (hans enka Gertrud Maus). Möllner, Johannes, skollärare. Mönnichking, Jost, se Dreijer. Mörling, Lars, 1681. Mörner, 1672. Mörner, Anna Catharina, 1655. Mörner, Carl, riksråd och president i Dorpats hofrätt, 1651—63. Möwce, Andreas, kapten, 1650.

N.

1 vol.

v. Nandelstadt, Ernst Wilhelm. Nasaken, Jacob (hans enka Catharina Röding). Naschokin, A. A., moskovitisk wojwod, 1656, 57. Natt och Dag, Arvid Ifvarsson, v. president i Svea hofrätt, 1681. Natt och Dag, Axel Thureson, 1641—45. Natt och Dag, Axel Åkesson, 1645. Natt och Dag, Nils Persson, kaptenlöjtnant. Natt och Dag, Åke Axelsson, samt hans hustru Anna Cruus, 1653. Negelein, Wolfgang. värdshusvärd i Nürnberg, 1664. Neibelius, Dominicus. v. Neideburch. Joh. Herman, öfverhauptman i grefskapet Pernau, 1660. v. Neigelke. Johan, 1651. v. Neilcken, Elsa. Nerbelius, Ericus. Neren, Alexander. Nerman, Gerhard, 1645. Nern, Johan, öfverste och kommandant, 1648—50. Nesselrot, Wilhelm. v. Nettelhorst, Friedrich, 1659. v. Nettel-

horst, Gerloff, 1658. v. Neuenhoff, Paul Carl, 1663. Neuhausen, Hieronymus, 1680, 81. Neuhausius, Johannes, prof. græcæ lit., 1666. Neumann, Johan, 1661, 72. Neumeyer, Andreas, 1665, 67. Neverlan, Girge, trumpetare (hans enka Gesiche Haken). Neyen. Nezelius, Olaus, 1672. Niederhoff, Rutger, kommissarie. Niekirch, Israel, kapten (hans enka Anna Kettler). Nieman, Johan, 1657. Nieroth, Anthonius Johan, öfverstel., 1650, 55. Nieroth, Conrad, 1658. Nieroth, Johan. Niessell, Enoch, major. Nilsson, Nils, kommissarie i Helsingör, 1673—77. v. Niren, Christofer. Nisbet, Wilhelm, 1648, samt hans enka Sophia Böllia. Niure, Erik. Nolcke, Fredrick, major, 1666, samt hans fru Anna v. Fietinghoff. Nolt, Andreas, major. von der Noot, Thomas, 1667, 74, 75. Norden, Jacob, 1674. Norden, Johan. Nordman, And., riddarhusfiskal, 1673. Noreus, Elias, magister. Norfelt, Israel, burggreve i Göteborg, 1661—70. Norfelt, Karin, 1670. Norman, Abraham. 1676. Norrman, Laurentius, 1681. Nortman, Andreas. Notteman, Nicolaus. Noworitzski, Martin. v. Numers, Laurentz och Levin, borgare i Narva, 1656—67. Nyman, Mårten, 1674.

O.

1 vol.

Oberhoff, Claes, borgare i Riga. Odhelius, Ericus, 1664. Odowalsky, Ernst. Oeding, Henrik, 1669. Oestenius, Olaus, lifmedicus vid lifl. arméen. Ogier, Charles, kgl. fransk historiograf, 1651. Ogilvij, Georg, öfverstel. (hans enka Brita). Ogilvij, J., 1656. Ogilvij, Patrick, öfverste, ståth. på Riga slott, 1656—57. Ohmb, Georg, ingenjör, 1652. Ohmb, Hans, 1648, 58. Ohr, Petter, 1651—54. Oldekop, Herman, kapten. Oldenburg, Joachim, köpman i Riga. Oldenburg, Otto Fritz, 1663. Oldengren, Jonas, 1686. Olivekrantz, Anna. Olivekrantz, J. P., statssekreterare, 1661—79. Olivet, Jacques, 1670, 73. Oljeqvist, Gustaf, abgesandt till Ryssland, 1683. Ollengrön, Måns, kapten (hans enka Hedvig Blix). Ollenqvist, Andreas. Onkel, Andr., handelsman, 1673, 75. Oppell, Johan Georg, kur.-sachsisk abgesandt. Orchartoun, Johan, major, 1676, 78. Orhane, Erik, kapten, 1676. Oriot, Cuny, handelsman (hans enka Maria de Besche). Orre, Arvid. Orre, Jöns. v. Orttenburg, Ester Dorothea, 1671, 72. Osenius, Torsten, regem.-skrifvare. Osiander, Johan Adam, universitetsrector i Tübingen, 1668. Osius, Johan, gen.-auditör i Leipzig, 1646. von der Osten,

genannt Sacken (åtsk. medlemmar af släkten). Ostman, Henrik, guldsmid, 1657. Otter, Salomon, 1677. Ottingshausen, Salomon (hans fru Maria Henchels). Oudar, Nicolaus. Overbech, Christofer, 1663. d'Owstien, J. K., 1662, 63. d'Owstien, Israel, 1662. Oxe, Harald, landsh., 1668—77. Oxse, Erik Andersson, ståth. på Kalmar slott. Oxse (Ochse), Johannes, 1670, 71.

P & Q.

2 vol.

Pac, Michael, palat. vilnens. supr. ducatus Lithov. exercitus dux. v. Packmohr, Christofer Fredrik. v. Packmohr, Fredrik Wilhelm. Pahl, J. von der Pahlen, Christina, Friedr., Gustaf, 1656, Johan och Wolter. Pajkull, Jorgen. Palbitzki, Al., abgesandt till Polen, 1650—75. Palm, Germund, assessor i Göta hofrätt. Palm, Johan. Palm, Olaus, magister, 1672. Palm, Petter, major, 1671. Palmerona, Anders, 1654. Palmgren, Samuel, löjtnant, 1657. Palmqvist, G., assessor i revisions-koll. Palmqvist, Lars Andersson, kapten, samt hans enka Engela Silfverbrandt. Palmstrauch, Gerdt W. Palmstruck, Johan, kommissarie i general-commerce-koll., samt hans enka Margaretha Busch, 1665—70. Palmström, Gustaf, 1676. Palthenius, Joh., teol. studiosus. Panch, Lars, kämnär. Papegoja, Johan. Parmander, Jacob. Parvin (hans enka Elisabeth v. Linden, 1657). Pascovius, Fr., protonotarie vid tribunalet i Wismar, 1649—63. Passalaqua, bildhuggare, 1665—81. Pastell, Nicolaus, regem.-fältskär. Pastorius, Joachimus. Pattkull, Evald. Pattkull, Fredrik Wilhelm, öfverstel. Pattkull, Henrik, major, 1661. Pattkull, Johan, 1657. Pattkull, Maria Eleonora. Pauli, Anders, kaptenlöjtnant. Paulin, Paul, 1677. Pauchart, Nicolaus, bokhandlare, 1675. Peckell, Andreas. Pedersson, Barthold, 1666. Pedersson, Jonas, 1668. Peetz, Elias Johan. v. Peganberg, Casper, 1650. Peihel, Margaretha, 1658. Pels, Paulus, korrespondent i Danzig, 1652—55. Pels, Pierre, 1662. Pendrick, Wilhelm. v. Pentz, Cuno Ulrik, 1648. Perbandt, Elisabeth. Perbandt, Johan, 1658, 60. Perogini, Augustin, 1652, 53. Persson, Wilh., kapten, 1656. Pestell, Ulrik, 1654. Petre, Robert, d. ä., 1671. Petrus, 1664. Petit, 1652. Petzell, Meister Andr. Pheiff, Elisabeth. Phiell, Berndt, 1672, 75. Philander, Wolfgang. Philips, Philip, 1657. Phragmenius, Jonas, 1672. Phrygius, Petrus, 1655. v. Pfuhl, Adam,

gen.-major, 1649. v. Pfuhl, Maria. Picard. Piehle, Henrik, löjtnant. Piehlman, Petter, 1681. Pierrot, 1653. Pijhl, Henr., bokh. vid postkontoret i Hamburg, 1673, 74. v. Pilchin, Wentzel Pillar, 1657—70. Pilfelt, Gustaf, 1651. Pilgram, Georg Henr., 1664. Pilothe, Hans Jurgen. Pilträ, Lars Månsson, befallningsman, 1681, 82. Pistolekors, Abraham. Pistolekors, Erik, öfverstel., 1667. Pistolhjälm, Erik Persson, major, 1656, 57. Plann, Andreas, 1656. Planting, A., 1660—68. Planting, Erik. Planting, Gustaf. de Platen, 1667. v. Plater, Fabian, 1652—60. v. Plater, Johan Fabian och Fredrik, 1674. v. Plater, Johan Albrecht. v. Plato, Erasmus, 1649. v. Platter, Wilhelm. Platzbeck, Gotthard, 1657. Pleitner, Johan, öfverste, 1650—60. Plenningsköld, Israel, häradshöfding, 1671. Plenningsköld, Johan, häradshöfding, 1678. Plenningsköld, Matthias, häradshöfding, 1671. Plentzen, Anders, slottsfogde (hans enka Magdalena Anrep). Plessel, Urban, trädgårdsmästare. v. Plessen, Berendt, 1679. v. Plessen, Curt Valentin, 1671. Plutzkow, Christofer. Pober, Petrus, 1661. Pohl, Wilhelm, 1673. Polhammar, Hans Adam, 1673. Poll, Christian, 1653, 56. Poll, Fromhold (hans enka Gertrud v. Fietinghoff). Poll, Odert. Polus, Johannes, 1666. Polus, Thomas, legationssekreterare, 1665—81. Pomeresch, Johannes, 1661, 74. Pommerening, Carl, t. f. resident i Moskwa, 1652. Porteus, Thomas. v. Posth, Wilhelm Moritz, 1653. de Potier. Potzern, Daniel, 1659—62. Poulllet, 1678. Pourcel, Israel. de Pousols, 1652—65. de Pousols, Hyacinthe. Precht, Burchard. Preissinger, Bartholomeus, major (hans enka Dorothea, 1649). Prementz, Hans Georg, 1665. Pretz, Jurgen. Preus, Nicolaus, 1670—77. Preuss, Georg, doctor, 1660—67. Preuss, Johan, 1650. Preutz, Laurentius, 1667—75. v. Preutzen, Jurgen Friedr., 1650—62. Prevost, Paul. Pries, Henrik, 1650. Prijmroise, J. Prijmros, Hans. Prijmros, Ingrid. Pringell, Johan, 1661, 62. Printz, Ambernus, landtnätare på Ösel, 1671. Printz, Carl Nilsson, amiralitetsnotarie. Printz, Christina. Printz, Johan, fiskal, 1667—83. Printz, Magnus, 1679. Printz, Per Svensson. Pritz, Anders. Pritz, Tetzloff, 1658. Procopius, Wenceslaus, advokat-fiskal, 1654. Pronk, Claes Jacobsson, 1672. Prosperius, Olaus Olai, scolæ geval. conrector. Prutschir, Melchior, hofurnakare. Pryllwitz, Jean, f. d. legat. Prylow, Daniel, assessor, 1662—68. Pryss, Kerstin. Prytz, J., 1668. Prytz, Petrus Andersson. Prytz, Rudolph, kapten (hans euka Christina Sinclair, 1670). v. Prösting, Georg Bartholomeus, kapten, 1645. Pucher, Balduin, 1648. Pufendorf, Samuel, legations-sekreterare, 1668, 79. Putbus (v. Putbusch), Ertman Ernst Ludvig, 1651, 59. Putbus, Ernst Ludvig, 1671. Påfvenfelt, Gustaf Carl, kapten. Påfven-

hjälm, Erasmus, ryttmästare (hans enka Elisabeth Olofsdotter). Pötter, Elisabeth. Pötter, Joachim, 1655—69.

v. Qvanten, Jost (hans enka Eva Magdalena Richter). Qveckfelt, Bengt, assessor. Qveckfelt, Sven, major, 1672. Qvilling, Thomas, kapten.

R.

4 vol.

Raab, Carl. Raam, Peder Nilsson, 1653: Raase, Nils Bengtsson. Rabel, Johan, 1663. Rachar, Antoin, skräddare, 1659. Rackus, Olof, 1669. Rademacher, Reinhold, 1655. Radhge, Jochim, hoforgelnist. Radike, Joachim, öfverstel., 1648. Radu, Andreas, köpman. Radzieiowski, G., 1662. Radzieiowski, Michael, 1672. Radzivill, Bogislaus, furste, 1655—57. Radzivill, Jauessius, jemte hans gemål Maria, 1650—56, och dotter Anna Maria, 1656—62. Radzyminski, A. succamerarius ducatus Samogitiæ, 1655. Rahn, Abrah. Andersson, kapten. Ram, Bernhard Otto. Ram, Claes, 1668. Ramel, Ofve, 1667. Ramp, Isbrand, ingenjör. Ramsay. Ramsay, Andreas Erik. Rank, S., 1667, 73. Ranzoch, Daniel. Rape, Niclas, kapten. Rapiano, Franciscus och Schamroth, Johan David. Rappe, Henr., gen.-auditör, 1648. v. Rappolt, Hans Balthasar, 1671. v. Rappolt, Henrik, 1661. Rasch, Jonas, 1673, 81, samt hans enka Elisabeth Hansdotter. de Rasche, Gustaf Johan Fredrik, 1665. Rast, Christian. Raue, Eggert, 1652, 53. Raur, Gott., brand. consiliarius ac bibliothecarius, 1671. Rausch, Hans Georg, 1662. v. Rautenberg, Johan, 1651—70. Rautenfels, Barthold, kgl. råd och sekreterare, 1660. v. Rautenschilt, Laurents, 1656. v. Rautenstein, 1660. 63. Ravius, Christian (hans hustru Christina). Rebroenius, Lars, skollärare, 1682. Rechling, D., 1649. Rechling, Ferd., 1649—51. Redeken, Andreas, borgm. i Arensburg. v. Rederhusen, Elisabeth. v. Redern, Adam Valtin, 1650. Reenstjerna, Jacob, 1669—73. Reese, Johan Håkansson, 1664. Reetz, Adam, ryttmästare (hans hustru Elisabeth, 1659). Refelt, Catharina. Refelt, Valentin, kapten (hans enka Sigrid Månsdotter). Rehbinder, Bernhard, major (hans enka Helena Kurssell). Rehbinder, Claes (hans enka Dorothea). Rehbinder, Henrik, öfverstel., 1648—75. v. Rehden, Wulbrand, 1658. Rehnfelt, Bengt Hansson, gen.-krigskommissarie, 1659, (såsom bilaga Est.-Lif.- och Ingermanländska staten för år 1659). Rehnsköld, Gerdt Anth., pomm. kammarpresident.

1648—57. Rehnsköld, Johan Adolph, sekreterare i kansliet, 1674—76. Behren, Hans, sekreterare, 1650, 52. v. Reichart, A. v. Reichart, Margaretha Dorothea (f. v. Stralendorf). Reichen, Antonius Georg, öfverste, 1654. Reichenbach, Elias, K. M:ts snörmakare, 1672. v. Reichow, Ernst Friedrich, 1672. Reiger, Magnus, 1658, 61. Reimers, Conrad, 1677. v. Rein, Jurgen, fänrik. v. Rein, Jurgen Mauritz. v. Reintzart, C. A. v. Reintzart, Johan Fritz, 1649. v. Reintzart, Johan Henrik, 1650. v. Reissengrün, Maria Helena, f. v. Dahm, 1666. Reman, Magnus Arvidsson. Remanen, Henrik. Reimer, Claes, 1658. Renhorn, Zacharias. Rennerkampf, Joachim. Renning, Jacob, 1655. v. Renteln, Jurgen, 1665. Restorff, Jacob, 1662. Retelstadt, Helena, 1675. Reus, Ernst Henrik, kapten-löjtnant, 1666, 71. Reus, Henrik d. ä., 1659. Reusner, Andreas, 1648, 49, 53. Reusner, Greta. Reutter, Carl Henriksson, 1648, 49. Reutter, Erik, 1665. Reutter, G., 1663, 64. Reutter, Greta. Reutter, Gustaf. Reutter, Johan, 1670, 75. Reutter, Leonard Johan, 1663, 65. Reutter, Sophia. Reutterkrantz, Esbjörn, 1651, 55. Reutterkrantz, Martin, landshöfding, 1677—82. Reutz, David, landträttsassessor, samt hans enka Margareta v. Güntersberg. Reutz, Jacob. Reyer, Johau. Reyer, Magnus, bokhållare i Riga. v. Rhade, Christofer Ernst och Bogislaus. Rheten, Justina. Rhodin, Andreas, 1680. Ribbing (åtsk. medlemmar af släkten). Richman, Martin. de Richmond, hertig. Richter, Christofer, landtråd (hans arfvingar), 1655—79. Richter, Engelbrecht, regem.-qvartermästare, 1656. Richter, Johan, 1658. Richter, Johan Jacob, f. d. kejs. amtskrifvare i Ungern. Richter, Mathias, 1654. Ridder, Gideon. Ridder, Petter Hollender, hauptman på Viborgs slott. Ridderhjelms, Israel Isacsson, gen.-löjtnant, 1650—69. Riedell, Martin, 1650. Rigeman, Conrad, ålderman i Riga, 1656. Rigeman, Heinr. Ringenberg, Gerhard, 1655, 56. Ringius, Carolus. Ripperda, Occa Johanna, g. 1:o med öfversten Enno Adam Kniphausen, 2:o med fältmarskalken Erik Stenbock, 1662—69. Rising, Johan, 1651—70. Rising, Jonas, 1682. Rittershusius, Nicolaus, 1664. Rochman, Anders, 1679. Rodde, Casper, handelsman. de Rode, Johan, 1654. de Rode, Meinert, 1655. v. Rodenburgh, Gisbrecht, 1650. Rodersköld, Jöns, major (hans enka Catharina Middendorf). v. Rohr, Curt Friedrich, 1672. v. Rohse, Ernst Johan (Anna Elisabeth Mehrfelt). Rohtfelt, Herman. Rohtfelt, Johannes, 1673. Rohtge, Joachim. Rojard, David, 1682. Rolandt, Levin, f. d. arklimästare. Rolofson, Johan. Roman, 1648. Roman, Arvid. Roman, Börje Pedersson, borgm. (hans enka). Roman, Lars, 1664. v. Romstorff, G., 1659. v. Rondek, Georg Dietrich, 1665, 66. v. Ronne, Johan, sekreterare, 1667. Roos, Gunnilla. Roos, Jacob, 1681. Rooth,

Nils, öfverstel., 1652. Rorscheidt, 1652. v. Rorscheidt, Hans Casper, 1652, 53. Rose, Axel, 1657. Rose, Bogislaus, 1657. de Rosembac, B., 1669, 71. v. Rosen, Anna, 1666. v. Rosen, Carsten. v. Rosen, Dietrich, 1645, 51. v. Rosen, Erik Dietrich. v. Rosen, Ernst Magnus, 1656. v. Rosen, Otto, 1655—57. v. Rosen, Zacharias. Rosenacker, Amund, 1669. 70. v. Rosenbach, Bernhard, 1653—58. Rosenberg, Simon Simonsson, 1646, 49. Rosenbjelke, Arvid, major, 1677. Rosenbreijer, Antonius, löjtnant, 1665, 74, 75. Rosenburg, Joh. Rosenbusch, Joachim, kapten (hans enka Anna). Rosencrautz (åtsk. medlemmar af släkten). Rosendal, Erik Andersson, krigskommissarie, 1656, 57. Rosendufva, Carl, 1648. v. Roseneck, Joachim Transehe, 1666, samt enka. v. Rosenfelt, David Reimers, kommissarie, 1655—62. Rosenfelt, Ingolf. Rosenfelt, Nils Eriksson, 1679. Rosenfelt, Philip Reimers, 1655. Rosenflycht, Nils Johansson. Rosenhane, Axel, landsh., 1675. Rosenhane, Bengt, 1673, 75. Rosenhane, Gustaf, v. president i Dorpat, 1656—64. Rosenhane, Johan, 1664, 67. Rosenhane, Schering, 1652—60. Rosenhandt, 1660. Rosenhandt, Daniel Nicolaus, 1672. Rosenhjem, Erik, se ock Jacobsköld, Helena. Rosenlindt, Johan, 1652. Rosenlund, Lars Eriksson, postmästare i Kalmar, 1663, 75. Rosenmark, J., 1675. Rosenmüller, Christer Adrian, Rosenschantz, Johan Carl. Rosensköld, Olaus. Rosenstrauch, Gerhard Kurich, 1657. Rosenstråle, Erik. Rosenstråle, Libert, major, 1671. Rosenthal, Adolph Friedrich. Rosner, sekreterare 1684, 85. Ross, Georg, 1669. Ross, Gertrud, 1675. Ross, Jörgen. Ross, Johan, öfverstel. Rossenbaum, Petter Heltscher, 1649, 50. v. Rosswein, Ulrich Kober, amtskrifvare, 1650. Rostius, Christofer, 1669, 72. Rothausen, Joachim, assessor, 1670. Rothe, Gideon, öfverste, 1660. Rothkirch, Hans, landsh. i Södermanl., ståth. på Nyköpings slott, 1648. Rothkirch, Leonard. Rothkirch, Magnus (och G. Beck). Rothlieb, Philip, pomm. kammarråd, 1652—75. Rothman, Johan, fältläkare, 1677. Rothoff, Jonas. Rothoff, Laurents. Rottman, Joh., 1650. Roumann, Johannes. Rovier, Andreas, 1666. Rovin, Heinr., Joachim Kometka, 1672. Rudbeck, Paul, 1674. Rudberg, Benedictus. Rudberus, Jonas. Rudebeck, Johan, 1675. Ruder, Christofer, 1658. Rudhman, Andr. Rudolph, Johan, sekreterare, 1649—51, samt hans enka, 1662. Rumel, Paul (hans enka Elisabeth Arendt, 1669). Rumpf, C., 1675. Rundeel, Anders Persson, major, 1664, 65, 70. Rundvelius, Petrus. Runell, Erik Larsson (adl. Palmsköld), sekreterare i Riksarkivet, 1670. Runge, Joachim Johan. Runge, Samuel, 1645—53. Runger, Carl Friedrich, 1677. Runius, Arvid. Rupperth,

Hans, 1649. Ruppolt, Hans, ryttmästare. Rusch, Jacob, 1672. Rutenfelt, Wilh. v. Rutenschilt, Lorents (hans enka Ursula Cronman). Rutensköld, J., 1674—78. Ruth, Joh., fänrik, 1650. Ruth, Petter, landtmätare. Ruthenius, Elias, senator et secret. hapsal. Ruuth, Barthold, kommissarie, 1672. Ruuth, Johan Günthersson. Ryding, Gustaf, 1677. Rühel, Ernst. Ryning, Erik, amiral, 1652, 53. Ryning, Kerstin, 1652. Rytter, Mårten Larsson, ryttmästare. Rålamb, Claes, riksråd, 1661—81. Rännerfelt, Carl, ryttmästare. Rääf, Andreas fr. Neustedt, 1652. Röder, Erhard. Röding, Catharina. Röding, Johan Danielsson, 1674. Röers, Gert, kgl. svensk factor i Bremen, 1665. Röhlfinck, Johan. Röhlfinck, Werner, målare, 1655. Röhlich. Rönne, Joh., öfverstel., 1655—57. Rönnig, Jacob, translator, (hans hustru Anna Rawen).

S.

4 vol.

Sabel, Gabriel. Sabel, Göran. Sabel, H., kapten, 1658. Sabel. Jorgen, 1650. Sabelfana, Margaretha. Sabelstjerna, Henrik. v. Sack, Johan, 1663. Sadofsky, Wentzel, öfverste, 1649—64. Sahlstedt, Abraham. Sahntz, Berndt, 1666—71. de Saint Conat, 1656, 58. de Saint Previl, Jean, 1680. Salander, Johannes. Salanus, Nicolaus, 1654. Salenius, Olof Jönsson. Salinus, Balthasar, kirurg, 1654. Salomon, Carl, 1659. Salon, Johan. Salenius, Erik. v. Saltza, Otto. Salvius, Joh. Adl., riksråd, samt hans enka. v. Sanitz, Rüdiger (hans enka Eva v. Brökern). v. Santen, Heere, vinhandlare, 1678. Santin, Mathieu, 1671. Sapieha, Paulus J., palat. viln. supr. Lith:æ ducatus belli dux, 1662. Sapieha, Pawet, 1655. Sass, Carl (och Acton, Gamaliel), 1659. Sass, Henrik. Sass, Johan. Sass, Patrik. Sasse, Johan. Sattelbom, Daniel, fänrik, 1680. Satteler, Roloff. v. Saweman, Henrik, ryttmästare. Saxe, Jacob, ryttmästare, jemte hans hustru Catharina v. Wijken. Schaar, Gerhard, kommandant på Laholm, 1660, samt hans enka Elisab. Silfversparre, 1662—65. Schaar, Gerhard, kapten. Schacht, Hans Christ., ryttm. (och Jac. Weisberg, 1652). Schævius, gym. rect. i Stettin, 1660. Schalck, Balth., kapten. Schalm, Anders, kapten (hans enka Anna Björnsdotter). Schantz, Johan David, 1669, 70, 75. Schantz, Johan Eberhard, 1661. Scharenberg, Evald. Scharijn, Ericus. Scharijn, Olaus. Scharnhorst, Andreas, 1670. Scharu, Melchior (hans enka Anna). Schartau, Christian, kanslist. Schartau, Jacob, grefvinnan Ebba Brahes

hofmästare, 1679—81. Schatzwinkel, Jacob, 1655. v. Schaumberger, Hans, major, 1654. Scheer, Wilhelm H., 1644. Scheffer, Henrik, 1679. Scheffer, Jean. Scheibe, Johan, 1672. Scheibe, Martin, löjtnant. v. Scheiding, Carl, 1652. v. Scheiding, Johan Christofer, ståth. i Reval m. m., 1662, 1672—78. v. Scheiding, Otto, landtråd, 1664—68. v. Scheiding, Philip, riksråd (hans enka Catharina Luber, 1660, 62, 67). Scheldon. Schell, Georg, musicus. Schenau, Nicolaus, ryttmästare. v. Schening, Casper Henrik, 1647, 48. Scherle, Fredrik, kgl. musikant (hans enka Judith). Scherer, Henrik. Schibten, Christofer Henrik (hans enka Anna Elisabeth von der Linden). v. Schierstedt, Gerendt, 1669. Schildt, Jöran (hans arvingar). Schiller, Magnus, 1652. Schillerfelt, Samuel, assessor (hans enka Elisabeth Bure). Schilling, Erik. Schilling, Henrik. Schilling, Jacob Svante (hans enka Catharina v. Buddring). Schilling, Valentin. Schilt, Adam. Schilt, Jörgen, samt hans enka Anna Krus, 1651—62. Schlangeufelt, Melchior, gen.-krigskassör, 1651—71. Schlegel, Daniel, 1651—55. Schlezer, 1664. Schlezer, Christofer Friedrich, 1656. Schlezer, J. E., 1662. Schlieff, Antonius, öfverste, 1645, 48, 50. v. Schloen, Johan, genannt Gehle, öfverste, 1664—68. Schlorff, Paul Henriksson, 1652. Schlutern, Henr., 1656, 58. Schmausert, H., 1667. Schmeltzer, Matheus. Schmidt, Casper, 1667. Schmidt, Christian, 1648, 49. Schmidt, David, 1673. Schmidt, Henrik, postmästare i Göteborg, 1672—75, samt hans enka Esther Catharina, 1678. Schmidt, Herman, postmästare i Göteborg, 1662. Schmidt, Johan, 1674, samt hans enka Cath. Margaretha v. Stegen. Schmidt, Johan, 1663. Schmidt, Mathias. Schmidt, Philip, apotekare, samt hans enka Cath. Johansdotter, 1652, 54. Schmidt, Samuel, major (hans enka Elisabeth Jonasdotter). Schmidt, Sebastian, öfverstel., 1665. Schmidt, Thomas, öfverste. 1659. v. Schmieden, Erasmus, 1657—71. v. Schmieden, Nathanael, 1660. Schneck, Jacob, löjtnant (hans enka Brigitta Thiele). Schneckenberg, Henr. (hans enka Anna Stahl). Schnipperling, borgm. (hans fru Hedvig Grütter). Scholtz, Gottfr., 1648. Schouberg, Andr. Schopman, Melchior. Schotte, Christian, rådmän i Göteborg, 1668, 69. Schrapfer, Adam Johan, 1655. Schridde, Hans. v. Schroyen, Gerh., major, kommandant i Nöteborg, 1657, samt hans enka Anna Elisabeth v. Strahlendorf. v. Schrödden, Gerh., kommandant på Ivangorod. v. Schröer, Benjamin, 1669, 73. v. Schröer, Gottfr., hofråd, 1659—72. Schröer, Sigfrid. Schröter, Petter Paul, kanslist vid regeringen i Pommern, 1662. Schubert, Adam, 1656. Schulman, Otto, öfverste, 1652, samt hans enka Anna Catharina Mörner, 1661. Schulman, Otto Wilhelm, kapten, 1655—58. Schult, Erik Hansson. Schult, Samuel.

Schultz, Andreas, musicus. Schultz, Eberhard, rådsförvandt i Riga, 1650. Schultz, Hans. Schultz, Joachim (och Michael Kron), samt hans enka Margaretha Kohl, 1663. Schultz, Johan Philip, 1656. Schultz, Ludvig, köpman i Reval, 1660. Schultz, M., general, 1647—79. Schultz, Michel (hans enka Margaretha v. Kohen, 1650). Schultz, Philip, regem.-qvartermästare. Schultz, Thomas. Schultze, Henrik, 1665, 71. Schultze, Johan Philip, 1657. Schultze, Wilhelm. Schumaker, Nicolaus, 1650. Schurman, Johan, 1683. Schutz, Gerdt, ryttmästare (hans enka Christina v. Freytag). Schwab, Fredrik, 1681, samt hans enka Catharina Reinecken. v. Schwalch, sekreterare (hans enka Christina Trälz). v. Schwalch, Christofer Fredrik. v. Schwanenberg, Heinrich Witte. Schwanfelt, Erik Eriksson (hans arfvingar). Schwaningh, Hans. Schwangk, Dominicus. v. Schwanten, Joachim, öfverstel. Schwartz, Andreas, 1664, 65. Schwartz, Christian, referendarie, 1672. Schwartz, Hans, 1663. Schwartz, Johan Adam, 1669. Schwartzhoff, Detlof. Schwedeman, Jacob Johansson. Schweiske, Christian, 1652. Schwemle, Herman, assessor. v. Schwengeln, Georg, öfverste, 1649—58. v. Schwengeln, Martin Sigismund, 1653, 65, 66. Schwenlendorfer, Leonard, borgmästare, 1649. Schwerdtman, Henrik, 1647, 48. v. Schwindern, Hans, se ock Breant. Schüttehielm, Joachim, kammarråd, 1652—72. Schütteworth, Georg, 1668—70. Schytz, Henrik. Schytze, Gotth., löjtnant, 1650. v. Schönborg, Wolf Heinr., 1648. v. Schönkirchen, J. C., 1665, 67. Schönleben, Hans Ernst, landsyndicus, 1649. Schönleben, Johan Benedict, öfverste, landsh. m. m., 1659, 84. Schönnow, Joachim. Schösser, Joachim. Scott, Jacob, öfverste, 1648—66. Seddelman, David, major, 1656. v. Seherr, Ernst, öfverste, 1661, 62, 72. Sehestedt, Hannibal, 1660, 62. Selling, Hans Bengtsson, guldmed. Sellinger, Laurentius. Sellius, Joachim. Selon, Georg, öfverste, 1680. Semehl, Henrik (och Walter Sievers), 1663. Sempell, Jacob, kommissarie, köpman (hans enka Catharina). Sengstack, Joachim, 1661, 62. Seran, 1652. Servien, 1648. Seth, Raatke, befallningsman. Seulenberg, Henrik, öfverste, 1658, 1665, samt hans enka Anna Stahl. Seulenberg, tygmästare. Seyel, Hans, 1672. Sicke, Martin, 1650. Sidenius, Dan. Nicol., juris professor (hans enka Kerstin Appelbom). Siegell, Christian. Siegell, Thomas, bokhållare. v. Siegeroth, David Fredrik (hans enka Elisabeth v. Kräillin), 1647. Sievers, Conrad. Sievers, Walter, 1665. Signac. Sijdo, Joachim, 1681. Silentz, Henrik, 1670, 72. Silfverarm, Erik, löjtnant. Silfverbagge, Nila, 1679, 81. Silfverdufva, Niclas. Silfverklinga, Gustaf Axelsson, kornett (hans enka Catharina v. Lilliehielm). Silfverklou, J. Silfverlood, Georg, kapten, 1676. Silfverlood, Olof Andersson (hans enka Sigrid

Larsdotter, 1665). Silfverpatron, Christina. Silfversparre, C. E., 1678. Silfversparre, E. Gustaf, 1676. Silfversvan, Henrik, fänrik. Silfversvärd, Carl. Silfversvärd, Leonard. Silhou, 1655, 59. Siltman, Allert, öfverkommissarie. Simon, Petter, 1672, 75. Simons, Nicolaus. Simonowitz, Alexander. Sinclair, A., 1655. Sinclair, Anders, major, 1667. Sinclair, Johannes. Singer, Andr., K. M:ts hof- och lifmedicus, 1656. Sjöblad, Carl Johansson, 1656, 64, 66. Skalm, Anders, kapten (hans enka Anna Björnsdotter). Skalm, Christer, öfverstel. Skalm, J. Skeekta, Börje Månsson, öfverstel., samt hans enka Catharina Norfelt, 1656. 58. 61, 66. de Skelen, Balthasar Adam. Skragge, Erik, kämnär på Norrmalm. Skraggensköld, Simon. Skunck, Nicolaus, 1648, 70, 71. Skytte. C. Nilsson, proviantmästare, 1664. Skytte, Jacob (hans enka Anna Bielkenstierna), 1654. Slatte, Erik. Slatte, Nils, öfverstel. (hans enka Karin Soop), 1653. v. Slow, Ertman, kapten. Smitt, Mathias, 1665. Snack, Johan. Sneckenberg, Jacob, sekreterare, 1673—78. Sneckenfelt, Lars Larsson, kommissions-sekreterare vid fredstraktaten med Polen i Lübeck. v. Snoilsky, Georg Fredrik, resident. Soblot. Nicolaus. Sommerfelt, Andreas, 1649—62. Soop, Carl, 1653. Soop, Erik, landsh. (Elisabeth Catharina von der Lüche). Soop, Gustaf, riks- och kammarråd, 1664, 65. Soop, Hans. Soop, Mathias, 1652. Spaar. Carl, 1660, 61. Spakius, Johan, 1667. Spalding, Elisabeth. Spalding, Gabriel, 1678. Spalding, Hans, 1663, 64. de Spanheim, 1669. Sparf. Olof, regem.-qvartermästare. v. Sparr, Ernst, 1651, 52. Sparrfelt, Anders, 1670. Sparrfelt, Johan, 1660. Sparrman, Elias. Sparrman, M. 1683. Sparrman, Magnus Gabriel, 1683. Sparrman, Olaus O. Specht, Georg, öfvermyntinspector. Specht, Petrus, med. doctor samt Barbara Rosswijk, 1662—73. Speck, Tönnia, amiral (hans enka). Speckhan, Statius, 1662—68. Spengler, Michael, 1650—52. Spens. Axel (hans enka Sophia Reutter), 1662, 63, 68. Spens, J. Sperling. Casper Otto, 1645—52. Sperling, Jöran, 1676. Spiring, Lars, kämuär. Spitz, Isak. Splithusen, J. Spolhe, Anders P., 1664. Sponberch, Anna Catharina (Hundertmark). Sprengporten, Jacob, 1657, 58, 75. Springer, Christofer, 1653. Springer, Lorentz, 1683. v. Sprockelsen, Lucas, 1642, 52. Spåra, Henrik, löjtnant. Spåra, Jacob. Staaf, Johan Larsson, kapten, 1670. Stackelberg, Carl, landtrichter, 1666. Stackelberg, Elisabeth. Stackelberg, Georg, 1666. Stackelberg, M., 1668. Stackelberg, Mathias, landtråd. Stackelberg, Otto, 1669. Stackelberg. Wolter, 1656, 57. de Stackembroeck, Lucretia, 1648. v. Staden, Nicolaus, gen.-major, 1675. Stahl, Conrad. Stahl, Johan, major, 1658, 64, samt v. Ungern Sternberg, Wolmar. Stahl, J. Stake, Anna, 1669.

Stalhoff, G., 1677. Stamm, Johan Wilhelm. Stamman, Johan, 1657. Standorpb, Bastian, 1678, 79. Stang, Georg, Stapel, Magdalena, 1666. Starck, Christofer Nilsson (Catharina), 1671. Starcke, Henrik, 1661. Starckhoff, Joh., apotekare, 1679, 80. Stare, Per, kapten, samt hans enka Margaretha Mårtensdotter. Starenflycht, Olof, assessor, samt hans enka Gertrud Starenflycht, 1673, 80. Staut, Mathias (hans enka Engel Ritter). Stedingk, Georg, 1654. Stedingk, Joachim Friedrich, 1661. Steen, Nicolaus. v. d. Steenhoff, Samuel, 1672. Steffens, Hans. Steffen, C., öfverste, 1654—73. v. Stegelingk, Henrik, 1649—70. Stegman, Arendt, hans enka Elisabeth. Stegman, Georg, licentinspector i Riga, 1652, 53, se ock Möller, serien A. Stegman, Jacob, öfverstel., kommandant i Göteborg, 1657—78. Stehen, Samuel, slottsbefallningsman i Upsala, 1674. v. Stein, Ernst Georg. v. Stein, Statius, præfectus portorii i Riga, 1650—82. de Steinberg, Anthon, general, 1645—72. v. Steinecke, Christofer, 1659. Steiniger, J., 1663. Stemler, Justus, 1675. Stenberch, Dietrich. Stenbock, Carl Otto, 1679. Stenbock, Erik, gen-guvernör i Lifland, rikeråd, 1648—52. Stenbock, Jacob, 1686. Stenbock, Johan Gabriel, guvernör, 1678, 83. Stenbock, Magdalena, 1680. Stenhove, Jacob. Stephanus, Christian Friedrich, staden Hapsals sekreterare, 1665. v. Sternbach, Henrik Cælest., pomm. kansler, 1660—73. Sternberg, C. Benigna, 1648. Sternberg, Dietrich (hans enka Maria Standertz). Sterner, O. Månsson, 1677. Steven, Daniel. Sticht, Ptolemaeus, 1659. Stjernflycht, C. Stjernhjelm, Georg, 1674, samt hans enka Christina. Stjernhjelm, Georg Otto, assessor, 1674, samt hans enka Anna Graan. Stjernhöök, 1670. Stjernhöök, J., 1661, 64. Stjernsköld, Claes, 1651—64. Stjernståhl, Johan, assessor, 1659—68. Stobæus, Andreas. Stockenström, Jöran Andersson. Stockenström, Lorentz, 1680. v. Stoialoff, Wulf Dietrich, 1673, 82. Stolle, Georg. v. Stoltzenberg, Ernst, 1649, 61. Storckenfelt, Magnus, regem.-qvartermästare (hans enka Sophia Ulf sax). Storfelt, Johan Mårtensson (hans enka Christina Remholden). Storfelt, Mårten (hans enka). Storm, Baltzar (Elisabeth Möller). Stormhatt, Lorentz, öfverstel. (hans enka Catharina, 1672). Stormhövel, kapten (hans enka Anna v. Güntersberg). Stormhövel, Joh. Eriksson, artilleri-qvartermästare. Stormkrantz, Joh. Evert. Stormkrantz, Peder, 1650. Storningh, Gerdt, 1670. Stralborn, Dietrich. Stralborn, Ebert, löjtnant, 1670. Strassburg, Joachim, ryttmästare. Strassburg, Paul, 1647, 48. v. Strauch, Joachim Friedr., öfverstel., 1656. Strauch, Joachim, ryttmästare. Strauch, Johan. Strauch, Rudolph, 1658. Straus, Christian, 1667. Strebel, Johan Fredrik. von der Streithorst, Friedr.

Ulr., 1662. Strichte, Gotthard, 1682. Strick, Gotthard. Strick, Henrik. Strieck, Christina. Striff, Hans, 1652. Strolbill, Olaus. Strokerch, Dietrich, 1671, 72. Strokirch, Joachim, handelsman i Stockholm. Strokirch, Johan. Strokirch, Michael, 1678, 80. Stropp, Christ., 1677. Stropp, Joachim, 1661, 62, 69. Struch, Jacob. Struckman, Nicolaus, 1655. Strussberg, S., 1653—68. Strussflycht, Daniel, amiral, 1663, samt hans enka Christina Sinclair, 1672. Strüven, Balthasar, 1649—72. Stråle, Anders (hans enka Brita Rutenkrantz, 1669). Strömbäck, Erik, 1686. Strömsköld, Anders, 1654. Stuart, se Gladstein. Stubb, Samuel, kapten (hans enka Catharina Brummart). Stuhr, Johan, kapten, 1659, samt hans enka Christina Rosenholtz. Sturck, Axel, löjtnant. Sturtz, Johan Christofer, staden Greifswalds syndicus. Stuvén, Henrik, kanslist. Stültenhjelm, Per Larsson, öfverstel., (hans enka Anna). Stålar, Axel, landsh. i Viborgs län, samt hans enka Karin Boije, 1655, 56. Stålar, Axel, landsh. i Nylands och Tavastehus län, 1664—69. Stålhandake, Johan, assessor i Åbo hofrätt, 1663. Stöltenhjelm, Peder Larsson, kommandant i Wenersborg, 1667. Stöltzer, Joh. Christofer. Stöök, Petter, kapten. Suchodolski, Philippus. Suckh, Georg, ryttmästare. Sultzbach, Johan Michael, 1648. Sundell, Jonas, prof. i Upsala (hans enka Elisabeth). Sundell, Samuel, 1660. v. Surman, Christian, löjtnant. v. Surman, Henrik, ryttmästare. Sutorius, Georg, samt hans hustru Dorothea Gumper, 1664. Svan, Anders Håkansson, 1658. Svan, J., 1666. Svan, Petter, krigskamrerare. Svanfelt, Erik Jönsson, 1652. Svanfelt, Isak, kapten. Svanhals, Laurentius, 1678. Svanhjelm, J., 1675. Svann, William, 1650—63. Svarte, Per, f. d. öfverproviandtästare. Svenningsson, Olof, 1678. Svenske, Karin Linnarsdotter, 1662. Svinhufvud, Björn, 1670. Svinhufvud, Christian, öfverstel. (hans hustru Johanna Elisabeth v. Schaumberg). Svinhufvud, J. Jöransson. Svärdfelt, Christina. Svärdfelt, Nils Jonsson, löjtnant. Sydney, Al. Sylvius, Benedictus. Sylvius, Carl. Sylvius, Gustaf, 1674. Sylvius, Hans Jönsson. Sylvius, Johan, häradshöfding, 1649—75. Sylvius, Richard. Söderling, Nicolaus, 1672. Sölfvermusköt, Carl Svensson, major.

T.

2 vol.

Tabbert, Matheus, doctor, 1670—72. Tacke, Henning. Taubenfelt, Gustaf Hansson, hofråd, 1657—74. Taubenfelt, Hans H., 1673, 82. Tangenberg, Daniel, postmästare i Vestervik. Tausses, Arendt,

(hans enka Anna Margaretha v. Aderkas). Tausses, Gottfr. 1668. Tausses, Johan, major, 1648. Tausses, Johan Christofer, 1673. Tawast, Erik, tullinspector i Finland, 1674, 75. Tawast, Henrik, 1652, 62. Tede, Elias, snörmakare, 1654. Teet, Erik. Tegner, Pehr Jacobsson, 1664. Teixera, Manuel, 1660—75. Teller, Abraham, 1648, 49. Telning, Pehr, kapten, 1677, 81. de Terlon, chevalier, franskt sändebud, 1649—77. Terserus, Adolphus (hans enka Elisabeth Henriksdotter). Terserus, Elaus Adolphi. Terserus, Uno Johannis. Tersmitten, Henry, 1664. Tessin, Nicodemus, 1658. v. Tettaw, Daniel, 1650. Thamnitz, Petter, 1683, 84. Thegner, Olaus. Theiler, Hans Henr., 1656. Thellin, Johan, 1681, 83. Thiell, Claes, 1650. v. Thieren, Jobst, krigskommissarie, 1656—58. Tholl, Casper (hans enka Gertrud Dorothea Berg). Thomingius, Johan Nicolaus, 1651, 52. Thomsson, Alexander, major. Thor Horst, Niclas, rådmän i Riga, 1654—66. Thor Horst, Rutger, 1657. Thor Möllen, Johan (hans enka Elsa Kohlmeier, 1672). Thrail, Ludvig, 1671. Thrail, Thomas, löjtnant (hans enka Anna Maria de la Vall). Thuen, Abraham, ryttmästare, 1677, 78. Thuen, Henrik, ryttmästare, 1663, 68. Thumb, Christofer, 1655—58. v. Thun, Christian. Thune, Baltzar. v. Thurman, Casper, 1659. v. Thurman, Johan, 1664, 65. v. Thurn, Henrik, 1651, 53, 56. Tielen, Werner Dietrich, kapten. Tieman, Georg. Tiesenhausen (åtsk. medlemmar af släkten). Tijp, Peter, häradsokr. i Landskrona län. Tillman, Albrecht, 1665. Tingelman, Andreas, tullnär, 1669. Tistell, Joh., 1672. Todenius, Laurentius Andreæ. Tolck, Otto Herman, 1665. Toll, Christian, öfverstel., 1649—68. Tolstadius, And. (och Daniel Carlsson Hessler). Torfast (hans enka Karin Mattsdotter). Torinius, Jonas, magister (hans enka Anna Siltman). Torkelsson, Rasmus, 1649. Torsk, Petter, bokh. öfver Stora Kopparbergs landshöfdingedöme, 1653. Torstenson, Andreas, 1676, 78, 80. Torstenson, G., 1652. Torstenson, Lennart, fältmarskalk, 1644—50. Tott, Otto (hans enka Dorothea Rosencrantz). Tott, Åke (hans enka Christina Brahe, 1651—74). Trafvenfelt, Bengt, ryttmästare (hans enka Helena). Traicken, Gotth. Johan. Trana, Anders, sergeant. Trana, Lars, 1677. Trana, Michael, kapten. Tranæus, Johan, major. Tranfelt, Erik, 1670. Tranfelt, Erik, major. v. Transehe, Henrik. v. Transehe, Val., gen.-auditör. v. Treiden, Agneta. v. Treileben, 1662—72. Tremellius, Johan Georg, 1665. v. Trempitz, Math. Laurentius. Tretzell, Albrecht, 1657. de Trij (Catharina de Besche). Trip, Adrian, 1653. Trolle, Corfitz, 1669. Trost, Gustaf. Trost, Johan, sekreterare, 1668, 73, samt hans enka Elsa Bengtsdotter. Trost, Mathias, kornett. Trotzig, Johan Reinhold. Trämmel, Gustaf. Tunder, Fredrik. Tunderfelt, Henrik, v. syndicus

Reval, 1662—74. Tungal, Adolph. Tungal, Nils, hofkansler, 1652—66. Turlaw, Arendt Cornelis, hauptman i Ober Pahlen, 1658. Türek, Jacob, 1652. v. Tüten, Elisabeth. v. Tödwen, Otto Wilhelm, ryttmästare, 1648. Törncrantz, Math., assessor i sjörätten, 1666. Törnros, Erland Pedersson. Törnros, Samuel, 1672. Törnsköld, J., landsh. i Viborgs och Kymmenegårds län, 1662, 66.

U.

1 vol.

Ubboberus, Andreas. Udar, Nicolaus, sockerbagare. Uggla, Hildebrand. Uggla, Maria Elisabeth. Uhlstedt, Philip, 1655, 56. Ulfelt, Corfitz, Louis och Leon. Ulfelt, Ebbe, riksråd, 1655—81. Ulff, Mårten, kvartermästare. Ulff, Petrus, 1673, 75. Ulfsax, Per Linnarsson. Ulfsax, Sophia. Ulfvensköld, Carl Gustaf. Ullenbroch, Johan, öfverstel., 1649—74. Ullenbroch, Margaretha. Ulrich, Wilhelm, ståth., 1653—58. Ulrichs, Anna Elisabeth, (v. Tretten). Ulrichs, Eberhard. Unger, Olaus, legationskassör. v. Ungern-Sternberg (åtsk. medl. af släkten). Upman, Per Mattsson. Urmakare, Lars, 1678. Urquhardus, Johan, öfverste, 1645—56. Ursinus, Johan Adam. Utenhove, Jacob, 1672. Utter, Johan, 1648—50. Utter, Petter Johansson, 1661, 66. Uttermark, Daniel Bengtsson, ståthållare.

V—Ö.

5 vol.

Wachman, Conrad. v. Wachten, Hans Christofer, 1654. Wachtmeister, Hans, riksråd (hans enka Agnes Wacker), Mathias (hans enka), Margaretha m. fl. af samma släkt. Wacknitz, Ernst Philip. Waddell, Alexander, 1675. Wadensteen, Laurent. Vageth, Henricus, 1664. Wagner, Andreas, 1665. Wagner, Hans. Wagner, Henrik, trumpetare, 1674. Wagner, Samuel. Waincke, Jacob, 1649. Walck, Friedr, 1658. Waldau, Wilhelm, hof- och fälttrumpetare. v. Walden, Michael. Valingius, Abraham. Vallary, Nicolaus, målare, 1652—72. Wallas, Gustaf, 1670. Wallas, Petter, kapten. Wallas, Wilhelm. Wallenberg, Johan, bildhuggare, 1672. Wallenstedt, Lars. Wallenstedt, Olof, sekreterare i kansliet, 1651, samt hans enka Catharina Silfverstjerna. Wallenstein, Anders, major. Vallerius, Johannes. Wallerman, Johannes, Wallerman, Magnus. v. Wallich, Johan Ulrich, samt hans enka Catharina Öhligart,

1660—72. Wallius, L. Walrave, Joh. Gotthard, 1665. Walter, Bendix. Walter, Henrik, hauptman öfver amtet Pöel, 1652. Walwijk, A., assistensråd, 1655—73. Walwijk, Jöns Claesson, 1671, 73. Wangelin, B., 1673. de Wangersheim, v. president. v. Wangerstein, Conrad, 1658—63. Wankif, Nicolaus, 1673, 75. Wanvehius, Andreas. Wardelen, Georg, kapten, 1649. Varenius, A., 1667. Warmberger, Anna. Warmberger, Hans G., guldsmed, 1658. Warner, Francesco Guilio. Wartman, Tönnis Johan, 1667. af Wasaborg, Gustaf Gustafsson, 1649, 52, samt hans enka Anna Sophia af Wied, 1666, 73. Wassenius, Johan, 1666. Wasserman, Christian, 1660. Watky, D. S., 1682. Wattrang, Jacob, 1677. Watz, Johan Casper, 1648. Watz, Sveno. Weber, Conrad, kassör, sekreterare, 1660. Weber, Gerhard. Weber, Hans, ålderman vid »der kleinen Gilde zu Riga». Weber, Hartman (hans enka Catharina Kursel). Wecke, Joschim (Helena Pedersdotter v. Benningen). Wedberg, Henrik, ryttmästare (hans enka Mariana Manteuffel). Wedberg, Georg Johan, 1650. Wedberg, Otto, 1652. v. Wedel, Baltzar Magnus, 1652. Wedel, Christian Fredrik. Wedel, Hans. Wedel, Johan Arndt, kornett, 1657, 61. Wedige, Johan. Wedirsee, Johan, fäktmästare. Weerhuijsen, Petter, 1652. Vegesack (åtsk. medlemmar af släkten). v. Wegner, A., 1669. Weide, Sigismund, 1650. Weidell, Wilhelm. v. Weidenhaijn, Adolph. v. Weidenhaijn, J., 1647—65. Weiler, Hans, myntproberare, 1649. Veiler, Leonard Jacob, 1649. Weinberg, kapten (hans enka Anna Gustafsdotter). Weingart, Jacob, 1647—55. Weisberg, Jacob, se Schacht, Hans Christof. Weiskopf, Laurentius. Weispfenning, Joachim (hans enka Barbara v. Capellen). v. Weissenfels, Joh. G. Albinus, dr. Christinas lifmedicus, 1651—65. Weissensee, Johan Berg, ryttmästare (hans enka Margaretha Koskull). Weissenstein, A., 1660. v. Veiswitz, B., 1658. Vellerius, Jacobus. Vellingk, A. Vellingk, Dietrich Adolph, samt hans enka Anna Margaretha Galle, 1670. Vellingk, Gotthard, 1651. Vellingk, Gustaf Moritz. Vellingk, Otto, öfverste, 1650—56. v. Welzhausen, Martin Sigismund, 1656. Veselius, Olaus, academie-räntmästare i Upsala. Wendlers arfvingar. Went, Christofer. Wentzlow, Philip. Werdenhoff, Jost. v. Werdt, Petter. Werner, Frans Julius. Werner, Johan. Werner, Johan Fredrik, musicus. Werner, Martin, apotekare. 1670. Werner, Paul, 1672. Wernsköld, Johan, krigeråd, 1652—66, samt hans enka Maria Bure, 1674. Wernstedt, Christofer, 1673. Wernstedt, Gustaf, 1669. Wesseling, Paul Martin, slottsfogde i Reval (hans enka Anna Kniper, 1655). Westhius, J., kammarfiskal. Westphal, Hieronymus, staden Greifswalds sekreterare. Westring, assistensråd (hans enka Anna Vallentin). Westring, H., 1659. v. Wettberg, Otto, 1657.

Wetzel, Jacob, 1655. Wexionius, Olaus O. Weyer, Joachim. Weyher, 1665. Wibbeling, Jöran, kanslist. Wiberg, Andreas, licentförraltare i Reval, 1656, 57. Wibonius, Johannes, teologie lektor i Hernösand. Wichman, Georg. Wichman, Joachim, 1665, 66. Wick, Joachim, 1661. v. Vicken, Henrik, landsh. i Kalmar, 1655—81. v. Vicken, Jacob, 1660. v. Vicken, Niclas, 1656. v. Vicken, Sibilla Sophia. Wickert, Hans, 1653. Viquefort, A., 1674, 75. Viquefort, P., 1647—73. Widekindi, Johan, historiograf, 1661—72. Wider, Daniel, assistensråd vid preussiska staten, 1660—74. Widt, 1666. Wieberg, Wilhelm, major. Wieck, Hans. Wieckman, Michael. Wiesel, Mathias, trädgårdsmästare, 1682. Vieting, Bartharam, fänrik. Wigardt, Christofer, 1662, 66. von der Wijck, Johan, öfverste, 1660—74. Wiksell, Jöran, 1681. Wilcken, Johannes. Wilcken, Werner. Wildenhelm, Vintzens. Wildenstern, Alexander, 1650. Willbrandt, Mathias. Willems, Henr., målare, 1675. Willemsson, Gabriel. Willemsson, Magnus Gabriel, 1674—79. de Villiers, 1673, 74. Willigman, Hans, 1656. Willinghusen. Willman, Samuel, öfverstel., kommandant på Kockenhusen, 1655, 56, samt hans enka Barbara Liljebrun. Wilshusen, Christian, 1653. de Windisgrätz. Wintergrün, Ludvig, 1647, 48. Winterman, Lars, 1679. Virginius, Andreas, doctor (hans enka Catharina Teschen). Witkoff, kapten (hans enka Helena Bethon). Witkoff, Werner. Witt, Georg, öfverstel., 1661. Witt, Math. Witte, Andreas. Witte, Anthoni. Witte, Hans, samt hans enka Anna Holthusen. Witte, Nicolaus. Witte, Wilhelm. Wittenberg, Arvid, 1648—55. Wittenberg, Herman, 1645. Witting, C. G., regem. kvartermästare. Witting, Georg, öfverfiskal i Lifl., 1657, 58. Witzell, Åke. Wivallius, Lars (hans enka Malin Ellertz). Voigt, Andreas, 1665. Voigt, Johan Henrik, Göteborgs stads sekreterare, 1664, 70. Volberg, Gerhard. Wolfart, Wolff, musicus, 1653, 54. Wolff, Christian. Wolff, Johan, 1668, 69. Wolff, Johan Christofer, musicus. Wolffeldt, Adam Otto, 1648, 49. Wolffeldt, Berndt Henrik, 1667. Wolffeldt, Henrik. Wolffeldt, Johan, major (hans enka Catharina Majjdel). Wolffeldt, Johan Christofer. Wolffeldt, Magnus (hans enka Anna Maria von Ungern. 1662—68). Wolffenschilt, Henr., 1675. Wolframsdorf, 1684. Wolfrat, Herman, pomm. kansler, 1666—73. Wolfsberg, B., resident vid Lünebhofvet. Volkhamer, Gottlieb, 1675. von Volkman (och Georg Keller), 1659. Volland, Joh. Wollimhaus, Andreas, 1672. Wollimhaus, Jacob. Wollimhaus, Nicolaus. Wollimhaus, Simon. Volschow (Völschow), Martinus. Volschow, Thomas, 1659, 60. Wolter, Lorentz, målare, 1684. Wolters, Henning. Wolters, Liebert. Wolwein, Johan, kapten (hans enka Elisabeth Meij). Wood, Andreas. Wood, Ed., 1677. Woodhe,

Simon, kassör, samt hans hustru Ursula Schilderstock. von der Worden, Otto, löjtnant. Voss, Adam Christofer, 1650—67. Voss, Joachim. Voss, Johan, 1658. Voss, Samuel. Woynen, Stanislaus, legationskassör vid polska ambassaden. Wrede, Claes. Wrede, Fabian, 1674—84. Wulfert, Jurgén. Wulff, Albrecht. Wulff, Evert, furstens af Curland notarie. Wulff, Isak. v. Wulffen, Gustaf Carl, 1656—72. v. Wulffen, J. J., öfverste, 1671. Wulflou, 1674. Wulfradt, Berndt, 1652, 55. Wultejus. Johannes, 1673—78. Wussaw, Paul, 1667. v. Wussow, E. L., 1668, 69. Wyche, Petter, 1669, 70. Würtz, Paul, general, 1648—69. Wälsch, Mathias. Wärnsköld, J., 1667. Wäsbo, Måns, 1657.

Zamoijski, Georgius, 1655. Zanear, Baltzar (hans arfvingar), 1672. Zappio, Zacharias, 1660, 63. v. Zarnickow, Christian Dietrich, 1650. Zastrovius, Nicolaus, 1648. Zeltner, Wolfgang. Ziegeler, W., 1673. Zieglerus, Casper, 1666. Zimmerman, Christian, 1650, 53, 57. Zimmerman, Christofer, läkare, 1653, 62. Zimmerman, Dietrich, major, 1653, 71. Zimmerman, Hans, 1660. Zimmerman, Johan, 1666, 67. Zimmerman, Laurentius, 1650. Zimmerman, Matthias. Zipfel. Hans, 1650, 51. Zipfel, Hans Henrik, 1661. Zisich, Hartvig, violonist, 1654. Zoterus, Andreas Andersson, lagläsare, 1668. Zurawski, Dominicus. Zülich, Antoni. Zöge, Andreas, kaptenlöjtnant, 1660, 65. Zöge, Henrik Otto, 1673. Zöge, Herman (hans enka Margaretha Anna v. Dörhoff, 1652). Zöge, Margaretha, 1668. Zöge, Reinhold.

Åhman, Olof, 1677. Åkerman, Claudius, 1678. Åkerman, Olaus, 1664.

Öberhoff, Claes. Ödla, Udde, major. Öring, Anders Danielsson. Örn, Nils, 1670, 71. Örn, Samuel. Örneklou, Per, landsh. i Skaraborgs län, 1672, 77, 83, 84. Örneklou, Peder Larsson, ståth. öfver Ingermanland, 1672, 75. Örnflycht, Erik, kaptenlöjtnant. Örnstjerna, Lars, gen.-guvernements-sekreterare i Westergötland. v. Örtten, Eberhard (hans enka Catharina Witze). v. Örtten, Johan, 1648. Österling, J., 1684. Ötting, Ebert (hans enka Elisabeth Dröge). Ötting, Johan.

11:o. Från diverse personer om krigsrörelserna i Bohuslän, 1676—78.

A—Ö.

5 vol.

Ahlefeldt, G. Aminoff, Zach., öfverste-löjtnant. Andersson, Lars, constapel. Bagge, Gustaf. Banér, Gustaf. Belfrage, Hans. Bertram, Theodor. Bielke, Nils. Biugg, Anders, general-adjutant. Biugg, Nils. Björkman, J. Bonde, Ulfsson Thord. Broddeson, Jacob. Bruno, Carl.

Bröms, Olof. Bång, Anders. Bänge, Michel Börjesson. Columbus, Sylvester. Crämer, Johan. Drackman, P. Drake, Johan., Duréel, Nils, öfverste. Dykert, Johan Gustaf. Eckensteen, Herman Otto. Eissen, Dieterich. Ericksson, P. Falck, Per Månsson. Falck, Abraham, ryttmästare. Fanesköld, Petter. Florenius, Torsten. Flygare, Håkan. Forssman, Abraham. Frölich, Carl Gustaf. v. Fürstenberg, Wilh. Johan. Fägerhielm, Johan. Gagge, Magnus. Gerffelt, Carl Albrecht. Girs, Jöran, landsbokhållare. Gripenwald, J. Grothausen, Georg Christofer. Grönberg, A. Gyllenharnesk, Balthasar, öfver-inspector. Gyllenspetz, Jonas, general-major. Hamilton, Thomas. Hansson, G. V. Hartwig, Daniel, krigskommissarie. Herman, Paul. Hierta, Jöns. Hierta, Per, general-major. Hirscheit, Jacob Carl. Holst, Anders. Hufvudskott, Jacob. Hüman, E., major. Hård, Gustaf. Hökeflycht, Jon Tuwesson, öfverste-löjtnant. Höök, Åke. Juterbock, Andr. Järnsköld, Wilh., öfverste. Kart, Lars. Keder, Niclas. Kurck, Gabriel. Körber, Mauritz. Larsson, Anders. Larsson, Jacob. Laurin, J. Lennartsson, Anders. Lenning, Nils Jönsson. Liedeman, S., major. Lillieflycht, Gabr. E. Lilliehök, Nils. Lindeqvist, E. Lunth, Axel Månsson. Lyding, D. Lyding, Gustaf. Lytke, Berendt. Macklier, Gustaf. Maschall, Erik Larsson. v. Mentzer, Andr., major. Molythæus, Andr. Månsson, Bengt, befallningsman. Mörner, P. Nilsson, P. Norman, Abraham. Oldekop, Herman. Papegoja, J. Paykull, Gustaf Carl. Plenningsköld, Johan. Posse, Carl Gustaf. Post, Wilh. Moritz. Printz, Johan, major. Pryss, Nicol. v. Rappholtz, Hans Baltzar, öfverste. Rasch, J., häradsb. Reutercrantz, Martin, landsh. Ribbing, P. L. Rosenbielke, Arvid. Rosenbielke, Bengt Jönsson. Rosensköld, Gabr. Rothkirch, Fr. Rudberus, J. Rundeel, And., öfverstel. och kommandant på Nyslott. Rutensköld, J. Sass, Henrik. v. Seulenbergh, Joh., kommandant vid Eda skans. Silfverbagge, Nils. Silfversparre, Axel. Silfversvan, Erik. Silfversvärd, Leonard, major. Simonsson, Johan. Sinclair, Andr. Sjöblad, Erik C. Spalding, Gabriel. Sparre, Gustaf. Sparre, Per, rikstygmästare. Sperling, Göran. Staaf, Hans G. Stake, Per. Stark, Olof. v. Strauch, Joh. Fr. Strokirch, M., militæ-sekreterare. Strokirch, Paul. Strömfelt, H. Sturck, A., major. Stålhandske, Andr. Ståmberg, Jonas, löjtn. Swenske, Göran. Swensson, Bengt. Thelin, Johan, sekreterare. Uggla, Bengt. Uggla, Gustaf. Uggla, Sven. Wakenitz, Ernst Philip. Wassander, Sven. v. Vicken, Wolf Otto. Witting, Christ. Georg. Wrangel, Dietrich. Vult, Johan. Örnevinge, Joh. Guftafsson.

12:o. Från personer tillhörande grefve M. G. De la Gardies hofstat¹⁾.

6 vol.

Andersson, Sven, kamrerare, 1667. Appelbom, Johan, major, 1658. Aspegren, N. A., kamrerare, 1669—81. Austrelius, O., sekreterare, 1661—78. Berghusen, Andr., kanslist, 1658—62. Billing, Olof, 1677. Björck, Nic., kanslist, 1657, 58. Bohm, J., kamrerare, se serien A. v. Brobergen, Andr., 1666. v. Brobergen, Henr., 1663. Büchner, Joh. Christ., sekreterare, 1655—74. Christophori, Samuel, sekreterare, se serien A. Classen, Hans, bokhållare, 1673—84. Danielsson, Jacob, 1651. Eneman, Joh. Jacobsson, kamrerare, 1667, 74. Eremith, Joh. Jacobsson, kamrerare, 1658—77. Gestrinus, Jac., fänrik, 1658. Hansson, Erik, sekreterare, 1658—83. Hasselgren, Erik Månsson, se serien A. Heitmüller, D., hofmedicus. Herzog, Henr., öfver-inspector, se serien A. v. Horn, Johan, kassör. Keiting, Andr., amtsförvaltare på Wenden, 1673. Klinckow, Fredrik, assessor, 1660—82. Kohl, David, kamrerare. Krause, Chr., hofmästare, agent i Mitau, se serien A. Liedeman, P., sekreterare, senare major, 1670, 71. Lindeberg, Johan, 1681. Lorin, Jonas, aktuarie, 1668—86. Matho, Alexander, stallmästare, 1677—83. Molin, Lars, kamrerare, 1681. Norell, Petrus, 1682, 83. Pahl, J. Palm, Johan, auditör, 1657. Pedersson, Bertill, kamrerare, 1656—67. Prosperius, Gustaf, inspector, 1676—81. Prytz, Henrik, stallmästare, 1675, 76, 79. Qvënsel, Wilh. Johan, sekreterare, 1671—78. Qvënsel, Conrad, 1648, 57. Roshem, J., 1677. Roshem, Petr., 1673. Ruuth, Barthold, kamrerare, 1667. Schartau, Lorentz, bibliotekarie, 1677—80. Schultz, Israel, sekreterare, 1657—60. Schwengel, Martin Sigismund, 1666. Skragge, Lars, kamrerare, 1680—81. Staffander, Joh., härads-höfding, 1656—68. Steffens, Joh., hofmästare, 1662, 68, 71. Turteltaube, Henrik Conrad, hofmästare. Wadman, Lars Anders, 1662. Wintz, Carl, hofkassör, 1656—58. Wolfelt, Magnus, 1662, 64. Östling, Jonas Andersson, 1659.

13:o. Från personer tillhörande grefve M. G. De la Gardies landsstat²⁾.

1:o i Westergötland (10 vol.):

Andersson, Daniel, lagläsare, senare borgmästare i Lidköping, 1662—71. Äpelman, Olof, 1670—77. Assmunsson, Sven, 1683. Bengtsson, Erik,

¹⁾ Skrifvelser från personer tillhörande De la Gardies hofstat särskildt i Lifland förekomma äfven i de föregående afdelningarna.

²⁾ Skrifvelser från personer tillhörande De la Gardies landsstat särskildt i Lifland förekomma äfven i de föregående afdelningarna.

inspector, 1665—67. Björnsson, Håkan, uppbördsman, 1661. Bröms, Olof, hauptman, 1656—77. Buhrman, Gerhard, häradsh. öfver Leckö grefskap, 1663—69. Buhrman, Gerhard, d. y. och Ruuth, Barth., 1666. Eriksson, Olof, ränte- och proviantmästare, 1669—73. Falk, Olof, konduktör (med bilagor af åtsk. kartor), 1666—82. Grotte, Anders, 1678. Hammer, Johan, målare, 1671, 74. Hoof, Sven, vildmästare, 1675—79. Jonsson, Bengt, stallmästare, 1666—83. Kart, Lars Olofsson, befallningsman, 1676—83. Kiämpe, Biörn Olofsson, häradsskrifvare, 1675—80. Kloppenburg, Christofer, stallmästare, 1670, 71. Lagerhielm, Johan, v. lagman, 1675—80. Larsson, P., adl. Gripenwald, hauptman öfver Leckö grefskap, 1662—72. Luthman, Per Olofsson, befallningsman, lagläsare, 1661—81. Melberg, Olof, 1680. Månsson, Peder, befallningsman, 1672—79. Mörk, Hans, hauptman, 1680, 81. Nilsson, Jon, 1667. Olofsson, Bengt, 1678. Ollonberg, Thure Olofsson, se serien A. Ollonberg, Andreas, häradsh., 1664—81. Pahl, J., 1666. Palm, Erik, befallningsman, 1669—84. Pedersson, Johan, befallningsman, senare borgm. i Lidköping, 1667—75. Rase, Bengt Nilsson. Rolandsson, Olof, befallningsman, 1667—84. Scherer, Henr., stallmästare, 1659—81. Sparrman, Nic., Erik och Israel, se serien A. Stimer, Frans, 1650—79. Sturch, Lars Olofsson, 1679. Stålhandake, Anders, hauptman öfver Leckö grefskap, 1676—79. Svensson, H., befallningsman, 1670—78. Thegner, Magnus, 1678. Thorsson, Sigge, befallningsman, 1656—72. Waldow, Daniel, 1669—80, m. fl.

2:o i Nerike (2 vol.):

de Besche, Gilius, befallningsman, 1677—85. Detterberg, Nils, 1680—82. Faber, Lucas Sigism., inspector, 1676—82. Fagg, Anders, 1682—84. Falkensten, Laurentz, 1680. Getropp, Mauritz, inspector, 1674—75. Grotte, Anders, 1680. Gustafsson, Per, inspector, 1674—79. Kate, Anders, 1674—83. Lyberg, Elof, 1679—86. Nilsson, Arvid, hofqvartermästare, 1674—80. Nilsson, Erik, befallningsman, 1674—80. Oliander, Elias, 1682. Rising, Jonas, 1679. Siptus, Fredrik, 1676—80. Steen, Niclas, vattenkonstmästare, 1681. Wolf, Joachim, målare, 1680, 82, m. fl.

3:o i Upland, Östergötland, Skåne, Finland (1 vol.):

Abrahamsson, Berge (Ekholm), 1658—69. Bellin, Sven (Biersholm i Skåne), 1674. Biugg, Johan (Finland), 1661. Brochius, Sven Månsson (Finland), 1674—75. Olofsson, Mathias (Ekholm), 1663. Ruuth, Barthold (Ekholm), 1672. Scheib, Wendel (Östergötland), 1669—75, m. fl.

14:o. Från diverse personer.

- 18 vol. Supplikor (kommuner och korporationer, 1 vol., evangeliska församlingar, 1 vol.).
- 1 » Diverse skrivelser, delvis till De la Gardies sekreterare.
- 1 » Skrivelser under De la Gardies vistelse i Tyskland, 1648, 49.
- 1 » Skrivelser från Polackar, hufvudsakligen tillh. åren 1655—58.
- 1 » Skrivelser med otydlig namnteckning.
- 1 » Skrivelser utan namnteckning.
-

II. Skrivelser från grefve M. G. De la Gardie.

- 59 vol. Conceptsamlingen, 1645—84.
- 1 » Instructioner, 1649—82.
-

III. Diarier (»registratur«).

- 1 vol. Diarium öfver inkomna och utgångna publika skrivelser.
- 1 » Diarium öfver inkomna och utgångna tyska skrivelser.
- 1 » Diarium öfver inkomna och utgångna privata skrivelser.
- 1 » Diverse diarier och copieböcker.
-

IV. Förslag och betänkanden.

- 1 vol. Förslag och betänkanden rör. statsverket, 1668—74.
- 1 » Betänkanden rör. Sveriges yttre och inre politik, 1671—81.
- 1 » Betänkanden vid riksdagen 1672 m. m.
- 1 » Betänkanden rör. försvarsverket, 1672—75, samt krigsrelationer, 1676, 77.
-

V. Godshandlingar.

- 6 vol. Handlingar rör. Westgöta godsen.
- 5 » » » Nerike- och Uplands godsen.
- 1 » Diverse godshandlingar.
-

VI. Diverse handlingar.

- 25 vol. Inkomst- och utgiftsstat, 1 vol., räkningar med kronan och banken, 1 vol., tyska räkenskaper, 1648—50, 1 vol., hofförtäring- och garderobs-räkn., 1 vol., kassa-räkningar, provianträkningar m. m.

- 1 vol. Hof- och stallstater.
- 2 » Handlingar rörande processen med grefvinnan Cath. Stenbock.
- 1 » Diverse processhandlingar.
- 3 » Diverse De la Gardies egenhändiga anteckningar.
- 1 » De la Gardies donationsbref.
- 1 » Maria Euphrosynes handlingar.
- 1 » Förteckning å inventarier och akter.
- 1 » Vultej i likpredikan öfver greve M. G. De la Gardie, förteckning öfver De la Gardies boksamling, förteckningar öfver dyrbarheter m. m.
- 10 » Reductionshandlingar.
- 3 » Strödda handlingar.

Handlingar rörande andra medlemmar af De la Gardieska släkten.

- 1 vol. K. M:ts och kronans räkning med Jacob De la Gardie.
 - 1 » Jacob De la Gardies testamentshandlingar.
 - 2 » Skrifvelser och handlingar rörande diverse medlemmar af släkten.
-

Förteckning öfver i Riksarchivet förvarade Ministeriella handlingar.

**VII.
ITALICA ¹⁾.**

Antal volumer.	I.	År.
	Svenska Beskickningars till Italien bref och archiv till och med 1818.	
1 fol.	Envoyéen <i>Matthias Palbitzki</i> s bref till Kongl. Maj:t.....	1649
1 »	Chargé d'affaires i Genua <i>Jerome Marchellis</i> depecher.....	1768-1776
2 »	Ministern i Rom <i>Frans Piranesis</i> depecher.....	1781-1798
1 »	Densammes beskickningshandlingar.....	1782-1798
4 »	Plenip. Ministern Frih. <i>Georg Gustaf Wrangels</i> depecher ²⁾	1789-1793
1 qv.	Svenska regeringens depecher till densamme....	1788-1792
1 fol.	Bref till densamme från åtskillige.....	
1 »	Densammes concepter.....	1789-1792
1 »	» strödda beskickningshandlingar.....	1788-1792
1 »	Plenip. Ministern Frih. <i>Gustaf Mauritz Armfeldts</i> depecher.....	1792-1793
5 »	Chargé d'affaires <i>Johan Claes Lagerswärds</i> depecher.....	1793-1808 1810-1813
1 » }	Svenska regeringens depecher till densamme ³⁾ ..	1793-1813
2 qv. }		
1 fol.	Italienska myndigheters d:o.....	1793-1798 1800-1807
1 qv.	Svenske Konsulers d:o.....	1794-1808 1810-1811
1 fol.	Bref till densamme från åtskillige.....	1793-1813

¹⁾ Denna samling är ordnad och förtecknad af Archivarien Frih. B. Taube, med undantag af 1884 års accession från Beskickningsarchivet, som ordnats af e. o. Amanuensen Dr Severin Bergh.

²⁾ Deribland några få depecher från Kommissionssekreteraren *Johan Claes Lagerswärd*.

³⁾ Deribland ett par depecher till plenip. Ministern Frih. *Gustaf Mauritz Armfelt* 1793.

Antal volumer.		År.
3 qv.	Chargé d'affaires <i>J. C. Lagerswårds</i> concept- depecher.....	1793-1809 1811-1813 1797-1802
1 fol.	Densammes öfriga concepter.....	1804-1807 1812
1 »	» strödda beskickningshandlingar.....	1793-1813
 II. Beskickningsarchivet 1814-1878.		
3 qv.	Svenska regeringens depecher till Ministerresi- denten <i>Johan Claes Lagerswård</i>	
1 fol.	Italienska myndigheters d:o.....	
1 qv.	Svenske och Norske Konsulers d:o.....	1814-1834
1 fol.	Bref till densamme från åtskillige.....	
2 »	Densammes conceptdepecher.....	
1 »	» öfriga concepter.....	
1 »	» strödda beskickningshandlingar.....	1815-1833
1 qv.	Svenska regeringens depecher till Agenten <i>Johan Wilhelm Bergman</i>	1834-1840
1 fol.	Italienska myndigheters d:o.....	1833-1840
1 qv.	Svenske och Norske Konsulers d:o.....	
1 fol.	Bref till densamme från åtskillige.....	1834-1840
1 »	Densammes conceptdepecher.....	
1 »	» öfriga concepter.....	1833-1840
1 qv.	Svenska regeringens depecher till Chargé d'af- faires <i>Johan Wilhelm Bergman</i>	
1 fol.	Italienska myndigheters d:o.....	
1 qv.	Svenske och Norske Konsulers d:o.....	1841-1847
1 fol.	Bref till densamme från åtskillige.....	
1 »	Densammes conceptdepecher.....	
1 »	» öfriga concepter.....	
1 »	» strödda beskickningshandlingar.....	1835-1850
1 »	Chargé d'affaires Grefve <i>Carl Wachtmeisters</i> be- skickningshandlingar.....	1851-1858
1 »	Beskickningens Diarier.....	1833-1841
	(m. fl. Beskickningsarchivet enskildt rörande handlingar).	1844-1845

²⁾ " concepter från " " " "

Antal volumer.	IV.	År.
Öfriga handlingar.		
1 fol.	Strödda förhandlingar mellan Sverige och Italienska stater ¹⁾	1577-1858
1 "	Hertigarnes af <i>Savoyen</i> och Konungarnes af <i>Sardinien</i> originalbref till Svenske Regenter. Hertig <i>Carl Emanuel II</i> 1655, 1664, 1666. Hertig <i>Victor Amadeus II</i> 1684, 1690, 1696-1699. Hertiginnan <i>Maria Johanna Baptista</i> 1675, 1684. Konung <i>Victor Amadeus II</i> 1724-1726, 1728, 1730. Konung <i>Carl Emanuel III</i> 1730-1732, 1735, 1737-1738, 1741-1742, 1744, 1746, 1748-1751, 1753-1754, 1756, 1759, 1762, 1764, 1766, 1771. Konung <i>Victor Amadeus III</i> 1773-1775, 1778, 1781-1785, 1789, 1792. Drottning <i>Polizena</i> 1730. Konung <i>Carl Emanuel IV</i> 1796-1802. Konung <i>Victor Emanuel I</i> 1802-1805, 1807-1808.	1655-1808
1 "	Konungarnes af <i>Båda Sicilierna</i> originalbref till Svenske Regenter Konung <i>Carl VII</i> 1738, 1741-1745, 1747-1748, 1750-1751, 1753-1758. Konung <i>Ferdinand IV</i> 1759, 1765, 1767-1768, 1771-1775, 1777, 1779-1784, 1786-1788, 1790, 1792, 1806-1808.	1738-1808
1 "	Storhertigarnes af <i>Toscana</i> och Konungens af <i>Etrurien</i> originalbref till Svenske Regenter... Storhertig <i>Johan Gaston</i> af <i>Medici</i> (1697-1702), 1723, 1731. Storhertiginnan <i>Anna Maria Francisca</i> (1697-1711, 1713-1716, 1718, 1720-1722), 1723-1739.	1723-1807

¹⁾ Handlingar angående *Thure Bielkes* och *Petrus Rosinus'* beskickning till Venedig, Toscana och Rom 1573-1574 finnas i Bielkesamlingen från Thureholm. nu i Riksarchivet. Bref och förhandlingar angående den af Ambassadören Grefve *Carl Gustaf Tessin* i Paris 1742 slutna handelstraktaten med Båda Sicilierna, se samlingen »Gallica».

Antal volumer.		År.
	<p>Storhertig <i>Frans</i> af Lothringen 1737—1745. Storhertig <i>Peter Leopold I</i> 1765, 1767— 1774, 1776, 1779—1780, 1782—1784, 1787—1788. Storhertig <i>Ferdinand III</i> 1791—1794, 1797—1798, 1801—1802. Konung <i>Ludvig</i> 1801—1803. Drottning <i>Marie Louise</i> 1803—1805, 1807.</p>	
1 fol.	<p>Hertigarnes af <i>Modena</i> och <i>Parma</i> originalbref till Svenske Regenter</p> <p>1. <i>Modena</i>.</p> <p>Hertig <i>Frans I</i> af <i>Este</i> 1658. Hertig <i>Alfons IV</i> af <i>Este</i> 1658, 1660. Hertiginnan <i>Laura</i> 1663, 1672—1673. Hertig <i>Rinaldo</i> af <i>Este</i> 1698—1699, 1702, 1708—1711, 1714—1715, 1717, 1720 —1723, 1726—1735. Hertig <i>Frans III Maria</i> af <i>Este</i> 1737 —1744, 1746, 1750—1753, 1755— 1758, 1761. Hertig <i>Hercules</i> af <i>Este-Cybo</i>, 1780, 1790, 1801, 1803. Hertig <i>Ferdinand</i> af <i>Österrike</i> och <i>Este</i> 1803—1804. Hertig <i>Frans IV</i> af <i>Österrike</i> och <i>Este</i> 1807.</p> <p>2. <i>Parma</i>.</p> <p>Hertig <i>Rainucci II Farnese</i> 1690, Hertig <i>Frans Farnese</i> 1697. Hertig <i>Anton Farnese</i> 1727, 1730.</p>	1658-1807
1 »	<p>Hertigarnes af <i>Mantua</i> och <i>Guastalla</i> original- bref till Svenske Regenter</p> <p>1. <i>Mantua</i>.</p> <p>Hertig <i>Ferdinand Carl IV Gonzaga</i> 1697, 1701, 1704, 1707.</p>	1697-1774

Antal volumer.		År.
	<p>2. Guastalla.</p> <p>Hertig <i>Anton Ferdinand Gonzaga</i> 1727—1728.</p> <p>Hertiginnan <i>Teodora</i> 1736—1739, 1741—1748, 1750—1763, 1767. 1774.</p> <p>Hertig <i>Josef Maria Gonzaga</i> 1729—1746.</p> <p>Hertiginnan <i>Maria Eleonora</i> 1746, 1748, 1751—1758.</p>	
1 fol.	<p>Påfvarnes originalbref till Svenske Regenter</p> <p><i>Pius VI</i> 1780, 1783, 1788, 1791—1792, 1798.</p> <p><i>Pius VII</i> 1800, 1806.</p>	1780-1806
1 »	<p>Dogernes i <i>Venedig</i> och <i>Genua</i> originalbref till Svenske Regenter</p> <p>1. Venedig.</p> <p><i>Frans Ericio</i> 1637, 1645.</p> <p><i>Frans Molino</i> 1649, 1652—1654.</p> <p><i>Dominicus Contareno</i> 1660, 1668.</p> <p><i>Marcus Antonius Justiniano</i> 1687.</p> <p><i>Frans Mauroceno</i> 1692.</p> <p><i>Silvester Valerio</i> 1697.</p> <p><i>Peter Grimani</i> 1751.</p> <p><i>Frans Lauredano</i> 1754—1755.</p> <p><i>Aloysius Mocenico IV</i> 1766, 1771, 1777—1778.</p> <p><i>Paulus Raynerius</i> 1782—1783.</p> <p><i>Ludvig Manin</i> 1792.</p> <p>2. Genua.</p> <p><i>Michael Angelus Camblasius</i> 1792—1793.</p>	1637-1793
1 »	<p>Stormästarnes för <i>Malteser-</i> (<i>Johanniter</i>-)orden originalbref till Svenske Regenter</p> <p><i>Marcus Antonius Zondarini</i> 1720.</p> <p><i>Emanuel Pinto</i> 1744, 1746, 1750, 1752, 1756, 1772.</p> <p><i>Frans Ximenes de Texada</i> 1773—1774.</p> <p><i>Emanuel de Rohan</i> 1775—1776, 1782—1783, 1792.</p> <p><i>Ferdinand de Hompesch</i> 1797—1798.</p> <p><i>Tommasi</i> 1803.</p>	1720-1803

Förteckning öfver i Riksarchivet förvarade Ministeriella handlingar.

VIII.

HISPANICA.¹⁾

Antal volumer.		År.
	I.	
	Svenska Beskiedningars till Spanien bref.	
1 fol.	Kammarherren <i>Matthias Palbitzki</i> s bref till Kongl. Maj:t.....	1651-1652
1 »	Residenten <i>Carl Tungels</i> bref till d:o	1667-1675
1 qv.	Kammarherren Grefve <i>Ernst August Vellingks</i> bref till Ombudsrådet Frih. von Müllern.....	1715
	Agenten <i>Anders Bachmansons</i> bref	1733-1734
	Se Agenters och Konsulers bref här nedan.	
1 fol.	Plenip. Ministern <i>Per Axel Flemings</i> bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium ²⁾	1743-1745
1 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten ³⁾	
2 fol.	Kommissionssekreteraren <i>Johan Gustaf Reals</i> bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium	1745-1749
1 »	Envoyéen <i>Per Axel Flemings</i> ⁴⁾ bref till Kongl. Maj:t.....	1750-1751
1 »	Densammes bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium	1748-1751
1 »	Kommissionssekreteraren Frih. <i>Carl Leuhusens</i> bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium	1752-1755

¹⁾ Denna samling, afd. I, III och IV, är ordnad och förtecknad af Archivarien Frih. B. Taube, afd. II af e. o. Amanuensen Dr Severin Bergh.

²⁾ Deribland några bref från Kommissionssekreterarne *Ulrik Rudenschöld* och *Johan Gustaf Real* 1744 samt från Legationspredikanten *Carl Ernst Klein* 1743-1744.

³⁾ Deribland några bref från Kommissionssekreterarne *U. Rudenschöld* och *J. G. Real* 1744.

⁴⁾ Erhöll instruktion 16 Nov. 1747, men anlände för sjukdom först i början af Juni 1749 till Madrid.

Antal volumer.		År.
1 fol.	Envoyéen <i>Henrik Jacob Hildebrands</i> ¹⁾ bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium.....	1755-1762
1 qv.	Densammes bref till Kansli-Presidenten.....	1754-1762
1 fol.	Envoyéen Grefve <i>Gustaf Philip Creutz</i> ²⁾ bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium ²⁾	1764-1766
1 »	Densammes bref till Kansli-Presidenten ³⁾	1763-1766
1 »	Kommissionssekreteraren <i>Carl Fredrik von Helands</i> bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium.....	1762-1767
1 »	Plenip. Ministern Frih. <i>Fredrik Ulrik Friesendorffs</i> bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium.....	1766-1771
1 »	Densammes bref till Kansli-Presidenten.....	1767-1770
1 »	Kommissionssekreteraren <i>C. F. von Helands</i> ⁴⁾ bref till Kansli-Presidenten och Kansli-Collegium.....	1770-1772
1 »	Envoyéen <i>Bengt Sparres</i> ⁵⁾ depecher.....	1772-1776
1 »	Chargé d'affaires <i>C. F. von Helands</i> d:o.....	1776-1779
1 »	Envoyéen Frih. <i>Malte Ramels</i> ⁶⁾ d:o.....	1779-1780
1 »	Chargé d'affaires <i>C. F. von Helands</i> d:o.....	1780-1781
2 »	Envoyéen Grefve <i>Fredrik Adolf Löwenhielms</i> ⁷⁾ d:o.....	1781-1783
1 »	Chargé d'affaires <i>Carl Gustaf Adlerbergs</i> d:o....	1783-1784
14 »	Envoyéen Frih. <i>Carl August Ehrensvärds</i> ⁸⁾ d:o.....	1784-1799
9 »	Chargé d'affaires (från 1805 Envoyéen) <i>C. G. Adlerbergs</i> ⁹⁾ d:o.....	1799-1806 1808-1809

¹⁾ Deribland ett bref från Kommissionssekreteraren Frih. *C. Lennhusen* 1756 samt ett par bref från Legationspredikanten *Daniel Scheidenburg* 1758 och Kommissionssekreteraren *Christoffer von Kochen* 1761.

²⁾ Deribland ett bref från Legationspredikanten *D. Scheidenburg* 1765.

³⁾ " " " " " 1763.

⁴⁾ " " " " " 1772.

⁵⁾ Deribland några bref från Kommissionssekreteraren *C. F. von Heland* 1773—1774.

⁶⁾ Dit äro lagda ett par bref från densamme under utresan 1778.

⁷⁾ Deribland några bref från Kommissionssekreteraren *C. F. von Heland* 1782.

⁸⁾ Deribland ett bref från Legationspredikanten *Daniel Scheidenburg* 1785, ett och annat bref från Kommissionssekreterarne *C. F. von Heland* 1786 och 1787, *C. G. Adlerberg* 1785 och 1796 samt *Nils Gustaf Palm* 1789—1795, äfvensom ett bref från Legationspredikanten *Carl Wallquist* 1794.

⁹⁾ Deribland ett bref från Envoyéen Frih. *C. A. Ehrensvärd* 1800.

Antal volumer.		År.
II.		
Beskickningsarchivet 1740—1865. ¹⁾		
A. Ankomna skrivelser från svenska regeringen och andra svenska (från 1814 äfven norska) myndigheter.		
1 qv. 17 fol.	Skrivelser till plenip. Ministern <i>Per Axel Fleming</i> ²⁾	1741-1745
	— till Kommissionssekreteraren <i>Johan Gustaf Real</i>	1745-1752
	— till Envoyéen <i>P. A. Fleming</i>	
	— till Kommissionssekreteraren Frih. <i>Carl Leuhusen</i>	1752-1754
	— till Envoyéen <i>Henrik Jacob Hildebrand</i>	1754-1762
	— till Kommissionssekreteraren <i>Carl Fredrik von Heland</i>	1763-1764
	— till Envoyéen Grefve <i>Gustaf Philip Creutz</i>	1764-1766
	— till Kommissionssekreteraren <i>C. F. von Heland</i>	1766-1767
	— till plenip. Ministern Frih. <i>Fredrik Ulrik Friesendorff</i>	1767-1770
	— till Kommissionssekreteraren <i>C. F. von Heland</i>	1770-1772
	— till Envoyéen <i>Bengt Sparre</i>	1772-1776
	— till Chargé d'affaires <i>C. F. von Heland</i>	1776-1779
	— till Envoyéen Frih. <i>Malte Ramel</i>	1779-1780
	— till Chargé d'affaires <i>C. F. von Heland</i>	1780-1782
	— till Envoyéen Grefve <i>Fredrik Adolf Löwenhielm</i>	1782-1783
	— till Chargé d'affaires <i>Carl Gustaf Adlerberg</i>	1783-1784
	— till Envoyéen Frih. <i>Carl August Ehrensward</i>	1784-1799
	— till Chargé d'affaires (från 1805 Envoyéen) <i>C. G. Adlerberg</i>	1798-1806
	— till densamme.....	1809
	— till Envoyéen Grefve <i>Jacob Gustaf De la Gardie</i>	1813-1815
12 "	— till Chargé d'affaires <i>Gustaf Daniel Lorichs</i> ³⁾	1815-1852

¹⁾ De till detta beskickningsarchiv hörande handlingarna voro vid hitkomsten från Madrid delvis inbundna och hafva derför ej kunnat ordnas efter samma grunder som motsvarande delar af Riksarchivets öfriga Ministeriella handlingar.

²⁾ Deribland några skrivelser till Kommissionssekreteraren *Ulrik Rudenschöld* 1744.

³⁾ Deribland åtskilliga skrivelser till Legationsrådet *Johan Wilhelm Bergman* 1851 och 1852.

Antal volumer.		År.
2 fol.	Skrifvelser till Ministerresidenten <i>Johan Wilhelm Bergman</i> ¹⁾	1852-1864
	B. Afgångna skrifvelser till svenska regeringen och andra svenska (från 1814 äfven norska) myndigheter.	
31 »	Beskickningens registratur och concepter ²⁾	1742-1806
2 »	{ Envoyéen <i>C. G. Adlerbergs</i> concepter	1808-1809
	{ Envoyéen Grefve <i>J. G. De la Gardies</i> concepter	1814-1815
21 »	Chargé d'affaires <i>G. D. Lorichs</i> ' concepter ³⁾	1815-1852
2 »	Ministerresidenten <i>J. W. Bergmans</i> concepter ⁴⁾	1852-1865
	C. Ankomna skrifvelser från svenska (från 1814 svenska och norska) Konsuler.	
10 »	{ Skrifvelser till Envoyéen Frih. <i>C. A. Ehrensvärd</i>	1791-1799
	{ — till Chargé d'affaires (från 1805 Envoyéen) <i>C. G. Adlerberg</i>	1799-1806
1 qv.	{ — till densamme från Agenten <i>J. A. Kantzow</i> i Lissabon	1804-1806
1 fol.	{ — till densamme	1809
	{ — till Envoyéen Grefve <i>J. G. De la Gardie</i>	1814-1815
21 »	{ — till Chargé d'affaires <i>G. D. Lorichs</i> ⁵⁾	1815-1850
1 »	{ — till densamme och Legationsrådet (från 1852 Ministerresidenten) <i>J. W. Bergman</i>	1851-1852
4 »	{ — till Ministerresidenten <i>J. W. Bergman</i> ⁶⁾	1853-1864
	D. Afgångna skrifvelser till svenska (från 1814 svenska och norska) Konsuler.	
2 »	{ Envoyéen Frih. <i>C. A. Ehrensvärds</i> concepter	1792-1799
	{ Chargé d'affaires (från 1805 Envoyéen) <i>C. G. Adlerbergs</i> concepter	1799-1806

¹⁾ Deribland åtskilliga skrifvelser till Chargé d'affaires Frih. *Georg Nicolaeu Adelsvärd* 1856.

²⁾ Registratur 1742—Okt. 1761 samt 1785—Aug. 1791; för öfrigt concepter.

³⁾ Deribland några concepter af Legationsrådet *J. W. Bergman* 1852.

⁴⁾ Deribland åtskilliga concepter af Chargé d'affaires Frih. *G. N. Adelsvärd* 1856.

⁵⁾ Endast några få skrifvelser från 1817, 1821 och 1822.

⁶⁾ Deribland åtskilliga skrifvelser till Chargé d'affaires Frih. *G. N. Adelsvärd* 1856, Attachéen Frih. *Johan Fabian August Staël von Holstein* 1861 och 1862 samt Ministerresidenten *Bergmans* privatsekreterare *F. Lozano* 1858—1860.

Antal volumer.	År.
1 fol.	Envoyéen <i>C. G. Adlerbergs</i> concepter..... 1809
5 "	Envoyéen Grefve <i>J. G. De la Gardies</i> concepter..... 1814-1815
1 "	Chargé d'affaires <i>G. D. Lorichs</i> concepter ¹⁾ 1815-1852
1 "	Ministerresidenten <i>J. W. Bergmans</i> concepter ²⁾ 1852-1863
E. Ankomna skrivelser från spanska regeringen och andra spanska myndigheter.	
1 "	Skrivelser till beskickningen..... 1743-1782
4 "	— till Envoyéen Grefve <i>F. A. Löwenhielm</i> 1783
4 "	— till Envoyéen Frih. <i>C. A. Ehrensvärd</i> ³⁾ 1784-1798
1 "	— till Chargé d'affaires (från 1805 Envoyéen) <i>C. G. Adlerberg</i> 1798-1806
1 "	— till Envoyéen Grefve <i>J. G. De la Gardie</i> 1814-1815
8 "	— till Chargé d'affaires <i>G. D. Lorichs</i> ⁴⁾ 1815-1852
2 "	— till Ministerresidenten <i>J. W. Bergman</i> ⁵⁾ 1852-1865
F. Afgångna skrivelser till spanska regeringen och andra spanska myndigheter.	
1 "	Beskickningens concepter..... 1744-1790
3 "	Envoyéen Frih. <i>C. A. Ehrensvärds</i> concepter... 1791-1798
1 "	Chargé d'affaires (från 1805 Envoyéen) <i>C. G. Adlerbergs</i> concepter..... 1798-1806
1 "	Densammes concepter..... 1808-1809
4 "	Envoyéen Grefve <i>J. G. De la Gardies</i> concepter..... 1814-1815
4 "	Chargé d'affaires <i>G. D. Lorichs</i> ⁶⁾ concepter..... 1815-1852
1 "	Ministerresidenten <i>J. W. Bergmans</i> concepter ⁷⁾ 1852-1864

¹⁾ Deribland några concepter af Legationsrådet *J. W. Bergman* 1851 och 1852.

²⁾ Deribland åtskilliga concepter af Chargé d'affaires Frih. *G. N. Adelsvärd* 1856 och Attachéen Frih. *J. F. A. Staël von Holstein* 1861.

³⁾ Deribland en skrivelse till Chargé d'affaires *C. G. Adlerberg* 1784.

⁴⁾ Deribland åtskilliga skrivelser till Legationsrådet *J. W. Bergman* 1851 och 1852.

⁵⁾ Deribland åtskilliga skrivelser till Chargé d'affaires Frih. *G. N. Adelsvärd* 1856 och Attachéen Frih. *J. F. A. Staël von Holstein* 1861.

⁶⁾ Deribland några concepter af Legationsrådet *J. W. Bergman* 1852.

⁷⁾ Deribland åtskilliga concepter af Chargé d'affaires Frih. *G. N. Adelsvärd* 1856.

Antal volumer.		År.
G. Bref från och till åtskilliga personer samt öfriga till Beskickningsarchivet hörande handlingar.		
1 fol.	Åtskilliga personers bref till Chargé d'affaires <i>G. D. Lorichs</i> ¹⁾	1813-1854
1 »	— till Ministerresidenten <i>J. W. Bergman</i> ²⁾	1852-1864
1 »	Densammes concepter till åtskilliga personer....	1854-1863
1 »	Instruktioner och kreditiver för svenska Beskickningar.....	1740-1778
1 »	Strödda beskickningshandlingar.....	1746-1806
3 »	Handlingar angående uppbringade svenska fartyg.....	1779-1800
1 »	Strödda handlingar angående uppbringningar.....	1779-1805
1 »	Strödda handlingar från Chargé d'affaires <i>G. D. Lorichs</i> beskickningstid.....	1815-1852
1 qv.	Densammes dagbok.....	1815-1855
1 fol.	Strödda handlingar från Ministerresidenten <i>J. W. Bergmans</i> beskickningstid.....	1852-1865
<hr/>		
III.		
Svenske Agenters och Konsulers i Spanien skrifvelser.		
1 qv.	Agenten <i>Anders Bachmansons</i> (<i>Nordencrantz</i>) bref till svenska regeringen.....	1733-1734
1 fol.	Densammes berättelser om Spaniens handel.....	1735-1736
1 »	Konsulernes i Cadiz bref till svenska regeringen.....	1745-1813
1 »	Åtskillige Konsulers i Spanien d:o.....	1740-1807

¹⁾ Deribland bref (hufvudsakligen enskilda) från Grefve *Jacob De la Gardie*, Frih. *Elias Lagerheim*, Grefve *Gustaf Löwenhielm* m. fl.

²⁾ Deribland bref från främmande makters sändebud i Spanien samt enskilda bref från Grefve *Albert Ehrensvärd*, Frih. *Elias Lagerheim*, Frih. *Ludvig Manderström* och Frih. *Gustaf Nils Algernon Adolf Stierneid*.

Antal volamer.		År.
IV.		
Öfriga handlingar.		
1 fol.	Strödda förhandlingar mellan Sverige och Spanien	1606-1813
1 »	Förhandlingar angående en tillämnad handels- traktat mellan Sverige och Spanien.....	1745
3 »	Spanske Konungars och Drottningars original- bref till Svenske Regenter.....	1651-1807
	Konung <i>Philip IV</i> 1651, 1653, 1656, 1660, 1662—1663.	
	Drottning <i>Maria Anna</i> (af Österrike) 1689.	
	Konung <i>Carl II</i> 1665—1666, 1670, 1673 —1674 (alla dessa undertecknade af hans moder och förmyndare, Drottning <i>Maria Anna</i>), 1682—1690, 1693, 1696, 1700.	
	Drottning <i>Maria Anna</i> (af Pfaltz) 1700.	
	Konung <i>Philip V</i> 1701—1702, 1704, 1714, 1716, 1719—1720, 1722—1723.	
	Konung <i>Ludvig I</i> 1724.	
	Konung <i>Philip V</i> 1724, 1728, 1730, 1739 —1742, 1744—1746.	
	Drottning <i>Elisabet</i> 1716, 1748, 1759.	
	Konung <i>Ferdinand VI</i> 1746, 1748—1751, 1753, 1756, 1758.	
	Drottning <i>Marie</i> 1756.	
	Konung <i>Carl III</i> 1759, 1761, 1763— 1766, 1768—1769, 1771—1788.	
	Konung <i>Carl IV</i> 1788—1789, 1791— 1792, 1794—1798, 1800—1807.	
	Drottning <i>Lorisa</i> eller <i>Aloisia</i> 1792, 1797, 1801, 1803—1807.	
2 »	Spanska Beskickningars memorial och noter	1661-1674 1742-1813
	Legaten <i>marquis de la Fuente</i> (i Wien) 1661.	
	Legaten <i>marquis de Mancera</i> (i Wien) 1662.	
	Legaten <i>marquis de la Fuente</i> (i Wien och derefter i Paris).....	1663.
	Legaten <i>marquis de Spinola</i> (i Wien) 1670.	
	Legaten grefve <i>de Fernan Nunez</i> 1671— 1674.	

Antal volumer.		År.
	Plenip. Ministern <i>marquis del Puerto</i> 1742, 1744—1746.	
	Plenip. Ministern <i>marquis de Grimaldi</i> 1750, 1752.	
	Sekreteraren <i>Carrio</i> 1753.	
	Envoyéen <i>marquis de Puente fuerte</i> 1753.	
	Envoyéen <i>vicomte de la Herreria</i> 1762.	
	» <i>grefve François de Lacy</i> 1766, 1768.	
	» <i>Llano</i> 1773, 1775, 1777.	
	Sekreteraren <i>de Mas</i> 1777.	
	Envoyéen <i>Sebastian de Llano</i> 1779—1780.	
	» <i>grefve de Guemes</i> 1782—1783, 1785.	
	Chargé d'affaires <i>Curtoys</i> 1785.	
	Sekreteraren <i>de Mas</i> 1785.	
	Envoyéen <i>de Corral</i> 1788, 1790, 1792— 1793.	
	Chargé d'affaires <i>abbé d'Echeberria</i> 1793.	
	» <i>de Moreno</i> 1794.	
	Envoyéen <i>marquis de Muzquiz</i> 1794—1795.	
	Chargé d'affaires <i>de Moreno</i> 1795.	
	Envoyéen <i>d'Anduaga</i> 1795—1796.	
	Chargé d'affaires <i>de Moreno</i> 1797.	
	Envoyéen <i>Jerome la Grua</i> 1799—1800.	
	» <i>Joseph de la Huerta</i> 1800—1801, 1803.	
	Chargé d'affaires <i>de Moreno</i> 1801, 1803— 1804.	
	Envoyéen <i>d'Ocuriz</i> 1805.	
	Chargé d'affaires <i>de Moreno</i> 1805—1806.	
	Envoyéen <i>de Moreno</i> 1809, 1812—1813.	

Förteckning öfver i Riksarchivet förvarade Ministeriella handlingar.

IX.

PORTUGALLICA.¹⁾

Antal volumer.		År.
I.		
Svenska Beskickningars till Portugal bref och archiv.		
1 fol.	Residenten <i>Lars Skyttes</i> ¹⁾ bref till Kongl. Maj:t samt Sekreterarne Gyldenklou och Behm (Behmer)	1642-1647
1 qv.	Densammes berättelse om Portugal	1646 (?)
1 fol.	Densammes beskickningshandlingar	1641-1647
1 "	Residenten <i>Johan Fredrik von Friesendorffs</i> ²⁾ bref till Kongl. Maj:t	1650
1 "	Densammes berättelse om Portugal	1649
1 "	Densammes beskickningshandlingar	1649-1651
	Kommissarien och Konsuln <i>Albrecht Otto von Vegesacks</i> bref till Kongl. Maj:t	1663-1669
	(Se Konsulers och Agenters bref här nedan).	
1 "	Kammarherren Grefve <i>Gabriel Oxenstiernas</i> bref till Kongl. Maj:t	1669-1670
1 "	Densammes beskickningshandlingar	1668-1670
1 "	Plenip. Ministern Frih. <i>Carl Gustaf Oxenstiernas</i> ³⁾ depecher	1793-1797

¹⁾ Samlingen ordnad och förtecknad af Archivarien Frih. B. Taube.

²⁾ Från honom finnas flere bref till Rikskansleren Axel Oxenstierna uti Oxenstiernaska samlingen i Riksarchivet.

³⁾ Deribland några depecher från Kommissionssekreterarne *Carl Bredin* April—Juni 1794, *Carl Gustaf König* Nov. 1794, Jan., Febr. och Aug. 1795 samt *G. M. von Rehausen* ett par bref 1795—1796.

Antal volumer.		År.
2 fol.	Chargé d'affaires (från 1801 Ministern) <i>Gotthard Mauritz von Rehausens</i> ¹⁾ depecher..... Chargé d'affaires och Agenten <i>Johan Albert Kuntzows</i> d:o..... (Se Konsulers och Agenters bref här nedan).	1797-1804 1806-1811
II. Svenske Konsulers och Agenters i Lissabon skrifvelser.		
1 »	Kommissarien och Konsuln <i>Albrecht Otto von Vegesacks</i> ²⁾ bref till Kongl. Maj:t.....	1663-1669
1 »	Densammes berättelse om sin beskickning.....	1669
1 »	Konsuln <i>Nicolas Simons</i> ³⁾ bref till Kongl. Maj:t och Kansli-Collegium.....	1684-1704
1 »	Konsuln <i>Joachim De Besches</i> ⁴⁾ bref till svenska regeringen	1704-1722
1 »	Agenten <i>Carl Henrik Harmens</i> ⁵⁾ d:o.....	1722-1726
1 »	Agenten <i>Anders Bachmansons</i> d:o.....	1728-1733
1 qv.	Konsuln <i>Arfved Arfvedsons</i> d:o.....	1738-1756
1 »	Agenten <i>Jean Bedoires</i> ⁵⁾ d:o	1758-1779
1 » } 2 fol. }	Agenten <i>Johan Albert Kuntzows</i> depecher	1783-1811
III. Öfriga handlingar.		
1 »	Strödda förhandlingar mellan Sverige och Por- tugal	1643-1805
2 »	Portugisiska konungahusets originalbref till Sven- ske regenter..... Konung <i>Johan IV</i> 1641—1647, 1649— 1652, 1654—1656.	1641-1807

¹⁾ Deribland ett par bref från Legationspredikanten *Carl J. Ruders* 1799 (och 1801).

²⁾ Från honom finnas äfven bref till Riksekskannern *Magnus Gabriel De la Gardie* uti *De la Gardieska samlingen* i Riksarkivet.

³⁾ Erhöll fullmakt 6 Nov. 1669, men brefven till och med 1683 saknas.

⁴⁾ Erhöll afsked 1722, men fortsatte att skriva under några följande år.

⁵⁾ Dit ha blifvit lagda några få bref af *Bedoires* efterträdare, Agenten *Adolf Ludvig Ström* 1779—1780.

Antal volumer.		År.
	<p>Drottning <i>Louise</i> 1641, 1643, 1645, 1647, 1649—1650, 1652, 1658—1660. Prins (Infant) <i>Edvard</i> 1648. Prins <i>Theodosius</i> (af Brasilien) 1649—1651. Prinsessan <i>Anna</i> (gemål till en ättling af förra konungahuset) 1654, 1660, 1664. Konung <i>Alfons VI</i> 1663—1667. Prinsregent <i>Peter</i> 1668—1670, 1676, 1682. Konung <i>Peter II</i> 1683—1684, 1687—1691, 1697—1699, 1704, 1706. Drottning <i>Maria</i> 1697—1698. Konung <i>Johan V</i> 1708, 1716—1717, 1719—1720, 1723, 1728, 1730, 1734, 1736, 1739, 1742, 1744, 1746. Konung <i>Joseph I</i> 1750—1751, 1754, 1756, 1760, 1763, 1765—1768, 1771, (samt 1776—1777 undertecknade af Drottning <i>Maria Anna Victoria</i>). Konung <i>Peter III</i> 1777—1779, 1781—1783. Drottning <i>Maria</i> 1777—1779, 1781—1783, 1786, 1788, (samt 1792—1793, 1795, 1797—1798 undertecknade af Prins <i>Johan</i>). Prinsregent <i>Johan</i> 1799, 1801—1807.</p>	
2 fol.	<p>Portugisiska Beskickningars memorial och noter</p> <p>Legaterne (i England) <i>Antonio de Almada</i> och <i>Francisco de Andrada Leitao</i> 1641. Legaten <i>Francisco de Sousa Coutinho</i> 1641. Sekreteraren <i>Antonio Monis de Carvalho</i> 1641. Legaten (i Osnabrück) <i>Rodrigo Botelho</i> 1642—1644. Residenten <i>Joao de Guimaraes</i> 1643—1649. Legaten <i>Joseph Pinto Pereira</i> 1650—1651. Sekreteraren <i>Joao Gomez de Serpa</i> 1650—1651. Residenten <i>Antonio de Sylva et Sosa</i> 1653—1655, 1658—1659. Sekreteraren <i>Joao Gomez de Serpa</i> 1655.</p>	<p>{ 1641-1659 { 1793-1813</p>

Antal volumer.		År.
1 fol.	<p>Envoyéen <i>Joseph Maria de Souza Botelho</i> 1793—1795, 1797. Generalkonsuln <i>F. I. Pereira</i> 1795. Envoyéen <i>Ferdinand de Correa</i> 1797, 1800. Chargé d'affaires <i>Ferd. de Correa</i> 1801—1805. Envoyéen <i>Joachim Lobo da Silveira</i> 1806—1808. Ministern <i>Joachim Lobo da Silveira</i> 1809—1810. Generalkonsuln <i>Gustaf. Beyer</i> 1812. Envoyéen <i>J. Lobo da Silveira</i> 1812—1813. Förhandlingar med Legaten <i>Francisco de Sousa Coutinho</i> samt copior af den med honom slutna traktaten.....</p>	1641
1 »	Kommissionens öfver konsulatet i Lissabon bref till Kongl. Maj:t.....	1735-1736
1 »	Samma Kommissions protokoll och handlingar ..	

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER.

XIII.

— • — • — • —

•

STOCKHOLM 1889.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

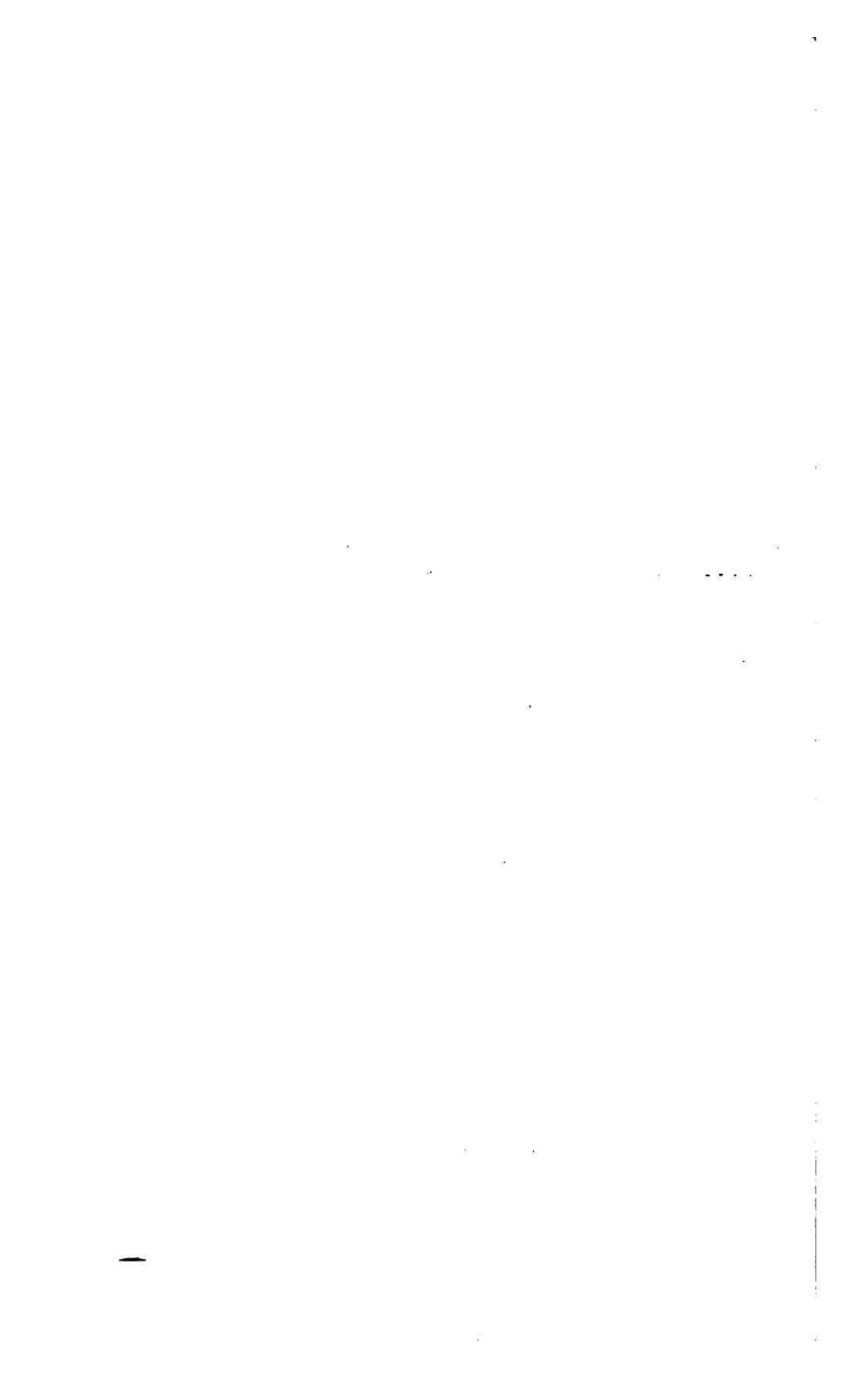
O. T. ODHNER.

XIII.

STOCKHOLM, 1889.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Årsberättelse för år 1888.

Till Konungen.

Till åtlydnad af föreskriften i § 3, mom. 10 af den nåd. instruktionen för Riksarkivet får jag härmed afgifva underd. berättelse om Riksarkivets skick och om hvad under det sist förflutna året 1888 timat i afseende på arkivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af tjenstemännens arbeten.

Riksarkivets lokal, huset n:o 4 på Riddarholmen, har icke undergått andra förändringar, än sådana som föranledts af mindre reparationer och arbeten, särskildt afsedda att minska faran för eldsolyckor, samt af de pågående nybyggnadsarbetena, hvilka gjort det nödvändigt att igenmura flere fönster åt gårdssidan. Nybyggnaden har under året i det närmaste kommit under tak; för byggnadsarbetets fortgång och resultat torde det tillkomma Öfverintendentsemetet att närmare redogöra. En modell till hyllor för den nya byggnaden har blifvit understäld min granskning, och med ledning af dervid gjorda anmärkningar är en ny modell under utarbetning.

Arkivaliernas tillväxt, som naturligtvis fortgår något ojemnt, har under år 1888, såsom de underd. bilagda förteckningarna visa, varit betydligt mindre än under det närmast föregående året. Den ordinarie tillväxten genom leveranser från Eders Kongl. Maj:ts kansli (Bil. A) har utgjort endast 131 volymer, af hvilka 5 kommit från Justitiedepartementet, 110 från Justitierrevisionen, 12 från Sjöförsvarsdepartementet och 4 från Finansdepartementet, hvarjemte Justitiedepartementet aflemnat 9 originalförordningar. Den extraordinarie tillökningen (Bil. B), hvartill det akademiska Kanslersembetet bidragit med 23 volymer, har utgjort tillsammans 26 volymer, 4 pergamentsbref och 3 lösa handlingar.

Sedan Eders Kongl. Maj:t under d. 22 Dec. 1887 i nåder bifallit, att Riksarkivet måtte tillåtas att till Vetenskapsakademiens bibliotek öfverlemna sådana i Riksarkivet påträffade handskrifter af naturvetenskapligt innehåll, hvilka icke tillhöra eller lämpligen kunna inpassas i dess serier, har en samling af dylika handskrifter, innehållande bref från åtskilliga vetenskapsmän, blifvit till Vetenskapsakademien öfverlemnad. Derjemte har Riksarkivet i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts nåd. bref af d. 13 April 1883 till Kongl. Biblioteket öfverlemnad en samling handlingar och bref, utgörande åtta volymer, rörande verket Suecia antiqua et hodierna och den dertill afsedda texten, vidare en samling af handlingar rörande boktryckeriernas leveranser till Riksarkivet i äldre tider samt några spridda handlingar i olika ämnen.

Genom Eders Kongl. Maj:ts nåd. bref till riksarkivarien af d. 5 Juni 1885 var det med med afseende på utgallring ur Riksarkivet af öfverflödiga och obrukbara handlingar i nåder förordnadt, att de från Nedre

Justitierevisionen till Riksarkivet öfverlemnade handlingar, yngre än år 1680, skola, sedan 100 år förflutit efter målens afgörande, undergå granskning af en utaf chefen för Justitiedepartementet dertill utsedd rättskunnig person jemte en arkivtjensteman, hvarvid sådana handlingar utmärkas, som anses ej vidare kunna vara för lagskipningen behöfliga eller för rättens och sedernas historia upplysande, samt att riksarkivarien, sedan han granskat förteckningarna öfver sålunda utmärkta handlingar, skall i underdånighet insända kortfattad förteckning öfver desamma med anhållan om nådigt tillstånd till deras utgallring. Till åtlydnad häraf har chefen för Justitiedepartementet den 16 April utsett f. d. akademisekreteraren jur. kand. J. K. Kreüger att verkställa den anbefalda första granskningen af ofvannämnda handlingar. Sedan planen för arbetet blifvit närmare aftalad, tog detsamma sin början i Maj och har sedermera oafbrutet fortgått på det sätt, att det begynt med Justitierevisionens handlingar för år 1787 och derefter fortsatts för de föregående åren till och med 1780, till hvilket års slut granskningen numer fortskridit. Ett antal af 364 volymer äro på detta sätt hittills af Kreüger genomgångna och granskade och specifika förteckningar upprättade öfver alla till gallring föreslagna handlingar, särskildt för revisionsmål, särskildt för ansöknings-, för besvärs- och underställningsärenden. Till deltagande i denna granskning å Riksarkivets vägnar hafva varit utsedde arkivarien Granlund och amanuensen Westrin, hvilka hittills genomgått de till åren 1787—1783 hörande volymer och särskildt granskat de af Kreüger till utgallring föreslagna handlingar samt utmärkt dem bland dessa, som kunde anses förtjenta att fortfarande bevaras, inordnade i Riksarkivets olika samlingar. Så snart för-

teckningarna hunnit genomgås och granskas äfven af undertecknad, skall ett sammandrag af desamma i underdånighet insändas.

Riksarkivets boksamling har under året ökats liksom vanligt dels genom inköp dels genom gåfvor af institutioner, som till Riksarkivet öfversändt af dem utgifna skrifter, äfvensom enskilde. De utländska institutioner och samfund, som ihågkommit Riksarkivet med dylika bokgåfvor, äro följande. I *Danmark* Gehejmearkivet; i *Finland* Helsingfors universitet; i *Norge* Den norske historiske Kildeskriftkommission, Kirke- og Undervisningsdepartementet; i *Frankrike* Ecole des chartes; i *Ryssland* Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands (Riga); i *Tyskland* Preussiska Geheime Statsarkivet, Statsarkivet i Stettin, Verein für Meklenburgische Geschichte und Alterthumskunde, Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde (Jena), samt i *Österrike* Steiermärkischer Landesausschuss (Graz). Enskilde gifvare äro: d:r G. Berg, d:r K. J. Hartman (Helsingfors), lektor E. Hildebrand, statsarkivarien G. Irmer (Hannover), prof. K. G. Leinberg (Jyväskylä), advokatfiskalen L. G. Linde, fiskeri-inspektören prof. A. J. Malmgren (Finland), f. d. riksarkivarien C. G. Malmström, prof. G. Schybergson (Helsingfors), prof. D. Schäfer (Tübingen), d:r J. Seligmann, kammarherren C. Silfverstolpe och d:r V. Vasenius (Helsingfors).

Af statens i Riksarkivet förvarade förråd af årstrycket och svensk författningssamling har såsom vanligt utdelning skett enligt de anordningar, som blifvit gifna af chefen för Justitiedepartementet.

Riksarkivet har enligt instruktionens föreskrift hållits öppet alla helgfria dagar kl. 10— $\frac{1}{3}$ under hela året och dessutom två timmar på eftermiddagen under

månaderna Maj—Augusti. De anteckningar, som föras öfver forskare och andra besökande på Riksarkivet, visa, att frekvensen af besökande är i ständig och stark tillväxt. Summan af alla under året antecknade besök, som år 1884 utgjorde 2,840, uppgick under år 1888 till nära 5,400 och har alltså på fyra år nära fördubblats. Största antalet besökande under en och samma förmiddag har år 1888 varit 25; lägger man dertill eftermiddagsbesöken under de månader, då Riksarkivet hållits öppet äfven efter middagen, blifver antalet ännu större. Af de besökande har ett stort antal utgjorts af personer, som för embetsverk och myndigheter eller för egen räkning begärt enstaka upplysningar ur Riksarkivets samlingar. Till antalet af forskare i vidsträcktare bemärkelse kunna omkring 210 räknas, men af dessa höra endast omkr. 70 till egentlige forskare, som någon tid fortsatt sina arbeten eller gjort någon mera betydande undersökning. Af det förstnämnda antalet 210 hafva 24 varit utländingar, nemligen 16 från Finland, 2 från Ryssland, 2 från Tyskland, 1 från Ungern, 1 från Schweiz, 1 från Danmark och 1 från Norge. Bland dessa må nämnas: statsarkivarien Hausen, arkiater Hjelt, prof. Leinberg, lektorerna Forsström och Pajula, docenterna Bonsdorf och Melander samt d:r Vasenius, alla från Finland, legationssekreteraren Arseniew och prof. M. Kovalewski från Ryssland, prof. Arndt och d:r Arnheim från Tyskland, prof. Ballagi från Ungern, d:r Fridericia från Danmark. Antalet af utländingar har varit större än vanligt, men antalet af inhemska forskare har de senare åren hållit sig någorlunda lika. Till forskarnes biträde med renskrifning hafva 21 personer, hvaraf 17 fruntimmer, varit längre eller kortare tid sysselsatta å Riksarkivet.

Liksom förut varit vanligt, har Riksarkivet äfven nu från andra samlingar begärt och erhållit till låns arkivalier, som Riksarkivet antingen sjelft har behöft för sina arbeten eller velat här hålla forskare till handa för att underlätta deras forskningar. Sådana lån hafva erhållits från universitetsbiblioteket i Upsala, domkapitelsarkiven i Upsala och Linköping samt stadsarkivet i Borås.

Från åtskilliga personer inom och utom landet hafva inkommit skrivelser med begäran om upplysningar, afskrifter m. m. rörande historiska, biografiska och genealogiska ämnen, och har Riksarkivet efter bästa förmåga gått dylika önskingar till mötes.

Under årets lopp har jag tvenne särskilda gånger haft tillfälle att å embetes vägnar uttala mig rörande det svenska arkiv-väsendet i allmänhet. Sedan riksmarskalksembetet i ett underd. memorial af d. 12 Dec. 1887 hemställt, att kongl. lustslottet Svartsjö måtte upplåtas till förvaringsrum för arkivalier tillhörande dels verk i hufvudstaden dels myndigheter i landsorterna, mottog jag Eders Kongl. Maj:ts befallning att häröfver afgifva underd. utlåtande. I detta som afgafs den 17 Jan. 1888 anfördes hvad de centrala embetsverkens arkiv beträffar, att större delen af deras innehåll vore af den art, att det borde vara lätt tillgängligt vid förefallande behof och därför ej borde flyttas till någon aflägsnare plats sådan som Svartsjö slott, men att deremot detta slott borde kunna med fördel användas till förvarande af de spridda provinsiella arkivens äldre handlingar, till en provinsieell arkivdepot af samma slag som de lokala centralarkiv, hvilka finnas i åtskilliga europeiska länder. Eders Kongl. Maj:t fann icke för godt att bifalla detta förslag, utan anvisade Svartsjö slott till ett annat ändamål. Kort derefter

blef frågan om arkiv-väsendets ordnande i landet bragt på tal inom riksdagen i anledning af enskilda motioner, och följden häraf blef en underdånig skrifvelse i ämnet, som riksdagen d. 11 Maj ingaf till Eders Kongl. Maj:t. Efter att hafva redogjort för de åtgärder, som tid efter annan blifvit vidtagna till främjande af de offentliga arkivens vård, fäste riksdagen i underdånighet Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på det mindre tillfredsställande skick, hvori en del af de i landet spridda offentliga arkiven ännu befinner sig med afseende på såväl vård som tillgänglighet för den historiska forskningen, och anhöll i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, hvilka ytterligare åtgärder borde vidtagas för att åstadkomma ett bättre handhafvande af dylika arkiv. Öfver denna skrifvelse har Eders Kongl. Maj:t infortrat mitt underdån. utlåtande, och sedan nödiga förarbeten och efterforskningar blifvit afslutade, blef detta utlåtande den 24 December afgifvet^o).

Sedan det anslag, som i många år utgått för utskrifning af felande riksregistratur, under sistlidet år blifvit till fullo användt, får jag härmed i korthet redogöra för dess tillkomst och användning. Vid riksdagarne 1840—41 och 1844—45 gjorde Rikets ständer i anledning af enskilda motioner underd. framställningar om angelägenheten af Riksarkivets skyndsamma och behöriga kompletterande med så kalladt registratur, och sedan Kongl. Maj:t till riksdagen 1847—48 derom af-låtit nåd. proposition, anvisades ett anslag af 6,000 rdr bko i ett för allt till bestridande af kostnaden för utskrifning af registratur inom de särskilda afdelnin-garna af Kongl. Maj:ts kansli för den förflutna tid, för hvilken sådant uti Riksarkivet saknades. Enligt Kongl. Maj:ts nåd. befallning fortgick arbetet från äldre till

^o) Intaget här nedan s. 272.

nyare tid på det sätt, att sedan riksarkivarien hos vederbörande departementschef anmält de brister, som i registraturet förefunnos, utskrifning af det felande skedde inom de särskilda departementen och betalades genom riksarkivariens försorg och under hans redovisning. Sedan anslaget redan 1854 åtgått och Kongl. Maj:t af besparade medel anvisat ytterligare 500 rdr bko, gjordes nya framställningar till Rikets ständer vid riksdagarne 1856—58, 1859—60 och 1862—63, och beviljades för hvarje gång 9,000 rdr rmt att utgå med 3,000 rdr årligen, dock vid 1859—60 och 1862—63 års riksdagar med det tillägg att dessa anslag skulle användas endast för tiden till och med år 1856, efter hvilken tidpunkt vederbörande tjenstemän inom statsdepartementsexpeditionerna borde utskrifva och till Riksarkivet aflemna ifrågavarande registratur. De sålunda beviljade anslagen hafva användts i enlighet med Kongl. Maj:ts nåd. föreskrift, till största delen för utskrifning af registratur för senare tider till och med år 1856, till en mindre del äfven för kompletterande af registraturet för äldre tider, der större eller mindre luckor blifvit iakttagna. Arbetet är nu afslutadt hvad den senare tiden till och med 1856 beträffar, och allt hithörande registratur är till Riksarkivet aflemnadt, med undantag af några få volymer, hvilka dock redan lära vara utskrifna och komma att oförtöfvadt hit aflemnas. Hvad angår registraturet för de äldre tiderna, så framkomma tid efter annan koncepter och originalskrifvelser, som saknas i registraturet och böra der inskrifvas; der finnas till och med luckor på en eller annan månad, som böra fyllas. För dylikt ändamål torde ett mindre anslag fortfarande böra ställas till Riksarkivets förfogande.

Det senaste riksregistraturet efter år 1856 har temligen ojemnt till Riksarkivet inkommit. Justitiestats-expeditionen har aflemnat registratur för åren 1857—58, 1864, 1874—86, Landtförsvarsdepartementets expedition för 1857—59, 1874—77, Sjöförsvarsdepartementets expedition för 1857—64, Civildepartementets expedition för 1857—79, Finansdepartementets expedition intet, Ecklesiastikdepartementets expedition för 1857—79 (i folkskolemål 1858—73). Från Justitierevisionen aflemnas allt sedan år 1840 endast koncepter, och hafva dessa inkommit till och med år 1853. Hvad slutligen angår registratur i Utrikesärenden, har sådant till och med år 1815 blifvit hit aflemnadt; allt senare stannar i utrikesdepartementets eget förvar.

Inom Riksarkivets ordinarie tjänstemannapersonal har under år 1888 ingen förändring inträffat. Denna personal utgjordes sålunda af undertecknad riksarkivarie, arkivarierne d:r V. G. Granlund, föreståndare för den administrativa afdelningen, friherre C. E. B. Taube, föreståndare för den historiska afdelningens första sektion, och E. W. Bergman, föreståndare för samma afdelnings andra sektion, samt amanuenserne kammarherren C. G. U. Silfverstolpe, J. G. W. Lundgren och d:r J. T. Westrin. Såsom extra ordinarie amanuenser hafva under hela året eller en del deraf tjänstgjort: protokollssekreteraren i hofexpeditionen L. M. V. Örnberg, kammarjunkaren C. H. Tersmeden, lektorn d:r E. Hildebrand, E. Wallmark, kammarherren J. B. T. Beskow, d:r S. Bergh, d:r P. H. S. Sondén, d:r G. Berg, grefve A. Lewenhaupt samt filos. kandidaterna K. H. Karlsson och A. Hammarskjöld, af hvilka de tre sistnämnde blifvit under året antagne. Af dessa hafva Örnberg, Hildebrand och S. Bergh uppburit bestämda årsarvoden mot bestämd daglig tjänstgöringsskyldighet, de öfrige

tillfälliga arvoden, som kvartalsvis blifvit dem tilldelade i mån af tillgång och tjenstgöring.

De ordinarie tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester, som dem enligt den nåd. instruktionen tillkommer, hvarjemte undertecknad för enskilda angelägenheter varit under en half månad frånvarande. Under de ledigheter, som härigenom uppstått, har riksarkivarie-embetet förestått af Granlund en half och af frih. Taube en och en half månad, arkivarietjenst förrättats af Silfverstolpe två och tre fjerdedels, af Lundgren en och en fjerdedels, af Westrin en och en half och af Hildebrand en månad, samt amanuensstjenst af Örnberg en, af Hildebrand tre fjerdedels, af Wallmark två, af Beskow en half, af S. Bergh två och tre fjerdedels, af Sondén en och af G. Berg en och tre fjerdedels månader.

Det tillkommer mig enligt instruktionen äfven att redogöra för fortgången af tjenstemännens arbeten. Lemnande å sido hvad som hör till den dagliga expeditionen och de mindre arbeten, som ständigt återkomma vid ett större arkiv, får jag här meddela de viktigaste arbeten, som under år 1888 blifvit utförda. Det är redan nämnt, att två af Riksarkivets tjenstemän deltagit i den granskning af Justitierevisionens äldre handlingar, som skall föregå den af Eders Kongl. Maj:t anbefalda utgallringen af dessa handlingar. För arten och omfånget af detta arbete är förut redogjort. Inom pergamentsbrefsamlingen hafva de från Lunds bibliotek förvärfvade brefven blifvit fullt inordnade i serien, förtecknandet af hela samlingen har fortsatts för åren 1480—1482, Stockholms stads pergamentsbref som Riksarkivet till låns mottagit äro förtecknade med närmare redogörelse för innehållet, och åtskilliga odaterade pergamentsbref äro till tiden bestämda. Inom

den diplomatiska samlingen hafva för Carl XII:s tid dubletter och kopior blifvit utsöndrade, och tillika har åtskilligt blifvit ur *Acta historica* inordnad, på de förut ordnade afdelningarna *Gallica*, *Hispanica* och *Germanica* hafva åtskilliga kompletteringsarbeten utförts, på *Muscovitica* särskildt med afseende på tsarernas originalskrifvelser. Inom *Acta historica* har den stora afdelning, som innefattar Carl XII:s tid, blifvit fullständigt omordnad, den som rör Carl den XI:s tid har börjat ånyo genomgå och revideras och likaledes den som omfattar Erik XIV:s och Johan III:s tid. De s. k. rådslagen äro för Carl XI:s tid förtecknade med närmare redogörelse för innehållet. Konceptsamlingen af kongl. bref i inrikes ärenden är fullständigt genomgången och ordnad, likaledes den i finansärenden, och den i utrikes ärenden är påbörjad. Registraturet i Finansärenden 1773—1792, hvilket varit mycket ofullständigt, har blifvit kompletteradt. Den stora och ständigt växande biografiska samlingen har tagit och kommer framgent att taga mycket arbete i anspråk genom nya accessioner. Den betydande samling, som rör drottning Hedvig Eleonoras lifgedings styrelse, har begynt ordnas, i det att 157 volymer deraf blifvit genomgångna. Inom samlingen *Livonica* hafva åtskilliga accessioner blifvit genomgångna och ordnade. En samling oordnade handlingar mest från början af vårt århundrade, hvilken 1887 öfverlemnades från Finansdepartementet, har blifvit ordnad och fördelad. Flere smärre samlingar äro ånyo genomgångna och omordnade.

Förutom dessa större och mindre arbeten af arkivalisk art bör äfven nämnas den utgifningsverksamhet, som tillkommer Riksarkivet både på grund af instruktion och till följd af det statsanslag, som blifvit stäldt till dess förfogande för utgifvande af handlingar rö-

rande Sveriges historia. Inom de olika serier, som ingå i den fastställda planen, hafva arbetena fortgått på följande sätt. Af första serien: *Konung Gustaf I:s registratur*, utgifvet genom V. Granlund, har elfte delen, innefattande åren 1536 och 1537, i dessa dagar utkommit, och af tolfte delen (åren 1538—39) äro både hufvudtext och bilagor tryckta; på trettonde delen äro nio ark färdigtryckta. Af andra serien: *Kyrkoordningar och förslag dertill före 1686*, utgifna genom f. d. arkivarien d:r O. von Feilitzen, utkom i början af året andra bandets andra häfte, innefattande biskop Emporagrii förslag till kyrkoordning. Af denna serie återstår nu ej mer att utgifva än möjligen det förslag till kyrkoordning, som 1685 utarbetades af en lekmanakommission och närmast ligger till grund för 1686 års kyrkolag. Af tredje serien: *Svenska riksrådets protokoll*, utgifna genom d:r Sev. Bergh, har femte delen, innefattande år 1635, utkommit, och på den sjette delen äro 15 ark hittills tryckta. Af den fjerde, senast påbegynta serien: *Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718*, utgifna af E. Hildebrand, har första delens andra häfte utkommit, hvarmed arbetet är fullföljdt till slutet af Gustaf I:s regering.

Fortsättningen af *Svenskt diplomatarium* utgifves på bekostnad af den fond, som framl. grefve E. Posse testamenterat till detta ändamål. Af den serie, som begynner med år 1401, utgifven af C. Silfverstolpe, hafva under förra året tredje bandets andra och tredje häften utkommit, innefattande åren 1416 och 1417; tillika äro förarbeten gjorda för utgifvande af ett nytt band hörande till den äldre serien, hvaraf senare delen af 1300-talet ännu återstår.

Slutligen har äfven utkommit tolfte häftet af *Meddelanden från Svenska Riksarkivet*, till hvars utgifvande Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat ett särskildt anslag.

Riksarkivets räkenskaper hafva under år 1888 lik-
som förut varit förda af arkivarien Bergman. Amanu-
ensen Westrin har fortfarande vårdat biblioteket, äfven-
som fört protokollet vid sammanträdena mellan riks-
arkivarien och arkivarierne.

Stockholm d. 28 Jan. 1889.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1888 i Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från *Kongl. Justitie-Departementet*:

Registratur för åren 1846, 1855, 1856, 1864 och 1886 5 vol.
samt 9 stycken originalförordningar.

› *Kongl. Justitie-Revisionen*:

Högsta Domstolens protokoll för år 1865 8 ,

D:o för år 1866 9 ,

Handlingar i revisionsmål för år 1885 34 ,

D:o i besvär- och ansökningsmål för samma år 59 ,

› *Kongl. Sjöförsvars-Departementet*:

Registratur för åren 1860—64 5 ,

Afgjorda handlingar för år 1876 7 ,

› *Kongl. Finans-Departementet*:

Handlingar från 1886 års ekonomiska komité.... 4 ,

Summa 131 vol.

jemte 9 st. originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extraordinarie* tillökningen år 1888 i Riksarkivets samlingar, dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter utom Kongl. Kansliet, dels genom gåfvor:

Från offentliga verk och myndigheter:

Från Kongl. Biblioteket:

Tullspecial i Novgorod för år 1606.....	1 vol.
Strödda handlingar	1 fasc.

› Riksgäldskontoret:

1887 års Riksdagsbeslut I	1 vol.
---------------------------------	--------

› Kongl. Krigsarkivet:

Påfvebulla af den 2 Juli 1403 angående stiftet
Reval.
Räkenskap för Kalmar slotts ladugårdar 1558.
Johan Hindersons räkenskap för Myntet 1592.
Qvitto af Prinsessan Elisabet 1563.

› Akademikanslensembetet:

Handlingar för åren 1866—1875.....	23 ›
------------------------------------	------

Från enskild person:

Af Herr Carl Ljungman, Lilldal, Tjörn:

Pergamentsbref af åren 1405, 1576 och 1590 (det
sista vidimation af ett bref af år 1527).

Tillsammans 26 större och mindre volymer, 4 st. pergamentsbref från 1400- och 1500-talen samt 3 st. lösa handlingar från 1500-talet.

Riksarkivariens underdåniga utlåtande angående arkiv-väsendets ordnande.

Till Konungen.

Genom remiss af den 25 Maj d. å. har jag emottagit Eders Kongl. Maj:ts nåd. befallning att afgifva underd. utlåtande öfver en från riksdagen inkommen skrifvelse, i hvilken fästes uppmärksamheten på det mindre tillfredsställande skick, hvori en del af de i landet spridda offentliga arkiven befinner sig med afseende på såväl vård som tillgänglighet för den historiska forskningen, och i underdånighet anhålles, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder böra vidtagas för att åstadkomma ett bättre handhafvande af dylika arkiv.

Det maktpåliggande ärende, som gifvit anledning till denna riksdagens skrifvelse, är ingalunda nu för första gången föremål för Eders Kongl. Maj:ts ompröfning. Åtgärder hafva, såsom äfven riksdagen omnämner, gång efter annan blifvit vidtagna i det syfte som skrifvelsen afser. Genom nåd. bref af d. 28 Sept. 1869 förordnade Eders Kongl. Maj:t, att alla i härads-

rätternas arkiv befintliga domböcker och andra dylika handlingar äldre än 1736 skulle till Riksarkivet öfverlemnas att der förvaras. Det nåd. cirkuläret till domkapitlen af den 26 Okt. 1883 förordnade, att kyrkoarkivens vårdare skulle hafva noggrann tillsyn öfver dessa arkiv och till vederbörande inberätta, om dessamma af någon orsak toge skada, samt öfver arkivens innehåll upprätta förteckningar i två exemplar, af hvilka det ena skulle till Riksarkivet öfverlemnas. Slutligen har Eders Kongl. Maj:t genom nåd. kungörelse af den 5 Juni 1885 förordnat, att embetsverk, domstolar och andra myndigheter icke finge afhända sig några arkivalier, innan riksarkivarien fått tillfälle att yttra sig rörande lämpligheten af ifrågasatt utgallring och Eders Kongl. Maj:t densamma medgifvit.

Förutom dessa af Eders Kongl. Maj:t anbefalda förbättringar i det offentliga arkiv-väsendet, torde äfven några för samma ändamål tid efter annan af myndigheter eller kommissioner framställda förslag böra korteligen omnämnas. De till reglering af Kongl. Biblioteket och Riksarkivet förordnade komiterade hemstälde i sitt underdån. utlåtande af d. 30 Aug. 1876, huruvida icke föreskrift borde meddelas derom, att förteckningar öfver de uti landsortsarkiven förvarade handlingar skulle upprättas och till Riksarkivet aflemnas. Komitén ansåg äfven, att väsentliga fördelar skulle vinnas, om Riksarkivet i egenskap af centralt embetsverk ställdes i någon förbindelse med öfriga inom landet befintliga offentliga arkiv, samt att en förening af de centrala arkiven och en organisation af provinsarkiven under Riksarkivet vore önskelig, men trodde, att åtminstone den senare anordningen skulle tills vidare möta hinder i de dermed förenade kostnader, och vågade derfor ej framställa något bestämdt förslag derom. Riksarkivarien,

som öfver komiténs utlåtande afgaf underd. yttrande, ansåg en närmare förbindelse mellan Riksarkivet och landsortsarkiven önskvärd och bidragande till det svenska arkivväsendets ändamålsenliga utveckling; han fäste sig närmast vid förslaget om upprättande af förteckningar öfver landsortsarkiven och framställde i sin årsberättelse för år 1879 det förslag, som ledde till Eders Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda åtgärder med afseende på kyrkoarkiven. Ett annat af honom framhållet önskningsmål, nemligen att de äldre kyrkoarkivalierna på sådana ställen, der svårighet förefunnes för deras vård, kunde till deras bättre förvarande mottagas antingen i domkapitlens eller i vederbörande länsstyrelses arkiv eller i särskildt anordnade förvaringsrum på lämpliga ställen i orterna, ledde deremot icke till någon påföljd; icke heller den af honom i hans ofvan anförda utlåtande framkastade tanke, att alla offentliga arkiv i landsorterna borde på bestämda tider, eller när så kunde pröfvas lämpligt, besökas och undersökas af sakkunniga personer, sådana som företrädesvis inom Riksarkivet funnes att tillgå. Ett ännu mera trängande behof på detta område tillät sig riksarkivarien att framhålla i sin årsberättelse för 1881, i det han erinrade om den brist på tillräckliga och lämpliga förvaringsrum, hvaraf åtskilliga både centrala embetsverks och i orterna befintliga myndigheters arkiv vore lidande; han uttalade i anledning häraf den mening, att, då Riksarkivet aldrig kunde få ett utrymme tillräckligt för emottagande af de öfriga centrala arkiven, för dessa kunde anordnas ett under Riksarkivets tillsyn stäldt reservarkiv, samt att till förvarande af provinsiella arkiv, tillhörande länsstyrelser, domkapitel, häradsrätter, kyrkor m. fl., möjligen kunde begagnas några af statens lediga byggnader, såsom Kalmar, Vad-

stena, Leckö, Svartsjö och till en del Upsala slott, hvilka med jemförelsevis ringa kostnader skulle kunna dertill inredas. Denna tanke blef i slutet af förra året upptagen af riksmarskalksemetet, som i ett underd. memorial af den 12 Dec. 1887 hemställde, att kungl. lustslottet Svartsjö måtte upplåtas till förvaringsrum för arkivalier tillhörande dels verk i hufvudstaden dels myndigheter i landsorterna. Häröfver fick riksarkivarien befallning att afgifva underd. utlåtande, och anförde han deri, hvad de centrala embetsverkens arkiv beträffar, att större delen af dessas innehåll vore af den art, att det borde vara lätt tillgängligt vid förefallande behof och därför ej borde flyttas till någon aflägsnare plats, sådan som Svartsjö slott, men att deremot detta slott borde kunna med fördel användas till förvarande af de spridda provinsiella arkivens äldre handlingar, till en provinsiell arkivdepot af samma slag, som de lokala centralarkiv, hvilka finnas i åtskilliga europeiska länder. Det stannade emellertid vid förslaget, och Svartsjö slott har nu anvisats till ett annat ändamål.

Kastar man en blick tillbaka på de åtgärder som vidtagits och de förslag som framkommit för ett bättre handhafvande af de offentliga arkiven i vårt land, så finner man, att de hufvudsakligen åsyftat tre ändamål: att bereda våra offentliga arkiv bättre förvaringsrum, att ställa dem under en mera betryggande tillsyn och kontroll samt att göra dem mera tillgängliga för forskningen. Det är ur dessa tre synpunkter som vården af våra offentliga arkiv lemnat mycket öfrigt att önska, det är ur dessa synpunkter deras vård, oaktadt det som redan blifvit gjort till dess förbättrande, fortfarande måste anses i allmänhet mindre tillfredsställande.

Härmed afser jag närmast de i landsorten spridda, provinsiella arkiven, hvilka ock torde hufvudsakligen vara åsyftade i riksdagens skrifvelse. Hvad beträffar de centrala arkiven i hufvudstaden, äro några af dem ställda under tillsyn och ledning af fullt sakkunniga och intresserade personer; ett och annat af dem befinner sig i en förträfflig ordning, så t. ex. Krigsarkivet och flottans arkiv å Skeppsholmen. Men flere af dessa arkiv lida af brist på tillräckligt och lämpligt utrymme. Så är särskildt och i hög grad förhållandet med det näst största af våra offentliga arkiv, Kammararkivet, hvarom äfven Kammarkollegium gjort underdånig framställning till Eders Kongl. Maj:t i anledning af den med afseende på nytt riksdagshus m. m. förordnade komiténs arbeten. Denna komité, till hvilken skrifvelsen remiterades, intygade i sitt underd. betänkande af d. 29 Nov. 1884, att Kammararkivet är alldeles öfverfylldt och tränger till en icke allenast verksam, utan äfven snar hjälp. Sedan den tiden har tillståndet naturligtvis ytterligare försvårats. Föga bättre lär det förhålla sig med utrymmet för Svea hofrätts och Statskontorets, äfvensom Riksgäldskontorets arkiv, hvilka delvis måst inhysas på svårtillgängliga, eldfarliga vindar och kontor; af Bergs- och Kommerskollegiernas arkiv hafva betydliga och viktiga delar måst nödtorftligen inrymmas i f. d. kolerahuset å Östermalm. Äfven andra centrala arkiv lida genom samma svårigheter. I allmänhet är det de äldre och sålunda i historiskt afseende värdefullare handlingarne som lida mest af nu angifna missförhållande; det är vanligen dessa för ärendenas gång ej mer behöfliga handlingar, som undanflyttas till de sämre lokalerna samt åtnjuta mindre uppmärksamhet och omvårdnad. Detta missförhållande kan ej annorlunda afhjelpas än så, att antingen hvarje

embetsverk för sig erhåller ökad utrymme, eller ock de olika embetsverkens äldre handlingar sammanföras till ett gemensamt arkiv. Af dessa utvägar synes den sist nämnda vara både den i och för sig lämpligaste och den som lättast låter sig verkställa. Då nu Riksarkivet ej är afsedt att emottaga andra handlingar än dem som komma från Eders Kongl. Maj:ts kansli och som öfverlemnas från upplöst styrelseverk, så skulle för de centrala embetsverkens äldre handlingar erfordras ett särskildt arkiv, vare sig ett under Riksarkivets tillsyn ställdt eller på annat sätt ordnad reservarkiv. Ett dylikt arkiv behöfde icke ligga på en så central och följaktligen dyrbar plats som Riksarkivet; men det torde dock vara mycket önskvärdt, att det förlades inom hufvudstaden eller i dess närmaste granskap, all den stund större delen af hithörande arkivalier äro af den art, att de kunna behöfvas icke blott för den historiska forskningen, utan äfven för administrativt eller judicielt ändamål och därför böra vara lätt tillgängliga. Huru ett dylikt reservarkiv borde vara beskaffadt och organiseradt, derom torde jag nu icke hafva att yttra mig, då jag anser min uppgift egentligen inskränka sig till de provinsiella och lokala arkiven.

Öfvergår jag alltså nu till de i landsorten spridda arkiven, om hvilka här närmast är fråga, så finnas bland dessa vissa slag, som med afseende på förvaring och vård äro lyckligare lottade än de öfriga. Sådana äro de mera centrala arkiv, som tillhöra länsstyrelser och domkapitel, äfvensom hofrätter. De flesta af dessa arkiv äro försedda med ordentliga eller åtminstone drägliga förvaringsrum; ett af dem, Göta hofrätts arkiv, eger en för ändamålet särskildt uppförd byggnad. De kunna därför hållas i ett godt eller någorlunda ordnad skick samt äro lättare tillgängliga för forskningen.

Men äfven om dessa gäller i allmänhet detsamma som ofvan är nämndt i fråga om en del af de centrala arkiven i hufvudstaden, nemligen att deras vårdare hufvudsakligen hysa intresse för de nyare handlingarne och om dem ega kännedom, under det den äldre, historiskt viktigare delen af arkiven får stå tillbaka, ja på några ställen till och med mindre väl bevaras. Dertill kommer, att flere af dessa arkiv äro mer än tillbörligt utsatta för eldfara, hvilket bäst bevisas af de eldsolyckor, som flere gånger öfvergått dem och som delvis eller helt och hållet tillintetgjort några ibland dem. Till denna klass af offentliga arkiv hör äfven flottans arkiv i Karlskrona, hvilket åtminstone för tio år sedan lemnade mycket öfrigt att önska i anseende till bristen på lämpliga förvaringsrum för de äldre delarne af arkivet.

Jag kommer slutligen till den klass af arkiv, hvilken i första rummet lär i riksdagens skrifvelse afses, nemligen de rent lokala arkiven i landsorterna, tillhörande häradsrätter och rådstugurätter, kyrkor och menigheter, kronofogde- och häradsskrifvarekontor m. fl., äfvensom numer upphäfdade myndigheter, såsom lagmansrätter och bergsdomsstolar. Det är dessa lokala arkiv det omdöme förnämligast torde gälla, som riksdagen uttalat, att deras vård och tillgänglighet för forskningen ännu torde vara långt ifrån tillfredsställande. Man eger knappt rätt att vänta annat, om man besinnar, hur det förhåller sig med dessa arkiv och sättet för deras vård och förvaring.

Af häradsarkiven förvaras de flesta ännu vid härads tingsstad; och sedan den lagstadgade »härads-kistan» blifvit för trång att inrymma handlingarne, hafva dessa blifvit förvarade såsom omständigheterna medgifvit, d. v. s. i många fall i olämpliga lokaler

och, då domhafvanden endast på vissa tider der infinner sig, utan ständig och betryggande tillsyn. Det saknas visst icke exempel på en god och tillfredsställande vård af häradenas handlingar, en sådan förekommer i synnerhet i sådana domsagor, der häradena förenat sig till ett gemensamt tingslag, hvilket derigenom blifvit i stånd att skaffa sig bättre förvaringsrum; men detta torde dock ännu långt ifrån vara så allmänt som önskligt vore. Förhållandet är intygadt af Svea Hofrätt, som i sin underd. skrifvelse af d. 11 Nov. 1868 yttrar, att erfarenheten gifver vid handen, det en icke ringa del af de i underrätternas arkiv förvarade handlingar genom brist på vård och eftersyn årligen går förlorad; och der så icke är händelsen, kan dock icke undvikas, att, såsom Skånska Hofrätten yttrar i sin underd. skrifvelse af d. 20 Dec. 1867, »tillgång till der förvarade handlingar för den som deraf är i behof ofta icke utan besvär och betydlig tidsutdrägt kan erhållas». Sedan dess hafva tjugo år förflutit, och under denna tid hafva, såsom Justitieombudsmannens berättelser intyga, ej obetydliga förbättringar skett på detta område, tack vare såväl denne tjenstemans som Eders Kongl. Maj:ts Justitiekanslers bemödanden och många domhafvandens nit; men den sista af Justitieombudsmannens berättelser innehåller dock följande totalomdöme: »Oaktadt allt hvad mina närmaste företrädare uträttat för arkivens ordnande och rättshandlingarnes skyddande mot förskingring, eldfara och tidens åverkan, återstår dock åtskilligt att önska i detta afseende»^a. Naturligtvis är det äfven här de äldre handlingarne, som företrädes-

^a) Den berättelse, som afgafs vid innevarande (1889) års riksdag, meddelar från Justitieombudsmannens sista embetsresor följande: »Minst tillfredsställande var nu, liksom 1887, det skick, hvari arkiven i allmänhet befunnos såväl i afseende på handlingarnas ordnande som deras skyddande och förvarande». (Tillagd not.)

vis äro utsatta för vanvård och förstöring, medan de yngre, som oftare anlitas, anses viktigare och mera värda att förvaras.

Hvad städernas arkiv angår, är förhållandet med dem till en viss grad ett annat än med häradenas. De förvaras å orter, der ständig tillsyn kan åt dem egnas, der tjenligt förvaringsrum kan lättare anskaffas och der tillträdet för forskaren ej borde vara allt för svårt. Angående dessa arkiv infortrade Eders Kongl. Maj:t genom nåd. cirkulär till sina befallningshafvande d. 28 Sept. 1869 närmare underrättelser. Af de inkomna uppgifterna hafva de från 17 län varit mig tillgängliga, och framgår af dessa, att stadsarkiven i nämnda län till större delen ansågos väl eller någorlunda väl ordnade och förvarade. I några småstäder voro arkiven inrymda i träbyggnader; i några andra städer befunno de sig i ett så otillfredsställande skick, att myndigheterna förständigades bereda dem bättre skydd, så vida de skulle få i stadens vård förblifva. Från städerna Grenna, Engelholm, Luleå och Piteå hafva de äldre handlingarne verkligen blifvit till Riksarkivet öfverlemnade. Det hade varit önskvärdt, om detta exempel vunnit större efterföljd. Äfven i städerna saknas nemligen ofta hos arkivens vårdare det intresse och den sakkunskap, som erfordras för att uppskatta värdet af äldre arkivalier; också är det bevisligt att af dylika handlingar åtskilligt förkommit, som i äldre tider funnits kvar i rådhusarkiven. I huru hög grad dessa arkiv äro utsatta för eldfara, intygas nogsamt genom många äldre och nyare exempel. Om Stockholms rådhusarkiv föreligga inga officiella uppgifter; men det är väl känt, att dess behof af rymligare lokal är ganska stort; utrymmet i rådhusbyggnaden är alldeles otillräckligt, alla vindar och kontor äro öfverfyllda, ordningen kan

under sådana förhållanden med bästa vilja och förmåga icke upprätthållas, och eldfaran är stor.

Vården af kyrkoarkiven har utan tvifvel i allmänhet främjats genom Eders Kongl. Maj:ts nåd. cirkulär till domkapitlen af d. 26 Oktober 1883. Men ännu torde åtskilligt återstå, innan allt kan anses vara väl bestäldt med dessa arkiv. Först torde det böra nämnas, att de förteckningar öfver kyrkoarkiven, som inkommit till Riksarkivet, i flere fall befunnits ofullständiga; de behöfva att kontrolleras och kompletteras. Vidare qvarstå föga förändrade de olägenheter, som vållas genom olämpliga fuktiga lokaler, der de äldre handlingarne skadas och förfaras, eller genom eldfara å sådana orter, der kyrkohandlingarne pläga delvis förvaras i prestgårdarne; på dylika ställen saknas ofta alla slags äldre kyrkohandlingar, emedan de varit utsatta för eldsvåda. Slutligen, äfven der handlingarne äro väl förvarade och vårdade, blifva de ofta endast med svårighet tillgängliga för forskningen; många prester äro visserligen villiga att tillhandagå forskaren med de biografiska och genealogiska upplysningar han behöfver ur kyrkoarkiven, men andra äro så öfverhopade med embetsgöromål, att man ej kan förundra sig, om de dertill finnas mindre benägna.

Om de å kronofogde- och häradsskrifvarekontoren förvarade arkiven är jag ej i tillfälle att meddela några uppgifter; om dem lära Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kunna bäst upplysa. Det torde hädanefter, sedan kronofogdar och häradsskrifvare mist sina boställen, blifva ännu svårare än hittills för dessa tjenstemän att bevara de till embetet hörande äldre handlingarne. Af dessa torde särskildt de äldre mantalslängderna förtjena att bevaras till kompletterande

af de luckor, som kunna förefinnas i serien af dessa handlingar å Kammararkivet.

Huruvida vården af regementsarkivens äldre handlingar numer, sedan öfversteboställena blifvit indragna, kunde påkalla några särskilda åtgärder, derom torde Krigsarkivets styrelse bäst kunna döma.

Hvad slutligen angår de arkiv, som tillhört numer upphäfda myndigheter, i första rummet lagmansrätter och bergsdomstolar, så är det mycket önskvärdt, att något inom kort kunde göras för att bevara och samla hvad som ännu finnes qvar af dessa arkiv, hvilka numer till största delen endast ega historiskt och antiqvariskt värde och därför icke kunna omfattas med synnerligt intresse af de myndigheter, åt hvilkas vård de äro öfverlemnade. Bergstingsrätternas arkiv lära i allmänhet befinna sig under bergmästarnes vård, och har jag mig bekant, att åtminstone några af dessa arkiv äro i godt förvar. Hvar f. d. grufverätternas vid Sala och Kopparberget arkiv förvaras, är mig ej bekant. Om lagmansrätternas arkiv förordnade Eders Kongl. Maj:t genom nåd. bref till Hofrätterna och länsstyrelserna af den 8 Maj 1850, på hvilka ställen och under hvilka tjenstemäns vård de skulle tills vidare förvaras, intill dess annorlunda blefve förordnad. Dessa ställen voro: för Uplands, Vestmanlands, Stockholms läns, Södermanlands, Gotlands, Nerikes, Vermlands, Vesternorrlands, Vesterbottens, Ångermanlands, Norrbottens, Östergötlands, Elfsborgs läns och Dalslands, Hallands samt Tiohärads lagmansrätter slotten eller landskanslierna i Upsala, Vesterås, Stockholm, Nyköping, Visby, Örebro, Karlstad, Gefle, Umeå, Hernösand, Piteå, Linköping, Venersborg, Halmstad och Vexjö under vård af landssekreterarne; för St. Kopparbergs, Skaraborgs läns, Bohusläns och Vikarnes, Elfsborgs läns

samt Kalmar läns och Ölands lagmansrätter rådhusen i Hedemora, Skara, Uddevalla, Borås och Vimmerby under vård af borgmästarne; och för Kristianstads, Blekinge och Malmöhus läns lagmansrätter någon af Skånska Hofrättens lokaler. Såvidt jag känner, har ingen ändring skett i detta nåd. förordnande. Om ett och annat af dessa lagmansarkiv vet man genom officiella uppgifter, att deras förvaringssätt lemnat mycket öfrigt att önska; och om dem alla torde det kunna sägas, att de väl förtjenade att samlas, ordnas och ställas under vård af en fackmässig arkivstyrelse.

Af denna öfversigtliga redogörelse torde det framgå såsom resultat, att det verkligen i allmänhet förhåller sig så som riksdagen i sin skrifvelse uppgifvit, att detta gäller i all synnerhet de smärre lokala arkiven, men att äfven de mer centrala provinsiella arkiven, hvad de *aldre* handlingarnes vård angår, icke alltid erbjuda de garantier för dessas ändamålsenliga vård och tillgänglighet, som önskligt vore.

Då jag nu går att fullgöra den senare delen af min uppgift, nemligen att yttra mig rörande de åtgärder, som lämpligen borde vidtagas för att åstadkomma den af riksdagen ifrågasatta förbättring inom vårt arkivväsen, så torde det vara i sin ordning, att jag först i korthet redogör för hvad som i utlandets förnämsta stater blifvit gjordt för att afhjelpa det behof, som här är i fråga.

I *Frankrike* är, liksom administrationen öfverhufvud, så äfven den del deraf, som rör arkivväsendet, starkt centraliserad. Denna del af förvaltningen står sedan 1853 under ledning af en till inrikesministeriet hörande arkivbyrå, hvilken bereder alla slags hithörande angelägenheter samt utöfvar högsta inspektionen öfver arkiven genom fyra delegerade, s. k. generalinspektörer.

Denna inspektion gäller närmast departementsarkiven, under det att inspektionen öfver de kommunala arkiven sker genom en af prefekten utnämnd arkivinspektör, hvartill vanligen antages departementsarkivets föreståndare. Denne gör årligen en inspektionsresa för att öfvervaka reglementets tillämpning och hos de kommunala myndigheterna verka för arkivväsendets förbättring genom nya lokaler, katalogsarbeten m. m. Kommunalarkiven kunna deponeras i departementsarkiven, der de förvaras särskildt för sig och kunna återfordras; hvad underdomstolarnes arkiv beträffar, hafva många sådana, hvilka befunnits mindre väl vårdade, blifvit införlifvade med departementsarkiven. För samtliga provinsialarkiv, både de centrala och de lokala, finnas noggranna reglementen för tjenstgöringen och arkivaliernas anordning.

I *Preussen* finnas numer 17 centrala provinsarkiv, s. k. statsarkiv, hvilka i likhet med geheimstatsarkivet i Berlin lyda under sjelfva statsministeriet och stå under närmaste ledning af direktorn för samtliga statens arkiv. Statsarkiven hafva till ändamål att sammanföra de urkunder och handlingar, som angå vare sig de särskilda territoriernas och korporationernas eller hela provinsens historia, rättsförhållanden och förvaltning samt hålla dem till handa både för myndigheter och för den vetenskapliga forskningen. Någon inspektion öfver de lokala arkiven tillkommer icke statsarkiven; det är endast dessas tjenstemän ålagdt att förskaffa sig kännedom om de i provinsen förvarade arkivalier samt öfver dem upprätta förteckningar och ur dem taga afskrifter för statsarkivets räkning, hvarvid arkivföreståndaren har att i fall af behof begära öfverpresidentens bemedling.

De *Bayerska* kretsarkiven, åtta till antalet, hafva ungefärligen samma uppgift och ställning som de preussiska statsarkiven, men stå i närmare förbindelse med riksarkivet än dessa. De stå under ledning af riksarkivets direktor, afgifva till honom årsberättelser och inspekteras hvart annat år af honom eller ett riksarkivråd; alla deras förteckningar öfverlemnas i afskrift till riksarkivet, der man sålunda alltid eger noggrann kännedom om kretsarkivens innehåll och anordning. Någon inspektion öfver de lokala arkiven finnes icke stadgad.

Äfven i *Belgien* och *Holland* finnas dylika centrala provinsarkiv. Likaledes har *Italien* 17 likartade statsarkiv, fördelade i vissa grupper, hvar under sin särskilda chef; alla lyda de under inrikesministeriet, som för dylika ärenden har ett sakkunnigt arkivråd af nio personer till biträde.

Vårt broderland *Norge* eger sedan någon tid provinsarkiv af samma slag. Det första af dessa var centralarkivet i Trondhjem, som upprättades 1851 och som enligt instruktionen af 1854 skall vara »det slutliga förvaringsstället för statens samtliga nuvarande eller blifvande lokalarkiv» inom hela det nordenfjeldske Norge. Föreståndaren lyder under stiftsdirektionen i Trondhjem, men kan direkt brefvexla med riksarkivet angående ömsesidiga meddelanden. För det vestenfjeldske Norge är sedermera upprättadt ett s. k. stiftsarkiv i Bergen efter enahanda grunder. För det söndenfjeldske Norge tjenar en afdelning af riksarkivet i Kristiania såsom provinsarkiv.

Hvad vårt sydliga grannland *Danmark* beträffar, är man der allvarligt betänkt att följa Norges exempel. Ett förslag till centrala provinsarkiv för Danmark är utarbetadt, gående ut derpå, att Danmark skulle er-

hålla tre dylika arkiv, ett för Sjælland, ett för Fyen och småöarna, och ett för Jylland.

Den väg, som sålunda blifvit beträdd af Europas förnämsta kulturländer vid ordnandet af hithörande förhållanden, synes äfven för vårt land vara den riktiga och ändamålsenliga. Då de lokala arkiven i regeln icke äro i stånd att egna sina äldre arkivalier tillbörlig vård, och då Riksarkivet icke är afsedt eller i tillfälle att emottaga dessa arkivalier, annorlunda än i mycket begränsadt omfång, så finnes tydligen ingen annan utväg, om man vill i enlighet med riksdagens önskan åstadkomma ett bättre handhafvande af de i landet spridda offentliga arkiven, än att äfven i vårt land inrätta provinsiella arkivdepoter af ungefär samma art som de ofvan från andra länder omtalade. Det är en utväg, som redan förut blifvit hos oss föreslagen och som utan tvifvel förr eller senare måste anlitas, ifall våra i landsorten spridda äldre handlingar skola erhålla en betryggande förvaring och vård, och vid sådant förhållande vore det godt, om åtgärder i detta syfte kunde ju förr dess hellre vidtagas. Lyckligtvis torde de i verkställigheten icke stöta på allt för stora svårigheter. Det första och viktigaste behof, som härvid gör sig gällande, är det af tillräckliga och lämpliga lokaler för inrymmande af en sådan myckenhet arkivalier. Detta behof kan i vårt land fyllas på annat sätt än genom uppförande af nya och dyrbara byggnader, nemligen genom istandsättande och inredande af vissa staten tillhöriga äldre byggnader, som nu stå helt och hållet eller delvis tomma och obegagnade. Sådana byggnader äro slotten i Upsala, Vadstena, Kalmar, Örebro. Å Upsala slott finnas i de öfre våningarna både på södra sidan och på den norra stora lediga lokaler, som borde kunna med fördel användas

till arkivrum och dertill inredas med jemförelsevis mindre kostnader; i somliga af dessa lokaler saknas tak, i andra äfven golf, men murarne och bjelklagren synas vara väl bibehållna och användbara. Å Vadstena slott lära rummen vara ännu bättre bibehållna, så ock å Örebro slott, der dock tillgängligt utrymme icke torde vara lika betydligt. Äfven å Kalmar slott finnas lediga lokaler att för ändamålet använda, men antagligen skulle deras istandsättande taga större kostnader i anspråk. Af de nu uppräknade slotten synas de i Upsala och Vadstena befintliga vara de som på samma gång erbjuda största utrymmet och kunna för sitt ändamål inredas med minsta kostnaden. Dessa slott äro ock så belägna, att det ena, det i Upsala, ligger centralt och lätt tillgängligt för större delen af Svealand, det andra, det i Vadstena, för en betydlig del af Götaland. Men med dessa två lokaler är näppe-ligen behovet fylldt för ett så vidsträckt land som Sverige. Hvad sjelfva utrymmet beträffar, kan det visserligen ej nu afgöras, hur långt de båda nyss-nämnda slotten skulle förslå; dertill fordras en nog-grann utredning både angående lokalerna och rörande mängden af de arkivalier, som skulle i dem inrymmas. Men det är på förhand antagligt, att två sådana arkiv, hvilka jag skulle vilja kalla *landsarkiv*, ej skulle räcka till för behovet, och dertill kommer den omständighet, att dessa landsarkiv icke böra vara allt för aflägsna från de landsdelar, som i dem skola hafva sina depoter. Det synes mig därför oundgängligt, att de södra provinserna, Skåne, Bleking och Halland, erhålla ett särskildt arkiv, och ber jag att med afseende härpå få i underdånighet fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på en lokal, som inom kort torde blifva ledig och som skulle i alla afseenden lämpa sig väl för

det afsedda ändamålet, nemligen Lunds katedralskolas nuvarande hus. Detta hus är både af rektorsembetet och af Lunds stads helsovårdsnämnd förklaradt vara mycket otjenligt såsom skollokal, och dess ersättande med ett nytt hus i en annan del af den stora skoltomten lär ej länge låta vänta på sig. Här kunde troligen en med afseende på så väl belägenhet som utrymme förträfflig arkivlokal för de södra landskapen jemförelsevis lätt stå att vinna. Hvad slutligen angår Norrland och Gotland, hvilka af olika skäl svårigen kunna hänföras till någon af de tre föreslagna landsarkiven, så torde frågan om deras arkivdepoter kunna tills vidare anstå. Möjligen kunde för Norrland skolhuset på Frösön nära Östersund komma till användning.

För att kunna beräkna, huruvida de föreslagna lokalerna blefve för ändamålet tillräckliga, behöfver man veta, dels hvilka och hur många lokalarxiv komme att till depoterna aflemna sina äldre handlingar, dels hur mycket af dessa äldre handlingar skulle till dem aflemnas och hvar tidsgränsen borde sättas.

De gamla lagmansarkiven böra naturligtvis i sin helhet införlifvas med de föreslagna depoterna, och likaledes de forna bergstingsrätternas arkiv, såvida ej bergmästarne skulle anse en del af dem böra fortfarande vara tillgängliga på sin gamla plats. Hvad häradsrätternas arkiv angår, äro deras äldsta handlingar (före 1736) redan aflemnade till Riksarkivet. Det som ytterligare bör ifrågakomma att till de nya arkiven aflemnas, är efter mitt förmenande alla handlingar äldre än 1801. Denna tidsgräns föreslogs af Svea Hofrätt år 1868, då densamma yttrade sig rörande förslaget om de äldsta domböckernas öfverlemnande till Riksarkivet, och anförde Hofrätten som skäl

dertill, att bevarandet af domböcker för tiden efter 1736 vore icke mindre behöfligt och angeläget, än af sådana för en äldre tid. Då nu en tidsgräns måste bestämmas, har jag på grund af Hofrättens nu anförda yttrande och efter samtal i ämnet med sakkunnige män ansett mig böra föreslå det nuvarande seklets begynnelse, så att alla häradsrätternas handlingar äldre än 1801 borde till landsarkiven öfverlemnas. Huruvida äfven rådhusarkivens äldre handlingar borde efter samma grunder förflyttas till landsarkiven, är en fråga svårare att besvara; i hvarje fall borde det stå städerna fritt att dit öfverlemna handlingar äldre än 1801, och torde i sådant fall icke så få komma att deraf begagna sig. Privilegii- och donationsbrief skulle i hvarje fall stanna i städernas eget förvar.

Hvad dernäst beträffar de arkiv, som tillhöra länsstyrelserna och landtstaterna, så eger jag icke till mitt förfogande sådana upplysningar, som stått mig till buds genom ofvan anförda yttrauden af Hofrätterna rörande häradsarkiven och af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande rörande stadsarkiven. Jag har visserligen skäl att antaga, att äfven länsarkivens handlingar äldre än 1801 kunde och borde till de föreslagna landsarkiven öfverflyttas och måhända äfven ett och annat från sådana kronofogde- och häradsskrifvarekontor, der äldre handlingar ännu finnas i förvar; men härom torde säkra upplysningar endast genom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kunna vinnas.

En centralisation af kyrkornas äldre handlingar vore utan tvifvel ur flere synpunkter önskvärd. En sådan blef också åren 1880—1881, då domkapitlen afgåvo underd. utlåtanden rörande kyrkoarkiven, tillstyrkt af de flesta bland dessa myndigheter. Domkapitlen i Linköping, Strengnäs, Vexjö och Kalmar

tillstyrkte en förflyttning af de äldre arkivalierna till domkapitlens arkiv eller domkyrkorna, domkapitlet i Hernösand önskade detsamma med afseende på de äldsta och viktigaste, domkapitlet i Lund föreslog, att en del af hithörande handlingar måtte till statistiska centralbyrån öfverlemnas, domkapitlet i Göteborg fann det önskligt, att tillfälle bereddades vederbörande att der så behöfdes få aflemna sina äldre arkivalier i något under offentlig kontroll stående förvaringsrum, domkapitlet i Visby önskade likaledes, att lämpligare ställen för deras förvarande än merendels fuktiga sakristior och väggskåp i kyrkorna kunde beredas. Domkapitlen i Upsala, Skara, Vesterås och Karlstad inskränkte sig till att föreslå åtgärder för en bättre ordning och vård af kyrkoarkiven, de två förstnämnda med bestämdt afstyrkande af hvarje förflyttning till andra förvaringsrum. Stiftsstyrelserna synas alltså i allmänhet vara benägna för en centralisation af kyrkornas äldre eller äldsta handlingar, och från kommunernas sida torde väl icke synnerligt motstånd vara att vänta mot en dylik åtgärd, ifall den inskränkte sig till sådana handlingar, som icke hafva annan än historisk betydelse. Antagligen borde här tidsgränsen sättas ännu längre tillbaka än vid förra seklets slut. Såväl härom som öfver den frågan, huruvida de äldre kyrkohandlingarne vid en dylik centralisation borde samlas i de föreslagna landsarkiven eller i stiftsstäderna under domkapitlens vård, äro domkapitlen bättre i tillfälle att döma. I hvarje fall skulle en likformighet i detta afseende vara önskvärd åtminstone för hvarje stift, så att forskaren alltid visste, hvart han hade att vända sig för upplysningars erhållande. Men vare sig de äldre kyrkohandlingarne komma att förvaras såsom hittills eller på annat sätt, vore det för den biografiska

och genealogiska forskningen af stort gagn, om deras vårdare kunde åläggas att emot bestämd lösen meddela forskaren de upplysningar han begär.

Ehuru det vore önskvärdt, att de föreslagna landsarkiven blefve nog rymliga att kunna emottaga de äldre handlingarne ej blott från härads- och länsarkiven, utan äfven från kyrkoarkiven, så är det dock mycket möjligt, då man måste inskränka landsarkivens antal till några få, att dessa icke skulle blifva i stånd att rymma den stora myckenhet af arkivalier, som rätteligen borde till dem öfverlemnas. I det mycket sannolika fall, att vederbörandes uppgifter skulle visa, att härads- och länsarkivens äldre handlingar, jemte lagmans- och kanske bergstingsarkiven, ensamma skulle fylla de tilltänkta landsarkivens lokaler, lär det blifva nödvändigt att låta tills vidare anstå med de kyrkliga handlingarnes centraliserande i landsarkiven. Möjligen skulle i sådant fall utrymme kunna åt dem beredas längre fram, sedan de förstnämnda slagen af arkivalier undergått en troligen behöfelig gallring.

Det torde tillkomma mig att yttra mig äfven rörande den allmänna organisationen af de föreslagna nya landsarkiven. Med afseende på tjenstepersonalen finge man taga till föredöme snarare Norges stiftsarkiv, än Frankrikes eller Tysklands motsvarande anstalter. Jag föreställer mig alltså, att för de svenska landsarkivens vård ej skulle behöfvas större personal, än en arkivarie och en vaktmästare för hvarje arkiv, liksom förhållandet är med de norska stiftsarkiven. Skulle derjemte tillfälligt biträde behöfvas, kan åtminstone i Upsala och Lund sådant med lätthet och till billigt pris erhållas. Hvad angår landsarkivens förhållande till högre embetsmyndighet, finnes här icke

någon lokal myndighet, under hvilken de kunde närmast lyda, liksom i Norge under stiftsdirektionerna, utan torde det blifva nödvändigt, att landsarkiven ställes antingen under någon af Ecklesiastikdepartementets byråer eller under Riksarkivet. I alla händelser borde landsarkiven här liksom i Norge ega rätt och pligt att korrespondera direkt med Riksarkivet; det borde åligga dem att tillställa Riksarkivet afskrifter af sina förteckningar, anskaffa åt detsamma de afskrifter af arkivalier det behöfver samt öfversända till läns de handlingar som från Riksarkivet begäras. Äfven borde Riksarkivet och landsarkiven erhålla samma ömsesidiga rätt, som nu är medgifven Riksarkivet och Kongl. Biblioteket, att åt hvarandra öfverlåta sådana arkivalier, som anses bättre hafva sin plats på det ena stället än på det andra. För öfrigt torde den för Riksarkivet utfärdade nåd. instruktion kunna i tillämpliga delar gälla äfven för landsarkiven.

På grund af och i enlighet med hvad som nu blifvit anfördt, får jag härmed i underdånighet hemställa:

- att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta från vederbörande embetsmyndigheter infordra upplysningar derom.
- dels huru mycket ännu finnes qvar af lagmans- och bergstingsarkiven på de orter der dessa skolas förvaras,
 - dels hvilken omfattning de särskilda häradsarkiven ega och särskildt huru stort utrymme deras handlingar äldre än år 1801 kunna taga i anspråk, beräknadt efter plats å hyllor,
 - dels hvilka bland stadsarkiven kunna vara villiga eller skyldiga att åt statens vård öfverlemna sina äldre handlingar, och till hvilket omfång,

dels slutligen, huruvida skäl kunde förefinnas, att äfven länsarkivens handlingar äldre än 1801 borde till de föreslagna landsarkiven öfverflyttas och huru stort utrymme måste för dem beräknas, samt huruvida på kronofogde- och häradsskrifvarekontoren finnas några äldre handlingar, värda att förvaras;

att, ifall Eders Kongl. Maj:t skulle finna en centralisation äfven af kyrkornas äldre handlingar önskvärd, domkapitlen måtte afgifva utlåtande deröfver,

dels huruvida år 1801 eller någon ännu äldre tidpunkt borde bestämmas såsom tidsgräns,

dels huru stort utrymme måste beräknas för kyrkornas äldre handlingar,

dels slutligen huruvida dessa borde sammanföras i stiftsstäderna under domkapitlens vård eller i de föreslagna landsarkiven;

att Eders Kongl. Maj:t täcktes från vederbörande embetsmyndigheter infordra nödiga upplysningar rörande de lokaler å slotten i Upsala och Vadstena, hvilka kunde till arkivrum upplåtas och inredas, äfvensom i nåder taga i öfvervägande, huruvida det nuvarande skolhuset i Lund kunde, för den händelse det inom kort kommer att såsom skollokal utdömas, till arkivhus för de södra landskapen ifrågakomma;

att, i fall ofvan nämnda lokaler vid närmare undersökning visade sig disponibla och användbara för ifrågavarande ändamål, Eders Kongl. Maj:t täcktes till riksdagen göra nåd. framställning om anslagsbeviljande såväl till lokalernas iståndsättande och inredande för sitt ändamål, som till löner åt en arkivarie och en vaktmästare vid hvarje lands-

arkiv, äfvensom till renskrifning, expenser och tillfälligt biträde; samt
att under fortgången af ofvannämnda förberedande undersökningar, för hvilka en erfaren arkivtjenstemans biträde ofta torde blifva erforderligt, en sådan tjänsteman måtte förordnas att tillhandagå dem, hvilka sådant önska, med råd och upplysningar, och att medel måtte i nåder anvisas till ersättning och resekostnader åt denne tjänsteman.
Den remitterade handlingen återställles.

Stockholm den 24 Dec. 1888.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

Pergamentsbref från medeltiden i Stockholms rådhusarkiv.

Förtecknade med angifvande af innehållet ¹⁾).

N:o 1. Ysernloen den 9 April 1389.

(*Tyska.*)

Borgmästare och råd i Ysernloen till borgmästare, fogde och råd i Stockholm med anhållan om handräckning åt borgerskan i Ysernloen Elzebe Vinnes fullmäktige, Herman van Volbracht och Ewert Wesebom, i och för utfäende af ett henne tillkommande arf efter hennes systerson Johan Plumen. Brevet beseglas med stadens sigill. (Datum feria sexta proxima ante festum palmarum.)

Sigillet i behåll.

N:o 2. Florens 1419 (?)²⁾.

(*Svenska.*)

Påfven Martin V gifver kyrkoherren i s:t Nicolai kyrka i Stockholm, Hanis Petri, och hans efterträdare tillstånd att med borgmästares och råds samtycke tillsätta kapellaner. (Scriffuet i Florens.)

Öfversättning från 1400-talet.

N:o 3. Florens den 16 Juni 1419.

(*Latin.*)

Påfven Martin V gifver borgmästare, råd och menighet i Stockholm tillstånd att upprätta skolor, att låta fattiga lärjungar begära och mot-

¹⁾ Denna förteckning är upprättad af e. o. Amanuensen D:r S. Bergh.

²⁾ Handlingen är odaterad, men på baksidan finnes året 1417 på två ställen samt dessutom följande anteckning, som synes förskrifva sig från 1600-talet: »16 Kal. Julij pont. anno 2». Året 1417 är utan tvifvel oriktigt, ty intet bref är — oss veterligen — af påfven Martinus V utfärdadt från Florens förr än 1419. Den andra anteckningen är möjligen mera tillförlitlig, men kan bero på en förvexling med ett annat nämnda dag dateradt påfvebref (se N:o 3). Handlingen omnämnes icke i något här tillgängligt bullarium.

taga allmosor samt att med kyrkoherdarnes (*«rectorum dictæ ecclesiæ»*) samtycke till- och afsätta lärare utan att behöfva inhemta erkebiskopens eller någon annans tillåtelse. (Datum Florentie XVI kal. Julij.)

Blybullan borta.

N:o 4. **Köpenhamn den 12 Juli 1423.**

(Svenska.)

Konung Erik befaller sina fogdar och embetsmän i Sverige »under höyghiste budh» att tillse, det ingen seglar med sin köpenskap eller drifver sin handtering i olaga hamnar, såsom vid hofmäns och presters gårdar eller annorstädes, der inga lagliga köpstäder äro, och icke heller ut- eller inskeppar något gods öfver Telge eller Trosa utom deras borgare, »effter thy som theres rættebook utwiser»; gifver vidare sina fogdar och embetsmän samt borgmästare och råd i Stockholm fullmakt att hindra dem, som sådan olaglig köpenskap drifva, såsom hofmän, prester, deras svenner och tjenare samt annat löst folk, »effter thy som theres stadsbook utwiser». Konungen beseglar. (Datum Haffnis feria secunda proxima post octavas visitacionis b:te Marie virginis.)

Sigillet skadadt.

N:o 5. **Stockholm den 1 Maj 1436.**

(Svenska.)

Svenska riksrådets privilegier för Stockholms stad. Riksrådet beseglar. (Datum Stokholm feria tertia proxima ante festum s:ti Johannis apostoli et ewangeliste ante portam latinam.)

Sigillen: 51 väl bibehållna, 3 fragmenter.

Tryckt, efter en vidimation, af E. G. Geijer: »Privilegia urbis Stockholmensis tempore Stenonis Sture senioris confirmata» (Upsala 1833).

N:o 6. **Stockholm den 26 Mars 1440.**

(Svenska.)

Bela, borgmästaren i Stockholm Clawes Lövenbergs enka, kungör, att hon, enligt sin affidne mans till hennes förmyndare Hermen Rembæke, Heyne Frome, Hannis fan der Aschen, Göbla Farghare och till henne sjelf uttalade önskan, »haffver skikkat ok funderat een koor med et altara,» som hon uppbyggt »westrarst i enden innan sancti Niclawosa kirkio i Stockholm i nörra hyrnit»; anslår såsom lön åt den klerk, som i nämnda kor skall upprätthålla gudstjensten, 24 mark årlig ränta, att utgå af hennes hus vid Svartbrödragatan, Korsgatan och Skomakaregatan, samt — likaledes årligen — två pund vax till ljus och en mark penningar till vin och oblat; uppdrager slutligen åt borgmästare och råd i Stockholm att tillsätta prest och att utöfva vederbörlig tillsyn och

kontroll. Brevet beseglas af Bela jemte Johan Hoppenær, borgmästare i Stockholm, Pædher Thröbo och Hannis fan der Asken, rådmän, samt Heyne Froma, Hannis Langh, Matts Ofverskærare, Albrikt fan Linen och Jon Eriksson, borgare der sammastädes. (Datum Stokholm vigilia pasche.)

Sigillen: 1—4, 6, 8, 9 väl bibehållna; 5. borta; 7. fragment.

N:o 7. Stockholm den 30 Juli 1440.

(Svenska.)

Mathis Ödhgisslasson »aff wap», lagman i Södermanland, och hans hustru, Ingeborg Greyerssadorter, stadfästa en gäffa, gifven af fru Ingeborgs moder, fru Kadrina Aerengisladorter i Thöresödhe, fordom ridaren Götzstaff Leekssons hustru, till »syelakooren» vid s:t Nicolai kyrka i Stockholm och bestående af en tomt »uppa ledherna uppa södhra sidhona», samt gifva till samma kor ett ökadtt område med der-till hörande fiskevatten och notvarp, hvilket område med rå och rör blifvit från den egendom, som Gråbrödraklostret af dem bekommit, afskildt i närvaro af gråbrödraministern broder Jönis, broder Franciskus Gædyeken, broder Dyeken, Johan Höppener och Henrik van Husen, borgmästare i Stockholm, Henrik Lange, Pædher Halle, Pædher Olsson, Geredh Sodde, Claus Gere, Lambrecht Vestfal, Englika Froghenloff och Jordan Dyeken, rådmän, samt Heyna Frome, Olaff Byörsson, Jönis Nicliasson, Rawald Smidh, Beynkt Faghre och Pædher Dyeken, borgare der sammastädes. Brevet beseglas af utfärdarne, deras son Greyers Matsson, Karl Knutsson, marsk och riksföreståndare i Sverige, Bo Knutsson, Götzstaff Karsson, Eringisl Nicliasson Gedda och Sten Pæthersson »aff wapna» samt förses med Stockholms stads sigill. (Datum Stockholm in crastino b:ti Olavi regis.)

Sigillen: 1—3 borta; 4. utplånadt; 5—9 väl bibehållna.

N:o 8. Stockholm den 1 Mars 1442.

(Latin.)

Vidination af Stockholms stads privilegier af den 1 Maj (feria tertia proxima ante festum sancti Johannis apostoli et ewangeliste) 1436, utfärdad af Petrus Petri de Helsingia, notarius publicus, på begäran af Olavus Swarthe och Henricus van Husen, borgmästare i Stockholm, i närvaro af Nicholas Hinzikini, vice pastor (vice curatus), Katillus Mathei, prebendatus i Stockholm, samt Johannes Horsth, Paulus Hemmingsson, Andreas Liffstenson, Henricus Skytta, Hemming Hemmingsson och Johannes Ormsson, borgare der sammastädes. (Stockholm. Die mensis Marcii prima.)

N:o 9. Stockholm den 19 Mars 1444.*(Svenska.)*

Konung Kristofers bref om olaga hamnar¹. Konungen beseglar.
(Datum castro nostro Stockholm[ensi] feria quinta proxima ante dominicam letare.)

Sigillet skadadt.

N:o 10. Stockholm den 20 Oktober 1444.*(Svenska.)*

Konung Kristofer förläna Stockholms borgare tullfrihet (»have fordraghitt them tollen»), med vilkor att de ej »under sigh hanttere» främmande mäns gods, utan deras rätta eget. Konungen beseglar.
(Datum in castro nostro Stockholmensi pro festo undecim milium virginum.)

Sigillet i behåll.

N:o 11. Stockholm den 30 Januari 1448.*(Svenska.)*

Niels, erkebiskop i Upsala, Erik i Strengnäs, Åke i Vesterås, biskopar, Niels Jenisson i Djursholm och Benct Jenisson af Salista, riddare och Sveriges rikets höfvidsmän och föreståndare, med flere gode män i riksens råd 1. förläna Stockholms stad Siklöna och Nya qvarn »med torpom oc torpastadhom med allom tillaghom» in till »Duwanæs» och »Konunxhaffn» med all Sveriges kronas rätt undantagandes den rättighet, som Clara kloster möjligen dertill hafver; 2. gifva alla »besitiande» borgare i Stockholm frihet för all tull, med vilkor att ingen friar andra mäns gods för sitt eget, vid äfventyr att hafva förbrutit sin tullfrihet; 3. förläna borgarne i Stockholm den fjerde penningen af silfvertullen till upprättelse för den skada de lidit för rikets skull, detta dock endast tills vidare. Brefvet beseglas med Sveriges riksigill. (Stockholm. Nesta tiisdagen för kyndelsmessö.)

Sigillet i behåll.

N:o 12. Rom den 27 Augusti 1455.*(Latin.)*

Påfven Calixtus III tillåter borgmästare och råd i Stockholm att begagna ett »altare portatile», vid hvilket gudstjenst må hållas äfven före daggryningen. (Datum Rome sexto kal. Septembris.)

Blybullan vidhänger.

¹) Ordagrant lika med konung Eriks bref af den 12 Juli 1423 (se ofvan N:o 4).

N:o 13. Stockholm den 7 December 1456.*(Svenska.)*

Konung Karl 1. stadfäster de privilegier, som Stockholms borgmästare, rådmän och menighet erhållit af framfarne konungar och rikets råd, som var erkebiskop Nigils i Upsala, biskop Eric i Strengnäs, biskop Åke i Vesterås m. fl.; 2. gifver dem rätt att utan förfång bygga hus, bodar och »annan awerkan», dock att på malmarna endast kålgårdar och andra lätta byggningar må uppföras; 3. förlänar dem tomtören i staden, till ersättning för den skada de lidit genom krig; 4. stadfäster den brotull och »palapenninga», som för två år sedan pålades; 5. förordnar, att den, som ställer till slagsmål på gillestugan, skall böta 40 mark, att oqvädinsord, »som ther görs, skole vara i tvæböte», och att den, som förorättar någon af rådet, skall böta öfver laga böter 40 mark. Konungen beseglar. (Wart slot Stocholm daghen effter s:ti Nicholai dagh.)

Sigillet skadadt.

N:o 14. Stockholm den 12 Mars 1457.*(Svenska.)*

Svenska riksrådet 1. stadfäster de privilegier, som framfarne riksens herrar, konungar och höfvidsmän gifvit Stockholms stad; 2. förlänar samma stad »then yterste sudra qwarnen» i Söder ström; 3. gifver tullfrihet åt alla »besitienda gifta borgara» i Stockholm, med vilkor att de ej fria främmande och utländske mäns och gästers gods »fore sitt egith», vid äfventyr att hafva förbrutit tullfriheten; 4. förlänar Stockholms innebyggare frihet från »utresor» undantagandes i utomordentliga fall; 5. påbjuder att besutna gifta borgare i Stockholm skola vara undantagna från »all besönneligh forbudh» ang. ätande varors in- och utförsel, så vida icke förbudet gäller hela riket, och att det »palageld», som nyligen pålades, skall blifva bestående; 6. förlänar slutligen Stockholms stad tomtören derstädes, dock med vilkor att borgmästaren Lambert Westfall må under sin lifetid åtnjuta samma tomtören. Brefvet beseglas med Sveriges rikssigill. (Datum Holmis ipso die b:ti Gregorii.)

Sigillet skadadt.

N:o 15. Stockholm den 23 Juni 1458.*(Svenska.)*

Konung Kristiern 1. tager Stockholms borgmästare, rådmän och borgare, deras gods, hjon och tjenare i sitt beskydd; 2. stadfäster de privilegier och friheter, som konung Kristofer gifvit i följande bref: a) om tullen, b) om olagliga hamnar, c) om Vesterås' borgares rätt

att »med gestenom» köpa mjöl och malt, d) om »beskermilse, clædhusit, waghana, fiskerij oc Nyqwern etc.»; 3. förlänar Stockholms borgmästare, rådmän och borgare Siklōna, Söder qvarn i Söder ström vid stadsporten samt »thet palageld», som nu är pålagdt till stadens nytta och förbättring. Konungen beseglar. (Datum in castro nostro Stokholmensi vigilia b:ti Johannis baptiste.)

Sigillet i behåll.

N:o 16. Stockholm den 25 Juni 1458.

(Svenska.)

Konung Kristiern 1. gifver borgmästare, rådmän och menighet i Stockholm till ewärdelig ego ett hus nedan för kåken »med jordh, grund oc alla sine æyedelor», som dana arf är och varit hafver af ålder, och konung Eric fordom förlänat Jes Ormsson, som död och afgången är; 2. tillåter dem att utan förfång bygga hus, bodar och »andra awerkan» till stadens nytta, dock så att ingen byggning hädanefter må uppföras »westen til moth grabrödhre closter» längre ut, än tornet och stadens inur räcker, och att de, som vilja bygga på malmarna, »göra enga andra awerkan» än kolgårdar och andra sådana lätta byggningar. Konungen beseglar. (Datum in castro nostro Stokholmensi crastino b:ti Johannis baptiste.)

Sigillet i behåll.

N:o 17. Stockholm den 28 Juni 1458.

(Svenska.)

Konung Kristiern erkänner sig vara skyldig Stockholms borgmästare, rådmän och borgare 3000 Stockholms mark »aff eet ræt kerlighet laan» till konungens och rikets nytta och behof samt 800 Stockholms mark för en »holk», som han köpt »nu i höstes»; lofvar vidare å egna, sina arfvingars och efterkommande konungars vägnar, att skulden skall gäldas utan »arghet eller gensielse»; förklarar slutligen att i fråga varande penningesummor skola utbetalas af myntmästaren i Stockholm, Heyne Nathelwik, »med thet aller förste han thet göra kan» af konungens och rikets skatt och ränta. Konungen beseglar. (Datum in castro nostro Stokholmensi vigilia b:torum Petri et Pauli apostolorum.)

Sigillet i behåll.

N:o 18. Djurehamn den 27 Augusti 1461.

(Svenska.)

Konung Kristiern gör veterligt, att borgmästare och rådmän i Stockholm klagat öfver att i Sverige finnas många olagliga hamnar,

såsom Östhammar, Hernösand och andra, hvilka äro Stockholm till förfång och skada, samt att dem hinder göres i Dalene, att de ej må köpslå derstädes, — och förklarar i anledning deraf, att föreskrifna olaga hamnar ej längre skola tillstädjas, och att Stockholms borgare må »felige» och ohiudrade köpslå i Dalene. Konungen beseglar. (Datum Diurehaffn feria quiuta post festum b:ti Bartholomei apostoli.)

Sigillet skadadt.

N:o 19. Stockholm den 17 Oktober 1463.

(Svenska.)

Konung Kristiern återkallar alla af honom tillförene utgifna bref, som kunna vara borgmästare, råd och allmoge i Stockholm till förfång och skada, särskildt de bref, som köpsvenner fått angående handels bedrifvande »i landet». Konungen beseglar. (Datum in castro nostro Stockholmensi in profesto b:ti Luce ewangeliste.)

Sigillet skadadt.

N:o 20. Stockholm den 3 Februari 1465.

(Svenska.)

Förlikning mellan Jenis, erkebiskop i Upsala, Kættell, biskop i Linköping, Sveriges föreståndare, Erik Axelsson, Ture Turesson, Cristiern Benctason, David Benctason, Erik Nielsson, Ywer Green, Jon Slaveka, Niels Fadheresson, riddare, och Erik Karlsson »awapn» å ena sidan samt Stockholms stad å den andra. Erkebiskop Jenis, biskop Kættell och Erik Axelsson besegla. (Datum in opido Holmensi ipso die b:ti Blasii episcopi et martyris.)

Sigillen: 1 och 2 borta; 3. Erik Axelssons.

Tryckt i Bidrag till Skandinaviens historia af C. G. Styffe, del. III, sid. 160 ff.

N:o 21. Stockholm den 14 Oktober 1471.

(Svenska.)

Jacob, erkebiskop i Upsala, Henric i Linköping, Hanes i Strengnäs, Lydecha i Vesterås, Gudmund i Vexiö, biskopar, Steen Sture, Sveriges rikes föreståndare, m. fl. »Sveriges rad oc men» utfärda en kungörelse angående förbud för utländingar att bekläda embeten i städerna samt upphäfvande af den bestämmelsen i stadslagen, att rådet i städerna skall bestå till hälften af svenskar och till hälften af tyskar. Brefvet beseglas med Sveriges rikes och rådsherrarnes sigill. (Giffvit i Stocholm upa s:ti Calixti dag.)

Sigillen: Sveriges rikes och 20 rådsherrars, af hvilka 3 fragmenter och ett utplånadt.

Tryckt i Samling af Sveriges gamla lagar, utg. af C. J. Schlyter, band XI, sid. 401 f.

N:o 22. **Stockholm den 22 November 1483.***(Svenska.)*

Förlikning mellan Sten Sture i Gripsholm, riddare, Sveriges rikets föreståndare, samt borgmästare, råd och menighet i Stockholm med anledning af ett mot fru Ingeborg Åkesdotter begånget öfvervåld. Brefvet beseglas af riksföreståndaren samt Jacob, erkebiskop i Upsala, Cort, biskop i Strengnäs, Iwer Axelsson, Niels Sture, Hans Akesson, riddare, Eric Agesson, Bencht Agesson och Claus Agesson, väpnare. (Stockholm. S:ti Clementis affthen.)

Sigillen: 1, 3—7 väl bibehållna, det sista med namnet S. Jörian Akason; 2. fragment; 8 och 9 borta.

Tryckt i Bidrag till Skandinavians historia af C. G. Styffe, del. IV, sid. 100 f.

N:o 23. **Julita kloster den 8 Mars 1486.***(Svenska.)*

Birgitta Sonadotter af Nääs, herr Ingel Jenssens enka, skänker enligt sin aflidne mans yttersta vilja till cisterciensorden en gård, som förr hetat Ridderhytta, men som hädanefter skall kallas Gudzberg, belägen i Dalena i Huseby socken, samt anslår till uppförande af ett kloster å nämnda gård och till abboten Staffans, hans medbröders och deras efterträdares underhåll följande: Nääs, »wor säthegardh», Beesbergz grufva, laxfisket i Sudhiala, Bergxäng, Rydzhyttha, Bothabygning, Haga och Stharbechbodhe. Brefvet beseglas af Birgitta jemte abbot Magnus af Alvastra, abbot Swen af Julita kloster, Ulff Karlsson, Marquardh Olsson och Vilchin i Fremedhaby. (Julitha closther odenssdag nästh epther midfaste söndag.)

Sigillen borta.

N:o 24. **Stockholm den 22 Juni 1491.***(Svenska.)*

Jacob, erkebiskop i Upsala, Bröniolff i Skara, Cort i Strengnäs, Oleff i Vesterås, Niels i Vexjö, Magnes i Åbo, biskopar, Sten Sture, Sveriges rikets föreståndare, m. fl. riksens råd och män förklara på förfrågan af Sten Sture, att det gods, som tillhört borgaren Davidh Esbiörnsson, hvilken ihjälslagit sin hustru och sedan begått själfmord, skall tillfalla den dödes arfvingar och icke kronan, »hvilkit wij ock swa medh lagen var dom stadfesta, swa at thet blifve schal effther thenne dach til ewiigh tijdh». Brefvet beseglas af erkebiskopen, biskoparne Cort och Olof, Sten Sture, Niels Sture och Greger Matsson, riddare, samt Arffvit Trolle och Karl Benctsson, väpnare. (Stockholm. Uppå 10,000 riddera dach.)

Sigillen: 1 och 2 skadade; 3—6 borta; 7 och 8 obetydliga fragmenter.

N:o 25. **Stockholm den 8 November 1494.***(Latín.)*

Vidimation af riksrådets den 22 Aug. (s:torum Timothei et Symphoriani martyrum dag) 1494 gifna stadfästelsebref å Stockholms stads privilegier af 1436, utfärdad af notarius publicus i Stockholm på begäran af Benedictus Smalennigh, Jacobus Nicolai, Ericus Johannis och Philippus Johannis, borgmästare i Stockholm, i närvaro af Martinus Johannis, curatus, Olavus Andree, Martinus Frome, Anthonius Keller, prebendati i Stockholm, samt Kanutus Jönsson, Andreas Schulte, Johannes Matsson, Mathias Lytkesson (o: Lytke?), Kanutus Nielsson, Nicolaus Köchemester, Johannes Gudmundsson och Hinricus Bryningh, borgare der sammastädes. (Stockholm. Die octava mensis Novembris.)

N:o 26. **S:t Clara kloster den 24 Augusti 1497.***(Svenska.)*

Erkebiskop Jakob samt 3 svenska och 7 danska rådsherrar stadfästa å konung Johans vägnar Stockholms innebyggares privilegier och försäkra dem om skydd samt glömska af forna missälligheter. Bref-utgifvarne besegla. (Sancte Clare closter uthen for Stocholm s:ti Bartholomei dagh.)

Sigillen: 8 äro i behåll, de flesta dock mycket skadade.

Tryckt i Bidrag till Skandinaviens historia af C. G. Styffe, del. IV, sid. 231 f.

N:o 27. **Stockholm den 20 December 1497.***(Svenska.)*

Konung Hans 1. stadfäster de statuter, privilegier och friheter, som framlidne konungar och riksens råd gifvit borgmästare, rådmän och menigheten i Stockholm, hvilka friheter riksrådet i Sverige med några punkter och artiklar för några år sedan förmerat och förbättrat; 2. förklarar, att han har öfversett och öfvergifvit all den ovilja och tvedrägt, som för några år sedan var och hände i det »öörlögh och kriigh» på Brunkeberg, hvilken ovilja aldrig härefter skall »vreckes eller hempnes» af honom, hans broder eller deras arfvingar. Konungen beseglar. (Giff vit paa wort slot Stocholm s:ti Thome apostoli aften.)

Sigillet borta.

N:o 28. **Stockholm den 21 Oktober 1501.***(Svenska.)*

Svenska riksrådets kungörelse angående en eldsvåda, som uppstått i Stockholm, medan underhandlingar fördes på Södermalm mellan

Arkiv. medd.

riksrådet och ombud från stadens råd och menighet. Riksrådet beseglar. (Stockholm. Die XXI mensis Octobris.)

Sigillen: 15 bibehållna, ett fragment.

Tryckt i Bidrag till Skandinaviens historia af C. G. Styffe, del. IV, sid. 281 ff.

N:o 29. Stockholm den 10 Augusti 1502.

(Svenska.)

Riksföreståndaren Sten Stures förbud för borgarne i Öregrund, Östhammar, Gefle, Ulfaby och Raumo att drifva handel på utrikes orter. Riksföreståndaren beseglar. (Stocholms slot s:ti Laurentii dag.)

Sigillet i behåll.

Tryckt i Bidrag till Skandinaviens historia af C. G. Styffe, del. IV, sid. 330 f.

N:o 30. Stockholm den 15 Juni 1504.

(Svenska.)

Jacob, erkebiskop i Upsala, Mathias i Strengnäs, Ottho i Vesterås, biskopar, Swanthe Nielsson, Sveriges rikets föreståndare, m. fl. Sveriges rikets råd och män »unna och tilsighia» borgmästare, råd och menighet i Stockholm, såsom säkerhet för ett lån å 3000 mark, kronans län Gestrikland, hvarest de ega att njuta och behålla skatter, saköre och andra utskylder samt att derstädes hafva egen fogde, till dess lånet betalas. Rådsherrarne besegla. (Giffvit och scriffvit i Stocholm lögerdaghen fore s:ti Botolffi dagh.)

Sigillen: 1, 2 och 4 borta; 3. skadadt; 5–10 i behåll.

N:o 31. Stockholm den 7 Augusti 1505.

(Svenska.)

Riksföreståndaren Svante Nilsson i Ekesjö tillkännagifver, att han efter samtal med några gode män af rådet stadfäster riksföreståndaren Sten Stures bref af den 10 Aug. (s:ti Laurentii dag) 1502, innehållande förbud för borgarne i Öregrund, Östhammar, Gefle, Ulfaby och Raumo att drifva handel på utrikes orter. Riksföreståndaren beseglar. (Stocholms sloth then torsdagen nesth for s:ti Laurentii dagh.)

Sigillet i behåll.

N:o 32. Stockholm den 27 Januari 1511.

(Svenska.)

Borgmästare och rådmän i Stockholm utfärda ett fastebref för Henrik Hansson Dragere å en vestan mur i södra kvarteret i Peder Henrikssons gränd, som fordom kallades Arvid Olssons gränd, belägen

»trægårdh», hvilken han köpt af syster Ragnildh, »Kusta» dotter, conventualis i s:t Clara kloster, hvilkens ombud inför rätten var Jon Benctson, »wor medbrodher». Brefvet beseglas med Stockholms stads sigill. (Stockholm. Mandagin nest epter Pauli conversionis.)

Sigillet: Fragment.

N:o 33. Stockholm den 14 Oktober 1513.

(Svenska.)

Borgmästare och råd i Stockholm utfärda, i »foithens» Olof Björns-
sons närvaro, ett fastebref för Lasse Botolfsson å en vestan mur i
Simon Perssons gränd belägen »opbygdan trægård med grunden», hvil-
ken han köpt af Ambjörn Skomakare. Brefvet beseglas med Stock-
holms stads sigill. (Stockholm. Datum die s:ti Calixti.)

Sigillet i behåll.

N:o 34. Skeppet Svanen den 17 Juni 1523.

(Svenska.)

Konung Gustafs dagtingan med borgmästare, råd och menighet i
Stockholm angående stadens uppgifvande. Konungen och 8 riksråd
besegla. (Wort skip Swanen die Botolphi abbatis.)

Sigillen: Konungens och 6 riksråds äro i behåll.

Tryckt i Konung Gustaf den förstes registratur, utg. af V. G. Granlund,
del. I, sid. 93 ff.

Förteckning

öfver

**Rikskansleren Axel Oxenstiernas skrivelser
till Regeringen och Rådet Nov. 1632—
Juni 1636 med tillhörande bilagor.**

Upprättad

af

PER SONDÉN.

I.

Nov. 1632—1634.

Den vigtiga samling originalskrivelser från Rikskansleren Axel Oxenstierna till K. M:t, Regeringen och Rådet i Sverige Nov. 1632—Juni 1636, hvilken till större delen blifvit offentliggjord i Handlingar rör. Skandinaviens Historia, förvaras jemte sina talrika bilagor i Riksarkivet. Hela samlingen synes redan tidigt, sannolikt medan Rikskansleren ännu lefde, hafva blifvit inbunden i 4 digra band och försedd med påskriften: »Rikz-Cantzlerens Breff Ankombne 1633» o. s. v. Då emellertid dels icke alla de i dessa band befintliga bref upptagits bland de i H. S. H. tryckta skrivelserna, dels blott några få bland de talrika bilagorna fått plats eller närmare angifvits i samma publikation, och då för öfrigt ordningen vid inbindningen såväl mellan dessa som sjelfva brefven är mycket bristfällig, hvarföre stor svårighet möter att återfinna en viss handling, är ett utförligt register högeligen af behovet påkalladt; ett sådant har därför blifvit upprättadt och meddelas här till tjänst för forskare. Det har dock icke funnits nödigt att angifva *innehållet* af andra Rikskanslerens bref än sådana, som i H. S. H. *icke* fått plats.

Vid begagnandet märkes, att de romerska siffrorna I och II hänvisa till de båda hufvudafdelningarne; de stora latinska bokstäfverna hänföra

sig till underafdelningarne i afd. II, och de arabiska siffror, som följa omedelbart efter dessa bokstäfver, till handlingens nummer i afd. II A och II C.

Innehåll:

- Afd. I. Rikskauslerens originalbref och memorial till K. M:t, Regeringen och Rådet.
- Afd. II. Bilagor.
- A. Axel Oxenstiernas *egna* skrivelser (i kronologisk ordning).
 - B. Skrivelser *till* Axel Oxenstierna (i bokstafsordning).
 - C. Öfriga handlingar och bref, utom »tidningar» (i kronologisk ordning).
 - D. »Tidningar» och relationer, (i kronologisk ordning).

I.

Rikskansleren Axel Oxenstiernas skrivelser till Regeringen och Rådet November 1632—1634.

1. Bref till Riksens Råd; Frankfurt a. M. 14 Nov. 1632; Tom 1: 1.
2. — till R. R.; Erfurt 4 Dec. 1632 (med öfversändande af följande); T. 1: 2.
3. Memorial för Secret. Lars Grubbe; 5 Dec. 1632; T. 1: 3—15.

Bilagor: Det i § 12 omnämnda förslaget till regeringsform finnes nu bland »Riksdagsacta» i R. A. Det i § 27 åberopade conceptet till fredsvilkor, som K. M:t ämnat föreslå Wallenstein, liksom det i § 31 omnämnda förslag å krigsfolket saknas bland de här befäntliga handlingarne.

4. Bref till R. R.; Altenburg 12 Dec. 1632 (rekom. f. Ryttn. A. Ritter); T. 1: 17.
5. — till R. R.; s. d. o. st. s. föreg. (rekom. f. Tönne H:son Langman); T. 1: 19.
6. — till R. R.; Dresden 20 Dec. 1632 (rekom. f. köpmannen M. Sagorsky att erhålla betalning); T. 1: 25.
7. — till R. R.; Leipzig 3 Jan. 1633; T. 1: 33—44.

Bilagor: Hertigarnes af Meklenburg instruktion se II C: 12; Dönhoffs discours II C: 23; — »Medföljande bref och acter»: Från Frankrike och krigsrörelserna i Elsass: II B: *Heppes*; II D: 1, 2, 3; II B: *Mockell* 5 och 22 Dec. 1632 [såsom bilagor till det sistnämnda följa II C: 20; II C: 22; II C: 19; II C: 21]; II B: *Horn* 10 Dec. 1632 [såsom bilagor härtill II C: 14; II C: 18]; och

16 Dec. 1632 [bilagorna härtill saknas]; II B: *Wormser*; II B: *De la Grange* [bilagor härtill II C: 8, 15 och 16]. — Från Tyskland och armeerna derstädes: II B: *Baudissin* 17 Dec. 1632; II B: *Baner* 6 Dec. 1632; II B: *Augsburg*; II B: *Brandenburg*, Sigismund; II A: 5; II C: 17; II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm $\frac{3}{23}$ Nov. 1632 och $\frac{29}{9}$ Dec. 1632; II A: 6 och 7. — Rörande Holland: II A: 2 och 3; II A: 1; II B: *Camerarius*. — Från Constantinopel: II B: *Strassburg*, Paul 8 Juli 1632. — Från Polen: II B: *Przytsky*; II B: *Zadzik*; II C: 11. — Angående England: II C: 6 och 7.

8. Bref till R. R.; Calbe 17 Jan. 1633 (med öfversändande af skrivelser från Ryssland o. s. v.); T. 1: 195.

Bilagor: II C: 3, 4, 5, 9.

9. — till R. R.; Halle den 28 Jan. 1633 (rekom. för Majoren Per Jonasson); T. 1: 27.
10. — till R. R.; Cöln a. d. Spree 31 Jan. 1633 (rekom. för Gen.-krigskamereraren Tönnes Henriksson Langman); T. 1: 213.
11. — till R. R.; Berlin 3 Februari 1633; T. 1: 221—225.

Bilagor: De i § 7 omnämnda förslagen till stat saknas här bland bil. De i P. S. nämnda skrivelserna se II B: *Danmarks Riksråd*; II A: 9 och 10. Härtill är äfven fogad, ehuru den icke i brefvet omnämnes, en rapport från Dresden af L. Nilsson se II B: *Tungel* 14 Jan. [med dess bilagor II C: 25].

12. »Canzlerens resolution på det memorial, hvilket R. R. hafver Grefve Päder Brahe medgifvit» etc.; Berlin 3 Febr. 1633; T. 1: 227—233.
13. Bref till R. R.; Berlin 4 Febr. 1633; (rekom. för H. Piper); T. 1: 217.
14. — till R. R.; s. d. o. st. som föreg. (svar på Rådets bref af d. 15 Dec. 1632); T. 1: 235—244.
15. — till R. R.; Cöln a. d. Spree s. d. som föreg. (M. Wewitzers betalning för omkostnader för kon:s begrafning m. m.); T. 1: 267.
16. — till R. R.; s. d. o. st. som föreg. (intercession för Johan Sparres arfvingar); T. 1: 269.
17. — till R. R.; Halle 12 Febr. 1633 (rekom. för Peter Grönbergs arfvingar); T. 1: 277.
18. — till R. R.; s. d. o. st. som föreg. (rekom. för Secret. Lars Grubbe); T. 1: 271.
19. — till R. R. (på tyska); s. d. o. st. som föreg. (ang. Hert. Fredriks af Holstein förslag betr. den persiska handeln); T. 1: 281.
20. Memorial ... till R. R., gifven ... Secret. L. Grubbe; s. d. o. st. som föreg.; T. 1: 285—299.
21. »Cantzlerens resolution på R. R. mem., gifven Secret. Grubben»; Halle 13 Febr. 1633; T. 1: 303—311.

22. Bref till R. R.; Würzburg 23 Febr. 1633; T. 1: 317—321.

Bilagor: II A: 11; II C: 32, 33, 34, 38; — II B: *Horn* 16 Febr.; II B: *Vitzthum* 23 Febr.; II D: 6; II D: 9. Rörande Frankrikes hållning: II B: *Ludvig XIII* 23 o. 31 Decemb. 1632.

23. — till R. R.; s. d. o st. som föreg; T. 1: 323—326.

Bilagor: II B: *Ludvig XIII* 1 Febr. 1633.

24. — till R. R.; Heilbronn 2 Mars 1633 (delvis i chiffer): T. 1: 357—362:

Bilagor: II B: *Maria Eleonora* [hvertill såsom bilaga följer II C: 24]; II A: 12 och 14; II A: 13.

25. — till R. R.; Heilbronn 12 Mars 1633 m. p. s.; T. 1: 383—386.

Bilagor: a) II A: 15; — b och c) II B: *Horn*; — d) II B: *Ozenstierna*, Bengt; — e) II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard; — f) II B: *Chemnitz*, Martin, 4 och 8 Mars; — g och h) II B: *Duwall*, Jacob; II C: 38; — i) II B: *Pfalz-Birkenfeld*; II C: 42, 43 och 45; — k) II B: *Baudissin*, 4 och 6 Mars; II C: 43; — l och m) II C: 31; — n, o och p) II B: *Tungel* 22 o. 23 Febr.; — q) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm 21 Febr.; — r) II A: 18; — s) II A: 17; — t) II A: 16; — v) II B: *Anstruther*; II B: *Carl I*; II B: *Elisabet af Böhmen*; — x) II B: *Tungel* 1 Mars; — y) II B: *Schwallenberg*, Henrik [samt såsom bilagor härtill II A: 8; II C: 29]; — z) II C: 40. Till de i brefvets sluttillägg omnämnda handlingar, hvilka icke närmare specificeras, höra troligen: II C: 27; II C: 13; II D: 13; II C: 94 och 95; II B: *Sachsen*, Johan Georg 4 Mars; — möjligen äfven II C: 44.

26. — till R. R.; Heilbronn 14 Mars 1633 (intercession för Öfverstelöjt. Ture Liljesparre); T. 1: 573.

27. — till R. R.; Heilbronn 25 Mars 1633 (rekom. för Öfverste-vaktmästaren vid Hert. Bernhards reg. Henrik Hold); T. 1: 575.

28. — till R. R.; Heilbronn 26 Mars 1633; T. 1: 585—591.

Bilagorna, »en hoop acter och bref», äro här icke närmare angifna. De bilagor, som synas häri inbegripas, äro:

II B: *Tungel* 8 och 12 Mars; — II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard 25 Mars; — II B: *Kniphausen* 12 Mars; — II B: *Pfalz-Birkenfeld*, Christian, 13 Mars; — II C: 45, 50, 51; — II C: 49; — II B: *Transehe* 18 Mars (bil. härtill II C: 48); — II C: 53.

29. — till R. R.; Heilbronn 19 April 1633 (rekom. för Markgr. Fredrik af Baden att få låta fånga falkar på Öland); T. 1: 581.

30. — till R. R.; Heilbronn 19 April 1633; T. 1: 593—599.

Bilagor: a) II C: 59; — b) II C: 61; — c) II C: 57; — d) II C: 60; — e) II C: 55; II B: *Generalstterna*; — sannolikt höra också hit: II B: *Horn*, Gustaf, 18 och 21 Mars samt 1 April; — II B: *Kniphausen* 18 Mars; — II B: *Ozenstierna*, Bengt, 5 April.

31. — till R. R.; Frankfurt a. M. 18 Maj 1633; T. 1: 663; — med

32. Relation öfver tillståndet i Tyskland; dat. Frankfurt a. M. 6 Maj 1633; T. 1: 667—693; — och

33. »Memorial öfver någre sijdermere infallne ährender» etc.; Frankfurt a. M. 13 Maj 1633; T. 1: 695—716; — samt

34. »Postscriptum», dat. Frankfurt a. M. 20 Maj 1633; T. 1: 719.

Bilagor till Relationen: a) II C: 28; — b) II C: 27; — c) II C: 59; — d) II C: 61; — e) II C: 49; — f) II C: 1; — g, h, i, k) II C: 57; jmf. II A: 21; — l) saknas här bland bilagorna, men finnes bland Samlingen af Sveriges traktater: Gallica; — m) saknas; — n) II B: *Anstruther*; II A: 19; — o) II B: *Carl I*; II B: *Anstruthers* proposition 25 Mars; — p) II A: 20 och 25; — q) II C: 55; II B: *Generalstaterna*; — r) II C: 60; — s) II B: *Tungel* 16, 22, 23 Mars—3 April, 11 April, 12—16 April, 16 April; samt sås. bilaga till det sistnämnda II C: 58; — t) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm 20 Mars; — v) II C: 30; II C: 36; II C: 46; II C: 47; — w) II C: 35; II B: *Sachsen*, Johan Georg 4 Mars; — x och y) om dessa båda bilagor, liksom om bil. ae här nedan, finnes följande anteckningar af Axel Oxenstiernas kopist Schiller: »NB. Uthi bilagorna fehlas x & y; item ae och n:o 1, hwilke alle effter dhe icke hafue deels varit widh handen, deels icke ännu förfärdigede eller ju inthet fortgåå, excuseres dess vacantz»; — z) II A: 22; — aa) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm, 3 April och såsom bilaga härtill II C: 52; — ab) II C: 54, förmodligen har ett liknande bref afgått till Hertigen af Würtemberg såsom i brefvet anges; ac) II B: *Transche* d. 6 April; — ad) Hufvudbilagan fattas, men II C: 39 synes höra hit; — ae) se ofvan under x & y; — af) II B: *Racocz*; II B: *Strassburg* 1, Febr.; II C: 2 och 10; — ag) II A: 23; II A: 24.

Bilagor till Memorialet 13 maj:

N:o 1) Saknas; se ofvan under x & y; — N:o 2) II C: 65; — N:o 3) II B: *Anstruther* 6 Maj; — N:o 4) II D: 15; — N:o 5) II C: 220.

Bilagor till Postscriptum 20 Maj: N:o 6) II B: *Christian IV* 27 Mars; — N:o 7) II A: 27; — N:o 8) II B: *Tungel* 14 Maj [med dess bilaga: II D: 16]; — Dessutom följa här: II B: *Sachsen*, Johan Georg, 3 April; II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm, 21 Mars och 27 April [hvarmed följa sås. bilagor: II C: 56; II C: 62; II C: 63; II C: 58]; II C: 64; II B: *Taupadel*; II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard, 4 Maj; II D: 11 [sås. bilaga härtill följer II D: 10, sannolikt har också II C: 26 medföljt]; II D: 8; II C: 44; II D: 11; II C: 54.

35. Bref till R. R.; Frankfurt a. M. 21 Maj 1633 (om orsakerna till Rikskanslerens uteblifvande från högtidligheterna vid det kungl. likets affärd från Tyskland); T. 1: 273—275.
36. — till R. R. (rekom. f. Axel Lillie); Frankfurt a. M. 24 Maj 1633; T. 1: 1148.
37. — till R. R. (rekom. f. Gen.-kommissarien Erik Andersson); Frankfurt a. M. 1 Juni 1633; T. 1: 1152.
38. — till R. R. (rekom. f. Öfverstlöjt. Mattias Forbus); odateradt; T. 1: 1154.
39. — till R. R. (rekom. f. Axel Lillies regemente att erhålla sin lön); Mainz 6 Juni 1633; T. 1: 1156.
40. — till R. R.; Mainz 6 Juni 1633; T. 1: 1176—1179.

41. Bref till R. R.; Heydelberg 12 Juni 1633 (rekom. f. Stellan Mörner); T. 1: 1164.
42. — till R. R.; Frankf. a. M. 26 Juni 1633 (rekom. f. O. Hårds enka); T. 1: 1166.
43. — till R. R.; s. d. o. st. (rekom. f. Öfv. Eckholt att få en donation); T. 1: 1168.
44. — till R. R.; s. d. o. st. (rekom. f. Öfv. Eckholt att få ett regemente hemma); T. 1: 1186.
45. — till R. R.; Frankf. a. M. 27 Juni 1633 (rekom. f. Löjt. Jacob Arvidsson Finkenberg); T. 1: 1180.
46. — till R. R.; s. d. o. st. s. föreg. (rekom. f. Löjt. Johan Henriksson Gyldenhorn); T. 1: 1182.
47. — till R. R.; s. d. o. st. s. föreg. (rekom. f. Löjt. Christian Rosencrantz); T. 1: 1184.
48. — till R. R.; Frankf. a. M. 6 Juli 1633 (rekom. f. finske ryt-taren Marcus Jacobsson); T. 1: 1188.
49. — till R. R.; Frankf. a. M. 9 Juli 1633 (rekom. f. unga Spens); T. 1: 1190.
50. — till R. R.; Frankf. a. M. 10 Juli 1633 (rekom. f. finske ryt-taren Mårten Jacobsson); T. 1: 1192.
51. — till R. R.; s. st. s. föreg. (orig. i chiffer; jemte ett exemplar af samma bref med chiffern upplöst); om danska giftermåls-förslaget; T. 1: 1208—1210 o. 1212—1214.
52. — till R. R.; s. d. o. st. s. föreg. (orig. o. dupl. deraf); om kopparkompaniet m. m.; T. 1: 1216—1221 o. 1224—1227.
53. — till R. R.; Frankf. a. M. 12 Juli 1633; med egenhändigt tillägg; T. 1: 1232—1235.
54. — till R. R.; Frankf. a. M. 12 Juli 1633 (rekom. f. Maj. Carl Ram); T. 1: 1236.
55. — till R. R.; s. d. o. st. s. föreg. (om kontrollen öfver koppar-handeln o. rekom. f. Conrad Falkenberg m. m.); T. 1: 1248 o. f.
56. — till R. R.; Cassel 20 Juli 1633 (rekom. f. Johan Falkenberg); T. 1: 1250.
57. — till R. R. (på tyska); Cassel 21 Juli 1633; T. 1: 1252 o. f.
58. — till R. R. (till en del i chiffer); Frankf. a. M. 3 Aug. 1633; T. 1: 1260—1266.
59. — till R. R.; Frankf. a. M. 4 Aug. 1633; T. 1: 1268—1270.
Såsom en slags bilaga till detta bref följer:
60. •Rijks-Cantzlerens betenckiandhe öfwer dhe Ryske sendebudens breeff och proposition i Stockholm giordt den 15 Junij anno

- 1633» etc.; Frankf. a. M. 4 Aug. 1633 (delvis i chiffer); T. 1: 1274—1282.
61. Bref till R. R.; s. d. o. st. s. föreg. (delvis i chiffer); T. 1: 1286—1290.
62. — till R. R.; Frankf. a. M. 6 Aug. 1633; T. 1: 1292—1298.
Bilagor: a) II B: *Oranien*; — b) II A: 33; — c) II A: 32; — d) II A: 30; — e) II A: 34; — f) II B: *Christian IV* 16 Juni; — g) II C: 68; — h) II C: 69; — i) II A: 31; — k) II C: 71; — l) II C: 72; — m) II B: *Dönhoff*; — n) II A: 35; — o) II B: *Vitzthum* 31 Juli; II B: *Mockell* 1 Aug.
63. »Postscriptum» till föreg; Frankf. a. M. 12 Aug. 1633 (med öfvers. af dupletter samt kopior af danska »interpositionshandlingar»); T. 1: 1300.
Bilagor: II B: *Danska sändebuden*; — II A: 36.
64. Bref till R. R.; Frankf. a. M. 3 Sept. 1633 (rekom. f. Johan Yxkull o. hans till Sverige hemförl. reg.); T. 1: 1386 o. f.
65. — till R. R.; Frankf. a. M. 5 Sept. 1633; T. 1: 1390—1393.
Bilaga: II C: 70 o. 73.
66. — till R. R.; Frankf. a. M. 7 Sept. 1633 (delvis i chiffer); T. 1: 1394—1397.
Bilagor: II C: 73; samt såsom bilaga till denna II C: 70.
67. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 5 Oct. 1633; T. 1: 1426—1433.
68. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 10 Oct. 1633; T. 1: 1438.
Bilaga: II B: *Mockell*.
69. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 21 Oct. 1633 (hänvisning till Mattias Soops muntliga framställningar); T. 1: 1441.
70. — till K. M:t; Frankf. 21 Oct. 1633 (om inköp af ett halsband) orig. o. afskr.; T. 1: 1412.
71. — till K. M:t; Frankf. 26 Oct. 1633; T. 1: 1404—1406 o. 1445—1447 (2 likalydande exemplar, præs. det ena Stockholm 26, det andra 30 Nov. 1633).
Bilagor: II B: *Mockell*; — II B: *Horn*; — II B: *Transehe*.
72. — till K. M:t; Frankf. a. M. 14 Nov. 1633 (rekom. f. Lars Grubbe att blifva Secretarius Status); T. 1: 1512 o. f.
73. — till K. M:t; Frankf. a. M. 16 Nov. 1633; T. 1: 1516 o. f.
74. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 18 Nov. 1633; T. 1: 1520—1523 (samt T. 2: 59 o. 60).
75. — till K. M:t; Frankf. a. M. 22 Nov. 1633; T. 1: 1526—1528.
Bilagor: a) II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard; — b) II B: *Horn*; — c) Den här omnämnda korrespondensen med Wolfgang Wilhelm af Pfalz-Neuburg hann man, såsom synes af A. O:s bref d. 7 Dec. 1633, denna gång icke att afskrifva; se därför bil. till detta

bref; — d) »Aviser»: II B: *Löffler* o. *Streuff v. Lawenstein*; II D: 18; II B: *Mockell* 7 Nov.; — e) II A: 38, 39, 44, 46; II B: *Brandenburg*, *Georg Wilhelm* 20 Oct. [såsom bil. härtill: II C: 82, 83 o. 84] och 2 Nov.; II C: 89, 90; II A: 42; II B: *Sachsen*, *Johan Georg*; II B: *Transeke*; II B: *Tungel*. Sannolikt hithörande äro också: II B: *Hamburg*; II A: 43; II A: 42; II B: *Camerarius*. Rörande Holland och Turkiet: II A: 42; II B: *Haga*; II B: *Strassburg*; II B: *Racoczy*; II C: 76, 88.

76. Bref till Reg. o. R.; Mainz 2 Dec. 1633, m. egenh. tillägg; T. 2: 1—4 o. 56—58.

Bilagor: a) *Louis de Geers* kommission: II A: 37; II B: *de Geer*; II D: 20, 22, 23.

77. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 7 Dec. 1633 (med öfvers. af en mängd handlingar); T. 2: 24.

Bilagor: Korrespondensen om neutralitet med Pfalzgrafven *Wolfgang Wilhelm*: II A: 40 o. 45; II B: *Pfalz-Neuburg* [samt såsom bilagor härtill II C: 74, 77, 79, 80, 81, 85, 86, 87]. Troligen höra afven till »de bref och skrifvärdige relationer, som sijdermehre (efter d. 23 Nov.) till dato ifrå armeerne och andre correspondenter ähre inkompet», följande: II C: 78 o. 93; II B: *Mockell* 28 Nov. och 1 Dec.; II C: 94; II B: *Horn*; — II B: *Sachsen-Weimar*, *Bernhard*; — II D: 19, 21.

78. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 14 Dec. 1633 (med öfvers. af medföljande handlingar rör. Danmarks fredsmedling m. m.); T. 2: 9.

Bilagor: II B: *Christian IV* d. 21 Oct.; II A: 47, 49, 50, 51, 52.

79. — till Reg. o. R.; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 54 o. f.

Bilagor: Dupletter af några föregående bref.

80. — till Reg. o. R.; Erfurt 7 Jan. 1634 (delvis i chiffer); T. 2: 51.

Bilagor: a, b och c) II B: *Grubbe*; — d) II B: *Christian IV*; — e) II A: 49; — f) II A: 56; — g) II A: 50 o. 53; — h) II A: 48; — i) II A: 54; — k) II A: 55; — l) II A: 57; — m) II A: 58; — n) II B: *Sachsen*, *Johan Georg*; — o) II C: 95; — p) II B: *Wild u. Rheingraf*; — q) II C: 101. Dessutom följa några i brefvet ej angifna handlingar: II B: *Chemnitz*; II B: *Mockell* och II D: 26.

81. — till Reg. o. R.; Erfurt 8 Jan. 1634 (om orsakerna till J. A. Salvii fördröjda hemresa); T. 2: 51.

82. — till Reg. o. R.; Erfurt 11 Jan. 1634 (om fästningarnes i Sverige fortifikation, jemte öferskickande af kartor och bataljplaner m. fl. handlingar); T. 2: 99.

83. — till Reg. o. R.; Magdeburg 30 Jan. 1634 (rekom. f. Lübeckske borgaren *Claes Schmitt*); T. 3: 339.

84. — till Reg. o. R.; Magdeburg 1 Febr. 1634 (rekom. f. G. W. Behmer att för sin utbildning få medfölja legationen till Ryssland); T. 3: 335.

85. — till Reg. o. R.; s. d. o. st. s. föreg. (om Spiringarne och deras förtjenster rör. licenterna); T. 2: 100 o. f.

86. Bref till Reg. o. R.; Egelen 2 Febr. 1634 (rekom. f. Sekret. Ph. Sadler); T. 2: 102.
87. — till Reg. o. R.; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 103.
88. »Memorial . . . som Rijkz-Cantzleren . . . förtrodt Secret. L. Grubbe at andraga» etc; Egelen 2 Febr. 1634; T. 2: 104—112.
Bilagor: II A: 59; II B: *Württemberg*. — Kurf. af Brandenburg skrifvelser: II C: 99 o. 103. — Skrifvelser rör. Pommern: II A: 60 o. 61; II B: *Bielke*, Sten 27 Dec. [med dess bil. II C: 97 o 98]. Åtskilliga rapporter: II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard 10 Jan. 1634 [med dess bil. II C: 102, 104, 105, 106, 107, 108] samt 12 Jan. II B: *Marinus*; II B: *Chemnitz*, Martin; II B: *Sadler* 15 Jan.; II D: 32.
89. Bref till Reg. o. R.; Egelen 3 Febr. 1634 (rekom. f. Räntmäst. M. Wewitzer); T. 2: 171.
90. — till Reg. o. R.; Halberstadt 10 Febr. 1634; T. 2: 172.
Bilagor: »Aviser»: II B: *Sadler*; II B: *Haubald*; II D: 34; II C: 110. — Fredsunderhandlingar; II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm; II C: 112, 113. Propositionen: II A: 62. Dessutom: II B: *Bruslan*.
91. — till K. M:t; Stendal 21 Febr. 1634; T. 2: 191 o. f.
Bilagor: Halberstadtbeslutet: II C: 122. — Rapporter: Resid. Mockell till Sekret. Möller II C: 118 [med dess bilagor: II C: 114, 115, 116, 117; II D: 28, 36, 37]; II B: *Camerarius*; II B: *Chemnitz*.
92. — till K. M:t; Stendal 26 Febr. 1634; T. 2: 207.
Bilagor: Relationer rörande Wallensteins mord: N:o 1) *Sachsen-Weimar*, Wilhelm; N:o 2) *Sachsen-Weimar*, Bernhard; N:o 3) II C: 125; N:o 4) II D: 40; N:o 5) II B: *Werder*; N:o 6) II B: *Lohausen*. — a) II D: 40; b) II C: 100; c) II C: 109; d) II D: 40. — Dessutom II C: 129; II D: 45; II B: *Marinus*.
93. — till K. M:t; Magdeburg 3 Mars 1634; T. 2: 224—229.
Bilagor: a) II C: 122; — b) II C: 129; — c) II A: 63; — d o. e) II A: 64; — f) se nedan under n:o 98.
94. — till K. M:t (delvis i chiffer); s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 230.
95. — till K. M:t; Magdeburg 4 Mars 1634; T. 2: 231—233.
96. — till K. M:t; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 234 o. f.
97. — till K. M:t; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 238 o. f.
98. — till K. M:t; Magdeburg 5 Mars 1634; T. 2: 236 o. f.
Bilaga: f) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm.
99. — till Reg. o. R.; Magdeburg 8 Mars 1634; T. 2: 251.
100. — till Reg. o. R.; Magdeburg 8 Mars 1634; T. 2: 252.
Bilagor: II B: *Maria Eleonora*; II A: 66; II C: 123; II C: 128; II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard; II C: 124; II B: *Brandenburg*, Christian; II D: 47; II B: *Mockell* [samt dess bil. II D: 39, 42]; II B: *Hessen*, Wilhelm [med dess bil. II C: 126]; II B: *Chemnitz*; II B: *Marinus*; II D: 48, 49, 50, 51.
101. Bref till K. M:t; Frankf. a. M. 25 Mars 1634; T. 2: 327.

102. — till K. M:t; Frankf. a. M. 25 Mars 1634 (rekomm. f. Sekret. H. Schwallenberg); T. 3: 342.

103. — till K. M:t; Frankf. a. M. 29 Mars 1634; T. 2: 277.

Bilagor: II B: *Wrangel* [med dess bil. II D: 30; II D: 33; II D: 33; II D: 53; II D: 46; II C: 127; II D: 41]; II A: 67. Från Constantinopel II D: 25. Dessutom bifogas här utan att i brefvet omnämnas rapporter från Elsass: II B: *Mockell* [med dess bil. II D: 52, 54]; II C: 133; — från Horn: II C: 135; — från Hertig Bernhard: II C: 136; — från Schweitz: II B: *Marinus*; — från Cöln II D: 58.

104. — till K. M:t (delvis i chiffer); Frankf. a. M. 31 Mars 1634; T. 2: 328—330.

Bilagor: a) II A: 70; — b) II C: 130; — c) II B: *Christian IV*; — d) II A: 68; — e) II B: *Sachsen, Johan Georg*; — f) II B: *Sachsen-Weimar, Bernhard*; — g) II B: *Sadler*; — h) II B: *Kagg*; — i) II B: *Chemnitz*; — k) II B: *Horn*; — l) II D: 60; jmf. också under föreg. bref *Mockell*; — m) denna bil. saknas; — n) II C: 132; — o) II B: *Oxenstierna, Johan*; — p) II B: *Ludwig XIII*. Dessutom II D: 56, 57, 59; II A: 71.

105. — till K. M:t; Frankf. a. M. 10 April 1634; T. 2: 352, 353.

Bilagor: a) II D: 43; — b) II B: *Horn*; — c) II B: *Oxenstierna, Johan*; — d) II C: 139. Dessutom »avisers»: — från Holland: II B: *Camerarius*, — m. fl. st.: II B: *Chemnitz*; II C: 137, 138.

106. — till K. M:t; Frankf. a. M. 11 April 1634; T. 2: 367.

107. — till K. M:t; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 368.

108. — till K. M:t; Frankf. a. M. 28 April 1634; T. 2: 371 o. f. (finnes i två fullst. och ett ofullst. originalex.).

109. — till Reg. o. R.; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 377 (finnes i tre fullst. originalex.).

110. — till K. M:t; Frankf. a. M. 9 Maj 1634; T. 2: 380 a.

111. — till K. M:t; Frankf. a. M. 10 Maj 1634 (ang. de af Erik Larsson v. der Linde afslutade kontrakter rör. kopparhandeln i Holland m. m.); T. 2: 380 b.

Bilagor: II A: 70 o. 73 (?).

112. — till Reg. o. R.; Frankf. 20 Maj 1634; T. 2: 381 a.

113. — till Reg. o. R.; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 381 b.

Bilagor: Flera concepter till öfverläggningspunkter vid riksdagen samt concept till riksdagsbeslutet saknas här bland bil., jmf. dock dels A. Oxenst:s conceptsaml. dels saml. af Riksdagsacta i R. A.

114. Memorial öfver ärenden, som Secret. L. Grubbe hos Reg. o. R. i Sverige hafver att andraga etc.; Frankf. a. M. 20 Maj 1634; T. 2: 382—387.

Bilagor: I § 2 omnämnda »avisers»: II B: *Horn*; II D: 65; II B: *Tyllius*; öfriga sådana saknas, men dessutom finnes här II D: 61. — De i § 4 nämnda handl. rör. E. Larssons kopparaffärer i Holland för Sverges räkning: II A: 72, 73, 74; II B: v. der Linde; II C: 140. —

Ang. § 5 se II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm; II A: 75. — Ang. § 6 se II B: *Pommern*, Bogislaus; II B: *Pommerska sändebuden* [med dess bil.: II C: 120, 121; II C: 92; II C: 75]; II C: 91; II B: *Stettin*; II A: 41; II B: *Friedebohn*; II B: *Stettins sändebud* [med bil. II C: 219 »Gravamina eines erbahren Kauffmans über die Licenten rolle» etc.]. Öfriga här bifogade handlingar, som icke i memorialet omnämnas, äro: rör. underhandl. i Tyskland: II C: 134, 143, 145, 148; II B: *Sachsen*, Johan Georg; II C: 141. — Rör. Preussen: II B: *Wrangel* [med bil. II C: 146]; II A: 69. Slutligen brefvet till Pfalzgreffen Johan Casimir: II A: 76.

115. Bref till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 26 Maj 1634 (rekom. f. Sekret. J. Bureus); T. 3: 97.

Bilaga: II B: *Bure*.

116. — till K. M:t; Frankf. a. M. 3 Juni 1634; T. 2: 475.

117. — till K. M:t; Frankf. a. M. 18 Juni 1634; T. 2: 476.

Bilagor: a) II A: 77; — b) II C: 155; — c) II C: 156; — d) II C: 141; — e) II C: 177; — f o. g) II B: *Hepp*; — h) II B: *Ram*; — i) II D: 67; — k) II B: *Rhatia*. — »Elliest bifogede avisern»: II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard; II A: 78; II B: *Banér*, J. d. 31 Maj [med dess bil.: II C: 149, 152, 153, 154]; d. 9 Juni [med dess bil.: II C: 164, 165]; d. 11 Juni; d. 16 Juni [med dess bil.: II C: 168, 169, 170, 171, 173, 175, 176].

118. — till Reg. o. R.; Mainz 20 Juni 1634; T. 2: 595—597.

119. — till Reg. o. R.; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 598 o. f.

120. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 4 Juli 1634; T. 2: 600 o. f. med p. s.

Bilagor: »Medföljande avisern»: II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard. d. 28 Juni [med dess bil.: II C: 178]; II B: *Sadler*; II D: 68, 70, 72. — Vidare: II B: *Carl I*; II B: *Anstruther*. Dessutom medföljde måhända följande här infogade handlingar rör. öfverläggningsämnen i Frankfurter-konventet: II C: 119, 150, 151, 157, 158, 159.

121. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 2 Juli 1634 med p. s.; T. 2: 606—608.

Bilagor: »Bijfogade pacquetter och acter», rör. öfverläggningar i Frankfurter-konventet. (En mängd af handlingarne hafva till stor del varit genomdränkta af vatten och äro till följd deraf oläsliga): II C: 160, 161, 162, 163, 166, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 198.

122. — till K. M:t; Frankf. a. M. 22 Juli 1634; T. 2: 709 o. f. (delvis i chiffer) med p. s.

Bilagor:¹⁾ »bijfogede förtrogne så och gemene adviser och relationer»: II B: *Christian IV*; II A: 81, 82. — Rör. Regensburg: II C: 193; II B: *Chemnitz*; II D: 84. — Rör. Horn: II D: 83. — Rör. Banér och Kur-Sachsen: II B: *Banér* d. 14 Juli [med bil.: II C: 191]. — Rör. Hildesheim: II C: 192. Från Schweitz [speciellt rör. Rheinfelden]: II D: 80, 81, 82; II B: *Marinus*; II B: *Ram*; II C:

¹⁾ Då bilagorna för de följande brefven blifvit mycket omkastade, är det sannolikt, att några af de under det följande brefvet angifna »avisorna» skickats redan med detta.

197. 199. Från Cöln: II: D: 85. Från Italien: II D: 69, 70, 75. Deremot saknas här i brefvet omnämnda avisor från Frankrike och Nederländerna. Jmf. dock följande bref.

Bilaga till postscriptum: II C: 185.

123. Bref till K. M:t; Frankf. a. M. 30 Juli 1634 (delvis i chiffer);
T. 2: 713 o. f. med postscriptum¹⁾ sid. 718.

Bilagor: a) II C: 202; — b) II C: 194; — c) II C: 195. »Medföljande adviser»: Rör. Hert. Bernhard af Weimar: II A: 80; II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard; II C: 179. — Från Horn: II B: *Horn*. — Från Hildesheim: II B: *Usslar*. — från Colmar: II D: 74. — Från Schweiz: II B: *Ram*. — Från Frankrike o. Belgien: II D: 76, 77, 79. — Från Constantinopel II D: 62, 63, 66.

Bilagor till postscriptum: Resolutionen rör. Sveriges satisfaktion: II A: 83.

124. — till Reg. o. R.; Frankf. a. M. 2 Aug. 1634; T. 2: 715.
125. — till K. M:t; Frankf. a. M. 15 Aug. 1634; T. 2: 716.
126. — till K. M:t; Frankf. a. M. 16 Aug. 1634 med p. s.; T. 2: 718.

Bilagor äro sannolikt följande handlingar [jmf. det detta bref åtföljande originalbref till Gabriel Gustafsson Oxenstierna: II A: 85]: II C: 205, 206. Rapporter från Schwaben, Baiern och Franken: II B: *Horn*; II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard; II B: *Kagg*. Från Böhmen: II B: *Bowér*. Från Cöln: II D: 71, 87, 95. Från Schweiz [Rheinfelden]: II D: 86; II C: 200 [Graubünden]; II D: 93. Från Holland: II C: 190; II D: 88, 89, 94. Från Paris: II D: 90. Från Ryssland: II C: 203.

127. — till K. M:t; Frankf. a. M. 20 Aug. 1634; T. 2: 809.
128. — till K. M:t; Frankf. a. M. 26 Aug. 1634; T. 2: 810.

Bilagor:²⁾ Aug. Frankfurter-konventets öfverläggningar: II C: 207. Rapporter: Från Sachsen: II D: 98. Från Franken, Pfalz, Baiern o. Schwaben: II D: 97, 99, 102, 103, 105, 106, 108. Från Hessen: II D: 100, 104½. Från Cöln: II D: 107. Från Paris: II D: 101.

129. — till K. M:t; Frankf. a. M. 28 Aug. 1634; T. 2: 816.
130. — Memorial för Johan Oxenstierna att andraga;
Frankf. a. M. 28 Aug. 1634; T. 2: 822—830.

Bilagor, omnämnda i § 2, se nästa skrifvelse n:o 131; — § 21: concepterna öfver 1635 års krigstat i Liffland och Preussen saknas.

131. Memorial för Johan Oxenstierna ang. »nährvarande tillstånd i Tysklandh och serdeles Sverges Chronos satisfaction»; Frankf. a. M. 28 Aug. 1634; T. 2: 817—821.

Bilagor: Till § 2: II C: 195. Till § 4: II C: 205 o. 209. Till § 6: II C: 208 o. 210. Till § 7: Conceptet till kommissariernas i Preussen instruktion saknas. Till § 9: P. Strassburgs relation saknas här.

¹⁾ Det i Handl. rör. Skand. Hist. under d. 16 Aug. 1634 tryckta postscriptum hör sannolikt icke till detta utan till ofvanstående bref n:o 123 d. 30 Juli. Rikskanslerens omnämnda resolution ang. Sveriges satisfaktion är nemligen daterad d. 29 Juli, hvaremot ingen sådan finnes dat. d. 15 eller 16 Aug.

²⁾ Då bilagorna icke specificerats, torde några af dem under n:o 126 angifna ursprungligen här varit bifogade.

132. Bref till K. M:t; Frankf. a. M. 5 Sept. 1634; T. 2: 846.
Bilaga: Relationen om slaget vid Nördlingen: II D: 109.
133. — till K. M:t; Frankf. a. M. 8 Sept. 1634; T. 2: 849.
Bilaga: a) II C: 209.
134. — till K. M:t; s. d. o. st. s. föreg.; T. 2: 851.
135. — till K. M:t; Frankf. a. M. 9 Sept. 1634; T. 2: 852.
Bilagor: Nördlingens accord: II C: 212. Frankfurterkonventsbeslutet: II C: 211. Öfriga »inlagor» saknas.
136. — till K. M:t; Frankf. a. M. 13 Sept. 1634; T. 2: 860.
137. — till K. M:t; Frankf. a. M. 16 Sept. 1634; T. 2: 861 (med duplett 863).
Bilaga, som dock icke i brefvet omnämnes, är här: II A: 86.
138. — till K. M:t; Frankf. a. M. 20 Sept. 1634. T. 2: 873.
Bilagor: a) Dupletter af föreg. bref; — b) II B: *Heppe*. Möjligen höra äfven hit: II D: 110; hvarjemte här äfven finnas bilagda Kurfurstens af Brandenburg bref d. 28 [med p. s. af 30 Aug. 1634]; samt 2 Rikskanslerens egna bref: II A: 88, 89.
139. — till K. M:t; Mainz 26 Sept. 1634; T. 2: 885 o. f.
140. — till K. M:t; Mainz 29 Sept. 1634 (rekom. f. Gen.-qvart.-mäst. Olof Hansson); T. 3: 350.
141. — till K. M:t; Mainz 4 Okt. 1634 (rekom. f. Krigskommiss. Erik Jäspersson); T. 2: 887.
142. — till K. M:t; Mainz 10 Okt. 1634; T. 2: 888 o. f.
143. — till K. M:t; Mainz 22 Okt. 1634 (delvis i chiffer); T. 2: 890.
Bilaga: II D: 96. De öfriga tvenne fattas.
144. — till Reg. o. R.; Mainz 22 Oct. 1634; T. 2: 892 o. f.
145. — till K. M:t; Mainz 28 Okt. 1634 (delvis i chiffer); T. 2: 894—897.
Bilagor till § 7 saknas.
146. — till K. M:t; Mainz 14 Nov. 1634 (delvis i chiffer); T. 2: 898—900.
147. — till K. M:t; Mainz 6 Dec. 1634 (delvis i chiffer); T. 2: 901.
148. — till K. M:t; Worms 13 Dec. 1634 (delvis i chiffer); T. 3: 1.
149. — till K. M:t; Worms 17 Dec. 1634 (delvis i chiffer); T. 3: 2.
Bilagorna saknas.
150. — Relation från 24 Juni till 31 Dec. 1634; T. 3: 4.

II.

Bilagor till Rikskanslerens skrivelser.

A.

Axel Oxenstiernas egna skrivelser.

1. Till Legaten L. Camerarius; Erfurt 3 Dec. 1632; T. 1: 164—169.
2. » Prinsen af Oranien; Erfordiae 4 Dec. 1632; T. 1: 162 o. f.
3. » Generalstaterna i Nederländerna; Erfordiae 4 Dec. 1632;
T. 1: 175.
4. » Legaten L. Camerarius. Postscriptum $\frac{1}{4}$ Dec.; T. 1: 173.
5. » Markgr. Sigismund af Brandenburg; Dresden 23 Dec. 1632;
T. 1: 103.
6. » Kurf. Georg Wilhelm af Brandenburg; Dresden 23 Dec. 1632;
T. 1: 134—138.
7. » Memorial, was bey der Churf. Durchl. zu Brandenburg von ...
dem H. Reichs Cantzler ... der H. Obrister von der Heyden
anzubringen»; Leipzig 3 Jan. 1633; T. 1: 140—143.
8. » Punctuation, dessen so bey dem Durchl. etc. Hern Bogislaus, hertz.
etc. von Pommern ... geworben und darüber I. F. G. resolution
gesucht wirdt» (Febr.) 1633 [II B: Schwallenberg] T. 1: 489 o. f.
9. Till Rådet i Danmark; Cöln a. d. Spree 4 Febr. 1633; T. 1:
257—261.
10. » Rådet i Danmark; s. d. o. st. som föreg.; T. 1: 263—265.
11. » Ständerna i de fyra öfre kretsarne i Tyskland; Würtzburg 20
Febr. 1633; T. 1: 331—332.
12. » Enkedrott. Maria Eleonora; Würtzburg 26 Febr. 1633; T. 1:
337 o. f.
13. » Legaten Sten Bielke; Heilbronn 1 Mars 1633; T. 1: 363—370.
14. » Enkedr. Maria Eleonora; Heilbronn 2 Mars 1633; T. 1: 381.
15. Proposition till de Schwabiska, Frankiska och bägge Rhenkretsarnes
ständer vid konv. i Heilbronn den 8 Mars 1633 [I: 25]; T. 1:
391—399 samt 942—952.
16. Till Generallöjt. H. G. von Arnimb; Heilbronn 9 Mars 1633
[I: 25]; T. 1: 475—477.

17. Till Kurf. af Sachsen; Heilbronn 10 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 471—473.
18. » Kurf. af Brandenburg; s. d. o. st. som föreg.; T. 1: 463—466 med p. s. [I: 25].
19. » Leg. R. Anstruther; Heilbronn 12 Mars 1633 [I: 32]; T. 1: 795.
20. Resolution på Kon:s af England gen. Anstruther gjorda framst.; Heilbronn 5 April 1633 [I: 32]; T. 1: 807—812.
21. Af A. O. föreslagna förbundsvilkor med Frankrike; Heilbronn i April 1633 [I: 32]; T. 1: 781—784.
22. Till Kurf. af Brandenburg; Heilbronn 12 April 1633 [I: 32]; T. 1: 960—965.
23. » Furst Georg Rakoczy af Siebenbürgen; Heilbronn 15 April 1633; T. 1: 1006.
24. » P. Strassburg i Siebenbürgen; Heilbronn 17 April 1633; T. 1: 1008—1012.
25. » Carl I i England; Heilbronn 19 April 1633 [I: 32]; T. 1: 805.
26. » A. O:s värfningspatent; Heilbronn 28 April 1633; T. II: 47 a.
27. » Christian IV i Danmark; Frankf. a. M. 17 Maj 1633 [I: 34]; T. 1: 1048—1051.
28. » Fältmarsk. Åke Tott; Frankf. a. M. 5 Juli 1633; T. 1: 1242—1247.
29. » A. O:s värfningspatent; Frankf. a. M. 23 Juni 1633; T. II: 42 b.
30. » De fyra öfre kretsarnes ständer; Frankf. a. M. 6 Juli 1633 [I: 62]; T. 1: 1314 o. f.
31. » Christian IV i Danmark; Cassel 20 Juli 1633 [I: 62]; T. 1: 1342 o. f.
32. » Prinsen af Oranien; Cassel 21 Juli 1633 [I: 62]; T. 1: 1312.
33. » Öfv. Stålhandeke; Cassel 22 Juli 1633 [I: 62]; T. 1: 1308—1310.
34. Proposition å konv. i Frankf. a. M. 31 Juli 1633 [I: 62]; T. 1: 1318—1329.
35. Till Legaten Ernst Dönhoff; Frankf. a. M. $\frac{2}{13}$ Aug. 1633 [I: 62]; T. 1: 1376—1378.
36. » Danska fredskommiss. i Breslau; Frankf. a. M. 10 Aug. 1633 [I: 63]; T. 1: 1348—1350.
37. Instruktion för Louis de Geer angående kopparförsäljning; Frankf. a. M. $\frac{4}{25}$ Sept. 1633 [I: 67]; T. 1: 1470—1472.
38. Resolution för Brandenb:ska sändeb. S. von Götze; Mainz 23 Sept. 1633 [I: 75]; T. 1: 1449—1455.

39. Ny resolution för dens.; Mainz 26 Sept. 1633 [I: 75]; T. 1: 1458—1468.
40. Till Wolfgang Wilhelm af Pfalz-Neuburg; Mainz 27 Sept. 1633 [I: 77]; T. 2: 25.
41. Resolution för staden Stettins sändebud; Frankf. a. M. 8 Oct. 1633 [I: 114]; T. 2: 420.
42. Instruktion för Ludvig Camerarius såsom legat i Nederländerna; Frankf. a. M. 17 Oct. 1633 [I: 75]; T. 1: 1596—1599.
43. Resolution för Hamburgs sändebud H. Lünzman; Frankf. a. M. 30 Okt. 1633 [I: 75]; T. 1: 1574—1578.
44. Till Kurf. af Brandenburg; Frankf. a. M. 14 Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1530 o. f.
45. » Wolfgang Wilhelm af Pfalz-Neuburg; Frankf. a. M. 14 Nov. 1633 [I: 77]; T. 2: 44b—50.
46. » Kurf. af Sachsen och Brandenburg; med p. s.; Frankf. a. M. 15 Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1532 o. f.
47. » Kurf. af Brandenburg; Frankf. a. M. 7 Dec. 1633 [I: 78]; T. 2: 19 o. f.
48. » Kurfurstarne af Sachsen och Brandenburg; s. d. o. st. som föreg. [I: 80]; T. 2: 75.
49. » Christian IV i Danmark; Frankf. a. M. 9 Dec. 1633 [I: 78 o. 80]; T. 2: 13—15 och duplett 69—71.
50. » De fyra öfre kretsarnes furstar och ständer; s. d. o. st. som föreg. [I: 78 o. 80]; T. 2: 16 o. f. (duplett 74).
51. » Grefve Ph. R. von Solms; Frankf. a. M. 10 Dec. 1633 [I: 78]; T. 2: 21—23.
52. » Hert. August af Braunschweig; Frankf. a. M. 11 Dec. 1633 [I: 78]; T. 2: 17 o. f.
53. » De fyra öfre kretsarnes ständer (cirkulär); Frankf. a. M. 20 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 76.
54. » Kurf. af Sachsen; Frankf. a. M. 20 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 78 o. f.
55. » Kurf. af Brandenburg; Frankf. a. M. 20 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 80 o. f.
56. » Kon. af Danmark; Frankf. a. M. 22 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 72 o. f.
57. » Öfre och Nedre Sachsiska samt Westfaliska kr:s furstar och ständer; Frankf. a. M. 29 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 82 o. f.
58. » Landtgr. Georg af Hessen (mut. mut. de Evangeliska i Schweitz); Frankf. a. M. 29 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 84.

59. Instruktion för Johan Oxenstierna vid hans beskickning t. Genstaterna o. England (31 Dec. 1633?) [I: 88]; T. 2: 113—116.
60. Till Hert. af Pommern; Sangerhausen 15 Jan. 1634 [I: 88]; T. 2: 154.
61. » Sten Bielke; Magdeburg 24 Jan. 1634 [I: 88]; T. 2: 160 o. f.
62. Proposition på konv. i Halberstadt 4 Febr. 1634 [I: 90]; T. 2: 189.
63. Till Kurf. af Sachsen; Stendal 26 Febr. 1634 [I: 93]; T. 2: 246 o. f.
64. » Hert. Fredrik af Holstein (mut. mut. Lübeck); Magdeburg 26 Febr. 1634 [I: 93]; T. 2: 248 o. f.
65. Resolution för Alt-Stettins sändebud; Stendal 27 Febr. 1634; T. 2: 425.
66. Till Enkedr. Maria Eleonora; Magdeburg 6 Mars 1634 [I: 100]; T. 2: 255.
67. » Fältm. Herm. Wrangel; Magdeburg 7 Mars 1634 [I: 103]; T. 2: 416 o. f.
68. » Kon. af Danmark; Frankf. a. M. 25 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 339.
69. » Fältm. Herm. Wrangel; Frankf. a. M. 27 Mars 1634 [I: 114]; T. 2: 280.
70. Proposition på Frankfurter-konv. 28 Mars 1634¹⁾ [I: 104]; T. 2: 283.
71. Till Kon. af Danmark; Frankf. a. M. 29 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 351.
72. »Informatio oder discours» öfver Erik Larssons kontrakter, afslutna i Holland, ang. kopparhandeln (Mars el. April 1634) A & B [I: 114]; T. 2: 391—397.
73. Till Erik Larsson; Frankf. a. M. 16 April 1634 [I: 111 o. 114]; T. 2: 411 o. f.
74. » Erik Larsson v. der Linde; Frankf. a. M. 9 Maj 1634 [I: 114]; T. 2: 413.
75. » Kurf. af Brandenburg; Frankf. a. M. 14 Maj 1634 [I: 114]; T. 2: 451.
76. » Pfalzgr. Johan Casimir; Frankf. a. M. 20 Maj 1634 ang. dennes missnöje med Reg. o. Rådet [I: 114]; T. 2: 388—390.
77. » Kon. af Danmark; Frankf. a. M. 28 Maj 1634 [I: 117]; T. 2: 480.
78. » Hert. Bernhard af Weimar; Mainz 12 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 519.

¹⁾ Beträffande Rikskanslerens öfriga framställningar å detta konvent se afd. II C.

79. Till Hert. Bernhard af Weimar; Frankf. a. M. 2 Juli 1634 [I: 123];
T. 2: 735.
80. » Kon. af Danmark; Frankf. a. M. 19 Juli 1634 [I: 122];
T. 2: 675
81. » Densamme; s. d. o. st. [I: 122]; T. 2: 677.
82. Resolution å ständernas skrifvelse rör Sveriges satisfaktion; Frankf.
a. M. 29 Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 745—749.
83. Till Gabriel G:son Oxenstierna; Frankf. a. M. 16 Aug. 1634;
orig. T. 2: 792
84. Instrumentum neutralitatis för Pfalz-Neuburg; Frankf. a. M. 1
Sept. 1634 [I: 137]; T. 2: 867 o. f.
85. Instruktion för D:r J. Löffler och Ph. Streuff von Lawenstein vid
beskickningen till Frankrike jemte bi-instruktion; Frankf. a. M.
13 Sept. 1634; T. 3: 14.
86. Till Kur-Pfalz; Frankf. a. M. 15 Sept. 1634 [I: 138]; T. 2:
883 o. f.
87. » J. Bauer (?); Frankf. a. M. 16 Sept. 1634 [I: 138]; T. 2: 882.

B.

Skrifvelser till Axel Oxenstierna.

Från **Anstruther**, Robert, engelsk ambassadör:

dat. Lauterac 4 Mars 1633 [I: 25 o. 89]; T. 1: 477 o. 798. Heilbronn 25
Mars 1633 [I: 32]; T. 1: 799—808. »Memoriale, continens summar. ea
quæ Leg. Brit. R. Anstruther de novo in mandatis accepit concern.
societ. Anglicam in mari Balthico». Frankf. a. M. 6 Maj [I: 88]; T.
1: 1018 o. f. Memorial; Frankf. a. M. 24 Juni 1634 [I: 120]; T. 2:
608 o. f.

» **Augsburg**, staden:

dat. 11 Dec. 1632; T. 1: 99.

» **Banér**, J.:

dat. Augsburg 6 Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 91 o. f. — Crossen 31 Maj 1634
med p. s. [I: 117]; T. 2: 521—523. [Bilagor: II C: 149, 152, 153, 154.]
Freistadt 9 Juni 1634. [Bilagor: II C: 164, 165] (I: 117); T. 2: 581. —
S. st. som föreg. 11 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 588 o. f. — Neuen-
Salza in Schlesien 16 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 585. [Bilagor: II C:
168, 169, 170, 171, 173, 175 o. 176.] — Friedland (?) 5 Juli 1634 (nästan
utplånadt); T. 2: 790. — Im marsch zwischen Welinck u. Prag $\frac{1}{2}$
Juli 1634 [I: 122]. Bilaga: II C: 191. T. 2: 721. — Leutmeritz $\frac{1}{2}$ Aug.
1634 [I: 126]; T. 2: 798.

» **Baudissin**, W. H.:

dat. Mühlheim 17 Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 86. — Ober-Lahnstein 4 Mars
1633 [I: 25]; T. 1: 489. — Lahnstein 6 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 487.

Från Bielke, Sten, legat i Pommern:

dat. Stettin 27 Dec. 1633 [I: 88]; T. 1: 156—159.
[Bilagor: II C: 97, 98.]

» **Brandenburg, Christian, markgreffe af:**

dat. Plessenburg 24 Febr. 1634 [I: 100]; T. 2: 261.

» **Brandenburg, Georg Wilhelm, kurfurste af:**

dat. Königsberg 1° Nov. 1632 [I: 7]; T. 1: 125—127. — ^{29 Nov.} 9 Dec. 1632; T. 1: 128—132. — Dresden 21 Febr. 1633 [I: 25]; T. 1: 461. — Cöln a. d. Spree 20 Mars 1633 [I: 32]; T. 1: 869. [Bilagor: II C: 30, 35, 46, 47.] — 21 Mars 1633 [I: 34?]; T. 1: 1098. — 3 April 1633 [I: 32]; T. 1: 968—974. [Bilaga: II C: 52]. — 27 April 1633 [I: 34]; T. 1: 1080. — 20 Oct. 1633 [I: 75]. [Bilagor: II C: 82, 83 och 84]; T. 1: 1484. — Stendal 2 Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1546. — Cöln a. d. Spree 31 Dec. 1633 (om inträde i Evangeliska förbundet); T. 2: 149—152. — Resolution för A. Oss sändebud greve Ph. R. von Solms, Cöln a. d. Spree 6 Jan. 1634 (2 ex.); T. 2: 184—186 samt 178—179. — 8 Jan. 1634; T. 2: 180 o. f. — 30 Jan. 1634 [I: 90]; T. 2: 186. — Resolution öfverl. till Rikskansl. i Stendal 28 Febr. 1634 [I: 98]; T. 2: 250. — Cöln a. d. Spree 2 Maj 1634 [I: 114]; T. 2: 450. — 28 Aug. 1634 med p. a.; T. 2: 876—881. — 1 Dec. 1634 med p. a.; T. 3: 40 och 80.

» **Brandenburg, Sigismund, markgreffe af:**

dat. Cöln a. d. Spree 4 Dec. 1632; T. 1: 101 o. f.

» **Breslau, staden:**

dat. 21 Jan. 1634 [I: 90]; T. 2: 182.

» **Bureus, Jonas:**

Memorial och relation odat. [I: 115]; T. 3: 98, 99.

» **Camerarius, Ludvig:**

dat. 14 Dec. 1632 (blott p. a.); T. 1: 175. — Haag 1° Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1600. — ^{31 Jan.} 10 Febr. 1634 [I: 91]; T. 2: 205. — ^{27 Mars} 6 April 1634 [I: 106]; T. 2: 364. — ^{31 Mars} 10 April 1634 [I: 106]; T. 2: 368. — Odateradt postscriptum [I: 106]; T. 2: 366.

» **Carl I, konung af England:**

dat. Westminster 20 Dec. 1632 [I: 25]; T. 1: 525, 797. — Westminster 15 April 1634 [I: 120]; T. 2: 605.

» **Chemnitz, Martin:**

dat. Nürnberg 4 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 418. — 8 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 415. — Regensburg 24 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 96 med p. a. — 30 Jan. 1634 [I: 88]; T. 2: 185. — 6 Febr. 1634 [I: 91]; T. 2: 205. — 20 Febr. 1634 [I: 100]; T. 2: 256 o. f. — 27 Febr. 1634 [I: 100]; T. 2: 270. — 25 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 386. — 2 April 1634 [I: 106]; T. 2: 362. — Neumark 20 Juli 1634; T. 2: 689.

» **Christian IV, konung i Danmark:**

dat. Fredriksborg 27 Mars 1633 [I: 34]; T. 1: 1046. — Köpenhamn 16 Juni 1633 [I: 62]; T. 1: 1228, ö. samma bref: 1850. — 21 Okt. 1633; 2 ex. [I: 78 o. 80]; T. 2: 11 o. 67. — Skanderborg 27 Febr. 1634 [I: 104]; T. 2: 299. — Köpenhamn 23 Juni 1634 [I: 122]; T. 2: 674. — 24 Juni 1634 [I: 122]; T. 2: 676.

» **Danmarks Riksråd:**

dat. Köpenhamn 24 Dec. 1632 [I: 11]; T. 1: 251. — 26 Dec. 1632 [I: 11]; T. 1: 255.

» **Danska sändebuden i Breslau:**

dat. Frankf. a. d. Oder 22 Juli 1633 [I: 63]; T. 1: 1344.

Från De Geer, Louis:

Kontrakt med A. O.; Frankf. a. M. $\frac{1}{15}$ Sept 1633 [I: 76]; T. 1: 1474.

• **De la Grange aux Ormes:**

dat. Frankf. a. M. $\frac{1}{14}$ Dec. 1632; T. 1: 152.

[Bilaga: II C: 15].

• **Duvall, Jacob:**

dat. Breslau $\frac{1}{15}$ Febr. 1633 (extr.) [I: 26]; T. 1: 417—421.

Bilagor: Rullor öfver kejserliga armén i Schlesien.

dat. Breslau $\frac{1}{14}$ Febr. 1633 [I: 26]; T. 1: 427—429.

• **Dönhoff, Ernst:**

dat. Berlin $\frac{1}{9}$ Juli 1633 [I: 62]; T. 1: 1872 o. f.

• **Elisabeth, drottning af Böhmen:**

dat. Haag 31 Jan. 1633; T. 1: 529. — Haag 14 Febr. 1633 [I: 26]; T. 1: 527.

• **Friedebohrn, Paul:**

dat. Halberstadt 11 Febr. 1634 [I: 114]; T. 2: 424.

• **Generalstaterna i Holland:**

dat. Haag 18 Mars 1633 [I: 80]; T. 1: 1076.

• **Grubbe, Lars:**

dat. Berlin 28 Dec. 1633 i chiffer [I: 80]; T. 1: 61. — odateradt [I: 80]; T. 1: 68. — Berlin 31 Dec. 1633 [I: 80]; T. 1: 64—66.

• **Haga (Hagen), Cornelius von:**

dat. Constantinopel 20 Aug. 1633 [I: 75]; T. 1: 1592. — 22 Sept. 1633 [I: 75]; T. 1: 1590.

• **Hagen, Georg Hartman von, ombud för det fria ridderskapet i Elsass:**

odaterade: T. 2: 627 och 628.

• **Hamburg, staden, genom sin syndicus Lünzman:**

dat. 3 Oct. 1633 [I: 75]; T. 1: 1570.

• **Haubald, öfverste:**

dat. Riedlingen 23 Jan. 1634 [I: 90]; T. 2: 187 f. v.

• **Heppe, Johan, sv. resident i Paris:**

dat. 8 Nov. 1632 [I: 7]; T. 1: 45. — Paris $\frac{1}{15}$ Juni 1634; T. 2: 506 o. f. — $\frac{1}{14}$ Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 507 o. f.

[Bilaga: »La Substance des Articles, accordés par Sa Majesté à Monsieur»: 509.] 17 Aug. 1634; T. 2: 796 o. f. — $\frac{1}{11}$ Sept. 1634 [I: 138]; T. 2: 874 o. f.

• **Hessen, Wilhelm, landtgrefve af:**

dat. Cassel 26 Febr. 1634 [I: 100]; [Bilaga: II C: 126.] T. 2: 266.

• **Horn, Gustaf Carlsson, fältmarskalk:**

dat. Colmar 10 Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 69.

[Bilagor: II C: 14 och 18.]

dat. Schlettstadt 16 Dec. 1632 T. 1: 75. — Reutlingen 16 Febr. 1633 T. 1: 347. — Balingen 25 Febr. 1633; T. 1: 375. — 1 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 401. — Ochsenhausen 8 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 404. — Windelheim 18 Mars 1633 (extr.) [I: 80]; T. 1: 655. — Oberndorf 21 Mars 1633 [I: 80]; T. 1: 657. — Weikershofen 1 April 1633 [I: 80]; T. 1: 658 (duplett: 1100). — Offenburg 11 Okt. 1633 [I: 71]; T. 1: 1421. — Herbelsheim 6 Nov. 1633 med p. s. [I: 75]; T. 1: 1550. — Feringen 26 Nov. 1633 [I: 77]; T. 1: 1644. — Riedlingen 27 Nov. 1633 [I: 77]; T. 1: 1694. — Kempten 24 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 337. — Memmingen 5 April 1634 [I: 106]; T. 2: 356. — Überlingen 5 Maj 1634 [I: 114]; T. 2: 458. — Augsburg 30 Juni 1634 [I: 128]; T. 2: 725. — Landshut 17 Juli 1634 [I: 123] med p. s.; T. 2: 719, 720. — Augsburg 30 Juli 1634 [I: 126]; T. 2: 772 o. f.

Från Kagg, Lars, generalmajor:

- dat. Regensburg 25 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 385. — Würtzburg 12 Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 801.
- » **Kniphausen, Dodo von:**
dat. Oldendorf 12 Mars (extr.) 1633 [I: 28]; T. 1: 589. — Hamel 18 Mars 1633 (extr.) [I: 80]; T. 1: 659.
- » **v. d. Linde, Erik Larsson:**
dat. Amsterdam ^{34 Mars} 1634 [I: 114]; T. 2: 407. — ^{8 April} 1634 [I: 114]; T. 2: 409.
- » **Lohausen, Wilhelm von, öfverste:**
dat. Magdeburg 23 Febr 1634 [I: 92]; T. 2: 209.
- » **Ludvig XIII:**
dat. St. Germain 23 Dec. 1632 [I: 22]; T. 1: 387. — 31 Dec. 1632 [I: 22]; T. 1: 389. — 1 Febr. 1633 [I: 22]; T. 1: 341. — s. d. [I: 22]; T. 1: 342. — 14 Dec. 1633 [I: 104]; T. 2: 348.
- » **Lünzmann, Henrik, stadssyndicus i Hamburg:**
å staden Hamburgs vägnar, odat.; T. 1: 1570.
- » **Löffler, S. och Streuff v. Lawenstein, sändebud till Frankrike:**
dat. Paris $\frac{1}{3}$ Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1554.
- » **Maria Eleonora, enkedrottning:**
dat. Wolgast 10 Febr. 1633; T. 1: 371—373.
[Bilaga: II C: 24].
dat. Nyköping 25 Jan. 1633 [I: 100]; T. 2: 264.
- » **Marinus, Carl, svensk resident i Zürich:**
dat. Tiguri (Zürich) 10 Jan. 1634 [I: 88]; T. 2: 130. — 7 Febr. 1634 [I: 92]; T. 2: 223. — odatertadt [I: 100]; T. 2: 271 o. f. — 14 Mars 1634 [I: 108]; T. 2: 304 o. f. — »Ex loco noto» 8 o. 10 Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 692, 693. — Dio 12 Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 695.
- » **Mockell, F. R., svensk resident i Elsass:**
dat. Schlettstadt 5 Dec. 1632; T. 1: 55. — Colmar 22 Dec. 1632; T. 1: 55. — Strassburg 1 Aug. 1633 [I: 62]; T. 1: 1382. — 6 Okt. 1633 [I: 62]; T. 1: 1478. — Colmar 12 Okt. 1633 [I: 71]; T. 1: 1410. — Schlettstadt 15 Okt. 1633 [I: 71]; T. 1: 1416. — Colmar 19 Okt. 1633 [I: 71]; T. 1: 1414. — 26 Okt. 1633 [I: 71]; T. 1: 1418. — 9 Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1592. — Strassburg 28 Nov. 1633 [I: 77]; T. 1: 1641. — 1 Dec. 1633 [I: 77]; T. 1: 1641. — Colmar 29 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 97. — 22 Febr. 1634 extr. [I: 100]. [Bilagor: II D: 39, 42.] T. 2: 263. — 15 Mars 1634 extr. [I: 108]. [Bilagor: II D: 52, 54.] T. 2: 324.
- » **Nilsson (Nicolai), Lars, se Tungel.**
- » **Oranien, Henrik af:**
dat. 20 Juli 1633; T. 1: 1304 o. f.
- » **Oxenstierna, Bengt:**
dat. Augsburg 9 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 409. — 5 April 1633 [I: 30]; T. 1: 661.
- » **Oxenstierna, Johan Axelsson:**
dat. Haag 5 Mars 1634 extr. [I: 104]; T. 2: 345. — »Gravenhagen» 5 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 346 o. f. — London 28 Mars 1634 [I: 106]; T. 2: 356—358.
- » **Pfalz-Birkenfeld, Christian, markgrefve af:**
dat. Friedburg 5 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 431. — Zell Engelsdorf 13 Mars 1633 [I: 28]; T. 1: 541.

Från Pfalz-Neuburg, Wolfgang Wilhelm, pfalzgreve af:

dat. Düsseldorf 22 Okt. 1633 [I: 77]; T. 2: 26 o. f. — 26 Okt. 1633 [I: 77]; T. 2: 28 o. f. Memorial, odat., ang. Axel Oxenstiernas framställda fordringar [I: 77]; T. 2: 30 - 37.
[Bilagor: II C: 74, 77, 79, 80, 81, 86, 86, 87.]

• **Pommern, Bogislaus, hertig af:**

dat. Alt-Stettin 27 Jan. 1634 [I: 114]; T. 2: 422. — 3 April 1634 [I: 114]; T. 2: 426. — 4 April 1634 [I: 114]; T. 2: 428.

• **Pommerska sändebud:**

memorial Erfurt 15 Mars 1634 [I: 114]; T. 2: 430—434.
[Bilagor: II C: 75, 92, 120, 121.]

• **Przytek, Achatius Przytsiski de, polsk sekret.:**

dat. Dresden 16 Dec. 1632; T. 1: 177.

• **Rakoczy, Georg, furste af Siebenbürgen:**

dat. Albæ Julise 15 Febr. 1633 [I: 32]; T. 1: 1004. — 22 Aug. 1633 [I: 75]; T. 1: 1586 ½.

• **Ram, Hans Jacob:**

dat. Zürich 30 Maj 1634 [I: 117]; T. 2: 512 o. f. — 6 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 510 o. f. — 11 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 514. — 13 Juni 1634 [I: 122]; T. 2: 686. — ½ Juni 1634 [I: 122]; T. 2: 786. — 21 Juni 1634 [I: 122]; T. 2: 786.

• **Rhaetia, ständerna i:**

dat. 3 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 516.

• **Sachsen, Johan Georg, kurfurste af:**

dat. Dresden 4 Mars 1633 [I: 26 och 32]; T. 1: 531—534 samt dublett 968 o. f. — 3 April 1633 [I: 34]; T. 1: 1078. — 9 Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1542. — 16 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 85 o. f. — 17 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 381 o. f. — 5 April 1634 [I: 114]; T. 2: 449.

• **Sachsen-Weimar, Bernhard, hertig af:**

dat. Bamberg Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 411. — Orenbau 25 Mars 1633 [I: 28]; T. 1: 536—537. — Eichstädt 4 Maj 1633 [I: 34]; T. 1: 1106. — Regensburg 25 Okt. 1633 [I: 75]; T. 1: 1422. — Straubingen 13 Nov. 1633 [I: 75]; T. 1: 1534. — Regensburg 22 Nov. 1633 [I: 77]; T. 1: 1646. — 10 Jan. 1634 [I: 88]. [Bilagor: II C: 102, 104, 106, 106, 107 o. 108.] T. 2: 147. — 12 Jan. 1634 [I: 88]; T. 2: 138. — 14 Febr. 1634 [I: 92]; T. 2: 211. — Nabburg 22 Febr. 1634 [I: 100]; T. 2: 269. — Saalfeld 22 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 333. [Bilagorna saknas.] — Eschen 8 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 517 o. f. — Donauwörth 28 Juni 1634 [I: 120]; T. 2: 550 o. f. [Bilaga: II C: 178.] — Augsburg 27 Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 784. — Güntzburg 7 Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 786.

• **Sachsen-Weimar, Wilhelm, hertig af:**

dat. Erfurt 21 Febr. 1634 [I: 92]; T. 2: 200.

• **Sadler, Philip, öfverste och sekret.:**

dat. Regensburg 15 Jan. 1634 [I: 88 o. 90]; T. 2: 137 o. 183. — 30 Jan. 1634 [I: 90]; T. 2: 184. — Coburg 27 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 334. — Donauwörth 29 Juni 1634 [I: 120]; T. 2: 552. — Dresden 22 Febr. 1633 (Relation) [I: 25]; T. 1: 449—452. — S. dag [I: 25]; T. 1: 457—460. — 26 Febr. 1633 [I: 25]; T. 1: 553—456. — 1 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 481 o. f. — 8 Mars 1633 med p. s. [I: 28]; T. 1: 515 o. f. 521. — 16 Mars 1633 [I: 32]; T. 1: 829. — 22 Mars 1633 [I: 32]; T. 1: 833—838. — 11 April [I: 32]; T. 1: 847. — 12—16 April (Relation) [I: 32]; T. 1: 849—851. — 16 April 1633 [I: 32]. [Bilaga: II C: 58.] T. 1: 857 o. f. — 14 Maj [I: 34]. [Bilaga: II D: 16]. T. 1: 1066—1069. — S. dag [I: 34]; T. 1: 1062. — 4 Okt. 1633 [I: 75]; T. 1: 1506.

Från Schwallenberg, Henrik, hofråd:

- dat. Alt-Stettin 11 Febr. 1633 [I: 25]; T. 1: 486 o. f. [Bilagor: II A: 8].
- » **Spiring, Isak:**
dat. Elbing 18 Aug. 1633 extr.; T. 1: 1398.
- » **Stettin, staden:**
dat. 5 Aug. 1633 [I: 114]; T. 1: 418 o. f.
- » **Stettins sändebud, Fabricius:**
dat. Mainz 27 Sept. 1633 [I: 155]; T. 2: 442.
- » **Strassburg, Paul, sv. resident i Siebenbürgen m. fl. st.:**
dat. Constantinopel 8 Juli 1632; T. 1: 170. — Alb. Julise $\frac{1}{8}$ Febr. 1633 [I: 32]; T. 1: 998 med p. s.; T. 1: 1002. — Constantinopel $\frac{1}{10}$ Aug. 1633 [I: 75]; T. 1: 1604. — $\frac{1}{8}$ Sept. 1633 [I: 75]. [Bilaga: II C: 7]. T. 1: 1586.
- » **Strassburg, staden, se Wormser.**
- » **Streuff von Lawenstein, Philip, se Löffler.**
- » **Taupadell, Georg Christoffer von, öfverste:**
dat. Hoff 10 Maj 1633 [I: 84]; T. 1: 1104.
- » **Transche, Joachim v., svensk resident i Berlin:**
dat. Berlin 18 Mars 1633. [Bilaga: II C: 47.] T. 1: 1066. — 6 April 1633 [I: 82]; T. 1: 986. — 1 Okt. 1633 [I: 71]; T. 1: 1480.
- » **Tungel, Lars Nilsson (Laurentius Nicolai), resident i Dresden:**
dat. Dresden 14 Jan. 1633 [I: 11]. [Bilagor: II C: 25.] T. 1: 247—250.
- » **Tylli, J. E., svensk krigskommissarie:**
 $\frac{1}{4}$ Maj 1633 [I: 114]; T. 2: 471.
- » **Usslar, T. A. von, generalmajor:**
dat. Saarstedt 9 Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 728.
- » **Vitzthum, Hans, öfverste:**
dat. 23 Febr. 1633; T. 2: 845. — Pfaffenhofen 31 Juli 1633 [I: 62]; T. 2: 1380.
- » **Werder, öfverste:**
dat. Dresden 17 Febr. 1634 [I: 92]; T. 2: 208.
- » **Wild- u. Rheingraf, Otto:**
dat. Philipsburg 3 Jan. 1634 [I: 80]; T. 2: 90.
- » **Wormser, Claus Ludvig, rådsherre, samt rådet i Strassburg:**
12 Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 107—117.
- » **Wrangel, Herman, fältmarskalk:**
dat. Elbing 27 Febr. 1634 [I: 103]. [Bilagor: II D: 30; II D: 33; II D: 33; II D: 46; II C: 127; II D: 41.] T. 2: 279. — 29 April 1634 [I: 114]. [Bilaga: II C: 146.] T. 2: 414.
- » **Württemberg, Eberhard, hertig af:**
dat. Stuttgart 19 Dec. 1633 [I: 88]; T. 2: 118—125.
- » **Zadzik, J., Polens rikskansler:**
dat. Varsaviæ 21 Nov. 1632; T. 2: 179.

C.

Öfriga handlingar och bref.

(Utom »Tidningar».)

1. Kon. Gustaf II Adolfs ratifikation på fördr. i Bärwalde 16 Jan. 1631 [I: 32]; T. 1: 773.
2. Resid. Paul Strassburg till Gustaf Adolf; Clausenburg 16 Sept. 1632; T. 1: 994.
3. Tsar Michael Romanow t. Gustaf Adolf; Moskwa 29 Sept. 7141 (1632) [I: 8]; T. 1: 207.
4. Patriarken Filaret Nikititsch t. Gustaf Adolf; Moskwa 29 Sept. 7141 (1632) [I: 8]; T. 1: 209.
5. Agentens i Moskwa, Johan Möllers enka, Catharina Stopia t. Gustaf Adolf med underrättelse om mannens död och öfversändande af bref; Moskwa 9 Oct. 1632 (original [I: 8]; T. 1: 197 o. f.
6. Libellus memorialis Oratoris Britannici Ser. Electori Saxonie exhibitus 17 Okt. 1632 [II: 7]; T. 1: 187.
7. Responsum Electoris Saxonie 22 Oct. 1632 [II: 7]; T. 1: 188.
8. Ludvig XIII t. Kurf. af Cöln (franska); Toulouse 25 Oct. 1632 [II Cc 15]; T. 1: 158.
9. Johan Skytte t. Gustaf Adolf; Dorpat 6 Nov. 1632 [I: 8] (original); T. 1: 199.
10. Resid. Paul Strassburg t. Gustaf Adolf 7 Nov. 1632; T. 1: 996 o. f.
11. Kon. Vladislav i Polen t. Gustaf Adolf; Varsaviæ 18 Nov. 1632; T. 1: 181.
12. Hertigarnes af Meklenburg instruktion f. marsk. Moritz v. der Marvig o. Bogisl. Behren på beskickning t. Kurf. af Sachsen; Schwerin 26 Nov. 1632 [se I: 7]; T. 1: 144—147.
13. Kon. i Danmark t. Kejsaren; Köpenhamn 1 Dec. 1632 [I: 25]; T. 1: 507.
14. Till Kommend. i Colmar (anmodan att ingå accord) 5 Dec. 1632 [II B: *Horn*]; T. 1: 53.
15. Ludvig XIII t. Amb. de la Grange 6 Dec. 1632 (extr.) [II B: *De la Grange*]; T. 1: 154.
16. »Articles proposés par les ministres du Roi de France pour garantir les pays de l'Electeur de Cologne de l'invasion du Roi de Suede» etc.; T. 1: 156 o. f.

17. Hert. Fredrik Ulrichs af Braunschweig instruktion för F. A. v. Umlar vid beskickning t. Hert. Wilh. af Weimar; 7 Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 119—124.
18. G. Horns förklaring rör. Colmars fri- och rättigheter (kapitulationsvilkor) 9 Dec. 1632 [II B: *Horn*]; T. 1: 73.
19. G. Horns mem. för Rhengr. Otto Ludwig vid öfverl. t. denne af sitt hittillsvarande befäl; Benfeld 10 Dec. 1632 [II B: *Mockell*]; T. 1: 95—98.
20. G. Horn t. de Schweitziska kantonerna; Colmar 15 Dec. 1632 [II B: *Mockell*]; T. 1: 67.
21. G. Horns instruktion för sekret. F. B. Mockeln ss. resid. i Colmar; Benfeld 17 Dec. 1632 [II B: *Mockell*]; T. 1: 77.
22. Kantonerna Luzern, Schwytz, Unterwalden, Zug, Freyburg och Solothurn t. G. Horn; Luzern 18 Dec. 1632 [II B: *Mockell*]; T. 1: 81.
23. Öfv. Gerdts Dönhoffs discours med Sten Bielke i Stettin; relat. 19 Dec. 1632 [se I: 7]; T. 1: 148—151.
24. Christian IV i Danmark t. Maria Eleonora 19 Dec. 1632 [II B: *Maria Eleonora*]; T. 1: 373.
25. Assign. på kvarter och underhåll åt Öfverstlöjt. Zilow. Linz 23 Dec. 1632 [se II B: *Tungel*]; T. 1: 245.
26. »Replica und antwort auf der Röm. Kays. M:t proposition an die ges. vier Landtständt des Erzherzogthums Österreich unter der Enns»; 22 Jan. 1633 [I: 34] T. 1: 1122—1134.
27. Kurf. af Brandenburg t. de till Ulm sammankallade ständerna 4 Febr. 1633 [I: 25 o. 32]; T. 1. 503—506 o. samma handling 723—725.
28. Kurf. af Sachsen t. Hert. Julius Fredrik af Würtemberg; Dresden 5 Febr. 1633; [I: 32]; T. 1: 721 o. f.
29. Kungör. ang. landtståndernas i Anklam gjorda bevillningar; Anklam 7 Febr. 1633 [II B: *Schwallenberg*]; T. 1: 491—493.
30. Danska ambass. D. Rewentlows mem. t. Kurf. af Brandenburg; Dresden 12 Febr. 1633 [I: 32]; T. 1: 871 o. f.
31. Rationes voor de ontruijminge, in substantie by den amb. van de Staaten Gen. Caspar von Voesbergen tot Lints 15 Febr. 1633 aen den Gen. Baudissin voorgebracht [I: 25]; T. 1: 441—444 o. 445.
32. Wolff R. v. Ossa t. D:r Joh. Balth. Schlegeln; Aichstädt 16 Febr. 1633 [I: 22]; T. 1: 351.
33. Dens., interciperad skrifvelse rör. de kejserligas krigsrörelser; s. d. s. föreg. [I: 22]; T. 1: 353:

34. a) Gen. Baudiessin t. Rhengr. Otto, gen.-ståthållare i Mainz; Ober-Lahnstein 17 Febr. 1633 [I: 22]; T. 1: 313,
b) Wilh. Knotens bref t. dens. (?); s. d. o. st. s. föreg. [I: 22]; T. 1: 327.
35. Kurf. af Sachsen resolution för den danske amb. D. Rewentlow; Dresden 18 Febr. 1633 [I: 32]; T. 1: 557—564 o. 954—956.
36. Kurf. af Brandenburg resolution, gifven danske ambass. D. Rewentlow; Dresden 20 Febr. 1633 [I: 32]; T. 1: 873—881.
37. Bullor öfv. Kejsrerliga o. Sachsiska trupperna i Schlesien Febr. 1633; T. 1: 423—426.
38. Württembergske kanslern o. reg. t. gen.-ståth. i Franken, Gr. Kraft v. Hohenlohe; Stuttgart 20 Febr. 1633 [I: 22]; T. 1: 333 o. f.
39. Isak Spiring t. Peter Spiring; Elbing 24 Febr. 1633 (extr.); T. 1: 990 o. f.
40. Resolutio Electoris Saxonicae Legato Gallico D: no de la Grange; Dresdæ 26 Febr. 1633 [I: 25]; T. 1: 495—500.
41. Gen. Baudiessin t. Pfalzgr. Christian af Birkenfeld (odat.); T. 1: 433.
42. Gr. H. M. v. Thurns patent i Schlesien; Liegnitz 17 Mars 1633; T. 1: 1072—1074.
43. Gen. Baudiessin t. Pfalzgr. Christian af Birkenfeld; Ober-Lahnstein 2 Mars 1633 [I: 25]; T. 1: 435.
44. Revers af de evangeliska i Österrike att lemna landet; Wien 4 Mars 1633 [I: 34]; T. 1: 1140.
45. Gr. Jost Max. v. Gronsfeld t. Kurf. af Baiern (interciperadt bref); Minden 11 Mars 1633 [I: 28]; T. 1: 547—551.
46. Åtskilliga Kur-Sachsens (Arnimbs) och Kur-Brandenburgs betänkanden rör. fredens upprätthållande m. m.. afgifna vid kurfurstarnes möte i Dresden:
 - a) Sachsens »Zusammen getragene Puncta» jemte Brandenburgs »Erinnerungen bey den aufgesetzten friedenspuncten» (i marginalen) [I: 32]; T. 1: 883—897,
 - b) Angående Sveriges directorium m. m. [I: 32]; T. 1: 899—905,
 - c) Betänkande af de Brandenburgska råden: »Anleitung worauf bey dem gegenwertigen kriegwesen vornemblich zu gedenken sein möchte», meddeladt endast åt Arnimb, icke åt kurfursten [I: 32]; T. 1: 909—924,
 - d) Hemligt betänkande af onämnd person (Arnimb?) [I: 32] T. 1: 926—936.
47. Kurf. Georg Wilhelms svarsresolution med anledning af Arnimbs meddelade betänkanden; Dresden 12 Mars 1633 [I: 32]; T. 1: 938—940.

48. Hertig Henrik Wenzel af Schlesien-Münsterberg t. Hert. Frans Albrecht af Sachsen-Lauenburg; Bernstadt 14 Mars 1633 [II B: *Transehe*]; T. 1: 1068—1070.
49. Franske ambass. Feuquières' a) tal och b) proposition på konventet i Heilbronn (franska) 15 Mars 1633 [I: 28 o. 32]; T. 1: 565—567 o. 765—769.
50. Gr. Jost Max. v. Gronsfeld t. Wallenstein; Minden 16 Mars 1633 (interciperadt bref) [I: 28]; T. 1: 543—545.
51. Dens. t. Kurf. af Cöln; s. d. o. st. m. p. s. (interciperadt bref) [I: 28]; T. 1: 569—572, 553.
52. Kurf. af Sachsen t. Kurf. af Brandenburg; Dresden 22 Mars 1633 [II B: *Brandenburg*, G. W.]; T. 1: 977 o. f.
53. »An Gronsfeldischen Secretarium» (interciperadt bref); Cöln 24 Mars 1633 [I: 28]; T. 1: 1144—1146.
54. Kurf. af Sachsen t. Markgr. af Baden; Dresden 26 Mars 1633 [I: 32]; T. 1: 978—984.
55. Memorial, ingifvet af Holländske ambass. ang. underhandlingarne i Brüssel [I: 30]; T. 1: 649—651 o. 815—817.
56. Kurf. af Sachsen t. Kurf. af Brandenburg; Dresden 3 April 1633; [I: 34]; T. 1: 1088 o. f.
57. Handl. rör. förbundet mell. Sverige o. Frankrike:
 - a) Af Frankrike föreslagna förbundsvilkor; April 1633 [I: 32]; T. 1: 777—779,
 - b) Sveriges förbundsvilkor [I: 32]; T. 1: 781—783,
 - c) Förbundsakterna; Heilbronn 9 April 1633 [I: 30 o. 32]; T. 1: 633—636 o. 785—792.
58. Landtgr. Georg af Hessen-Darmstadt t. Kurf. af Brandenburg; Dresden 10 April 1633 [II B: *Tungel* samt I: 34]; T. 1: 853—855 o. 1094—1096.
59. Heilbronnnska förbundsakten 13 April 1633 [I: 30 o. 32]; T. 1: 601—617 o. 729—740.
60. Förbundsakten mell. Sverige o. Kur-Pfalz; Heilbronn 14 April 1633 [I: 30 o. 32]; T. 1: 639—647 o. 819—827.
61. »Neben-Abschied» t. beslutet i Heilbronn 15 April 1633 [I: 30 o. 32]; T. 1: 623—631 o. 747—761.
62. Kurf. Georg Wilhelm t. Kurf. Johan Georg; Cöln a. d. Spree 18 April 1633 [I: 34]; T. 1: 1088 o. f.
63. Dens. t. dens.; s. d. o. st. [I: 34]; T. 1: 1090—1092.
64. Öfv. G. Ch. Taupadell t. Hert. Wilhelm af Weimar; Wohnsiedel 18 April 1633 [I: 34]; T. 1: 1102 o. f.

65. Hornska o. Weimarska arméns officerares sammansvärjningskrift 20 April 1633 [I: 33]; T. 1: 1014—1017.
66. Mirés berättelse om orsakerna t. Rikskanslerens möte med Gustaf Horn i Donauwörth o. t. missnöjet i armén (franska); Augsburg 5 Maj 1633 [II B: *Tungel*]; T. 1: 1060 o. f.
67. »Memoriale, continens ea q. Leg. Brit. Rob. Anstrutherus de novo in mandatis accepit, concern. societatem Anglicam in mari Balthico negociantem»; Frankf. a. M. 6 Maj 1633; T. 1: 1018—1021.
68. Kon. i Danmark t. Kejsaren; Glückstadt 15 Maj 1633 [I: 62]; T. 1: 1334 o. f.
69. Kon. i Danmark t. Kurf. af Brandenburg; Köpenhamn 20 Juni 1633 [I: 62]; T. 1: 1338—1340.
70. Kon:s i Danmark pass för borg. i Köpenh. N. Holmærn på resa till Preussen 20 Juli 1633; T. 1: 1400.
71. »Instruction, so I. Churf. Durchl. zu Brandenburg dem von Leuchtmär an Chur-Sachsen gegeben» (extr.; odateradt) [I: 62]; T. 1: 1352—1361.
72. Kurf:s af Sachsen svar på Brandenb:ska ges. G. R. von Kalckhuns (genannt Leuchtmär) andr. å sin herres vägnar; Dresden 25 Juli 1633 [I: 62]; T. 1: 1364—1371.
73. I. Spiring t. P. Spiring; Elbing 18 Aug. 1633. Bilaga II C: 70; T. 1: 1398.
74. Krigskomm. J. E. Tyllis ö. br. ang. fästningen Syburgs provianterande $\frac{1}{8}$ Aug. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 40.
75. Öfv. Ant. Schleiff t. kon. i Danmark 26 Aug. 1633 [II B: *Pommerska sändeb.*]; T. 2: 438—440.
76. Postulata Principis Transylvanici, Sept. 1633 [II B: *Strassburg*]; T. 1: 1608.
77. Öfv. Abraham Levysons »designation» å provianteringspersedlar för fästningen Syburg; Syburg $\frac{1}{8}$ Sept. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 41.
78. Förbundsakten mell. Evang. förb. o. Kon. i Frankrike; Frankf. a. M. 15 Sept. 1633 [I: 77]; T. 1: 1626—1630.
79. Landtgr. Wilhelm af Hessen t. Pfalzgr. Wolfgang Wilhelm af Neuburg; Cassel 4 Oct. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 42 a.
80. Gen. Peter Holzappel (genannt Milander) t. Pfalzgr. Wolfgang Wilhelm af Neuburg; Ruden $\frac{1}{3}$ Oct. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 43 b.
81. Gen:m. D. von Kniphausen t. Pfalzgr. Wolfgang Wilhelm af Neuburg; Ruden $\frac{1}{8}$ Oct. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 43 a.

82. Handl. ang. af Wallenstein föreslagen förlikning o. förbund mellan Kurf. af Brandenburg o. Sachsen å ena samt Wallenstein å andra sidan, odaterad [I: 75]; T. 1: 1442, 1496.
83. Kurf. af Brandenburg t. H. G. von Arnimb; Brandenburg 16 Oct. 1633 [I: 75]; T. 1: 1494.
84. Dens. t. Kurf. af Sachsen; s. d. o. st. [I: 75]; T. 1: 1500.
85. Öfv. W. v. Went, herre t. Cratzenstein, t. Pfalzgr. Wolfg. Wilh. af Neuburg; Bielefeld $\frac{1}{2}$ Oct. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 46 a.
86. Krigskom. J. E. Tylli t. dens.; Syburg $\frac{1}{2}$ Oct. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 38.
87. Pfalzgr. Wolfg. Wilh. t. D. v. Kniphausen; Düsseldorf 24 Oct. 1633 [II B: *Pfalz-Neuburg*]; T. 2: 44 a o. f.
88. »Sekret. Friedrich Günthers replica t. Generalstaterna i Haag ang. Elbetullen m. m.» $\frac{24 \text{ Oct.}}{3 \text{ Nov.}}$ 1633 [I: 75]; T. 1: 1612.
89. »Propositio, so S. Churf. Durchl. zu Brandenburg der Herzogen in Pommern, Mechlenburg, Braunschweig und Lüneburg F. F. F. F. F. G. G. G. G. G. durch dero Gesandten thun lassen», odaterad [I: 75]; T. 1: 1562—1569.
90. Hert. af Meklenburg t. Kurf. af Brandenb.; Güstrow 27 Okt. 1633 [I: 75]; T. 1: 1502—1505.
91. »S. R. M. Sueciæ resol., exhib. super Ill. Ducis Pomeraniæ Legatorum appendice»; Stockholm 8 Nov. 1633 [I: 114]; T. 2: 447—448.
92. Kon. Christian IV t. Hert. af Pommern för Öfv. A. Schleiff 14 Nov. 1633 [II B: *Pommerska sändeb.*]; T. 2: 437.
93. Johan Löfflers o. Ph. Streuffs v. Lawenstein relation om deras beskickning t. Frankrike; Saarbrücken 23 Nov. 1633 [I 77]; T. 1: 1618—1625.
94. Instr. f. ryttmästaren Donauern vid hans sändning från G. Horn t. Hert. Bernhard; Ebingen 26 Nov. 1633 [I: 77]; T. 1: 1636—1639.
95. Kurf. af Sachsen t. kon. i Danmark; Dresden 15 Dec. 1633 [I: 80]; T. 2: 87.
96. Ph. R. v. Solms t. Kurf. af Brandenburg; odat. excerpt 1633; T. 2: 153.
97. Hert. af Pommern t. Sten Bielke; Alt-Stettin 17 Dec. 1633 [II B: *Bielke*]; T. 2: 162—164.
98. Leg. Sten Bielke t. Hert. af Pommern; Stettin 23 Dec. 1633 [II B: *Bielke*]; T. 2: 165—170.

99. Kurf:s af Brandenburg tillkännagifvande om sitt tillträde till Heilbronn-ska förbundet; Cöln a. d. Spree 31 Dec. 1633 [I: 88]; T. 2: 149—153.
 100. Wallensteinska offic:nes förkl. i Pilsen $\frac{3}{4}$ Jan. 1634 [I: 92]; T. 2: 218.
 101. Philipsburgs accord $\frac{3}{4}$ Jan. 1634 [I: 80]; T. 2: 91—93.
 102. W. von Kinsky t. Hert. Bernhard af Weimar; Pilsen $\frac{3}{4}$ Jan. 1634 [II B: *Sachsen-Weimar*]; T. 2: 117.
 103. Kurf:s af Brandenburg resol. f. Ph. R. von Solms ss. sändeb. fr. de fyra öfre kretsarne; Cöln a. d. Spree 6 Jan. 1634 [I: 88]; T. 2: 134—136, samma handl.: 178.
 104. Hert. Bernh. af Weimar t. Kurf. af Sachsen; Regensburg 8 Jan. 1634 [II B: *Sachsen-Weimar*]; T. 2: 138—140.
 105. Dens. t. Kurf. af Brandenb. s. d. [II B: *Sachsen-Weimar*]; T. 2: 141—144.
 106. Dens. t. G. Horn; Regensburg 9 Jan. 1634 [II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard]; T. 2: 145 o. f.
 107. G. Chr. v. Taupadell t. Hert. Bernh. af Weimar; Chamb 9 Jan. 1634 [II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard]; T. 2: 148.
 108. Hert. Bernh. af Weimar t. J. Banér; Regensburg 10 Jan. 1634 [II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard]; T. 2: 126—128.
 109. Kejsaren t. armén ang. Wallensteins afsättning; Wien $\frac{1}{4}$ Jan. 1634 [I: 92]; T. 2: 219.
 110. G. Horn t. Hert. Bernh. af Weimar 21 Jan. 1634 (extr.) [I: 90]; T. 2: 188.
 111. Kon. Christian IV:s resol. för Generalstaternas sändebud v. Crakow; Skanderborg 22 Jan. 1634; T. 2: 300 o. f.
 112. H. G. v. Arnimbs propos. t. Kurf. af Brandenburg; Berlin 28 Jan. 1634 [I: 90]; T. 2: 173 o. f.
 113. Kurf:s af Brandenburg resol. för H. G. v. Arnimb; Cöln a. d. Spree 29 Jan. 1634 [I: 90]; T. 2: 175—177.
 114. Rhengr. Otto Ludwig t. resid. Mockell; Rufach 5 Febr. 1634 [I: 91]; T. 2: 197.
 115. Dens. t. dens.; Rufach 5 Febr. 1634 [I: 91]; T. 2: 198.
 116. Förteckning på fångna officerare i Sultz [I: 91]; T. 2: 199.
 117. Förteckning på Rhengrefvens folk [I: 91]; T. 2: 200.
 118. Resid. Mockell t. secret. Möller; Colmar 8 Febr. 1634 [I: 91]; T. 2: 204.
- Bilagor:* II C: 114, 115, 116 o. 117; II D: 28, 36, 37.
119. Pfalzgr. Lautrecs (Georg Gustafs) »saak emoot Frankrijke»; ständerkommiss:s skrift t. Feuquières; Frankf. a. M. 10 Febr. 1634 [I: 120]; T. 2: 558—560.

120. Klostret Bergen t. Hert. af Pommern 12 Febr. 1634 [II B: *Pommerska sändebuden*]; T. 2: 435.
121. v. Usedom t. Hert. af Pommern; Bergen Febr. 1634 [II B: *Pommerska sändebuden*]; T. 2: 436.
122. Konvents-beslutet i Halberstadt 17 Febr. 1634 [I: 91 o. 93]; T. 2: 193—196 o. samma handl. 240—243.
123. M. Chemnitz t. Consilium generale; Regensburg 20 Febr. 1634 [I: 100]; T. 2: 256.
124. Hert. Bernh. af Weimar t. Kurf. af Sachsen; Weide 20 Febr. 1634 [I: 100]; T. 2: 260.
125. Öfv. Ilow t. Hert. Frans Albrecht af Sachsen-Lauenburg; Pilsen 21 Febr. 1634 [I: 92]; T. 2: 212.
126. Johan v. Witgenstein t. Landtgr. Wilh. af Hessen; Wetzlar 23 Febr. 1634 [II B: *Hessen, Wilh.*]; T. 2: 267.
127. »Conditiones Pacis, quas Castellanus ex Lithuania missas Regio-
montanis communicavit»; Königsberg 23 Febr. 1634; T. 2: 319.
128. Öfv. H. M. v. Karpffen t. Hert. Bernh. af Weimar; Tirschreit 24 Febr. 1634 [I: 100]; T. 2: 258.
129. Kurf. af Brandenburg t. Kurf. af Sachsen; Stendal 26 Febr. 1634 [I: 92 o. 93]; T. 2: 214—216 o. samma handl. 244—245.
130. Kon. i Danmark t. konv. i Frankf.; Skanderborg 27 Febr. 1634 [I: 104]; T. 2: 297 o. f.
131. Kurf. af Brandenburg resol. med afs. på krigsrustningar; Stendal 28 Febr. 1634 [I: 103]; T. 2: 250.
132. Generalst:s svarsresol. å Johan Oxenstiernas andr. i Haag 11 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 342—344.
133. F. J. v. Struegk t. resid. Mockell; Hericort 12 Mars 1634 [I: 103]; T. 2: 305 o. f.
134. Kurf. af Sachsen t. Kurf. af Brandenburg; Dresden 12 Mars 1634 [I: 114]; T. 2: 462—468.
135. Biberachs accordspunkter 15 Mars 1634 [I: 103]; T. 2: 321.
136. Hert. Bernh. af Weimar t. G. Horn; Saalefeld 22 Mars 1634 [I: 103]; T. 2: 308 (samma bref; 350).
137. Landsbergs accordspunkter 25 Mars 1634 [I: 105]; T. 2: 365.
138. Leg. L. Camerarius t. sin son; Haag $\frac{27 \text{ Mars}}{6 \text{ April}}$ 1634 [I: 105]; T. 2: 361.
139. Joh. Oxenstiernas propos. t. Kon. i England; odat. [26 Mars 1634?] [I: 105]; T. 2: 359.

140. Handl. rör. E. Larsson v. d. Lindes kopparaffärer för Sveriges räkn. i Holland (Mars el. April?) 1634 [I: 114]; T. 2: 391—406.
141. »Puncta darauf sich die beide Sächsische Crayasse etc. . . . mit den Oberländ. vier Crayassen und folgendes auch mit der löbl. Cron Schweden in eine nähere conjunction einzulassen entschlossen» [I: 117]; T. 2: 486—502.
142. Kurf. af Sachsen t. Landtgr. Wilhelm af Hessen; Dresden 4 April 1634 [I: 114]; T. 2: 771.
143. Kurf:s af Sachsen resol. å de Schlesiska hert:nes o. staden Breslaus andraganden genom J. Pein; Dresden 4 April 1634 [I: 114]; T. 2: 469 o. f.
144. Frankfurter-konventet t. Kon. af Danmark 5 April 1634; T. 2: 561.
145. Hert. Frans Julius af Sachsen-Lauenburg t. Kurf. af Brandenburg; Wien $\frac{1}{8}$ April 1634 [I: 114]; T. 2: 453—455.
146. »Pryssiske garnisonernes mantal» 24 April 1634 [II B: *Wrangel*]; T. 2: 415.
147. Kur-Sachsiska sändebudens framst. t. Frankfurter-konv. 3 Maj 1634; T. 2: 584—590.
148. Kurf. af Brandenburg t. Hert. Frans Julius af Sachsen-Lauenburg; Küstrin 8 Maj 1634 [I: 114]; T. 2: 456.
149. G. Kuhlman t. J. Banér; Breslau $\frac{24}{3}$ Maj 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 529.
150. Frankf.-konv. t. Kon. af Danmark 22 Maj 1634 med p. s. [I: 120]; T. 2: 563—566.
151. »Memorial betreffend das concept wegen abfertigung des Königl. Dennemarkischen Courriers» [I: 120]; T. 2: 562 f. v.
152. T. Stålhandske t. J. Banér 28 Maj 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 526.
153. T. Stålhandske t. J. Banér 29 Maj 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 524.
154. J. Banér t. H. G. v. Arnimb; Crossen 30 Maj 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 525.
155. Frankf.-konv. t. Kon. Christian IV 30 Maj 1634 [I: 117]; T. 2: 481—484.
156. Kurf. af Brandenburg t. sina sändebud vid Frankf.-konv.; Cöln a. d. Spree $\frac{3}{13}$ Juni 1634 ang. Sveriges återupptagande af fredsunderh. m. Polen [I: 117]; T. 2: 485.
157. Handl. rör. Pfalz-Neuburgs neutralitet o. rör. derom å Frankf.-konv. förda underh.; Neuburgska kommiss. skriv. t. konv. m. m. [I: 120]; T. 2: 568—583.
158. Kur-Sachsiska framst. å Frankf.-konv. [I: 120]; T. 2: 584—594, 658—662.

159. »Uthförlige acta ang. Ständernas svar på Kon:s i Danmark interpositionsbreeff» [I: 120]; T. 2: 561—567.
160. Åtskilliga memorial på mötet i Frankfurt, starkt skadade af fukt och derföre till en stor del oläsliga [I: 121]; T. 2: 611—634.
161. »Erklärung der 4 Ober-Crayzen auf die 43 puncta von den Ober- und Nieder-Sächsischen Crayzen» [I: 121]; T. 2: 635—638.
162. »Deliberanda» vid Frankf.-konv. [I: 121]; T. 2: 639.
163. Frankf.-konv:s resol. på Sachsiska sändeb:s framst., odat. [I: 121]; T. 2: 663—670.
164. Hert. Carl Fredrik af Schlesien t. J. Banér; Breslau 3 Juni 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 527.
165. Staden Breslau t. J. Banér 3 Juni 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 528.
166. Frankf.-konv. t. staden Zürich 6 Juni 1634 [I: 121]; T. 2: 640.
167. Neder-Sachsiska kretaständerna t. Kurf. af Sachsen; Braunschweig 6 Juni 1634 T. 2: 766—769.
168. Hert. Carl Fredrik af Schlesien t. J. Banér; Breslau 10 Juni 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 545.
169. Kurf. af Brandenburg t. J. Banér; Cöln a. d. Spree 11 Juni 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 538.
170. Dens. t. Öfv. G. E. v. Burgsdorf (förbud att deltaga i någon fiendtlighet mot Sachsen); Cöln a. d. Spree 11 Juni 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 537.
171. Hert. Carl Fredriks af Schlesien o. st. Breslaus resol. på Öfv. Casper Colonnas anbringande å J. Banérs vägnar; Breslau 14 Juni 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 546 o. f.
172. Kurf:s af Brandenburg mem. för Öfv. Burgsdorf t. Kurf. af Sachsen; Cöln a. d. Spree 15 (?) Juni 1634; T. 2: 732—734.
173. J. Banér t. Kurf. af Brandenburg; Neuen-Salza 16 Juni 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 540.
174. Kurf:s af Brandenburg mem. för Öfv. Burgsdorff vid hans beskickning till Kur-Sachsen; Cöln a. d. Spree 16 Juni 1634; T. 2: 732—734.
175. J. Banér t. H. G. v. Arnimb, odat. [II B: *Banér*]; T. 2: 543.
176. Staden Breslau t. J. Banér, odat. [II B: *Banér*]; T. 2: 544.
177. Frankf.-konv:s resol. för Pfalz-Neuburg rör. neutraliteten; Frankf. a. M. $\frac{1}{2}$ Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 503.
178. Öfv. F. v. Rosen t. Hert. Bernh. af Weimar; Neumark 18 Juni 1634 [II B: *Sachsen-Weimar, Bernhard*]; T. 2: 549.
179. Hert. Bernh:s mem. för Öfv. Vitzthum vid hans sändning t. G. Horn; Freystadt $\frac{1}{2}$ Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 742—743.

180. Frankf.-konv. rör. arméns proviantering 21 Juni 1634 [I: 121];
T. 2: 653 o. f.
181. Förteckningar rör. resterande beivllningar i Tyskland [I: 121];
T. 2: 651, 652.
182. Kon. Christian IV i Danmark t. Frankf.-konv.; Köpenhamn 23 Juni
1634 [I: 121]; T. 2: 671 o. f.
183. Frankf.-konv. rör. arméns proviantering 27 Juni 1634 [I: 121];
T. 2: 655 o. f.
184. Frankf.-konv. rör. Sverges satisfaktion 28 Juni 1634 [I: 121];
T. 2: 649.
185. E. Larsson v. d. Lindes »afsked» i Amsterdam 30 (?) Juni 1634
[I: 122]; T. 2: 711 o. f.
186. Frankf.-konv. rör. Udenheim (= Philipsburg) 1 Juli 1634 [I: 121];
T. 2: 642.
187. Concept t. fullm. f. Axel Oxenstierna att å ständernas vägnar
underhandla med Feuquières, odat. [I: 121]; T. 2: 648.
188. Frankf.-konv:s resol. å Kur-Sachsens andra propos., odat. [I: 121];
T. 2: 663—670.
189. Frankf.-konv:s resol. rör. bidrag till Regensburgs befriande 2 Juli
1634 [I: 121]; T. 2: 657.
190. Kon. Filip III af Spanien t. Generalstaterna 18 Juni 1634, »relata
et lecta in collegio Deputatorum Statuum Generalium . . .» quinto
Julii 1634 [I: 126]; T. 2: 780 o. f.
191. J. Banér t. Geheimekansl. v. Rupach $\frac{1}{2}$ Juli 1634 [II B: *Banér*];
T. 2: 680.
192. Hildesheims accordspunkter 12 Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 681—683.
193. Regensburgs accordspunkter $\frac{1}{2}$ Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 686 - 688.
194. »Ursachen, warumb beede Sächsische Craisse sich der eigenen
armatur und dazu gehörigen special craissassa nicht begeben
können», odat. (Juli 1634) [I: 123]; T. 2: 835—838.
195. De båda Sachsiska kr:nes förkl. rör. »media conjunctionis»;
Frankf. a. M. 14 Juli 1634 [I: 123 o. 131]; T. 2: 839.
196. = 209.
197. Rhengr. Johan Filip t. Otto Ludvig, Rheinfelden 17 Juli 1634
[I: 122]; T. 2: 704.
198. Frankf.-konv. t. Kon. i Danmark 19 Juli 1634 [I: 121]; T. 2: 673.
199. Kejsarl. Råd. P. v. Schwarzenberg t. st. Zürich; Lucern 22 Juli
1634 [I: 222] (uppfordran); T. 2: 698.
200. Rhengr. Johan Filip t. Otto Ludvig Juli 1634 [I: 126]; T. 2:
774 o. f.

201. Kurf. af Brandenburg t. J. Banér; Cöln a. d. Spree . . . Juli 1634 [II B: *Banér*]; T. 2: 773 o. f.
 202. Frankf.-konv:s mem. t. Rikskansl. ang. Sveriges satisfaktion 25 Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 751—755.
 203. »Conditiones Pacis Muscoviticæ perpetuæ» (Polens och Rysslands) [I: 126]; T. 2: 776 o. f.
 204. Betänkande rör. eventuella krigsrörelser i Böhmen, odat.; T. 2: 770.
 205. De båda Sachsiska kr:nes förkl. rör. Sveriges satisfaktion, odat. [I: 126 o. 131]; T. 2: 756—760.
 206. Concept till hufvudafsked vid Frankf.-konv. 13 Aug. 1634 (delvis oläsligt) [I: 126?]; T. 2: 831—834.
 207. Project till »hufvudafsked» å Frankf.-konv. 17 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 761—765.
 208. »Conditiones, worüber Philipsburg dem König in Frankreich übergeben»; Frankf. 18 Aug. 1634 [I: 131]; T. 2: 842—845.
 209. »Unvorgreifliche gedanken» rör. Pommern o. Sveriges satisfaktion (af Kur-Brandenburgs sändebud) [I: 131]; T. 2: 840 o. samma handl. 850.
 210. a) Fördraget med Frankrike rör. Philipsburg 26 Aug. 1634 [I: 131]; T. 3: 9.
b) Ambass. Feuquières' declaration ang. art. 1 i detta fördrag.
 211. Frankf.-konv:s »afsked» 3 Sept. 1634 [I: 135]; T. 2: 854—859.
 212. Nördlingens accordspunkter 7 Sept. 1634 [I: 135]; T. 2: 853.
 213. Ludvig XIII:s ratifikation å fördr. med Frankrike om Philipsburg 9 Sept. 1634; T. 3: 11.
 214. »Articles, contenant les interests, que le Roy pourroit avoir a desmeller en haine de la rupture désirée par M:rs les Confederés avec l'Empereur et le Roy d'Espagne» etc.; T. 3: 12.
 215. Fördrag med Frankrike om deltag. i kriget; Frankf. a. M. 18 Sept. 1634; T. 3: 13.
 216. »Conditiones Gallicæ»; T. 3: 64.
 217. Landtgr. Wilh:s af Hessen o. Hert. Wilh:s af Weimar bet. ang. kriget; Eisenach 8 Oct. 1634; T. 3: 54.
 218. Kurf. af Sachsen t. Hert. Hans Albrecht af Mecklenburg 25 Nov. 1634; T. 3: 75.
-
219. Gravamina eines erbahren kauffmans über die Licentrolle anno 1632 [I: 114]; T. 2: 414 o. f.
-

220. Handl. rör. upprättande af fabriker för tillverkning af tågverk i Sverige 1633.

- a) Proposition pour l'établissement du metier de faire cordage en les dominions de Suède; T. 1: 1024 o. f.
 - b) Response à quelques objections faites par Son Exc. contre l'establissement du metier de faire cordage en Stockholm; T. 1: 1026.
 - c) Information de l'ouvrage et le prix des cordages; T. 1: 1028.
 - d) Les lettres et ordres que je desire Son Exc. de me donner à l'Admiral et les Messieurs de la Conseil de la Couronne de Suède; T. 1: 1030, 1032.
-

221. »Scazon in caues illos, qui Gloriosissimo Sueciæ Regi mortuo insultant» [I: 25]; T. 1: 511.

222. »Sonnet sur le Roy de Suède» [I: 25]; T. 1: 513.

D.

»Tidningar» (relationer)¹⁾.

- 1. Tidningar från främre Elsass den 3 Dec. 1632; Tom. 1: 61.
- 2. » » Nürnberg 4 Dec. 1632; T. 1: 61.
- 3. » » 5 Dec. 1632; T. 1: 53.
- 4. Avis wegen Heidelberg und Udenheim; Rheinhausen $\frac{1}{18}$ Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 49—51.
- 5. Tidningar från Strassburg 9 Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 63.
- 6. » » Bonn (?) $\frac{2}{19}$ Dec. 1632; T. 1: 61.
- 7. » » Elsassarmén 21 Dec. 1632 [I: 7]; T. 1: 47.
- 8. » » Loïow i Polen 15 Jan. 1633 [I: 34]; T. 1: 1136—1138.
- 9. » » Breslau $\frac{2}{3}$ Febr. 1633; T. 1: 355.

¹⁾ Obs. Sådana relationer och tidningar, som utgöras af bref från bestämda personer till bestämda personer finnas införda under sfd. II C.

10. Relation des zu Prag über die feltflüchtigen im nechst verwichener schlacht bey Lützen und anderen gehaltenen kayserl. Malefiz-cammerrecht ertheilten Urtheils und nach gefolgte execution (1⁴ Febr. 1633) [I: 34]; T. 1: 1112—1120.
11. Tidningar från Österrikiska hofvet m. m. 8 Febr. 1633 [I: 34]; T. 1: 1108.
12. " " Frankfurt 25 Febr. 1633; T. 1: 349.
13. " " Hert. Bernhards armé 28 Febr. 1633 [I: 25]; T. 1: 509.
14. " " Österrikiska hofvet 23 Mars 1633; T. 1: 1142.
15. " " Danzig (ang. licenterna) 15 April 1633 [I: 33]; T. 1: 1022.
16. " " Augsburg 5 Maj 1633 [II B: *Tungel*]; T. 1: 1060.
17. " " Stettin 6 Aug. 1633; T. 1: 1402.
18. " " Stettin 31 Okt. 1633 [I: 75]; T. 1: 1510.
19. " " Breslau 1⁷ Nov. 1633 [I: 77]; T. 1: 1616.
20. " " Amsterdam 29 Nov. 1633 [I: 76]; T. 1: 1636.
21. " " Wien Nov. 1633 [I: 77]; T. 1: 1616.
22. " " Amsterdam (2 skrivelser) 3 Dec. 1633 [I: 76]; T. 2: 6 o. 7.
23. " " samma ställe 6 Dec. 1633 [I: 76]; T. 2: 8.
24. " " Baiern (undert. Chemnitz); T. 2: 94.
25. " " Constantinopel 20 Dec. 1633 [I: 103]; T. 2: 322 o. f.
26. " " Udenheim (Philipsburg) 4 Jan. 1634 [I: 80]; T. 2: 95.
27. " " Basel 7 Jan. 1634 [I: 91]; T. 2: 201.
28. " " Waldsee 1⁷ Jan. [I: 88]; T. 2: 187.
29. " " Polska lägret vid Muskow 17 Jan. 1634 [I: 103]; T. 2: 310 o. f.
30. " " Elsass 18 Jan. 1634 [I: 88]; T. 2: 129.
31. Relation [»Diarium»] från Polska lägret vid Muskow 21—27 Jan. 1634 [I: 103]; T. 2: 312—315.
32. Tidningar från Stuttgart 24 Jan. 1634 [I: 90]; T. 2: 187.
33. " " Strassburg m. fl. st. 5 Febr. 1634 [I: 91]; T. 2: 203.
34. " " Basel 7 Febr. 1634 [I: 91]; T. 2: 202.
35. " " Colmar 8 Febr. 1634 (från resid. Mockell); T. 2: 204.
36. " " Gebweiler (Rhengrefve Otto Ludvigs armé) 16, 17, 18 Febr. 1634 [II B: *Mockell*]; T. 2: 265.

37. Tidningar ang. Wallenstein 18 Febr. m. fl. dagar [I: 92]; T. 2: 213, 217, 220 o. f.
38. » från Königsberg 20 Febr. (2 Mars) 1634 [I: 103]; T. 2: 320.
39. » » Basel 21 Febr. 1634 [II B: Mockell]; T. 2: 264.
40. » » Constantinopel (undert. Cornelius Haga) 23 Febr. 1634 [I: 105]; T. 2: 354.
41. » » Hert. Bernhards armé 23 o. 24 Febr. 1634; T. 2: 258.
42. » » Cöln (undert. Pistorius) 26 Febr. 1634 [I: 92]; T. 2: 222.
43. » » Holland i Preussen 26 Febr. 1634 [I: 103]; T. 2: 317 o. f.
44. » » Wien 1 Mars 1634 [I: 100]; T. 2: 262.
45. » » Runkel (i Nassau) 1 Mars 1634 [I: 100]; T. 2: 276.
46. » » Böhmen 2 Mars 1634 [I: 100]; T. 2: 373 o. f.
47. » » Dresden 4 Mars 1634 [I: 100]; T. 2: 268, 269.
48. » » Frankfurt a. M. 4 Mars 1634 [I: 100]; T. 2: 275.
49. » » Basel 6 Mars 1634 [II B: Mockell]; T. 2: 308.
50. » » Braunsberg 6 Mars 1634 [I: 103]; T. 2: 316.
- 51 & 52. » » Belfort (Rhengrefven Otto Ludvig till residenten Mockell) 8, 10, 11 Mars 1634 [II B: Mockell]; T. 2: 325.
53. » » London 14 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 349.
54. » » Berlin 23 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 349.
55. » » Cöln ^{23 Mars}_{2 April} 1634 [I: 103]; T. 2: 309.
56. » » Leipzig 26 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 349.
57. » » Colmar 26 Mars 1634 [I: 104]; T. 2: 338.
58. » » Constantinopel ^{26 Mars}_{6 April} 1634 (Cornelius Haga) [I: 114]; T. 2: 460, 473.
59. » » Constantinopel 1 Maj 1634 (nästan oläsligt till följd af fuktakada) [I: 123]; T. 2: 723.
- 60 & 61. » » Constantinopel 4 Maj 1634 (undert. Gian Andrea Rogardi) [I: 123]; T. 2: 555—557 och samma handl. 739—741.
62. » » Basel 16 Maj 1634 [I: 114]; T. 2: 439.
63. » » Constantinopel 31 Maj 1634 [I: 123]; T. 2: 731, 737.
64. » » Rhætia 12 Juni 1634 [I: 117]; T. 2: 515.

65. Tidningar från Venedig $\frac{22}{30}$ Juni 1634 [I: 120]; T. 2: 554.
66. " " Milano $\frac{22 \text{ Juni}}{2 \text{ Juli}}$ och $\frac{24 \text{ Juni}}{4 \text{ Juli}}$ 1634 [I: 122]; T. 2:
705, 706.
67. " " Hildesheim 25 Juni 1634 [I: 120]; T. 2: 553.
68. " " Cöln $\frac{26 \text{ Juni}}{6 \text{ Juli}}$ 1634 [I: 126]; T. 2: 783.
69. Relation eines jungen, so vom H. Generalmajor Kaggen aus Regensburg geschickt; Donauwörth 27 Juni 1634 [I: 120]; T. 2: 548.
70. Tidningar från Donauwörth 29 Juni 1634 [I: 120]; T. 2: 548.
71. " " Colmar 3 Juli 1634 [I: 74]; T. 2: 730.
72. " " Venedig $\frac{1}{13}$ Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 744.
73. " " Paris 7 Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 788.
74. " " Bruxelles $\frac{1}{11}$ Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 750.
75. " " Banérs armé $\frac{1}{12}$ Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 678 o. f.
76. " " Paris 14 Juli 1634 [I: 123]; T. 2: 787.
77. " " Rheinfelden 15 Juli 1634 (starkt utplånadt) [I: 123];
T. 2: 700 o. f.
78. " " Rheinfelden 15 Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 702.
79. " " Graubünden Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 684 o. 692.
80. " " Augsburg $\frac{1}{10}$ Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 691.
81. " " Neumark (rör. Regensburg) 20 Juli 1634 [I: 122];
T. 2: 690.
82. " " Cöln $\frac{3}{10}$ Juli 1634 [I: 122]; T. 2: 703.
83. " " Rheinfelden 27 Juli 1634 [I: 126]; T. 2: 774.
84. " " Cöln $\frac{3}{13}$ Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 738.
85. " " Bruxelles $\frac{3}{13}$ Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 807.
86. " " Haag $\frac{4}{14}$ Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 807.
87. " " Paris $\frac{4}{14}$ Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 803, 805.
88. " " Lauingen 5 Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 813.
89. " " Amsterdam $\frac{5}{15}$ Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 807.
90. " " Curiae Rhætorum 5 Aug. 1634 [I: 126]; T. 2:
802.
91. " " Maastricht 8, 9 Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 799.
92. " " Cöln $\frac{1}{10}$ Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 807.
93. " " Constantinopel 11 Aug. 1634 [I: 143]; T. 2: 890b.
94. " " Bopfingen 13 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 800.
95. " " Erfurt 15 Aug. 1634 [I: 126]; T. 2: 815.
96. " " Nördlingen 16 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 815.
97. " " Rintelen 16 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 812.

98. Tidningar från Paris 17 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 796.
99. " " Würzburg 17 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 799.
100. " " Rothenburg an d. Tauber 18 Aug. 1634 [I: 128];
T. 2: 799.
101. " " Sulzbach 19 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 814.
102. " " Cassel 19 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 812.
103. " " Dünckelspiel 20 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 815.
104. " " Nürnberg 23 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 814.
105. " " Cöln ^{24 Aug.}_{3 Sept.} 1634 [I: 128]; T. 2: 811.
106. " " Würzburg 24 Aug. 1634 [I: 128]; T. 2: 814.
107. Relation om slaget vid Nördlingen 26 o. 27 Aug. 1634 [I: 132];
T. 2: 847 o. f.
108. Tidningar från Helsingör 5, 7, 22 Sept. 1634 [I: 138]; T. 2:
871, 869.
109. " " Helsingör 5 Dec. 1634; T. 3: 52.
110. " " Cassel 6 Dec. 1634; T. 3: 53.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER.

XIV.

STOCKHOLM 1890.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER.

XIV.

STOCKHOLM, 1890.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Årsberättelse för år 1889.

Till Konungen.

Enligt föreskriften i § 3, mom. 10 af den nådiga instruktionen för Riksarkivet får jag härmed afgifva underdånig berättelse om Riksarkivets skick och hvad som under det sist förflutna året 1889 timat i afseende på arkivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af tjenstemännens arbeten.

Hvad först angår Riksarkivets nuvarande lokal, är derom ingenting anmärkningsvärdt att meddela, utom att densamma på min begäran blifvit försedd med ny åskledare i sammanhang med den åskledning, som anbragts å den nya byggnaden. Riksarkivets nybyggnad har kommit fullständigt under tak, och hafva under året de inre murnings- och jernkonstruktionsarbetena oafbrutet fortgått. Härvid hafva på mitt förslag en del mindre modifikationer vidtagits. Modell till arkivhyllor har blifvit af mig godkänd, och kontrakt är nu uppgjordt om förfärdigande af dylika hyllor i det omfång som kostnadsförslaget angifver samt med den fördelning efter våningar och rum som af mig föreslagits. Då förutom de i kostnadsförslaget upptagna hyllorna åtskillig annan materiel befunnits af

behovvet påkallad för den nya byggnaden, har underdånig framställning blifvit hos Eders Kongl. Maj:t gjord, att anslag dertill måtte hos Riksdagen äskas; den viktigaste delen af den nya materiel som behöfves utgöres af nya arkivskåp till förvarande af viktigare statsrättsliga urkunder, traktater, gränskartor, kungliga autografer, medeltidscodices och pergamentsbref m. m., och har för dessa skåp en ny modell föreslagits, afsedd dertill att de må kunna i händelse af eldsolycka med största lätthet och hastighet bringas i säkerhet. Hos Eders Kongl. Maj:t har äfven underdånig framställning skett om lön åt en maskinist för vården af värmeledningen i den nya byggnaden.

Arkivaliernas tillväxt, som under år 1888 var betydligt mindre än vanligt, har deremot under år 1889 varit ganska anseelig. Den ordinarie tillökningen genom leveranser från Eders Kongl. Maj:ts kansli (bil. A) har utgjort ej mindre än 472 volymer, af hvilka 10 aflemnats från Justitiedepartementet, 139 från Justitierevisionen, 80 från Utrikesdepartementet, 46 från Landtförsvarsdepartementet, 6 från Sjöförsvarsdepartementet, 31 från Civildepartementet, 36 från Finansdepartementet och 124 från Ecklesiastikdepartementet, hvarjemte Justitiedepartementet lemnat 11 originalförordningar. Den extraordinarie tillökningen (bil. B) har utgjort tillsammans 164 volymer och 6 pergamentsbref; deribland märkes i synnerhet Kongl. Bibliotekets öfverlåtelse af åtskilliga medeltidscodices samt friherre C. G. af Ugglas' gåfva af en samling handlingar från slutet af förra och början af detta århundrade. Dessutom hafva såsom depositioner till Riksarkivet öfverlemnats: den hittills i rådhusarkivet förvarade, Stockholms stad tillhöriga samling af pergamentsbref, 299 till antalet, vidare en samling pergamentsbref och andra handlingar,

mest af privat beskaffenhet, som hittills förvarats i Österhaninge kyrka, äfvensom åtskilliga pergamentsbref och andra äldre handlingar från Skogs kyrka i Hel-singland.

Den värdefulla tillökning Riksarkivet bekommit från Kongl. Biblioteket genom ofvannämnda samling af stifts- och klostercodices, kopie- och brefböcker från medeltiden, hvarigenom Riksarkivets medeltids-afdelning väsentligen kompletterats, har vunnits genom ett utbyte af handlingar emellan Riksarkivet och Kongl. Biblioteket på sätt som Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 13 april 1883 anvisar. Riksarkivet har å sin sida till Kongl. Biblioteket öfverlemnadt en värdefull samling af handskrifter, hvilka mera hafva sin plats i ett bibliotek än i ett arkiv, nämligen Riksarkivets codices af nordiska lagar från medeltiden, ett större antal krönikor och äldre historiska arbeten, af hvilka de flesta äro tryckta, såsom rimkrönikor, Olai och Laurentii Petri krönikor, Erik Göransson Tegels, Girs', Werwings, Widekindis, Chemnitz' och Nordbergs bekanta arbeten m. fl., vidare en del literära, filologiska och teologiska skrifter samt några autografer, tillsammans 99 nummer.

Genom underdånig skrifvelse af den 16 Mars hade undertecknad anmält, att sedan med anledning af de i nådiga brefvet den 5 Juni 1885 meddelade bestämmelser angående utgallring ur Riksarkivet af dit ifrån Nedre Justitierevisionen öfverlemnade handlingar, yngre än år 1680 men öfver 100 år gamla, chefen för Justitiedepartementet den 16 April 1888 utsett f. d. akademie-sekreteraren m. m. J. K. Kreüger att verkställa den genom nämnda Kongl. bräf anbefalda första granskningen af nämnda handlingar, detta granskningsarbete påbörjats af Kreüger den 7 Maj 1888 och sedan fortgått

utan afbrott; att Kreüger intill slutet af Januari 1889 genomgått och granskat alla hithörande handlingar för åren 1787—80, tillsammans 364 volymer, samt upprättat specifika förteckningar, med mer eller mindre utförligt angifvande af innehållet, öfver alla de akter och handlingar, hvilka han ansett böra gallras enligt de grunder, som Eders Kongl. Maj:t i ofvannämnda nådiga bref fastställt och som tillämpats på sätt Kreügers skrifvelse till riksarkivarien den 31 Januari 1889 närmare angifver; att hvad Kreüger sålunda granskat sedermera genomgåts af två bland Riksarkivets tjenstemän, hvilka utmärkt de handlingar på Kreügers förteckningar, som de ansett böra bevaras för Riksarkivets samlingar, samt att derefter merbemälda förteckningar öfverlemnats till undertecknad, som i enlighet med det nådiga brefvets föreskrift särskildt haft att tillse, att på förteckningarna icke upptagits något som i ett eller annat afseende kunde vara af värde för den vetenskapliga forskningen. Med bifogande af en kortfattad förteckning öfver samtliga de handlingar, hvilkas utgallring af mig godkänts, hemställde undertecknad i underdånighet, att dessa handlingar måtte få från Riksarkivets samlingar utgallras. Hvad riksarkivarien sålunda hemställt, har Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref af den 10 Maj funnit godt bifalla. De härigenom till utgallring bestämda handlingar hafva i enlighet med nådig föreskrift varit hembjudna åt Kongl. Biblioteket, universitetsbiblioteken, krigsarkivet och flottans arkiv, och hafva några af dessa institutioner önskat erhålla ett och annat af hvad som härifrån utgallrats. Sedan ytterligare några försök blifvit gjorda, i syfte att genom utbyten med samlare en del af det utgallrade må komma till nytta och användning, kommer antagligen det återstående att till pappersbruk försäljas.

Det sålunda påbegynda gransknings- och gallringsarbetet har efter hufvudsakligen samma plan oafbrutet fortgått äfven under år 1889. Herr Kreüger har till årets slut genomgått handlingarna för de tio åren 1779—1770, utgörande tillsammans 428 volymer, af hvilka något mer än hälften föreslagits till utgallring. Till utförande af den Riksarkivet åliggande granskning af samma handlingar har arkivarien Granlund varit förordnad, och har han redan genomgått största delen af ifrågavarande volymer. Så snart förteckningarna för nämnda år hunnit genomgås och granskas äfven af undertecknad, skall en närmare redogörelse för hithörande arbeten till Eders Kongl. Maj:t i underdånighet afgifvas.

I sammanhang med det granskningsarbete som sålunda utförts af Riksarkivets tjenstemän har jag ansett ändamålsenligt att företaga en ny anordning af samtliga de Justitierevisionens äldre handlingar, som komma att i Riksarkivet bevaras. I den gamla serien af hithörande handlingar qvarstanna endast sådana som ega judiciell och rättshistorisk betydelse; de öfriga inordnas på de olika specialsamlingar, till hvilka de med afseende på ämnets beskaffenhet naturligen höra. Dylika samlingar, som blifvit härigenom riktade, äro: Topographica, Ecclesiastica, Biographica, Städernas acta, Tryckfrihetsmål, Bränvinsbränning, Fideikomisser m. fl.; äfven samlingarna af Kongl. originalbref och koncepter samt riksdagshandlingar hafva härigenom vunnit tillökning. Särskildt kommer på detta sätt den topografiska samlingen att ansenligt tillväxa, enär dit hänföras de talrika Justitierevisionshandlingar, som röra gårdar och lägenheter och äro af intresse med afseende ej blott på egande- och besittningsrätt, egoskilnad m. m., utan äfven på andra rent topografiska förhållanden.

Det är naturligt, att dessa handlingar, som hittills varit föga kända och begagnade för forskningen, genom en dylik omordning komma till vida större gagn och användning än förut varit möjligt.

Riksarkivets boksamling har liksom vanligt ökat dels genom inköp dels genom gåfvor. Utländska institutioner och samfund, som ihågkommit Riksarkivet med bokgåfvor, äro följande. I *Finland* Helsingfors universitet, Finska historiska samfundet och Bestyrelsen för Åbo stads historiska museum; i *Norge* Kirke- og Undervisningsdepartementet och Den norske historiske Kildeskriftskommission; i *Ryssland* Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands (Riga); i *Tyskland* Preussiska kultusministeriet, Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde (Jena) och Die historische Gesellschaft des Künstlervereins (Bremen). De flesta af dessa samfund hafva af Riksarkivet emottagit dess publikationer. Enskilda gifvare äro: Kammerjunkern C. J. von Arenstorff (Dronninggaard, Danmark), d:r F. Arnheim (Berlin), d:r G. E. Axelson, prof. Kr. Erslev (Köpenhamn), lektor E. Hildebrand, statsarkivarien G. Irmer (Hannover), prof. D. Kauffmann (Buda-Pest), legationssekreteraren R. Kleen, prof. K. G. Leinberg (Jyväskylä), f. d. riksarkivarien C. G. Malmström, apotekaren J. Möller (Köpenhamn) och kammarherren C. Silfverstolpe.

Af statens i Riksarkivet förvarade förråd af årstrycket och Svensk författningssamling har såsom vanligt utdelning skett enligt de anordningar som blifvit gifna af chefen för Justitiedepartementet.

Riksarkivet har enligt instruktionens föreskrift hållits öppet alla helgfria dagar kl. 10—¹/₂, 3 under hela året och dessutom två timmar på eftermiddagarne under månaderna maj—augusti. Summan af alla under året

antecknade besök uppgår till 6,183, hvilket antal betydligt öfverstiger det som antecknats för nästföregående år (5,400). Största antalet besökande under en och samma förmiddag har varit 28. De som under året besökt arkivet för att begagna dess samlingar hafva utgjort till antalet 279, af hvilka 50 svenskar och 20 utlänningar kunna räknas såsom forskare i egentligare mening, som under någon tid fortsatt sina arbeten eller gjort någon mera betydande undersökning. Af de utländska forskarne voro 1 från Norge, 1 från Danmark, 15 från Finland, 2 från Ryssland och 1 från Tyskland. Bland dessa må nämnas: prof. G. Storm från Norge, prof. Arndt från Tyskland, legationssekreteraren Arseniew och prof. Brückner från Ryssland samt arkiater Hjelt, professorerna frih. Wrede och Leinberg, vice häradshöfding Stenroth, docenten Bonsdorff, kandidaterna Dillner, Meurman och Ingman från Finland. Till forskarnes och andras biträde hafva åtskilliga personer, mest fruntimmer, varit sysselsatta å Riksarkivet med renskrifning; ända till 12 hafva varit på en gång upptagna af dylikt arbete.

Riksarkivet har äfven under detta år från andra arkiv och samlingar erhållit till låns arkivalier, som det antingen sjelf behöft för sina arbeten eller velat anskaffa åt forskare för att underlätta deras forskningar. Sådana lån hafva erhållits från universitetsbiblioteket i Upsala, domkapitlets arkiv i Linköping samt flera kyrkoarkiv. Enligt Eders Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande har Riksarkivet till universitetsbiblioteken i Upsala och Lund utlånat en del handlingar hörande till förarbetena till 1734 års lag, att å nämnda bibliotek begagnas af enskilda forskare.

Till åtskilliga personer och samfund inom och utom landet hafva nu såsom vanligt på begäran lemnats upp-

lysningar och afskrifter rörande historiska och rättliga, biografiska och genealogiska ämnen. Särskildt må nämnas en större samling afskrifter rörande laxfiskena i Österbotten, hvilken begärts och erhållits för finska statens räkning.

Inom Riksarkivets tjenstemannapersonal har under år 1889 ingen förändring inträffat, hvarför jag med afseende härpå ber att i underdånighet få hänvisa till årsberättelsen för 1888.

De ordinarie tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester, som dem enligt den nådiga instruktionen tillkommer; hvarjemte undertecknad genom sjukdom varit en half månad hindrad att tjenstgöra samt arkivarien frih. Taube under fem veckor och amanuensen kammarherre Silfverstolpe under en vecka varit för enskilda angelägenheter tjenstlediga. Under de ledigheter som härigenom uppstått har riksarkivarieembetet förestått af arkivarien d:r Granlund en half och af frih. Taube en och en half månad, arkivarietjenst förrättats af kammarherre Silfverstolpe fyra månader, af amanuensen Lundgren två och en fjerdedels och af amanuensen d:r Westrin en och en half månad, samt amanuensstjenst af kammarjunkaren Tersmeden en, af lektor Hildebrand en, af E. Wallmark två och tre fjerdedels, af d:r S. Bergh fyra och en half, af d:r Sondén en, af d:r G. Berg en, af grefve Lewenhaupt en half och af kand. Hammarskjöld tre fjerdedels månad.

På grund af den nådiga instruktionens föreskrift i § 25, att riksarkivarien eger att meddela de särskilda föreskrifter, som till befrämjande af god ordning och arkivarbetenas ändamålsenliga utförande kunna finnas erforderliga, har jag den 12 juni meddelat en arbetsordning för Riksarkivet äfvensom nya ordningsregler för besökande å Riksarkivet. Sedan båda dessa stadgar

hunnit pröfvas under någon tid, äfven i Riksarkivets nya lokal, komma de att revideras och derpå till trycket befordras.

Hvad slutligen beträffar tjenstemännens arbeten, för hvilkas fortgång jag äfven har att redogöra, så får jag härmed angifva de viktigaste arbeten som här utförts under år 1889. Det är redan nämndt, att till en början två af Riksarkivets tjenstemän deltagit i den granskning af Justitierevisionens äldre handlingar som skall föregå den af Eders Kongl. Maj:t anbefalda utgallringen af dessa handlingar, men att sedermera endast en varit dermed sysselsatt. Såsom äfven redan är nämndt, åtföljes granskningsarbetet af en ny anordning af hvad som kommer att i Riksarkivet bevaras och ett inordnande häraf på en mängd olika samlingar, hvilket tager mycken tid i anspråk och sysselsätter mer än en af arkivets tjenstemän. På den administrativa afdelningen hafva vidare åtskilliga från departementens expeditioner inkomna handlingar blifvit genomgångna och granskade; af den stora samlingen »Enskildes ansökningar» hafva de som hört till Inrikes och Utrikes expeditionerna blifvit genomgångna, fördelade och inordnade på Biographica och andra samlingar samt de som tillhöra Krigsexpeditionen börjat undergå samma behandling; det sedan någon tid pågående arbetet med ordnandet af Militaria har fortsatts och kommer under innevarande år antagligen att afslutas. Inom de båda historiska sektionerna torde följande arbeten böra särskildt nämnas. Den förteckning öfver otryckta pergamentsbref med närmare angifvande af innehållet, hvilken länge varit under arbete, har fortsatts för åren 1483—1486, och har dessutom en dylik förteckning blifvit upprättad öfver de i danska riksarkivet befintliga pergamentsbref rörande Sverige för tiden 1421—

1520. På den diplomatiska afdelningen äro Turcica och Hellenica ordnade, och början är gjord med Anglica; på Gallica hafva kompletteringsarbeten utförts. Inom Acta historica fortgår revisionen för Erik XIV:s, Johan III:s och Sigismunds tid, äfvensom för Carl XL:s regering, och öfver Carl XII:s tid är katalog upprättad. Konceptsamlingen af Kongl. bref i utrikes ärenden är genomgången och ordnad. Den biografiska samlingen har detta år tagit mycket arbete i anspråk genom de betydande accessioner som tillkommit från Enskildes ansökningar och de äldre Justitierevisionshandlingarna. Ordlandet af enkedrottning Hedvig Eleonoras lifgedingsacta (328 volymer) är fortsatt och afslutadt. Flere mindre samlingar äro ordnade eller fördelade på olika serier. En afskrift af förteckningen öfver Nordinska samlingen å Upsala bibliotek är nära fullbordad. Vid biblioteket är en accessionskatalog upprättad öfver de tre sista årens förvärf.

Den verksamhet för utgifvande af historiska handlingar, som enligt den nådiga instruktionen tillkommer Riksarkivet och som är möjliggjord genom det statsanslag, som för detta ändamål är stäldt till dess förfogande, har under året fortgått på följande sätt. Af *Konung Gustaf I:s registratur*, utgifvet genom V. Granlund, äro tolfte och trettonde delarne till största delen färdigtryckta, och endast registren återstå. Af *Svenska riksrådets protokoll*, utgifna genom S. Bergh, har sjettedelens förra afdelning utkommit, och af *Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718*, utgifna af E. Hildebrand, har andra delens första häfte, innefattande Erik XIV:s regering, blifvit utgifvet. Under större delen af hösten hafva utgifningsarbetena i följd af anslagets otillräcklighet måst hvilas.

Af *Svenskt diplomatarium*, hvilket utgifves på bekostnad af en af framlidne grefve E. Posse testamenterad fond, har den serie, som begynner med år 1401 och utgifves af C. Silfverstolpe, blifvit fortsatt med tredje delens fjerde häfte, som i dessa dagar utkommit. Af den äldre serien återstår ännu senare delen af 1300-talet utgifven; men förarbeten dertill äro gjorda och hafva under året fortsatts särskildt genom de afskrifter af hithörande i danska riksarkivet befintliga handlingar, hvilka blifvit utförda af lektor E. Hildebrand under en forskningsresa som han under hösten företagit till Köpenhamn. Denna resa har skett på bekostnad af medel, hvilka qvarstått i Statskontoret såsom återstod af ett gammalt statsanslag till Diplomatiets utgivande och ersättning för dertill nödvändiga forskningsresor, och hvilka genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 5 Oktober blifvit för samma ändamål ställda till riksarkivariens förfogande.

Slutligen har äfven utkommit trettonde häftet af *Meddelanden från Svenska Riksarkivet*, till hvars utgivande Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat särskildt anslag.

Riksarkivets räkenskaper hafva under år 1889 liksom förut varit förda af arkivarien Bergman. Amanuensen Westrin har fortfarande vårdat biblioteket, äfvensom fört protokollet vid sammanträdena mellan riksarkivarien och arkivarierna.

Stockholm den 27 Januari 1890.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1889 i Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från *Kongl. Justitiedepartementet*:

Afgjorda handlingar för år 1875	7 vol.
Registratur för åren 1871, 1887, 1888	3 ,
samt 11 stycken originalförordningar.	

» *Kongl. Justitierevisionen*:

Högsta Domstolens protokoll för åren 1867—1870	32 ,
Revisionsakter för år 1886	44 ,
Handlingar i besvär- och ansökningsmål för samma år	63 ,

» *Kongl. Utrikesdepartementet*:

En samling äldre handlingar	80 ,
-----------------------------------	------

» *Kongl. Landtförsvarsdepartementet*:

Registratur för åren 1860—1861	4 ,
Afgjorda handlingar för år 1872	23 ,
Dito för år 1873	19 ,

» *Kongl. Sjöförsvarsdepartementet*:

Afgjorda handlingar för år 1877	5 ,
Diverse dito dito för åren 1872—1875	1 ,

» *Kongl. Civildepartementet*:

Underdånig berättelse om 1866 års allmänna In- dustri- och Konstutställningar i Stockholm	1 ,
Riksdagsbeslut 1845—1887 i afskrift	30 ,

» *Kongl. Finansdepartementet*:

Afgjorda handlingar för år 1875	18 ,
Dito för år 1876	18 ,

Från *Kongl. Ecklesiastikdepartementet*:

Afgjorda handlingar för år 1883..... 62 vol.

Dito dito för år 1884..... 62 »

Summa 472 vol.

jämte 11 stycken originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extraordinarie* tillökningen år 1889 i Riksarkivets samlingar, dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter utom Kongl. Kansliet, dels genom gåfvor.

Från offentliga verk och myndigheter:

Från Kongl. Statskontoret:

Kongl. Nummerlotteriets underdåniga berättelser angående dess inkomster och utgifter åren 1773—1788, 29 stycken, med tillhörande konvoluter.... 1 vol.

» *Kongl. Biblioteket:*

Sign. A. 17. Codex ecclesiæ Upsaliensis	1	»
A. 18. Registrum eccl. Lincopensis	1	»
A. 19. Codex eccl. Scarensis	1	»
A. 20. » » Lundensis	1	»
A. 22. » Wadstenensis (Bullarium)	1	»
A. 23. » » »	1	»
A. 26. » » (Litteræ)	1	»
A. 46. Liber eccl. Strengenensis	1	»
A. 47. Codex eccl. Scarensis. »Copien af Schara Domkirkios jordebook»	1	»
A. 48. Wadstena klostres jordebok	1	»
F. e. 11. Codex Wadstenensis ..	1	»
Registrum prebendæ S. Crucis Arosie 1353—1451...	1	»
Registrum prediorum, pensionum eccl. Upsalensis 1376	1	»
Wadstena klostres prebender	1	»
Fragment (»Vidisse») af en Linköpings domkyrkas jordebok	1	»
»Erkebiskop Henriks copiebok»	1	»

»Lars Axelsson Totts» jordeboksanteckningar 1476	1 vol.
»Jöns Ulfssons» jordebok 1498	1 »
»Olof Nilsson Tavasts» jordeboksanteckningar 1453	
—1460. 2 ex.	1 »
»Arvid Birgersson Trolles» dito 1490	1 »
Messenii »schedæ»	1 »
Svartboken eller Registrum eccl. Aboensis	1 »
Sign. D. 83. Per Brahes brefvexling	1 »
8 bref ur »Berömda mäns latinska bref»	1 »
Estnisches Ritter- und Landrecht	2 »
Handlingar angående kommissionen öfver v. presidenten Sv. Leijonmarck samt reduktionen i Est- och Livland	2 »

Från *Kyrkomötet*:

1888 års Kyrkomötes protokoll med bihang och diarium	4 »
» <i>Domhufvanden i Kind i Vestergötland</i> :	
Strödda bidrag till häradets dombok för åren 1638, 1664, 1671—1680, 1711—1713, 1717	3 »
» <i>Domhufvanden i Vesterdalarne</i> :	
Dombok för Norrbärke 1656—1680	1 »
Strödda bidrag till domböcker för Vesterdalarne och Vestmanland	1 »
» <i>Domhufvanden i Halmstads m. fl. härader</i> :	
Syneprotokoll för åren 1709—1730	1 »
Protokoll och tingshandlingar för åren 1729—1732	1 »
» <i>Arbetsareförsäkringskomitén</i> :	
Komiténs protokoll och handlingar	88 »

Från enskilda personer:

Af *Artisten N. M. Mandelgren*:

- 2 pergamentsbref angående Ottsjö i Undersåkers socken i Jemtland, det ena odateradt, det andra af år 1536.
- 2 dito angående Herjedalen af åren 1496 och 1560.

Af Riksarkivarien C. T. Odhner:

Pergamentsbref af åren 1472 och 1488.

- » *Länsman J. F. Duséns* sterbhus:
Tingsransakningar m. m. från Ydre härad i Östergötland 1686..... 1 vol.
- » *Brukspatronen G. H. Stråle:*
Sagubrott af 1734 års riksdag 1 »
- » *Justitierådet C. G. Hammarskjöld:*
Protokoll och handlingar angående Fahnehjelmaka polettsaken. Afskrift 1 »
- » *f. d. Statsrådet Friherre C. G. af Ugglas:*
Koncept till generalordres och diverse militära skrivelser, April 1813—Oktober 1814, med egenhändiga anteckningar af Konung Carl XIII och Kronprinsen Carl Johan 17 »
Handlingar rörande Konung Gustaf III:s och Gustaf IV Adolfs enskilda egendom, kostnaderna för konungens resa till Petersburg 1800 m. m. 1 »
Räkningar öfver Kongl. Maj:ts faddergåfvomedel 1797—1808 1 »
Räkningar öfver Kongl. Maj:ts brännerimedel 1803—1808 1 »
Hufvudbok för Gripsholms bränneri 1795—1799, jemte arrendekontrakt m. fl. handlingar 5 »
Bränneriernas tillstånd vid början af år 1777 1 »
Samling af Kongl. instruktioner för kollegier och landshöfdingar. Afskrift 1 »
Samling af Kongl. bref och hofrätternas skrivelser i afskrift eller tryck 1 »
Handlingar rörande lagkommissionen 1 »
» » Stockholms stad åren 1781—1786 1 »
Handlingar af blandadt innehåll 2 »
Diverse curiosa och paskiller från äldre och nyare tid 1 »

Summa 164 vol.

jemte 6 pergamentsbref.

Bidrag till Riksarkivets äldre historia.

A.

Utdrag ur Riksrådets protokoll den 17 Augusti 1636.¹

— — — — —

Sedan proponerade R. Cantzleren, att och högnödigt ähr, att ungdommen aff adelen motte bliffva rätt op-
tuchtat och instruerat antingen till statzsaker eller krich,
effter som Sveriges rijkes stat står eendeels på gode
karlar, som den civil staten betjena, och soldater; gode
soldater och officerare haffver sahl. Kongl. Maj:tt så
informerat, att dee förstå sakerne, och haffva hollitt nu
effter Konungens dödh på någre åhr värcket oprätt i
Tysklandh, der vij likväll haffve haft een mächtig
fiende att göra medh. Rådde att när adelens barn
haffve lagt sine fundamenta på Academien, at dee
då till Richs-Cantzliet tillåtas, och föreskriffvas dem
hvad de skole läsa in Archivo, hvad historier och
acta de skole göra sigh kunnige uttaff, såsom för-
nembligen the Svenske saker, som för 2- 3- eller 400
åhr haffve passerat, så heemstaten concernerande,
som elljest hvad emillan oss och våre grannar ähr
förelupit. Att dee tillholles sjelffve att extrahera och
observera hvad besluth äre gjorde å richsdagar, hvad
recesser och annat desslikt äre publicerade vordne.

¹ Närvarande voro riksdrotsen Gabriel Gustafsson Oxenstierna, riksmarsken grefve Jakob De la Gardie, rikskansleren Axel Oxenstierna, riksskattmästaren Gabriel Bengtsson Oxenstierna samt riksråden Clas Fleming, Mathias Soop, Johan De la Gardie, Åke Axelsson Natt och Dag, Axel Banér och Erik Ryning.

Notere sedan hvadh fundamenta vij haffve hafft, när vij äre råkade i controversier medh våre grannar, hvar opå unionen haffver stådt emillan oss och Danmark, hvar igenom den sedermera brutin ähr. Tillsee hvadh skäll vij haffve moot dem, och dee sedan emot oss, huru den stridig vidlöfftigheet är ändat, och huru vij sedan äre komne till een annan. Läsä protocollen igenom och see der aff, hvadh causæ belli äre, hvadh consilia in bello förde etc., huru stridigheeterne äre åter slättade, ty medh mindre man veet, huru vij äre råkade ihoop medh the Danske och kompne ifrån them i förre tijder, är omöijeligitt, att man något synnerligitt skall kunna göra i regementzsakerne. Och kan man förfärdiga een instruction för Archivario, aff hvilken ungdommen kunde dependera i offvantaalde informations modo. Och skall fuller een således lätteligen kunna lära consilia, effter som dedt intet ähr så svårt att subministrera consilia som dirigera sjelfve väirket. När dee så haffva lärtt detta, kunne dee tages ifrån denne schola och bliffva Assessores i Hoffrätten, Secretare i Cantzliet, Cammarrådhi i Cammaren. Om Regeringen och Rådet så behagar, tillböd Hans Excell:s sigh att villja här öffver göra och uttkasta een formam här till, och saken så deducera, att thet skall lända Adelens ungdom förmodeligen till stoor förbättringh. Rådde och, att hvar detta skulle skee, man skulle taga itt beqvembligitt logemente der till. Sade och, att medan nödigt ähr, att Cantzliet bliffver medh nödtorfftigt Rådhi väll försedt, dy skulle ingen tagas der till, som icke haffver väll studerat och kan sine tvenne eller trenne språåk, såsom och föra sjelff penan och arbeta.

Var för godt ansedt, att R. Cantzleren opsätter, hvadh han godt finner uthi een sådan information och schola.

B.

**De ordinando Archivo Regni,
ut et de custodia et privilegiis ejus.¹**

Ett wälbeställt och fullkombliget Archivum är det förnämsta clenod som ett rijke på rörlige skatter och mobilier kan äga; hwaruthi rijkens fundamental lag bör förwaras, tillijka med allehanda rijkens afskeder, besluter, ordningar och stadgar, hwar effter ett rijke regeras och justitien administreras måste, item, allehanda pacta, fridzfördrag och afhandlingar med uthländske rijken och regementen, alle rijkens registraturer och tänckeböcker, alle rijkens förnämste monumenter och historier, och in summa allt hwad som Konungernes acta med in- och uthländske angå, etc. hwilke alla tijder böre insamlas och som nogast förwaras till effterkommanderne; på det om något faller uthur minne, som förr afhandlat eller skedt är, och nu kan behöfwas kundskap om, må sådant uthur Archivo med odödeliga bewijsning kunna hwarjom och enom communiceras och för ögonen ställas. Såsom nu framfarne Sweriges Konungar hafwa i långan tijd sig högdtt befijttat att insambla och wäl förwara till posteriteten allahanda ofwantalde scripta och monumenta, der af dee måtte hafwa sig till rättelse, hwad dem till rijkens styrelse, rätt och härligheet kunde betarfwas; alltså är och för nöden, att ett sådant ädelt clenod ganska wäl förwaras och omboas, att det icke mera till rijkens skada förminskas på sitt förråd, än förökas. Och till den ände hafwer Kongl. Maj:tt hög-

¹ Ur De la Gardieska samlingen i Riksarkivet. Författadt af J. Hadorph, tydligen under kon. Carl XI:s minderårighet.

wijseligast uthi sin gjorde Cantzlie ordning af dato 22 Sept. 1661, VIII punct, nogsampt författat kärnan af allt det som till Archivi custodiam och förwarelse nödigt är; doch till dess bättre förstånd synes efterföljande observationer der af uthflyta och i acht tagas böra.

I. Alle dee materier, som in Archivo äre, synas böra disponeras hwar effter sin art; och ibland dem Leges regni (hwilka äre fundamentum till rijkens styrelse och bestånd) sättias primo loco på sitt eget rum, och alla trychte editioner, såsom dee upplagde äre, ingen undantagandes, der af posteritas kan hafwa god effterrättelse, huru ofta Sweriges lag publicerat är, och hwad förmerelse tijd från tijd skedd är.

II. Dernäst synes allehanda rijkens stadgar, besluter, afskeder, ordningar och placater etc. följja skola, effter dee såsom lagen hafwa sin laga krafft uthi dee stycken, som ingen förändring är skedd. Och skulle fördenskull med dem effter åldren sådan ordning göras, att dee äldste, som än finnas till en deel originaliter ibland andra gamla bref förströdde, uppsökias, och sättias näst LL. codices, med sina titlar, åretal, och Konungz namn, som dem giordt hafwa. Sedan dee som icke finnas in originali och doch copialiter i mångas händer wistas, af dem sökes een rätt copia uthur äldste codicibus, att afskrifwas, som sedan kan lijka som autentic hållas contra adulterina et supposititia. Dernäst följja alla senare rijkz stadgar i ordning effter åretalen, hwar i sitt rum, och året skrifwes uthe på med en kort titel, anten det då är något Rijkz beslut med sine afhandlingar, eller andra Kongl. stadger, som emellan rijkz dagar gjorde äre. När således alle Konungars afhandlingar här inrijkes med under-

såterne efter åren följjas åth, kan aldrabäst igenfinnas hwad som på hwart åhr stadgat är.

III. Näst interna legum och dess original synes externa willja följa, det är, allehanda original pacta, fredsfördrag och afhandlingar med utländske rikken och regementen, hvilke jure gentium böre för lag emellan rikken hållas, in till dess dee jure belli vel pacis förändras. Och desse synes åter alle böra disponeras efter hwart rijke, i så måtto: att allt hwad någon tijd är afhandlat emellan Romerske Kejsaren och Sverige, det förordnas efter åren uthi sitt rum: sammaledes med alle dee andre. Sådän göres en index rerum öfwer contenta, att ehwad sak då efterfrågas, måtte i hastigheet kunna igenfinnas, och wetas huru der om afhandlat är. Sidst höra och allehanda original correspondentz bref, som af någon wichtigheet inkombne äre och kunne pro rescripto eller förklaring öfwer någon punct tiena och allegeras.

IV. Näst originalen synes copie böcker böra wara på alle originalen, i så måtto att alla Kongl. stadgar och ordningar stå efter åren reenskrifne, sammeledes foedera et pacta cum externis stå hwar för sig och serskildt reenskrifne i så måtto, att allt hwad med Cæsare är afhandlat må uthi een copiebook stå inskrifwit: sammaledes med Dano et Moscho etc. men det som trycht är eodem loco insereras, som det elljest borde skrifwas, hwar det icke trycht wore. När sådane copieböcker finnas, behöfwer man icke oftare till originalen recurrera, än twistat warder om originalen skole så lyda; och alltså blifwe originalen så mycket säkrare i behåld emot distraction, som elljest lättelig kunde skee.

V. Näst copieböckerne synes alla Kongl. registraturer böra följa, hwilka ofta innehafwa många Kongl. stadgar, privilegier, rescripter och förordniugar,

som anten äre originaliter extraderade till undersåterne, eller fordom bort kombne uthur Archivo; hwarföre och uthur dessa registraturer borde alle sådane uthskrifwas och suo loco ibland original copierne insereras i dess copieböcker, doch cum adscriptione, att den icke fins in originali, uthan tillskrifwet af det eller det åhrs registratur.

VI. Här på synes alla rijksens tänkieböcker följja willja med sine titlar, åhr och Konungz namn, under hwilka dee författade äre.

VII. Monumenta et Historica regni, som primo loco effter åldren reponeras borde, synas kunna effter facultates ordineras. 1:mo Theologica scripta, hwilke bestå af gamble kloster- och kyrkieböcker på perga-ment in Archivo; deras usus, quoad res, kan förnämbligast till Theologiæ veteris descriptionem tiena, men språket till ett Dictionarium antiquæ linguæ Sueo Gothicæ. 2:do loco sättias Juridica, och dijt föres dee gamble codices legum Sueo Gothicarum på perga-ment skrifne, puta Uplandicarum, Ostro- et Vestro Gothicarum, Sudro- et Vesmanniæ etc. Item dee gamble gillstufwulager och hwad mera finnes. 3:tio loco Philosophica; dijt höra alla manuscripta Historica, S. Olufz saga, Vilchina, Troijemanna sagu, etc. och hwad flere gamble saker der finnas. Sedan monumenta Runica, Genealogica, de tribus coronis, varia opuscula lexicæ linguæ antiquæ, rei monetariæ, sigillorum, och dee som höra till cognitionem historiæ nobilitatis Suecanæ, etc. hwilke 3 senare mycket kunna illustreras af dee gamble closterbrief in Archivo äre, hwarföre dee och meriterade registreras hwar i sin ask med ett kort argument om deras innehåld.

I synnerheet meritera dee gamla K. Magni Ladulåses och följande Konungars bref ante unionem trium

regnorum, under hwilke finnas sigiller med 3 cronor, en särdeles wårnadt och rum för sig allena, att dee icke fördärfwas, alldenstund dee äre det förnämsta document emot Danos, som K. Johan, K. Carl, K. Gustaff Adolph, och Drottning Christina hafwe uthi sine tractater om 3 cronor brukat, och bewijst med dem, 3 cronor wara ante unionem förde, och alltså der med destruerat dee Danskes argument, att 3 cronor woro först af Drottning Margareta upptagne, såsom ett wist känneteckn till unionem i hennes tid giord. Och emedan åtskillige förnämte och omistandes handlingar torde wara desse tijder uthländte, som Archivarius intet hafwer igen bekommet, och lättelig komma i glömsko, ibland hwilka äro Collectanea monumentorum Jonæ Haquini Rhezelii och fleres, som på K. Gustaff Adolphs befallning äre i Småland, Wästergöteland och Östergöteland etc. consignerade och reenskrifne till Archivum inlefwärerade. Sammaledes gamla Mss:tum af Konunga styrelsen, dee förnämste slächteböcker och hwad mera kan wara. Derföre skulle nu sådant allt på ett register uppsättias och till H:r Rijkz Cantzler inlefwéreras, om icke annars stå till att igen bekomma.

De privilegiis et custodia Archivi.

VIII. Och emedan Archivum torde hafwa fordom mycket ymnigare warit på åtskillige originaler och monumenter, än denne tid; ty skulle det för all ting privilegieras emot all distraction. 1. Att inga saker skulle få in totum dädan borttagas, så framt icke Kongl. M:tt det sielf wille. 2. Skulle wara en åtskildnadt på personerne, som skulle få något uthläna, nämbl. inge andre än dee, som säkert restituera hwad dee till ländz-bekomma. 3. Skulle wara en skildnadt på res ipsas eller documenterne, hwilka måtte uthlänas,

eller icke, näml. aldrig något original, uthan K. M:tt sielf, eller Kongl. Regeringen, Rijkz Cantzleren, eller Rijkzens Råd wille något upphämta. Till hwilken ände copie böcker på alle saker nödige woro, att i förråd hafwas, när något efterfrågas. 4. Dee saker som böre och måste comuniceras, skulle icke uthan stark revers till wissan dag uthlänas. Och emädan sådane reverser, när dee på löst papper skrifwas, lätteligen kunna förkomma, ty skulle en wiss book till sådanne hafwas, hwaruthi den som länar med egen hand skulle inskrifwa dag och datum, tå han något bekommer, och sedan sielf uthstryka, när han commodatum restituerar. Om och någon till sagdan tijd icke inkomme, skulle Archivarius sielf eller genom Archivi posten låta det som uthländt är, infordra. Wore och någon, som icke wille efter sin revers restituera, hwad heller det wore hög eller låg, då skulle Archivarius wara förplichtat uthan uppskof gifwa derom Rijkzens Cantzler tillkänna, som in pleno Senatu kunde om sådant admonera, der icke annars skee kunde. Detta fins mycket wäl exprimerat i Cantzlie ordningens VIII punct. I det öfrige skulle och Archivarius privilegieras emot trugande och högheetz respect, uthi det han följjer K. M:ttz instruction och sin embetes plicht.

IX. Sidst är för nöden, att ett fullkombliget register öfwer alle saker in Archivo äre göres, så wäl som dess contenta och innehåld, uthan hwilket Archivum icke kan hafwa den nytta med sig, som elljest publicum fordrer.

A tergo (med M. G. De la Gardies handstil): Om R. Archivet det at bringa i richtigheet.

C.

Utdrag ur Kanslikollegii protokoll den 13 November 1752.¹

§ 1.

Kongl. Collegium, som utsatt denna dagen til någre Oeconomicorum reglerande och öfwerseende, lät derföre till en början upläsa Kongl. Cantzeli-ordningen, efter hwars innehåld och föreskrift altsammans befants i fullkomligt skick och ordning. Det enda, som Kongl. Collegium således hölt för ett ämne til deliberation i dag, war Kongl. Riks Archivi inventering, och sedan, at kunna upfinna något medel, hwarigenom utur så widlöfftige och många volumer, som där finnes, någon lättare tilgång kunde gifwas til de händelsers och omständigheters citerande, som ofta kunna wara nödige at anföras i en svite af många år, såsom wid krigs manifestes och andra ifrån gamla tider fastställte negotiationer, som wid wissa perioder böra ändras eller förnyas, samt til præjudicators igenfinnande wid etiquetter och ceremonieller, som i sig sielfwe intet annat äro, än öfwerenskommelser hof emellan, hwilka endast grunda sig på bruk och wana. Detta hölt Kongl. Collegium för så mycket mer angeläget, som det wid sådane tillfällen wore nästan omöjeligit, at med den skyndsamhet, som ofta fordras, uti Archivum utleta, hwad Kongl. Collegium kunde wid tillfällen hafwa nödigt, då det sig öfwer sådane mål yttra måste.

Hwad Riks Archivi inventering angår, så berättades, at en sådan wel wore påbegynd, men at den

¹ Närvarande voro: kanslipresidenten Anders Johan von Höpken, riksrådet grefve Ekeblad, hofkansleren baron Hamilton, statssekreterarne Klinckowström och Skutenhielm samt kansliråden Carleson och v. Stenhagen.

sedermåra intet kommit at fullföljas; för hwilken ordsak Kongl. Collegium til Herr Baron och Hof-cantzlerens försorg updrog, at under des inseende låta inventeringen wid Riks Archivum fullborda; men som Kongl. Collegium befant, det, i anseende til den myckenhet af acter, som der finnes, det wore nästan omöjligt, at denna inventering så speciell inrätta, at Kongl. Collegium deraf til den sidstnämde afsikten någon hielpreda hafwa kunde, så wille Kongl. Collegium dertil på andra utvägar wara omtänkt, och befants, det ändamålet på intet bättre sätt kunde winnas, än om wisse personer wid Cantzeliet updrages, at icke allenast igenomgå Råds- och Cantzeli-protocollerne samt andra tienlige acter och documenter, och derutaf utdraga alt, hwad på något sätt kan röra affairer med utrikes mackter och des Ministrer, såsom manifest, negotiationer och underhandlingar, etiquetter och ceremonieller samt öfwerenskommelser, som grunda sig på reciprocité, faveur eller andre besynnerlige omständigheter, utan och samla alt det, som hädanefter dagel. i sådane mål kan hända och förekomma. Hwilket alt, efter des innehåld, bör särskilt classificeras och i ordning hållas. Hwarpå sedan 2:ne lika lydande förteckningar komma at uprättas, af hwilka den ena förblifwer wid Riks Archivum och den andra under Herr Baron och Hof-cantzlerens förwar, hwars enskildte upsickt Riks Archivum efter Cantzeli-ordningen anförtrödt är.

Kongl. Collegium fant äfwen härwid nödigt, at anmoda Öfwerceremoniemästaren, at inlemna utförlig berättelse om det, som wid hwarje audience, festiviteter och andre sådane tilfällen, blifwit i anseende til Ministrer i åkt tagit, som ock, ehuru utrikes warande Ministre tilförene med berättelse om hwarje hofs etiquette inkommit, de dock nu å nyo böra an-

tydas om berättelsers insändande, huruwida någon sednare ändring i etiketten wid något hof kunde hafwa skedt, samt at framgent sådane ändringar eller nya inrättningar på det nogaste i ackttaga och inberätta.

Hwad personerne angår, som til desse sakers samlande brukas skulle, så trodde Kongl. Collegium det ej bättre wahl derwid göras kunde, än om det til Cantzeli-junkarne updroges, at under Herr Baron och Hof-cantzlerens inseende och i des contoיר detta arbetet förrätta, såsom hwarigenom icke allenast den förmån erhålles, at Kongl. Collegium hade til hands ett Archive choisie, hwarest med lätthet kunde igenfås hwad wid affairer med utrikes mackter wore outhgängeligit at weta och anföra, utan och Herrar Cantzeli-junkarne, som til ministeriele sysslor äro ärnade, kunde erhålla både en fullkomlig svite af affairernes tilstånd, som wid negotiationerne är outhgängeligen nödigt, och äfwen en tilräckelig kundskap om den för en Ministre angelägne etiketten wid hof, hwilken nu för tiden i Europa är ganska granlaga; dock blifwer det äfwen andra ämnen i Cantzeliet til detta arbetet obetagit, at sig dertill bruka låta, då dem äfwen naturligen den förmån tilfölle, at de, som härigenom förwärfwat sig den en Cantzeli-junkare anständige insickt och kundskap, äfwen wid en ledighet af en sådan syssla närmast lära komma i consideration.

Tiden, hwarifrån desse samlingar utur protocollerne kunde börjas, utsatte Kongl. Collegium ifrån sidsta krigets slut med Ryssland, eller 1740(!), såsom den, hwilken gifwit affairerne i Sverige ett nytt utseende; men af etiketter och ceremonieller kunde samlas alt hwad man kan öfwerkomma, både tryckt och skrifwit.

Hwad Kongl. Collegium egentel. utnämde, som nyligast händt och tycktes förtiena antecknande, war

Hans Excellence Herr Riksrådets Baron Scheffers reception såsom Riksråd wid Kongl. Preussiska och Danska hofwen, hwarom en berättelse af welbemänte Herr Riksrådet kommer at begäras.

Likaledes bör i Kongl. Justitiæ Revision extraheras alt det, som angår den sidsta handel med Env. Martevilles domestique, som ock Hans Excellences Herr Riksrådet och Presidentens öfwerenskommelse med samtel. Herrar Ministreerne om owäsende på gatorne, hwaruti någre af des domestiquer äro invecklade.

Och äntel. bör ock Abgesandten Greiffenheims bref om sista allarmet, angående brenwinet, extraheras och läggas til samlingarne.

Hwad methoden och ordningen wid detta arbetet angår, så hölt Kongl. Collegium före, det Herr Baron och Hof-cantzleren den aldrabäst wid utöfningen kunde inrätta och jämka, alt som han det efter omständigheterna nödigt pröfwade, som ock Herr Hof-cantzleren lärar hos Kongl. Collegium anmäla, om något mer, än nu erindras kan, på des åtgärd och deliberation skulle finnas ankomma.

Om öfwerinseendet wid alt detta wille Kongl. Collegium Herr Baron och Hof-cantzleren genom ett wänligt bref anmoda. Hwilket bref äfwen wid con-toiret kommer at förwaras, på det at äfwen för framtiden Herr Baron och Hof-cantzlerens successorer deraf måtte finna de angelägne och nyttige afsichter, som Kongl. Collegium til inrättningen af ett sådant Archive de Cabinet föranlätit.

Förteckning

öfvet

Rikskansleren Axel Oxenstiernas skrivelser till Regeringen och Rådet Nov. 1632— Juni 1636 med tillhörande bilagor.

Upprättad

af

PER SONDÉN.

II.

1635—Juni 1636.

Innehåll:

- Afd. I. Rikskanslerens originalbref och memorial till K. M:t, Regeringen och Rådet.
- Afd. II. Bilagor.
- A. Axel Oxenstiernas *egna* skrivelser (i kronologisk ordning).
 - B. Skrivelser *till* Axel Oxenstierna (i bokstafsordning).
 - C. Öfriga handlingar och bref, utom »tidningar» (i kronologisk ordning).
 - D. »Tidningar» och relationer (i kronologisk ordning).

I.

Rikskansleren Axel Oxenstiernas skrivelser till Regeringen och Rådet 1635—Juni 1636.

[Forts. från sid. 318.]

151. Bref till K. M:t; Mainz 4 Jan. 1635 (rekom. f. Öfverstlöjt. S. Schultz' enka till erhållande af gods); T. 3: 4.
152. — till K. M:t; Mainz 5 Jan. 1635; T. 3: 3.

153. Bref till K. M:t; Mainz 6 Jan. 1635 (delvis i chiffer); T. 3: 5.
Bilagor: De i Frankrike med ständernas gesandter slutne pacta:
 II C: 227; — H. Grotii instruction II A: 98.
154. — till K. M:t; Mainz 7 Jan. 1635; T. 3: 6.
155. — till K. M:t; Mainz 8 Jan. 1635; T. 3: 8.
Bilagor: a) II C: 210, 213; — b) II C: 214, 215; — c och d) II A: 85; — e) II C: 227; — f) II A: 98; — g) II A: 90; — h) II B: *Pfalz*, Johan af Zweibrücken; — i) II B: *Frankfurt a. Main*; — k) II A: 92; — l) II A: 88 och 89; II B: *Pfalz*, Ludvig Philip; — m) II A: 91; II B: *Pfalz*, Johan af Zweibrücken; — n) II A: 93 eller II C: 225; — o) II C: 224; II A: 94 och 95; — p) II C: 226; II A: 96; — q och r) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm; — s och t) II A: 100; — u och v) II B: *Pommern*, Bogislaus; — x och y) II A: 102 och 104; — z) II B: *Baner*; II A: 105; — aa) II B: *Nedersachsiska ständerna*; — ab) II B: *Meklenburg*, båda hertigarna; ac) II A: 99; — ad) II A: 103; — ae) II D: 110; — II B: *Wolf*; — af) II C: 217; — ag) II C: 223; — ah) saknas.
156. Memorial till K. M:t; Mainz 10 Jan. 1635; T. 3: 7.
157. — till K. M:t; Worms 1 Febr. 1635; T. 3: 57.
Bilagor: Af brevet nr 161 d. 18 Mars framgår, att II A: 109 här varit bilagd, ehuru detta ej nämnes i texten. Sannolikt hör äfven II A: 108 hit, fastän äfven detta icke omnämnes. Bilagorna äro för öfrigt: a) II A: 97; — b) II C: 229; — c) II B: *Wärtemberg*, Eberhard; — d) II B: *Pfalz*, Wolfgang Wilhelm af Neuburg; — e) II B: *Nassau*, Henrik; — f) II B: *Strassburg*; — g) II B: *Nedersachsiska ständerna*; — II C: 228; — h) II B: *Meklenburg*, Hans Albrecht; — i) II A: 107; — k) II B: *Frankfurt*; — l) II B: *Mockel*.
158. — till K. M:t (i chiffer); Worms 12 Febr. 1635; T. 3: 56 o. 58.
Bilagor: m) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm; — n) II A: 100; — o) II A: 101.
159. — till K. M:t; Worms 12 Febr. 1635; T. 3: 59.
Bilagor: p) II B: *Kurland*; — q) II A: 110.
160. — till K. M:t; Worms 12 Febr. 1635; T. 3: 60.
161. — till K. M:t; Worms 18 Mars 1635; T. 3: 94.
162. — till K. M:t; Worms 20 Mars 1635; T. 3: 88.
Bilagor: II A: 106; — II A: 113 [med bilagor: a) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm, 14 Febr. 1635; och b) II A: 112]. Sannolikt hithörande är: II C: 231 och möjligen äfven II A: 111.
163. — till K. M:t; Worms 29 Mars 1635; T. 3: 93.
164. — till K. M:t; Amsterdam 22 Maj 1635; T. 3: 95.
Bilaga: II C: 232.
165. — till K. M:t; Horn 25 Maj 1635 (intercession för en viss Adrian Jansson Sprenger, hvars svärfader beröfvats ett honom tillhörigt skepp); T. 3: 336.

¹ Af såväl kurfurstens som Axel Oxenstiernas bref synes blott ett hafva skickats ehuru 2 omtalas i texten.

166. — till K. M:t; Stade 3 Juni 1635 med p. s.; T. 3: 100.
 167. — till K. M:t; Stade 9 Juni 1635; T. 3: 101.
 168. — till K. M:t; Stade 17 Juni 1635 (rekom. f. Öfv. Jakob Scots son, Robert Scot).
 169. — till K. M:t; Hamburg 22 Juni 1635; T. 3: 103 o. 222.
 170. — till Regeringen och Rådet; Hamburg 25 Juni 1635 (rekom. f. Öfv. Bengt Pilefeldt) [jmf. II C: 260]; T. 3: 343.
 171. — till K. M:t; Hamburg 26 Juni 1635 (rekom. f. en canonicus i Hamburg, Johan Kleihe); T. 3: 104.
Bilagor: II B: *Kleihe*.
 172. — till K. M:t; Hamburg 26 Juni 1635 (rekom. f. Öfv. Johan Groth) [jmf. II C: 292]; T. 4: 347.
 173. — till K. M:t; odat., Maj el. Juni 1635(?) (rekom. f. Peder Ribbing); T. 3: 337.
 174. — till K. M:t; odat., Maj el. Juni 1635(?) (rekom. f. Carl Siöblad); T. 3: 338.
 175. — till K. M:t; odat., Maj el. Juni 1635(?) (rekom. f. Måns Ulfsparre); T. 3: 352.
 176. — till K. M:t; Magdeburg 16 Juli 1635; T. 3: 106.
Bilagor: a) II C: 236, 237 o. 238; — b) Resolutionen för Blumenthal saknas; II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm 8 Juli 1635; — c) II A: 116; — d) II B: *Erfurt* 10 Juli; II A: 115. Rör. Braunschweigerkonventet II C: 235, 243 och 244; — e) II B: *Braunschweig-Lüneburg*, Georg; II C: 234; — f) Recensan mellan A. O. och landtgr. Wilhelm II C: 253; — g) Underrättelser från öfre kretsarne II B: *Wild u. Rheingraf*, Otto; II C: 245, 249; II B: *Sachsen-Weimar*, Bernhard; II B: *Sadler* 23 Juni och 1 Juli; — h) Kurfs af Sachsens bref II C: 233 och 240; — i) II A: 114; — k) II B: *Sachsen*, Johan Georg 11 Juli. — Utom dessa, i brefvet nämnda, bilagor äro i bandet hitförda: Handlingar rör. Schlesien II C: 239; — Tidningar från Paris II D: 112; från Schweiz II B: *Mariusus*; — Skrifvelse från Wilhelm af Weimar II B: *Sachsen*; från Bogislaus af Pommern II B: *Pommern*; från hertigarna af Meklenburg II B: *Meklenburg*, Adolf Fredrik 28 Juni och Hans Albrekt 21 och 26 Juni.
 177. — till K. M:t; Magdeburg 22 Juli 1635 (rekom. f. Mag. Erik Brunnus); T. 3: 349.
 178. — till K. M:t; Magdeburg 31 Juli 1635; T. 3: 150.
Bilagor: a) II B: *Sachsen*, Johan Georg 18 Juli; — b) II C: 255; — c) II A: 117; — d) II B: *Sachsen*, Johan Georg 27 Juli; — e) II A: 122; — f) II A: 120; — g) II B: *Nürnberg*; — h) II B: *Erfurt*; — i) II A: 118 och 119; hvartill efter sjelfva brefvets uppsättande lagts II A: 124 och 125; — k) II B: *Sachsen-Weimar*, Wilhelm 20 Juli; — l) II D: 114; — m) II A: 121.
 179. — till K. M:t; Magdeburg 4 Aug. 1635; T. 3: 168.
 180. — till K. M:t; Magdeburg 4 Aug. 1635; T. 3: 177.
 181. — till K. M:t; Magdeburg 7 Aug. 1635; T. 3: 345.

182. — till K. M:t; Magdeburg 8 Aug. 1635; T. 3: 178
Bilagan, Mårten Bährs supplik, saknas.
183. — till K. M:t; Magdeburg 10 Aug. 1635; T. 3: 169.
Bilagor: a) II A: 123; — b) II C: 254; — c och d) II B: *Sachsen*, Johan Georg 3 och 6 Aug.; — e) II D: 113, 115, 116; — f) II D: 117.
184. — till K. M:t; Magdeburg 14 Aug. 1635; T. 3: 179.
185. Svar på K. M:ts med Salvius sända memorial; Magdeburg 14 Aug. 1635; T. 3: 180.
186. Bref till K. M:t; Magdeburg 15 Aug. 1635; T. 3: 176.
187. — till R. R.; Magdeburg 15 Aug. 1635; T. 3: 351.
188. — till K. M:t; München-Neuburg 23 Aug. 1635; T. 3: 181.
Bilagor: a, b och c) II B: *Schwallenberg*; — d) II D: 118, 119 och 120; — e) II C: 257.
189. — till K. M:t; München-Neuburg 25 Aug. 1635; T. 3: 341.
190. — till K. M:t; München-Neuburg 26 Aug. 1635; T. 3: 223.
191. — till K. M:t; München-Neuburg 27 Aug. 1635; T. 3: 186.
Bilagor: II A: 127; — II B: *Sachsen*, Johan Georg, resolution 20 Aug.
192. — till K. M:t; München-Neuburg 29 Aug. 1635; T. 3: 190 och 203.
193. — till Regeringen och R. R.; s. d. o. st. som föreg.; T. 3: 191 och 204.
194. — till K. M:t; München-Neuburg 1 Sept. 1635; T. 3: 353.
195. — till K. M:t; Magdeburg 10 Sept. 1635; T. 3: 189 och 227.
Bilagor: a och b) se ofvan brefven nr 192 och 193; — c) II A: 126; — d) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm resol. 27 Aug.; — e) II B: *Braunschweig*; — f) II B: *Hessen*, Wilhelm; II B: *Mockel*; »medföljande tryckte acter» saknas; — g) II A: 129; — h) II B: *Sachsen*, Johan Georg, resol. 1 Sept.; — i) II B: *Sachsen*, Johan Georg, resol. 4 Sept.
196. — till K. M:t; Magdeburg 14 Sept. 1635; T. 3: 212 och 228.
Bilagor: nr 1) II C: 262; — nr 2) II A: 130; — nr 3) II C: 263; — nr 4) II C: 264; — nr 5) II C: 265; — nr 6) II B: *Sachsen*, Johan Georg, resol. å fredspunkterna; II C: 258 och 259; — nr 7) II A: 131; — nr 8) II C: 279; — nr 9) II C: 280.
197. — till K. M:t; Wismar 28—30 Sept. 1635 (med 2:ne p. s.); T. 3: 224—226.
Bilagor: a och b) kopior af brefven till K. M:t nr 195 och 196; — c) II C: 268; — d) II B: *Meklenburg*, Adolf Fredrik och Hans Albrekt; — e) II A: 134, 135 och 136; — f) II B: *Bielke*; — g) II C: 260; — h) II B: *Bielke*; — i) II B: *St. Chaumont*; II A: 137; — k) II A: 138; — l) II C: 269; — m, n och o) II A: 139; — p) II A: 131; — q) II A: 140; — s) II A: 128; — t) II B: *Meklenburg*.

¹ Härvid må dock anmärkas, att ett af de i brefvet nämnda förslagen saknas, ehuru det ej är klart, hvilken signering detta bör hafva.

båda hertigarne. — Postscriptum: v) II B: *Banér*; — w) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm; — x) II B: *Blumenthal*; II A: 132; — y) II C: 270.

198. — till K. M:t (rek. f. Maj. Lydert Hindersson Reuter att blifva Öfverstlöjt.); Wismar 1 Okt. 1635; T. 3: 256.

199. — till K. M:t; Wismar 13 Okt. 1635; T. 3: 257.

Bilagor: II A: 149 och här följande

200. Memorial för Johan Oxenstierna att andraga för Regeringen; Wismar 13 Okt. 1635; T. 3: 259.

Bilagor: a) II B: *Banér*, 5 Okt. 1635 [jemte dess bilagor: nr 1 och 2) II C: 282; nr 3) en notis att man ansett onödigt sända Brandensteins memorialer; nr 4) II C: 281; nr 5) II C: 276; nr 6) II C: 277]; — b) II C: 278; — c) II C: 286; — d) II B: *De la Gardie*; II C: 282; — e) II B: *Bielke*; — f) II D: 121; — g) II B: *Leslie*; — h) II B: *Marinus*; ¹ — i) II B: *Grotius*; — k) II B: *Camerarius*; — l) II B: *Mockell*; — m och n) II B: *Mockell*; — o) II B: *Pommern*, Bogislaus XIV; — p) II A: 145; — q) II A: 142 och 143; — r) II A: 148; — s) II A: 146; — t) II A: 147; — v) II B: *Magdeburg*; — w) II A: 144. — Slutligen, oisignerade, II C: 284, 285 och 286.

201. — till K. M:t; Wismar 18 Okt. 1635; T. 3: 292.

Bilagor: a) II B: *Hodenberg*; — b) II A: 150; — c) II B: *Banér*, 11 Okt. (med bilaga II C: 291); — d) II B: *Torstensson*, 14 Okt.

202. — till K. M:t (intercession för en ryttmästare under Östg. regemente Per Andersson); Wismar 20 Okt. 1635; T. 4: 684.

203. — till K. M:t; Wismar 24 Okt. 1635; T. 3: 287 b.

Bilagor: a) saknas; — b) II A: 151; — c) II B: *Hallenus*; — d) II B: *Banér* 19 Okt.; e) II B: *Banér* 23 Okt.

204. — till K. M:t; Wismar 5 Nov. 1635; T. 3: 298.

Bilagor: Se bilagorna till föregående bref.

205. — till K. M:t; Stralsund 20 Nov. 1635; T. 3: 300.

Bilagor: a) II B: *Banér* 26 Okt.; — b) II C: 300; — c) II B: *Banér* 5 Nov.; — d och e) II A: 156 och 157; — f) II B: *Officerarne* vid Banérs armé. Fredsunderhandlingarne: g) II A: 163; — h) II B: *Meklenburg*, Adolf Fredrik 6 Nov.; — i) II A: 158; — k) II C: 296; — l) II C: 298; — m och n) II C: 299; — o) II A: 159; — p) II A: 160. Rörande Brandenburg: q) II A: 152; — r) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm 3 Nov.; — s) II C: 266 och 275; — t, u och w) II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm 11 och 15 Okt. (med bilaga II C: 274) samt 27 Okt.; — x, y och z) II A: 153, 154 och 155. Med denna post, följde såsom det synes, äfven II B: *Camerarius* 10 och 11 Nov.; II B: *Grotius* 3½ Okt. och II C: 294.

206. — till K. M:t (om kopparhandeln m. m.); Stralsund 20 Nov. 1635; T. 4: 16.

207. — till K. M:t; Stralsund 21 Nov. 1635; T. 4: 643.

208. — till K. M:t; Stralsund 23 Nov. 1635; T. 4: 645.

¹ Signeringen å bilagorna h och k är i brefvet angifven i omkastad ordning.

209. — till K. M:t; s. d. o. st. som föreg.; T. 4: 648.
 210. — till K. M:t; Stralsund 24 Nov. 1635; T. 4: 646.
 211. — till K. M:t; Stralsund 25 Nov. 1635; T. 4: 644.
 212. — till K. M:t; Stralsund 30 Nov. 1635, med löst inlagdt p. s.;
 T. 3: 299.

Bilagor: ej närmare specificerade bref från *Camerarius*, *Mockell* och *Banér*; se afd. II B under dessa namn.

213. — till K. M:t; Stralsund 3 Dec. 1635; T. 3: 332.
Bilagor: a och b) II C: 299 a och b; — II A: 159.
 214. — till K. M:t; Stralsund 11 Dec. 1635; T. 4: 1.
Bilagor: a) II C: 304; — b) II C: 305. Dessutom: II B: *Banér* 3, 4, 5 och 7 Dec.; II A: 166; — II B: *Esken*.
 215. — till K. M:t; Stralsund 17 Dec. 1635; T. 4: 18.
Bilagor: a) II A: 167; — b) II B: *Banér* 10 Dec.
 216. — till K. M:t; Stralsund 24 Dec. 1635, med p. s.; T. 4: 25.
Bilagor: a) II B: *Banér* 10 Dec.; — b) II D: 124. Dessutom:
 II B: *Banér* 5 Dec. och 13 Dec. [med bilagor: II C: 314, 315]; —
 II C: 310; — II C: 312.
 217. — till K. M:t; Stralsund 30 Dec. 1635, med 2 p. s.; T. 4:
 54 o. f.

Bilagor: a) II C: 305; — b) II C: 304; — c och d) II C: 306;
 — e) II A: 168; — f) II A: 171; — g och h) II B: *Meklenburg*,
 Adolf Fredrik 12 Dec.; — i) II A: 173; — k) II A: 133; —
 l och m) II A: 164 och 165; — n) II B: *St Chaumont*; — o) II A:
 169; — p) II A: 170; — q) II B: *St Chaumont* 12 Dec.; — r) II
 B: *Banér* 28 Nov.; — s) saknas; — t) II B: *Banér* 7 Dec.; — ta)
 saknas; — v) II B: *Banér* 13 Dec.; — w) II C: 314, 315 och 316;
 — x) saknas; — y) II B: *Esken* 17 Dec.; — z) II B: *Esken* 19 Dec.;
 — Aa) Bilagorna till föreg. bil. II C: 317, 318 och 321; — Ab) II
 B: *Esken* 26 Dec.; — Postscriptum: Ac och Ad) II B: *Meklenburg*,
 Adolf Fredrik 19 Dec.; — Ae och Af) II A: 175 och 176.

218. — till K. M:t; Stralsund 31 Dec. 1635; T. 4: 40.
Bilagor: Handlingar rör. det föreslagna stilleståndet mellan Kurf.
 af Sachsen och J. Banér: a och b) II C: 317; — c) II C: 321; samt
 II C: 324, 325, 326; II B: *Banér* 29 Dec. Eskens relation se föreg.
 bref bil. Ab.
 219. — till K. M:t; Stralsund 31 Dec. 1635, med p. s.; T. 4: 118.
Bilagor: nr 1) II A: 174; — Angående bil. nr 2, 3, 4 och 5
 har rikskansleren å en särskild vidfogad lapp egenhändigt anmärkt, att
 de »intet konett blifua färdige»; några utaf dem återfinnas dock liksom
 nr 6, 7, 8 samt 12, 13 och 14 bland de handlingar, som inbegripes
 under II A: 178 och II C: 327; — nr 9 och 10) II A: 161 och 162;
 — nr 11) II C: 301.
 220. — till K. M:t; Stralsund 31 Dec. 1635, med 2 p. s.; T. 4: 143.

Bilagor: »Extracter af bref, vexlade emillan Cuhrfursten af Saxen,
 Cuhrfursten af Brandenburg och Hert. af Pomeran, som jag hemligen
 hafuer uthpracticeret»: II C: 267; — II C: 273; — II C: 272; — II
 C: 275; — II C: 288; — II C: 293; — II C: 295; — II C: 297; —
 II C: 302; — II C: 303.

221. — till K. Mt.; Stralsund 31 Dec. 1635; T. 4: 159.

Bilagor: AA) II B: *St Chaumont* $\frac{1}{2}$ Dec.; — AB) II A: 177; — vidare bref från agenterna och residenterna: se II B: *Grotius*; II B: *Mockel*; II B: *Marinus*; samt II B: *Sadler*; — II D: 131, 132 och 134 (J. Camerarius till sekret. Schwallenberg); — II D: 127.

222. Kort tenckezedel öfver de ärenden, som hos Regeringen . . . P. Smaltzius . . . resolution opå skaffa skall; Stralsund 3 Jan. 1636; T. 4: 52.

Bilagor: Omnämnda i § 3: II B: *Ludvig XIII*; — II B: *Richelieu*; — II B: *Bouthilier*; — II B: *St Chaumont* $\frac{23}{3}$ Dec. 1635; — II C: 323 och II A: 179. Omnämnda i § 4: II B: *Christian IV*; — II B: *Clain*. Med Smaltz sändes sannolikt dupletter af en del bilagor, som förut skickats, och som finnas under brefvet till K. Mt: nr 217.

223. Bref till K. Mt.; Stralsund 6 Jan. 1636; T. 4: 190.

224. — till K. Mt.; Stralsund 7 Jan. 1636; T. 4: 191.

225. — till K. Mt (rekom. f. skotske Öfv. Grefve Forbus att erhålla betalning samt hjälp i sin tvist med Jakob Forbus); Stralsund 9 Jan. 1636; T. 4: 647.

226. — till K. Mt.; Stralsund 14 Jan. 1636; T. 4: 213.

Bilagor: a) II A: 181 och 182; — b) II B: *Banér* 8 Jan.; — c) II B: *Banér* 9 Jan.

227. — till K. Mt.; Demnim 20 Jan. 1636; T. 4: 221.

Bilagor: a) II B: *Banér* 12 Jan.; b) II B: *Banér* 14 Jan.; — c) II B: *Cratzenstein*. Dessutom: II C: 337 och 338.

228. — till K. Mt.; 23 Jan. 1636, med p. s.; T. 4: 229.

Bilagor: a) II B: *Banér* 8 Jan.; — b) II B: *Banér* 9 Jan.; — c) II B: *Banér* 12 Jan.; — d) II B: *Banér* 14 Jan.; — e) II A: 183; — f) II A: 184; — g) II A: 189; — h) II C: 329; — i) II C: 331; — k) II B: *Cratzenstein*; — l) II B: *Cratzenstein*; — m) II B: *Cratzenstein*, memorial; — n) II A: 187; — o) II A: 188; — p) II A: 186; — q) II A: 190; — s) II A: 185; — t, v, w och x) II B: *Grotius* $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{2}$ Dec. 1635, $\frac{1}{10}$ Jan. 1636; — y) II B: *Wolff*; — z) II B: *Vitzthumb*; — Aa) II B: *Camerarius*, Ludvig $\frac{1}{7}$ Jan.; — Ba) II D: 135 [J. Camerarius till Sekret. Schwallenberg]; — Ca) Om denna bilaga, traktaten med Hert. af Preussen rör. Pillau, anmärkes, att den skall sändas med följande post, då den ej hunnit blifva färdig; — Da) saknas. — Ea) Tidningar och relationer från Warschau: II D: 130; — Fa) II D: 125; — Ga) II D: 128; — Ha) II D: 126; — Ia och Ka) II D: 129; — La och Ma) II B: *Lillieström* 14 och 29 Dec. 1635 samt $\frac{1}{2}$ Jan. 1636; — Na) II D: 137 och 141; — Oa) II A: 191.

229. — till K. Mt (rekom. f. Öfv. Gustaf Gustafsson att få rekrytera sitt regemente från Lifland); Stralsund 26 Jan. 1636; T. 4: 649.

230. — till K. Mt (rekom. f. afl. Sekret. Peder Månssons yngre son, Maj. Johan P:son Utter att, liksom förut den äldre brodern, Öfverstlöjt. Anders P:son Utter, erhålla adelig sköld och hjälm); Stralsund 27 Jan. 1636; T. 4: 673.

231. Bref till K. M:t; Stralsund 27 Jan. 1636, med egenh. p. s.¹; T. 4: 295.

Bilagor: nr 1) II B: *Meklenburg*, Adolf Fredrik 13 Jan.; — nr 2) II C: 330; — nr 3) II B: *Banér* 16 Jan.; — nr 4) II B: *Eskén* 18 Jan.; — nr 5) II A: 192; — nr 6) II B: *Camerarius*, L. 17 Jan.; — nr 7) II D: 138 och 139; — nr 8) II D: 122 och 123; — nr 9) II B: *Grotius* ^{25 Dec. 1635} 4 Jan. 1636; — nr 10) II B: *Wrangel* 14 Jan.; — nr 11) II B: *Banér* 18 Jan.; II C: 333.

232. — till K. M:t (rekom. f. Ryttn. Ernst Knorr att erhålla lejd för att försvara sig i en dråpsak); Stralsund 28 Jan. 1636; T. 4: 650.

Bilaga: II B: *Knorr*.

233. — till K. M:t; Stralsund 29 Jan. 1636; T. 4: 317.

Bilagor: a och b) II B: *Banér* 16 och 18 Jan.; II C: 334; — c) II D: 143, 144 och II B: *Eskén* 18 Jan.; — d) II B: *Wrangel* 18 Jan.; — alla dupletter af förut sända handlingar.

234. — till K. M:t; Stralsund 5 Febr. 1636, med egenh. p. s.; T. 4: 326.

Bilagor: a) II B: *Baner* 20 Jan.; — b) II B: *Wrangel* 25 Jan.; — c) II D: 136; — d) II D: 133.

235. till K. M:t; Stralsund 12 Febr. 1636; T. 4: 331.

Bilagor: a) II B: *Banér* 28 Jan.; — b) II B: *Eskén* 23 Jan. [med bil. II C: 331 och 334]; — c) II D: 148; — d) II B: *Wrangel* 25 Jan.

236. — till K. M:t (rekom. f. Ryttn. Jörgen Schillt att erhålla immission & af honom köpta gods i Småland); Ribnitz 18 Febr. 1636; T. 4: 656.

Bilagor: II C: 358.

237. — till K. M:t; Wismar 21 Febr. 1636; T. 4: 340.

Bilagor: a) saknas; — b) II B: *Meklenburg*, Adolf Fredrik 18 Febr.

238. — till K. M:t; Wismar 24 Febr. 1636; T. 4: 352.

Vid detta bref finnes fogadt P. Spierings bref i original till K. M:t; dat. Stralsund 14 Febr. 1636. Se II C: 345.

239. — till K. M:t; Wismar 25 Febr. 1636; T. 4: 356.

240. — till K. M:t; Wismar 25 Febr. 1636; T. 4: 358.

241. — till K. M:t; Wismar 28 Febr. 1636; T. 4: 342.

Bilagor: a) II B: *Hoditz*; — b) II D: 149; — c) II B: *Mockel* 28 Jan.; II B: *Wild- u. Rheingr.*, Otto; — d och e) II D: 142 och 145; — f) Tvenne kejs. öfv. Ossas bref II C: 341 och 342.

242. — till K. M:t; Wismar 5 Mars 1636 (rekom. f. Jöran Rosen-
crantz, som af A. O. fått värfningspatent); T. 4: 675.

243. — till K. M:t; Wismar 6 Mars 1636; T. 4: 259.

¹ Detta p. s. saknas vid det tryckta brefvet i H. S. H. 38 sid. 169.

244. Bref till K. M:t; Wismar 11 Mars 1636 (rekom. f. Kommend. i Wismar J. Lillesparre); T. 4: 685.
 245. — till K. M:t; Wismar 13 Mars 1636; T. 4: 360.
 246. — till K. M:t; Wismar 20 Mars 1636; T. 4: 361.
 247. — till K. M:t; s. d. o. st. som föreg. (rekom. f. afl. Öfv. Simon Schultz' enka att erhålla betalning af sin mans fordringar); T. 4: 688.
 248. — till K. M:t; Wismar 24 Mars 1636 (begäran att borgaren i Lübeck J. Kriwitz måtte erhålla betalning för de försträckningar, hvarom Erik Larson v. d. Linde å kronans vägnar med honom aftalt); T. 4: 678.
 249. — till K. M:t; Wismar 26 Mars 1636 (rekom. för Maj. Norman Suttther att erhålla någon »recompens» för sin 30-åriga tjänst); T. 4: 667.

Bilaga: II B: Norman Suttther.

250. — till K. M:t; Wismar 27 Mars 1636; T. 4: 362.
Bilagor: a) II B: Banér 20 Mars; — b och c) II B: Esken 20 och 22 Mars; — d) II B: Wrangel 17 Mars.
 251. — till K. M:t; Wismar 29 Mars 1636; T. 4: 368.
 252. »Memorial . . . som hoos H. K. M:t . . . Nicodemi skall andraga och taga beskedh opå»; Wismar 29 Mars 1636; T. 4: 370.
 253. »Memorial till H. K. M:t . . . att berätta denne närwahrande stat . . . gifven Johan Nicodemi»; Wismar 29 Mars 1636; T. 4: 372.

Bilagor: a) II B: Banér 18, 20, 28, 30 Jan., 12, 26 Febr. och 20 Mars; — b) II B: Esken 26 Febr., 20 och 22 Mars; — c) II B: Bielke, Sten 18 Febr., 20 Mars; — d) II B: Steinäcker: II B: Cratzenstein 6 och 6 Febr.; — e) II D: 147; — f) saknas; — g) II B: Grotius $\frac{1}{7}$ [bil. II D: 140], $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$ Jan., $\frac{28}{7}$ Febr., $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ Febr., $\frac{25}{6}$ Febr., $\frac{1}{6}$ Mars, $\frac{1}{4}$ Mars [med bil. fördragsvillkor rör. Veltlin]; $\frac{1}{8}$ Mars; — h) II B: Camerarius, Ludvig $\frac{26}{5}$ Jan., $\frac{1}{5}$ Febr., och $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ [med bil. II C: 313 och 339], $\frac{1}{8}$ Febr., $\frac{26}{7}$ Febr. och $\frac{1}{4}$ Mars [med bil. II C: 309, 319, 320, 322 och II D: 146]; — i) II B: Banér 10, 12 o. 13 Febr.; — k) II A: 207; — l) II A: 194; — m) II A: 203; — n) II A: 204; — o) II A: 205; — p o. q) II C: 330; — r) II A: 193; — s) II C: 346; — t) II C: 344; — v) II C: 328; — w) II C: 333 o. 340; — x) II B: Christian IV 6 Mars; — y) II A: 211; — z) II A: 206; — Aa) II B: St Chaumont $\frac{1}{8}$ Mars; — Ab) II A: 208; — Ac) II A: 209; — Ad) II B: St Chaumont 18 Mars; — Ae) II A: 210; — Af) II B: St Chaumont $\frac{3}{8}$ Mars; — Ag) II A: 213; — Ah) II A: 214; — Ai) II C: 350; — Ak) II A: 202; — Al) II B: Brandenburg, Georg Wilhelm 8 Mars; — Am) II B: Brandenburg, Elisabeth Charlotta 11 Febr.; — An) II A: 201; — Ao) II B: Brandenburg, Elisabeth Charlotta 8 Mars; — Ap) II A: 196; — Aq) II A: 195, 197, 198; — Ar och As) II A: 199;¹ — At) II B: Averie; — Au) II B: Pfalz, Carl Ludvig; — Aw) II B: Elisabet af Böhmen; II B: Camerarius $\frac{1}{2}$ Jan. Dessutom, ehuru icke i texten nämnda: Ax) II C: 336; II A: 200.

¹ Bil. Ar och As utgöres blott af en handling ehuru försedd med denna dubbla signering.

254. — till K. M:t; Wismar 29 Mars 1636 (rekom. f. Kapt. Mathias Frank att erhålla Reg:s understöd för sina värfningar enligt det af A. O. honom gifna patentet); T. 4: 653.

Bilaga: A. O:s värfningspatent i original II A: 212.

255. — till K. M:t; Wismar 30 Mars 1636 (rekom. f. Ryttn. H. Romanowitz att erhålla gods); T. 4: 672.

256. — till K. M:t; Wismar 31 Mars 1636 (rekom. f. Johan Nicodemi att blifva statssekreterare, erhålla adelsskap och gods); T. 4: 655.

257. — till K. M:t; Wismar 31 Mars 1636 (rekom. f. Sten Bielke att erhålla sin resterande rikerådslön och en häradsrätt); T. 4: 676.

258. — till K. M:t; Wismar 2 April 1636; T. 4: 550.

Bilagor: a) II B: *Banér*, odat.; om träffningen vid Petersberg;
— b) II D: 152.

259. — till K. M:t; Stralsund 8 April 1636; T. 4: 553.

260. — till K. M:t; Stralsund 9 April 1636; T. 4: 554.

261. — till K. M:t; Stralsund 9 April 1636 (rekom. f. Matthias Forbus att erhålla gods i Nyland); T. 4: 671.

262. — till K. M:t; Stralsund 10 April 1636 (rekom. f. Öfverstlöjt Erik Anderson Oxe, f. d. kommandant å Königshofen att få behålla sin lön, tills han kan få ny aktiv tjänst); T. 4: 670.

263. — till K. M:t; Stralsund 12 April 1636; T. 4: 556.

Bilagor: Ang. Bremen: Christian IV och prins Fredrik till staden Bremen II C: 347, 349; II D: 151; II C: 348. Tidningar från arméerna: II B: *Schörting*.

264. — till K. M:t; Stralsund 12 April 1636, med p. s.; T. 4: 596 o. f.

Bilaga: II C: 354.

265. — till K. M:t; Stralsund 22 April 1636; T. 4: 563.

Bilagor: a) II B: *Banér* 4, 10 och 11 April; II B: *Eskes* 10 och 11 April [med bil. II C: 350]; — b) II B: *Leslie*, Alexander 8 April [bil. II C: 352]; — c) II B: *Schörting*.

266. — till K. M:t; Stralsund 26 April 1636, med p. s.; T. 4: 576.

267. — till K. M:t; Stralsund 29 April 1636, med 2:ne p. s.; T. 4: 601 o. f. samt duplett sid. 580.¹

Bilagor: II B: *Leslie* 15 och 16 April; II D: 158, 165; — b) II B: *Banér* 23 och 24 April; — c) II B: *Bielke* 23 April; II B: *Wrangel* 18 April [med bil. II C: 355, 356 och II D: 164]; — d) II D: 157; — e) II B: *Banér* 26 April.

268. — till K. M:t; Stralsund 3 Maj 1636 (rekom. f. Konst. A. Andersson och Ryttaren O. Jönsson); T. 4: 681.

¹ Dupletten saknar det första postscriptum af de här angifna, men har i stället ett annat (T. 4: 581). Jmf. H. S. H. 38: 877.

269. — till K. M:t; Stralsund 6 Maj 1636; T. 4: 599.
Bilagor: a) II B: *Banér* 26 April; — b) II D: 169; — c) II D: 153, 162 och 166 samt II C: 353.
270. — till K. M:t; Stralsund 6 Maj 1636 (rekom. f. Rådsherrn i Stralsund J. von Schewen att erhålla betalning å gjorda försträckningar); T. 4: 677.
271. — till K. M:t; Stralsund 8 Maj 1636; T. 4: 611 med duplett 686.
272. — till K. M:t; Stralsund 11 Maj 1636 (rekom. f. några borgare i Stralsund att erhålla betalning för gjorda försträckningar); T. 4: 679.
Bilaga: II B: *Stralsund*.
273. — till K. M:t; Stralsund 13 Maj 1636; T. 4: 613.
Bilagor: a) II B: *Banér* 4 och 7 Maj; — b) dupletten till brevet nr 271.
274. — till K. M:t; Stralsund 20 Maj 1636; T. 4: 618.
Bilagor: a) II B: *Banér* 10 Maj; — b) II B: *Esken* 9 och 14 Maj; — c) II B: *Leslie* 2 Maj; — d) II D: 154, 155, 159, 160, 161, 163, 167, 168, 170; till dessa bilagor är också fogad, utan att nämnas i brevet: II C: 357.
275. — till K. M:t; Stralsund 20 Maj 1636 (ursäkt i fall mellankommande hinder ytterligare skulle fördröja hemresan); T. 4: 617.
276. — till K. M:t; Stralsund 27 Maj 1636; T. 4: 634.
Bilagor: a) II B: *Bielke* 22 Maj; — b) II B: *Esken* 7 Maj.
277. — till K. M:t; Stralsund 30 Maj (rekom. f. en invalid); T. 4: 682.
278. — till K. M:t; Stralsund 6 Juni 1636; T. 4: 633 med en duplett 640.
Bilagor, som ej omnämnas i brevet: II D: 170, 172, 173, 174 175 och 176.
279. — till K. M:t; Stralsund 17 Juni 1636; T. 4: 642.
280. — till K. M:t; Stralsund 18 Juni 1636; T. 4: 638.
-

II.

Bilagor till Rikskanslerens skrivelser.

A.

Axel Oxenstiernas egna skrivelser.

[Forts. från sid. 323.]

88. Till Pfalzgreffen Ludvig Philip; Mainz 7 Okt. 1634 [I: 155];
T. 3: 25.
89. » densamme; Mainz 8 Okt. 1634 [I: 155]; T. 3: 27.
90. » samtliga confoedererade ständer; Mainz 27 Okt. 1634 [I: 155];
T. 3: 19.
91. » Pfalzgreffen Johan af Zweibrücken; Mainz 13 Nov. 1634
[I: 155]; T. 3: 28.
92. Axel Oxenstiernas proposition å mötet i Worms; framställd 22
Nov. 1634 [I: 155]; T. 3: 22.
93. Resolution för Pfalz-Neuburgiska sändebudet Christ. Sticken; Worms
5 Dec. 1634 [I: 155]; T. 3: 34.
94. Till Kon. Christian IV; Worms 16 Dec. 1634 [I: 155]; T. 3: 36.
95. » Densamme; s. d. o. st. [I: 155]; T. 3: 37.
96. » Hertig Fredrik af Holstein; s. d. o. st. [I: 155]; T. 3: 39.
97. Cirkulärskrivelse till de öfre kretsarnes i Tyskland furstar och
ständer; Worms 20 Dec. 1634 [I: 157]; T. 3: 65.
98. Memorial för Hugo Grotius; Mainz 26 Dec. 1634 [I: 153 o. 155];
T. 3: 18.
99. Till hertigarne af Mecklenburg; Mainz 30 Dec. 1634 [I: 155];
T. 3: 51.
100. » Kurf. Georg Wilhelm af Brandenburg; Mainz 2 Jan. 1635
[I: 155 o. 158]; T. 3: 41.
101. »Instrumentum foederis»; förslag till fördrag ang. Pommern mel-
lan Sverige och Brandenburg; i chiffer men med bifogad lös-
ning [I: 158]; T. 3: 81.
102. Till Hertig Bogislaus af Pommern; Mainz 5 Jan. 1635 [I: 155];
T. 3: 44.

103. Till Hertigarne af Mecklenburg; Mainz 5 Jan. 1635 [I: 155];
T. 3: 50.
104. » Hertig Bogislaus af Pommern; Mainz 7 Jan. 1635 [I: 155];
T. 3: 45.
105. » Johan Banér; Mainz 7 Jan. 1635 [I: 155]; T. 3: 47.
106. » Johan Nicodemi (Liljeström); Worms 22 Jan. 1635 [I: 162];
T. 3: 62.
107. » Staden Frankfurt a. M.; Darmstadt 28 Jan. 1635 [I: 157];
T. 3: 76.
108. » Johan Banér; Worms 6 Febr. 1635 [I: 157]; T. 3: 63.
109. A. O:s berättelse om de af Feuquières 9 Febr. föreslagna för-
bundsvilkoren [I: 157]; T. 3: 64.
110. Till a. Hertiginnan Elisabeth Magdalena af Kurland; Worms 9
Febr. 1635 [I: 159]; T. 3: 85.
b. Hertig Fredrik af Kurland; Worms 12 Febr. 1635 [I:
159]; T. 3: 86.
111. » Lars Grubbe; Worms 27 Febr. 1635 [I: 162]; T. 3: 90.
112. » Kurf. Georg Wilhelm af Brandenburg; Worms 13 Mars 1635
[II A: 113]; T. 3: 92.
113. » Svenska kommissarierna vid fredstraktaten i Preussen; Worms
16 Mars 1635 [I: 162]; T. 3: 61.
Bilagor: II B: *Brandenburg*, Georg Wilhelm 14 Febr. 1635; —
II A: 112.
114. » Kurf. Johan Georg af Sachsen; Magdeburg 6 Juli 1635 [I:
176]; T. 3: 139.
115. » Staden Erfurt; Magdeburg 15 Juli 1635 [I: 176]; T. 3: 118.
116. » Kurf. Georg Wilhelm af Brandenburg; Magdeburg 16 Juli
1635 [I: 176]; T. 3: 113.
117. Resolution för de sachsiska sändebuden Hans v. d. Pforta och
J. P. Münch; Magdeburg 21 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 153.
118. Till staden Erfurt; Magdeburg 22 Juli 1635 [I: 178]; T. 3:
162.
119. » samma stad; Kalbe 25 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 161.
120. Instruktion för Grefve Ch. C. von Brandenstein, W. Kalkhun,
gen. Lohausen, och H. Schwallenberg på beskickningen till
Kurf. af Sachsen; Kalbe 27 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 156.
121. Till Hert. Wilhelm af Weimar; Kalbe 27 Juli 1635 [I: 178];
T. 3: 167.
122. » Kurf. Johan Georg af Sachsen; Kalbe 30 Juli 1635 [I: 178];
T. 3: 155.

123. A. O:s proposition till Sachsen genom sina sändebud; Leipzig 1 Aug. 1635 [I: 183]; T. 3: 170.
124. Till staden Erfurt; Magdeburg 3 Aug. 1635 [I: 178]; T. 3: 163.
125. Öfverstl. och kommend. i Erfurt Grabbe 3 Aug. 1635 [I: 178]; T. 3: 164.
126. Memorial för Öfv. Hans Wolf v. d. Heyden ss. sändebud till Brandenburg; Magdeburg 4 Aug. 1635 [I: 195]; T. 3: 192.
127. Memorial för H. v. Schwallenberg vid hans sändning till Sachsen; Magdeburg 11 Aug. 1635 [I: 191]; T. 3: 187.
128. Instruktion för J. Steinberg ss. sändebud till kretskonventet i Lüneburg; Magdeburg 14 Aug. 1635 [I: 197]; T. 3: 249.
129. Memorial för W. v. Kalkhun, gen. Lohausen och J. E. v. Krakow ss. sändebud till Sachsen; Magdeburg 31 Aug. 1635 [I: 195]; T. 3: 200.
130. Fredsförslag, propoierade till Kurf. af Sachsen genom Lohausen och Krakow [I: 196]; T. 3: 206 o. 214.
131. Till Jakob de la Gardie; Magdeburg 12 Sept. 1635 [I: 196 och 197]; T. 3: 219 och 247.
132. Resolution för Brandenburgs sändebud J. Fr. v. Blumenthal; Magdeburg 12 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 253.
133. Till Kejsaren; Magdeburg 17 Sept. 1635 [I: 217]; T. 4: 91.
134. » Hertig Adolf Fredrik af Mecklenburg; Wismar 25 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 235.
135. » densamme; Wismar 26 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 234 och 236.
136. » Hertig Hans Albrekt af Mecklenburg; Wismar 26 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 237.
137. » Franske ambassadören St. Chaumont; Wismar 27 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 242.
138. Garnisonernas i Vor- och Hinter-Pommern, Mecklenburg och Bremen fördelning enligt A. O:s ordres 1634 [I: 197]; T. 3: 243.
139. Förslag till garnisonernas fördelning hösten 1635 [I: 197]; T. 3: 245 och 246.
140. Till Jakob de la Gardie; Wismar 28 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 248.
141. » J. A. Salvius; Wismar 3 Okt. 1635; original; T. 3: 354.
142. » Jakob de la Gardie; Wismar 5 Okt. 1635 [I: 200]; T. 3: 281.
143. » Herman Wrangel; Wismar 6 Okt. 1635 [I: 200]; T. 3: 280.
144. » Staden Magdeburg; Wismar 6 Okt. 1635 [I: 200]; T. 3: 286.

145. Till Johan Banér; Wismar 7 Okt. 1635 [I: 200]; T. 3: 279.
146. » Alex. Leslie; Wismar 7 Okt. 1635 [I: 200]; T. 3: 283.
147. » Hert. Bogislaus af Pommern; Wismar 7 Okt. 1635 [I: 200];
T. 3: 284.
148. » Sten Bielke; Wismar 8 Okt. 1635 [I: 200]; T. 3: 282.
149. Memorial för resid. Johan Halenus att kommunicera Sten Bielke;
Wismar 13 Okt. 1635 [I: 199]; T. 3: 258.
150. Resolution för Braunschweigska sändebudet Bodo v. Hodenberg;
Wismar 16 Okt. 1635 [I: 201]; T. 3: 294.
151. Förklaring till St. Chaumont vid hans sändning till Brandenburg
rörande Pommerska successionen; odat. 1635 [I: 203]; T. 3:
288.
152. Till Georg Wilhelm af Brandenburg; Wismar 22 Okt. 1635 [I:
205]; T. 3: 316.
153. » densamme; Wismar 6 Nov. 1635 [I: 205]; T. 3: 324.
154. » densamme; Wismar 6 Nov. 1635 [I: 205]; T. 3: 325.
155. » densamme; Wismar 6 Nov. 1635 [I: 205]; T. 3: 326.
156. » Johan Banér; Stralsund 7 Nov. 1635 [I: 205]; T. 3: 304.
157. » Officerarne vid Banérs armé; Stralsund 7 Nov. 1635 [I: 205];
T. 3: 305.
158. » Hert. Adolf Fredrik af Mecklenburg; Stralsund 9 Nov. 1635
[I: 205]; T. 3: 309.
159. Koncept till fredsvilkor [I: 213]; T. 3: 314.
160. Deklaration rörande 5:te och 6:te punkterna i de föreslagna freds-
vilkoren [I: 205]; T. 3: 315.
161. Fullmakt för D. v. Kniphausen att vara öfverbefälhafvare i West-
phalen; Stralsund 9 Nov. 1635 [I: 219]; T. 4: 134.
162. Instruktion för D. v. Kniphausen jämte 2 »Nebenmemorial»; Stral-
sund 9 Nov. 1635 [I: 219]; T. 4: 135 och 138 o. f.
163. Resolution för officerarne vid Banérs armé; Stralsund 14 Nov.
1635 [I: 205]; T. 3: 307.
164. Bref till franske ambassadören St. Chaumont; Stralsund 21 Nov.
1635 [I: 217]; T. 4: 92.
165. Memorial för Sekret. Smalz såsom sändebud till St. Chaumont;
Stralsund 21 Nov. 1635 [I: 217]; T. 4: 93 o. f.
166. Till Johan Banér; Stralsund 5 Dec. 1635 [I: 214]; T. 4: 14.
167. Project till fredsfördrag att genom Hert. Adolf Fredrik meddelas
Kurf. af Sachsen; odat. [I: 215]; T. 4: 20.
168. Project till fredsfördrag, att genom Hert. Adolf Fredrik meddelas
Kurf. af Sachsen; odat. [I: 217]; T. 4: 73.

169. Till St. Chaumont; Stralsund $\frac{1}{13}$ Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 96.
170. » densamme; Stralsund $\frac{1}{17}$ Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 97.
171. Förklaring rörande några punkter i Sachsens fredsförslag; Stralsund 12 December 1635 [I: 217]; T. 4: 76.
172. Till Hert. August af Braunschweig; Stralsund 12 Dec. 1635; T. 4: 198.
173. Förklaring till Hert. Adolf Fredrik af Mecklenburg rörande fredprojectet; Stralsund 15 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 85.
174. Betänkande rörande krigets fortsättande genom J. Banér; Stralsund 17 Dec. 1635 [I: 219]; T. 4: 124.
175. Till Hert. Adolf Fredrik af Mecklenburg; Stralsund 22 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 206.
176. » densamme; odat. [I: 217]; T. 4: 208.
177. » St. Chaumont; Stralsund $\frac{29}{8}$ Dec. 1635 $\frac{1}{8}$ Jan. 1636 [I: 221]; T. 4: 116.
178. Åtskilliga förslag, listor och beräkningar rörande krigsfolket, garnisonerna och artilleristaten samt krigsförnödenheterna för det kommande året 1636 [I: 219]; T. 4: 128—133 och 140—142.
179. Till St. Chaumont; Stralsund $\frac{1}{2}$ Januari 1636 [I: 222]; T. 4: 167.
180. » Hert. Adolf Fredrik af Mecklenburg; Stralsund 4 Jan. 1636; T. 4: 209.
181. Resolution för danska sändebudet J. L. Klein; Stralsund 9 Jan. 1636 [I: 226]; T. 4: 214.
182. Till Kon. Christian IV; Stralsund 9 Jan. 1636 [I: 226]; T. 4: 217.
183. » Johan Banér; Stralsund 12 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 239.
184. » densamme; Demmin 19 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 241.
185. Memorial för Öfv. Jordan vid hans återresa till Westphalen; Demmin 19 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 260.
186. Till Grefve Eberstein; Loiz 19 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 258.
187. » Öfv. W. Wendt v. Cratzenstein; Demmin 19 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 254.
188. » densamme; Demmin 20 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 255.
189. » Johan Banér; Demmin 20 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 242.
190. » Ambass. Herman Wolff; Demmin 20 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 259.
191. » St. Chaumont; Stralsund $\frac{28}{4}$ Jan. $\frac{1}{Febr.}$ 1636 [I: 228]; T. 4: 294.
192. » Johan Banér; Stralsund 26 Jan. 1636 med 2 p. s. [I: 231]; T. 4: 302.
193. » Hert. Adolf Fredrik af Mecklenburg; Stralsund 28 Jan. 1636 [I: 253]; T. 4: 478.

194. Instruktion för Alexander Leslie; Stralsund 9 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 464.
195. Memorial för Ph. Sadler, sänd till J. Banér; Stralsund 10 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 530.
196. Till Johan Banér; Stralsund 11 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 526.
197. » Generalerna Ruthwen, Torstensson, Lohausen och Lilje; Stralsund 11 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 528.
198. » Alexander Esken; Stralsund 11 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 529.
199. Resolution för staden Hamburgs sändebud; Stralsund 12 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 534.
200. Memorial för Peter Spiering ss. sändebud till Holland; Stralsund 13 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 547.
201. Till Kurfurstinnan Elisabeth Charlotta af Brandenburg; Wismar 23 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 522.
202. » densamma; Wismar 24 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 517.
203. Memorial för L. Grubbe, sänd att bistå A. Leslie med råd och dåd; Wismar 24 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 469.
204. Memorial för D. v. Kniphausens bröder, kommandanten i Hamburg; odat. [I: 253]; T. 4: 473.
205. Memorial för Generallöjt. King, sänd till Hert. Georg af Lüneburg; Wismar 27 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 475.
206. Project nr 1 till fördrag mellan Sverige och Frankrike, öfverlemnadt till St. Chaumont i Wismar 29 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 491.
207. Till Johan Baner; Wismar 1 Mars 1636 [I: 253]; T. 4: 461.
208. Project nr 2 till fördrag mellan Sverige och Frankrike; Wismar 12 Mars 1636 [I: 253]; T. 4: 497.
209. Project nr 3 till fördrag mellan Sverige och Frankrike; Wismar 15 Mars 1636 [I: 253]; T. 4: 501.
210. Project nr 4 till fördrag mellan Sverige och Frankrike; Wismar 19 Mars 1636 [I: 253]; T. 4: 508.
211. Till Kon. Christian IV; Wismar 21 Mars 1636 [I: 253]; T. 4: 488.
212. Värfringspatent för Matthias Frank; original; Wismar 29 Mars 1636 [I: 254]; T. 4: 654.
213. A. O:s interimsfördrag med St. Chaumont; Wismar 1 April 1636 [I: 253]; T. 4: 514.
214. A. O:s till St. Chaumont i Wismar öfverlemnade punkter, hvarpå denne skulle begära franska regeringens närmare förklaring; odat. [I: 253]; T. 4: 515.

B.

Skrifvelser till Axel Oxenstierna.

[Jämför sid. 323—328.]

Från **Averie, J.**, engelsk resident i Hamburg:

dat. Hamburg 16 Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 598.

» **Baner, J.** [forts. från sid. 323]:

dat. Erfurt 20 Dec. 1634 med p. s. [I: 155]; T. 3: 46. — Magdeburg 22 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 251. — Kloster Oldenstedt bei Ülzen 5 Okt. 1635 med p. s. [I: 200] (Bilagor: nr 1 o. 2 II C: 282; nr 3 notis att man ansett onödigt sända Brandensteins memorial; nr 4 II C: 281; nr 5 II C: 276; nr 6 II C: 277); T. 3: 260. — Amt Medingen 11 Okt. 1635 [I: 201] (Bilaga: II C: 291); T. 3: 285. — Atlenburg 19 Okt. 1635 [I: 208]; T. 3: 290. — 23 Okt. 1635 [I: 208]; T. 3: 291. — Grabow 26 Okt. 1635 [I: 205]; T. 3: 301. — Malchin 5 Nov. 1635 [I: 205]; T. 3: 303. — Goldberg 28 Nov. 1635 [I: 212]; T. 3: 338 o. T. 4: 99. — Wahren 3 Dec. 1635 [I: 214]; T. 4: 11. — Wahren 4 Dec. 1635 [I: 214]; T. 4: 12. — Meydenburg 5 Dec. 1635 [I: 214]; T. 4: 13. — Kiritz 7 Dec. 1635 [I: 214]; T. 4: 9 o. 101. — Havelberg 10 Dec. 1635 [I: 215]; T. 4: 24 o. 27. — Havelberg 13 Dec. 1635 [I: 216 o. 217] (Bilaga: II C: 314); T. 4: 32 o. 108. — Neu-Ruppin 29 Dec. 1635 [I: 218]; T. 4: 50. — Neu-Ruppin 8 Jan. 1636 [I: 226 o. 228]; T. 4: 218 o. 284. — Wusterhausen 9 Jan. 1636 [I: 226 o. 228]; T. 4: 220 o. 285. — Werbische Schanz 12 Jan. 1636 [I: 227 o. 228]; T. 4: 222 o. 286. — Tangermünde 14 Jan. 1636 [I: 227 o. 228]; T. 4: 224 och 288. — Magdeburg 16 Jan. 1636 [I: 231]; T. 4: 299 o. 318. — Barby 18 Jan. 1636 [I: 238]; T. 4: 315, 320 o. 382. — Kalbe (extr.) 20 Jan. 1636 [I: 234 o. 253]; T. 4: 327 o. 383. — Merseburg 28 Jan. 1636 [I: 258]; T. 4: 332 o. 384. — Merseburg 30 Jan. 1636 [I: 258]; T. 4: 386. — Passendorf bei Halle 10 Febr. 1636 med vå p. s. af 12 o. 13 Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 455 o. f. — Halle 12 Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 387. — Magdeburg 26 Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 388. — Relation om träffningen vid Petersberg; odat. [I: 258]; T. 4: 550. — Aschersleben 20 Mars 1636 [I: 250 o. 258]; T. 4: 363 o. 389. — Magdeburg 4 April 1636 [I: 265]; T. 4: 564. — Magdeburg 10 April 1636 [I: 265]; T. 4: 567. — Magdeburg 11 April 1636 [I: 265]; T. 4: 568. — Magdeburg 23 April 1636 [I: 267]; T. 4: 585. — Magdeburg 24 April 1636 [I: 267]; T. 4: 567. — Magdeburg 26 April 1636 [I: 267 o. 289]; T. 4: 596 o. 606. — Tangermünde 4 Maj 1636 [I: 278]; T. 4: 614. — Arnberg 7 Maj 1636 [I: 273]; T. 4: 616. — Werben 10 Maj 1636 [I: 274]; T. 4: 619.

» **Bielke, Sten** [forts. från sid. 324]:

dat. Stettin 19 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 238. — Stettin 30 Sept. 1635 [I: 200]; T. 3: 270. — Stettin 18 Febr. 1636 m. p. s. [I: 258]; T. 4: 397 o. f. — Stettin 20 Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 400 o. 398. — Stettin 23 April 1636 [I: 267]; T. 4: 588. — Stettin 22 Maj 1636 [I: 276]; T. 4: 685.

» **Blumenthal, J. Fr.**, brandenburgiskt sändebud:

proposition å kurfurstens vägnar; odat. 1635 [I: 197]; T. 3: 254.

» **Bouthillier, Leon le**, grefve af Chavigny, fransk statssekreterare för utrikes ärenden:

dat. Ruel 20 Nov. 1636 [I: 222]; T. 4: 163.

» **Brandenburg, Elisabeth Charlotta**, kurfurstinna:

dat. Cöln a. d. Spree 11 Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 519. — Berlin 8 Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 525.

Från Brandenburg, Georg Wilhelm, kurfurste [forts. från sid. 324]:

dat. Cöln a. d. Spree 1 Dec. 1634 m. p. s. [I: 155 o. 158]; T. 3: 40 o. 79.
 — Cöln a. d. S. 14 Febr. 1635 [I: 162]; T. 3: 89. — Cöln a. d. S. 8 Juli 1635 [I: 176]; T. 3: 112. — Custriu 27 Aug. 1635, resolution för v. d. Heyden [I: 196]; T. 3: 198. — Cöln a. d. S. 19 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 252. — Amthaus Zosten 11 Okt. 1635 [I: 206]; T. 3: 322. — Amthaus Zosten 15 Okt. 1635 [I: 206]; T. 3: 320. — Cöln a. d. S. 27 Okt. 1635 [I: 206]; T. 3: 323. — Cöln a. d. S. 3 Nov. 1635 [I: 206]; T. 3: 317. — Cöln a. d. S. 8 Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 518.

• **Braunschweig, staden:**

dat. 26 Aug. 1635 [I: 196]; T. 3: 196.

• **Braunschweig-Lüneburg, August, hertig af:**

dat. 20 Okt. 1635 (jemte hertigen af Meklenburg) [I: 155]; T. 3: 48; se vidare Hodenberg. — Celle 3 Nov. 1635 m. p. s.; T. 4: 201 o. f.

• **Braunschweig-Lüneburg, Georg, hertig af:**

dat. Hildesheim 17 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 120. — Hildesheim 23 Juni 1635 [Bilagor: II C: 247] [I: 176]; T. 3: 122. — Hildesheim 9 Juli 1635 [I: 176] [Bilagor: II C: 250, 251, 252]; T. 3: 125.

• **Camerarius, Ludvig [forts. från sid. 324]:**

dat. Ex Delphis Batav. ^{23 Sept.}_{3 Okt.} 1635 [I: 200]; T. 3: 275. — Ex Delphis Batav. $\frac{1}{8}$ Nov. 1635 [I: 206]; T. 3: 328. — Ex Delphis Batav. $\frac{1}{11}$ Nov. 1635 [I: 206]; T. 3: 327. — Ex Delphis Batav. $\frac{1}{17}$ Jan. 1636 [I: 228 o. 231]; T. 4: 270 o. 306. — Ex Haaga Comitiss $\frac{1}{8}$ Jan. 1636 [I: 258]; T. 4: 544. — Ex Delphis Batav. ^{26 Jan.}_{5 Febr.} 1636 [I: 258]; T. 4: 435 o. f. — Ex Delphis Batav. $\frac{1}{17}$ Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 437. — Ex Delphis Batav. $\frac{1}{11}$ Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 438. — Ex Delphis Batav. $\frac{1}{12}$ Febr. 1636 [Bilaga: II C: 313 o. 339] [I: 258]; T. 4: 440. — Ex Haaga Comitiss $\frac{1}{8}$ Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 444. — Ex Haaga Comitiss ^{26 Febr.}_{7 Mars} 1636 [I: 258]; T. 4: 446. — Ex Delphis Batav. $\frac{1}{11}$ Mars 1636 [original med bilagorna: II C: 309, 319, 320, 322 o. II D: 146] [I: 258]; T. 4: 453.

• **Christian IV [forts. från sid. 324]:**

dat. Hadersleben 16 Dec. 1635 [I: 222]; T. 4: 196. — Memorial gen. sändebudet J. L. Clain; Stralsund 2 Jan. 1636 [I: 222]; T. 4: 196. — Hadersleben 6 Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 487.

• **Cratzenstein, Wilhelm Wendt von, öfverste:**

dat. Meppen 2 Jan. 1636 [I: 227]; T. 4: 225 o. 247. — S. d. [I: 228]; T. 4: 248. — Memorial för öfverste Jordan till A. O.; odat. [I: 228]; T. 4: 250. — Verden 6 Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 404. — Walsrode 16 Febr. 1636 m. p. s. [I: 258]; T. 4: 406.

• **De la Gardie, Jakob, riksmarsk:**

dat. Elbing 19 Sept. 1635 [I: 200] [Bilaga: II C: 238]; T. 3: 268.

• **Ellisabet, drottning af Böhmen [forts. från sid. 325]:**

dat. Haag $\frac{1}{8}$ Jan. 1636 [I: 258]; T. 4: 542. — Haag $\frac{1}{17}$ Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 543.

• **Erfurt, staden:**

dat. 10 Juli 1635 [I: 176]; T. 3: 117. — 15 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 158. — 21 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 159. — 28 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 160.

• **Esken [Erskelm], Alexander von, svensk resident:**

dat. Wahren 3 Dec. 1635 [I: 214]; T. 4: 15. — Wilsnach 17 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 109. — Wilsnach 19 Dec. 1635 [I: 217] [Bilagor: II C: 314, 315, 316, 317]; T. 4: 110. — Mirow 26 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 117. — Saltz 18 Jan. 1636 (extr.) [I: 231 o. 238]; T. 4: 301 o. 323. —

Halle 23 Jan. 1636 [I: 285] [Bilagor II C: 382 o. 385]; T. 4: 384. — Magdeburg 26 Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 391. — Aschersleben 20 Mars 1636 [I: 250]; T. 4: 388. — Staasfurt 22 Mars 1636 [I: 250]; T. 4: 385, 388, 394. — Stolzenau 8 April 1636 [I: 285]; T. 4: 572 o. f. — Magdeburg 10 April 1636 med p. s. 11 April [Bilaga: II C: 350] [I: 285]; T. 4: 569 o. 571. — Herfurt am Berge 7 Maj 1636 [I: 276]; T. 4: 686. — Havelberg 9 Maj 1636 [I: 274]; T. 4: 627. — Werben 14 Maj 1636 [I: 274]; T. 4: 621.

Från Frankfurt a. Main, staden:

dat. 8 Nov. 1634 [I: 155]; T. 3: 21. — 29 Jan. 1635 [I: 157]; T. 3: 77.

• **Grotius, Hugo, svensk resident i Paris:**

dat. Lutetiae $\frac{1}{2}$ Sept. 1635 [I: 200]; T. 3: 274. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Okt. 1635 [I: 205]; T. 3: 329. — Odat. (1 Nov. 1635?) [I: 205]; T. 3: 331. — Lutetiae $\frac{1}{4}$ Nov. 1635 [I: 221]; T. 4: 176. — $\frac{1}{2}$ Nov. 1635 [I: 221]; T. 4: 177. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Nov. 1635 [I: 221]; T. 4: 175. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Nov. 1635 [I: 221]; T. 4: 174. — Lutetiae $\frac{27 \text{ Nov.}}{7 \text{ Dec.}}$ 1635 m. p. s. [I: 221]; T. 4: 169. — Lutetiae $\frac{3}{4}$ Dec. 1635 [I: 221]; T. 4: 168. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Dec. 1635 [I: 228]; T. 4: 262 o. f. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Dec. 1635 [I: 228]; T. 4: 264. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Dec. 1635 [I: 228]; T. 4: 264 o. f. — Lutetiae $\frac{25 \text{ Dec. 1635}}{4 \text{ Jan. 1636}}$ [I: 281]; T. 4: 312. — Lutetiae $\frac{1}{4}$ Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 266. — $\frac{1}{4}$ Jan. 1636 [I: 258] [Bilaga: II D: 140]; T. 4: 415. — $\frac{1}{2}$ Jan. 1636 [I: 258]; T. 4: 416 o. f. — $\frac{3}{4}$ Jan. 1636 [I: 258]; T. 4: 418. — Lutetiae $\frac{26 \text{ Jan.}}{7 \text{ Febr.}}$ 1631 [I: 258]; T. 4: 419. — Lutetiae $\frac{1}{4}$ Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 425 o. f. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 421. — Lutetiae $\frac{1}{2}$ Febr. 1636 [I: 258]; T. 4: 427. — $\frac{25 \text{ Febr.}}{6 \text{ Mars}}$ 1636 [I: 258]; T. 4: 428. — $\frac{1}{4}$ Mars 1636 [I: 258] (med bil. fördragsvilkor rör. Veldlin); T. 4: 430 o. 482. — $\frac{1}{2}$ Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 494.

• **Hallenus, J., svensk resident:**

dat. Stralsund 18 Okt. 1635 [I: 208]; T. 3: 289.

• **Hessen, Wilhelm, landtgreffe [forts. från sid. 325]:**

dat. Feldtlager bei Eidorf 25 Aug. 1635 [I: 195]; T. 3: 196.

• **Hodenberg, Bodo von, sändebud från Braunschweig:**

Memorial; Wismar 13 Okt. 1635 [I: 201]; T. 3: 298.

• **Hodiz, Zdenko von, greffe:**

dat. Lüneburg 11 Febr. 1636 [I: 241]; T. 4: 348.

• **Kleihe, Johan:**

Memorial; Hamburg 16 Juni 1635 [I: 171]; T. 3: 106.

• **Klein, Johan Leonhard, sekreterare, danskt sändebud:**

Memorial, Stralsund 2 Jan. 1636 [I: 222]; T. 4: 196.

• **Knorr, Ernst, ryttmästare:**

odat. [I: 232]; T. 4: 651.

• **Kurland, Elisabeth Magdalena, hertiginna:**

dat. Annenberg $\frac{1}{4}$ Nov. 1635 [I: 158]; T. 3: 87.

• **Kurland, Fredrik, hertig:**

dat. Annenberg 7 Nov. 1634 [I: 158]; T. 3: 84.

• **Leslie, Alexander, generallöjtnant:**

dat. Stralsund 3 Okt. [I: 200]; T. 3: 272. — Stolzenau 8 April 1636 [Bilaga: II C: 352] [I: 265]; T. 4: 572. — Stolzenau 15 o. 16 April 1636, extract [I: 267]; T. 4: 584. — Kloster zum Berge vor Herfurt 2 Maj 1636 [I: 274]; T. 4: 622. — Kloster zum Berge vor Herfurt 7 Maj 1636 [I: 274]; T. 4: 636.

Från **Lillieström**, Johan Nicodemi, sekreterare:

dat. Danzig 14 Dec. 1635 [I: 228]; T. 4: 289. — Elbing 29 December 1635 [I: 228]; T. 4: 290. — Danzig ¼ Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 291.

• **Ludvig XIII** [forts. från sid. 326]:

dat. St Germain 20 Nov. 1635 [I: 222]; T. 4: 161.

• **Magdeburg**, staden:

dat. 28 Sept. 1635 [I: 200]; T. 4: 286.

• **Marinus**, Carl [forts. från sid. 326]:

dat. Ex. loco noto 18 Maj 1635 [I: 176]; T. 3: 186. — Ex Engadina ¼ Aug. 1635 [I: 200]; T. 3: 278. — Ex loco noto ¼ Okt. 1635 [I: 221]; T. 4: 170. — Ex Vulturena ¼ Okt. 1635 [I: 221]; T. 4: 172.

• **Meklenburg**, båda hertigarne Adolf Fredrik och Hans Albrekt:

dat. Sternberg 4 Okt. 1634 [I: 155]; T. 3: 49. — Resolution för J. Steinberg 20 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 250. — (Jemte August af Braunschweig:) 20 Okt. 1634 [I: 155]; T. 3: 48.

• **Meklenburg**, Adolf Fredrik, hertig (ensam):

dat. Schwerin 28 Juni 1635 [Bilaga: II C: 241] [I: 176]; T. 3: 148. — Doberan 24 Sept. 1635 [I: 197]; T. 4: 280. — Doberan 25 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 281. — Doberan 26 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 280. — Bützow 6 Nov. 1635 [I: 206]; T. 3: 808. — Koncept till fredstraktat [I: 205]; T. 3: 818. — Memorial rör. fredsprojektet, Stralsund 12 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 79. — Deklaration rörande samma sak, s. d. [I: 217]; T. 4: 81. — Bützow 19 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 208. — s. d. handbref [I: 217]; T. 4: 206. — Schwerin 13 Jan. 1635 [I: 231]; T. 4: 297. — Schwerin 18 Febr. 1636 [I: 237]; T. 4: 841.

• **Meklenburg**, Hans Albrekt, hertig (ensam):

dat. Güstrow 28 Dec. 1634 [I: 157] [Bilaga II C: 228 b]; T. 3: 74. — Güstrow 21 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 145. — Güstrow 26 Juni 1635 [Bilaga II C: 242] [I: 176]; T. 3: 146. — Schwan 25 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 288.

• **Moekel**, F. R. [forts. från sid. 326]:

dat. Strassburg 7 Febr. 1635 [I: 157]; T. 3: 78. — Strassburg 11 Febr. 1635 [I: 157]; T. 3: 79. — Strassburg 22 Juli 1635 extr. [I: 196]; T. 3: 199. — Strassburg ¼ Aug. 1635 extr. [I: 200]; T. 3: 277. — Strassburg 10 Aug. 1635 extr. [I: 196]; T. 3: 197. — Strassburg 17 Aug. 1635 extr. [I: 196]; T. 3: 198. — Strassburg 24 Aug. 1635 extr. [I: 200]; T. 3: 276. — Benfelden 22 Nov. 1635 [I: 221]; T. 4: 178. — Benfelden 28 Nov. 1635 extr. [I: 221]; T. 4: 186. — Benfelden 28 Jan. 1636 [I: 241]; T. 4: 845.

• **Nassau**, Henrik, greve af:

dat. Dillenburg 22 Jan. 1635 [I: 157]; T. 3: 70.

• **Neder-Sachsiska ständerna:**

å konventet i Ülzen 20 Okt. 1634 [I: 155]; T. 3: 48. — å konventet i Lüneburg 19 Dec. 1634 [I: 157]; T. 3: 72.

• **Nicodemi**, se Lillieström.

• **Nohrman Suttther**, f. d. major:

dat. Wismar 2 Mars 1636 [I: 249]; T. 4: 668.

• **Nürnberg**, staden:

dat. 10 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 157.

• **Officerarne vid Banérs armé:**

dat. Malchin 10 Nov. 1635 [I: 206]; T. 3: 806.

• **Pfalz**, Carl Ludvig, kurfurste:

dat. London ¼ Jan. 1631 [I: 258]; T. 4: 540.

Från Pfalz, Johan af Zweibrücken:

dat. Zweibrücken 27 Sept. 1634 [I: 156] med p. s.; T. 3: 30. — Zweibrücken 2 Okt. 1634 [I: 156]; T. 3: 32. — Zweibrücken 8 Nov. 1634 [I: 156]; T. 3: 20. — Zweibrücken 13 Nov. 1634 [I: 156]; T. 3: 29.

• **Pfals, Ludvig Filip af Zimmern, administrator af Kur-Pfalz:**

dat. Frankenthal 1 Okt. 1634 [I: 156]; T. 3: 24. — Frankenthal 4 Okt. 1634 [I: 156]; T. 3: 26. — Frankenthal 1 Nov. 1634 [I: 156]; T. 3: 23.

• **Pfals, Wolfgang Wilhelm af Neuburg [forts. från sid. 327]:**

dat. Zweibrücken 26 Jan. 1635 [I: 157]; T. 3: 69.

• **Pommern, Bogislaus XIV, hertig [forts. från sid. 327]:**

dat. Alt-Stettin 25 Nov. 1634 (2 bref) [I: 156]; T. 3: 42, 43. — odat. 1635 [Bilagor: II C: 246 o. 248] [I: 176]; T. 3: 142. — odat. (i Okt. 1635?) [I: 200]; T. 3: 278.

• **Richellieu, kardinalen:**

dat. Ruel 20 Nov. 1635 [I: 222]; T. 3: 162.

• **Sachsen, Johan Georg [forts. från sid. 327]:**

dat. Leipzig 11 Juli 1635 [I: 176]; T. 3: 140. — Proposition genom hans sändebud H. v. d. Pforta och J. P. Münch i Magdeburg 18 Juli 1635 [I: 178] T. 3: 151. — Instruktion för förenämnda sändebud (extr.) [I: 178]; T. 3: 152. — Bref, dat. Leipzig 27 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 154. — Resolution, dat. Leipzig 3 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 172. — Resolution, Leipzig 6 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 178. — Resolution för H. Schwallenberg, Leipzig 20 Aug. 1635 [I: 191]; T. 3: 188. — Resolution för Lohausen och Krakow, Bernburg 1 Sept. 1635 [I: 196]; T. 3: 201. — Acken i Sept. 1635 [I: 196]; T. 3: 202. — Resolution å föreslagna fredspunkter, odat. [I: 196]; T. 3: 210. [Bilagor: II C: 258 o. 259.] — Resolution, odat. [I: 196]; T. 3: 218. — Koncept ang. fredstraktaten med Sveriges inbegripande [I: 206]; T. 3: 312.

• **Sachsen-Weimar, Bernhard [forts. från sid. 327]:**

dat. Saarbrücken 30 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 181.

• **Sachsen-Weimar, Wilhelm [forts. från sid. 327]:**

dat. Weimar 8 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 141. — Weimar 20 Juli 1635 [I: 178]; T. 3: 165.

• **Sadler, Philip [forts. från sid. 327]:**

dat. Saarbrücken 23 Juli 1635 [I: 176]; T. 3: 183. — Saarbrücken 1 Juli 1635 [I: 176]; T. 3: 182 o. 184. — Monzel 13 Okt. 1635 [I: 221]; T. 4: 180. — Haag 1 Dec. 1635 [I: 221]; T. 4: 181.

• **St. Chaumont, fransk ambassadör:**

dat. Amsterdam 29 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 241. — Hamburg $\frac{1}{2}$ (?) Nov. 1635 [I: 217]; T. 4: 96. — Hamburg 12 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 98. — Hadersleben $\frac{1}{2}$ Dec. 1635 [I: 221]; T. 4: 115. — Hadersleben $\frac{24}{3}$ Dec. 1635 [I: 222]; T. 4: 166. — Fördragsprojekt i Wismar $\frac{1}{4}$ Mars [I: 258]; T. 4: 494 o. f. — Nytt dito, Wismar 18 Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 505. — Nytt dito, Wismar $\frac{3}{8}$ Mars 1636 [I: 258]; T. 4: 511.

• **Schwallenberg, Henrik [forts. från sid. 328]:**

dat. Leipzig 16 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 182. — Leipzig 19 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 182. — Leipzig 20 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 182.

• **Schörling, Balthasar:**

dat. Hamburg 6 April 1635 [I: 263 o. 265]; T. 4: 562 o. 575.

• **Steinacker, O. J.:**

dat. Hudemühle 10 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 408.

• **Stralsund, borgare i:**

dat. 2 Mars 1636 [I: 272]; T. 4: 680.

Från Strassburg, rådet i:

dat. 28 Jan. 1635 [I: 157]; T. 3: 71.

» **Torstensson, Lennart:**

dat. Wollin 14 Okt. 1635 [I: 201]; T. 3: 297.

» **Wild- u. Rheingraf, Otto** [forts. från sid. 328]:

dat. Frankfurt a. M. 19 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 128. — Frankfurt a. M. 20 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 127. — (Extr.) Strassburg 29 Jan. 1636 [I: 241]; T. 4: 847.

» **Vitzthum, Hans** [forts. från sid. 328]:

dat. Hamburg 4 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 269.

» **Wolff, Herman**, svensk ambassadör:

dat. 5 Dec. 1634; anonymt [I: 155]; T. 3: 58. — Hamburg 30 Dec. 1635 (postscript.) [I: 228]; T. 4: 268.

» **Wrangel, Herman** [forts. från sid. 328]:

dat. Monsdorf $\frac{1}{2}$ Jan. 1636 [I: 281 o. 288]; T. 4: 818 o. 824. — Stolpe 25 Jan. 1636 extr. [I: 294]; T. 4: 828 o. 839. — Stettin 17 Mars 1636 extr. [I: 250]; T. 4: 867. — Stettin 18 April 1636 [Bilagor, II C: 866 o. 866 samt II D: 164] [I: 267]; T. 4: 590 o. 604.

» **Württemberg, Eberhard** [forts. från sid. 328]:

dat. Strassburg 17 Jan. 1635 [I: 157]; T. 3: 68.

C.

Öfriga handlingar och bref.

(Utom »Tidningar».)

[Forts. från sid. 341.]

- 223 a. Kurf. af Sachsen till Johan Philip af Sachsen-Altenburg; Dresden 25 Nov. 1634 [I: 155]; T. 3: 55.
 b. Densamme till Hans Albrecht af Meklenburg; s. d. o. st. [II B: *Meklenburg*, Hans Albrecht]; T. 3: 75.
224. Wormser-konventet till Christian IV; 4 Dec. 1634 [I: 155]; T. 3: 35.
225. Wormser-konventets resolution för Pfalz-Neuburg rörande neutraliteten; 5 Dec. 1634 [I: 155]; T. 3: 34.
226. Wormser-konventet t. Hert. Fredrik af Holstein; 16 Dec. 1634 [I: 155]; T. 3: 38.
227. Det af Wormser-konventets sändebud med Frankrike afslutna fördraget; Worms 18 Dec. 1634 [I: 153 o. 155]; T. 3: 16.
228. Lüneburg-konventet (för Neder-Sachsiska kretsen) t. Kurf. af Sachsen; 20 Dec. 1634 [I: 157]; T. 3: 73.

229. Anmaning från de närvarande till de frånvarande furstarne i de fyra öfre kretsarne att beskicka Wormser-konventet; Worms 19 Jan. 1635 [I: 157]; T. 3: 67.
230. Af Feuquières 9 Febr. 1635 å Frankrikes vägnar föreslagna förbundsvillkor [I: 157]; T. 3: 64.
231. Conditiones pacis perpetuæ inter seren. et potent. Reginam et Regnum Sueciæ et potent. Regem et Regnum Poloniæ; project, præsent. i Sthm; 23 Febr. 1635 [I: 162]; T. 3: 91.
232. Prinsen af Oranien t. Kom. Werckhofen om en fransmännens seger; Maestricht $\frac{1}{2}$ Maj 1635 [I: 164]; T. 3: 96.
233. Kurf. af Sachsen t. Johan Banér; Dresden 18 Maj [I: 176]; T. 3: 138.
234. Hert. Georg af Lüneburg t. Johan Banér; Herzberg 25 Maj 1635 [I: 176]; T. 3: 119.
235. Hert. Augusts af Braunschweig proposition å Braunschweigerkonventet; 29 Maj 1635 [I: 176]; T. 3: 116.
236. Fredsfördraget i Prag mellan Kejsaren och Sachsen; 30 Maj 1635 [I: 176]; T. 3: 107.
237. »Memorial wegen conjungirung der waffen»; Prag 30 Maj 1635 [I: 176]; T. 3: 108.
238. »Extract auss der von dem kaiserl. Gesandten übergebene specification» [I: 176]; T. 3: 109.
- 239 a. Breslau-konventet (Schlesiska ständerna) t. Kurf. af Sachsen; $\frac{31}{9}$ Maj 1635 [I: 176]; T. 3: 111.
b. Desamma t. Gen.-löjt. Arnimb; s. d. som föreg. [I: 176]; T. 3: 110.
240. Kurf. af Sachsen t. Johan Banér; Dresden 4 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 137.
241. Dens. t. Adolf Fredrik af Meklenburg; Dresden 6 Juni 1635 [II B: *Meklenburg*, Adolf Fredrik]; T. 3: 149.
242. »Memorial wegen aussöhnung der Herzöge zu Meklenburg»; odat. [II B: *Meklenburg*, Hans Albrecht]; T. 3: 147.
243. Braunschweiger-konventet (Neder-Sachsiska kretsen) t. Kurf. af Sachsen; 6 Juni 1635, med p. s. [I: 176]; T. 2: 766 o. T. 3: 115.
244. Braunschweiger-konventets (Neder-Sachsiska kretsen) »afsked»; 8 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 114.
245. G. von Hogendorf t. Rhengr. Otto; 15 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 130.
246. Kou. Vladislaw IV t. Bogislaus XIV af Pommern; Thorn 20 Juni 1635 [II B: *Pommern*]; T. 3: 143.

247. C. D. v. Sperreuter t. Georg af Lüneburg; Ame . . . n 20 Juni 1635 [II B: *Braunschweig-Lüneburg*, Georg]; T. 3: 121.
248. S. Koniecpolsky t. Bogislaus XIV af Pommern; Thorn ^{26 Juni}_{5 Juli} 1635 [II B: *Pommern*]; T. 3: 144.
249. Rhengr. Otto t. Laudtgr. Wilhelm af Hessen; Frankf. a. M. 28 Juni 1635 [I: 176]; T. 3: 129.
250. Gen.-maj. C. D. v. Sperreuter t. Öfverstlöjt. Schwansleben; Nienburg 29 Juni 1635 [II B: *Braunschweig-Lüneburg*, Georg 9 Juli]; T. 3: 123 b.
251. Öfv. Merode t. Georg af Lüneburg; Nienburg 30 Juni 1635 [II B: *Braunschweig-Lüneburg*, Georg 9 Juli]; T. 3: 124.
252. Hert. Georg af Lüneburg t. Gen.-maj. Lohausen; Hildesheim 1 Juli 1635 [II B: *Braunschweig-Lüneburg*, Georg 9 Juli]; T. 3: 123 a.
253. Recess mellan Axel Oxenstierna och Wilhelm af Hessen; Magdeburg 14 Juli 1635 [I: 176]; T. 3: 126.
254. Axel Oxenstiernas sändebuds proposition t. Kurf. af Sachsen; Leipzig 1 och 5 Aug. 1635 [I: 183]; T. 3: 170 och 171.
255. Extract ur Kur-Sachsiska sändebudens instruktion; odat. [I: 178]; T. 3: 152.
256. Markgr. Sigismund af Brandenburg t. Kurf. af Brandenburg; Stumsdorf $\frac{1}{2}$ Aug. 1635; T. 3: 185.
257. Instruktion för Neder-Sachsiska kretsens sändbud till Kurf. af Sachsen; Lüneburg 12 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 184.
258. Kejsaren t. Kurf. af Sachsen; Wien $\frac{1}{2}$ Sept. 1635 [I: 196]; T. 3: 211 a.
259. Kejsarens fullmakt för Kurf. af Sachsen; Wien $\frac{1}{2}$ Sept. 1635 (extr.) [I: 196]; T. 2: 211 b.
260. Öfv. Bengt Pilefeldt t. K. M:t; Wismar 2 Sept. 1635 [I: 170]; T. 3: 344.
261. Jakob de la Gardie t. Sten Bielke; Marienburg 5 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 239.
262. Lohausens och Krakows memorial & officerarnes vid armén vägnar t. Kurf. af Sachsen; Magdeburg 5 Sept. 1635 [I: 196]; T. 3: 205 och 214.
263. Kurf:s af Sachsen 1:sta resolution & Lohausens och Krakows andragande; Barby 7 Sept. 1635 [I: 196]; T. 3: 207 o. 215.
264. »Replica» & Kurf:s af Sachsen 1:sta resolution; Barby 8 Sept. 1635 [I: 196]; T. 3: 208 o. 216.

265. Kurf:s af Sachsen 2:dra resolution å Lohausens och Krakows an-
dragande; Barby 10 Sept. 1635 [I: 196]; T. 3: 209 o. 217.
266. Kurf. af Brandenburg t. Bogislaus af Pommern; Cöln a. d. Spree
11 (?) Sept. 1635 [I: 205]; T. 3: 319.
267. Kurf. af Sachsen t. Kurf. af Brandenburg; Barby 12 Sept. 1635
[I: 220]; T. 4: 149 o. f.
268. Arméns samtliga officerare t. Kurf. af Sachsen; Magdeburg 15
Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 229.
269. Sten Bielke t. Jakob de la Gardie; Stettin 16 Sept. 1635 [I: 197];
T. 3: 240.
270. Sten Bielkes förordnande om garnisonernas i Pommern fördelning;
odat. [I: 197]; T. 3: 243.
271. Kurf:s af Sachsen resolution för svenska arméns sändebud; Barby
17 Sept. 1635 [I: 197]; T. 3: 255.
272. Kurf. af Brandenburg t. Kurf. af Sachsen; Cöln a. d. Spree 18
Sept. 1635 [I: 220]; T. 4: 151 o. f.
273. Kurf. af Brandenburg t. Bogislaus af Pommern; Cöln a. d. Spree
19 Sept. 1635 (extr.) [I: 220]; T. 4: 149.
274. Kurf:s af Brandenburg förklaring rörande Sverges betryggande
under stilleståndet mot företag från preussiska hamnar; Cöln a.
d. Spree 19 Sept. 1635 [I: 205]; T. 3: 321.
275. Kurf. af Brandenburg t. Bogislaus af Pommern; Brandenburg 25
Sept. 1635 [I: 205 o. 220]; T. 3: 318 och T. 4: 153 (det se-
nare blott extract).
276. Samtliga öfverstarnes genom Sperreuter och Glaubiz gjorda fram-
ställning till Kurf. af Sachsen; Helmstädt 27 Sept. 1635 [II B:
Banér 5 Okt. 1635]; T. 3: 266.
277. »Extract aus Lohausens schreiben vom 27 Sept. 1635» [II B:
Banér 5 Okt. 1635]; T. 3: 267 b.
278. Lohausen t. Johan Banér; Magdeburg 30 Sept. 1635, med p. s.
[II B: *Banér* 5 Okt. 1635]; T. 3: 262.
279. Förteckning, öfver hvad som af preussiska artilleristaten skall
öfversändas till Pommern; odat. [I: 196]; T. 3: 220.
280. Disposition om krigsfolket i Preussen efter stilleståndets afslutande
[I: 196]; T. 3: 221.
281. »Was die Kurf. Sächsische Deputirte übergeben und ad referendum
und ratification des H. Reichscantzlers Excell. angenommen
worden»; odat. [II B: *Banér* 5 Okt. 1635]; T. 3: 265.
- 282 a. »Dispositio über die quartiere bey Ihr Exc. des hern Feldtmar-
schalls armée»; odat. [II B: *Banér* 5 Okt. 1635]; T. 3: 264 a.

- b. »Verzeichniss derjenigen trouppen zu ross und fuss, worauf man sich guter massen zu verlassen hat»; odat. [II B: *Banér* 5 Okt. 1635]; T. 3: 264 b.
283. »Ungefehr förslag oppå ded folked, som till Tyskland skickas»; odat. [II B: *De la Gardie*]; T. 3: 269.
284. »Förslag, hvad som vill behöffuas till För-Pommerske statens underhåll»; för Okt. månad 1635; odat. [I: 200]; T. 3: 287 a.
285. D:o d:o för Hinter-Pommern [I: 200]; T. 3: 287 a.
286. D:o d:o för Meklenburg [I: 200]; T. 3: 287 a.
287. »Gen.-maj. Lohausens rescript wegen beschuldigter üblen tractaten»; Magdeburg 1 Okt. 1635 [I: 200]; T. 3: 263.
288. Bogislaus XIV af Pommern t. Kurf. af Brandenburg; Stettin 2 Okt. 1635 [I: 220]; T. 4: 153.
289. Kurf:s af Sachsen »blutordre»; Aschersleben 5 Okt. 1635; T. 3: 334.
290. »Specification derjenigen 8 Kuffern, welche uff dato 8 Octobris 1635 von Wismar ab nacher Schweden verschickt» [II A: 141]; T. 3: 355.
291. P. Ruthwen t. J. Banér; 11 Okt. 1635 [I: 201]; T. 3: 296.
292. Öfv. Johan Groth t. K. M:t; Hamburg 13 Okt. 1635 [jmf. I: 172]; T. 3: 348.
293. Kurf. af Brandenburg t. Kurf. af Sachsen; Cöln a. d. Spree 17 Okt. 1635 [I: 220]; T. 4: 154.
294. H. Grotius t. L. Camerarius; Paris 31 Okt. 1635 [I: 205]; T. 3: 330.
295. Pommerska regeringen t. Kurf. af Brandenburg; Stettin 23 Okt. 1635 [I: 220]; T. 4: 154.
296. Hertigarne af Meklenburg t. Kurf. af Sachsen om fredsvilkoren; Sandau 29 Okt. 1635 [I: 205]; T. 3: 310.
297. Kurf. af Brandenburg t. Pommerska regeringen; Cöln a. d. Spree 30 Okt. 1635 [I: 220]; T. 4: 155.
298. Adolf Fredrik af Meklenburg t. Kurf. af Sachsen (ang. fredsunderhandlingar); Sandau 31 Okt. 1635 [I: 205]; T. 3: 311.
- 299 a. Kurf:s af Sachsen koncept till fredsfördrag; odat. [I: 205]; T. 3: 312.
- b. Hert. Adolf Fredriks koncept till fredsfördrag; odat. [I: 205]; T. 3: 313.
300. Arméns samtliga öfverstar t. Johan Banér; Malchin 5 Nov. 1635 [I: 205]; T. 3: 302.
301. Dodo v. Kniphausens skriftliga förbindelse till Sveriges krona; Stralsund 9 Nov. 1635 [I: 219]; T. 4: 137.

302. Kurf. af Brandenburg t. Bogislaus XIV af Pommern; Cöln a. d. Spree 11 Nov. 1635 [I: 220]; T. 4: 155 o. f.
303. Bogislaus XIV af Pommeru t. Kurf. af Brandenburg; Stettin 27 Nov. 1635 [I: 220]; T. 4: 156 o. 158.
304. Hert. Adolf Fredriks »admonition» t. Kurf. af Sachsen rör. freda-
underhandlingen; Parchim 25 Nov. 1635 [I: 214 o. 217]; T.
4: 3 o. 66.
305. Kurf:s af Sachsen förslag till fredsfördrag; odat. [I: 214 o. 217];
T. 4: 7 o. 63.
- 306 a. Adolf Fredrik af Meklenburg t. Johan Banér; Parchim 30 Nov.
1635 [I: 217]; T. 4: 71.
b. Densammes koncept till en Kur-Sachsens förklaring rörande
satisfactionen och soldateskens contentament; odat. [I: 217];
T. 4: 72.
307. »Extract aus dem kayserlichen an Kurf. Dhrl. zu Sachsen getha-
nen schreiben»; se ofvan nr 258.
308. Extract »aus kayserl. plenipotenz» för Kur-Sachsen; se ofvan nr 259.
309. Engelske ambass. J. Taylor t. Kejsaren; Wien $\frac{8}{8}$ Dec. 1635
[II B: *Camerarius*, L., $\frac{11}{11}$ Mars 1636]; T. 4: 448.
310. Johan Banér t. Gen.-maj. King; Kiriz 7 Dec. 1635 [I: 216]; T.
4: 36 o. 38.
311. Kejsaren t. Carl I af England; se nedan nr 319.
312. Gen.-maj. J. King t. Alexander Esken; Prizewalk 8 Dec. 1635
[I: 216]; T. 4: 39.
313. Extract af Generalstaternas resolution ang. Sveriges subsidier;
 $\frac{8}{8}$ Dec. 1635; [II B: *Camerarius* $\frac{12}{12}$ Febr. 1636]; T. 4: 442.
314. Gen.-maj. D. v. Taube t. Johan Banér; Sandau 12 Dec. 1635
[I: 216 o. 217]; T. 4: 31 o. 105.
315. Johan Banér t. Taube; Havelberg 12 Dec. 1635 [I: 216 o. 217];
T. 4: 31 o. 104.
316. Taube t. Johan Banér; Sandau 13 Dec. 1635 [I: 216 o. 217];
T. 4: 34 o. 106.
317. Stilleståndsförslag mellan Johan Banér och Kur-Sachsen [I: 217];
T. 4: 41, 42, 49 o. 107, 113, 114.
318. Kur-Sachsens resolution å föreslagna stilleståndsvilkor 17 Dec.
1635 [I: 217]; T. 4: 112.
319. Kejsarens resolution för engelske amb. J. Taylor; Wien $\frac{13}{8}$ Dec.
1635 [II B: *Camerarius*, L., $\frac{11}{11}$ Mars 1636]; T. 4: 450.
320. Kejsaren t. Carl I i England; Wien $\frac{13}{8}$ Dec. 1635 [II B: *Came-
rarius* $\frac{11}{11}$ Mars 1636]; T. 4: 450.

321. J. Banérs resolution å de af Sachsen föreslagna stilleståndsvilkor; Wilsnach 19 Dec. 1635 [I: 217]; T. 4: 43 o. 114.
322. Engelske amb. Taylor t. Kejsaren; Wien $\frac{23 \text{ Dec. } 1635}{2 \text{ Jan. } 1636}$ [II B: *Camerarius* $\frac{1}{2}$ Mars 1636]; T. 4: 450.
323. St. Chaumont t. St. Romain; $\frac{24 \text{ Dec. } 1635}{2 \text{ Jan. } 1636}$ [I: 222]; T. 4: 164.
324. Gen.-maj. D. Taube t. Lennart Torstensson; 28 Dec. 1635 [I: 218]; T. 4: 45.
325. Lennart Torstensson t. D. Taube; Neu-Ruppin 29 Dec. 1635; [I: 218]; T. 4: 47.
326. Johan Böttiger t. D. Taube; Neu-Ruppin 30 Dec. 1635 [I: 218]; T. 4: 48.
327. Åtskilliga förslag, listor och beräkningar rör. krigsfolket, garnisonerna och artilleristaten samt krigsförnödenheterna för det kommande året [I: 219]; T. 4: 128—134, 140—142.
328. Kurf: af Brandenburg order till Bertram ~~Plach~~ rör. hans broders utträdande ur svensk tjänst; 6 Jan. 1636 [I: 253]; T. 4: 482.
329. Adolf Fredrik af Meklenburg t. Johan Banér; 7 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 245.
330. Kur-Sachsens resolution till Meklenburg angående fredsunderhandlingarne; Bernau 7 Jan. 1636 [I: 231 o. 253]; T. 4: 298 o. 477 o. f.
331. Johan Banér t. Adolf Fredrik af Meklenburg; 11 Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 246.
332. Kurf. af Sachsen t. Öfv. Mitzlaff; 11 Jan. 1636 [II B: *Esken* 23 Jan.]; T. 4: 336.
333. Hamburgs stad t. sin Syndicus Ch. Meurer, sänd till Wien, 13 Jan. 1636 [I: 253]; T. 4: 485.
334. Baudissin t. Öfv. Mitzlaff; Wittenberg 16 Jan. 1636 [I: 233]; T. 4: 321.
335. Öfv. Mitzlaff t. Kurf. af Sachsen; Barby 17 Jan. 1636 [II B: *Esken* 23 Jan.]; T. 4: 337.
336. Elisabeth, drottn. af Böhmen, t. konventet i Lüneburg; Haag $\frac{1}{2}$ Jan. 1636 [I: 253]; T. 4: 545.
337. Gen.-maj. Lohausen t. Johan Banér; Magdeburg 18 Jan. 1636 [I: 227]; T. 4: 226.
338. Johan Banér t. Gen.-maj. Lohausen; Barby 18 Jan. 1636 [I: 227]; T. 4: 227.
339. Ståthållaren i Düsseldorf v. Wonsheim t. Neuburgiske agenten i Haag; Düsseldorf $\frac{1}{2}$ Jan. 1636 [II B: *Camerarius* $\frac{1}{2}$ Febr. 1636]; T. 4: 443.

340. Hamburgs stad t. dess gesant i Wien; 23 Jan. 1636, med p. s. [I: 253]; T. 4: 480.
341. Kejserl. Kommiss. W. v. Ossa t. Tyska Ordens Admin. J. C. v. Freudenthal; Elsass-Zabern ^{23 Jan.}_{2 Febr.} 1636 [I: 241]; T. 4: 350.
342. Dens. t. kejserl. Öfverkom. Valentin Langen; Elsass-Zabern ^{23 Jan.}_{2 Febr.} 1636 [I: 241]; T. 4: 351.
343. Memorial för Öfverstlöjt. Würzburg till Kniphausen; odat. [I: 228]; T. 4: 252.
344. Kurf:s af Sachsen mandat om förbud att gå Sverige tillhanda; Halle 1 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 481.
345. Petter Spieringh t. K. Mt; Stralsund $\frac{1}{4}$ Febr. 1636; T. 4: 354.
346. Kurf. af Sachsen t. Hert. Adolf Fredrik af Meklenburg; Halle 18 Febr. 1636 [I: 253]; T. 4: 479.
347. Christian IV t. staden Bremen; Glückstadt 23 Mars 1636 [I: 263]; T. 4: 557.
348. D. Rewentlow t. staden Bremen; Glückstadt 25 Mars 1636; [I: 263]; T. 4: 560.
349. Prins Fredrik af Danmark t. staden Bremen; Vörde 26 Mars 1636 [I: 263]; T. 4: 558.
350. Adam Pfuel t. Johan Banér; odat. [II B: *Esken* 11 April]; T. 4: 570.
351. St. Chaumont t. Christian IV; Wismar 2 April 1636 [I: 253]; T. 4: 516.
352. »Lista der nahmen der soldateque, so von haus Peterhagen marchiret»; odat. i April 1635 [II B: *Leslie* 8 April 1636]; T. 4: 573.
353. Landtgr. Wilhelm af Hessen t. Alex. Leslie; Cassel 10 April 1636 [I: 269]; T. 4: 609.
354. Lista på de ammunitions- och rustkammarpersedlar, som från Preussen skola öfversändas till Stralsund; April 1636 [I: 264]; T. 4: 598.
355. Kejserl. generalen J. Marazini t. Bogislaus af Pommern; Pieritz $\frac{3}{8}$ April 1636 [II B: *Wrangel* 18 April 1636]; T. 4: 591.
356. Lista på Marazinis folk; Greiffenhagen 23 April 1636 [II B: *Wrangel* 18 April 1636]; T. 4: 592.
357. Johannes Werner, »en meysnisch bondes bref och prophetia om dett Tyske wäsendet»; t. Johan Banér ang. en öfvernaturlig förkunnelse [I: 274]; T. 4: 629.

358. Handlingar rörande Tuna gård i Småland [I: 236]:

- a) Köpebref för F. M. v. Usslar å Tuna gård; Stockholm 14 Maj 1630; T. 4: 657.
- b) Tillståndsbref för J. v. Fitinghof att af F. M. v. Usslar tillhandla sig Tuna gård; Frankfurt a. Main 2 Febr. 1632; T. 4: 659.
- c) Vidimation å v. Usslars qvitto å betalning för Tuna gård; 29 Febr. 1636; T. 4: 661.
- d) Vidimation å köpehandling mellan J. v. Fitinghof och Ryttn. J. Schildt; 29 Febr. 1636; T. 4: 662.

D.

»Tidningar» (relationer)¹.

[Forts. från sid. 345.]

- 111. Om krigsrörelserna på franska sidan; 28 Jan. 1635 [I: 157]; T. 3: 71.
- 112. Tidningar från Paris ^{28 Juni}_{6 Juli} 1635 [I: 176]; T. 3: 135.
- 113. » » Frankfurt a. Main 24 Juli 1635 [I: 183]; T. 3: 174.
- 114. » » Leipzig 25 Juli 1635, ang. det mellan Hert. Wilhelm och Kur-Sachsen slutna fördraget [I: 178]; T. 3: 166.
- 115. » » Marburg 26 Juli 1635 [I: 183]; T. 3: 174.
- 116. » » Cassel 30 Juli 1635 [I: 183]; T. 3: 174.
- 117. » » Ober-Kauffingen (Öfv. Abel Moda) 3 Aug. 1635 [I: 183]; T. 3: 175.
- 118. » » Frankfurt a. Main 8 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 183.
- 119. » » Frankfurt a. Main 12 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 183.
- 120. » » Nürnberg 15 Aug. 1635 [I: 188]; T. 3: 183.
- 121. Om Kur-Sachsens missnöje öfver Grefve Brandensteins användande vid fredsunderhandlingen; odat. [I: 200]; T. 3: 271.

¹ Observera noten å sid. 341.

122. Tidningar från Constantinopel $\frac{29 \text{ Aug.}}{8 \text{ Sept.}}$ 1635 [I: 231]; T. 4: 310.
123. » » Constantinopel $\frac{21 \text{ Sept.}}{1 \text{ Okt.}}$ 1735 [I: 231]; T. 4: 311.
124. » » Strassburg (undert. Schmidt) 11, 12, 13 Nov. 1635 [I: 216]; T. 4: 29.
125. » » Warschau (G. Larding) $\frac{1}{2}$ Nov. 1635 [I: 228]; T. 4: 277.
126. » » Warschau (G. Larding) $\frac{1}{2}$ Nov. 1635 [I: 228]; T. 4: 283.
127. » » Parchim 20 Nov. 1635 [I: 221]; T. 4: 189.
128. » » Warschau (G. Larding) $\frac{24 \text{ Nov.}}{4 \text{ Dec.}}$ 1635 [I: 228]; T. 4: 279—282.
129. » » Warschau (G. Larding) odat. [I: 228]; T. 4: 285.
Jemte det tal, som kejsrerlige gesandten hållit på riksdagen i Warschau; T. 4: 287.
130. Relation om riksdagen i Warschau; Nov. 1635 [I: 228]; T. 4: 273.
131. Tidningar från Delft (J. Camerarius t. sekret. Schwallenberg) $\frac{1}{4}$ Dec. 1635 [I: 221]; T. 4: 184.
132. » » Haag (J. Camerarius till sekret. Schwallenberg) $\frac{1}{8}$ Dec. 1635 [I: 221]; T. 4: 183.
133. » » Benfelden (F. R. Mockel) 27 Dec. 1635 [I: 234]; T. 4: 330.
134. » » Delft; odat. [I: 221]; T. 4: 185.
135. » » Delft (J. Camerarius till sekret. Schwallenberg) $\frac{29 \text{ Dec. 1635}}{8 \text{ Jan. 1636}}$ [I: 228]; T. 4: 271.
136. » » Paris $\frac{30 \text{ Dec. 1635}}{9 \text{ Jan. 1636}}$ [I: 234]; T. 4: 329.
137. » » Danzig $\frac{1}{2}$ Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 293.
138. » » Delft (J. Camerarius till sekret. Schwallenberg) $\frac{1}{5}$ Jan. 1636 [I: 231]; T. 4: 307.
139. » » Delft (J. Camerarius till sekret. Schwallenberg) $\frac{1}{8}$ Jan. 1636 [I: 231]; T. 4: 309.
140. » » Rhentrakterna $\frac{1}{9}$ Jan. 1636; jemte en bifogad lista på kejsrerl. reg., som i början af Jan. 1636 passerat Mosel [II B: *Grotius* $\frac{1}{7}$ Jan. 1636]; T. 4: 424 och 423.
141. » » Danzig $\frac{1}{4}$ Jan. 1636 [I: 228]; T. 4: 292.
142. » » Benfelden (F. R. Mockel) 17 Jan. 1636 [I: 241]; T. 4: 348.
143. » » Salz 18 Jan. 1636 [I: 233]; T. 4: 322.
144. » » Barby 18 Jan. 1636 [I: 233]; T. 4: 322.

145. Tidningar från Benfelden (F. R. Mockel) 28 Jan. 1636 [I: 241];
T. 4: 349.
146. » » Wien ^{30 Jan.}_{9 Febr.} 1636 [II B: *Camerarius* $\frac{1}{2}$ Mars
1636]; T. 4: 452.
147. »Continuatio relationis, was sich im Elsass und Rheinstrohm im
Dec. 1635 und Januar 1636 ferner zugetragen», Gedruckt
1636 [I: 253]¹; T. 4: 407.
148. Tidningar från Salz (Gen.-maj. King) 2 Febr. 1636 [I: 235]; T.
4: 338.
149. » » Hildesheim 15 Febr. 1636 [I: 241]; T. 4: 344.
150. » » Stassfurt (A. Esken) 22 Mars 1636 [I: 250]; T.
4: 365.
151. » » Hildesheim 25 Mars 1636 [I: 263]; T. 4: 559.
152. » » Cöln ^{24 Mars}_{8 April} 1636 [I: 258]; T. 4: 552.
153. » » Strassburg 25 Mars 1636 [I: 269]; T. 4: 607.
154. » » Strassburg $\frac{1}{2}$ April 1636 [I: 274]; T. 4: 623.
155. » » Lyon $\frac{1}{2}$ April 1636 [I: 274]; T. 4: 623.
156. » » Magdeburg (A. Esken) 11 April 1636 [I: 265];
T. 4: 571.
157. » » Cöln $\frac{1}{2}$ April 1636 [I: 267]; T. 4: 594.
158. » » Stolzenau 15 April 1636 [I: 267]; T. 4: 584.
159. » » Frankfurt a. Main $\frac{1}{2}$ April 1636 [I: 274]; T.
4: 623.
160. » » Venedig $\frac{1}{2}$ April 1636 [I: 274]; T. 4: 623.
161. » » Venedig $\frac{1}{2}$ April 1636 [I: 274]; T. 4: 623.
162. Ut het Legher van den Veldt-Msarchal Grave Willem van Nassau
voor Schenken-Schantz; 28 April 1636 (tryckt tidning) [I: 269];
T. 4: 608.
163. Tidningar från Prag $\frac{1}{2}$ April 1636 [I: 274]; T. 4: 623.
164. » » Stettin 20 April 1636 [I: 267]; T. 4: 593.
165. » » Hamburg 21 April 1636 [I: 267]; T. 4: 583.
166. » » Cöln ^{21 April}_{1 Maj} 1636 [I: 269]; T. 4: 610.
167. » » Frankfurt a. Main ^{22 April?}_{2 Maj} 1636 [I: 274]; T. 4:
625.
168. » » Nürnberg 23 April 1636 [I: 274]; T. 4: 625.
169. » » Hamburg 27 April 1636 [I: 269]; T. 4: 606.
170. » » Rom ^{30 April?}_{10 Maj} 1636 [I: 278]; T. 4: 641.

¹ Detta tryckta flygblad innehåller extracter af bref från Elsass från 20 Dec. 1635
-7 Febr. 1636 jemte Ossas interceperade bref, som finnas under II C: 341 och 342
mt ett bref från Ossa till hans hustru.

171. Tidningar från Cöln $\frac{5}{15}$ Maj 1636 [I: 274]; T. 4: 626.
172. » » Wien $\frac{5}{15}$ Maj 1636 [I: 278]; T. 4: 641.
173. » » Strassburg $\frac{5}{15}$ Maj 1636 [I: 278]; T. 4: 641.
174. » » Frankfurt a. Main $\frac{6}{16}$ Maj 1636 [I: 278]; T. 4: 641.
175. » » Frankfurt a. Main $\frac{18}{18}$ Maj 1636 [I: 278]; T. 4: 641.
176. » » Nürnberg $\frac{14}{14}$ Maj 1636 [I: 278]; T. 4: 641.
-

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

X.

TURCICA.¹

Antal volumer.		År.
I.		
Svenska Beskickningars till Turkiet bref och archiv.		
1 fol.	Ablegaten <i>Paul Strasburgs</i> bref till Kongl. Maj:t ²	1632
1 »	Densammes berättelse om sin beskickning (afskrift).....	1634
1 »	E. o. Ablegaterna <i>Clas Rålamb</i> s och <i>Gotthard Vellings</i> bref till Kongl. Maj:t ³	1657
1 »	<i>Clas Rålamb</i> s berättelse om sin beskickning....	1658
1 »	Plenipotentiarinen <i>Arslan Agas</i> berättelse om sin beskickning.....	1667
1 »	E. o. Envoyéen <i>Martin Neugebauers</i> bref till Kongl. Maj:t, Hofkansleren v. <i>Müllern</i> och Kanslikollegium ⁴	1709-1711
1 »	Bref till densamme från Kongl. Maj:t, v. <i>Müllern</i> och Sekreteraren v. <i>Kochen</i>	1709-1711
1 »	Bref till densamme från åtskilliga.....	1709-1711
1 »	Generalmajoren <i>Stanislaus Poniatowskis</i> bref till Kongl. Maj:t och Hofkansleren v. <i>Müllern</i>	1710-1714
1 »	Öfversten, sedan 1711 e. o. Envoyéen <i>Thomas Funcks</i> bref till Kongl. Maj:t och Hofkansleren v. <i>Müllern</i>	1710-1713

¹ Denna samling är ordnad och förtecknad af Amanuensen Dr Th. Westrin.

² Se sid. 414: Förhandlingar och fördrag.

³ Från Rålamb finnes 1 bref till Hertig Adolf Johan 1657 i Stegeborgssamlingen. Bref från Rålambs legationsskreterare *Jonas Kling* finnes i nysammanställd samling bland »Bref till Hertig Adolf Johan». Några bref från Rålamb, antagligen till Residenten J. von Hartwig i Dresden, finnes i bundten »Förhandlingar» (se sid. 414).

⁴ Deribland ett bref (af d. 9/9 1710) till en »resident».

Antal volumer.		År.
1 fol.	E. o. Envoyéen <i>Th. Funcks</i> bref till Kansli- kollegium.....	1711-1713
2 »	Densammes concepter.....	1711-1713
1 »	Bref till densamme från Kongl. Maj:t.....	1711-1713
1 »	— till densamme från Hofkansleren v. Müllern och Sekret. v. Kochen.....	1711-1713
1 qv.	— till densamme från åtskilliga.....	1711-1713
1 fol.	Kommissionssekreteraren <i>Hans Permans</i> bref till Hofkansleren v. Müllern ¹	1711-1714
1 »	E. o. Envoyéen Frih. <i>Christian Albrecht Grotthuss</i> bref t. Kongl. Maj:t och Hofkansleren v. Müllern.....	1714
1 »	Densammes concepter.....	1714
1 qv.	Bref till densamme.....	1714
2 fol.	Chargés d'affaires, sedan 1738 Envoyéerna Frih. <i>Carl Fredrik v. Höpkens</i> och <i>Edvard Carl- sons</i> bref till Kanslikollegium ²	1735-1741
4 »	Desammes bref till Kanslipresidenten ³	1735-1742
1 »	Desammes beskickningshandlingar.....	1736-1746
1 »	E. o. Envoyéen Frih. <i>Carl Fredrik v. Höpkens</i> berättelse om Turkiet.....	1742
1 qv.	E. o. Envoyéen <i>Edvard Carlsons</i> depecher.....	1742-1746
1 fol.	Densammes berättelse om sin beskickning.....	1746
1 qv.	Grefve <i>Hans Henrik v. Liewens</i> bref till Kansli- presidenten.....	1739-1740
1 fol.	Densammes und. reseberättelse.....	1740
1 qv. }	Kommissionssekreteraren, sedan 1747 Residenten, sedan 1750 e. o. Envoyéen <i>Gustaf Celsings</i> bref till Kanslipresidenten ⁴	1746-1770
10 fol. }		
1 qv. }	Densammes bref till Kanslikollegium ⁵	1746-1760
1 fol. }		
		1762-1768
		1751, 1755
5 »	» riksdagsberättelser.....	1765, 1769, 1771

¹ Deribland bref från Kommissionssekreteraren *Gustaf Celsing* 1711-1712.

² Deribland bref till Presidenten Frih. D. N. v. Höpken 1734-1736 samt bref från Legationspredikanten *Magnus Troilius* 1736-1738. — Bref från Höpken och Carlsson 1736, 1740-1741 samt från Carlsson 1742-1744 finnas i Tessinska samlingen.

³ Deribland bref från Kommissionssekreteraren *Johan Georg Lillienberg* 1739-1741 och Legationspredikanten *M. Troilius* 1737, 1740.

⁴ Deribland ett par bref till Kongl. Maj:t samt bref från Dragomanen *Louis d'Anten* 1750, 1763, Kommissionssekreterarne *Georg Wilhelm Sillén* 1753, 1758 och *Ulrik Celsing* 1758, 1763, 1768, 1770 samt Chanceliern *Juan Antonio Molinari* 1760.

⁵ Deribland bref från Legationspredikanten *Petrus Nensén* 1750 och Kommissionssekreteraren *G. W. Sillén* 1759.

Antal volumer.		År.
2 fol.	Presidenten, f. d. Envoyéen <i>Gustaf Celsings</i> depecher ¹	1771-1773
6 »	E. o. Envoyéen <i>Ulrik Celsings</i> depecher ²	1771-1779
7 » }	Chargé d'affaires, sedan 1783 Ministern <i>Gerhard</i>	
1 qv. }	<i>Johan Balthasar v. Heidenstams</i> depecher ³	1779-1790
2 fol.	Ministrarna <i>G. J. B. v. Heidenstams</i> och Baron <i>Georg Joseph v. Brentanos</i> und. depecher ⁴	1789-1791
1 »	Desammes depecher till Statssekreteraren Franc och Presidentssekreteraren v. <i>Asp</i> ⁵	1789-1791
1 qv.	Bref till desamme.....	1789-1790
1 fol.	— till Ministern v. <i>Brentano</i> ⁶	1789-1791
3 »	Densammes concepter ⁷	1789-1791
1 »	» journal.....	1789-1794
1 »	» besikkningshandlingar, delvis odat. ⁸	1789-1791
1 qv.	Kommissionssekreteraren <i>Carl Gustaf Adlerbergs</i> bref till Statssekreteraren Franc.....	1790-1792
6 fol.	Ministern <i>Per Olof v. Asps</i> depecher ⁹	1791-1796
4 »	Ministern <i>Ignatius Mouradgea D'Ohssons</i> de- pecher ¹⁰	1795-1799

¹ Envoyéen *G. Celsing* utnämndes d. 12 Nov. 1770 till President i Kommercekollegium, men lemnade först d. 14 Aug. 1773 Konstantinopel, dit hans broder under tiden, d. 4 Mars 1772, anländt i egenskap af e. o. Envoyé.

² De 1771 daterade depechernä skrefvos under Envoyéens resa till Konstantinopel. Bland Celsings depecher finnas bref från Kommissionssekreterarne *Zacharias Bergenschöld* 1774 och *Gerhard Johan Balthasar v. Heidenstam* 1775 samt Kongl. Sekreteraren *Ignatius Mouradgea* 1778.

³ Deribland bref från Kongl. Sekreteraren *I. Mouradgea* 1780—1783, Legationspredikanten *Adolf Fredrik Sturtzenbecher* 1782, Kanslisten *John Swartz* 1785, Legationspredikanten *Jonas Scarin* 1785, Kommissionssekreteraren *Carl Gustaf Adlerberg* 1786—1787, 1789 och Öfversten Baron *Georg Joseph v. Brentano* 1789.

⁴ Deribland 1 bref från f. d. Ministern Baron v. *Brentano* till Kongl. Maj:t 1792.

⁵ Deribland 1 bref från Kuriren *Fontaine* till Franc 1790 och 1 från f. d. Ministern v. *Heidenstam* 1792.

⁶ Deribland några bref för tiden 1787—1788.

⁷ Deribland några concepter för åren 1787—1788 och 1792.

⁸ Åtskilliga handlingar rörande Baron v. *Brentanos* diplomatiska verksamhet samt ställning till svenska regeringen efter 1792 finnas bland »Acta historica».

⁹ Deribland bref från Kommissionssekreteraren *C. G. Adlerberg* 1792, 1795, Kabinettskavaljeren *Carl Axel Löwenhielm* 1792, K. Sekret. *I. Mouradgea* 1792—1794, Kommissionssekreteraren (i Paris) *Erik Bergstedt* 1795, Kommissionssekreteraren *Johan David Åkerblad* 1795 och Dragomanen *Carl Testa* 1795. — Ministern v. *Asp* rappellerades d. 6 Juli 1795; rappellen anmäldes hos Högä Porten d. 2 Jan. 1796 och v. *Asps* afskedsaudiens egde rum d. 14 s. m.

¹⁰ Deribland bref från Legationssekreterarne *J. D. Åkerblad* 1796—1797 och *Nils Gustaf Palin* 1797—1798. — *D'Ohsson* utnämndes till Ministre plénipotentiaire d. 8 Juli 1795 och hade sin första audiens hos Storvesiren d. 22 Dec. 1796.

Antal volumer.		År.
2 fol.	Chargé d'affaires <i>Carl Gustaf Königs</i> depecher ¹	1799-1805
2 qv.		
3 fol.	Chargé d'affaires <i>Nils Gustaf Palins</i> depecher ²	1805-1813
1 »	Generalmajoren Frih. <i>Johan Henrik Tawast</i> depecher	1812-1813
II.		
Svenske Konsulers i Turkiet bref.		
1 »	Bref från Konsulerna i Smyrna:	
	Konsuln <i>Henrik Hackson</i>	1736-1744
	Generalkonsuln <i>Andreas Rydelius</i>	1747-1766
	Konsuln <i>Johan Justi</i>	1768-1773
	Bref från Konsuln i Saloniki <i>Marc Antoine Delon</i>	1781
III.		
Öfriga handlingar.		
1 »	Förhandlingar och fördrag emellan Sverige och Turkiet ³	1631-1796
1 »	Bref från Kongl. Maj:t till Sultanen (afskr.) ...	1587-1789
	— från Sultanen till Kongl. Maj:t (öfvers.) ⁴ ...	1701-1791
	— » Kongl. Maj:t till Storvesiren (afskr.) ...	1656-1789
	— » Storvesiren till Kongl. Maj:t (öfvers.) ⁴ ...	1629-1798
	— » Kanslipresidenten till Storvesiren (afskr.) ...	1734-1789
1 »	— » Storvesiren och andra turkiska ämbetsmän till Kanslipresidenten (öfvers.) ⁴	1635-1813
	Diverse bref från Turkiet	1659-1769

¹ Deribland bref från *Jenne de langues*, sedermera Sekreteraren *Anders Ewert Wall* (*Wallen*) 1802—1805 och Legationspredikanten *Adolf Henrik Arnberg* 1804.

² Deribland bref från Sekreteraren *A. E. Wallen* 1807, Förste tolken *Paul Seraphino* 1811 och Legationspredikanten *Sven Fredrik Lidman* 1811—1813.

³ Deribland ett bref (i chiffer) från *P. Strassburgk* till *Gustaf II Adolf* (dat. Konstantinopel d. 15 Juni 1632) och ett bref (i afskrift) från densamme till Rikskansleren (dat. Konstantinopel d. 1° Sept. 1633). — Ett par traktater i original finnas i Traktatsamlingen.

⁴ Originalen till flera af dessa bref förvaras på grund af formatets ovighet i Traktatsamlingen.

Antal volumer.		År.
1 fol.	Grefve <i>Claude Alexandre de Bonnevals</i> bref till svenska regeringen.....	{ 1734-1735 1737-1738 1741-1745
1 »	Kommissionssekreteraren <i>Georg Wilhelm Silléns</i> dag- och brefböcker	{ 1750-1754 1758-1759
1 »	Handliugar rör. tvisten emellan Ministern <i>G. J. B. v. Heidenstam</i> och Kongl. Sekreteraren <i>Mouradzea D'Ohsson</i>	1787-1797
1 »	— rör. svenska officerares kommendering till Turkiet.....	1790, 1795
1 »	— rör. svenska kyrkan och legationshuset i Konstantinopel.....	1739-1806
1 »	Extrakt och kopior af depecher	1821-1842
1 »	Turkiska kommissionens und. skrivelser.....	{ 1738-1739 1741-1742 1744
1 »	» » concepter	1738-1744
1 »	» » protokoll	{ 1738-1741 1743
1 »	» » bref från Kongl. Maj:t	{ 1738-1741 1743-1744
1 »	» » bref från Amiralitetskollegium m. fl.....	1738-1744

Bihang till TURCICA.

Antal volumer.		År.
2 fol.	1.	
	<p style="text-align: center;">TRANSSYLVANICA.</p> <p>Förhandlingar¹ m. m. 1626-1738</p> <p>Fördrag och alliansförslag (copior)² 1638-1656</p> <p>Svenska och Siebenbürgska sändebuds bref, noter och memorial: 1626-1657</p> <p>Öfversten <i>Philipp Sadlers</i> bref 1626.</p> <p>Leguten <i>Paul Strasburgs</i> bref och relationer 1628-1631.</p> <p><i>Wolmar Farensbachs</i> bref 1629.</p> <p>Öfverstelöjtn. <i>Jakob Rebenstocks</i> bref 1643-1644.</p> <p>Riksrådet Frih. <i>Bengt Skyttes</i>³ bref 1651-1652.</p> <p>Legaterna <i>Henrik Coelestin v. Sternbachs</i> och <i>Gotthard Vellings</i> bref 1655-1657.</p> <p>Siebenb. sändeb. <i>Martinus Boncidaijs</i> bref 1629.</p> <p>Siebenb. Drotset <i>Paul Góntos'</i> memorial 1631-1632.</p> <p>Siebenb. Plenip. <i>Henrik Meerbotts</i>⁴ memorial 1637.</p> <p>Siebenb. Ablegaterna <i>Frans Sebessis</i> och <i>Nikolaus Jakobfalvis</i> memorial 1656.</p>	

¹ Deribland 1 originalbref från Rákóczi till Lennart Torstensson (d. 2/6 1642) samt originalbref från medlemmar af släkten Rákóczi till svenska konungahuset 1701-1738.

² En förbundstraktat i original (1656) förvaras i Traktatsamlingen.

³ Från Frih. Skytte finnes 1 bref (1652) till M. G. De la Gardie i De la Gardieska samlingen.

⁴ Från honom finnas bref till Rikskansleren A. Oxenstierna i Oxenstiernas samlingen.

Antal volumer.		År.
1 fol.	Furstars af Siebenbürgen originalbref till Kongl. Maj:t.....	1632-1659
	<i>Georg I Rákóczi</i> ¹ 1632, 1644. <i>Georg II Rákóczi</i> ² 1654—1659.	
	I Oxenstiernska samlingen finnas originalbref af Furst Zapolya samt andra handlingar rörande Sieben- bürgens historia.	
	—	
	2.	
	MOLDAVO-VALACHICA.	
1 }	Moldaviska furstars bref	1598-1714
	<i>Jon Bogdan</i> 1598.	
	<i>Joanes Jancul</i> 1610.	
	<i>Georg Stefan</i> 1655—1666.	
	<i>Nicolaus Maurocordatos</i> 1710—1714.	
	<i>Demetrius Cantemir</i> 1711.	
	Moldaviska sändebuds bref och memorial.....	1659-1665
	<i>Ludvig de Biala Bielski</i> 1659—1660.	
	<i>Constantin Hakul</i> 1665.	
	Furst <i>Constantin I Serbens</i> af Valakiet bref....	1658
	Kaptenen <i>David De Briants</i> bref från Moldau	1712-1714
	Assessoren <i>Samuel Hylteens</i> bref från Moldau	
	och Valakiet	1713
	I Oxenstiernska samlingen finnas moldaviska och valakiska furstars originalbref till polska konungahuset från slutet af 1500- och början af 1600-talet.	
	—	

¹ Från honom finnas bref till Rikskanslern A. Oxenstierna i Oxenstiernska samlingen.

² Från honom finnes 1 bref (1650) till Arfprinsen Carl Gustaf i Stegeborgs-samlingen.

Antal volumer.		År.
	3.	
	TATARICA.	
1 fol.	<i>Erik Falcks och Sigfrid Rålamb's</i> bref	1592
	<i>Johannes Mayers</i> berättelse	1651
	Kommissionssekreteraren <i>Otto Wilhelm Klinckow-ströms</i> depecher	1709
	Majoren <i>Sven Lagerbergs</i> depecher	1710-1711
	Kaptenen <i>O. R. Wrangels</i> depecher	1711-1712
	Kaptenen <i>Christian Scaaders</i> depecher	1712-1713
	<i>Georg Luttemanns</i> depecher	1713
	Regementspastorn <i>Lars Tursenius'</i> berättelse	1713
	Förhandlingar emellan Sverige och Tatarerna	1592-1742
	Tatarkaners bref till Kongl. Maj:t ¹	1655-1742
I latinak, tysk eller svensk öfversättning.	<i>Machmet Gereij</i> IV 1655.	
	<i>Delphet Gereij</i> 1668.	
	<i>Dewlet Gereij</i> II 1709—1712.	
	<i>Mahmet Gereij</i> Sultan 1711.	
	<i>Caplan Gereij</i> I 1713—1715.	
	<i>Selamet Gereij</i> II 1741—1742.	
	<i>Murat Kieres</i> (Gereijs?), de odadaiske tjerkessernas sultan 1712.	
	4.	
	TRIPOLITANA.	
1 >	Konsuln <i>George Logies</i> depecher ²	1741-1742
	> <i>Isaac Berghs</i> d:o	1740-1742
	> <i>Johan Wijnberghs</i> ³ d:o	1744-1749
	>	1751-1752
	>	1754-1759
	> <i>Christian Bagges</i> d:o	1758, 1760
	>	1764-1768
	>	1770-1772

¹ Några af dessa bref i original finnas i Traktatsamlingen.² Logies depecher äro lagda till serien af hans depecher från Alger.³ Deribland bref från *J. G. Lillienberg* 1743 och fregattkaptenen *G. Strand* 1745—1746.

Antal volumer.		År.
	Konsuln <i>Johan Gabriel Burgmans</i> depecher....	1772-1778
	Tillf. Konsuln <i>Richard Tullys</i> d:o.....	1778-1779
		1779-1782
		1786
	Konsuln <i>Johan Widells</i> ¹ d:o.....	1793-1794
		1796-1798
1	Majoren <i>Gustaf Blessinghs</i> d:o.....	1798
1	Vice Konsuln <i>Andreas Cösters</i> d:o.....	1799-1801
1	Konsuln <i>P. N. Burströms</i> d:o.....	1801-1802
1	Förhandlingar. Bejers i Tripoli bref (1745— 1749) m. m. ²	1741-1813
1	Komiterades för tripolitanska uppbringningsmål und. skrivelser.....	1805-1807
1	Handlingar rörande flera af barbareskstaterna...	
5.		
TUNISICA.		
	Konsuln <i>George Logies</i> depecher ³	1736-1738
1	qv. > <i>Olof Rönlings</i> d:o.....	1737-1748
		1750-1752
		1753-1760
	> <i>Axel Ferners</i> d:o.....	1760-1764
1	fol. > <i>Juan Antonio Molinaris</i> d:o.....	1764-1778
		1779-1786
1	> <i>Carl Tulins</i> d:o ⁴	1788-1803
		1805
		1807
1	Majoren <i>Henrik af Trolles</i> d:o.....	
1	Strödda handlingar (Tunisiska bejers bref till Kongl. Maj:t 1771—1808, m. m.) ⁵	1731-1808

¹ Deribland depecher från Amiralitetakaptenen *A. Cöster* 1798.

² Traktater i original och originalbref från bejer finnas i Traktatsamlingen.

³ Logies depecher äro lagda till serien af hans depecher från Alger.

⁴ Deribland bref från engelske Konsuln *James Traill* (som skötte det svenska konsulatet i Tunis efter Molinaris död) 1779, Konsulatssekreteraren *Jaques Philippe Blanc* 1779, Prokonsuln *Giraud* 1788 och *Carl Tulin* (konsulns son) 1808. Tulins depecher Aug. 1786—April 1789 äro daterade Livorno och Venezia.

⁵ 1 traktat i original och 1 bejers originalbref till Kongl. Maj:t finnas i Traktatsamlingen.

Antal volumer.	År.
6.	
ALGERICA.	
1 fol.	Schoutbynachten <i>Jean von Utfalls</i> und. skrifvelser, bref till Handelsdeputationen, concepter och beskickningsberättelse 1727-1731
2 »	Konsuln <i>George Logies</i> depecher ¹ { 1729-1731 1733-1750 1753-1756
1 »	» <i>Erik Branders</i> d:o ² 1758-1765
1 »	» <i>Henrik Brandels</i> d:o ³ 1766-1792
1 »	Konsuln, sedan 1793 Generalkonsuln <i>Mathias Skjöldebrands</i> d:o ⁴ { 1792-1796 1799-1800
	Vice Konsuln <i>Olof Agrells</i> d:o 1800-1802
	Gen.-handelsagenten <i>Johan Norderlings</i> d:o ⁵ 1802-1811
5 »	<i>Algeriska deputationens handlingar:</i> Dess und. skrifvelser (deribland riksdagsberättelse för 1731) 1728-1734 Dess protokoll 1727-1733 Dess registratur 1728-1732 Dess concepter 1727-1735 Dess räkenskaper 1727-1735 Kongl. Maj:ts, Konsul J. Alströms m. fl.s skrifvelser till Deputationen 1727-1735
1 »	Förhandlingar emellau Sverige och Algeriet m. m. 1680-1800 Denna bundt innehåller handlingar rörande fredsförhandlingar och fredspresenter samt svenska fångar i Algeriet, vidare bejernes bref (öfvers.) till Sverige ⁶ m. m.

¹ Deribland bref från Konsulatssekreteraren *C. Refstelius* 1730—1733, *N. Ehrenpreuss* 1732, f. d. Konsulatssekreteraren *Georg Giädda* 1735 (hans berättelse angående Algeriet d. 28 Sept. 1740) och Konsulatssekreteraren *Erik Brander* 1753—1755, 1757. — Konsul *Logies* depecher äro för tiden Juni 1736—Juni 1738 daterade *Tunis*, för tiden Sept.—Dec. 1738 och åren 1739—1740 *Livorno* samt Mars 1741—Juni 1742 *Tripoli*.

² Deribland 1 bref från f. d. Konsul *Logie* 1758.

³ Deribland 1 od. och 1 dat. (11/11 1791) bref från f. d. Konsul *E. Brander*. Brefren för tiden Okt. 1791—Maj 1792 äro dat. *Livorno*.

⁴ Deribland depecher från Konsulatssekreteraren *Per Erik Skjöldebrand* 1794, 1796—1799 samt en odaterad memoar af f. d. Konsuln *E. Skjöldebrand* (Brander).

⁵ Deribland bref från Handelsagentsekreteraren *David Gustaf Ankarloo* 1806, 1810—1811.

⁶ 1 traktat i original och 5 originalbref från bejer till Kongl. Maj:t förvaras i Traktatsamlingen.

Förteckning öfver i Rikssarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

XI.

MAROCCANA.

Antal volumer.	År.
1 fol.	Öfverstelöjtnanten <i>Abraham v. Staudens</i> depecher till Kongl. Maj:t och Kanslipresidenten 1772-1775
	Öfverstelöjtnanten Frih. <i>Georg Fredrik Strömfelts</i> memorial och depecher ¹ 1777
	Majoren <i>Thomas Kullenbergs</i> rapporter ² 1780-1781
	Öfverstelöjtnanten <i>Harald af Cristiernins</i> skrivelser till Kongl. Maj:t och Kanslipresidenten ³ { 1782-1783
	Majoren, sedan 1790 Öfversten <i>Måns v. Rosensteins</i> depecher { 1786-1787
	Öfverstelöjtnanten <i>Per Gustaf Lagerströms</i> depecher 1785, 1791
 1795
	Konsuln <i>Peter Christian Wulfs</i> depecher (Sale) ⁴ 1764-1775
	Konsuln, sedan 1783 Generalkonsuln <i>Johan Magnus Wenströms</i> depecher (Tanger) ⁵ 1775-1787
 { 1787-1793
1 »	Generalkonsuln <i>Peter Wijks</i> depecher ⁶ { 1795-1796
1 » { 1798-1808
1 » 1810
1 »	Förhandlingar mellan Sverige och Marokko m. m. ⁷ 1759-1780
1 »	Marokkans kejsares bref (öfvers.) ⁸ 1766-1798
1 »	Räkningar och memorial ang. fredspresenter till Marokko m. m. 1763-1798

¹ Deribland äfven rapporter från Majoren *Th. Kullenberg*. — 1779 afseglade Majoren *David Ankarloo* med fredspresenter till Marokko; från honom finnas bref bland Konvojkommisariatets handlingar.

² Deribland bref från *Olof N. Billing* 1781.

³ Deribland bref från *Chr. A. von Horn* 1787.

⁴ Deribland *Andr. Stenbecks* skrivelser 1770—1771.

⁵ Deribland skrivelser från Konsulatssekreteraren *Peter Wijk* 1785—1786.

⁶ Deribland bref från Konsulatssekreteraren *O. Agrell* 1791, 1795—1796, 1798 och vice Handelsagenten *Andr. Lor. Berg* 1802, 1804—1805.

⁷ En traktat i original (1763) förvaras i Traktatsamlingen.

⁸ Ett par af deras bref finnas i original i Traktatsamlingen.

Bihang till POLONICA och MUSCOVITICA.

Antal volumer.		År.
COSACICA.		
1 fol.	Förhandlingar emellan Sverige och kosakerna... Innehållande bl. a.: Ablegaten <i>Otto Vellings</i> depecher 1657. » <i>Gustaf Lilliecronas</i> d:o 1657. Residenten <i>Daniel Olivebergs</i> d:o 1657— 1658.	1655-1719
	Fältherrars och underfältherrars bref till svenska konungahuset.....	1654-1721
	<i>Bohdan Chmielnicki</i> 1654—1657. <i>Joannes Wyhowski</i> 1657—1658. <i>Nikita Bogusoh</i> ¹ 1710. <i>Josip Kijrilenko</i> ¹ 1710. <i>Konstantin Gordienko</i> ¹ 1712. <i>Ivan Malasjevityj</i> ¹ 1720. <i>Vasilij Jerofeov</i> ¹ 1721.	
	Strödda handlingar rörande kosakerna	1654-1721
	Fältherren <i>Philip Orliks</i> bref till svenska konungahuset och kansliembetsmän ²	1711-1741

¹ Underfältherre (*kosjovij ataman*). Hans bref finnas endast i öfversättning. Ett originalbref (ryska) från Konstantin Gordienko för 1712 finnes.

² Deribland bref från Orliks gemål, *Anna*, son *Gregorius* och dotter *Barbara* (1717—1747).

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

O. T. ODHNER.

XV.

1890

STOCKHOLM, 1891.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

O. T. ODHNER.

XV.

STOCKHOLM, 1891.

KONGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Arsberättelse för år 1890.

Till Konungen.

Enligt den i § 3, mom. 10 af den nådiga instruktionen för Riksarkivet gifna föreskrift får jag härmed afgifva underdånig berättelse om Riksarkivets skick och hvad som under det sist förflutna året 1890 timat i afseende på arkivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af tjenstemännens arbeten.

Hvad först angår Riksarkivets nuvarande lokal, har denna undergått vissa förändringar, som blifvit en följd af föreningen med den nya arkivbyggnaden: på tre ställen har muren blifvit genombruten för att bereda passager emellan båda byggnaderna, och på ett af dessa ställen, der passagen från den nya byggnaden ansluter sig till den gamla midt emellan två våningar, har anbringats en dubbeltrappa af jern, som öppnar förbindelse med båda dessa våningar. I följd af dessa ändringar hafva två rum måst utrymmas och de der förvarade arkivalier flyttats till en lokal i det nya huset, hvilken vid anställd undersökning visade sig vara fuktfri. I den nya arkivbyggnaden hafva under året arkivhyllorna blifvit uppsatta, hissarne anbringade, mål-

nings- och dekorationsarbetena fullbordade samt åtskil-
liga andra arbeten hörande till den fasta inredningen,
utförda. Derefter blef den 22 Dec. slutbesigtning anställd
i närvaro af öfverintendenten, förste intendenten F. A.
Ekmarck, byggnadens arkitekt hofintendenten A. F.
Nyström, intendenten professor F. G. A. Dahl, byggnads-
chefen professor E. A. Jacobsson samt undertecknad
åtföljd af två bland arkivarierna, och blef derpå den
nya byggnaden till Riksarkivet öfverlemnad. Härmed
har Riksarkivet, tack vare Eders Kongl. Maj:ts nådiga
omsorg och Riksdagens frikostiga anslag, uppnått det
mål, efter hvilket det i så många år sträfvat, att vinna
en ny bostad, tillräckligt rymlig samt särskildt för
detta ändamål uppförd och derigenom, så vidt tomtens
läge och beskaffenhet det medgifvit, anordnad så som
det anstår ett större arkiv. Hvad särskildt utrymmet
angår, är det från början beräknadt, att detsamma skall
visa sig tillräckligt åtminstone för femtio år, dock under
förutsättning att Riksarkivet får framgent behålla såväl
sin nuvarande gamla lokal som de under Kongl. slot-
tets nordvestra flygel belägna hvalf, hvilka alltifrån
slottets fullbordan varit Riksarkivet anvisade och af
detsamma begagnade.

I följd af den nya byggnadens öfverlemnande före-
står Riksarkivet under innevarande år en vidtomfattande
flyttning, icke allenast från den gamla lokalen till den
nya, utan äfven från slottshvalfven till härvarande
byggnader samt ändtligen från de åt Riksarkivet upp-
låtna rum i n:o 32 vid Östermalmsgatan till slotts-
hvalfven. Denna flyttning, som kräfver mycken tid
och mycket arbete, torde ej böra påbörjas förr än de
kallaste vintermånaderna förflutit, ty om än den nya
byggnaden är försedd med värmeledning, är den gamla
till en stor del oeldad, och i hvarje fall måste den vid

ett dylikt tillfälle vigtiga afdamningen ske för öppna fönster.

Sedan Eders Kongl. Maj:t till sist församlade riksdag gjort nådig framställning om anslag till aflöning åt en eldare vid Riksarkivet, blef denna framställning af riksdagen på det sätt bifallen, att till detta ändamål anvisades 800 kronor, hvaraf 500 kronor såsom lön och 300 kronor såsom tjenstgöringspenningar, med rätt tillika för eldaren att åtnjuta fri bostad och att efter fem års väl vitsordad tjenstgöring erhålla ett ålders-tillägg å lönen af 100 kronor, varande vid anslagets beviljande af riksdagen förutsatt, att vid tillsättningen af platsen sådana bestämmelser träffas, att innehafvaren blir pliktig att utan särskild ersättning för Riksarkivets räkning använda jemväl den arbetstid, under hvilken han icke är upptagen af värmeapparaters skötsel. Eders Kongl. Maj:t hade ock till riksdagen gjort nådig framställning om anslag till anskaffande af arkivskåp och annan inredningsmateriel i nya arkivbyggnaden, och blef denna framställning sålunda bifallen, att riksdagen till inredningsmateriel m. m. beviljade ett belopp af 8,000 kronor. Slutligen har riksdagen, med anledning af särskilda hos densamma väckta motioner, för år 1891 beviljat ett anslag af 1,500 kronor att användas till fortsatt utgifvande genom Riksarkivet af »Svenska riksdagsakter», ett beslut som Eders Kongl. Maj:t i nåder godkänt.

Af den inredningsmateriel, hvartill riksdagen sålunda beviljat medel, har större delen redan blifvit anskaffad, nemligen de till förvarande af traktater, statsrättsliga urkunder, kungliga autografer, pergamentsbref och medeltidscodices m. m. afsedda arkivskåp, äfvensom arbetsbord med stolar. Hvad beträffar användningen af de 1,500 kronor, som riksdagen beviljat till utgif-

vande af »Svenska riksdagsakter», mottog jag nådig befallning att inkomma med underdånigt förslag derom, och täcktes Eders Kongl. Maj:ts d. 22 Augusti i nåder bifalla hvad jag i underdånighet hemställt, nemligen att de bestämmelser med afseende på berörda verks tryckning och redaktion, som blifvit gifna genom nådiga brevet den 22 Januari 1887, måtte få fortfarande gälla.

Arkivaliernas tillväxt har under sistförflutna år varit rätt betydlig. Den ordinarie tillökningen genom leveranser från Eders Kongl. Maj:ts kansli (bil. A) har utgjort 361 volymer, af hvilka 40 aflemnats från Justitiedepartementet, 99 från Justitierevisionen, 13 från Justitiekanslersembetet, 124 från Landtförsvarsdepartementet, 12 från Sjöförsvarsdepartementet, 15 från Finansdepartementet och 58 från Ecklesiastikdepartementet, hvarjemte Justitiedepartementet aflemnat 18 st. originalförordningar. Den extraordinarie tillökningen (bil. B) har utgjort 51 volymer, 6 fasciklar, 5 pergamentsbref och 8 lösa pappershandlingar. Häraf torde särskildt böra nämnas 29 vol. domböcker och andra tingshandlingar från diverse häradsrätter för tiden före 1736, vidare en samling papper som tillhört statssekreteraren B. C. Quiding, gåfva af öfverdirektör F. T. Bergs sterbhus, samt 29 st. originalbref från märkliga personer till rikskansleren grefve M. G. de la Gardie, skänkta af konsthandlaren H. Bukowski. Dessutom hafva såsom depositioner till Riksarkivet öfverlemnats ett försegladt paket, innehållande bref från presidenten Aug. von Hartmansdorff samt rättegångshandlingar rörande hans efterlemnade papper, äfvensom adliga ätten Olivecronas sköldebref af år 1719.

Den utgallring af äldre Justitierevisionshandlingar, som till åtljydnad af nådiga brevet den 5 Juni 1885 tog sin början i Maj 1888, har under året utan afbrott

fortgått på samma sätt och efter samma grunder som förut. Den af Chefen för Justitiedepartementet utsedde rättskunnige granskaren, f. d. akad.-sekreteraren J. K. Kreüger, har enligt till mig afgifven rapport under året genomgått dels alla justitierevisionshandlingar för åren 1762—1769, tillsammans 262 volymer, dels åtskilliga från justitiekanslersembetet öfverlemnade handlingar, såsom outtagna kongl. resolutioner, till Kongl. Maj:t inkomna inkompleta handlingar, underdåniga polisrapporter från öfverståthållaren, hofrätternas diarier samt skrivelser om tjensters tillsättande m. m., äfvensom en mängd Justitiekanslersembetets egna handlingar, mest från senare delen af förra århundradet, tillsammans 121 volymer. Öfver alla handlingar som föreslås till gallring hafva specifika förteckningar af Kreüger upprättats. Handlingarna hafva derpå blifvit genomgångna och granskade af en af Riksarkivets tjenstemän, arkivarien Granlund, hvarefter förteckningarne öfverlemnats till undertecknad, som särskildt haft att tillse att å dem icke upptagits något som i ett eller annat afseende kunnat vara af värde för den vetenskapliga forskningen. På detta sätt är af mig genomgånet hvad Kreüger från slutet af Januari år 1889 till sistlidne Maj månads slut hunnit granska och förteckna, nemligen alla hithörande handlingar för åren 1766—1779, tillsammans utgörande 567 volymer, och har jag med bifogande af en summarisk förteckning öfver samtliga de handlingar, hvilkas utgallring af mig godkänts, i underdånig skrifvelse den 31 sistlidne December hemställt, att dessa handlingar måtte få från Riksarkivets samlingar utgallras.

Riksarkivets boksamling har ökats dels och hufvudsakligen genom inköp dels ock genom gåfvor. Dylika gåfvor hafva emottagits från följande utländska institu-

tioner och samfund. I *Danmark* Rigsarkivet; i *Finland* Statsarkivet, Helsingfors universitet och Bestyrelsen för Åbo stads historiska museum; i *Norge* Norske Kildeskriftskommissionen; i *Ryssland* Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands (Riga); i *Tyskland* Badiska Justitie-, kultus- och undervisningsministeriet, Preussiska Geheimestatsarkivet, Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde, Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde (Jena) och Historische Gesellschaft des Künstlersvereins (Bremen). Från Svenska Akademien har Riksarkivet fått emottaga en värdefull samling böcker och skrifter af historiskt innehåll, hvilken Riksarkivet fått utvälja ur Akademiens bibliotek. Enskilde gifvare äro: d:r F. Arnheim (Berlin), ministern C. Burenstam (Bruxelles), d:r L. W. Fagerlund (Helsingfors), lektor E. Hildebrand, d:r S. Ingman (Finland), d:r K. H. Karlsson, d:r M. Sandegren, professor D. Schäfer (Tübingen) och e. o. amanuensen K. Setterwall.

Af statens under Riksarkivets tillsyn och vård ställda förråd af årstrycket och Svensk författningssamling har såsom vanligt utdelning skett enligt de anordningar som blifvit gifna af chefen för Justitiedepartementet.

Riksarkivet har hållits öppet alla helgfria dagar kl. 10—¹/₃ under hela året och dessutom två timmar på eftermiddagarne under månaderna Maj—Augusti. Summan af alla under året antecknade besök uppgår till 6,799. Största antalet besökande under en och samma förmiddag har varit 32. De som besökt arkivet för att begagna dess samlingar hafva utgjort ett antal af 329, af hvilka 26 varit utlänningar. Bland dessa kunna 43 svenskar och 15 utlänningar räknas såsom

forskare i egentligare mening. Af de utländske besökande voro 1 från Norge, 5 från Danmark, 12 från Finland, 1 från Holland, 2 från Ryssland och 5 från Tyskland. Bland dessa må nämnas: prof. L. Daae från Norge, prof. Kr. Erslev och kandidat Christensen från Danmark, professorerna Hermansson och Leinberg, docenten Bonsdorff, pastor Hytönen, lektor Melander, kandidaterna Crohns, Lindholm och Dillner från Finland, professor Wittich, arkivarien Irmer och d:r Arnheim från Tyskland. Åtskilliga renskrifvare, mest fruntimmer, hafva varit sysselsatta å Riksarkivet; ända till 14 hafva varit samtidigt upptagna af dylikt arbete, de flesta för in- och utländske forskares räkning.

Riksarkivet har för sitt eget eller forskares behof erhållit arkivalier till låns från andra samlingar, såsom från Kongl. biblioteket i Dresden, Universitetsbiblioteket i Upsala, Braheska arkivet å Skokloster, Domkapitelsarkiven i Linköping och Kalmar. Å sin sida har Riksarkivet icke rättighet att utlåna arkivalier till andra än expeditionerna inom Eders Kongl. Maj:ts kansli samt de till statsförvaltningen hörande verk och styrelser inom hufvudstaden, men afskrifter och upplysningar ur sina samlingar har Riksarkivet nu såsom vanligt lemnat till betydande antal både till in- och utländske. Deribland må nämnas en större samling afskrifter rörande Sveriges förhållande till Donaufurstendömena under Carl X Gustaf och Carl XII, hvilken anskaffats för Rumäniska akademien i Bukarest, samt en annan samling rörande Sveriges förhållande till Siebenbürgen under Carl X Gustaf, som blifvit tillställd Ungerska vetenskapsakademien i Budapest.

Inom Riksarkivets tjenstemannapersonal har under år 1890 ingen förändring inträffat. Förutom de ordinarie tjenstemännen hafva såsom extra ordinarie ama-

nuenser tjenstgjort: protokollssekreteraren L. M. V. Örnberg, kammarjunkaren C. H. Tersmeden, lektorn d:r E. Hildebrand, kgl. sekret. E. Wallmark, kammarherren J. B. T. Beskow, d:r S. Bergh, d:r P. H. S. Sondén, d:r G. Berg, grefve A. Lewenhaupt, d:r K. H. Karlsson och kand. A. Hammarskjöld. Af dessa hafva Örnberg, Hildebrand och Bergh uppburit bestämda årsarvoden mot bestämd daglig tjenstgöringsskyldighet, de öfrige tillfälliga arvoden.

De ordinarie tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester som dem enligt den nådiga instruktionen tillkommer; hvarjemte arkivarien friherre Taube under tre veckor och amanuensen kammarherre Silfverstolpe under en half månad varit för enskilda angelägenheter tjenstlediga. Under de ledigheter som uppstått har riksarkivarieembetet förestått af arkivarien Granlund en half och af arkivarien friherre Taube en månad, arkivarietjenst förrättats af kammarherre Silfverstolpe tre och en fjerdedels, af amanuensen Lundgren två och en fjerdedels månader och af amanuensen d:r Westrin en och en fjerdedels månad samt amanuensstjenst af kammarjunkaren Tersmeden tre fjerdedels, af E. Wallmark en och en half månad, af d:r S. Bergh fem, af d:r Sondén tre och en fjerdedels månader och af d:r G. Berg tre fjerdedels månad.

Det tillkommer mig äfven att redogöra för fortgången af tjenstemännens arbeten. På den administrativa afdelningen har den redan omtalade granskning af äldre justitierevisionshandlingar, som skall föregå den af Eders Kongl. Maj:t anbefallda utgallringen af dessa handlingar, tagit mycken tid i anspråk, och icke mindre ordnandet af de hithörande handlingar, som komma att i Riksarkivet qvarstanna och som inordnas

på en mängd olika samlingar, dels äldre, dels nybildade. Vidare hafva på denna afdelning åtskilliga från departementens expeditioner inkomna handlingar blifvit genomgångna och granskade; af den stora samlingen »Enskildes ansökningar» har den afdelning som tillhör Krigsexpeditionen blifvit till största delen genomgången, fördelad och delvis inordnad på Biographica och andra serier, likaledes den afdelning som tillhör Handels- och Finansexpeditionen samt den som tillhör Ecklesiastikexpeditionen; en annan stor samling, »Militaria», hvars ordnande en längre tid fortgått, kommer inom den närmaste tiden att slutordnas. Inom de historiska sektionerna torde följande arbeten böra särskildt nämnas. Förteckningen öfver otryckta pergamentsbref har blifvit fortsatt för åren 1487—1490. På den diplomatiska afdelningen har ordnandet af Anglica blifvit fortsatt. Den afdelning, som kallats »Suecica» och som innehållit dels statsrättsliga, dels konungahuset rörande urkunder, har blifvit omordnad och ny förteckning deröfver upprättad. Inom riksdagsafdelningen har åtskilligt arbete nedlagts på ordnande och inbindning af äldre riksdagsacta, för de äldre riksdagsbesluten äro kartonger anskaffade, och en större samling lösa oordnade statsutskottshandlingar har blifvit ordnad. De dansk-norska och ryska gränskartorna hafva blifvit omordnade och försedda med kartonger. De förra året från Utrikesdepartementet öfverlemnade äldre handlingar, hufvudsakligen från Gustaf IV Adolfs förmyndareregering och hörande till G. A. Reuterholms efterlemnade papper, hafva blifvit till större delen ordnade. Inom Acta Historica äro de afdelningar som omfatta Erik XIV:s och Carl XI:s regeringar efter ny plan omordnade. Åtskilliga mindre samlingar hafva blifvit ordnade, såsom Acta ecclesiastica, Handlingar rörande Medicinalväsendet, Jagt- och Skogshushållning m. fl.

äfvensom de till Riksarkivet nyligen skänkt Quidingska papperen. Den biografiska samlingen har vunnit en mängd accessioner från Enskildes ansökningar och de äldre Justitierevisionshandlingarna; den topografiska samlingen har likaledes blifvit anseeligt ökad från Justitierevisionshandlingarna, och från samma håll hafva äfven Städers acta och en mängd andra samlingar blifvit riktade. Register är upprättadt öfver Inrikes konseljprotokoll för 1793. En afskrift af förteckningen öfver Nordinska samlingen å Upsala bibliotek är fullbordad.

Den uppgift, som den nådiga instruktionen ålägger Riksarkivet, att i tryck utgifva historiska handlingar, har under året blifvit fullgjord på följande sätt. Af *Konung Gustaf I:s registratur*, utgifvet genom V. Granlund, har tolfte delen (åren 1538—1539) utkommit, den trettonde delen är till största delen färdigtryckt, och på den fjortonde äro några få ark tryckta. Af *Svenska riksrådets protokoll*, utgifna genom S. Bergh, är sjettedelens senare afdelning nära färdigtryckt, och hvad beträffar *Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718*, utgifne af E. Hildebrand, är fortsättningen af detta urkundverk genom åtskilliga förarbeten så förberedd, att andra delens senare afdelning, omfattande Konung Johan III regering, inom kort torde kunna läggas under pressen. Genom det redan omförmälda särskilda anslag af 1,500 kronor, som riksdagen beviljat för år 1891 och Eders Kongl. Maj:t i nåder godkänt, har det blifvit möjligt att fortsätta detta verk utan att afbryta eller inskränka de båda äldre seriernas utgifvande.

Ett annat af Riksarkivet på bekostnad af Posseska donationsfonden utgifvet urkundverk, *Svenskt Diplomatarium*, har under året blifvit fortsatt, i det att af

den serie, som begynner med år 1401 och utgifves af C. Silfverstolpe, tredje delens femte häfte utkommit, omfattande året 1419.

Slutligen har äfven utkommit fjortonde häftet af *Meddelanden från Svenska Riksarkivet*, till hvars utgifvande Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat särskildt anslag.

Riksarkivets räkenskaper hafva liksom förut varit förda af arkivarien Bergman. Biblioteket har fortfarande vårdats af amanuensen Westrin, hvilken äfven fört protokollet vid sammanträdena mellan riksarkivarien och arkivarierna.

Stockholm den 28 Januari 1891.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1890 i Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från Kongl. Justitiedepartementet:

Afgjorda handlingar för år 1876.....	12 vol.
D:o d:o » » 1877.....	12 »
D:o d:o » » 1878.....	14 »
Registratur för år 1872.....	1 »
D:o » » 1889.....	1 »

jemte 18 stycken originalförordningar.

Från Kongl. Justitierevisionen:

Statsrådsprotokoll i justitieärenden för åren 1842—1844.....	6 »
Handlingar i revisionsmål för år 1887.....	33 »
D:o i besvär- och ansökningsmål för samma år	60 »

Från Kongl. Justitiekanslersembetet:

Konseljlistor (originalprotokoll) i justitieärenden för åren 1772—1789.....	3 »
3:ne protokoll i justitieärenden angående General-löjtnanten J. M. Sprengtporten 1784 samt ansöknings-ningar från densamme till Konung Gustaf III 1781—1785.....	1 »
Åtskilliga äldre justitiehandlingar.....	9 »

Från Kongl. Landtförsvarsdepartementet:

Krigsexpeditionens concepter för åren 1820—1829..	39 »
Afgjorda handlingar för år 1874.....	21 »
D:o d:o » » 1875.....	24 »
D:o d:o » » 1876.....	28 »
Statsrådsprotokoll för åren 1878—1879.....	5 »
Registratur för samma år.....	7 »

Från Kongl. Sjöförsvarsdepartementet:

Registratur för åren 1865—1869	5 vol.
Afgjorda handlingar för år 1878	7 ,

Från Kongl. Finansdepartementet:

Statsrådsprotokoll för åren 1867—1871	15 ,
---	------

Från Kongl. Ecklesiastikdepartementet:

Afgjorda handlingar för år 1885	58 ,
---------------------------------------	------

Summa 361 vol.

jemte 18 stycken originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extraordinarie* tillökningen år 1890 i Riksarkivets samlingar, dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter utom Kongl. Kansliet, dels genom gåvor:

Från offentliga verk och myndigheter:

Från Kongl. Biblioteket:

5 pergamentsbref angående Skeptuna socken mellan åren 1452 och 1474 samt ett pappersbref angående d:o af år 1597.

Årliga räntan af Strängnäs stift 1540..... 1 vol.

Från Kongl. Svea Hofrätt:

3 stycken utgallrade handlingar..

Från Krigsarkivet:

Kamerala handlingar från 1500-talet 1 fasc.

Från Domhafvanden i Aska härad:

Domböcker m. fl. handlingar för åtskilliga år från och med 1607 till och med 1719..... 2 vol.

Från Domhafvanden i Siende härad:

Dombok för år 1725..... 1 ,

Från Domhafvanden på Öland:

Dombok för Södra Motet för år 1732..... 1 ,

Från Domhafvanden i Bräkne härad:

Dombok för åren 1733—1735 5 ,

Från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Christianstads län:

Willands härads dombok för åren 1683, 1690—1695 samt 1735..... 3 ,

Genom Magistraten i Norrtelge:

Lagfartsprotokoll för Mellersta Roslags domsaga 1719—1735.....	2 vol.
Lyhundra härads domböcker 1707—1735.....	4 »
D:o tingshandlingar 1671—1735	6 »
Frötuna skeppslags domböcker och tingshandlingar 1707—1735	5 »

Från Bankkomitén af år 1889:

Komiténs protokoll och handlingar	1 fasc.
---	---------

Från Jordbruksfastighetskreditkomitén:

Komiténs protokoll och handlingar 1889.....	1 »
---	-----

Från Sjöfartsnäringskomitén:

Komiténs protokoll 1890.....	1 »
------------------------------	-----

*Från enskilda personer:**Af Öfverdirektören F. T. Bergs sterbhus:*

Statssekreteraren B. C. Quidings papper, hufvudsakligen i krigsärenden, från 19:de seklets början till och med år 1824.....	5 vol.
---	--------

Af f. d. Riksarkivarien R. M. Bowallius:

Utdrag ur Bondeståndets riksdagsprotokoll 1720.....	1 fasc.
Obs. originalet förkommet.	

Af Grosshandlaren E. Ahnanders sterbhus:

Strödda Kongl. resolutioner i original mellan åren 1560—1735, de flesta rörande Ångermanland	1 vol.
--	--------

Af Herr Oscar Planer, Lützen:

2:ne originalbref af Axel Oxenstierna, det ena till Landtgreffen Wilhelm af Hessen, 1635, det andra till Alex. Ersklein 1636.

Förmyndareregeringens fullmakt för Ludvig Camera-rius att förnya förbundet med Generalstaterna 1635. Original.

Öfverste G. A. Gustafssons »refutation» till Generalen Grefve de Segur.

Af *Konsthandlaren H. Bukowski*:

29 stycken originalbref från åtskilliga personer till
Rikskansleren Grefve Magnus Gabriel De la Gardie 1 fasc.

Af *Grefve Wilhelm Liljencrantz*:

Riksrådet Grefve Johan Liljencrantz' anteckningar
i finansväsendet under utrikes resor..... 2 vol.

Genom *Professor P. E. Bergfalks sterbhus*:

Författningskommissionens af år 1859 alfabetiskt
ordnade excerpter ur lagar och författningar 13 ,

Summa 51 vol.

jemte 6 fasciklar, 5 pergamentsbref samt 8 lösa pappershand-
lingar.

Förteckning på Statsrättsliga handlingar,

hvilka i original förvaras i Riksarkivet.¹

N:o 1. Stockholm 9 Maj 1569.

Hertig Karls ed och obligation till konung Johan III. Sigill och underskrift saknas. Perg. 1 bl. 62,5 × 33,5 cm.

N:o 2. Stockholm 7 Juni 1575.

Hertig Magnus' af Sachsen länsförpligtelse till svenska kronan för Sonnenburgs län på Ösel. Hertigens underskrift; påtryckt sigill. Papper. 4 blad. 30,5 × 21 cm. — Tyska.

N:o 3. Vadstena 12 Febr. 1587.

Konung Johan III:s öppna bref ang. eu emellan honom och hertig Karl ingången förening och stadga rör. konungslig och furstlig rättighet i Sverige. Konungens samt hertigarne Sigismunds och Karls underskrifter. Konungens och hertig Karls sigill i vaxkupor: Sigismunds sigill borta. Perg. 1 bl. 69 × 59,5 cm.

N:o 4. Vadstena 18 Febr. 1587.

Handling af samma innehåll som föregående, underskrifven af desamma och besegrad med deras sigill i vaxkupor (nästan hela venstra

¹ Denna förteckning är upprättad af dåvarande amanuenserna Frih. J. A. Posse och Dr R. M. Bowallius; reviderad 1890 af amanuensen Dr Th. Westrin. Den bör jämföras med den »Förteckning på Ständernas beslut och försäkringar», som är tryckt i Meddelanden från Svenska Riksarkivet, VII. — I hvarje fall, der i förteckningen ej särskild anmärkning om språket göres, är handlingen affattad på svenska.

hälften af konungens sigill är borta). Perg. 1 bl. 76×62,5 cm. Denna handlings tex skiljer sig ortografiskt från den föregående.

N:o 5.

Kalmar 5 Sept. 1587.

Constitutiones et conditiones qvibvs Serenissimus et Potentissimus Princeps Dominus Sigismvndvs Dei Gratia Rex Poloniæ etc. respectu successionis regni Sueciæ tenebitur. Quæ tamdiu suum vigorem habebunt, quo ad usque hæc duo regna Suecia et Polonia sub vnus regis imperio futura sunt (de s. k. Kalmare stadgar). Konungarne Johan III:s och Sigismunds underskrifter; de ursprungligen vidhängda sigillen borta. Perg. 1 bl. 79×53 cm. — Latin.

N:o 6.

Krakow 20 Jan. 1588.

Konung Sigismunds öppna bref med förbindelse att aldrig afhända Sveriges krona Livland. Konungens underskrift; sigill i vaxkupa. Perg. 1 bl. 30,5×33 cm.

N:o 7.

Stockholm 7 Mars 1590.

Arfförening, beseglad af rådet och adeln, adeln i Finland, biskoparne och presterskapet, borgerskapet samt allmogen i särskilda beseglingar. Se »Förteckning på Ständernas beslut» etc. N:ris 12 och 13 i Meddelanden från Svenska Riksarkivet, VII.

N:o 8.

»Des Reichs Schweden Beweis von wegen deri Drei Chronen.» 2 exemplar. A) Konung Johan III:s underskrift och i gyllene snören sigill i vaxkupa. Perg. 6 bl. 44,5×30 cm. — Tyska. — B) Konung Johans underskrift och i blå-gula silkesnören vidhängda sigill i träkupa. Perg. 6 bl. 40×30 cm. — Tyska. — A innehåller flere afbildningar af de tre kronorna än B, nämligen afbildningar af de tre kronorna på Mora sten och på domkyrkodörren i Upsala, hvarjämte A innehåller 24 afbildningar af mynt med de tre kronorna, medan B innehåller endast 10 sådana afbildningar.

N:o 9.

Upsala 20 Mars 1593.

Upsala mötes beslut, underskrifvet af hertig Karl, 13 rådserrar, nämligen N. Gyldenstierna, Erich Göstaffzon, Hogenschildt Bieleke,

Gustaf Banner, Erich Sparre, Claus Bielke, Sten Baner, Thuro Bielke (»Nycopie 13 Juni»), Erich Abrahamsonn, Jören Påsse (»Nycopie 13 Juni Ao 93»), Bänckth Ribbingh, Gustaff Gabrielsonn, Göstaff Biörnss., vidare af ärkebiskop Abrahamus Angermannus (»electus Vpsal.»), biskoparne Petrus i Linköping, Petrus Jonæ i Strengnäs, Olaus Stephani i Vesterås och Ericus Erici i Åbo, 4 ridders- och adelsmän (Carll Göstaff-sånn, Pär Jonasson, Jörenn Posse Nilss. och Hans Achesån), 23 prester och sekreteraren Olaus Potamander Suercheri F. (»8 Aug. 93 Stok.»). 33 sigill i bleck-kupor (af hvilka hertig Karls och Sten Magnusson Wexionensis svårt skadade); 5 sigillkupor, ur hvilka afstrycken bortfallit; de öfriga sigillkuporna borta. Perg. 1 bl. 46 × 66 cm. — Förvaras i ett silfverskrin.¹

N:o 10. Upsala slott 19 Febr. 1594.

Konung Sigismunds konungaförsäkran. Konungens underskrift; sigill i träkupa med pergamentsremsor. Perg. 1 bl. 47 × 22 cm.

N:o 11. Söderköping 22 Okt. 1595.

Beslut ang. religionen och riksstyrelsen under konungens frånvaro. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 12. Linköping 28 Sept. 1598.

Handlingar rörande föreningen i Linköping. A) Konung Sigismunds ratifikation, dat. »vårt huuss Linköping». Konungens underskrift; påtryckt sigill. Papper. 2 bl. — B) Hertig Karls ratifikation, dat. »vårtt läger widh Linköpingh». Hertigens underskrift; påtryckt sigill. Papper. 2 bl. På 1:sta sid. finnes antecknad med stil från 1600-talet »Kom ifrån Poln år 1656».

N:o 13. Stockholm 30 Juli 1600.

Hertig Karls testamente. Hertigens underskrift; påtryckt sigill. Papper. 14 bl. 32,5 × 19,5 cm.

N:o 14. Pernau 10 Aug. 1601.

Hertig Karls testamente. Hertigens underskrift; påtryckt sigill. Papper. 6 bl. 34 × 20 cm.

¹ 6 af de i orterna gjorda underteckningarna af Upsala mötes beslut finnas upptagna i den under N:o 7 nämnda förteckning (N:ris 14—17).

N:o 15. Norrköping 22 Mars 1604.

Arfförening. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 16. Stockholm 17 Juni 1605.

Ständernas uppsägelseskraft till konung Sigismund. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 17. Gripsholm 12 Dec. 1609.

Konung Karl IX:s öppna bref om donation af Södermanland, Nerike och Värmland såsom hertigdöme åt Karl Filip. Konungens underskrift; intet sigill. Perg. 6 bl. 35,5 × 23 cm.

N:o 18. Stockholms slott 11 Juni 1613.

Konung Gustaf II Adolfs öppna bref med konfirmation och stadfästelse å hertig Karl Filips hertigdöme. Konungens underskrift; sigillet borta. Perg. 1 bl. 61 × 46 cm.

N:o 19. Stockholm 29 Juli 1634.

Regeringsform, underskrifven af rikets råd (16 medl.) samt ridderskapet och adeln (124 medl.). 130 sigill i träkupa med blå-gula silkessnören. Perg. 18 bl. 43,5 × 28 cm.¹

N:o 20. Stockholms slott 7 Dec. 1644.

Drottning Kristinas qvittobref till hennes förmyndare. Drottningens underskrift; sigill i träkupa med snören af guldtråd och blått silke. Perg. 1 bl. 76 × 58 cm.

N:o 21. Stockholms slott 7 Dec. 1644.

Drottning Kristinas försäkrän. Drottningens underskrift; sigill i träkupa med snören af blått silke och guldtråd. Perg. 1 bl. 63,5 × 54 cm.

N:o 22. Stockholm 10 Mars 1649.

Riksens ständers förening, hvarigenom hertig Karl Gustaf antages till tronföljare. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

¹ I samlingen »Riksdagsacta» finnes ett exemplar af reg. formen underskriftet och besegladt af de 3 ofrälse stånden.

N:o 23. Stockholm 8 Okt. 1650.

Arffursten Karl Gustafs försäkran med anledning af den honom och hans ätt tillförsäkrade arfsrätten till kronan. Arffurstens underskrift; sigill i blå och gula silkessnören. Perg. 1 bl. 55 × 69 cm.

N:o 24. Upsala 1 Juni 1654.

Drottning Kristinas öppna bref ang. hennes ställning efter abdikationen, hennes underhållsland och deras förvaltning m. m. Drottningens underskrift; sigill i tråkupa med snören af blått silke och guldtråd. Kontrasignant L. Canthersten. Perg. 4 bl. 42 × 32 cm.

N:o 25. Upsala [6 Juni] 1654.

Drottning Kristinas abdikationsakt. 3 exemplar. A) Dat. Upsala den 6 Maj 1654.¹ (Dagsiffran är senare tillskrifven.) Drottningens underskrift; sigill i tråkupa med snören af guldtråd och blått silke. Perg. 1 bl. 40 × 61,5 cm. — B) Dat. Upsala den Maj 1654. Drottningens underskrift; sigill i tråkupa med snören af guldtråd och blått silke. Perg. 1 bl. 43 × 66 cm. — C) Dat. Upsala 1654, men utan angifvande af månad eller dag. Drottningens underskrift; sigill i tråkupa med snören af guldtråd och blått silke. Perg. 1 bl. 53 × 62 cm. — Enligt aktens ordalydelse skulle utfärdas, underskrifvas och beseglas ett exemplar för konungen och ett för hvart stånd.

N:o 26. Upsala slott 6 Juni 1654.

Konung Karl Gustafs konungaförsäkran. Konungens underskrift; sigill i tråkupa med blå och gula silkessnören. Kontrasignant L. Canthersten. Perg. 4 bl. 44 × 33 cm.

N:o 27. Upsala [6] Juni 1654.

Konung Karl Gustafs förklaring och försäkran till drottning Kristina med anledning af hennes abdikation. Konungens underskrift; sigillet borta. Perg. 1 bl. 51 × 59,5 cm.

¹ Urkunden skrefs och daterades i Maj 1654, men abdikationen egde rum först d. 6 Juni s. å.

N:o 28. Frauenburg 15 Okt. 1656.

Konung Karl Gustafs öppna bref med donation af Vadstena län samt dess underliggande gods och lägenheter till drottning Hedvig Eleonora att under sin listid bruka. Konungens underskrift; sigill i tråkupa med blå-gula silkessnören. Kontrasignant J. Gyldencrantz. Perg. 1 bl. 60 × 61,5 cm.

N:o 29. Göteborg 12 Febr. 1660.

Konung Karl Gustafs testamente. Konungens underskrift; påtryckt sigill. Kontrasignant E. Ehrensteen. Papper. 6 bl. 32 × 20,5 cm.

N:o 30. Stockholm [8] Nov. 1660.

Regeringsform, underskrifven af enkedrottning Hedvig Eleonora, 35 ledamöter af rikets råd samt 201 medlemmar af ridderskapet och adeln. 169 sigill i tråkupor, delvis lösryckta från dokumentet, men förvarade i samma papplåda som detta. Perg. 10 bl. 38 × 32 cm.

N:o 31. Malmö 18 Sept. 1662.

Malmö recess. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 32. Stockholm 27 Maj 1664.

Hertig Adolf Johans renunciationsakt i fråga om riksförmynderskapet och riksmarsksämbetet. Hertigens underskrift; påtryckt sigill. Papper. 4 bl.

N:o 33. [Stockholm] 18 Dec. 1672.

»Relation om Rijkzens Styrelse och Regering vthi Hans Kongl. May:ttz Konung Carl den Ellofftes Minorennitetz tijdh; wid des lyckelige Anträde till Regementet, som skedde den 18 Decemb. Åhr 1672, afflagd aff Hen:s May:tt Rijkzens Änkiedrottning och dee Fem Rijkzens Höga Embetz Män». Underskrifven af Hedvig Eleonora, P. Brahe, C. G. Wrangel, G. O. Stenbock, M. G. De la Gardie och S. Bielke. Kontrasignant J. Bergenhielm. Papper. 231 pag. + 25 opag. sid. Band i grön sammet med förgyllda silfverknäppen och 10 förgyllda silfverbeslag (emblemer af konungadömet m. m.).

N:o 34. Stockholms slott 18 Dec. 1672.

Konung Karl XI:s konungaförsäkran. Konungens underskrift; sigill i tråkupa med blå-gula silkessnören. Kontrasignant J. P. Oliwekrans. Perg. 4 bl. 48 × 33,5 cm.

N:o 35. Stockholms slott 18 Dec. 1672.

Konung Karl XI:s qvittobref för hans förmyndare. Konungens underskrift; sigill i tråkupa med blå-gula silkessnören. Perg. 4 bl. 42 × 31 cm.

N:o 36. Upsala slott 1 Okt. 1675.

Konung Karl XI:s qvittobref för enkedrottning Hedvig Eleonora i fråga om förvaltningen under förmynderskapet. Konungens underskrift; påtryckt sigill. Kontrasignant J. P. Oliwekrans. Papper. 2 bl.

N:o 37. Kungsör 31 Jan. 1681.

Konung Karl XI:s ratifikation å det emellan B. Oxenstierna och markis Oratio di Bourbon del Monte å drottning Kristinas vägnar i Stockholm den 28 Januari 1681 afslutade kontrakt om utbyte af drottningens underhållsland Öland mot en del amt, gods och lägenheter i hertigdömena Bremen eller Verden. Konungens underskrift; sigill i silfverkupa med guldsnören. Kontrasignant H. Hoghusen. Perg. 2 bl. 38 × 29 cm.

N:o 38. [Stockholm] 16 Nov. 1682.

Rådets och ständernas förklaring om konungens lagstiftande makt Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 39. [Stockholm] 22 Nov. 1682.

Rådets och ständernas förklaring om 4 Kap. Kon. B. i Landslagen. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 40. Stockholm 15 Aug. 1693.

Konung Karl XI:s testamente. Konungens underskrift; påtryckt sigill. Kontrasignant C. Piper. Papper. 18 bl. 31 × 20 cm.

N:o 41.

Stockholm 16 Aug. 1698.

Konung Karl XI:s förordnanden rör. enkedrottningens lifgeding och donation m. m. Skrifvet och underskrifvet af konungen. Påtryckt sigill. Papper. 2 bl.

N:o 42.

Stockholm 16 Aug. 1698.

Konung Karl XI:s utnämning af förmyndare för prins Karl. Skrifvet och underskrifvet af konungen. Sigillet borta. Papper. 2 bl.

N:o 43.

Stockholm 21 Febr. 1719.

Riksens ständers valakt för drottning Ulrika Eleonora. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 44.

Stockholm [21] Febr. 1719.

Drottning Ulrika Eleonoras försäkran. Perg. 4 exemplar. A) Exemplar, som tillhört borgareståndet, med drottningens underskrift och hennes sigill i träkupa med blå-gula silkessnören. Kontrasignant S. Barck. 11 bl. 36×25 cm. — B) och C) hafva lika underskr., sig. och kontras. som A, men endast 8 bl. Det ena exemplaret, som tillhört bondeståndet, $37 \times 24,5$ cm.; det andra $35,5 \times 26,5$ cm. — D) saknar underskr. och kontras., men har sigillkupa. 8 bl. $35 \times 25,5$ cm.¹ — Alla exemplaren äro bundna.

N:o 45.

Stockholm 21 Febr. 1719.

Regeringsform. 2 exemplar. A) Drottningens underskrift; påtryckt sigill. Kontrasignant S. Barck. De fyra talmännens underskrifter samt (utom bondeståndstalmannens) påtryckta sigill. Papper. 30 bl. 31×21 cm. — B) Drottningens underskrift; sigill i träkupa med blå-gula silkessnören och tofs. Kontrasignant S. Barck. Perg. 23 bl. 35×27 cm. Bundet.

N:o 46.

Stockholm 24 Mars 1720.

Riksens ständers valakt för konung Fredrik. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

¹ Ett exemplar af denna försäkran finnes äfven i preteståndets numer i Riksarkivet förvarade arkiv.

N:o 47. **Stockholm 2 Maj 1720.**

Regeringsform. Underskrifter och sigill saknas, men plats är lemnad öppen för underskr. Perg. 20 bl. $43,5 \times 33,5$ cm. Blått sammetsband.

N:o 48. **Stockholm 23 Juni 1743.**

Rikens ständers valakt, hvarigenom hertig Adolf Fredrik förklaras för Konglig höghet och efterträdare på den kongl. svenska tronen. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 49. **[1743.]**

Prins Adolf Fredriks försäkr. Prinsens underskrift; sigill i silfverkupa med snören af guld- och silfvertråd. Perg. 4 bl. 43×31 cm. Blått sammetsband. — En dokumentet bilagd anteckning upplyser, att denna försäkr. den 17 Okt. 1743 öfverlemnades till Kongl. Maj:t i rådet af riksråden Löwen och Wrangel.

N:o 50. **Stockholm 26 Mars 1751.**

Konung Adolf Fredriks försäkr., i rådkammaren. Konungens underskrift. Papper. 2 bl. $32 \times 20,5$ cm.

N:o 51. **Stockholm 25 Nov. 1751.**

Konung Adolf Fredriks försäkr. Konungens underskrift. Perg. 10 bl. $44 \times 30,5$ cm. — Åtföljes af en attest, utfärdad af Stora sekreta deputationens ledamöter, att exemplaret är lika lydande med det för H. Maj:t föredödda och af rikets ständer gillade exemplar.

N:o 52. **[Stockholm 6 Nov. 1755.]**

Konung Adolf Fredriks förklaring till ständerna ang. öfverläggnin-garna i rådet. Konungens underskrift. Papper. 6 bl. 32×20 cm. Å första sidan finnes antecknad: »Upl. i Rådkammaren d. 6 Nov. 1755.»

N:o 53. **[Paris 15 Mars 1771.]**

Konung Gustaf III:s konungaförsäkr. Konungens underskrift. Papper. 2 bl. 36×22 cm. — Enligt anteckning å 1:sta sid. uppläst i rådet den 6 April 1771.

N:o 54. **Stockholm 4 Mars 1772.**

Konung Gustaf III:s konungaförsäkr. Konungens underskrift. Perg. 12 bl. $42 \times 31,5$ cm.

En af fem af Sekreta utskottet och Sekreta deputationen förordnade ledamöter den 4 Mars 1772 gjord vidimation att handlingen är lika lydande med det för H. K. Maj:t upptedda och af rikets ständer gillade exemplar. Papper. 4 bl.

Med konungaförsäkran är sammanhäftad en rikets ständers skrifvelse af den 28 Febr. 1772, undertecknad af ständens talmän.

N:o 55. Stockholm 21 Aug. 1772.

Regeringsform. 2 exemplar. A) underskrifvet och med påtryckta sigill besegladt af Gustaf III samt af ständens talmän; dessutom besegladt med konungens sigill i silfverkupa med guld- och silfversnören. Perg. 16 bl. $41 \times 29,5$ cm. Blått sammetsband. — B) saknar konungens påtr. sig. Perg. 14 bl. 41×28 cm.

Hit hör protokoll hållet på rikssalen, justeradt af Gustaf III och besegladt med hans påtryckta sigill. Kontrasignant S. Bunge. »På rikets samtelige Ständers vägnar» underskrifvet af landtmarskalken frih. A. G. Leijonhuvud samt besegladt med hans påtr. sig. Papper. 6 bl. 33×21 cm. Här till äro fogade a) ett tryckt exemplar af 1772 års regeringsform och b) en af Gustaf III egenhändigt verkställd uppteckning af »Tal på Ricksalen til ständernes församling». Papper. 8. bl.

N:o 56. Stockholm 21 Aug. 1772.

Konung Gustaf III:s försäkran att regera riket efter 1772 års regeringsform. Konungens underskrift. Perg. 2 bl. $41 \times 30,5$ cm.

N:o 57. 1772—1788.

Rådsed, underskrifven af alla dem, som bibehöllos i rådet efter den 19 Aug. 1772, och af dem, som efter den tiden utnämndes till riksråd, sammanlagdt 34 personer. Papper. 20 bl., hvaraf endast 3 använda. 31×20 cm. Rött band med guldsnitt.

N:o 58. Stockholms slott 8 Nov. 1778.

Konung Gustaf III:s bekräftelse af och tillägg till 1626 års riddarhusordning. Konungens underskrift. Perg. 12 bl. 43×30 cm. Blått sammetsband.

N:o 59. Stockholms slott 19 Maj 1780.

Konung Gustaf III:s testamentariska förordnande om rikets styrelse under hans sons minderårighet. Skrifvet och underskrifvet af konungen

samt besegladt med hans påtryckta sigill. — Testamentet är den 13 Juni 1780 bevittnadt af 9 riksråd, af hvilka 8 äfven beseglat, hvarjämte hofkansleren frih. F. Sparre och justitiekansleren grefve C. A. Wachtmeister underskrifvit. På 1:sta sid. står antecknadt: »Öpnat och upläst uti Kongl. May:ts och Rikets Svea hofrätt d. 29 Mars 1792». Perg. 6 bl. 47 × 30 cm. Förvaras i gråpappersomslag, ursprungligen försejt med 4 konungens samt riksråden Höpkens, Liewens, Ribbings, Stockenströms och Bielkes sigill. Å kuvertet har Gustaf III den 13 Juni 1780 antecknat, att testamentet skulle öppnas dagen efter hans död.

N:o 60. [Stockholm 12 Maj 1786.]

Konung Gustaf III:s förklaring ang. vilkoren för ett rikets ständers beslut. Konungens underskrift. Papper. 2 bl.

N:o 61. Lägret på Ladugårdsgärdet 19 Juni 1786.

Konung Gustaf III:s förklaring om rätta förståndet af § 2 i 1772 års regeringsform. Konungens underskrift. Papper. 2 bl.

N:o 62. Stockholms slott 3 April 1789.

Förenings- och Säkerhetsakten, underskrifven och med påtryckta sigill besegladt af de fyra ståndens talmän d. 21 Febr., underskrifven af Gustaf III d. 3 April och af honom besegladt med sigill i silfverkupa med snören af blått silke och guld. Sedermera underskrifven af konung Gustaf IV Adolf. Perg. 4 bl. 47,5 × 31 cm.

N:o 63. Stockholms slott 1 Juni 1789.

Konung Gustaf III:s tillägg till det 1780 författade testamentet ang. rikets styrelse under hans sons minderårighet. Skrifvet och underskrifvet af konungen; påtryckt sigill. Bevittnadt den 2 Juni 1789 af riksdrotsen och Svea hofrätt (14 underskrifter och sigill). Å 1:sta sid. finnes antecknadt: »Öpnat och upläst uti Kgl. M:ts och Rikets Svea hofrätt d. 29 Mars 1792». Perg. 2 bl. 43 × 29 cm. — Inlagdt i gråpapperskonvolut, försegladt af konungen, riksdrotsen samt de 4 äldsta hofrättsråden.

N:o 64. Stockholms slott 1 Nov. 1796.

Konung Gustaf IV Adolfs konungaförsäkrän. Konungens underskrift. Perg. 2 bl. 42 × 31 cm.

N:o 65. [Norrköping 8 April 1800.]

Konung Gustaf IV Adolfs försäkran vid hans kröning. Konungens underskrift. Perg. 2. bl. 42,5 × 33 cm.

N:o 66. Gripsholm 29 Mars 1809.

Konung Gustaf IV Adolfs afsägelse af det konungsliga kallet. Skrifven och underskrifven af konungen; påtryckt sigill. Papper. 2 bl.

N:o 67. Stockholm 10 Maj 1809.

Riksens ständers beslut, hvarigenom de förklara konung Gustaf IV Adolf och hans bröstarfvingar förlustige Sveriges krona och regering. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 68. Stockholm 6 Juni 1809.

Regeringsform, underskrifven och med påtryckta sigill beseglad af de fyra ståndens talmän samt underskrifven af Karl XIII och beseglad med hans sigill i silfverkupa med guld- och silfversnören. Perg. 30 bl. 45 × 29 cm. Blått sammetsband.

N:o 69. Stockholm 29 Juni 1809.

Konung Karl XIII:s konungsförsäkran. Konungens underskrift. Perg. 2 bl. 45 × 29 cm.

N:o 70. Stockholm 28 Aug. 1809.

Riksens ständers valakt för prins Kristian August. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 71. Stockholm 18 Dec. 1809.

Successionsordning, underskrifven och med påtryckta sigill beseglad af de fyra ståndens talmän samt underskrifven af konung Karl XIII och beseglad med hans sigill i silfverkupa med guld- och silfversnören. Perg. 6 bl. 45 × 30 cm. Blått sammetsband.

N:o 72. [1809.]

Kronprins Karl Augusts försäkran. Underskrift: »C. August Kronprinds til Sverrig»; sigill i silfverkupa med guld- och silfversnören. Perg. 4 bl. 45 × 30 cm. Blått sammetsband.

N:o 73. **Stockholm 24 Jan. 1810.**

Konung Karl XIII:s adoptionsakt för kronprins Karl August Konungens underskrift; sigill i silfverkupa med guld- och silkessnören. Kontrasignant G. af Wetterstedt. Perg. 2 bl. 45×30 cm. Blått sammetsband.

N:o 74. **Stockholm 10 Febr. 1810.**

Riksdagsordning, underskrifven och med påtryckta sigill beseglad af de fyra ståndens talmän samt underskrifven och medelst sigill i silfverkupa beseglad af konung Karl XIII. Perg. 29 bl. 53×33 cm. Blått sammetsband.

N:o 75. **Stockholm 9 Mars 1810.**

Tryckfrihetsförordning, underskrifven af de fyra ståndens talmän och beseglad af de tre ofrälse ståndens samt underskrifven och medelst sigill i silfverkupa beseglad af konung Karl XIII. Perg. 16 bl. 53×33 cm. Blått sammetsband.

N:o 76. **Örebro 21 Aug. 1810.**

Riksens ständers valakt för fursten af Ponte-Corvo Johan Baptist Julius Bernadotte. Se den under N:o 7 nämnda förteckning.

N:o 77. **Örebro 26 Sept. 1810.**

Successionsordning, underskrifven och beseglad medelst påtryckta sigill af de fyra ståndens talmän samt underskrifven af konung Karl XIII och beseglad medelst hans sigill i silfverkupa med guld- och silkessnören. Perg. 6 bl. 54×33 cm. Blått sammetsband.

N:o 78. **Kassel 8 Okt. 1810.**

Kronprins Karl Johans försäkran. 2 exemplar.

A) Svensk text med jämnlöpande fransk öfversättning. Underskrift: »Jean Baptiste Jules. P. R. de Suède»; påtryckt sigill. Papper. 4 bl.

B) Svensk text, utan ort och dato. Underskrift: »Johan B. Julius». I försäkran omnämnes ingen besegling; dock vidhänger i guld- och silkesnören en silfverkupa, innehållande en lackmassa, hvori saknas sigillaftryck. Perg. 2 bl. 53×33,5 cm. Blått sammetsband. — En i sepia å papper gjord framställning af kronprinsens vapen medföljer.

N:o 79.

Helsingör 19 Okt. 1810.

Kronprins Karl Johans förklaring att han bekänner sig till den evangeliska läran. Underskrift: »Jean B. Jules P. R. de Suède»; påtryckt sigill. Perg. 2 bl. 42×26 cm. — Franska.

N:o 80.

Stockholms slott 5 Nov. 1810.

Akt, hvarigenom konung Karl XIII adopterar kronprins Karl Johan. Karl XIII:s underskrift; sigill i silfverkupa. Kontrasignant G. af Wetterstedt. Perg. 2 bl. 49,5×32,5 cm. Blått sammetsband.

N:o 81.

Örebro 16 Juli 1812.

Tryckfrihetsförordning, utfärdad i konung Karl XIII:s namn, underskrifven och med påtryckta sigill besegrad af de fyra ståndens talmän; konungens underskrift och sigill saknas. Perg. 16 bl. 53×33,5 cm.

N:o 82.

Stockholm 6 Aug. 1815.

Riksakten, dat. Kristiania den 31 Juli och Stockholm den 6 Aug., underskrifven och med påtryckta sigill besegrad af sveuska riksdagens ledamöter (194 af ridderskapet och adeln, 48 af preteståndet, 97 af borgareståndet och 126 af bondeståndet; 2 af det sistnämnda ståndets ledamöter hafva icke beseglat) och norska storthingets medlemmar (85 pers.) samt underskrifven i Stockholm den 6 Aug. af konung Karl XIII och försedd med hans sigill i silfverkupa med silkessnören. Perg. 32 bl. 53×33 cm. Blått sammetsband.

N:o 83.

Stockholms slott 5 Febr. 1818.

Konung Karl XIV Johans konungaförsäkran. 2 exemplar.

A) Odateradt. Konungens underskrift. Papper. 2 bl.

B) Dateradt Stockholms slott den 5 Febr. 1818. Konungens underskrift. Perg. 2 bl. 47×31 cm.

N:o 84. **Stockholms slott 8 Mars 1844.**

Konung Oskar I:s konungaförsäkrän. Konungens underskrift.
Papper. 2 bl.

N:o 85. **Stockholms slott 8 Juli 1859.**

Konung Karl XV:s konungaförsäkrän. Konungens underskrift.
Papper. 2 bl.

N:o 86. **Stockholm 22 Juni 1866.**

Riksdagsordning, underskrifven af konung Karl XV och besegrad
medelst hans i blå-gula silkessnören vidhängda sigill i kupa af hvit
metall. Papper. 28 bl. Blått sammetsband.

N:o 87. **Stockholms slott 19 Sept. 1872.**

Konung Oskar II:s konungaförsäkrän. Konungens underskrift.
Papper. 2 bl.

Den nya Riksarkivbyggnaden.

Genom fullbordandet af den nya byggnad, som riksarkivet nyss tagit i besittning, har denna institution uppnått det mål, efter hvilket hon så länge sträfvat, att vinna en ny bostad, tillräckligt vidsträckt att för en längre tid rymma arkivets skatter samt särskildt för detta ändamål uppförd och inrättad och derigenom, så vidt omständigheterna medgifvit, anordnad så som det anstår ett större nutida arkiv. Då den nya byggnaden betecknar en vigtig epok i riksarkivets historia, så torde en beskrifning af densamma jemte en kort historik öfver dess tillkomst icke böra saknas i de »Meddelanden» som riksarkivet årligen utgifver.

Det är först sent ett riksarkiv i egentlig mening kommit till stånd i vårt land. Under medeltiden förvarades rikets handlingar på olika ställen, än i konungens skattkammare än hos konungens kansler; och då mot medeltidens slut biskopen i Strengnäs vanligen tjänstgjorde som kansler, kom en del deraf att förvaras i denna stad. Först under Gustaf I och Karl IX, i sammanhang med uppkomsten af ett kungligt kansli, lades grunden äfven till ett riksarkiv, och det senare liksom det förra fick sin bestämde plats i Stockholm på det kungliga slottet; i Sigismunds konungaförsäkran 1594 stadgades särskildt, att ett visst rum skulle förordnas till inrymmande af rikets handlingar och att de der skulle oafbrutet förvaras. Då slutligen

riksarkivet under Gustaf II Adolf kom till full stadga och ordning, hufvudsakligen genom Axel Oxenstiernas varma intresse och organisationstalang, föreskrefs å nyo (i 1626 års interimsordning för kansliet) att riksarkivet skulle förvaras i Stockholm i tre särskildt der-till afsedda hvalf, af hvilka det yttersta skulle vara arbetsrum samt kunna upplysas och värmas. Här fort-for riksarkivet att vara bofast ända till den stora slottsbranden 1697, då det på en gång förlorade en mängd viktiga handlingar och sin dittills innehafda lokal. Riksarkivet var sedermera inhyt i flere olika byggnader, såsom Rosenhaneska huset på Riddarholmen (nu generalstabens hus), Oxenstiernska huset vid Storkyrko-brinken, »Grefve Pers hus» vid lilla Norrbro m. fl. och förde i dessa spridda nödhjelpslokaler en bekymmersam och obehvämlig tillvaro. Det blef omöjligt att här upprätthålla ens en nödortfärdig ordning; sämre har riksarkivet aldrig haft det ställdt med afseende på utrymme och ordning än i slutet af frihetstiden. Ställningen förbättrades visserligen, då den nya slottsbyggnaden närmade sig sin fullbordan: redan 1756 kunde ett antal rum och hvalf i slottet upplåtas åt riksarkivet, som nu till större delen utrymde de Rosenhaneska och Oxenstiernska husen, men först 1768 fick riksarkivet taga i besittning sin definitiva och för ändamålet afsedda lokal i slottet, utgörande tre från hvarandra skilda vidsträckta hvalflokaler samt några mindre arbetsrum.

Härmed ansågs riksarkivet hafva kommit i ett fullgodt skick, hvad utrymmet beträffar, och troligen var detta för den tiden någorlunda tillräckligt. Men sedan 50 år derefter förflutit, befanns lokalen både otillräcklig och åtminstone delvis för ändamålet otjenlig. Detta framhölls med styrka af landshöfding Hans Järta,

sedan han 1837 öfvertagit vården af riksarkivet och börjat reorganisationen af detta verk. I följd häraf och i enlighet med Kongl. Maj:ts framställning beslöto Rikssens ständer vid 1840—1841 års riksdag att till ny lokal för riksarkivet upplåta en del af riksgäldskontorets hus på Riddarholmen. Detta beslut gick dock i följd af åtskilliga omständigheter ej i verkställighet, utan blef i stället en del af det Ridderstolpeska huset vid Skeppsbron anvisadt åt riksarkivet. Flyttningen till denna lokal verkställdes 1846. Det dröjde dock ej länge innan den nya lokalen befanns vara för ändamålet olämplig, af det skäl att grunden var allt för svag och bristfällig för ett hus belastadt med så anse- nliga tyngder. En ny flyttning blef alltså nödvändig. Den skedde 1865, då riksarkivet tog i besittning det Stenbockska huset på Riddarholmen som förut innehaf- t af kommerskollegiet. På derom gjord nådig proposition hade Rikssens ständer vid 1862—63 år riksdag beviljat ett anslag af 100,000 r:dr r:mt så väl till reparation och inredning af redan befintliga åbyggnader som till uppförande af en ny byggnad å tomtens östra sida, hvarigenom man hoppades vinna tillräckligt utrymme för riksarkivets utvidgning under en längre tid, så mycket mer som det så kallade stora hvalfvet under kungl. slottets nordvestra flygel fortfarande fick af riksarkivet disponeras. Men tillfälliga omständigheter hindrade utförandet af nybyggnadsplanen, hvar- till ritningar redan blifvit uppgjorda och fastställda. Den ifrågavarande nybyggnaden blef först uppskjuten i anledning af sammanbindningsbanans framdragande i dess närhet och deraf föranledda tomtregleringsåtgärder, och derpå af andra anledningar, och slutligen blef det för nybyggnaden reserverade anslagsbeloppet vid riksdagen 1869 affördt från riksgäldskontorets utgiftsstat

af det skäl, att det ansågs icke behöfva användas under de närmaste femton eller tjugu åren.

Men denna förutsättning visade sig snart vara förhastad. Redan under den närmaste tiden erhöll riksarkivet en oväntadt stark tillökning i följd af stadgandet i nådiga cirkulärbrevet den 28 Sept. 1869, att alla i häradsrättsarkiven befintliga domböcker och andra rättsskipningshandlingar tillhörande tiden före 1736 skulle till riksarkivet öfverlämnas. I följd häraf och af den ständigt växande ordinarie tillökningen var utrymmet redan 1875 så upptaget, att riksarkivarien Bowallius i sin årsberättelse kunde förklara den tid ej vara aflägsen, då antingen tillbyggnad måste ske till riksarkivets hus eller annan tillräcklig och ändamålsenlig lokal åt detsamma anordnas. I hvarje följande årsberättelse påminde riksarkivarien om behovet af ökad utrymme såsom allt mer trängande; och då hans utlåtande 1877 infordrades i anledning af ett af boktryckeribolaget P. A. Norstedt & Söner väckt förslag till reglering af kronans och bolagets i riksarkivets omedelbara närhet belägna tomter, hade han ett nytt tillfälle att framhålla nämnda behof, på samma gång han kraftigt afstyrkte bolagets förslag till tomtreglering såsom medförande en betydlig minskning af kronans till nybyggnad för riksarkivet lämpliga tomt och i stället upprepade ett redan förut framställt yrkande, att staten måtte förvärfva sig eganderätten till de tomter, hvilka af bolaget då innehades, på det att riksarkivet och dess dyrbara innehåll måtte skyddas mot ett i hvarje fall eldfarligt grannskap. Slutligen i Sept. 1881 ansåg sig riksarkivarien böra till Kongl. Maj:t ingå med en särskild framställning i ämnet. I denna upprepade han hvad han förut anfört och visade, att ett nytt arkivhus vore af ett oafvisligt behof på-

kalladt, i fall riksarkivet skulle kunna framgent motsvara sin bestämmelse. Den gamla byggnadsplanen af år 1863 vore icke längre tillräcklig eller motsvarande tidens stegrade fordringar, utan borde en ny, mer omfattande plan utarbetas. Då de första hufvudfordringarna på ett riksarkiv vore, att det låge centralt och nära regeringsdepartementen, samt att det vore så vidt möjligt skyddadt mot eldfara, så kunde man ej tänka sig en fördelaktigare plats för detsamma än dess nuvarande tomt, ifall den angränsande, P. A. Norstedt & Söner tillhöriga tomten för ändamålet exproprierades och derigenom på en gång tillräckligt utrymme förvärfvades och det eldfarliga grannskapet aflägsnades. Skulle detta val af plats ej vinna bifall, fäste riksarkivarien uppmärksamheten på vestra delen af Helgeandsholmen såsom framför andra i de nämnda afseendena lämplig.

Med anledning af denna framställning fick öfverintendentsembetet den 29 Oktober 1881 nådig befallning att uppgöra ritning och kostnadsförslag till en ny, tillräckligt stor och ändamålsenlig arkivbyggnad å någon kronan tillhörig, så vidt möjligt för eldfara skyddad och i öfrigt lämplig tomt inom hufvudstaden.

Sedan öfverintendentsembetet uppdragit åt dåvarande arkitekten vid embetet, nuvarande hofintendenten A. F. Nyström, att uppgöra ritningsförslag till en ny arkivbyggnad, begärde denne af riksarkivarien ett program, innehållande de fordringar som borde ställas på den nya byggnaden. I promemorior af den 20 Febr. och 11 Mars 1882 meddelade riksarkivarien ett dylikt program. De viktigaste af de fordringar han uppställde voro: att först och främst med afseende på byggnadens läge, byggnadsämnen och byggnadssätt allt måtte göras som kan göras för vinnande af skydd mot eldfara, hvartill ock hörde att från byggnadens

grannskap aflägsnades byggnader och inrättningar af eldfarlig beskaffenhet; att det nya arkivhuset borde utöfver de 27,000 sträckfot, som redan befintliga arkivalier upptogo, dertill för en längre tid, t. ex. hundra år, lemna erforderligt utrymme icke blott för den normala årliga tillökningen, beräknad till 180 sträckfot för år eller 18,000 sträckfot under hundra år, utan äfven för den tillfälliga tillväxten, för hvilken kunde beräknas under samma tid 15 å 20,000 sträckfot, alltså tillsammans 60 å 65,000 sträckfot, hvartill ytterligare komme ungefär 3,260 sträckfot för boksamlingen och samlingen af tidningar; att såväl förvaringsrum som arbetsrum borde förses med värmledning; att utom lämpliga arbetsrum för verkets chef och tjenstemän, fyra å fem till antalet, samt bostadsrum för den vid byggnaden nödiga betjening måtte anordnas dels en medelstor sal med utrymme för 3 å 4 tjenstemän och omkring 20 forskare dels en något större sal med utrymme för 4 å 5 tjenstemän och 30 å 40 forskare, den förra afsedd för den administrativa, den senare för den historiska afdelningen, dels ock ett rum att användas vid större samlingars ordnande; samt att de egentliga förvaringsrummen helst borde vara stora salar, afdelade med gallerier, som förbundnes med spiraltrappor, så att stegar ej behöfde användas.

Med ledning af detta program uppgjorde arkitekten ritnings- och kostnadsförslag till den ifrågavarande nybyggnaden, alternativt för tre särskilda byggnadsplatser, dem öfverintendentsembetet ansett företrädesvis böra ifrågakomma, nämligen riksarkivets och riksgäldskontorets tomter å Riddarholmen, kvarteret Krabaten vid Ladugårdslands strandgata samt nordvestra delen af Humlegården. Kostnaderna voro beräknade för det förstnämnda alternativet till 1,775,000, för det

andra till 2,259,000 och för det tredje till 1,750,000 kronor. För egen del hade öfverintendentsembetet funnit det första förslaget mindre lämpligt på den grund att det icke lemnade nödigt skydd mot eldfara, det andra likaledes, såsom lidande af samma brist samt äfven i följd af markens sluttning och grundens lösa beskaffenhet, men deremot ansett den föreslagna platsen i Humlegården för ändamålet tjenlig. Härom inhemtades riksarkivariens mening — riksarkivarieembetet innehades sedan Sept. 1882 af C. G. Malmström. Han ansåg sig ej hafva något att invända mot de skäl, på grund af hvilka öfverintendentsembetet ansett de båda förstnämnda förslagen mindre lämpliga. Hvad det tredje beträffar, fann han detsamma erbjuda stora fördelar, nämligen utrymme för en fullt ändamålsenlig anordning och för framtida utvidgning, en god byggnadsgrund och fuktfrihet samt det största möjliga skydd mot eldfara. Deremot vore platsens aflägsenhet från embetsverken en olägenhet, enär dessa ofta från riksarkivet begärde upplysningar och akter rörande de mål som hos dem förekomma till behandling, och det aflägsna läget, oafsedt det dröjsmål det medförde, äfven vore menligt för arkivaliernas vård och bevarande. Skulle dessa omständigheter anses väga tungt i vågskålen emot Humlegården, ville han erinra om den af hans företrädare föreslagna platsen på Helgeandsholmen.

Den 6 Oktober 1882 befallde Kongl. Maj:t öfverintendentsembetet att låta uppgöra fullständiga ritningar och kostnadsförslag till en nybyggnad för riksarkivet å lämplig plats i Humlegården med iakttagande deraf att utrymmet blefve tillräckligt för en tid af femtio år, att utvidgning måtte kunna i framtiden ske, när så behöfdes, och att inredningen utfördes med största sparsamhet.

De nya ritningar och kostnadsförslag som i följd häraf utarbetades inkommo den 1 December 1882. Den nya byggnaden, som beräknades till en kostnad af 1,216,500 kronor, skulle förläggas i nordvestra hörnet af Humlegården utanför parkens rektangulära plan; den skulle inom sina tre våningar rymma, förutom arbets- och bostadsrum, det erforderliga antalet hyllor eller 47,000 sträckfot och skulle kunna vid framtida behof utvidgas medels en från midtelpartiet utgående flygel.

Då frågan föredrogs för Kongl. Maj:t, ansåg chefen för ecklesiastikdepartementet (C. G. Hammarskjöld), att Helgeandsholmen af flere skäl ej kunde ifrågakomma, att riksarkivets och riksgäldskontorets tomter hvarken lemnade skydd mot eldfara eller tillfälle till framtida utvidgning, och att kvarteret Krabaten vore såsom byggnadsplats otjenligt, men att deremot Humlegårdens nordvestra hörn vore för ändamålet synnerligen lämpligt. Aflägsenheten från embetsverken vore i vår tid, med dess lätta och snabba kommunikationer, en olägenhet af mindre betydelse; för Humlegården skulle den nya byggnaden blifva en prydnad, och såsom förlagd i dess oregelbundna nordvestra hörn skulle den icke synnerligen inkräkta på promenadplatsen. På grund af dessa skäl tillstyrkte statsrådet för sin del att Kongl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att bevilja nödiga medel till en ny riksarkivbyggnad i Humlegården, och Kongl. Maj:t biföll hvad statsrådet sålunda tillstyrkt.

Riksdagen af år 1883, för hvilken denna proposition framlades, ansåg visserligen behofvet af ny lokal för riksarkivet vara af vigtig och trängande beskaffenhet, men förklarade sig ej kunna för det närvarande bevilja det begärda anslaget och ställde i anledning af en i första kammaren väckt motion frågan om ny riks-

arkivbyggnad i samband med en annan byggnadsfråga, nemligen den om uppförande af nytt riksdagshus och anskaffande af ny lokal åt riksbanken, samt anhöll, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda bland annat huruvida icke det nuvarande riksdagshuset kunde användas till riksarkiv samt andra dermed sammanhängande frågor. Med anledning häraf tillsatte Kongl. Maj:t den 29 Juni 1883 en komité för utredning af hithörande frågor. Denna komité, i hvilken äfven riksarkivarien var ledamot, uppgjorde beräkningar och förslag, huru och till hvilken kostnad riksdagshuset kunde till riksarkiv inrättas; kostnaden beräknades till 294,400 kronor. Men sedan detta skett, gafs ett nytt uppslag till frågans lösning, i det Kongl. Maj:t med riksdagens samtycke den 30 Maj 1884 stadfäste en öfverenskommelse med P. A. Norstedt & Söner om reglering af gränserna mellan kronans och bolagets tomter på Riddarholmen. Då genom denna reglering en 40 fot bred gata komme att uppdragas emellan riksarkivets tomt och bolagets samt bolaget dessutom för all framtid förbundit sig att icke inom 40 fots afstånd från denna gatas norra gräns inrätta tryckeri eller annan i eldfarlighet dermed jemförlig inrättning, så syntes den fara, som grannskapet till tryckeriet hittills medfört för riksarkivet, vara för framtiden väsentligen aflägsnad. I följd häraf uppstod inom komitén den tanken, att riksarkivet lämpligast skulle finna nödig utvidgning genom tillbyggnad på den gamla tomten; och för att utröna möjligheten och kostnaden af en sådan tillbyggnad, blefvo ritningar och kostnadsberäkningar uppgjorda och förelagda komitén, som enhälligt fann denna utväg vara att föredraga framför förslaget om det nuvarande riksdagshusets inredning till detta ändamål. Men då öfriga frågor, som af komitén behandlades, voro så

vidlyftiga och tidsödande, att komiténs slutliga betänkande icke kunde framläggas för Kongl. Maj:t nog tidigt för att dess förslag rörande riksarkivet skulle hinna tagas under ompröfning i propositionen till 1885 års riksdag, men ett dylikt uppskof af ärendet i anseende till det alltmer begränsade utrymmet inom riksarkivets lokaler kunde medföra stora svårigheter för detta verk, ansåg sig riksarkivarien i en skrifvelse till chefen för ecklesiastikdepartementet af den 28 Oktober 1884 böra fästa uppmärksamheten härpå och hemställa, om icke någon utväg kunde finnas att bringa ärendet under Kongl. Maj:ts pröfning före nästinstundande riksdag.

Med anledning häraf fick komitén nådig befallning att utan afvaktan af dess öfriga arbetens fullbordan till Kongl. Maj:t så fort som möjligt inkomma med utlåtande och förslag rörande riksarkivet. Redan den 15 November 1884 var komiténs utlåtande, åtföljdt af ritningar och kostnadsförslag, färdigt.

Komitén, som funnit riksdagshuset både ur eldsäkerhetens synpunkt och med afseende på belysningen mindre tillfredsställande, ansåg deremot på ofvan angifna grunder en tillbyggnad på riksarkivets gamla tomt numer efter tomtregleringens afslutning kunna med fördel anordnas, isynnerhet om från riksgäldskontorets närliggande tomt en obebyggd del af några hundra kvadratfot kunde för nämnda tillbyggnad förvärfvas. I sådant fall kunde denna tillbyggnad, ifall den utsträcktes äfven utefter den nya gatan och sammanbyggdes med den gamla byggnaden i dess norra hörn, rymma, utom arbets- och bostadsrum, omkring 31,000 sträckfot nya hyllor, men ifall den icke sammanbyggdes med det gamla huset, utan en obebyggd plats lemnades dem emellan, omkring 25,500 sträckfot.

Det förra af dessa alternativ beräknades kunna utföras för en kostnad af 700,000 kronor, det senare åter för 575,000 kronor. I hvilketdera fallet som helst vore riksarkivets behof af utrymme för en längre tid tillgodosedt; byggnaden blefve så vidt möjligt tryggad mot brandskada, och riksarkivet kunde, när behof af ytterligare utvidgning inträdde, få detta behof afhjelpat genom tillbyggnad på riksgäldskontorets tomt.

Öfverintendentsembetet, som på nådig befallning granskade de uppgjorda förslagen, fann ej skäl till anmärkning mot någotdera af dem, men gaf för sin del företrädet åt det andra alternativet. Äfven riksarkivarien instämde i afgifvet utlåtande häri, då derigenom skulle beredas utrymme tillräckligt för mer än ett halft århundrade. Sedan äfven riksgäldskontoret förklarat sig ej hafva något att erinra deremot, att de behöfliga 246 qvadratfoten af dess tomt användes för den nya byggnaden, föredrogs ärendet för Kongl. Maj:t den 12 Januari 1885, och täcktes Kongl. Maj:t i enlighet med chefens för ecklesiastikdepartementet hemställan finna för godt föreslå riksdagen, att den måtte enligt komiténs andra och mindre förslag för ändamålet bevilja ett anslag af 575,000 kronor.

Då ärendet kom under beredning i statsutskottet, yppade sig der betänkligheter mot att genom ett riksarkivs uppförande å föreslagen plats binda riksdagens händer för framtiden, då den skulle fatta definitivt beslut om ett nytt riksdagshus, för hvars uppförande äfven riksarkivets och riksgäldskontorets tomter blifvit ifrågasatta; och beslöt utskottet på grund häraf afstyrka den nådiga propositionen, ett beslut mot hvilket sex ledamöter anmälde reservation. Statsutskottets mening segrade i andra kammaren med 109 nej mot 78 ja, hvaremot första kammaren biföll Kongl. Maj:ts fram-

ställning. I den gemensamma omröstningen segrade Kongl. Maj:ts förslag med 220 ja mot 120 nej.

Härmed var saken afgjord, och man skred nu till utförande af det fattade beslutet. På nådig befallning inkom öfverintendentsembetet i December 1885 med fullständiga ritningar och kostnadsförslag till den nya byggnaden. I dessa ritningar hade embetet vidtagit vissa förändringar af byggnaden: genom någon minskning af trapphuset samt af byggnadens bredd och delvis äfven höjd hade embetet beredt utväg att fortsätta flygeln åt vester ända till det gamla huset utan annan rubbning af detta än två fönsters förändring till dörrar. Härigenom kunde utrymme beredas till omkring 30,000 sträckfot hyllor. Riksarkivarien, hvars utlåtande öfver de nya ritningarna inhämtades, fann dem tillfredsställande och ändamålsenliga; han gjorde dock den anmärkning, att hufvudbyggnadens höjd, som uppgår till 85 fot öfver gatan och i midtelpartiet ända till 96, vida öfverstege hvad i stadens byggnadsordning är stadgadt såsom den högsta tillåtna, och att det rum som i midtelpartiet vunnes genom dettas höjande till 96 fot, aldrig kunde blifva till någon nytta för arkivet, enär inga arkivalier borde förvaras på ett ställe, dit eldsläckningsredskapen ej nådde.

Den 2 Februari 1886 gillade och fastställde Kongl. Maj:t ritningarna under medgifvande för embetet att i samråd med riksarkivarien vidtaga de smärre förändringar deraf som under byggnadsarbetets fortgång visade sig ändamålsenliga. Den 13 Juli 1887 blef grundstenen till den nya byggnaden högtidligen nedlagd, och derefter fortgingo arbetena i föreskrifven ordning till den 22 December 1890, då huset var färdigt och af öfverintendentsembetet öfverlemnades till riksarkivet. Ritningarna till den nya byggnaden

voro utarbetade af hofintendenten A. F. Nyström; byggnaden var, under öfverinseende af professor E. A. Jacobsson såsom byggnadschef, uppförd af byggmästaren A. G. Jansson.

Af de olika platser, som varit ifrågasatta för den nya riksarkivbyggnaden, har ingen bättre uppfyllt fordringarna på en sådan, än Humlegårdens nordvestra hörn. Om man bortser från det något aflägsna läget, som i våra dagar ej mycket betyder, motsvarade denna plats alla billiga anspråk; den erbjöd den största säkerhet mot eldsolyckor, en god byggnadsgrund, tillfälle till utvidgning samt utrymme för en vidsträckt byggnad af måttlig höjd, hvilken för detta ändamål afgjort är att föredraga framför en hög byggnad på en trång byggnadsplats, enär en byggnad af senare slaget medför hvarjehanda svårigheter såväl för en fullt ändamålsenlig anordning som vid eldsolycka och dervid förekommande räddningsarbete.

Bland de öfriga förslagen torde man, då man måste lemna Helgeandsholmen ur räkningen, vara berättigad att tillerkänna företrädet åt den plats som blifvit vald, sedan nemligen den eldfara, som hotar från det närbelägna stora tryckeri-etablissemnet, blifvit i möjligaste måtto aflägsnad. En olägenhet som tills vidare kvarstår är grannskapet af några äldre och ur eldsäkerhetens synpunkt mindre tillfredsställande byggnader; en annan olägenhet är sammanbindningsbanans närhet samt byggnadens betydliga höjd och de nyss angifna svårigheter som dermed äro förenade.

Den *byggnadsplats* som efter tomtregleringen med P. A. Norstedt & Söner fanns att tillgå var temligen

begränsad: den utgjorde mot öster, der hufvudfasaden skulle förläggas utmed den s. k. Arkivgatan, en sträcka af 147 fot¹ samt mot norr utefter den nya s. k. Tryckerigatan en sträcka af 145,5 fot, afsedd till flygelbyggnaden. Denna flygel som bildar en något spetsig vinkel emot hufvudfasaden, sluter sig i nordvest till riksarkivets gamla byggnad, till hvilken två genomgångsdörrar med trappor äro upptagna; på motsatta sidan, der gården borde vara öppen och lemna fri passage till stora inkörsporten åt Birger jarls torg, finnes ingen flygel, utan endast en sexkantig utbyggnad, från hvars mellanvåning utgår en täckt sammanbindningsgång emellan båda byggnaderna. Byggnadsplatsen sluttar betydligt både mot öster och mot norr: dess höjd öfver slusströskeln är i hufvudfasadens södra hörn 30,5 fot och i dess norra hörn 25,6, men i sidofasadens nordvestra hörn ej mindre än 38,9 fot.

Byggnadens *bottengrund* utgöres allestädes af berg, hvilket i allmänhet snart påträffats; endast i hufvudfasadens nordöstra hörn måste större gräfningar ske, ända till 24 fot djupt, innan berggrunden anträffades. Grundmurarne, som bestå af sprängda gråstensblock, ega vid jordytan en bredd af 4—7 fot och ökas nedåt för hvarje fot med 2 dec.-tum. Ofvanpå grunden, hvilken genom ett isoleringslager är skild från tegelmuren, vidtager en sockel af huggen granit med list, och ofvan denna en rustik af cementblock; af cement äro ock fasadernas fönsteromfattningar och lister samt midtelpartiets bekröning. För öfrigt äro alla fasader åt gata beklädda med s. k. fasadtegel dels rödt dels, i bottenvåningen, i olika skiftlag af rödt och mörkbrunt tegel; listorneringarna under öfversta våningens

¹ De gamla längdmåtten voro ännu gällande under byggnadsarbetenas förra skede och ha derfor begagnats för hela denna beskrifning.

fönster samt under taklisten åt norra gatan utgöras af vexelvis röda och svarta glaserade tegelskifvor.

Den *byggnadsstil* som här kommit till användning är den romanska. Den har fått sitt mest karakteristiska uttryck i det framskjutande midtelpartiet af hufvudfasaden. Här befinner sig en bred hvälfd portal af huggen sandsten med två polerade granitkolonner å hvardera sidan om ingången. Öfver portalen är anbragt ett litet fönstergalleri, afsedt att insläppa dager till vestibulen. Högre upp är första våningen utmärkt genom ett tredeladt hvälfdt fönster och andra våningen genom ett väldigt tredeladt rosettfönster. Öfverst avslutas midtelpartiet af en med konsoler och tinnar krönt taklist.

Man har gjort den anmärkning mot hufvudfasaden, att den är för hög i förhållande till längden. Anmärkningen är måhända i och för sig ej oberättigad, men man måste ihågkomma, dels att det ej varit möjligt att dessförutan vinna det utrymme som erfordrades, dels att det ingått i hela byggnadsplanen, att fasaden i framtiden, när utvidgning behöfves, fortsättes i rak linie åt Riddarholmsbron på riksgäldskontorets tomt.

Hvad *takkonstruktionen* beträffar, är allt gjordt som kan tjena till att främja såväl bärkraften som eldsäkerheten. I jordvåningen består taket af murade tegelhvalf; i de öfriga våningarna af beton hvilande på balkar af valsadt jern, hvilka äro lagda med sina ändar på inmurade jernplattor och i regeln uppbäras af kolonner af gjutjern. Taket öfver vestibulen är hvälfdt och uppburet af 12 jernpelare. Det yttre taket öfver stora huset är af galvaniserad svensk plåt på underpanel af bräder; midtelpartiets tak är af koppar.

Förbindelsen mellan de olika våningarna förmedlas dels genom trappor dels genom hissar.

Den stora *trappan*, 8—9 fot bred, som är förfärdigad af cement på stomme af gjutjern, går från stora vestibulen genom de två nedre våningarna upp till den öfre, från hvars förstuga hon fortsätter till stora vinden genom en svängtrappa af gjutjern. Dessutom finnas tre genomgående inmurade trappor af jern, neml. en svängtrappa i södra utbyggnaden och en spiraltrappa i nordvestra hörnet, hvilka båda börja i jordvåningen och stanna i öfversta våningen, samt en tredje trappa i midten af byggnaden som likaledes utgår från jordvåningen och i öfversta våningen svänger åt venster upp till flygelvinden, med hvilken hon är den enda kommunikationen. De båda förra trapporna hafva 3 fots bredd, den tredje något mindre. Slutligen finnas i vissa delar af byggnaden öppna spiraltrappor af jern emellan de olika höjdafdelningarna af samma våning.

Hissarne, hvilka samtliga äro förlagda i murade trummor, som sträcka sig från bottenvåningen till öfversta delen af tredje våningen, äro af två slag: en större eller s. k. personhiss, hvilken dock mest begagnas för tyngre transporter, och tre bokhissar. Den förra, belägen i midten af byggnaden drifves genom elektricitet medels en i källarvåningen förlagd motor; den lär vara den första i Sverige tillverkade hiss af detta slag. Bokhissarne, af hvilka två ligga i mellersta delen af byggnaden och den tredje i nordvestra hörnet, drifvas med handkraft genom linor, som öfverst och nederst regleras medels utvexlingshjul; utefter dem äro talrör anbragta. De hafva en öppning för hvarje våning och höjdafdelning, vid hvilken korgen kan stannas och fästas; personhissen åter har för hvar våning två öppningar, en åt hvardera sidan. Hissöppningarna äro försedda med jerndörrar.

Byggnadens lokaler äro, förutom de i jordvåningen befintliga, af två slag: *embetsrum* och *arkivrum*. Embetsrummen äro förlagda en trappa upp, i mellanvåningen; man har icke velat dertill använda bottenvåningen, då denna är genom vestibulen delad i två skilda afdelningar och dessutom bör förvara en del af arkivets viktigaste handlingar, hvilka i fall af eldsolycka der äro närmare till hands och lättare att undanskaffa. Till byggnadssättet skiljer sig embetsvåningen från de öfriga våningarna först derigenom att trä här kommit till större användning. Af trä äro golfven (utom i förstugan och korridoren), sockelpanelen kring väggarna, fönsterbänkarne samt en del af dörromfattningarna; men så äro ock till så mycket större skydd vid eldfara de flesta af våningens dörrar rundt om beslagna med valsad jernplåt samt försedda med karmar af jern och trösklar af sandsten. I arkivrummen åter finnes med undantag af hyllorna endast sten och jern; golfven äro af cement i enkel mosaik, väggar, dörrar och fönster sakna hvarje träbeklädnad; här har därför ej behöfts annat än enkla jerndörrar af $\frac{3}{16}$ tums ångpanneplåt, med karmar och trösklar af sandsten, och endast de dörrar som leda till flygeln och till gamla huset äro rundt om beslagna med jernplåt. Vidare är embetsvåningen oljemålad och dess tak enkelt dekorerade, medan arkivrummens tak och väggar äro målade i kalkfärg samt endast jernarbetet oljemåladt. Slutligen är embetsvåningen till större delen försedd med balkonger, konstruerade af balkar, golfplåtar och räcken af jern på gjutna konsoler; arkivrummen åter, med undantag af de s. k. traktatrummen i bottenvåningen, äro genom mellanbottnar af jern afdelade i flere höjdfdelningar eller gallerier. Det är det s. k. belgiska magasinssystemet som här kommit till användning,

afsedt att dels lemna så stort utrymme som möjligt för hyllor, dels bereda en lättare och bekvämare tillgång till hvad som på dem är uppställt, så att stegar icke eller så litet som möjligt behöfva användas, ett system som genom sina praktiska fördelar på senare tider allt mer kommit i bruk för sådana byggnader som arkiv och bibliotek. Mellanbottnarne bestå af valsade och refflade jernplåtar lagda på jernbalkar, de äro i öfversta våningen af hufvudbyggnaden till antalet två, men för öfrigt blott en; i förra fallet uppstå sålunda tre höjdaafdelningar, i senare fallet två. Dessas höjd är omkring 7—10 fot, beräknad för 4—6 hyllrader.

Fönstrens beskaffenhet är i ett arkiv af mycken vikt så väl ur belysningens och luftvexlingens som eldsäkerhetens synpunkt. Belysningsförhållandena äro fördelaktigast i flygeln och i södra delen af öfversta våningen, ty här finnas fönster å båda sidor. För öfrigt hafva lokalerna ljus endast från den ena sidan, och äfven derfor har det varit nödvändigt att gifva fönstren betydliga dimensioner — öfversta våningens fönster äro 7 fot breda och ända till 20 fot höga — äfvensom att genom andra åtgärder främja belysningen. Så finnas i de flesta arkivrum af detta slag dageröppningar anbragta i mellanbottnarne för att släppa ljuset igenom, och väggarna äro målade i ljus färg. Å alla fönster utan undantag äro karmar och bågar af gjutjern, ej blott å ytterfönstren utan äfven å innanfönstren, och sådana finnas i alla arkiv-, arbets- och bostadsrum; fönsterbågen, hel eller i flere delar, är fastskrufvad vid karmens sidor. Ur eldsäkerhetens synpunkt är härvid ingenting att anmärka, men i luftvexlingens och rengöringens intresse hade det varit önskvärdt, om fönstren, särskildt innanfönstren, varit mera rörliga och lätta att öppna. Lösrutor finnas visserligen, men

de kunna ej alltid göra tillfylles i ett arkiv, som ständigt behöfver vädras och stundom grundligt rengöras. Jernluckor för fönstren finnas på byggnadens norra sida i den mot det Norstedtska etablissementet vetande flygeln, som är mest utsatt för eldfara. Dessa innanluckor af ångpanneplåt, fästade på inmurade hakar, öppnas genom att i två delar hopläggas mot fönstersmygen och stängas genom en längsefter gående regel.

Naturligtvis är den nya byggnaden försedd med allt som kan befordra brandsäkerheten, såsom vattenledning och eldsläckningsapparat, brandskåp, åskledare m. m. För att hindra gnistor från de förbigående lokomotiven att intränga genom de öppna rutorna, finnas galler af fin metalltråd att insätta i öppningarna. Det är förbjudet att inom riksarkivet arbeta vid ljus; alltså är ingen gas inledd i byggnaden. Elektriskt ljus är mindre eldfarligt, men då i hvarje fall någon eldfara är dermed förenad, torde icke ens denna belysning komma att ifrågasättas; det är också mindre behöfligt, då enligt instruktionen riksarkivet hålles öppet äfven på eftermiddagarne under de fyra sommarmånaderna. Arbete vid ljus och eldning i kakelugn förekomma väl i jordvåningens bostadsrum, men hvarje eldfara torde vara aflägsnad genom denna vånings tjocka tegelstenshvalf.

Hela den öfriga byggnaden uppvärmes genom *värmeledning*. Denna är konstruerad af professor Cederblom, enligt lågtrycks-varmvattensystemet. Från pannan, belägen i södra utbyggnadens jordvåning, går ett stigrör upp till vinden, står i förbindelse med det der uppställda expansionskärlet och ledes derpå vidare utefter hela vindsvåningens längd. Från detta hufvudrör fördelas vattnet genom birör till de olika partialsystem eller grupper, i hvilka värmeledningen är indelad och hvilka

kunna hvar för sig afstängas i fall af reparation eller annan anledning. Vattnet inledes i kaminer af gjutjern med utspringande flänsar och bortledes derifrån genom rör som inmyrna i det stora återgångsröret, hvilket löper genom källarvåningen tillbaka till pannan. Genom kaminerna regleras äfven luftvexlingen i rummen, i det att luften utifrån inledes i ett centralt kaminrör, der uppvärmes och utgår i rummet. Den begagnade luften afledes genom särskilda evakuationspipor försedda med ställbara ventiler.

Låtom oss nu kasta en blick på de särskilda våningarnas indelning och lokaler.

Genom de väldiga ekdörrarna, som äro besatta med svartbetsade gjutjernsknappar och ofvan hvilka är anbragt ett jerngaller i halfkretsform, inneslutande ordet *Riksarkivet* i förgyllda bokstäfver, kommer man in i stora vestibulen. Denna, som upptager hela jord- och bottenvåningarnas höjd, är enkelt dekorerad i romansk stil. På hvar sin sida om ingången äro målade rosetter med Svea och Göta rikens vapen. Väggarna äro afdelade i hvälfda fält. Å mellersta fälten äro målade i guld på mörkbrun grund följande inskrifter. På den ena väggen: *Gustavo II Adolpho Rege Archivum regni ab Ax. Oxenstierna constitutum atque descriptum*: på den andra väggen: *Oscare II Rege Archivo regni nova sedes decreta atque constructa*.

I *jordvåningen* finnas bostäder för en vaktmästare, för värmeledningens maskinist och för portvakt; der finnas ock källarelokaler af flere slag samt värmeledningens pannrum. Från detta sträcker sig åt gårds-

sidan en lång korridor för det stora återgångsröret. Utom stora ingången finnes på flygelsidan en inkörsport; dessutom inkommer man från gårdssidan på tre andra ställen i byggnaden. Inkörsportarne till gården hållas dock alltid stängda.

Uppför stora trappan, som i hela sin utsträckning är försedd med gjutjärnsräcke måladt i bronsfärg, kommer man genom en sjelfstängande dubbeldörr in i *bottenvåningens* förstuga, hvarifrån å båda sidor dörrar leda in till de arkivrum som upptaga hela denna våning. På södra sidan finnas två medelstora rum och en korridor, på den norra sidan jemte flygeln finnas sex rum, af hvilka två större salar, ett medelstort och tre mindre rum. Af dessa nio rum äro de sju genom mellanbotten afdelade i två gallerier, men två af dem, de s. k. traktatrummen, i hvilka Sveriges traktater med främmande makter förvaras i skåp, upptaga hela våningens höjd och äro äfven genom sin utstyrsel något utmärkta från de öfriga. Till denna våning hör äfven ett mindre rum i den södra utbyggnaden, afsedt till en liten bokbindareverkstad, der viktiga handlingar kunna lagas och bindas utan att behöfva från riksarkivet aflägsnas.

Fortsätter man sin väg uppför stora trappan, kommer man dernäst till *embetsvåningens* förstuga. Denna utvidgar sig på norra sidan till en lokal afsedd för vaktmästarne och fortsättes åt söder af ett väntrum och en korridor, ledande till de i södra utbyggnaden befintliga tolett- och bekvämlighetsrummen samt till sammanbindningsgången som för till gamla arkivhuset. Från förstugan med väntrum och korridor leda dörrar in till embetsvåningens olika lokaler. I husets midtparti befinner sig expeditionsrummet, som inrymmer expeditionen, ett större och ett mindre arbetsbord, två

mindre skåp till förvaring af nycklar och förteckningar m. m. Här är plats afsedd för fyra tjenstemän samt för tillfälliga forskare och besökande från embetsverken. Balkongen inrymmer här de äldre och mest begagnade afdelningarna af riksregistraturet och rådsprotokollen.

Till höger om expeditjonsrummet ligga två större arbetsrum, hvartdera med platser för tre å fyra tjenstemän; det ena inrymmer tillika ett större skåp till förvaring af kungliga autografer, kartor, medeltidsco-dices m. m. samt hyllor kring väggarna, det andra är försedt med skåp rundt omkring väggarna och äfven på golfvet, i hvilka förvaras riksarkivets samling af pergaments- och pappersbref från medeltiden. I båda rummen finnas balkonger afsedda för böcker.

Till venster om expeditjonsrummet befinner sig den stora forskningssalen, 52 fot lång och 29 fot bred. Den rymmer, förutom fyra å fem tjenstemän, omkring 30 forskare vid tre stora arbetsbord, ställda parallelt med hvarandra i rät vinkel mot fönstren. På de båda tvärväggarna finnas hyllor för referensböcker och för sådana arkivalier som begagnas från den ena dagen till den andra. Salen har i sin omedelbara närhet både person- och bokhiss samt spiraltrappa för kommunikationen med arkiv-våningarna. Balkongen, som på tre sidor omgifver salen, förvarar den del af biblioteket, som är mest behöflig för historisk forskning.

Samtliga dessa fyra arbetsrum utefter hufvudfasaden hafva ljus blott från den ena sidan, men detta infaller, utan att störas af några motliggande byggnader, så rikligt genom de höga fönstren, att det äfven under den mörkare årstiden bör blifva tillräckligt för alla delar af rummen.

Från forskningssalen kommer man genom ett mindre arbetsrum in i riksarkivariens rum, ett medelstort rum

med två fönster. Dessa båda rum sakna balkonger. Dernäst följer, på flygelsidan, åter en större sal, afsedd att användas till en forskningssal n:o 2, när den förra blir fullt upptagen, en eventualitet som dock icke så snart lär inträffa. Den användes nu till arbetslokal för en och annan forskare, som behöfver stort utrymme och plats att begagna en mängd handlingar på en gång, men den användes äfven till förvarande af arkivalier: på vägghyllor rådsprotokoll och i ett större skåp arkivets samling af riksdagsbeslut samt statsrättsliga och konungahuset rörande handlingar i original. Här finnes på ena sidan balkong. Innanför denna sal ligga dels ett rum afsedt till lokal för kollationeringsarbete och till förvarande af pappersförrådet, dels en mindre korridor, från hvilken man kommer in på den nordvestra spiraltrappan.

Från embetsvåningens förstuga fortsättes stora hufvudtrappan upp till *öfre våningens* nedersta galleri; denna afdelning af trapphuset är rikt dekorerad med målningar, hvaribland märkes riksvapnet, och avslutas öfverst med en kupol. Äfven denna våning har en större, äfven till förvaringsrum användbar förstuga, från hvilken dörrar leda in i våningens olika lokaler. Dessa, som uteslutande äro afsedda till arkivrum, äro till antalet sex, af hvilka fyra större salar, ett medelstort och ett mindre rum. Af dessa äro de tre rum som upptaga hufvudfasaden, jemte förstugan, afdelade i tre gallerier, de tre rum som tillhöra flygeln endast i två. Det nedersta galleriet är i sin helhet redan taget i anspråk för arkivalier, men af det mellersta endast en del, det öfversta alldeles icke. Denna våning är företrädesvis använd för arkivets administrativa afdelning; de här befintliga stora sammanhängande lokalerna lämpa sig bäst för uppställande af de väldiga

serier af handlingar som kommit och komma från det kungliga kansliet. Bottenvåningen åter, som är afbruten genom vestibulen, har företrädesvis användts för den historiska afdelningens olika grupper af handlingar.

Från öfre våningens öfversta galleri kommer man på jernttrappan upp till stora vinden, som består af två afdelningar, en på hvar sida om det uppskjutande midtelpartiet. Detta parti innesluter öfverst ett större rum, som äfven kan användas till arkivrum, men som kommer att dertill begagnas endast i nödfall, enär den betydliga höjden försvårar både kommunikation och räddning i fall af eldsvåda. Den rymliga vinden, hvars golf består af cementplattor, är endast afsedd för de apparater och rör som tillhöra värmeledningen.

Den *inredningsmateriel* som spelar största rollen i ett arkiv är *hyllorna*. Sådana finnas i byggnaden till en utsträckning af omkring 30,000 sträckfot. Läger man dertill de 18,000 sträckfot hyllor som det gamla huset innesluter och de 9,000 som finnas i det stora hvalfvet under kongl. slottet, hvilket enligt Hans Maj:t Konungens nådiga tillstånd fortfarande får af riksarkivet disponeras, förfogar detta sålunda för det närvarande öfver ej mindre än 57,000 sträckfot hyllor eller mer än halfannan svensk mil, ett utrymme som bör vara tillräckligt för riksarkivets behof för en tid af öfver 50 år, förutsatt att ej mycket stora samlingar komma att dermed införlifvas. Hyllorna i den nya byggnaden äro alla förfärdigade af blandadt material, de bestå af både jern och trä. Oblandadt jern hade naturligtvis ur eldsäkerhetens synpunkt varit att föredraga, men skulle hafva blifvit betydligt dyrare både genom materialets beskaffenhet och genom den ökade tyngdens inverkan på byggnadens konstruktion i det hela. Hyl-

lornas ståndare äro af valsadt jern med gjutna fötter; hyllbräderna af furuträ hvila på vikta plåtstycken, som äro fästade vid ständarne. Hyllbräderna äro fastskrufvade vid plåten; flyttbara bräden har man icke ansett sig behöfva, då den ojemförligt största delen af arkivalierna har ungefär lika höjd. Afståndet mellan två hyllbräden är i regeln $1\frac{1}{2}$ fot, brädenas tjocklek 1,2 tum. Hyllorna äro i nedre gallerierna af hvar våning femradiga, i de öfre fyra eller femradiga; endast i flygelns öfre galleri sexradiga. De äro i arkivrummen till största delen dubbelhyllor och uppställda i rät vinkel mot fönstren och fönsterpelarne; emellan de båda förenade hyllorna finnes en bred öppning för luftvexlingen. Hyllbräderna äro 9,3 tum breda; hela dubbelhyllans bredd är 2,13 fot. Jernet är måladt, men träet endast gulbetsadt i framkanten. Hyllorna äro märkta med nummer, måladt å deras gafvelsida, hyllbräderna med bokstaf.

Utom de egentliga arkivhyllorna finnas bokhyllor till förvarande af arkivets bokförråd; de flesta af dem äro uppställda på embetsvåningens balkonger. De äro alla enkla vägghyllor; afståndet mellan hyllbräderna är här endast omkr. 1 fot. För öfrigt äro de konstruerade efter samma grunder som arkivhyllorna.

Af den öfriga inredningsmaterielen har en betydlig del förut begagnats i det gamla arkivhuset och nu i restaureradt skick öfverflyttats till det nya. Men en del af den gamla materielen passade ej för sitt ändamål i den nya lokalen, utan måste ersättas med ny. Då medel dertill saknades, tacktes Kongl. Maj:t på riksarkivariens hemställan göra proposition till riksdagen 1890, att denna måtte bevilja nödiga medel till nya arkivskåp, arbetsbord m. m. Riksdagen anslog dertill en summa af 8,000 kronor.

För de lokaler i riksarkivet, som äro upplåtna åt forskare och andra besökande till arbetsrum, begagnas icke småbord eller pulpeter såsom på kongl. biblioteket, utan stora gemensamma arbetsbord. För ett bibliotek torde pulpetsystemet egna sig bäst, men då detta system gör det svårt för tjänstemännen att öfverblicka lokalen och öfvervaka forskarne, torde det mindre väl passa för ett arkiv, der öfvervakningen i följd af forskningsmaterialets beskaffenhet är angelägnare än på ett bibliotek. De nya arbetsborden, 12—15 fot långa och 5 fot breda, äro af furu, men öfre skifvan är af ek, på midten inlagd i rutformiga fyllningar.

Den viktigaste delen af den nya materiel som anskaffats är *arkivskåpen*. Hvad som förut förvarades i skåp var hufvudsakligen dels traktatsamlingen, dels samlingen af riksdagsbeslut och statsrättsliga urkunder äfvensom konungahusets egenhändiga skrifter och bref. Men det finnes äfven andra afdelningar af arkivet, som rätteligen böra förvaras i skåp. Så är förhållandet med samlingen af gränskartor och andra kartverk, så är ock förhållandet med pergamentsbrefsamlingen samt medeltidscodices. De skåp som funnos att tillgå i den gamla byggnaden voro dels otillräckliga för nu angifna ändamål dels icke af den konstruktion, att de borde komma till användning i ett nytt arkiv, der allt bör vara ändamålsenligt inrättadt och framför allt så inrättadt, att i fall af eldsolycka det dyrbara innehållet må kunna med lätthet och skyndsamhet undanskaffas. De arkivskåp som bäst uppfylla dessa fordringar torde vara de som förordats af f. d. riksarkivarien v. Löher i München,¹ samtidens största auktoritet på detta område, och efter denna plan, med vissa modifikation, äro riksarkivets nya arkivskåp

¹ Se Archivalische Zeitschrift, VIII, p. 280.

inrättade, nemligen så att de sammansättas af ett större antal småskåp, hvilka sluta sig till hvarandra med gemensam sockel och bekröningslist eller skifva, och vid förefallande behof lätt kunna från hvarandra åtskiljas, och af hvilka hvart och ett, försedt med handtag på båda sidor, kan bortbäras af två personer. Dylika skåp torde vara att föredraga till och med framför jernskåp, ty för att ej tala om de dryga kostnader, som ett större antal jernskåp skulle kräfvat, lär man svårigen kunna förlita sig derpå, att de skulle motstå hettan af en intensiv eldsvåda, eller vid sådant tillfälle våga i dem qvarlemnade dyrbara handlingar. De nya skåpen äro af furu, brunbetsade och bonade; de äro uppställda i två eller tre rader ofvanpå hvarandra till en höjd af $5-7\frac{1}{2}$ fot. För luftvexlingen inom dem är sörjdt genom lufthål anbragta i horizontala lister mellan småskåpen.

Inflyttningen i den nya byggnaden kunde ej ske genast, utan först sedan vintern gått till ända och man förvissat sig derom, att murarne icke inneslöto en fuktighet som kunde skada arkivalierna. Hygrometriska undersökningar anställdes därför under vinterns lopp i flere af lokalerna, och då dessa lemnade mycket gynsamma resultat, tog flyttningen sin början i slutet af Mars månad. Den fortgick oafbrutet till midten af Maj, och sedan större delen af arkivets innehåll blifvit öfverflyttad till den nya byggnaden, öppnades dess expeditions- och arbetslokaler för allmänheten den 20 Maj 1891.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
1. Årsberättelse för år 1890	423.
2. Förteckning på Statsrättsliga handlingar, hvilka i original förvaras i Riksarkivet	441.
3. Den nya Riksarkivbyggnaden	457.

Med detta häfte följa titelblad och innehållsförteckning till tredje bandet.

Pris: 1 krona.

JAN 30 1934

the 1990s, the number of people in the world who are undernourished has increased from 600 million to 800 million (FAO 1996).

There are a number of reasons for this increase. First, the world population has increased from 5 billion in 1987 to 6 billion in 1997, and is projected to reach 8 billion by 2025 (FAO 1996). Second, the world population is ageing, and the elderly are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Third, the world population is becoming more urban, and urban populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Fourth, the world population is becoming more mobile, and mobile populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Fifth, the world population is becoming more educated, and educated populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Sixth, the world population is becoming more affluent, and affluent populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Seventh, the world population is becoming more diverse, and diverse populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Eighth, the world population is becoming more mobile, and mobile populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Ninth, the world population is becoming more educated, and educated populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Tenth, the world population is becoming more affluent, and affluent populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Eleventh, the world population is becoming more diverse, and diverse populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Twelfth, the world population is becoming more mobile, and mobile populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Thirteenth, the world population is becoming more educated, and educated populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Fourteenth, the world population is becoming more affluent, and affluent populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Fifteenth, the world population is becoming more diverse, and diverse populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Sixteenth, the world population is becoming more mobile, and mobile populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Seventeenth, the world population is becoming more educated, and educated populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Eighteenth, the world population is becoming more affluent, and affluent populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Nineteenth, the world population is becoming more diverse, and diverse populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Twentieth, the world population is becoming more mobile, and mobile populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Twenty-first, the world population is becoming more educated, and educated populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Twenty-second, the world population is becoming more affluent, and affluent populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

Twenty-third, the world population is becoming more diverse, and diverse populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996). Twenty-fourth, the world population is becoming more mobile, and mobile populations are more vulnerable to malnutrition (FAO 1996).

